
J. CRESSWELL.

32930/B

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30528100_0003

53828

JOANNIS LELANDI ANTIQUARII

DE REBVS BRITANNICIS COLLECTANEA.

CVM

THOMÆ HEARNII Præfatione Notis et Indice ad Editionem primam.

EDITIO ALTERA.

VOL. III.

Accedunt DE REBVS ANGLICANIS OPVSCVLA VARIA è diverſis Codd. MSS. deſcripta et nunc primum in Lucem edita.

LONDINI:
APUD BENJ. WHITE, IN FLEET STREET.
MDCCLXXIV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

JOANNIS LELANDI

ANTIQUARII

De Rebus BRITANNICIS

COLLECTANEORUM

TOMUS SECUNDUS.

JOANNIS LELANDI

ANTIQUARII

De Rebus BRITANNICIS

COLLECTANEA.

☞ Numeri, quos in margine collocavimus, Autographi paginas denotant.

Pag. 1. *How England ſhould have Homage and Feaulty of Scotlande.*

THESE Remembraunces folowing be founde in olde Chronicles autoriſid, remayning in diverſe Monaſteries booth in England an yn Scotland, by the which it is openly knowen and ſhewid, that the Kinges of England have had, and now owt to have, the upper Domination and Subjection of the Reaulme of Scotland, and Homage and Feaultie of the Kinges of the ſayde Reaulme.

Brute, the firſt Kinge of the Britaines, had 3. Sunnes, Locrine, Albanac, and Camber: emong whom he devidid his Lande, and gave that Part to Albanac, that now is caullid Scotland, that tyme caullid Albanie.

It happenid that, 2. Yeres after the Dethe of Brute, a King, caullid Humbre, enterid in to Albanie, and ſlew Albanact, Brother to Locrine. Locrine knowing of that, cam in to Albany, and chaſid Humbre, which fled, and was drownid in a River, which now is caullid Humbre for that cauſe: and the ſaid Locrin enterid in to the Land of Albany, and toke it on to hym ſelf.

Alſo Dunwallo, King of Bretaine, ſlew Satern, King of Scotland, for his Rebellion, and put his Land in his Subjection.

Alſo Beline and Brenne, Sunnes to the ſaid Dunwallo, after the Death of their Father, departid this Reaulme betwene them. So that Belin ſhuld have the Crowne of Leogre, Cambre, and Cornewalle, and Bren, to reigne under hym,

hym, ſhould have Albany. For it was the old Accuſtume, emong the Trojanes, that the Dignite of the Inheritaunce ſhould alway remayne to the eldeſt Sunne.

In the tyme of Arture Scottes beſegid the Cite of York, Pag. 2. then being therin Hoël King of the Leſſe Britaine, Coſin to King Arture: and he with an Hoſte cam thither, and diſcomfitid the Scottes, and chaſid them in to a Marſch, and beſegid them ther ſo long, tyl they were almoſt famiſhid; and then Biſſhopes, and Abbates, and Men of Religion, for as much as they were chriſtenid People, beſoute hym to take them to his Mercy and Grace, and to graunt them a Portion of the ſame Countre to dwelle yn, under everlaſting Subjection. And apon this he tooke them to his Grace; and they felle down before hym, and did hym Homage and Feaultie, and were ſworne his Subjectes and Liegemen, and he ordenid Augeſel to be King of Scottes. And alſo the ſaide King Arture, holding his Royal Feſt at Cairleon, had there al the Kinges, that were Subjectes on to hym, emong the which Auguſel, the ſaid King of Scottes, did his due Leyland. Service for the Realm of Scotland, and bare King Artures Swerd afore hym.

In the Yere of [a] our 901. Edward King of Englande, Sun to King Alured, had under his Dominion, and Obedience, the Kinges of Scottes, of Humbre, and Stregtle Waleis, as it apperith in Chronicles written by Mariane a Scote, Roger Hoveden, and Willyam of Malmeſbyri.

In the Yere of our Lord 923. the ſame King Edward was Præſident, and Governor, of al the People of England, Cumbrelande, Scottes, Danes, and Britons.

King Athelſtane conquerid Scotland, and, as he lay in his Tentes beſide York, the King of Scottes faynid hym ſelf to be a Mynſtrelle, and harped before King Athelſtane, only to Pag. 3. eſpy his Ordinaunce and his People. The ſame Night he cam to the Hoſt, and ſlew Targe Archebiſſhop of York, and al the People in his Ward. The King had no Wepen to defend hym ſelf, and praied to God, and to S. Aldhelm of Socour; and S. Aldhelm toke hym a Swerd in hys Hand, and ther with he diſcomfitid the Scottes the ſame Night: and he ordeinid, and made, Conſtantine King of Scottes, and to reigne under hym, ſaying, that it was more glorious to make a King, then to be a King.

And the ſame King Athelſtane, after his Victorie, gave dew, and loving, Thankes to God, and S. John of Beverley, and beſoute hartely, that, be Merites of the ſaid S. Johan, he might have ſum Knowlege, and evident Token, by the which that they, that were at that tyme, and tho, that ſhould ſuc-

[a] *Sic.*

 cede

cede hym, might have a certayn Token, and Knowlege, that the King of Scotlande, and the Rebellious of the ſame Land owt to be Subjectes to the Reaulme of England, and, after his devoute Prayers, he ſaw Rokkes beſide a Place, caullid Dunbar, and he drew out his Swerd, and ſmote in to the Stone, which gave Place on to the Swerde, made holow be Goddes Mighte, and Vertue, by the Stroke of the Swerde, to the Lenghte of an Elne. And the ſaid Evidence, and Profe, endureth on to this Day, and ys rehercid in the Legend of S. John of Beverley for a Miracle.

¶ In the Yere of our Lord a 947. Edrede, King of England, and Brother to King Athelſtane, toke Homage, and Feaultie, of Irice, King of Scottes.

In the Yere of our Lord 977. Kinald, King of Scottes, and Malcolin, King of Cumbreland, did Homage to King Edgar, and the ſaid Edgar had Subjectes on to hym Kinald, King of Scotland, Malkin, King of the Iſles, Malcoline, King Pag. 4. of Cumbreland, and other v. Kinges, that is to ſay, Dunwald, Siferth, Howel, Jacok, and Inkhill. The ſaid King Edgar ſitting in a Barge, and ſtering the ſame apon the Water of Dee, made the ſaide Kinges to row the ſayde Barge. Then he ſaid, his Succeſſors might be joyful to have the Prerogative of ſo great Worſhippe, and to have yn Subjection the Poure of ſo many Kinges.

In the Yere of our Lorde 1017. Knute, King of England, vanquiſhid, and ſubduid, in Batail, Malcoline, King of Scottes, and tooke of hym Homage, and Feaultie.

In the Yere of our Lorde 1056. S. Edwarde tooke from Malcoline, King of Scottes, his Life, and his Kingdom, and made Malcoline, Sunne to the King of Northumbreland (Cumbrelande), Kinge of Scottis.

In the Yere of our Lord 1069. William Conquerour, King of Englande, vanquiſhid in Bataile at Albruche Malcolin, King of Scottes, and toke of hym Homage.

Malcoline, King of Scottes, did Homage, and Feaultie, to Wilhelme Rufus, King of England. And the ſame King William depoſid, and put from the Kindom, Dunwald, King of Scottes, for divers Cauſies reaſonable and rightful, and made Dunecan, Sun to Malcolline, King of Scottes, and toke of hym dew Homage in the Yere of our Lorde 1093. And after that that the ſaid Dunecan was ſlayn, the ſayde Dunewald uſurpid the Kingedom agayne. The ſame King Rufus put hym out, and made Edgar, Sunne to Malcoline, King of Scottes, which did to hym his due Service.

In

In the Yere of our Lorde 1100. after the Deth of King William Rufus, ſuccedid hym King Henry his Brother: and in the 7. Yere the ſaide Edgar, King of Scottes, died, and after hym reignid Alexander, Brother to the ſaide Edgare, by Graunt and Sufferaunce of the ſaide King Henry. Pag. 5.

David, King of Scottes, did Homage firſte of al Temporal Men of England to Matilde thempereſſe, Doughter and Heire to the ſayde King Henry.

In the Yere of our 1136. in the firſte Yere of the Reigne of Kinge Stephan, the ſaid Davy, King of Scottes, required to do his Homage, refuſid to do it, for as much as he had done Homage to Matilde thempereſſe before tyme. Not withſtanding Henry, Sunne of the ſayde Davy, did Homage to King Stephane. 1°. Stephani Regis 1136.

In the Yere of our Lord 1150. William, King of Scottes, and Davy his Brother, and al therles, and Barons, of the Reaulme of Scotlande becam Liege Menne to Henry King of England, Sunne to King Henry the 2. and did hym Homage, and Feaultie, ſaving the Feaultie that they owte to his Father then lyving.

In the Yere of our Lorde 1175. and in the 21. Yere of the Reigne of King Henry the ſecunde, the ſaid Willyam, King of Scotland, rebellid, and cam to Northumbreland, and made great Warre and Slaughter: and Knighttes, Gentilmenne, and Yeomen aſſembled of the Countes of Yorkſhir and Northumbreland toke the ſame Kinge William at Alnewike, and broute hym to King Henry in to Normandie; and thither went Richard Biſſhop of S. Andrew, and other Biſſhopes, and Lordes, for his Delyveraunce, to whom he was delyverid. And after that there was made a Compoſition, and Accorde, betwene the ſayde Kinges, the which Compoſition was ſealid with the great Seale of Scotteland, and with the Seales of al the Nobles, and Lordes, of the ſame Reaulme, that from thens forthe they ſhould holde the Reaulme of Scotland of the King of England, and ther to did Homage and Feaultie. 21. H. 2. 1175. Pag. 6.

In the Yere of our Lorde 1185. in the Moneth of Auguſt, at Cairluel Rouland Taluaten, Lord of Galway, did Homage and Fealtie to the ſaid King Henry withe al that held of hym.

In the 22. Yere of the Reigne of King Henry the 2. Gilbert, Sunne of Ferguſe, Prince of Galway, did Homage, and Fealtie to the ſayde King Henry, and layde Dunecan his Sunne yn Hoſtage for Conſervation of Peace.

After the Diſceſſe of King Henry the 2. the ſayde Wylliam, King of Scottes, cam to Cantewarbyri, and, yn the

Preſens

Preſens of the old Biſhop of Cantewarbury, he did Homage to King Richard.

In the Yere of our Lord 1199. John, King of England, ſent to William, King of Scottes, to cum and do his Homage, which Wylliam cam to Lincoln, in the Moneth of Decembre, the ſame Yere, and did his Homage ther apon an Hille, in the Preſence of Huberte, Archebiſhop of Cantewarbury, and of al the People ther aſſembled: and ther he was ſworen apon the Croſſe of the ſayde Huberte. And alſo he grauntid, and his Charter confirmed, that he ſhould marie Alexandre his [a] Sunne * as his Liegman always to hold of the Kinges of England, promitting alſo that he, the ſame King William, and his Sonne Alexander ſhould kepe and holde Feith and Aligeaunce to Henry, Sunne of the ſaide King John, as to their chief Lorde, agayne al maner of Menne.

Pag. 7. In the Yere of owr Lord 1251. yn the 35. Yere of the Reigne of King Henry, Sonne to King John, the ſame King Henry and the Quene were at York, at the Feaſt of Chriſtemas, for the Solemnization of a Mariage, made in the Feaſte of S. Stephane the Martyr, the ſame Yere, betwen Alexandre King of Scottes, and Margarete the Kinges Doughter. And ther the ſaid Alexander did Homage to Henry King of England.

In Bulles of diverſe Popys were Monitions made to the King of Scottes, that they ſhould obſerve and trewly kepe ſuch Apointmentes, as had be made betwene the Kinges of England and Scotland. And that the Kinges of Scotland ſhould hold the Reaulme of Scotland of the Kinges of England, apon Payne of Curſe and Interditing.

Alſo ther as William, King of Scottes, had put John, Biſhop of S. Andrewe, owt of his Biſhop rike, Pope Clement wrote to Henry, King of England, ſhould move, and induce, the ſame William, and, if nede were, requier, and by his Royal Poure compelle, hym to leave his Rancor againſte the ſayde Biſhop, and ſuffre hym to have, and occupie, his ſaid Biſhoprik.

In the Yere of our Lord 1274. Edward, King of England, the firſt, after the Conqueſt, was crounid at Weſtminſtre, at the Feſt of thaſſumption of our Lady. At which Solemnite was Alexander, King of Scottes, which did Homage then to the ſayde King Edwarde.

Pag. 8. In the Yere of our Lord 1282. and yn the 21. Yere of the Reign of Edward the firſt, John Baliol was choſen King of Scottes at Norham by al the Lordes of Scotland, Spiritual

[a] *Sic, cum aſteriſco.*

and

and Temporal, and Commons, and, by thaſſent and the Suf-feraunce of the ſayd King of England, he was crownid at Scone, and did his Homage at Newcaſtelle, yn the Feaſt of S. Stephane the Martyr: and al the Lordes of Scotland ſware Feaultie to the King of Englande, and everich of them ſette to a Compoſition, made yn writing, to kepe trew Faith, and Obedience, to the ſayd King Edwarde, and to his Heires, Kinges of England, for ever more, as their chief Lord of Scotland.

In the Yere of our Lord 1295. the ſame John, King of Scottes, contrary to his Feith and Aliegeaunce, rebellid a-gayne King Edward, and cam in to England, and brent, and ſlew. Wherapon King Edward with a great Hoſt went to Newcaſtelle apon Tyne, and paſſid the Water of Twede, and beſiegid Berwik, and gat it. And alſo he gat the Caſtelle of Dunbar, and ther were ſlayne xv. M. and vii. C. Scottes. And ſo procedid forth, and gat the Caſtelle of Rokeſburgh, and the Caſtelles of Shremborough, Stryvelin, and Gedworth, and his People foured al the Lande.

The ſame John, King of Scottes, conſidering that he was not of Powre to withſtand the ſayde King Edwarde, ſent his Lettres, and beſought hym of Treatice, and Peace, the which the ſaid King Edward beningly grauntid, and ſent to hym a-gayn, that he ſhould cum to the Town of Brethin, and bring thither the great Lordes of Scotland. The King of England ſent thither Antony Bek, Biſſhop of Durham, with his Royal Poure to conclud the ſayde Treatice. And ther it was a-greid, that the ſaid John, and al the Scottes, ſhulde clerely, and barely, ſubmitte them ſelf to the Kinges Wylle, and to that Submiſſion to be performid the ſame King of Scottes layd his Sonne yn Hoſtage, and Pledge, and ther apon he made his Letters ſealid with the commune Seale of Scotland, by the which he knowlegid his Simplenes, and great Offence doone to his Lorde, King Edward, of England, by his ful Poure, and fre Wyl, yeldid up al the Land of Scotland, with al the People, and Homage, of the ſame. Then the ſayd King Edward went foorth to ſe the Mountaines, and he un-derſtandin, that al was in Quiet, and Pece, turnid to thabbay of Scone of Chanons Regulare, wher he toke the Stone, caullid the Regale of Scotland (apon the which the Kinges of Scotland were wont to ſette, the tyme of their Coronation, for a Throne) and ſent it to thabbay of Weſtminſter, com-maunding to make a Chair therof for Preſtes ſinging Maſſes at the High Altare: which Chair was made, and ſtandith yet there at this Day.

Pag. 9.

[Sic Chronicon Tinemutenſe.] In the Yere of our Lord 1296. the King held his Parlament at Berwik, and there he tooke Homage ſingularly of al the Lordes and Nobles of Scotland. And, for a perpetual Memorie of the ſame, they made theyr Letters Patentes ſcalid with their Seales, and then the King of England made Wylliam Wareine, Erle of Surrey and Southſax, Wardeyn of Pag. 10. Scotland, Hugh of Creſſingham Treaſorer, and William Ormeſby Juſtice of Scotlande, and ſent John, King of Scottes, to the Tour of London. And he ſent John Comyn, and therle of Badenauth, therle of Bohan, and other Lordes, in to England to dyverſe Places on this Sides Trent.

And after that, in the Yere of our Lord 1297, at the Feaſt of Chriſtmas, the King caullid before hym the ſayde John, King of Scottes, although that he had committid hym to Ward: and ſayde, that he wold nother brenne, nor deſtroy, their Caſtelles, Tounes, nor Landes, but he wold be recompenſid for his Coſtes, and Damages. And the ſayd King John, and al the other that were in Warde, anſwerid, and ſayde, that they had nothing; for their Lyves, their Dethe, and Goodes were in his Handes. The King, apon that Anſwer, movid with Pity, grauntid them their Lyves, ſo that they ſhould do theyr Homage, and make theyr Othe ſolemply, at the High Altare, yn the Chirch of thabbay of Weſtminſtre, apon the holy Sacrament of our Lordes Body, that they, and every of them, ſhould hold, and kepe, trew Feith, and Obedience, and Aliegaunce, to the ſaid King Edward, and to his Heires Kingges of England: and wher the ſayd King of Scottes ſaw the Kinges Banner of England diſplayed, he, and al his, ſhould draw ther on to. And that he, nor any of his, from thensforth, ſhould bere Armes agayn the King of Englande, or any of his Bloode. And the King rewardid with Giftes the ſayd King John, and his Lordes, and ſuffrid them to depart, and they went in to Scotland, Pag. 11. alway imagining how they might oppreſſe King Edwarde, and to deſtroy his Reaulme. And the Scottes ſent to the King of Fraunce for his Socour, and Help, which ſent them Shippes to Berwik, ſtuffid with Men of Armes, the King of England then beyng in Flaunders.

In the Yere of our Lord 1298. the King went in to Scotland with a great Hoſte, and the Scottes aſſemblid in great Numbre, and the Kinge faught with them at Fawkirke on S. Marie Magdalene Day, and ther wer ſlayne LX. M. Scottes, and William Waleys, that was their Capitayne, fled, which was taken afterward, hangid, drawen, and quarterid at London.

And after this the Scottes rebellid again, and al the Lordes of Scotland choſe Robert Bruys to be King, except only John

John Comyn, Erle of Carryke, which wold not conſent, by cauſe of his Othe made to the King of England. Wherfore Robert Bruys ſlew hym at Dumfriſe, and the ſame Robert Bruys was coronid at S. Johns Toun. And the King of England aſſembled a great Hoſt, and rode thorough al Scotland, and diſcomfitid Robert Bruys, and ſlew viii. M. Scottes, and toke the moſte part of al the Lordes of Scotland, and put al the temporal Lordes to Deth, becauſe they wer forſuoren.

In the Yere of our Lord 1319. King Edwarde the 2. with [13. E. 2.]
Thomas Erle of Lancaſter, and many other Lordes, with a great Hoſt, went in to Scotland, at the Feſte of Mary Magd: to war on the Scottes, then denouncid acurſte thorough England, by Commaundement of the Pope, for breking of Truce, that he had ordeinid betwixt them.

In the Yere of our Lorde 1326. Edwarde the 3. King of Pag. 12.
Englande, was crownid at Weſtminſtre. And yn the 5. Yere of his Reign Edward Bailiol, right Heire to the Kingdom of Scotland, cam, and claymid it. Then drew to hym diverſe Lordes, and Gentilmen, the which had Title to dyvers Landes there, other by them ſelves, or by theyr Wyves: and the ſaid Bailiol, and they, went to Scotland by Se, and landid at Kinghorn with 3. M. Engliſch Men. And ther they diſcomfited x. M. Scottes, and ſlew xii. C. and they went forth to Dūfermeline, and the Scottes aſſembled agayn them XL. M. Scottes, and in the Feſt of S. Laurence, at a Place caullid Gaſtimore (other wiſe caullid Gladmore) were ſlayn v. Erles, xiii. Barons, a CLX. Knightes, ii. M. Men of Armes, and many other; yn al XL. M. and there were ſlayne, on the Engliſch Part, but xiii. Perſones.

In the vii. Yere of the Reigne of King Edwarde, he aſſembled a great Hoſt, and cam to Berwike apon Tweede, and layde Siege ther to: and to hym cam Edward Bailiol, King of Scottes, with a great Powre to ſtrenght and hyde hym. The Scottes cam owt of Scotland in foure Batailles, wel armed and araied.

Edward, King of England, an Edward, King of Scottes, appareilid theyr People yn other iiii. Batailles, and, apon Halydun Hille be ſide the Towne of Berwik, mette theſe 2. Hoſtes, and there were diſcomfitid of the Scottes XXV. M. and vii. C. wher of wer ſlayne viii Erles, a M. and iii. C. Knightes and Gentilmen. This Victorie done, the King returnid to the Pag. 13.
Towne of Berwik, and the Town and the Caſtelle were yeldid up to hym.

In the viii. Yere of the Reigne of King Edwarde of England, Edward Bailiol, King of Scottes, cam to Newcaſtelle apon Tine, and did his Homage.

In the Yere of our Lord 1346. David Bruys, by Exhortation of the King of Fraunce, rebellid, and cam yn to England with a great Hoſte on to Nevilles Croſſe, and tharchbisſhop of York, with diverſe temporal Men, faught with hym, and the ſayd King of Scottes was taken, and William Erle Duglas, and the Erle of Morrif were brought to London, and many other Lordes ſlayne, which Davy did Homage to Edward King of Englande.

And in the 30. Yere of the Kinges Reigne, and the Yere of our Lord 1355. the Scottes wan the Towne of Berwik, but not the Caſtelle.

The King cam thither with a great Hoſte, and anon the Town was yelden with out any Defence.

Edward Bailliol, conſidering that God did ſo many marvelus and gratius Thinges for King Edward of England, at his own Wylle he gave up the Croune, and the Reaulm, of Scotland to King Edward of England at Rokeſborough bys Letters Patentes.

And anon after the King of England, in Preſence of al his Lordes Spiritual and Temporal, let croun hym ſelf King there of the Reaulme of Scotland, and ordenid al thinges to his Entent, and cam to England.

James Steward, King of Scottes, was aiding and attending apon King Henry the V. in his Warres in Fraunce to the Day of his Deceſſe: and the ſame James with divers other Lordes brought his Bones to Weſtminſter.

And in the Monith of Januarie, in the Yere of our Lord 1420. King James did Homage to King Henry the VI. at Windeſore. And yn the Moneth of Februarie, in the Yere of our Lord 1423. the ſaide James weddid Dame Jane, Doughter to the Erle John of Somerſet, yn the Chirch of the Priorie of S. Marie Overey yn Southewarke.

Ex prima diſtinctione libri Sylveſtri Giraldi de inſtitutione principis.

Proinde & Ro. pontificibus imperatoribus Græcis ſcribentibus, eoſque ad obedientiam, ut ſolent, & eccleſiæ unitatem invitare volentibus, ſic reſcribere & reſpondere conſueverant: "Subtraxiſtis vos nobis, & nos ſubtraximus nos vobis."

Alexander Wallenſis, Bangorenſis archidiaconus, fuit unus clericorum Thomæ Beket exulantis.

Lelandus.

Apparet ex multis locis in hac Diſtinctione Giraldum non alio uſum fuiſſe exemplari Gildæ, quam eo quod nunc publice legitur.

Sicut

Sicut autem à Bruto duce Britones nomen traxerunt, ſic Hibernici ab Hebræo duce, vel, ſecundum alios, ab Hibero, Hiſpaniæ flu: unde provenerant. Dicti ſunt & Gaideli à duce ſic dicto: ſicut ab uxore Gaideli illius, quæ vocata eſt Scota, dicti ſunt Scoti. Quidam tamen autumant à Vandalis, de quibus originalem lineam duxere, ſicut originem, ſic & nuncupationem Gaidelos traxiſſe.

Patriarcha & Primus idem.

Corepiſcopus, qui de choro ſolum eſt prælatus. Hic tantum minores ordines conferebat.

Saxones

Unde, Paganiſmi nimirum ſpurcitia totam regni fere ſuperficiem contaminante, reliquiæ Britonum, quæ in occiduis inſulæ finibus ſe, propter locorum munitiones, ſuſceperant, fidem Chriſti ſuſceptam & documenta catholica continue ſemper & inconcuſſe ſervaverunt. Unde & eccleſiæ nonnullæ intra Cambriæ ſpatium, quæ hodie adulterino vo-

ſup: Fugatii & Damiani.

cabulo Wallia dicitur, nomine prædictorum fundatæ inveniuntur.

Arthuri quoque, Britonum regis inclyti, memoria non eſt Arturius.
ſupprimenda: quoniam [a] monaſter: Glaſconienſis egregii, cu- ☜
jus & ipſe patronus ſuis diebus fuerat præcipuus, & largitor
ac ſublevator magnificus, hiſtoriæ multum extollunt. Præ Pag. 14.
cunctis enim eccleſiis regni ſui S. Dei genetricis Mariæ Glaſcon: eccleſiam plus dilexit, & præ ceteris longe majori devotione promovit. Unde, cum bellator extiterit, in anteriori parte clypei ſui beatæ virginis imaginem interius, ut eam in conflictu præ oculis ſemper haberet, depingi fecerat: cujus & pedes, quotiens poſitus in congreſſionis articulo fuerat, deoſculari cum plurima devotione conſueverat. Hujus autem corpus, quod quaſi fantaſticum in fine, & tanquam per ſpiritus ad longinqua tranſlatum, neque morti obnoxium fabulæ [b] confinxerunt. His noſtris diebus, apud Glaſconiam, inter [c] lapides pyramides duas, in cœmiterio ſacro quondam erectas, profundius in terra quercu concava reconditum, & ſignatum miris [d] inditiis, & quaſi miraculoſis, eſt inventum, & in eccl: cum honore tranſlatum, marmoreoque decenter tumulo commendatum. Unde & crux plumbea lapide [e] ſuppoſito, non ſuperius, ut ſolet, ſed inferiori potius ex parte, infixa, quam nos quoque vidimus (namque tractavimus) litteras has inſculptas, & non eminentes aut extantes, ſed magis interius

a F. monaſter: Glaſconienſe egregium, cujus *&c.* *b* *Ita diſtinguitur in Cod. MS. Commate tamen utitur Lelandus in Aſſertione Arturii. Et rectius forſitan. Ibi etiam* confinxerant *habet.* *c* *Deeſt* lapides *in Aſſertione Arturii.* *d* *Sic.* *e* Superpoſito *in Aſſertione Arturii.*

* Silveſter hîc aliquid inſcriptioni de ſuo capite addidit.

ad lapidem verſas, continebat: "Hic jacet ſepultus inclitus "rex [a] Arturius, cum Wennevera, uxore ſua ſecunda, in in-"ſula Avallonia." Occurrunt hîc autem notabilia plurima. Habuerat enim uxores duas, quarum ultima [b] ſimul" cum ipſo ſepulta fuerat; & oſſa ipſius cum oſſibus viri ſimul inventa, ſic diſtincta tamen, ut duæ partes ſepulchri verſus caput S. oſſibus viri continendis deputatæ fuiſſent, tertia vero verſus pedes oſſa muliebria ſeorſum contineret, ubi & trica comæ muliebris flava cum integritate priſtina & colore reperta fuit: quam ut monachus quidam avide manu arripuit, & ſublevavit, tota ſtatim in pulverem decidit. Cum autem aliqua indicia corporis ibi inveniendi ex ſcripturis ſuis, aliqua ex [c] litteris pyramidibus impreſſis, quanquam nimia [d] plurimum antiquitate deletis, aliqua quoque per viſiones & relationes, bonis viris & religioſis factas, maxime tamen & evidentiſſime rex Angl: Henricus 2s. ſicut ab hiſtorico cantore Britone audierat antiquo, totum monachis indicavit; quod profunde ſcilicet in terra, per ſexdecim pedes ad minus, corpus invenirent, & non lapideo tumulo, ſed in quercu cavata. Ideoque tam profunde ſitum corpus, & quaſi abſconditum fuerat, ne à Saxonibus, poſt necem ipſius inſulam occupantibus, quos tantopere vivens debellaverat, & fere ex toto deleverat, poſſet [e] nullatenus inveniri. Et [f] ab hoc literæ, veritatis indices, cruci impreſſæ interius ad lapidem verſæ fuerunt; ut & tunc temporis, quod continerent, occultarent, & quandoque tamen pro locis & temporibus id propalarent.

Pag. 15.

Quæ nunc autem Glaſconia dicitur, antiquitus inſula Avallonia dicebatur. Eſt enim quaſi inſula tota paludibus obſita, unde dicta eſt Britannice Inis-Avalon, id eſt, inſula pomifera. Pomis enim, quæ Aval lingua Britannica dicuntur, locus ille quondam abundabat. Unde & Morganis, nobilis matrona, & partium illarum dominatrix & patrona, necnon & Arturo regi ſanguine propinqua, poſt bellum de Kemelen Arturum ad ſanandum ejus vulnera in inſulam, quæ nunc Glaſconia dicitur, deportavit. Dicta quoque quondam Britan: Inis vitrin fuerat, hoc eſt, inſula vitrea. Ex quo vocabulo ſupervenientes inde Saxones locum illum Glaſtingebyri vocitabant. Glas enim lingua eorum vitrum ſignificat, & Bury caſtrum vel civitas appellatur. Sciendum etiam, quod oſſa reperta corporis Arturii tam grandia fuerunt, ut & illud poëtæ completum in his videri poſſit;

"Grandiaque effoſſis inirabitur oſſa ſepulchris."

* *Inde Lelandus in Aſſertione Arturii voces*, cum Wennevera, uxore ſua ſecunda, *penitus omiſit.* a *Sic, cum duobus punctis ſub* i. b *Hæc vox bis occurrit.* c *Deeſt* litteris *in Aſſ. Art.* d Ut plurimun *in Aſſ. Art.* e *L.* ullatenus *ex Aſſ. Art.* f Ob hoc *in Aſſ. Art.*

Os

Os enim tibiæ ipſius appoſitum longiſſimi viri : [a] quoniam & nobis abbas oſtendit, & juxta pedem illius terræ adfixum large tribus digitis trans genu ipſius ſe porrexit. Os etiam capitis tanquam ad prodigium, vel oſtentum, capax erat, & groſſum adeo, ut, inter cilium & inter oculos, [b] ſpatium palmalem amplitudinem large contineret. Apparebant enim in hoc vulnera decem, aut plura, quæ cuncta præter unum, majus ceteris, quod hiatum grandem fecerat, quodque ſolum lætale fuiſſe videbatur, in ſolidam [c] convenerant cicatricem. Pag. 16.

Theobaldus Bleſenſis comes Campaniæ, Henrici primi ex ſorore nepos.

Epit: Theobaldi comitis Campaniæ.

Ille comes, comes ille pius Theobaldus erat, quem
Gaudet habere polus : terra carere dolet.
Non hominem poſſum, non audeo dicere numen.
Mors probat hunc hominem, vita fuiſſe deum.
Trans hominem, citraque deum, plus hoc, minus illud :
Neſcio quis neuter inter utrumque fuit.

Gulielmus, rex Scottorum, dato pretio Anglo libertatem regni ſui recuperavit.

Proinde totum regni ſui decus, quod apud Annewicenſe caſtrum ſimul cum oppidis electis hoſtili conflictu captus olim amiſerat (Scotia quidem à tempore Claudii Cæſaris uſque tunc regno Britannico non exiſtente ſubjecta) ab Anglorum rege tunc regnante Richardo, divina & juſtitia utriuſque principis uno in facto merita penſante, pretio pecuniæ dato prætereunte felici ſibique ſuiſque commercio (quoniam in Chriſtiano non tam initium, quam finis ſpectari ſolet) rem impretiabilem [d] * viro magnanimo recuperavit. Honorem ſuum & regni ſui, quem perditum ante à rege Richardo recuperaverat, per fratris ejuſdem & proximi ſucceſſoris impetum Scotia denuo ſubacta, & Anglis in ſubjectionem data, in ſenio jam conſtitutus amiſit : & jugum, quod excuſſerat, iterum cum pudore, dedecore, pariter ac dolore, reſumpſit.

Ex ſecunda Diſtinctione libri de Inſtitutione Principis. Pag. 17.

Stephanus rex, Henrici primi regis ex ſorore nepos.
[e] * Stephanus, Stephani regis filius.
filius Stephani
Euſtachius, ſororius Ludovici regis Francorum.
Gulielmus, unicus heres Henrici primi regis Angl: naufragio periit.

a Quem *pro* quoniam *in Aſſ. Art.* b *Deeſt* ſpatium *in Aſſ. Art.* c Concreverant *in Aſſ. Art.* d *Hic aſteriſcus à manu Lelandi.* e *Aſteriſcus eſt à Lelando.*

Adeo

Laus Henrici 2[i].

Adeo ſiquidem per univerſum orbem nominis ejus fama celebris extiterat, ut ipſa, præ cunctis terræ regibus, ac principibus, & fidelibus, ad gloriam fuerit, & gentilibus ad terrorem.

Philippus comes Flandriæ, Henrici regis ex amita conſobrinus.

[H. 2. filiæ 3.]

Tres filias ſuas, quas de nobili Alenora regina ſuſceperat, ad tres Europæ partes oppoſitas deſtinavit. Saxoniam primam Henrico duci Saxoniæ, Hiſpaniam ſecundam regi Toletani & Caſtelli Alphonſo; Siciliam tertiam Gulielmo Siculorum regi. Ex eadem Alenora ſex quoque filios inclytos ſuſcepit, quorum duobus in teneris annis præmature ſublatis, quatuor adultis plus pater in flore quam in fructu, plus in herba quam in ſpica, plus in pueris quam in provectis gaviſus eſt.

6. filii Henrici 2.

Henricus 2. diſtraxit Alenoram uxorem ſuam à Ludovico Franc: rege.

Petrus de Curteney frater Ludovici regis Franc:

Tria monaſteria, quæ in peregrinationis compenſationem facere debuerat, ſic fecit:

Canonicos apud Waltham, ab antiquo ſingulariter & ſancte Deo ſervientes, in conventualem communemque vitam, & regulam, regali poteſtate redegit. Moniales de Ambreſbyri, hoc eſt, de Ambroſii curia, antiquitus plantatas, extirpavit, & alias, id eſt, tranſmarinas, de Fonte Ebrardi violenter intruſit. Tertium vero vel nullum vel ſimile prioribus ſibique prorſus inutile fecit. Niſi forte domum conventualem tantum ord: Cartuſienſis de Witham ſcilicet modicis ſumptibus & exilem ad hoc feciſſe dicatur.

Pag. 18.

Obiit apud Martellum Henricus 3. rex, filius Henr: 2[i]. regis, ætatis ſuæ [a] triateria 9. reg: vero 14. Domini 1182.

Galfredus, comes Britanniæ, filius Henrici 2. regis Angl: transfugit ad partes Philippi regis, à quo ſeneſchallus Franciæ creatus eſt.

Comes Gaufredus eodem quo & frater ante morbo acutiſſimo, & febrili calore, lætaliter correptus infra pauciſſ: dies, cum Franciæ totius regiſque præcipue dolore permaximo, Pariſiis circa Cal: Aug: rebus humanis exemptus eſt: &c. ut Pariſiis in cathedr: eccl: S. Mariæ ſepultus ſit, utque Philippus rex, ejus funus curans, voluerit ſe una cum illo in locum ſepulturæ præcipitare, niſi à ſuis violenter diſtractus fuiſſet.

Henricus 2. rex Angl: admonitus apud Cairtap in Wallia à quodam peregrino, ut diem dominicam tanquam ſacroſanctam religioſe celebraret.

a *Id eſt, anno ætatis* 27.

Rogerus

Rogerus de Eſtreby miles Lincoln: provintiæ,

Ex teſtamento Henr: 2[i].

nothus

Gaufredus cancellar: Angl: filius Henr: 2[i]. Teſtes teſtamenti Henr: 2[i]. regis Angl:

Hugo de Morwic.

Radulphus filius Stephani camerarius Henrici 2[i]. regis Angl:

Gul: Rufus.

Denarii S. Petri in Hibernia.

Caſſilienſe concilium in Hibernia tempore Henrici 2[i]. [a] in Hibernia celebratum.

Audacter, inquit, vos clerici ad arma & pericula provocare poſſunt. Quoniam ipſi ictus in diſcrimine nullos ſuſcipient; nec ulla, quæ vitare poterunt, onerosa ſubibunt. Salſe dictum a Henrico 2°. in clericos.

Henricus rex apud Clarendune, id eſt, clarum montem, feras exagitabat cum duce Saxoniæ genero ſuo: quo tempore venit ad eum Heraclitus, patriarcha Hieroſolymit:

Heraclitus Joannem, Henr: 2[i]. filium, in ducem Hieroſolymit: petit.

Citra animi turbationes & iracundiæ motus princeps eloquentiſſ: &, quod his temporibus conſpicuum eſt, in literis eruditus. Henricus 2. rex literatus.

Caſtrum Burgenſe ſuper Sabrinam obſeſſum ab Henrico 2°. Pag. 19.

Hugo de Mortuo Mari, égregius miles, terribili cunctis exemplo ad deditionem compulſus.

Coleſhul, id eſt, Mons carbonarius, in Venedotia.

Pencader, id eſt, cathedræ caput, in finibus auſtralis Cambriæ, ubi Rheſus princeps ſe dedidit conſilio Oenei avunculi ſui.

Expeditio Henrici 2[i]. ad Album monaſterium, & damna ibi illata Henrico inundatione pluviæ. Et ibidem de obſidibus interemptis.

Ludovicus, rex Franc: Thomæ Beketi ſepulchrum inviſens, Cantuar: cœnobio centum modios vini annuatim impendit.

Ex 3. Diſtinctione libri de Inſtitutione Principis.

Henricus meditabatur apud ſé quo pacto Alenoram uxorem ſuam repudiaret, & filios, ex ea genitos, exheredaret.

Henricus rex nimium familiaris ſponſæ, Richardo filio ſuo deſignatæ.

Henricus 2. meditabatur regni hereditatem Joanni, filio natu minimo, relinquere. Hinc inteſtinum Richardi erga Henricum patrem odium.

Gualterus Danmartine capellanus Richardi regis.

Margareta de Bohun, nobilis matrona, convenit Henricum 2[m]. apud Porteſmuth.

a Redundant.

Templarii,

Templarii, Hoſpitalarii, Fratres de Grandimonte.

Richardus de Reduers. Richardus de Riduariis, regis Henrici 2[i]. conſobrinus, febre graviſſ: correptus, in urbe Cenomanenſi obiit. Gul: Vacelinus medicus Richardi.

Caſtellum à rege Richardo firmatum apud Andeley.

Sylveſter Giraldus juvenis 20. annorum ſtuduit Lutetiæ Pariſiorum.

Henrici 2[i]. mortem acceleravit Joannis ejus filii ingratitudo.

Henricus rex obiit apud Chinonenſe caſtrum.

Pag. 20. Pater reginæ Alenoræ comes Pictavenſis, qui uxorem vicecomitis de caſtello Haroldi, hominis ſui, quæ Mauberiun dicta fuit, vi rapuit, & abduxit, & de facto ſibi in conjugem duxit.

Alenoræ reginæ proles infauſta.

Comes Andegavenſis Gaufredus, quando erat ſeneſcallus Franciæ, Alenora regina abuſus eſt.

Richardi dictum. Nunquid igitur hoc nobis naturale, proprium, & quaſi jure hereditario ab avis & atavis inſitum, & inſertum, ut nullus ex nobis alterum diligat?

Henricus 2[s]. Curt Mantel dictus à veſte.

Henr: 2. rex Angl: Alenoram reginam in monaſter: ſatagebat detrudere.

Mauritius, vir literatus, frater Clementis abbatis de Nethe.

Joannes, filius Henr: regis, cauſſa metus, audiens dictis Ro: pont: erat.

Godricus Anglus heremita in boreal: finibus Angl.

Pag. 21. *Ex libro Galfredi, quem de vita Merlini Sylveſtris ſcripſit, vel potius è Britannico ſermone in carmen Latinum tranſtulit.*

Fatidici vatis rabiem, muſamque jocoſam,
Merlini cantare paro. Tu corrige carmen,
Gloria pontificum, calamos moneranda, Roberte. — Robertus epiſcopus Lincoln.
Scimus enim quia te perfudit nectare ſacro
Philoſophia ſuo, fecitque per omnia doctum.

De Avallonia.

Inſula pomorum, quæ fortunata vocatur,
Ex re nomen habet, quia per ſe ſingula profert.
Non opus eſt illi ſulcantibus arva colonis.
Omnis abeſt cultus, niſi quem natura miniſtrat.
Ultro fœcundas ſegetes producit, & uvas;
Nataque poma ſuis prætonſo germine ſylvis.

Peroratio operis.

Duximus ad metam carmen; vos ergo, Britanni,
Laurea ſerta date Galfredo de Monumeta.
Eſt etenim veſter. Nam quondam prœlia veſtra

Veſtro

Veſtrorumque ducum cecinit, ſcripſitque libellum,
Quem nunc geſta vocant Britonum celebrata per orbem.

Lelandus.

Mihi quidem videtur Galfredus hunc librum hiſtorice potius ſcripſiſſe de vita Merlini Sylveſtris, quam ejus prophetias Latinitate donaviſſe. Rurſus, quanquam liber hiſtoriæ fidem plerunque ſequitur, ſubinde tamen, Cambrorum more, vaniſſ: nugas interſerit Galfredus, ſecutus forſitan exemplar ejuſmodi vanitatibus aſperſum.

Ex 7°. cap°. primi libri Galfredi Monumetenſis ad Robertum filium nothum Henrici 1. & Claudiæ comitem. Pag. 22.

Diva potens nemorum, terror ſylveſtribus apris, Precatio Bruti.
Cui licet anfractus ire per æthereos,
Infernaſque domos, terreſtria jura reſolve,
Et dic quas terras nos habitare velis.
Dic certam ſedem, qua te venerabor in ævum;
Qua tibi virgineis templa dicabo choris.

Reſponſio Dianæ.

Brute, ſub occaſum ſolis, trans Gallica regna,
Inſula in Oceano eſt, undique clauſa mari:
i
Inſula in Oceano eſt, habitata gygantibus olim,
Nunc deſerta quidem, gentibus apta tuis.
Hanc pete, namque tibi ſedes fiet illa perhennis;
Hæc fiet natis altera Troja tuis.
Hic de prole tua reges naſcentur, & ipſis
Totius terræ ſubditus orbis erit.

Ex cap°. 8°.

Veniunt ergo ad Aquitaniam, & oſtium Ligeris ingreſſi, anchoras fixerunt, &c. Ibidem de victoriis Bruti & Corinei in Aquitania.

Totoneſum.

Proſperis quoque ventis promiſſam inſ: petens, in Totoneſium applicuit.

Ex cap°. 9°.

Erat tunc nomen inſulæ Albion, quæ à nemine, exceptis paucis gigantibus, inhabitabatur.

Ibidem.

Denique Brutus de nomine ſuo inſulam Britanniam appellat, ſocioſque Britones.

At Corineus portionem inſulæ, quæ ſorti ſuæ ceſſerat, ab appellatione ſui nominis Corineiam vocat. Et paulo poſt: Quæ nunc, vel à cornu Britanniæ, vel per corruptionem prædicti nominis, Cornubia appellatur. Cornu Britanniæ. Alias Lamgogmagog, i. e. ſaltus Gogmagog.

Locus autem ille, à præcipitatione gigantis nomen adeptus, ſaltus Gogmagog, uſque in præſentem diem, vocatur.

Ex cap°. 10°.

Perveniens tandem ad Tamenſem flu: locumque nactus propoſito ſuo perſpicuum, condidit civitatem ibidem, eamque Trojam Novam vocavit, & hoc nomine multis poſtmodum temporibus appellata eſt, tandem per corruptionem vocabuli Trinovantum dicta fuit. At poſtquam Lud, Caſſibellani frater, qui cum Julio Cæſare dimicavit, regni gubernaculum adeptus eſt, cinxit eam nobiliſſimis muris, & turribus, mira arte fabricatis, de nomine quoque ſuo eam Caerlud dici juſſit, id eſt, civitas Lud. Unde poſtea inter ipſum & Nevium fratrem contentio orta, qui graviter ferebat illum nomen Trojæ in patria ſua velle delere. Quam contentionem quia Gildas hiſtoriographus ſatis prolixe tractavit, eam præterire praelegi.

Ex cap°. 11°.

Brutus Trinovanti ſepultus.

Sepelierunt eum intra urbem, quam condiderat.

Ibidem.

Quo pacto Locrinus, Camber, & Albanactus, mortuo Bruto patre, Britanniam inter ſe diviſerunt.

Pag. 23.

Ex cap°. 12°.

[Anno poſt mortem Bruti 2.] Locrini de Humbro, Hunnorum rege, victoria.

Humber flu:

Inito ergo congreſſu compulit Humbrum in fugam, qui uſque ad flumen diffugiens eſt ſubmerſus intra fluctus, & nomen ſuum flumini reliquit.

Ibidem.

Duxit itaque Locrinus filiam Corinei, Guendoloënam nomine, nec tamen Eſtrildis, amoris oblitus eſt.

Interea gravida facta eſt Eſtrildis, ediditque filiam miræ pulchritudinis, quam Habren vocavit, &c. De partu Guendoloënæ, de morte Corinei, de repudio Guendoloënæ, & Eſtrilde in reginam aſſumpta, de cœde Locrini juxta Sturam flu. per Guendoloënam, & Eſtrilde cum Habren filia in flu. præcipitatis.

Galfredus.

Uſque in hunc diem appellatum eſt flumen, Britonum lingua, Habren, quod, per corruptionem nominis, alia lingua Sabrina vocatur.

Ex cap°. 13°.

Ebrancus, filius Memprici, Eboracum condidit.

Deinde trans Humbrum condidit civitatem, quam de nomine ſuo vocavit Caerebranc, i. e. urbem Ebranci. Condidit etiam Ebrancus urbem Alclud, Albaniam verſus, & oppidum montis Agnedi, & montem doloroſum.

Ex

Ex cap. 14°.

Qui, ut proſperitate regni uſus eſt, in aquilonari parte Britanniæ civitatem ædificavit, quam de nomine ejus [a] Caerleir" vocant.

Leil, alias Luel, filius Bruti, cog: viridis ſcuti, condidit Caerleil.

Ibidem.

Condidit Caerkeint, i. e. Cantuariam. Condidit etiam Caergwent, i. e. Guitoniam, atque oppidum montis Paladur, quod Sophonia dicitur. Ibi tunc aquila locuta eſt, dum murus ædificaretur.

Civitates à Rudhudibras conditæ.

Ibidem.

Hic ædificavit Caer Badun, fecitque in illa calida balnea ad uſus mortalium apta, quibus præfecit numen, in cujus æde inextinguibiles poſuit ignes. Hic admodum ingenioſus homo fuit, docuitque necromantiam per regnum Britanniæ, nec præſtigia facere deſiit, donec paratis ſibi alis ire per ſummitatem aëris tentavit, ceciditque ſuper templum Apollinis intra urbem Trinovantum, & in multa fruſta contritus eſt.

Bladud.

Ex cap. 15°.

Ædificavit autem ſuper Soram flu. civitatem, quæ Britonum lingua Caerleir, Saxonice vero Leirceſter, nuncupatur.

Leir, Bladudi filius.

Ibidem.

Cordeilla, regni gubernaculum adepta, ſepelivit patrem in quodam ſubterraneo, quod ſub Sora flu. intra Legeceſtriam fieri præcepit. Erat autem ſubterraneum illud conditum in honorem bifrontis Jani.

Hæc Cordeilla nupſerat Aganippo, Gallorum regulo.

Sepultura Leyri.

Templum Jani.

Ibidem.

De Cordeilla, à nepotibus ſuis Morgano [a] (i. e. Morganus) & Cunedagio, quorum alter erat filius Maglauni, ducis Albaniæ, ex Genorilla, alter filius Henuuini, ducis Cornubiæ, ex Ragana, regno expulſa, & de bello inter Morganum & Cunedagium orto.

Galfredus.

Tandem interfecit eum in pago Cambriæ, qui poſt interfectionem Margani (o) Morgan huc uſque à Pagenſibus appellatus eſt.

Morgan, pagus Cambriæ, unde.

[a] *Aſteriſcus quidam ponitur ſub poſteriore* r. *Et quidam, ut videtur, à manu Lelandi.*

Ex cap°. 16°.

Dumuuallo Molmutius, Cloteii, ſive Clotenis, reguli Cornub: filius, monarcha.

Mulmutinæ leges. Hinc conjectura eſt, Gildam tranſtuliſſe in Latinam linguam leges Mulmutinas.

Et cum totam inſulam omnino ſubjugaſſet, fecit ſibi diadema ex auro. Hic leges quæ Mulmutinæ inter Britones dicebantur [a] ſtatuit", quæ uſque ad hoc tempus inter Anglos celebrantur. Statuit autem inter cetera, quæ multo tempore poſt beatus Gildas ſcripſit &c. De impunitate conceſſa fugientibus ad templum.

Sepultura Dumwallonis Molmutii.

Templum Concordiæ.

Et in urbe Trinovanto prope templum Concordiæ ſepultus, quod ipſe ad confirmationem legum conſtruxerat. Pag. 24.

Ex cap°. 17°.

Bellum apud Calaterium nemus inter Bellinum & Brennum.

Ivit obviam illi in nemore quod vocatur Calaterium, ut cum eo congrederetur.

Ibidem.

Brenni in Galliam fuga.

At Brennus, vix unam navem nactus, (ut fortuna conduxerat) Gallicana littora petivit.

Ex cap°. 18°. *de diſcordia orta propter pub. vias.*

Rex ergo, omne ambiguum legi ſuæ auferre volens, convocavit omnes operarios totius inſulæ, juſſitque viam ex cemento & lapidibus fabricari, quæ inſulam in longitudinem à Cornubio mari uſque ad Cathaneſium littus ſecaret, & ad civitates, quæ intra eam erant, recto limite duceret. Juſſit etiam aliam fieri in latitudinem regni, quæ à Menevia urbe, quæ ſuper Demeticum mare ſita eſt, uſque ad portum Hammonis extenſa, ad urbes intra ducatum conſtructas dirigeretur. Alias quoque duas ab obliquo inſulæ, quæ ad ceteras civitates aditum præſtarent. Si quis autem ſcire voluerit omnia, quæ de eis ſtatuerit, legat Mulmutinas leges, quas Gildas hiſtoriographus de Britannico in Latinum, rex vero Aluredus in Anglicum, ſermonem tranſtulit.

Portus Ammonis.

Alias, "a. u. infra poſitas ducatum oſtenderet".

Ibidem. Lelandus.

De reditu Brenni in Britanniam, & quo pacto à Conuuenna matre pax facta inter Bellinum & Brennum.

Ex cap°. 19°. Lelandus.

Ut Bellinus & Brennus Gallias petierint, Romamque ipſam

[a] *Deeſt in Autogr.*

ipſam vi ceperint, utque Bellinus victor Britanniam reverſus ſit.

Galfredus.

Renovavit urbes ubicunque collapſæ fuerant, & multas novas ædificavit. Inter ceteras compoſuit unam ſuper Oſcam flu: prope Sabrinum mare, quæ multis temporibus Caeroſke appellata metropolis Demetiæ fuerat. Poſtquam autem Romani venerunt, præfato nomine deleto vocata eſt urbs Legionum, nomen nacta à Romanis legionibus, quæ ibidem hyemare ſolebant. Fecit & in urbe Trinovanto januam miræ fabricæ ſuper ripam Tamenſis flu: quam de nomine ſuo cives temporibus iſtis Belineſgate vocant. Deſuper vero ædificavit turrim miræ magnitudinis, portumque ſubtus ad pedem applicantibus navibus idoneum. Demum cum ſuprema dies ipſum ex hac vita rapuiſſet, combuſtum eſt ejus corpus, & pulvis in aureo cado reconditus, quem in urbe Trinovantina in ſummitate prædictæ turris mira arte locaverunt. Bellinus.

Ex cap. 20°. Lelandus.

Scribit de quodam Partholoim, qui comitatus 30ª. navibus, & ex Hiſpania veniens, novas ſedes petebat à Gurguinto Barbtruc, qui cum eo Britones miſit qui illum Hiberniam perducerent.

Gurguintus vero Barbtrucus, cum dies vitæ cum pace ex-pleviſſet, ſepultus eſt in urbe Legionum (ſuper Oſcam), quam, poſt obitum patris, ædificiis & muris decorare ſtuduerat.

Ibidem.

Erat ei nobilis mulier Martia nomine, omnibus artibus erudita. Hæc, inter multa & inaudita quæ proprio ingenio invenerat, invenit legem, quam Martianam Britones vocaverunt. Hanc etiam rex Aluredus, inter ceteras, tranſtulit, quam Saxonica lingua Marchenlage vocavit. Martia, Guithelini regis uxor. Pag. 25.

Ex cap°. xxi°.

Et in urbe Trinovanto ſepultus eſt (tum). Gorboniani, Morindi filii, ſepultura.

Ibidem. Lelandus.

Quo modo Archigallo, regno privatus, apud Alcluit receptus ſit à fratre Eliduro, cog. Pio, & Eboraci coronæ ſit reſtitutus.

Galfredus.

Denique, ſuperveniente algore, defunctus, & in urbe Caerleir ſepultus.

Ibidem.

Ut Vigenius & Peredurus fratres Elidurum, majorem natu fratrem,

fratrem, cog. Pium, regno privaverint, quod poſtea in duas partes diviſerunt, quarum quæ ſuprà Humbrum Pereduro ceſſit; utque, Vigenio & Pereduro mortuis, jam tertio regali honore potitus ſit.

Ex cap°. 22°.

S. Heli rex.

[In Ely inſula ſepultus erat, teſte Johan: Harding.]

Hic tres generavit filios, Lud, Caſſibellanum, Nennium.

Impreſſus codex habet "urbem Trinovantum."

Renovavit muros urbis Trinobantum, & turribus eam cinxit.

Hanc præ omnibus amavit, & in illa majori parte totius anni commanebat, unde nominata fuit poſtea Caerlud.

Corpus ejus reconditum fuit in prædicta civitate, juxta portam illam, quæ ad huc nomine ejus Porthlud Britannice, Saxonice Ludeſgate, nuncupatur.

Nati fuerunt ei duo filii, Androgeus & Tenantius, qui cum, propter ætatem, regnum tractare nequiviſſent, Caſſibellanus, eorum patruus, loco illorum in regem ſublimatur.

Caſſibellanus tamen, pietati indulgens, noluit juvenes eſſe regni expertes. Urbem etenim Trinobantum, cum ducatu Cantiæ, largitus eſt Androgeo, ducatum vero Cornubiæ Tenantio.

Ex cap°. 23°.

De adventu Cæſaris in Britanniam, & quo pacto Caſſibellanus ei occurrerat ad Dorobellum (ſic enim vocat) op. Utque Nennius cum Cæſare dimicaverit, Labienumque interfecerit, ipſe paulo poſt moriens ex vulnere à Julio Cæſare accepto.

Galfredus.

Sepultura Nennii, filii Heli regis.

In Trinovanto urbe juxta aquilonarem portam ſepultus.

Ex cap°. 24°. Lelandus.

Scena Androgei filius, cum 30ª. nobilibus ad Cæſarem miſſi.

Quo pacto, orta inimicitia inter Caſſibellanum & Androgeum, Androgeus Cæſarem in auxilium revocaverit.

Pugna commiſſa apud Barendune inter Cæſarem & Androgeum.

Datis ergo obſidibus ſecurus factus eſt Cæſar, revocatiſque catervis cum inſtante vento in Rutupinum portum applicuit.

Ut ergo vallem prope Doroberniam intravit, aſpexit in eadem Romanorum exercitum, caſtra & tentoria ponentem, &c.

Ex 25°.

Defunctus eſt Caſſibellanus, & in Eboraco ſepultus.

Cui ſucceſſit Tenantius, dux Cornubiæ, frater Androgei. Nam Androgeus Romam cum Cæſare profectus fuerat.

Poſt

Poſt illum promotus eſt ad culmen regale Kimbelinus, filius ejus, miles ſtrenuus, quem Auguſtus Cæſar nutriverat.

In diebus illis natus eſt dominus Jeſus Chriſtus. ☞

Hic itaque, ut in civitatem Portceſtriam applicuit, cœpit portas ejus muro præcludere, exitumque civibus abnegare, &c. Quo modo Guiderius, frater major natu Arviragi, à Lelio ſit interfectus.

Claudii adventus in Britan: Lelius Hamo, princeps militiæ Claudii.

Lelandus. Guiderius & Arviragus filii erant Cimbellini.

Pag. 26. Supervenit ex improviſo Arviragus, ipſumq; ſubito interfecit. (f. Lelium Hamonem.)

Portus autem ille ab illo tempore uſque in hodiernum diem Hamonis portus appellatur. [Hampton.]

Claudius, reſociatis ſociis, oppugnabat prædictam civitatem, quæ tunc Caerperis, nunc autem Portceſtria vocatur. Nec mora, mœnia ejus diruit, civibuſque ſubactis inſecutus eſt Arviragum, jam in Wintoniam ingreſſum. Poſtmodum obſedit civitatem &c. De pace facta ibidem inter Claudium & Arviragum.

Auxilio Arviragi uſus Orcades, & provinciales inſulas, poteſtati ejus ſubmiſit.

S. Geniſſa

Unde locum, quo ei primum nupſerat, celebrem eſſe volens, ſuggeſſit Claudio, ut ædificaret in illo civitatem.

Paruit ergo Claudius, præcepitque fieri urbem, quæ de nomine ejus Caerglou nuncupata eſt. [Gloceſtre, Claudioceſtria.]

Ex cap°. 26°.

Cum igitur in Rutupi portum applicare incepiſſet Veſpaſianus, obviavit ei Arviragus, prohibuitque ne portum ingrederetur.

Retraxit itaque ſe Veſpaſianus à portu illo, retortiſque velis Totoneſium littus applicuit. Alias, "in Totoneſio littore."

Nactus deinde tellurem, Caerpenhevelgoit, quæ Exonia vocatur, obſeſſurus tandem adivit.

Sepultus eſt Claudioceſtriæ in quodam templo, quod in honorem Claudii dedicaverat, & conſtruxerat.

S. Mario, Arviragi filio

Regnante poſtmodum illo, quidam rex Pictorum, vocabulo Sodric, ex Scythia cum magna claſſe veniens, applicuit in aquilonarem partem Britanniæ, quæ Albania vocatur, cœpitque provinciam ſuam vaſtare. Collecto igitur populo ſuo petivit illum Marius, illatiſque prœliis ipſum interfecit, & victoria potitus eſt. Deinde erexit lapidem in ſignum trium- (alias Londric)

phi

[Weſtmerland à Mario.] phi ſui in provincia, quæ poſtea de nomine ſuo Weſtmaria dicta fuit, in quo inſcriptus titulus memoriam ejus uſque in hodiernum diem teſtatur.

Devicto populo, qui cum eo venerat, partem Albaniæ ad inhabitandum dedit, quæ Cataneſia nuncupatur. Erat autem deſerta, nullo habitatore multis diebus inculta.

Picti, à Britannis contempti, conjuges à Scottis petunt. At illi, ut paſſi fuerunt repulſam, transfretaverunt in Hiberniam, duxeruntque ex patria illa mulieres, ex quibus creata ſobole multitudinem auxerunt.

Coillus Marii filius. Coillus regni gubernacula ſuſcepit. Hic ab infantia Romæ nutritus fuerat, moreſque Romanorum edoctus in maximam ipſorum amicitiam inciderat.

Ex 1°. *cap*°. 2[i]. *libri.* Lelandus. *Quanquam exemplar manuſcriptum non habebat librorum diviſiones.*

Natus eſt autem Coillo unicus filius, cui nomen Lucius.

Epiſtolas Eleutherio papæ direxit, petens, ut ab eo Chriſtianiſmum reciperet.

Duos religioſiſſimos doctores, Faganum & Dunianum, ad illum miſit.

Templa, quæ in honorem plurimorum deorum fundata fuerant, uni deo, ejuſque ſanctis, dedicaverunt.

Pag. 27. Fuerunt tunc in Britannia octo & viginti flamines, nec non & tres archiflamines.

Ubi erant flamines epiſcopos, ubi erant archiflamines archiepiſcopos poſuerunt. Sedes autem archiflaminum in tribus nobilioribus civitatibus fuerant, Londoniis videlicet, atque Eboraci, & in urbe Legionum, quam ſuper Oſcam flu. veteres muri, & ædificia ſitam fuiſſe teſtantur. Metropolitano Eboracenſi Deira, & Albania; Londonienſi vero Metropolitano ſubmiſſa eſt Loëgria, & Cornubia: Cambria urbi Legionum.

Denique, reſtauratis omnibus, redierunt antiſtites Romam.

Fugatii & Damiani in Britanniam reditus. Confirmatione vero facta reverſi ſunt in Britanniam, pluribus aliis comitati.

Eorum nomina & actus reperiuntur in libro, quem Gildas de victoria Aurelii Ambroſii inſcripſit.

Ex cap°. 2°.

In urbe Claudioceſtriæ ab hac migravit vita, & in eccleſia primæ ſedis honorifice ſepultus eſt anno Domini 156.

Adventus Severi in Britanniam. Mox, ut appulſus fuit, prœlium commiſit cum Britonibus, [a] partemque ſubmiſit, partem vero illam, quam ſubjugare nequibat, diris debellationibus infeſtare laboravit, ita ut eam trans Deiram in Albaniam fugaret. At illa, duce Fulgenio,

Sul

[a] Partemque ſibi ſubmiſit *in impreſſis*.

omni

omni niſu reſiſtebat, ſæpiuſque ſtragem maximam & concivibus & Romanis inferebat.

Irruptionem ergo graviter ferens imperator, juſſit conſtrui vallum inter Deiram & Albaniam, ut impetum ejus propius accedere prohiberet. Communicato ergo ſumptu fecerunt illud à mari uſque ad mare, quod multo tempore hoſtium inſultus diſtinuit.

Sul

At Fulgenius, cum diutius reſiſtere nequiviſſet, transfretavit in Scythiam.

Cumque ibi omnem juventutem patriæ collegiſſet, reverſus eſt cum maximo navigio in Britanniam, atque Eboracum obſedit &c. Quo pacto Britanni à Severo deſciverint, utque, commiſſa pugna, Severus occiſus ſit, & Fulgenius lætaliter vulneratus.

Ibidem. Lelandus.

Quo modo Carauſius, accepta poteſtate defendendi maritima loca Britanniæ, tyrannide uſus ſit, regiumque nomen in Britannia occupaverit.

Legavit ſenatus Alectum cum tribus legionibus ut tyrannum interficeret, regnumque Britanniæ poteſtati Ro. reſtitueret.

Nec mora, poſtquam appulſus eſt prœliavit cum Carauſio, ipſoque interfecto ſolium regni ſuſcepit, &c. De ejuſdem in Britannos crudelitate.

Britones ergo, id graviter tolerantes, erexerunt in regem Aſclepiodotum, ducem Cornubiæ, &c. De cæde Alecti, & poſtea de cæde Livii Galli, ſocii Alecti, ſociorumque Ro. Londini juxta torrentem, cui nomen Britannice Nant Gallon, Saxonice Gallebroke.

Ex cap°. 3°.

Inſurrexit in Aſclepiodotum Coël dux [a] Caercolun, i. e. Coelceſtriæ, &, prœlio conſerto, eum peremit, regnique diademate ſeſe inſignivit. [Coelcheſtre.]

Ut igitur intra inſulam Conſtantinus applicuit, direxit Coël legatos ad illum, petivitque pacem, & ſubjectionem promiſit.

S. Coëlo

Quo defuncto inſignivit ſe Conſtantinus regni diademate, duxitque filiam Coël, cui nomen erat Helena.

Conſtantius genuit ex ea filium, vocavitque eum Conſtantinum.

Exinde, cum xi. anni præteriiſſent, ipſe apud Eboracum morti ſubjacuit, regnumque filio donavit. Pag. 28.

Conſtantinus adivit Romam, eamque ſibi ſubjugavit.

[a] Caercoli *in impreſſis.*

Conduxerat ſecum Helenæ tres avunculos, Loëlinum videlicet, Trahern, & Marium, ipſoſque in ſenatorium ordinem promovit.

Interea inſurrexit Octavius, dux Geuuiſſorum, in proconſules Romanæ dignitatis, quibus inſulæ regimen permiſſum fuerat, & regni ſolio, ipſis interfectis, potitus eſt.

Trahern à Conſtantino miſſus. [* Nunc Porteſmouth.]

Appulſus itaque Trahern in littore juxta urbem, quæ Britannice * Caerperis nuncupatur, impetumque fecit in ipſam, atque infra duos dies cepit.

Octavius omnem armatam manum totius inſulæ collegit, venitque ſibi in obviam non longe à Guintonia, in campo, qui Britannice Maiſurian appellatur, cœpitque prœliari, & victoria potitus eſt.

Trahern itaque naves laceratis militibus adivit, ingreſſus eas petivit Albaniam æquoreo itinere, & provincias vaſtare vacavit: &c. Quo modo Octavius in Weſtmaria à Trahern victus ſit, fugeritque in Norwegiam, & de inſidiis Octavii in Trahern.

Leyl. forſan Verolamii. S. Octavium

Comes ergo oppidi municipii, qui ipſum præ ceteris diligebat, præceptis illius parêre non diſtulit. Nam dum Trahern ex urbe Londoniarum quadam die recederet, delituit cum centum militibus in quadam convalle nemoris, qua ille tranſiturus erat, atque in ipſum prætereuntem inopinum impetum fecit, ac inter commilitones interfecit. Quod cum nuntiatum eſſet Octavio reverſus eſt in Britanniam, atque, Romanis diſſipatis, ſolium recuperavit : &c. Ut ſenio con-

S. Octavio

fecto quidam ſuaſerint Conanum Meriadocum nepotem heredem deſignandum ; ſed [a] Caradocus, dux Cornubiæ, Maximianum Ro. Conano prætuliſſe, unde orta poſtea bella.

Lelandus. Maximianum corrupte ponit Galfredus pro Maximo.

Ex cap°. 4°.

Regnum Britanniæ cum filia ſua illi

Lelandus.

donavit, &c. Hic (ſi credere dignum) filius fuit Leolini, avunculi Helenæ, matre tamen Romana natus, & in ſpem regni certam à Caradoco vocatus, Mauricio filio Romam in hanc cauſſam miſſo.

Maximus duxit filiam Octavii.
Maximi genus.
Mauricius, Carodoci filius.

Ibidem. Lelandus.

De Armorica, à Maximo, opera Britannorum, devicta, & Conano Meriadoco, Octavii regis nepote, regioni eidem cum multitudine Britannorum præfecto.

[a] *An* Caradocum ducem ?

Dionotus

Dionotus igitur, viſo Conani nuntio, volens mandatis ſuis parêre, collegit per diverſas provincias ſuas nobilium filias xi. M. de ceteris vero ex infima gente creatis XL. M. & omnes infra urbem Londoniæ convenire præcepit. Naves quoque ex diverſis littoribus juſſit adduci, quibus ad prædictos conjuges transfretarent.

Dionotus, dux Cornubiæ, frater Caradoci, & pater Urſulæ, præfuit Britanniæ abſente Maximo.

Undecim milia virginum.

alias Guaninus

Tum nefandi Pictorum & Hunorum duces Wanius & Melga, qui partibus Gratiani & Valentiniani favebant, cum inſulam Britanniæ didiciſſent ab omni armato milite vacuatam, iter feſtinatum verſus illam direxerunt, aſſociatiſque collateralibus inſulis in Albania applicuerunt. Pag. 29. Agmine igitur facto invaſerunt regnum, quod rectore & defenſore carebat, vulgus irrationabile cædentes. Cum igitur tanta calamitas Maximiano nuntiata fuiſſet, miſit Gratianum municipem cum duabus legionibus ut auxilium ſubvectaret, qui, ut in inſulam venerunt, prœliati ſunt cum præfatis hoſtibus, & acerrima nece adfectos ipſos in Hiberniam fugaverunt.

Ibidem. Lelandus.

Ut Gratianus municeps regnum Britanniæ occupaverit, occupatamque tyrannide oppreſſerit, & de impetu Scottorum & Pictorum, adverſum quos de integro murus reſtauratur.

Ex cap°. 5°.

Transfretavit Guithelinus, archiepiſcopus Londonienſis, in Minorem Britanniam, quæ tunc Armorica, ſive Letania, dicebatur, ut auxilium à confratribus ſuis poſtularet. Regnabat tunc in illa Aldroënus, quartus à Conano, cui Maximianus regnum illud donaverat.

Trado tibi Conſtantinum fratrem, & duo milia militum.

Ingreſſi ſunt mare, atque in Totoneſio portu applicuerunt.

Conſtantinus ab Aldroëno in Britanniam miſſus.

Exinde confluxerunt undique Britones prius diſperſi, &, facta intra Silceſtriam contione, erexerunt Conſtantinum in regem.

Genuit ex illa tres filios, quorum nomina fuerunt, Conſtans, Aurelius Ambroſius, & Uther Pendragon. Conſtantem vero primogenitum tradidit in eccleſiam Amphibali intra Guintoniam, ut monachalem ordinem ſuſciperet. Ceteros autem duos, Aurelium videlicet & Uther, Guithelino nutriendos commiſit.

Ex cap°. 6°.

Acceſſit Vortegirnus, conſul Geuuiſſeorum, qui omni niſu in regnum anhelabat, & adivit Conſtantem monachum.

Cepit itaque eum Vortegirnus, duxitque, regiis ornamentis

 indutum,

indutum, Londonias, atque vix annuente populo in regem erexit.

Vortegirnus, vice epiſcopi functus, manibus ſuis capiti
ſ. coronam
ſuo impoſuit.

Ibidem.

De nece Conſtantis, autore Vortegirno, ſed per Pictos perpetrata; utque ipſe Vortegirnus regnum invaſerit.

Nutritores duorum fratrum, Aurelii Ambroſii & Uther Pendragonis, diffugerunt cum eis in Minorem Britanniam.

Ex cap°. 1°. 3ʲ. libri.

alias celoces

Interea applicuerunt tres chiulæ, quas longas naves dicimus, in partes Cantiæ, armatis militibus plenæ, quibus duo fratres, Horſus & Hengiſtus, ducatum præſtabant. Fuerat tunc Vortegirnus Doroberniæ, quæ nunc Cantuaria dicitur.

Cepit Hengiſtus corium tauri, atque ipſum in unam redegit corrigiam. Exinde ſaxoſum locum, quem maxima cautela elegerat, circuivit corrigia, & intra ſpatium metatum caſtellum ædificare cœpit. Dictum namque fuit poſtmodum Britannice Caercarrei, Saxonice Thauncaſtre, quod Latino ſermone caſtrum corrigiæ appellamus.

Pag. 30.
Renwen, Hengiſti filia, nupſit Vortegirno.
Cantia data Hengiſto.
Vortegirni filii.

Nec mora, data fuit puella Vortegirno, & provincia Cantiæ Hengiſto,
o
neſciente Gorangano comite qui in eadem regnabat.

ſ. ex priori conjuge, vel ex pellice, ut impreſſus habet codex.

Generaverat namque tres filios primitus, quibus erant nomina [a] Vortimer'', Katigern, Paſchent.

Ex 2°. cap°.

Miſſis itaque legatis venerunt Octa, & Ebiſſa, & Cherdric.
i. e. Saxonum ingentes turbas.

Quod cum vidiſſent Britones, deſeruerunt illico Vortegirnum, & unanimiter irati Vortimer, filium ſuum, in regem erexerunt.

S. Vortimer. S. Sax.

Tria bella geſſit cum eis, & in omnibus ſuperavit: primum ſuper flu. Dargwent, ſecundum ſuper vadum Epiford, ubi convenerunt Horſus & Katigernus, alter filius Vortegirni, congreſſuque facto ceciderunt ambo, alter alterum læ[t]aliter aggreſſus, tertium bellum ſuper ripam maris, quo naves muliebriter ingreſſi diffugerunt hoſtes, & inſulam Thanet pro refugio adiverunt, &c. Ut Saxones Germaniam ad tempus

[a] *Litteræ* un *ſupra* im *ponuntur.*

repetis

repetierint, utque Vortimer à Renwen noverca intoxicatus fuerit.

Galfredus.

In urbe Trinovantina corpus ejus ſepelierunt. Vortimerus Trinovanti ſepultus.

Ex cap^o. 3°.

Hengiſtus vero, audita morte Vortimeri, ccc. M. armatorum ſibi aſſociavit, paratoque navigio in Britanniam reverſus eſt.

Ut igitur horam proditionis ſuæ idoneam inſpexiſſet Hengiſtus, vociferatus eſt, Nimet our Saxes, & ilico Vortegirnum accepit, & per pallium detinuit. Audito ergo ejus ſigno abſtraxerunt Saxones cultros ſuos, & aſtantes principes invaſerunt ipſos, nihilque tale præmeditantes jugulaverunt circiter quadringentos ſexaginta barones, & conſules, quorum corpora beatus Eldadus ſepelivit, atque Chriſtiano more humavit haud longe à Caercaradoc, quæ nunc Saleſbiria dicitur, oſii in cœmiterio, quod juxta cœnobium Ambrii, qui olim fundator ipſius extiterat.

Non impune tamen egerunt hoc pagani, quia multi eorum perempti fuerunt, dum neci ceterorum imminerent. Eripiebant enim Britones ex tellure lapides, & fuſtes, atque ſeſe defendere volentes proditores illidebant. Aderat ibi Claudioceſtriæ conſul, vocabulo Eldol, qui, viſa proditione, palum ſuſtulit, quem forte invenerat, & defenſioni vacavit.

Nec prius ab illo loco abceſſit quam ſeptuaginta viros conſumpto palo interfecit, &c. Quo pacto multas urbes extorſerunt Vortigerno, quem, donec votis ſatisfaceret, in vinculis detinebant.

Cum ergo tantam cladem inſpexiſſet Vortegirnus, ſeceſſit in partes Cambriæ, &c. Quo modo in montibus Ereri caſtelli fundamenta, ſed fruſtra, poſuerit.

Mater vero fuerat filia regis Demetiæ, quæ in eccleſia ſancti de Caermerduin Petri in eadem urbe inter monachos degebat. ¶ Merlinus.

Rex juſſit Magantium ad ſe vocari.

Magantius celebris philoſophus tempore Vortegirni.

Quartus liber hiſtoriæ Galfredi eſt de prophetiis Merlini, quem privatim Alexandro, epiſcopo Lincolnienſi, dedicavit, verſum à ſe ex lingua Britannica in Latinam.

Ex 1°. cap.^o 5^i. libri. Pag. 31.

Convocato igitur clero inunxerunt Aurelium in regem, & ſeſe ei more ſuo ſubdiderunt.

Aurelius Ambroſius, ab Armorica reverſus, unctus eſt in regem.

Convertit

Convertit exercitum ſuum in Cambriam, oppidum Genoren petivit. Diffugerat enim eo Vortegirnus, ut tutum refugium haberet. Erat autem oppidum illud in natione [a] Hergigii ſuper flu: Guaiæ in monte qui Cloartius nuncupatur.

Poſtremo, cum cetera defeciſſent, ignem adhibuerunt, qui cum alimentum repperiſſet, non acquievit adjunctus, donec turrim & Vortegirnum exarſit.

Ex cap°. 2°.

Timuerunt ergo eum Saxones, & ſeſe trans Humbrum receperunt, in partibus illis muniverunt civitates, & oppida. Nam patria illa ſemper refugio illis patuerat. Vicinitas etenim Scotiæ adhibebat tutelam.

Aurelius. Verſus aquilonares partes iter arripuit.

Ex 3°. cap°.

Pugna inter Hengiſtum & Aurel: in Maiſbeli campo.

Caerconan.

Cunungeburch, alias Chungeſburch.

Hengiſtus

Ivit obviam Aurelio in campo qui dicebatur Maiſbeli, quo ipſe Aurelius tranſiturus erat.

Hengiſtus, ut vidit ſuos ſuccumbere, Britones nutu dei prævalere, confeſtim diffugit, petivitque oppidum Caerconan, quod nunc Cunungeburg appellatur.

Cum ergo vidiſſet Hengiſtus quod inſequeretur ſe Aurelius, noluit oppidum introire, ſed, convocato in turmas populo, iterum prœliare diſpoſuit.

Ex 4°. cap°.

S. Hengiſtum

Quem cum aſpexiſſet Eldol, ſecurior effectus cepit Hengiſtum per naſale caſſidis, atque totis utens viribus ipſum inter cives extraxit.

At Octa, filius Hengiſti, cum majori multitudine Eboracum adivit. Coſa vero, cognatus ejus, urbem Alcluith: atque eas innumeris armatis muniverunt.

At ita triumphavit Aurelius, & cepit urbem Conani, & ibidem tribus diebus moratus eſt.

o S. ducis Claud:

Aderat Eldadus, Claudioceſtrenſis epiſcopus, frater Eldolis, vir ſummæ prudentiæ & religionis, &c. Quo modo ſuaſerit Hengiſtum capite puniendum.

Accepit ergo Eldol gladium, & eum duxit extra urbem, & amputato capite ad tartara direxit.

At Aurelius, ut erat in cunctis rebus modeſtus, juſſit eum ſepeliri, & cumulum terræ ſuper corpus ejus pagano more apponi.

[a] Hergin *habent alia exemplaria. Et de voce dubitavit Lelandus. Hinc in Codice ſuo lineolam ſub ea duxit.*

Ibidem.

Ibidem.

Ut Octa ex urbe Ebor: progrediens ſe ſuoſque Aurelio ſubmiſerit, quibus, conſilio Eldadi epiſcopi, vita data.

Galfredus.

Exemplo etiam Octæ motus venit Coſa, ceterique qui diffugerant, & miſericordiam impetraverunt. Dedit ergo eis coloniam juxta Scotiam, & fœdus cum eis confirmavit.

Ibidem.

Ut Aurelius Eboracum, Londinum, Ventam, reparaverit.

Galfredus.

Monitu Eldadi epiſcopi ivit ad monaſterium prope Caercaradoc, quæ nunc Saleſbiria dicitur, ubi conſules & principes jacebant, quos nefandus Hengiſtus prodiderat. Erat ibi cœnobium trecentorum fratrum in monte Ambrii, qui, ut ferunt, fundator ejuſdem olim extiterat. Pag. 32.

Deliberavit apud ſe qualiter locum memorabilem faceret.

Ex cap°. 5°.

Cre

Acceſſit Tremorinus, urbis Legionum archiepiſcopus, ad regem, & ait, " Si uſpiam eſt qui præceptum aggredi valuerit, " Merlinus vates Vortegirni aggredietur. Quippe non æſtimo " alterum eſſe in regno tuo cui ſit clarius ingenium, ſive in futuris dicendis, ſive in operationibus machinandis. Jube eum " venire, atque ingenio ſuo uti, ut opus quod affectas conſtet."

Qui, peragratis provinciis, in natione Gewiſſorum eum in-

h

venerunt ad fontem Galaes, quem fuerat ſolitus frequentare

Lelandus

&c. Fabuloſa fere omnia de lapidibus ex Hibernia adductis. Nam nemini, vel mediocriter prudenti, hoc ignotum eſſe debet, Merlinum ſaxa illa ingentia, & noſtra ætate, qui eſt ingeniorum torpor, non movenda, de aliqua vicina lathomia, miro artificio & Dedaleis machinis tranſtuliſſe in locum, ubi nunc, non ſine admiratione, à viatoribus conſpiciuntur. Illud certe ſupra ingenium Ro: fuiſſet tantas moles ex Hibernia Ambroſiam tranferre, cum littus Avoniæ proximum ab hoc loco viginti fere paſſuum millibus abſit.

Ex cap°. 5°. Lelandus.

Maxima fuit pompa, qua uſus eſt Ambroſius, in hoc principum funere.

Evacuatæ erant duæ metropolitanæ ſedes, Eboraci videlicet atque urbis Legionum, à paſtoribus ſuis. Sampſon & Dubricius electi in archiepiſcopos Ambroſiæ.

Conceſſit Eboracum Sampſoni, illuſtri viro, ſummaque religione famoſo, urbem vero Legionum Dubricio.

Præcepit

Præcepit Merlino lapides circa ſepulturam erigere.

In 6°. cap°.

Galfredus ſcribit de Paſcentii, filii Vortegirni, reditu una cum Gillimamo, Hibernorum regulo, utque Ambroſius rex, Ventæ ægrotans, toxicum ab Eopa, Saxone, & fictitio medico, acceperit, ex quo periit.

Ex cap°. 1°. 6ⁱ. libri.

Uther
Advenerat namque prope Meneviam, ita ut iter medietatis diei reſtaret.

Prævaluit Uther, interfectiſque Gillomamo & Paſcentio triumpho potitus eſt.

Mors Aurelii. Sepultura Aurelii.

Advenerant namque nuntii, qui regis caſum indicaverant, ipſumque jam ab epiſcopis patriæ ſepultum eſſe prope cœnobium Ambrii intra choream Gigantum.

Ex 2°. cap°.

At Uther, frater ejus, convocato regni clero cepit diadema inſulæ.

Octæ rebellio. Britanni victi à Saxonibus Eboraci.

Nec ſævitiæ indulgere quievit, donec urbes, & promontoria, ab Albania uſque Eboracum deſtruxit.

Victoria autem potiti, inſecuti ſunt eos cædentes uſque

alias Damen
ad montem Dauen, dum ſol diem ſtare permittebat.

Dauen mons, alias mons Damenis.

Erat autem mons ille arduus in cacumine corïletum habens, in medio vero ſaxa prærupta latebris ferarum habilia. Occupaverant enim eum Britones, totaque nocte intra ſaxa & corileta remanſerunt.

Pag. 33. Irrumpunt Britones in caſtra Octæ.

Porro Britones acriter irruere contendunt, trucidare conantur, & Paganos ad milia interficiunt. Denique capti ſunt Octa & Coſa, & Saxones penitus diſſipati.

Poſt illam vero victoriam petivit urbem Alcluith, provinciæque illi diſpoſuit.

Denique, pacificatis aquilonaribus provinciis, ivit Londonias, juſſitque ibidem Octam atque Coſam in carcere ſervari.

Ibidem de celebri triumpho Utheri.

Aderat, inter ceteros, Gorlois, dux Cornubiæ, cum Igerna conjuge ſua, cujus pulchritudo mulieres omnes totius Britanniæ ſuperabat, & cetera. Quo pacto amore illius Utherus arſerit, unde Gorlois, iratus cum conjuge, Cornubiam petiit, oppidaque ſua contra Utherum, illum inſequentem, firmaverit.

Galfredus.

Galfredus.

Poſuit eam in oppido Tintagol, in littore maris, quod pro tutiori refugio habebat. Ipſe vero [a] ingreſſus eſt'' caſtellum Diuulioc, ne, ſi infortunium interveniret, ambo inſimul periclitarentur.

Etenim ſitum eſt in mari, & undique circumcluſum ab ipſo. Nec eſt introitus alter, niſi quem anguſta rupes præbeat: ipſum tres armati milites prohibere queunt, &c. Ut dolo Utherus Tindagium intraverit, & cum Igerna concubuerit. Tindagii ſitus.

Galfredus.

Concepit itaque eadem nocte celeberrimum illum Arturum.

Ex 3°. *cap*°.

Pugnantes ergo hinc & inde, inter primos interfectus eſt Gorlois, & ſocii ejus diſſipati. Captum eſt oppidum quoque quod obſederant. Diuulioc captum.

Reverſus itaque ad oppidum Tintagoil cepit illud, cepitque Igernam, & voto ſuo potitus eſt. Commanſerunt deinde pariter non minimo amore ligati, progenuerunt que filium & filiam. Fuit filii nomen Arthurus, filiæ vero Anna.

Interim vero cuſtodes carceris, in quo Octa atque Coſa, quos ſupra memoravi, tædioſam vitam ducebant, diffugerant cum eis in Germaniam, terroremque per regnum intulerunt.

Redierunt enim cum maxima claſſe ſociiſque innumerabilibus, & partes Albaniæ ingreſſi civitates atque cives igne accendere affectant. Committitur itaque exercitui Britanniæ Loth de Londoneſia, ut hoſtes longius arceret. Erat autem conſul ille Leir (alias Leis) eques ſtrenuiſſimus, ſapientia & ætate maturus. Probitate ergo ipſius acclamante dederat ei filiam ſuam Annam, regnique ſui curam, dum infirmitati ſubjaceret, &c. De pugnis dubiis inter Loth & Saxones.

Intra poſito itaque rege Verolamium perrexerunt, ubi prædicti Saxones univerſum populum affligebant. Verolamium ab Octa & Coſa occupatum.

Cumque edocti eſſent Octa & Coſa adventum Britonum, regemque in feretro adductum, dedignati ſunt cum eo prœliari, quia in vehiculo advenerat. Aïebant [b] enim'' ipſum ſemimortuum eſſe, nec tantos viros cum illo homine pugnare decere. Receperunt itaque ſeſe intra urbem, & valvas quaſi nihil timentes deſeruerunt apertas. Verolamium.

At Saxones cum inſpexiſſent ſuperbiam ſuam ſibi nocuiſſe, Britones vero fere triumphaſſe, propoſuerunt cum diluculo egredi, inimicoſque ſuos ad campeſtre prœlium provocare. Pag. 34.

Poſtremo, cum multum præteriiſſet diei, ceſſit victoria regi

[a] *Adjeci ex impreſſis.* [b] *Ex impreſſis.*

Britonum, interfectiſque Octa & Coſa, terga dedere Saxones, &c. De fonte, à Saxonibus prope Verolamium intoxicato, ex cujus aqua cum Utherus bibiſſet Verolamii periit.

Tuleruntque corpus ejus ad cœnobium Ambrii, & intra choream gigantum juxta Aurelium Ambroſium regio more humaverunt.

Ex 1°. *cap°.* 7ⁱ. *libri.*

Convenerunt ex diverſis provinciis proceres Britonum in civitatem Cilceſtriæ (alias Sileceſtriæ), Dubricio, urbis Legionum archiepiſcopo, ſuggerentes, ut Arthurum, filium ejus, in regem conſecraret.

Erat Arthurus quindecim annorum juvenis, inauditæ virtutis.

Collecta deinde ſibi ſubdita juventute Eboracum petivit.

Cum id Colgrino compertum eſſet, collegit Saxones, Scotos, & Pictos, venitque ei obviam cum maxima multitudine juxta flu. Duglas, ubi facto congreſſu utriuſque exercitus in majori parte periclitatus eſt. Victoria tamen potitus Arthurus, Colgrinum fugientem inſecutus eſt, ingreſſumque intra Eboracum obſedit, &c. Quo pacto Baldulphus, Colgrini frater, veniens ut obſeſſo opem ferret, à Cadore, duce Cornubiæ, victus & fugatus ſit, & Arturius Eboraci obſeſſionem dimiſerit propter metum Cheldrici ducis, è Germania ſupervenientis.

Communi tandem aſſenſu illato mittuntur Armoricam nuntii ad regem Hoëlum, qui ei calamitatem Britanniæ notificarent.

Erat autem Hoëlus filius ſororis Arturi, ex Budicio, rege Armoricanorum Britonum, generatus, &c. Ut Hoëlus cum quindecim millibus militum Arturo auxilium laturus in portu Hammonis appulerit.

Ex 2°. *cap°.*

[nunc Lincolne.] Emenſis poſtmodum paucis diebus, urbem Caerlindcoit petivit, à Paganis, quos ſupra memoravi, obſeſſam.

Hæc autem in Lindiſienſi provincia inter duo flu: ſuper montem locata alio nomine Lindocollinum appellatur, &c. De Saxonibus fuſis & fugatis, qui urbem obſidebant.

Badonis urbs. Inde arrepto itinere pagum Badonis verſus urbem obſident.

Poſtremo Sumerſetenſem provinciam ingreſſus, viſa cominus obſidione in hæc verba locutus eſt.

Vergente tandem ſole ad occaſum proximum occupant montem, pro caſtris eum habituri.

Aſcendit Arthurus cum exercitu ſuo cacumen; ſed in aſcendendo multos ſuorum amiſit.

Quod

i. e. virtutem Arturii.

Pag. 35.
Arturii victoria in monte Badonico.

Quod Britones videntes denſatis turmis illum ſequuntur, ſtragem undique facientes. Ceciderunt ilico Colgrinus, & Baldulphus frater ejus, & multa milia armatorum. At, viſo ſociorum periculo, Cheldricus continuo in fugam verſus eſt.

Colgrini } cædes.
Baldulphi }
Cheldrici fuga.

Ex cap°. 3°.

Denuntiatum namque illi fuerat, Scottos atque Pictos obſediſſe Hoëlum in urbe Alcluith, in qua ipſum, ut ſupra dixi, infirmitate gravatum dimiſerat. Quocirca properavit ei in auxilium, ne à barbaris occuparetur.

Poſtremo, cum nihil eis tutaminis eſſet, inſulam Thanet lacero agmine ingrediuntur. Inſequitur eos eodem dux Cornubiæ ſolitam cædem inferens. Nec requievit, donec interfecto Childerico, cunctos ditioni compulit, receptis obſidibus, &c. De victoria Arturii & Hoëli contra Scottos & Pictos in Mureithenſi, Albaniæ, provincia.

Childericus à Cadore interfectus.

Galfredus in eodem cap°.

Adjecit etiam, aliud ſtagnum in partibus Gualliarum eſſe prope Sabrinam, quod Pagenſes Linligunam appellant, quod cum in ipſum mare fluctuat, in modum voraginis excipitur, ſorbendoque fluctus nullatenus repletur, ut riparum marginem operiatur. At dum mare decreſcit, inſtar montis eructat abſorptas aquas, quibus demum ripas tegit & aſpergit.

Cumque urbem intraſſet, viſa ſacrarum eccleſiarum deſolatione, condoluit. Expulſo namque beato Sampſone archiepiſcopo, cunctiſ[[a] que] ſanctæ religionis viris, templa ſemiuſta ab officio Dei ceſſabant.

Deſolatio eccleſiarum Eboracenſium.

Exinde convocato clero & populo Pyramum capellanum ſuum metropolitanæ [b] ſedi deſtinavit, eccleſias, uſque ad ſolum deſtructas, renovat, atque religioſis cœtibus virorum ac mulierum exornat.

Reddidit Auguſelo regiam poteſtatem Scottorum, fratremque ejus Urianum ſceptro Murefrenſium inſignivit. Loth autem, qui tempore Aurelii Ambroſii ſororem ipſius duxerat, ex qua Galgânum & Modre-
n
dum genuerat, ad conſulatum Lodoneſiæ, ceterarumque comprovinciarum, quæ ad eum pertinebant, reduxit. Denique, cum totius patriæ ſtatum in priſtinam dignitatem reduxiſſet, duxit uxorem Guennaram, ex nobili genere Romanorum edi-

Fratres
Auguſelus, }
Urianus, } reſtituti hereditati ſuæ.
Loth, }

a Ex impreſſis. b Cædi *MS.*

Cornub:

tam, quæ in thalamo Cadoris ducis educata totius inſulæ mu-

uro

liercs pulchritudine ſuperabat, &c. De Gillomano, Hiberniæ rege, ab Arturio vectigali facto, & Iſlandia debellata.

Galfredus.

o

Doldanius, rex Gotlandiæ, & Gymnaſius, rex Orcadum, ultro venerunt, promiſſoque vectigali ſubjectionem fecerunt, &c. Ibidem de Norwegia, & Dacia, ab Arturio ſubjugata, deque Frollonis cæde, qui pro Leone imperatore prætorem in Gallia agebat, unde Gallia ſubjecta Arturio.

Ex cap°. 4°. ubi ſcribit de laudibus civitatis Legionum.

Præterea gymnaſium ducentorum philoſophorum, qui, aſtronomia, atque ceteris artibus, eruditi, curſus ſtellarum diligenter obſervabant, & prodigia eo tempore ventura regi Arthuro veris argumentis prædicebant.

Pag. 36. *Ibidem ex catalogo illuſtrium virorum, qui ad civitatem Legionum veniebant, ut pompis Arturii intereſſent.*

Curſalemus ex Caiceſtria.

Jonatal Doroceſtrenſis. Lelandus. Impreſſus Codex habet Choreceſtrenſis.

Boſo Ridocenſis, i. e. Oxenfordiæ.

Quatuor quoque prædictorum regum reginæ quatuor albas columbas de more preferebant.

Ex quinto capite.

Beatus igitur Dubricius, in heremiticam vitam anhelans, ſeſe ab archiepiſcopali ſede depoſuit, in cujus loco ſacratur David, regis avunculus, cujus vita totius bonitatis erat his, quos doctrina imbuerat. In loco vero S. Sampſonis, Dolenſis archipræſulis, deſtinatur Teliaus, illuſtris preſbyter Landaviæ, annuente Hoëlo Armoricanorum Britonum rege, cujus vita & boni mores virum commendaverant. Epiſcopatus vero Sileceſtriæ Mauganino, Guintoniæ Duviano, [[a] decernitur.] Decernitur pontificalis infula Alcluith Eledeimo, &c.

Damianus epiſcopus Ventanus. Ut Lucius Tiberius, procurator reipub. Ro. repetierit tributum ab Arturio per litteras, & reſtitutionem multarum provinciarum, quas vi à ditione Ro. eripuiſſet.

Arturius exercitum ducens in L. Tiberium, Britan: commiſit Modredo & Guennoræ. [Southamton.]

Arthurus, Modredo, nepote ſuo, atque Guenhumare reginæ, Britanniam conſervandam permittens, cum exercitu ſuo portum Ammonis adivit.

a *Ex impreſſis.*

Rubente

Rubente tandem poſt curſum noctis aurora in portu Barbæ flu: applicuerunt.

Interea nunciatur Arturio, quendam miræ magnitudinis gigantem ex partibus Britanniarum adveniſſe, & Helenam, neptem ducis Hoëli, cuſtodibus ejuſdem eripuiſſe, & in cacumen montis, qui nunc Michaëlis dicitur, cum illa diffugiſſe, &c. De eodem gygante ab Arturio interfecto.

At Hoëlus, ob caſum ſuæ neptis, triſtis, præcepit ædificare baſilicam ſuper corpus ipſius in monte quo jacebat, qui nomen ex tumulo puellæ nactus Tumba Helenæ uſque in hodiernum diem vocatur.

Ex cap°. 6°. in quo deſcribitur pugna inter Arturium, & Lucium Tiberium.

Inito itaque congreſſu debilitantur Britones. Chimmarhogus ſiquidem, conſul Trigeriæ, nec non & duo millia cum eo corruerunt.

Tunc & Lucius imperator, intra turmas occupatus, cujuſdam lancea confoſſus interiit, &c. De fœda Ro. fuga & ſtrage. L. Tiberii, imperatoris exercitus Ro. cædes.

[Tiberius Maritium imperatorem fecit, parumque poſt moriens bona pace quievit anno D[i]. 584.]

Nuntiatur ei Modredum, nepotem ſuum, cujus tutelæ commiſerat Britanniam, ejuſdem diademate, per tyrannidem & proditionem, inſignitum eſſe, & reginam Guenhumeram, violato jure priorum nuptiarum, eidem nefanda Venere copulatam eſſe.

Prædictus autem ſceleratiſſimus proditor ille Modredus Chelricum, Saxonum ducem, in Germaniam direxerat, ut in illa quoſcunque poſſet aſſociaret ſibi, & aſſociatis quibuſcunque iterum citiſſimis velis rediret.

At ille, peracto ipſius præcepto, octingentis navibus armatis Paganis plenis applicuerat.

Aſſociaverat quoque ſibi Scottos, Pictos, & quoſcunque callebat habuiſſe ſuum avunculum odio. Erant autem numero octuoginta millia, tam Paganorum, quam Chriſtianorum, quorum auxilio fretus, & quorum multitudine comitatus, Arthuro, in Rutupi portum applicanti, obviam venit, &, commiſſo prœlio, maximam ſtragem dedit applicantibus. Auguſelus etenim, rex Albaniæ, & Galganus, nepos regis, cum innumerabilibus aliis in die illa ceciderunt, &c. Quo pacto Arturius littore nacto Modredum cum ſuis fugaverit. Pag. 37. [Sandwich.]

Periurus ergo ille, revocatis undique ſuis, ſequenti nocte Guintoniam ingreſſus eſt. Quod ut Guenhumeræ reginæ nuntiatum eſt, confeſtim ſibi deſperans ab Eboraco ad urbem Legionum diffugit, atque in templo Julii martyris inter mona-

chas

chas ejuſdem caſte vivere diſpoſuit, & vitam monachalem ſuſcepit, &c. Ut Modredus, Ventam fugiens, & cum Arturio ſecundo congrediens, fugatus ſit, Cornubiamque claſſe petierit.

Arturius Modredum inſequitur.

Confeſtim proſequutus eſt eum in prædictam patriam uſque ad flu: Camblam, ubi ille adventum ejus expectabat. Porro Modredus, ut erat omnium audaciſſimus, & ſemper ad invadendum celerrimus, confeſtim milites ſuos per catervas diſtribuit, affectans vincere vel mori potius, quam prædicto modo diutius fugere.

Modredi cædes.

Concidit namque proditor ille nefandus, & multa millia cum eo. Sed inclytus ille Arturus rex lætaliter vulneratus eſt, qui illinc ad ſananda vulnera ſua in inſulam Avallonis advectus, cognato ſuo Conſtantino, & filio Cadoris ducis Cornubiæ, diadema Britanniæ conceſſit.

Ex cap°. 1°. 8ᵗ. *libri.*

Conſtantino igitur diademate inſignito inſurrexerunt Saxones, & duo filii Modredi; nec in eum prævalere quiverunt, ſed poſt plurima bella diffugiendo unus Londonias, alter vero Guintoniam ingreſſus, eas obtinere cœperunt. Tunc defunctus eſt S. Daniel, Bangornenſis eccleſiæ religioſiſſimus antiſtes, & Theonus Glouceſtrenſis epiſcopus in archiepiſcopatum Londoniarum eligitur. Tunc obiit ſanctiſſ: urbis Legionum archiepiſcopus David in Menevia civitate intra abbatiam ſuam, quam præ ceteris diœceſis ſuæ monaſteriis dilexerat, quia beatus Patritius, qui nativitatem ejus prophetaverat, ipſam fundavit. Dum enim ibi apud confratres ſuos moram faceret, ſubito languore gravatus mortuus eſt, &, jubente Mailgone Venedotorum rege, in eadem eccleſia ſepul-

t

tus. Pro eo ponitur in metropolitana ſede Kinocus, Lanpaternenſis eccleſiæ antiſtes.

At Conſtantinus inſecutus eſt filios Modredi, & Saxones, quos poteſtati ſuæ ſubjugavit, & prædictas civitates cepit, & alterum juvenem Guintoniæ, in eccleſiam S. Amphibali fugientem, ante altare trucidavit. Alterum vero Londoniis, in quorundam fratrum cœnobio abſconditum, atque tandem juxta altare inventum, crudeli morte adfecit. Exinde 3°. anno interfectus eſt à Conano ſententia dei percuſſus, & juxta Uther Pendragonem intra lapidum ſtructuram ſepultus fuit.

Pag. 38. Cui ſucceſſit Aurelius Conanus, miræ probitatis juvenis, & ipſius nepos, qui monarchiam totius inſulæ tenens ejuſdem diademate dignus eſſet, ſi non foret civilis belli amator. Avunculum etenim ſuum, qui poſt Conſtantinum regnare debuit, inquietavit, & in carcerem poſuit, ejuſque duobus filiis

5 interfectis

interfectis regnum obtinuit, ſecundoque regni ſui anno defunctus eſt.

Cui ſucceſſit Vortiporius, in quem inſurrexerunt Saxones conducentes concives ſuos ex Germania maximo navigio. Sed ipſe prœlium cum ipſis inivit, & ſuperavit, & monarchiam totius regni adeptus populum quatuor annis gubernavit cum diligentia & pace.

Cui ſucceſſit Mailgo, omnium fere Britanniæ pulcherrimus, multorum tyrannorum depulſor, robuſtus armis, largior ceteris, & ultra modum probitate præclarus, niſi Sodomitana peſte volutatus ſeſe deo inviſum exhibuiſſet. Hic etiam totam inſulam obtinuit, & ſex comprovinciales Oceani inſulas. Hiberniam videlicet, atque Iſlandiam, Gotlandiam, Orcades, Norwegiam, Daciam adjecit duriſſimis bellis ſuæ poteſtati.

Ex 2°. cap°.

Mailgoni ſucceſſit Kareticus, amator civilium bellorum, deo inviſus & Britonibus, cujus inconſtantiam comperientes Saxones miſerunt propter Gormundum, Africanorum regem, in Hiberniam, in quam maximis navigiis advectus gentem patriæ ſubjugaverat, &c. De adventu ejus in Britanniam.

Lelandus. Gormundum facilius crediderim Hibernorum, Pictorum, Scottorum, aut Germaniæ aliquem regulum, quam Aphrorum, quanquam circa ea tempora barbari erant in Aphrica & Hiſp:

Inito ergo fœdere cum Saxonibus oppugnavit Kareticum regem, & poſt plurima prœlia fugavit eum à civitate in civitatem, donec eum truſit in Cireceſtriam, & obſedit. Capta tandem prædicta civitate, & ſuccenſa, commiſit prœlium cum [a] Katerico, & eum fugavit ultra Sabrinam in Guallias.

Mox depopulans agros ignem cumulavit in finitimas quaſque civitates, qui non quievit accenſus, donec cunctam pene ſuperficiem inſulæ à mari uſque ad mare exuſſit.

Seceſſerunt itaque Britonum reliquiæ in occidentales inſulæ partes, Cornubiam videlicet & Guallias, unde crebras, & ferales irruptiones inceſſanter hoſtibus faciebant.

Tunc igitur archipræſules, videlicet Theonus Londonienſis, & Tadiocus Ebor: cum omnes eccleſias ſibi ſubditas uſque ad humum deſtructas vidiſſent, cum omnibus ordinatis, qui in tanto diſcrimine ſuperfuerant, diffugerunt ad tutamina nemorum in Guallias cum reliquiis ſanctorum, timentes ne barbarorum eruptione delerentur.

Plures etiam Armoricam Britanniam magno navigio petiverunt, ita ut eccleſia duarum provinciarum, Loëgriæ videlicet & Northumbriæ, à conventibus ſuis deſolaretur. Sed hæc alias referam cum librum de exulatione eorum tranſtulero.

Liber de exilio eccleſiaſticorum virorum Britanniæ.

[a] Sic.

Ex

Pag. 39.

Ex cap°. 4°.

ſ. abbatia

Inter ceteras, erat in civitate Bangor quædam nobiliſſima, in qua tantus fertur fuiſſe numerus monachorum, ut, cum in ſeptem portiones eſſet cum præpoſitis ſibi prioribus mona-
[V. 127.] ſterium diviſum, nulla harum portio minus quam trecentos ☞ monachos haberet, qui omnes labore manuum ſuarum vivebant. Abbas autem eorum Dinooth vocabatur, miro modo artibus liberalibus eruditus.

Brochmail, capitaneus urbis Legionum ſuper Deam flumen.

Collectis igitur undique exercitibus Edelfridus, rex Nordanhumbrorum, prœlium inivit cum Brochmail, qui pauciori numero militum reſiſtens ad ultimum relicta civitate, ſed prius maxima ſtrage hoſtibus illata, diffugit.

At Edelfridus, civitate capta, & cet. De ſtrage monachorum.

Edelfridus

Deinde cum prædictus Saxonum tyrannus Bangornenſium urbem peteret, audita ipſius inſania, venerunt undique obviam illi duces Britonum, Bledericus videlicet dux Cornubiæ, & Margadud rex Demetarum, Caduuanus Venedotorum, &, conferto prœlio, ipſum vulneratum in fugam propulerunt. Sed & tantum numerum exercitus ejus peremerunt, ita quod decem millia circiter & ſexaginta ſex corruerunt. In parte etiam Britonum cecidit Bledericus, dux Cornubiæ, qui ducatum in eiſdem prœliis præſtabat.

Ex cap°. 1°. 9ⁱ. *libri.*

Exinde convenerunt omnes principes Britonum in civitate Legeceſtriæ, communemque aſſenſum habuerunt, ut Cadwanum ſibi facerent regem, ipſoque duce Edelfridum ultra Humbrum ſequerentur, &c. Ut, Britannis Humbrum tranſeuntibus, pax ſit facta inter Cadwanum & Edelfridum. Et poſtea Cadwallo, Cadwani filius, & Eduinus, Edelfridi filius, miſſi fuerint in Armoricam ad Salomonem regem, educandi, qui, mortuis parentibus, in illorum regna ſucceſſerunt, ſalva ſemper amicitia, donec Eduinus in regem Northumbriæ coronari à Cadwallone poſceret.

Conveniunt ambo ultra Humbrum, factoque congreſſu amiſit Caduuallo multa millia, & in fugam converſus eſt, &c. De crudelitate Edwini victoris, quam exercuit in Britannorum provincias; utque Cadwallo, hinc & inde fugiens, tandem Armoricam petierit, ſed prius tempeſtate in Garnareiam inſulam pulſus. Deque humanitate Salomonis Armoricani erga Cadwallonem.

Ex cap°. 2°.

Nec hoc quidem per ſuam poteſtatem Romani fecerunt, ſed

ſed per diſſidium inter nobiles dictæ inſulæ ortum. Romani, licet ad tempus eam ſubditam habuiſſent, amiſſis rectoribus ſuis ac interfectis cum dedecore expulſi abſceſſerunt.

Ex cap°. 3°.

Mailgo namque, ſummus ille rex Britanniæ, qui poſt Arturum 4us. regnavit, duos generavit filios, quorum unus Ennianus, alter vero Run vocabatur. Ennianus genuit Belin, Beli Jagonem, Jago Cadwanum, patrem meum. Caduallonis genus.

Run autem, qui poſt obitum fratris ſui expulſus fuit inquietatione Saxonum, hanc provinciam adivit, deditque filiam ſuam Hoëlo duci, filio magni Hoëli, qui cum Arturo patrias ſubjugaverat. Ex illa natus eſt Alanus. Ex Alano Hoëlus pater tuus. Salomonis Armoricani genus.

Ex 4°. cap°. de Briano, Cadwallonis milite. Pag. 40.

Ivitque Exoniam, ubi convocatis Britonibus ea quæ fecerat notificavit. Miſſis poſtea ad Cadwallonem legatis munivit urbem illam, mandavitque univerſis Britonum proceribus, ut oppida ſua & civitates defenſare inſiſterent, lætique Cadwallonis adventum expectarent, qui in brevi, Salomonis auxilio fretus, eis præſidio veniret. Hoc itaque per totam inſulam divulgato, Peanda, rex Merciorum, cum maxima multitudine Saxonum venit Exoniam, Briannumque obſedit. i. e. cædem Pelliti magi Edwini regis.

Ex cap°. v°.

Interea applicuit Cadwallo cum decem millibus militum, quos Salomon rex ei commiſerat, petivitque celeriter obſidionem. Conſerto deinde prœlio captus eſt Peanda continuo, & exercitus ejus peremptus. Cumque ipſe alium aditum ſalutis non haberet, ſubdidit ſe Cadwalloni, deditque obſides, promittens ſeſe cum illo Saxones inquietaturum, &c. Ut Northumbriam petierit.

rex Northumbr:

Illato [a] otius prœlio Edwinus interficitur, & totus fere populus quem habebat, necnon & filius ejus Offridus, cum Cadboldo rege Orcadum, qui eis in auxilium venerat.

Ex cap°. 6°.

Deinde commiſit prœlium cum Offrico, qui Edwino ſucceſſerat, atque illum interemit, & duos nepotes ejus qui poſt eum regnare debuerunt, ſed & Aidanum, regem Scottorum, qui eis auxilio venerat.

Poſtea miſit Peandam, regem Merciorum, & maximam

i. e. ad vallum Severi

partem ſui exercitus ad eum locum, ut cum eo bellum conſereret, &c. De victoria Oſuualdi, Northumbr: regis, in Hevenfeld contra Peandam.

[a] *Sic.*

Quod ut Cadwalloni nuntiatum fuit, acri ira igneſcens collegit exercitum ſuum, & ſanctum regem Oſwaldum inſecutus eſt, & collato prœlio in loco, qui Burne vocatur, irruit in eum Peanda, atque interfecit.

Succeſſit ei in regnum Northumbriæ frater ejus Oſuuinus, qui multa donaria auri, & argenti, Cadwalloni, toti jam Britanniæ imperanti, donans, pacem ejus adeptus eſt, & ſe ei ſubmiſit, &c. Ut Pendæ licentiam dederit congrediendi cum Edwino, Northumbr: rege, à quo poſtea interfectus eſt.

Completis tandem 48. annis nobiliſſimus ille, atque potentiſſimus, Cadwallo Britonum rex, ſenio & infirmitate gravatus, x. Kal. Decemb. ab hoc ſeculo migravit, cujus corpus Britones, balſamo & aromatibus conditum, in quadam ænea imagine, ad menſuram ſtaturæ ejus fuſa mira arte, poſuerunt. Imaginem autem illam ſuper æneum equum miræ pulchritudinis armatam, & ſuper occidentalem portam Londoniarum erectam, in ſignum prædictæ victoriæ, & in terrorem Saxonibus, ſtatuerunt; ſed & eccleſiam ſubtus in honorem S. Martini ædificaverunt, in qua pro ipſo, & fidelibus defunctis, divina celebrantur obſequia.

Pag. 41. Succeſſit itaque in regni gubernaculum Cadwaladrus filius ejus, quem Beda Ceduuallam juvenem vocat, & in initio viriliter & pacifice tractavit. At cum duodecim annos poſt ſumptum diadema præteriiſſet, in infirmitatem cecidit, & civile diſſidium inter Britones ortum. Mater ejus fuerat ſoror Peandæ, patre tantum: matre vero diverſa ex nobili genere Geuuiſeorum edita fuerat. Eam memoratus rex Cadwallo poſt factam cum fratre concordiam in ſocietatem thôri accepit, & ex ea Cadualadrum genuit.

Acceſſit & aliud infortunium, quia fames dira ac famoſiſſima inſipienti populo adhæſit.

Quam vero famem peſtifera mortis lues confecuta eſt, quæ in brevi tantam populi multitudinem ſtravit, quantam non poterant vivi humare. Unde miſeræ reliquiæ patriam, factis agminibus, diffugientes tranſmarinas petebant regiones.

Ipſe etiam rex Cadwaladrus cum navigio miſerabili petens, &c. De Cadualadri querela.

Ut igitur inter hos & alios gemitus in Armoricano littore appulſus fuit, venit cum tota multitudine ſua ad regem Alanum, Salomonis nepotem, & ab illo digne ſuſceptus eſt.

Britannia ergo cunctis civibus, exceptis paucis, quibus in Gualliarum partibus mors pepercerat, deſolata per novem annos Britonibus horrenda fuit.

i. e. Britan. habitatore fere vacuam.

Quod cum ipſis indicatum fuiſſet, nefandus populus ille, collecta innumerabili multitudine virorum & mulierum, applicuit

plicuit in partibus Northumbriæ, & deſolatas provincias ab Albania uſque Cornubiam inhabitavit.

Ab illo tempore poteſtas Britonum in inſula ceſſavit.

Recordatus Cadualadrus regni ſui, jam à ſupradicta contagione purificati, auxilium ab Alano petivit, ut priſtinæ dignitati reſtitueretur, &c. Ut in ſomnis admonitus fuerit, ne Britanniam repeteret.

Tunc Alanus, ſumptis diverſis libris Aquilæ qui Sophoniæ, prophetavit.

Tunc Cadualadrus abjectis mundialibus propter dominum Romam venit.

Cum autem Ivor & Im naves ſibi collegiſſent, quos potuerunt aſſociaverunt ſibi, & applicuerunt in inſulam, atque quadraginta novem annis gentem Anglorum ſæviſſima inquietatione adfecerunt.

Reges autem illorum, qui ab illo tempore in Gualliis ſucceſſerunt, Karadoco Lancarbanenſi, contemporaneo meo, in hac materia ſcribendos permitto:

Reges vero Saxonum Gulielmo Malmeſbirienſi, & Henrico Huntendonenſi.

Ex quodam Chronico incerti autoris, ſed qui videtur ſcripſiſſe Galfredi epitomen, ita tamen, ut frequenter multa interſerat, neſcio an vera, quæ nuſquam in Galfredo leguntur. Pag. 42.

De Ebranco rege.

Condidit & montem doloroſum, quod nunc Notingham.

Iſte Bellinus 41°. annis regnavit, & fecit Northampton, Cantabrigiam, & Caerdoil.

ſ. Lud

Poſt hunc ſucceſſit in regnum Caſſibellanus, frater ſuus, qui fecit civitates, ſ. Exceſtriam, Colceſtriam, Oxenfordiam, & Norvicum.

Iſte Lucius fieri fecit quatuor villas, Notyngham, Erford, Saleſbiry, & Huntingdun.

Hujus mater Helena, quæ ſancta dicitur, Britanniæ nobilis alumna, Londonias muro, qui adhuc ſupereſt, cinxiſſe fertur, & Colceſtriam mœnibus adornaſſe. Sed inter alia multa Hieruſalem [a] inſtauravit, mundatamque idolis, baſilicis plurimis adornavit.

S. Vortegirnus

Dedit Hengiſto, duci Saxonum & Anglorum, terram in Lindeſeia, ubi ipſe Hengiſtus conſtruxit caſtellum, quod lingua Anglorum Twangcaſter vocabatur.

Anno Domini DI°. Port & duo filii ſui cum duabus navibus in Britanniam venerunt in loco qui modo dicitur Porteſ-

[a] Inſtauratavit *MS.*

muthe,

muthe, & juvenem quendam Britonem nobiliſſ. cum multis aliis occiderunt.

Anno Dni. [a] CLVIo. Lucius, Britannorum rex, ad Eleutherium papam legatos miſit, ſ. Eluanum & Meduinum, ut juxta ejus admonitiones Chriſtianus fieret. Qui eoſdem legatos baptizavit, & catholica fide ſuſcepta ordinavit Eluanum in epiſcopum, Meduinum autem in doctorem. Et propter eloquentiam & ſcientiam, quam habebant in ſcripturis ſacris, prædicatores ad Lucium in Britanniam reverſi ſunt.

De S. Germano & Lupo.

Qui cum hæreſin illam extirpaſſent, epiſcopos in pluribus locis Britanniæ conſecrarunt, beatum Dubricium ſummum doctorem in archiepiſcopum ſtatuerunt, & Landavenſem eccleſiam, in honore beati Petri fundatam, ſedem cathedralem collocarunt. Dubricius vero diſcipulos per eccleſias diviſit, quaſdam novas fundavit, Danielem in epiſcopum Bangorenſem, & ſanctum Iltutum in locum, ab illo Laniltut, i. e. eccleſia Iltuti, vocatum, ordinavit.

Pelagius Brito abbas famoſi illius monaſterii de Bangor extitit.

[Anno Di. 415. hic incepit, & ultra mare etiam 432.]

Quos Hengiſtus, Saxoneſque ejus complices, nefanda proditione in monte Ambroſii, qui nunc Stanhenges dicitur, trucidaverat.

ſ. Saxones

Urbemque Badonis vallant, quæ nunc Bathonia.

Pag. 43. Anno Domini DXII. Dubricius migravit ad dominum. Et anno Domini 1120°. Nonis Maii ab inſula Enthle ab Urbano Landavenſi epiſcopo tranſlatum fuit corpus S. Dubricii, & 4°. Cal. Junii in eccleſia Landavenſi honorifice reconditum.

De Ida, primo Northumbrorum rege.

Flamburch. Ida venit cum 40a. navibus ad Flamburgh juxta Scarburch.

Quando Britannia primum Anglia vocata. Et ſic deſcendendo per reges Weſtſaxonum, uſque ad Ecgbertum, qui apud Wintoniam coronatus eſt, ubi edictum fecit, ut Britannia ab illo die Anglia, & habitantes Angli vocarentur.

Sequuntur nomina regum & principum Walliæ à morte Cadualadri.

[a] 180. *ſuprà lin. ab alia manu.*

Ex

Ex chronico incerti autoris, ſed antiqui, de rebus Britannicis, quod repperi in Burnenſi monaſterio Lindenſis provinciæ.

Pag. 44. Ninnius, ſive Nennius, Britannus, Eluodugi (Elbodi) diſcipulus, autor fuit Chronici, cujus copiam mihi fecit Thomas Suimo. Nam ille habebat exemplar non mutilum, & ſine præfatione, ut meum erat.

De Britone.

Et poſtea ad iſtam venit inſulam, quæ à ſuo nomine nomen accepit, i. e. Britannia.

Poſt intervallum multorum annorum, non minus DCCCC. Picti venerunt ad inſulas, quæ Orchades vocantur, & poſtea finitimas inſulas vaſtaverunt, & multas regiones, occupaveruntque eas in ſiniſtrali parte Britanniæ, ubi manent uſque hodie.

Noviſſime autem venerunt Scotti à partibus Hiſpaniæ ad Hiberniam. Primus autem venit Barptolemæus cum mille hominibus, tam viris quam mulieribus, & creverunt uſque ad quatuor millia hominum, & venit ſuper eos mortalitas, & in una ſeptimana omnes perierunt.

Secundus ad Hiberniam venit Mineth quidam, filius agnominis, qui fertur navigaſſe ſuper mare annum & dimidium, & poſtea tenuit portum in Hibernia fractis navibus, manſitque ibidem per multos annos, & iterum navigavit cum ſuis, reverſuſque eſt ad Hiſpaniam.

Et poſtea venerunt tres filii cujuſdam militis Hiſpaniæ cum triginta ciulis, cum 30a. mulieribus in unaquaque ciula, &c. Ut poſtea omnes ciulæ præter unam ſubmerſæ ſint tempeſtate.

De familia vero illius ciulæ, quæ relicta eſt, ut diximus, propter confractionem, tota Hibernia repleta eſt uſque in hodiernum diem.

Noviſſime venit quidam Hoctor, & inhabitavit cum omni gente ſua.

In Britannia quoque Iſtoreth, Iſtorini filius, tenuit Dalrieta cum ſuis.

Buil autem cum ſuis tenuit Euboniam, & alias circiter.

Filii autem Liethan obtinuerunt regionem Dunectorum, & in aliis regionibus ſe dilataverunt, id eſt, in Guir, & Cetgueli (Kidweli), donec expulſi ſunt à Cuneda, & à filiis ejus, ab omnibus regionibus Britannicis.

Britones venerunt in 3a. ætate mundi ad Britanniam, Scithæ autem in 4a. obtinuerunt Hiberniam. Scithæ autem, qui ſunt in occidente, & Picti de aquilone pugnabant unanimiter contra Britones indeſinenter.

De muro à Severo facto.

Et vocatur Britannico ſermone Gual.

Conſtantius Conſtantini Magni filius fuit, & ibi moritur, & ſepulchrum ipſius monſtratur juxta urbem quæ Caerſegeint, ut literæ, quæ ſunt in lapide tumuli, oſtendunt, & urbs vocatur alio nomine Mirmantum.

Britones autem dejecerunt regnum Romanorum, neque cenſum illis dederunt, neque reges eorum acceperunt, ut regnarent ſuper eos. Neque Romani auſi ſunt venire in Britanniam amplius ad regnandum, quia duces eorum Britones occiderant.

Pag. 45. *Tyrannis Ro: Legionum, quas Britanni in auxilium contra Pictos & Scottos vocabant.*

Romani autem ad imperium auxiliumque, & ad vindicandum, veniebant, &, ſpoliata Britannia auro argentoque, & ære, & omni pretioſa veſte, & melle, cum magno triumpho revertebantur.

S. Sax:

Vortegirnus autem ſuſcepit eos benigne, & tradidit illis inſulam, quæ lingua illorum vocatur Teneth, Britannico ſermone Ruoichun, regnante Marchiano ſecundo.

S. Vortegirnus.

Ipſe ſolus captus eſt, ac catenatus, ac regiones plurimas pro redemptione animæ ſuæ tribuit illis, i. e. Eſtſaxe, Southſaxe, ut ab illicita conjunctione ſe ſepararet.

At ille uſque ad regionem, quæ à nomine ſuo acceperat nomen, ſcilicet Vortigirmanum, miſerabiliter aufugit, ut ibi cum mulieribus ſuis lateret.

Et iterum Vortegirnus uſque ad arcem quam ædificaverat, & nomen ſuum impoſuerat, atque in regionem Demetorum juxta flu. Teivi, &c. Quo modo cum ſuis in arce, orante Germano, flammis conſumptus ſit.

Tertius Paſcent, qui regnavit in duabus provinciis, i. e. Buelt & Vortegirmanum, poſt mortem patris ſui, largiente Ambroſio qui fuerat rex in omnes reges Britannicæ gentis. Quartus Fauſtus, qui illi de filia ſua natus eſt. Quem ſanctus Germanus baptizavit, enutrivit, edocuit.

De S. Patritio in epiſcopum conſecrato.

Nomenque, quod eſt Patritius, ſumpſit, quia Manuum prius vocabatur.

Auxilius, Iſerninus, & ceteri inferiori gradu ſimul cum eo ordinati ſunt.

Vidi librum Synodi, ab ipſis celebratæ, in bibliotheca Wigorn.

S. Patritius.

Scripſit [a] abgetorica CCCLXV^e. & eo amplius numero.

[a] Abietoria *apud Galeum, Tom.* II. *Hiſt. Vett. p.* 113. Abgetoria *eſt Waræo de Scriptorib. Hib. p.* 103. *ubi monet nihil aliud ſignificare quam alphabetum, ſive elementa quæ ſcripſit & docuit S. Patricius.*

4 Sepul-

Sepulchrum non invenitur, ſed in occulto humatus eſt nemine ſciente. Sepultura Patricii.

S. Sax.

Artur pugnavit contra illos in illis diebus, cum regulis Britonum, ſed ipſe dux erat bellorum. Primum bellum fuit in oſtio flu: quod dicitur Glevi. Secundum, tertium, quartum, & quintum ſuper aliud flu: Duglas, quod eſt in regione Linnvis. Sextum ſuper flu: quod vocatur Baſſas. Septimum bellum fuit in ſylva Caledonis, i. e. Catcoit Celidon. Octavum fuit in caſtello Guuinon. Nonum geſtum eſt in urbe Legionis. Decimum geſtum eſt in littore flu: quod vocatur Ribroit. Undecimum bellum fuit in monte, qui dicitur Agned Cathregonnon. Duodecimum fuit bellum in monte Badonis, in quo corruerunt uno die DCCC. & XL. viri de uno impetu Arturi.

Ex catalogo urbium Britannicarum ibidem.

Caer Legion Guaruuic.
Caer Guortegirn.
Caer Caradauc.
Caer Britto.
Caer Muncip.
Caer Penſauelcoit.
Caer Manchguid.

Ex Annotationibus quæ inſcriptæ erant margine antiqui Codicis Nennii, quem à Thoma Sulmone mutuo accepi. Pag. 46.

Vel à Britone, filio Iſioconis, qui fuit filius Alani de genere Japhedi, dicta eſt. Britannia unde.

ſup vocabant

Quam Britones inſulam Gueid, vel Guithe, quod Latine divortium dici poteſt. Vecta unde.

Ab incarnatione domini anni ſunt DCCC. uſque ad triceſimum annum Anarauht, regis Moniæ, id eſt, Mone, qui regit modo regnum Venedotiæ regionis, id eſt, Guenet. Fiunt igitur anni ab exordio mundi uſque in annum præſentem ſex M. C. & viii°. Anarauht rex Monæ.

A mari uſque ad mare, id eſt, à Totenes uſque ad Catenes. Sic inveni, ut tibi Samuel, i. e. infans magiſtri mei Beulani, in iſta pagina ſcripſi. Leland. Ex his verbis conjectura eſt, Samuelem autorem fuiſſe annotationum, quæ erant in margine Chronici Nennii. Tota Britannia à Britannis inhabitata. Samuel, Bolani diſcipulus.

ubi de Scottis loquitur.

Iſte gener Pharaonis erat mas Scottæ filiæ.

Nulla tamen certa hiſtoria originis Scottorum reperitur.

Schytæ, id eſt, Scotti.

Lucius agnomine Levir maur, id eſt, magni ſplendoris, propter

propter fidem quæ ejus tempore venit in Britanniam.

paſſuum

Per centum vero & xxx. millia P. id eſt, à Pengual, quæ

* * *

villa [a] Scottice Cenail, Angl. Penelton dicitur, uſque ad oſtium Cluth flu. & Cair Pentaloch, quo murus ille finitur, ruſtico opere Severus ille prædictus conſtruxit, ſed nihil profuit.

Carutius poſtea imperator reædificavit, & ſeptem caſtellis munivit inter utraque oſtia, domumque rotundam politis lapidibus ſuper ripam flu. Carun, quod à ſuo nomine nomen accepit, fornicem, in victoriæ memoriam, erigens conſtruxit.

ſup. Britannos Armoricanos.

Unde & nos illos vocamus in noſtra lingua Letewicio, id eſt, ſemitacentes, quoniam confuſe loquuntur.

Guaſmoric juxta Lugubaliam ibi ædificavit urbem, quæ An-

w

Palmecaſtre ubi.

glice [b] Palmecaſtre dicitur. Leland. Hæc annotata erant eo loco, quo Nennius de Cairuorthigirn præſidio, à Vortegirno conſtructo, loquebatur.

Iſte Vortemir, filius Vortegirni, in ſynodo habita apud

ſup. Vortegirnus.

Guartherniaun poſtquam nefandus rex ob inceſtum, quem cum filia commiſerat, à facie Germani & clericorum Britanniæ in fugam iret, patris nequitiæ conſentire noluit, ſed rediens ad S. Germanum ad pedes ejus cecidit veniam poſtulans. Atque pro illata à patre ſuo & ſorore ſancto Germano calumnia terram ipſam, in qua prædictus epiſcopus obprobrium tale ſuſtinuit, in æternum ſuam fieri ſanxivit. Unde & in memoriam S. Germani Guarenniaun nomen, quod Latine ſonat calumnia juſte retorta, quoniam cum epiſcopum vituperare putaverat, ſemetipſum vituperio adfecit.

Pag. 47. Vortimerus ſepultus Lindi.

In Lincolnia enim ſepultus eſt.

e

[c] Mabut, i. e. filius horribilis, quoniam à pueritia ſua crudelis fuit.

Arturius unde,

Arctur Latine tranſlatum ſonat urſum horribilem, vel malleum ferreum, quo confringuntur [d] molæ leonum.

Ida, filius [e] Eubba, tenuit regiones in ſiniſtrali parte Humbri maris xii. annis, & junxit arcem id

Verba ſic ſignata ++ corrupte ſcripta ſunt.

++ dingueirin & Gurdbirneth, quæ duæ re-

++ ++

a Sic, cum tribus aſteriſcis. b Sic, cum duobus punctis ſub P, & cum W ſupra lin. c Sic, cum duob. punctis, & e ſupra lin. d Duo puncta ſub r. e Sic, cum duobus punctis.

giones

giones fuerunt in una regione, i. e. Deur ab-erneth, Anglice Deira & Bernicia. Deiria & Bernicia } unde.

Elfled, filia Edwini, XII°. die poſt Pentecoſten baptiſmum accepit cum innumerabilibus viris & mulieribus cum ea, & hæc prima baptizata eſt.

Edwinus vero poſtea in ſequenti paſcha baptiſmum ſuſcepit, & XII. M̄. hominum in uno die baptizati ſunt cum eo. Si quis ſcire voluerit quis baptizavit eos, ſic Renchidus epiſcopus, & Elbodus epiſcoporum ſanctiſſimus mihi tradiderunt; Run Mapur Beghen, i. e. Paulinus, Eboracenſis archiepiſcopus eos baptizavit, & per quadraginta dies non ceſſavit baptizare omne genus Ambronum, i. e. Aldſaxonum, & per prædicationem illius multi in Chriſto crediderunt. Sed cum inutiles magiſtro meo, i. e. Beulano preſbytero, viſæ ſunt genealogiæ Saxonum, & aliarum genealogiæ gentium, nolui eas ſcribere, ſed de civitatibus & mirabilibus Britanniæ inſulæ, ut alii ſcriptores ante me ſcripſere, ſcripſi. Renchidus Elbodus } epiſcopi. Ambrones Ealdſaxones }

Lelandus. Ex verbis, quæ ſuperius ſcripta ſunt, conjectura mihi animum ſubit, partem aliquam earum rerum, quæ in marginibus antiqui exemplaris exarantur, autorem ipſum Nennium agnoſcere, cum Elbodi, qui & alias Elbogudus dicitur, mentionem faciat, & diligentem aliquem lectorem collatis exemplaribus ea in marginibus ſcripſiſſe, quæ in codice Salleienſis monaſterii ſenſiit deeſſe. At quid rurſus, quod Beulani meminerit, cujus diſcipulum fuiſſe Samuelem in principio annotationum conſtat, niſi aliquis putaverit Samuelem prænomen eſſe Nennii, atque itidem præceptores habuiſſe & Elbodum, & Beulanum?

Nam Arthur Hieroſolymam perrexit, & ibi crucem ad quantitatem ſalutiferæ crucis fecit, & ibi conſecrata eſt, & per tres continuos dies jejunavit, & vigilavit, & oravit coram cruce dominica, ut ei dominus victoriam donaret per hoc ſignum de Paganis; quod & factum eſt, atque ſecum imaginem ſanctæ Mariæ detulit, cujus fracturæ adhuc apud Wedale ſervantur in magna veneratione. Leland. Quæ hîc ſecuntur de Wedale ſcripta fuerunt literis paulo & recentioribus, & majoribus: "Wedale Anglice, Vallis doloris Latine. Wedale "villa eſt in provintia Lodoneſiæ, nunc vero juris epiſcopi "S. Andreæ Scotiæ, ſex milliaria ab occidentali parte ab illo "quondam nobili monaſterio de Melros." Arturius.

Pag. 48, 49. vacant.

Ex Chronico Dovarenſis monaſterii.

Pag. 50. De Julio Cæſare qualiter venerit in Britanniam patet ad plenum in libro Britonum. Qualiter autem fugatus fuerit à Caſſibellano patet ibidem, & etiam in libro Lucani, ubi dicit, de eodem Cæſare loquens, "Territa quæſitis oſtendit terga "Britannis." Quod autem habuerit bellum dictus Cæſar cum rege Caſſivallano ſuper Berhamdone, patet ad oculum per acervos ſuper eundem montem, ubi corpora occiſorum cumulatim ſepeliebantur non longe à villa quæ vocatur Bregge.

De Arvirago rege quod probus fuerit, prudens, & bellicoſus teſtatur liber Britonum. Quam autem formidabilis fuerit Romanis teſtatur Juvenalis poëta, ubi loquitur de quodam adulatore loquente ad Neronem Cæſarem verba conſolatoria, dicente: "Regem aliquem capies, aut de temone Britanno

Ex

"Decidet Arviragus." Quod vero hic rex firmaverit caſtrum Dover, per hoc veriſſime colligi poteſt, quod, quando cœpit rebellare Romanis, muniverit terram ſuam multis caſtris, & munitionibus, & præcipue ſuper maritima. Hinc veraciter conjiciendum eſt, quod illa loca, quæ facilius patebant hoſtibus, firmaverit diligentius, ſcilicet Richeburg, Walemere, Dover, & Haſting.

De rege Lucio primitus Chriſtiano quod fecerit eccleſiam in dicto caſtro fidenter dicendum eſt: quod, etſi novam eccleſiam non fundaverit, quod eſt incertum, ſine dubio antiquum templum idolorum, ibidem exiſtens, in eccleſiam Chriſti convertit. Hoc enim legitur in libro Britonum, & etiam in Chronica Ro: pont. quod idem rex ad doctrinam Damiani & Faganii ſacerdotum, qui eum docuiſſent fidem Chriſti, omnia templa Idolorum in regno ſuo converterat in eccleſias Chriſti, & pro flaminibus conſtituerat epiſcopos, & pro archiflaminibus archiepiſcopos. Flamines vocabantur eo tempore principes ſacerdotum Ydolorum.

De rege Artur & regina Guennara ſatis celebria ſunt geſta. Sed de promotione caſtri per eos nihil reſtat memorabile, præter nomina Aulæ & Cameræ, & ad huc exiſtentium, & nomina habentium ab eis. Et quædam oſſa Walwani, militis ſui fortiſſ: qui occiſus fuit prope Dover in bello habito inter Arturum & Modrerum proditorem. Ad huc ſervantur oſſa in caſtro.

Pag. 51. De rege Eadbaldo, filio Ethelberti, qui poſt baptiſmum rediit ad idola, & fugavit epiſcopos & ſacerdotes, multa poſſunt inveniri in vita beatæ Mildreth: & qualiter revocatus ſit

ad

ad fidem per Laurentium archiepiſcopum; qui Laurentius injunxit ei, in remiſſionem peccatorum, ut eccleſias dicaret ſicut prius deſtruxerat, & clericos foveret, quos perſecutus fuerat. Quod hic ordinaverit ſtatum canonicorum in caſtro liquido colligi poteſt ex hoc, quod, antiqua fama referente, canonici reſederint in caſtro centum annis & amplius. Computet qui voluerit, tantum temporis fluxit à tempore regis hujus uſque ad Withredum regem, qui tranſtulit canonicos ad eccleſiam beati Martini in villa Dovar; & quia diu hic rex regnavit poſt pœnitentiam ſuſceptam, ſemper vacans eccleſiis reparandis & ædificandis, credibile ſatis eſt, quod capellam ſuam in caſtro inter ceteras dicaverit & dotaverit.

De Withredo rege quod ædificaverit veterem eccleſiam in villa Dovar teſtantur veteres chronicæ, nec quicquam inde manet dubitabile.

Quod canonici, qui remoti fuerunt de caſtro, manſerunt in eccleſia veteri beati Mart. 400. & amplius patet per annos regum, qui regnaverunt poſt Uithredum uſque ad Henricum filium Gul: Conqueſtoris. A tempore vero ipſius Henrici uſque nunc omnia liquida ſunt.

Ex Prologo Chronici Gulielmi Thorn, monachi Auguſtiniani, de geſtis abbatum Auguſtinianorum. Pag. 52.

Thomas Spot monachus ſcripſit res geſtas abbatum S. Auguſtini uſque ad annum Domini 1272.

Ex Chronico.

S. Auguſtinus primam habuit habitationem Doroberniæ in loco, qui appellatur Stablegate.

Ethelbertus ab Auguſtino in die Pentecoſtes baptizatus.

Ethelbertus dedit Auguſtino palatium ſuum infra muros, ut ibidem Chriſto eccleſiam erigeret.

Fanum Idolorum Ethelberti extra muros converſum in eccleſiolam S. Pancratii. *

Et paulo poſt, inſtigante Auguſtino, ibidem templum Petro & Paulo dedicavit.

[a] Miſſuri argenteum, [b] Stapton aureum, iterum cellam cum freno aureo & gemmis exornatam, ſpeculum argenteum, armigaiſia, oloſerica, camiſiam ornatam, quæ mihi de domino Gregorio directa fuerant.

Eccleſia Petri & Pauli conſecrata ſepulturæ regum & epiſcoporum.

a L. miſſurium è *decem Scriptoribus, col.* 1762. *Eſt vaſis genus (Frebero patina ingens) ex eo vocatum, quod dono miſſum, notante Somnero.* b Scapton *apud X. Script. loc. cit. Mendoſe, cenſente Somnero, pro* ſceptrum.

Privi-

Privilegium Auguſtini pro immunitate monaſterii Petri & Pauli confirmatum plumbeo ſigillo.

Circa hæc tempora quidam civis Londinenſis, ad inſtigationem regis Ethelbriti, conſtruxit eccleſiam, in honorem S. Petri apoſtoli, in occidentali parte ejuſdem urbis in loco, qui Thorney tunc dicebatur.

Anno domini 664. rex Cant: Ercombertus obiit.

Anno 687.

Circiter hæc tempora quidam Swebard rex, qui regnum Cantuar. violenter obtinuerat, dedit Eabbæ, abbatiſſæ de Minſtre, quæ præceſſit beatam Mildredam, terram, quæ continet XLIIII. manentes, in loco qui dicitur Sudaney juxta inſulam de Thanet.

Oſwinus rex dedit Adriano abbati terram unius aratri, quæ tunc pertinebat ad curiam de Livinge, in qua terra ſolebat eſſe mina ferri.

Bricwaldus, abbas tunc monaſterii de Reyculver, electus eſt in archiepiſcopum Cantuar:

Anno Domini 721. Ethelbertus, filius Withredi, regis Cant: dedit terram unius aratri circa flu: de Limene, Mildredæ, tunc abbatiſſæ de Minſtre.

i. e. monaſt. S. Auguſt.

Rex Canutus dedit nobis manerium de Minſtre.

Anno Domini 1480. inſula de Thanet à Danis piratis devaſtatur, monaſterium de Menſtre comburitur cum clericis & populo qui illhuc confluxerant.

Canonici expulſi è metropolitana Cant: eccleſia.

Anno Domini 1000. induſtria Alfrici archiepiſcopi & Wulfrici abbatis, expulſi ſunt canonici ab eccleſia S. Trinitatis Cantuar:

Lelandus.

Principio monachi erant in eccleſia Trinitatis, deinde canonici, 3°. monachi.

Quo tempore Dani Cantuar: depopulabantur monachi Auguſtiniani theſauros abſcondebant, qui nec dum inventi ſunt.

Pag. 53. Anno Domini 1207. Canutus rex dedit S. Auguſtino, & fratribus hujus monaſterii, corpus beatæ Mildredæ cum tota terra ſua.

Anno Domini 1030. Elſtanus abbas corpus S. Mildredæ XV. Cal. Ju. de Thaneto ad monaſterium ſuum tranſtulit.

Stigandus, archiepiſcopus Cantuar: & Egelſinus, abbas S. Auguſ: Cantios armatos contra Gul. Nothum produxerunt, ut ſic ſaltem libertatem ab illo extorquerent.

Egelſinus abbas, Gul. tyrannidem veritus, cum magnis ſui cœnobii theſauris in Daciam profugit.

Inſcriptio

Inſcriptio recondita in tumba D. Auguſtini.

Inclytus Anglorum præſul, pius, & decus altum,
Hîc Auguſtinus requieſcit corpore ſanctus.

Lelandus. Addita erant hæc carmina barbaro ſeculo, quo tranſlatus fuit.

Anno Domini 1110. rex Henricus primus conceſſit abbati, & ſuis ſucceſſoribus, ut mercatum haberent apud Minſtre in inſula de Thanet.

Hugo, abbas 2us. ejus nominis, fundavit hoſpitale S. Laurentii extra muros Cantuar. anno Domini 1148.

Anno Domini 1168. die decollationis S. Joannis Baptiſtæ combuſta fuit iſta eccleſia pro maxima parte, in qua combuſtione multi codicilli antiqui perierunt. Eccleſia Auguſtinianorum conflagrabat.

Abbas S. Auguſtini antiquitus regnante Henrico 2°. monetam habuit argenteam.

Anno Domini 1174. fuit eccleſia Chriſti Cantuar: combuſta die S. Bertini abbatis.

Anno Domini 1220. Reginaldus de Manhelle vendidit Roberto, abbati S. Aug. hoſpitium prope cœmiterium S. Olavi.

Ethelberga, quæ Edwino Northumbrano nupſit, alio nomine Tate dicta eſt.

Ipſe vero Edbald dedit ei villam de Liminge, quæ fecit ibi monaſterium, & ibidem ſepulta eſt. Duplex ſtructura monaſterii in Thanato.

Quæ eccleſia immediate conjuncta eſt capellæ beatæ Mariæ virginis, quam beata Domneva fieri procuravit.

Sige
Succeſſit Sexburga, conſecrata à Cuthberto archiepiſcopo.

Tempore hujus Dani ſingulis annis advenientes Thanati inſulam devaſtabant, & moniales paucæ factæ nimium vexatæ ſunt.

Poſt obitum Sigeburgæ abbas Seledritha à rege Cudredo ſurrogatur. Seledritha abbas Monaſterienſis.

Anno 1011. Swanus, rex Danorum, pater Canuti, cum magno exercitu veniens deſtruxit totam inſulam Taneti, & dictum monaſterium S. Mariæ, à Domneva conſtructum, cum monialibus, ſacerdotibus, clericis, & aliis populis incluſis, funditus delevit, & concremavit.

Circa annum Domini 1282. dominus rex Edwardus diligenter fecit inquiri ubique in chronicis, & in annalibus, tam domorum religioſorum, quam alibi, de jure, & dominio, quod reges Angliæ ſolebant habere ſuper regnum Scottiæ, & de homagio, & ſervitio, quod reges Scottiæ facere conſueverunt regibus Angliæ. Et, ne illa oblivionis nebula in poſterum delerentur, juſſit in chronicis noſtris ſpecialiter annotari. Pag. 54.

Tempo-

Thomas Pontius doctor Theologiæ & abbas S. Auguſt: fuit Ro: Thomas Waleys Dominicanus.

Temporibus quibus idem Thomas ſtetit in curia Ro: eratque ibi quæſtio agitata inter papam Joannem XXII^m. & quendam fratrem, ordine Prædicatorum, nomine Thomam Waleys, & eſt quæſtio, "Utrum animæ beatorum videbunt Deum facie "ad faciem ante diem judicii, &c." Quo pacto contra ſententiam papæ partem adfirmativam defenderit, utque, Thomas Pontius abbas ſubſcribens, edito libello, ſententiæ Thomæ Walenſis magnam ibidem laudem meruerit.

Chronicon Gulielmi Thornei deſinit in anno Domini 1375.

Ex libello de vita Myldrithæ.

Monaſterium Mildrithæ in Thanato devaſtatum per piratas.

Ædburga abbas in Thanato, opera Ethelburgæ reginæ, condidit cœnobium de Limingis, quo tranſtulit Mildrythæ corpus. Leyland. Poſtea ceſſavit monaſterium de Limingis, & venit in poteſtatem archiepiſcoporum Cantiæ, qui eccleſiam utcunque reſtauraverunt. Ley.

Lanfrancus preſbyteros induxit in eccleſiam S. Gregorii. Poſtea Gulielmus, archiepiſcopus Cant: profeſſione canonicus S. Uſithæ canonicos induxit.

Tandem Lanfrancus archiepiſcopus Mildritham & Ædburgam ad eccleſiam S. Gregorii, quæ eſt in Cantuaria, tranſtulit.

Mildrida trineptis Ethelberti magni.

Pag. 55. *Ex libro Donationum eccleſiæ Chriſti & S. Auguſtini.*

Ex Donatione Lotharii regis Cant.

Anno Domini 679.

Concedo terram in inſula Thanatos in loco, qui appellatur Weſtanea, tibi Birthwolde abba, tuoque monaſterio, cui nomen Raculf. Et ibidem in fine: Exceptis iſtis tribus, expeditione, pontis & arcis conſtructione. Lelandus. In omnibus antiquis Saxonum donationibus, quæ bene multæ in hoc libello erant, ſemper addita illa clauſula erat. Sed Donationes ſolam ſpectabant Cantiam; unde adducor ut credam, Expeditionem homines ad bellum aptos ſpectare, Pontem neceſſariam pontium conſtructionem, Arcem autem caſtellorum conſtructionem.

Anno 680.

Ex Donatione Ceadwallæ ad Wilfridum epiſcopum.

Inſuper addidimus terram, quæ nominatur Tagmere, fratribus Deo ſervientibus in eccleſia S. Andreæ apoſtoli, poſita ſuper ripam, quæ dicitur Wedringmuthe.
Roſæ

Ex

Ex quadam Ceadwallæ Donatione.

Ego Ceadwala cum conjuge mea Kendritha.

Donatio Withredi, Cantiorum regis.

Anno Dominicæ incarnationis 694. ego Withredus, rex Cantiæ, concedo terram quatuor aratorum pro amore Dei, & Brightwaldi archiepiſcopi, eccleſiæ beatæ Mariæ, quæ ſita eſt apud Liminges, quæ terra vocatur Wihelmeſtun, cum omnibus, ad eam rite pertinentibus, campis, ſylvis, pratis, paſcuis, liberam ab omnibus ſervitiis, exceptis expeditione, pontis & arcis conſtructione.

Pag. 56. vacat.

Ex Donatione Eadbrighti Anno D. 741. Pag. 57.

Ego Eadbright reg: cog. Eating, pro ſalute animæ meæ, concedo eccleſiæ Chriſti in Dorobernia capturam piſcium, quæ habetur in oſtio flu: quæ dicitur Limenea, & partem agri, in qua ſitum eſt oratorium S. Martini, cum domibus piſcatorum, &c.

Opus Cutheberti archiepiſcopi.

Conſtruxit baſilicam juxta eccleſiam Chriſti, quam S. Joanni Baptiſtæ conſecravit, ubi ipſe & ſucceſſores ſui honorifice ſepelirentur. Eſt hæc baſilica in cryptis.

Donatio Ealhmundi, regis Cant.

Anno D. 784. Ego Ealhmundus, rex Cantiæ, do tibi Wehtrede honorabili abbati, tuæque familiæ degenti in loco, qui dicitur Raculfceſtre, terram xii. aratorum, quæ dicitur Scyldwic, cum univerſis ad eam rite pertinentibus, liberam ab omni ſeculari ſervitio, & ab omni regali tributo, exceptis expeditione, pontis & arcis conſtructione.

Ex Donatione Eadberti, regis Cantiæ, Anno 747.

¶ Concedo eccleſiæ, quæ eſt apud Raculf, & tibi Deneheah abba, tuæque familiæ, pro ſalute animæ meæ, vectigal, & tributum, unius navis in portu, ac villa, quæ dicitur Fordwic, ad opus, ut præfatus ſum, S. Mariæ, quæ jam in nominata eccleſia Deo ſervit.

¶ *Ex Synodo, celebratur apud Baccanceld, præſidente Ceneulfo rege, & Athelardo archiepiſcopo Cant:*

Anno D. 798.

Ego Eadulf, Siddenenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Tydfridus, Dammocæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Wernbrightus Legorenſis ſubſcripſi.

Ex

Ex Donatione Ceneulſi, regis Merciorum, & Cuthredi, regis Cant: Anno D. 804.

In loco, qui dicitur Liminge, ubi jacet corpus ſanctæ Eadburgæ.

Anno D. 811.

nul

Wluredus, archiepiſcopus Cant. emit. à Ceneulfo rege Graveneam.

Ex Donatione Cenulſi ad eccleſiam Chriſti.

Et duo prata, in orientali parte flu: Sture ſita.

Ex Donatione Wulfredi archiepiſcopi facta eccleſiæ Chriſti anno D. 824.

Item dedi eiſdem monachis villam, quæ dicitur Eaſt-ſtur. Et paulo poſt, intra ripam flu: Sture.

Ex Donatione Atulſi & Ethelſtani.

Præſente Tatnotho preſbytero tunc quidem electo ad epiſcopatum Dorobrevi, id eſt, civitatis Roſæ.

Ex quadam Donatione Pleimundi archiepiſcopi.

Concedo eccleſiæ Chriſti terram, quæ vocatur Weſingmerſc, juxta flu. quod vocatur Rumenea.

Donatio Eadulſi ducis.

Ego Athelſtanus, rex totius Britanniæ, hanc donationem confirmavi.

In alia Donatione.

Ego Athelſtanus rex ſigno crucis confirmavi.

Lelandus.

Saxonum reges omnes donationes ſuas ſigno crucis confirmabant.

Pag. 58. *Donatio Egelredi.*

Anno Domini 979. ego Egelredus rex concedo eccleſiæ Chriſti in Dorobernia terras juris mei, ſcilicet Sandwic & Eſtreia, liberas ab omni ſeculari tributo, exceptis expeditione, pontis & arcis conſtructione.

Cnut, rex Anglorum, dedit eccleſiæ Chriſti brachium ſancti Barptolemæi.

[[a] Anno ab incarnatione domini DCXCIIII°. Withredus, glorioſus rex Cant. cum reverentiſſimo archiepiſcopo Brithuualdo, præcepit congregari concilium in loco, qui nominatur Baccancelde, præſidente eidem concilio jam nominato clementiſſimo rege Cant. Withredo, & eodem venerando patre & primate totius Britanniæ, ſimulque Tobia epiſcopo

a Neſcio à cujuſnam manu ſint incluſa. Nec magis liquet è quonam codice fuerint traducta. Id tamen ſcimus, eadem etiam exſtare, ſed magna cum diſcrepantia, in Tom. I. Spelmanni Conciliorum, p. 189.

Roſenſis

Roſenſis eccleſiæ, cum abbatibus, abbatiſſis, preſbyteris, dia-
conibus, ducibus, ſatrapis, pariter tractantes de ſtatu eccleſi-
arum Dei in Anglia, & de his, quæ à fidelibus regibus, præ-
deceſſoribus ejus & propinquis, Æthelberto videlicet poſte-
riſque ejus, Deo omnipotenti in propriam hereditatem data
fuerunt, qualiter ſecundum veram juſtitiam ſtare & perma-
nere valeant, vel quomodo ea ſervare oporteat amodo &
uſque in finem ſeculi, conſtituentes. " Ego, [a] inquit, With-
" redus rex terrenus, à rege regum compunctus, zelo recti-
" tudinis accenſus, ex antiqua traditione ſanctorum patrum
" didici, non eſſe licitum alicui homini, in laïco habitu con-
" ſtituto, uſurpare ſibi, quaſi propriam poſſeſſionem, quod ante
" fuerat domino conceſſum, & cruce Chriſti firmatum. Sci-
" mus enim, & veraciter conſtat, quia, quod ſemel accepit
" homo donatione alterius in propriam poteſtatem, nullatenus
" ſine injuria illud iterum dimittet. Horrendum eſt itaque
" hominibus deum vivum expoliare, tunicamque ejus, &
" hereditatem, ſcindere. Cum ergo Deo aliquid oblatum
" fuerit de terrenis ſubſtantiis, ad hoc, ut facilius promereri
" valeant, offerentes, æternam retributionem percipere in cœ-
" lis, manifeſte declaratur, quod, quanto incautius homo ſe-
" cularis applicuerit ſe in hereditatem regis æterni, tanto di-
" ſtrictius à Deo punietur. Pro qua re firmiter decrevimus, &
" in nomine omnipotentis Dei, omniumque ſanctorum, præ-
" cepimus omnibus ſucceſſoribus noſtris, regibus, principi-
" bus, & omnibus in laïco habitu conſtitutis, ut nulli unquam
" liceat alicujus eccleſiæ, vel monaſterii, dominium habere,
" quæ à me, vel anteceſſoribus meis priſcis temporibus Deo
" tradita ſunt in perpetuam hereditatem, & ſanctis ejus. Ma- Pag. 59.
" gis autem, ſicut in canonibus præcipitur, obſervandum eſt,
" ut, quando aliquis de prælatis defungitur epiſcopus, abbas,
" vel abbatiſſa, intumetur archiepiſcopo propriæ parochiæ, &,
" cum ejus conſilio & conſenſu, vita ac munditia ejus exami-
" nata, qui dignus invenitur eligatur, & nullo modo ſine
" conſenſu & conſultu archiepiſcopi promoveatur. Neque de
" hac re aliquid pertinet ad decretum, vel imperium, regis. Il-
" lius autem eſt comites, duces, optimates, principes, [b] præfectos,
" judices ſeculares ſtatuere; Metropolitani vero archiepiſcopi
" eccleſias Dei replere, gubernare, epiſcopos, abbates, abba-
" tiſſas, ceteroſque prælatos eligere, ſtatuere, firmare, admo-
" nere, ne quis de ovibus Chriſti, ſcilicet æterni paſtoris, ab-
" erret. Hæc lex per ævum in regno noſtro inperpetuum
" [[c] permaneat] omnibus eccleſiis Dei, pro ſalute animæ

a *Hæc omnia, quæ commatibus ſignavimus, expuncta ſunt; ſed à quonam non conſtat. Attramentum autem eſt paullo diverſum.* b Profectos *MS.*
c *E Spelmanno.*

" meæ, meorumque prædeceſſorum, proque ſpe cœleſtis " regni. Igitur ex hac die, & deinceps, concedimus, & do- " namus, eccleſiis regni noſtri liberas eſſe perpetua libertate " ab omnibus ſecularibus ſervitiis, ab omni debito, vel pul- " ſione, regalium tributorum, ut poſſint pro nobis deo omni- " potenti hoſtias dignas offerre, noſtraque peccata abluere in- " maculatis muneribus."]

Pag. 60, 61. vacant.

Pag. 62. *Ex primo [libro] Henrici Bradſhaw, monachi Ceſtrenſis, de vita S. Werburgæ, quam vernaculo ſermone ſcripſit.*

Colcheſtre princeps civitas regni Eaſtſaxonici.

Limites regni Merciorum.

Cheſtre & Deva flu. A Cheſtre uſque ad Brightſtow. Mare orientale limes erat regni ab oriente. Ab auſtrali parte Tameſis flu. Londinum uſque. Ab aquilone Humbre flu. & Merſey flu.

A Merſio flu. reges Merciorum nomen ſumpſere.

mas. femina.

Crida, rex Merciorum, Wibbæ & Quadriburgæ pater.

Wibba Pendæ pater.

Peadam

Penda genuit ex Kineſwitha regina Pendam, Wulfherum,

Marcelline

Ethelredum, Sanctum Marcellum, & S. Merwaldum; item filias Kineburgam & Kineſwidam.

pr'ncipis

Merwald genuit ex Ermenberga, regis Cantiorum filia, Myldredam, Milburgam, & Milgidam filias; filium etiam nomine Merwinum.

Penda genuit ex Ermenilda, Cantiorum regis filia, Sanctam Werburgam, Sanctum Kenredum, Sanctum Wulfadum, & Sanctum Rufinum.

Edwin, rex Northumbrorum, ex Quadriburga, filia Cridæ, regis Merc: genuit Eadfridum, & Offridum.

Hererieum

Eadfride genuit Hericum, regem Deirorum.

Hererieus ex Beorſwida genuit Hildam abbatiſſam.

Herericus etiam genuit ex Hereſwitha Sexburgam, & tres alias filias.

filia Annæ

Sexburga nupſit Ercomberto, regi Cantiorum, ex qua orta

mater S. Werburgæ

eſt Ermenilda, quæ nupſit Wulfero, regi Merc:

Titilus, rex Eaſtanglorum, genuit Redwaldum.

Redwaldus genuit Kenuherum & Eorpwaldum.

Titilus

Titilus genuit etiam Egnitium, ex quo orti ſunt Ethelwoldus, Adelherus, & Anna.

Elienſem

Anna ex Hereſwitha genuit Sexburgam, Etheredam, Ethelburgam, Withburgam, Jurwinum martyrem, & Aldulphum regem.

Ermenricus regnavit in Cantia circa annum D. 535. & filiam habuit nomine Riculam, quæ nupſit Sleddæ, Eſtſaxoniæ & Medioſaxoniæ regi.

Ermenric genuit etiam Ethelbertum Magnum. Ethelberto nupſit Berta, ex qua ortæ ſunt S. Eadburga & S. Ethelburga. Ethelburga ex Edwino, rege aquilonis, genuit 4. filios, & 3. filias.

Eadbald ſucceſſit Ethelberto Magno, cui nupſit Emma Franc: ex qua orta eſt Eanſwida filia, & Ermenredus Eadbaldi ſecundogenitus. Ermenredus duxit Oſlavam, ex qua orti ſunt Ethelbertus & Etheldredus.

Ercombertus, primogenitus Eadbaldi ex Emma Regina, duxit in uxorem Sexburgam, filiam regis Eaſtanglorum, & filios Ecbritum & Lotharium habuit.

alias 24.

Ercombertus 30. annis regnavit, Ecbritus 10, [a] Latharius 12.

Ercombertus genuit duas filias, Ermenildam & Erkengotam.

Streoneſhaulc diſtat 30. m. p. ab Eboraco. Pag. 63.

Wulferus cum Ermenilda habitaverunt non longe à Stone, opp. Stafordenſis provinciæ. Byri hille: Wolpheri caſtellum.

Werbodus, vir mag. nominis apud Wulf herum regem Merc: ambiebat Werburgam in uxorem.

Werbodus in cauſſa fuit quod Wulf herus Wulfadum & Rufinum filios ſuos interfecerit.

Monaſterium fundatum apud Stone in honore Wulfadi & Rufini.

S. Audry accipere Coldingham

Ethelreda optavit velum in cœnobio de Camwood, ubi Ebba fuit abbatiſſa.

Ethelreda condidit monaſterium in inſula Helienſi, uno milliari à loco ubi S. Auguſtinus monaſterium vetus condidit.

Wulfher, rex Merc. regnavit annis 17. & ſepultus eſt apud Lichefeld.

Werburga, annuente fratre ſuo rege Ethelredo, condidit monaſterium de Trentam & Hamburg [b].

Tranſtulit etiam ædes Æthelredi apud Wedon in uſum monaſterii.

movente Wulfrico epiſcopo

Ethelredus rex condidit collegium S. Joannis apud Cheſtre anno D. 689. teſte Giraldo Cambrenſi.

a Sic. *b Hodie Hanbury in Com: Staff.*

Ethelredus dedit locum de Eoveſham in uſum monaſterii.

Ethelredus ex Oſtrida, [a] filia Oſwii regis Aquilonis, genuit Colredum principem.

Ethelredus rex factus monachus apud Bardeney, & poſtea abbas ibidem.

Kenredus fundator monaſterii de Eveſham procurante Egwino epiſcopo.

Werburga primum ſacerdos apud Hely.

Alnotus, ex ſervo Werburgæ Anachorita factus, à latronibus martyrium pertulit, & ſepultus eſt apud Stow prope Bukbridg.

Werburga obiit apud Trentam, & ſepulta eſt apud Hamburg.

Tranſlatio Werburgæ ad Ceſtriam anno D. 875.

Werburgæ reliquiæ tranſlatæ per Hamburgenſes ad Ceſtriam.

Ex 2°. libro vitæ S. Werburgæ.

LLeon Guaur conditor Ceſtriæ, ut teſtatur Ranulfus.

Cathedralis eccleſia S. Petri & Pauli Ceſtriæ ædificata fuit circa tempora Lucii regis.

Bannochorenſe monaſterium xii. millibus paſſuum à Ceſtria.

Elfleda, filia Alfredi Magni, egit de reparando & ampliando collegio Petri & Pauli Ceſtriæ.

Sed tabella quædam, quæ eſt in collegio S. Joannis Ceſtriæ, docet Edmundum, filium Edwardi primi, ſive Senioris, fuiſſe ſecundum reparatorem collegii Petri & Pauli Ceſtriæ.

Ethelfleda. [Non in cœnobio, ſed in eccleſia S. Petri Glocceſtriæ honorifice humata eſt, teſte Hovendune.]

Ethelfleda, Merc. princeps, condidit & dedicavit S. Werburgæ cœnobium apud Gloceſtre, ubi & ſepulta fuit.

Leofricus, comes Ceſtriæ, reparavit monaſter. Eoveſhamenſe.

Leofricus fundator monaſterii de Coventre.

Leofricus reparavit collegium S. Joannis Ceſtriæ.

Leofricus reparavit monaſterium S. Werburgæ Ceſtriæ.

Hugo Lupus, filius ducis Britanniæ, & nepos Gulielmi Magni ex ſorore, factus eſt comes Ceſtriæ, & poſtea, vocato Anſelmo, mutavit collegium S. Werburgæ, ubi erant Canonici, i. e. Præbendarii, in collegium monachorum, ubi primus abbas erat Richardus, Beccenſis monachus, per Anſhelmum deſignatus.

Richardus, filius Hugonis Lupi, patri ſucceſſit.

Wilhelmus, filius Nigelli, conſtabularius Ceſtriæ.

Richardus, filius Hugonis Lupi, duxit inuxorem Matildem, neptem Henrici primi ex ſorore.

Richardus Lupus periit naufragio, eratque monachis Ceſtriæ, conſilio Matildis, inimicus.

[a] Filii MS.

Anno

Anno D. 1180. tempore quadrageſimali magna pars Ceſtriæ. conflagravit.

Polydorus in epiſtola ſua colligit Gildam floruiſſe tempore Pelagii ſecundi pontificis Ro: circiter annum Domini 580.

Pag. 64. *Ex libello Gildæ cog: ſapientis.*

Britannia inſula, in extremo ferme orbis limite, Circium occidentemque verſus, divinâ, ut dicitur, ſtaterâ, terræ totius ponderatrice, librata, ab Aphrico boreali propenſius tenſa axi, octingentorum in longitudinem millium, ducentorum in latitudinem, ſpatium, exceptis diverſorum prolixioribus promontoriorum tractibus, quæ arcuatis Oceani finibus ambiuntur, tenens; cujus diffuſiore, &, ut ita dicam, intranſmeabili undique circulo, abſque meridianæ freto plagæ, (quo ad Galliam Belgicam navigatur) vallata, duorum oſtiis nobilium fluminum, Tameſis ac Sabrinæ, veluti brachiis (per quæ eidem olim tranſmarinæ delitiæ ratibus vehebantur) aliorumque minorum, munita: bis denis, biſque quaternis civitatibus, ac non nullis caſtellis, murorum, turrium, portarum, domorum (quarum culmina, minaci proceritate porrecta, in edito forti compage pangebantur) munitionibus, non improbabiliter inſtructis, decorata, campis, late panſis, collibuſque, amœno ſitu locatis, præpotenti culturæ aptis, montibus, alternandis animalium paſtibus maxime convenientibus, &c. Ibidem de fertilitate atque amœnitate inſulæ.

Britanniæ ſitus.

Gallia Belgica.
Tameſis flu.
Sabrina flu.
ſ. flu.
Viginti octo civitates in Britann:

Fertilitas & amœnitas Britan:

ſ. Britannia

Hæc, erecta cervice & mente, ex quo inhabitata eſt, nunc deo, interdum civibus, non nunquam etiam tranſmarinis regibus, & ſubjectis, ingrata conſurgit.

Erecta cervix Britann: & contumacia.

Et tacens vetuſtos immanium tyrannorum annos, qui in aliis, longe poſitis, regionibus vulgati ſunt, ita ut Porphyrius, rabidus orientalis adverſus eccleſiam canis, dementiæ ſuæ ac vanitatis ſtylo, hoc etiam adnecteret: "Britannia," inquiens, "fertilis provincia tyrannorum." [Falſum eſt.]

Porphyrii elogium de Britan:

Britannia fertilis provincia tyrannorum.

Illa tantum proferre conabor in medium, quæ temporibus Romanorum imperatorum & paſſa eſt, & aliis intulit civibus, & longe poſitis, mala. [a] Quantum tamen potuero non tam ex ſcriptis

Non præſtat Gildas, quod pollicetur.

[a] Quam *MS.*

patriæ,

patriæ, ſcriptorumve monimentis (quippe quæ vel, ſi qua fuerint, aut ignibus hoſtium exuſta, aut civium exulum claſſe longius deportata, non compareant) quam tranſmarina relatione, quæ crebris irrupta intercapedinibus non ſatis claret.

Libri combuſti.

Libri de rebus Britan. in Armoricam abducti.

ſ. exercitus Ro:

Sed transfretans, inſulæ parendi leges, nullo obſiſtente, advexit, imbellemque populum, ſed infidelem, non tam ferro, igni, machinis, ut alias gentes, quam ſolis minis, vel judiciorum concuſſibus, in ſuperficie tantum vultus, preſſo in altum cordis dolore, ſui obedientiam proferentem, edictis ſubjugavit. Quibus ſtatim Romam, ob inopiam, ut ajebant, ſtipendii repedantibus, & nihil de rebellione ſuſpicantibus, rectores, ſibi relictos, ad enuncianda plenius, vel confirmanda Romani regni molimina, leæna trucidavit doloſa. Quibus ita geſtis, cum talia ſenatui nuntiarentur, & propero exercitu vulpeculas ſubdolas ulciſci feſtinaret, non militaris claſſis (parata fortiter dimicare pro patria) nec quadratum agmen, neque dextrum cornu, aliive belli apparatus in littore conſpiciuntur; ſed terga pro ſcuto fugantibus dantur, & colla gladiis gelido per oſſa tremore currente, manuſque vinciendæ muliebriter protenduntur, ita ut in proverbium, & deriſum, longe lateque [a] effertur, "Britanni non ſunt in bello fortes, nec in pace fideles." Itaque Romani, multis perfidorum cæſis, nonnullis ad ſervitutem (ne terra penitus in ſolitudinem redigeretur) mancipatis, patria vini oleique experte relicta, Italiam petunt, ſuorum quoſdam relinquentes præpoſitos, indigenarum dorſis maſtigias, cervicibus jugum, ſolo nomine Romanæ ſervitutis honorem facturos, ac non tam militari manu, quam flagris, callidam gentem maceraturos, & ſi res ſic poſtulaſſet, enſem, ut dicitur, vagina vacuum, lateri ejus accommodaturos; ita ut non Britannia, ſed Romana, cenſeretur, & quicquid haberi potuiſſet

Romani Britan: ſibi ſubjugant.

Inopia ſtipendii fecit, ut multi Romani Britan. relinquerent.

Romanorum cædes.

Gildas plenus eſt hujuſmodi nugarum. An dolus erat occidere violentos fures Romanos?

Falſa ſunt hæc, quæ ſcribit de Britannis, qui ſæpe Romanorum violentum excuſſerunt imperium, teſtibus etiam ipſis Romanis.

Honeſtum Gildæ teſtim: Britanni non ſunt in bello fortes, nec in pace fideles.

Britannia vini & olei expers.

Pag. 65.

Non Britannia, ſed Romana. Supple, terra cenſeretur.

a *Potius*, efferatur.

potuiſſet æris, argenti, vel auri imagine Cæſaris notaretur. [Videtur verum hoc.]

Omne æs, argentum, & aurum notatum Cæſaris imagine.

Quæ licet ab incolis tepide ſuſcepta ſint, apud quoſdam tamen integre, & alios minus uſque ad perſecutionem Diocleſiani tyranni novennem, in qua ſubmerſæ per totum mundum ſunt eccleſiæ, & cunctæ ſacræ ſcripturæ, quæ inveniri potuerant, in plateis exuſtæ, & electi ſacerdotes gregis domini cum innocentibus ovibus trucidati; ita ut ne veſtigium quidem, ſi ita fieri potuiſſet, in nonnullis provinciæ locis Chriſtianæ religionis appareret.

☞ Perſecutio Diocleſiani.

Libri ſacri combuſti.

Ne penitus craſſa atræ noctis caligine Britannia obſcuraretur, [a] clariſſimos lampades ſanctorum martyrum nobis accendit, quorum nunc corporum ſepulturæ, & paſſionum loca, ſi non lugubri divortio Barbarorum, quam plurima ob ſcelera noſtra, civibus adimerentur, non minimum intuentium mentibus ardorem divinæ charitatis incuterent. S. Albanum Verulamienſem, Aaron & Julianum Legionum urbis cives, ceteroſque utriuſque ſexus diverſis in locis ſumma magnanimitate in acie Chriſti perſtantes, dico. Quorum prior poſtquam, charitatis gratia, confeſſorem, perſecutoribus inſectatum, & jam jamque comprehendendum (imitans & in hoc Chriſtum, animam pro ovibus ponentem) domo primum, ac mutatis demum mutuo veſtibus, occuluit, & ſe diſcrimini in fratris ſupradicti veſtimentis libenter perſequendum dedit; ita deo placens, inter ſacram confeſſionem cruoremque, coram impiis, Romana tum ſtigmata, cum horribili fantaſia, præferentibus, ſignorum miraculis mirabiliter adornatus eſt, ut oratione ferventi, inſtar Iſraheliticæ arentis viæ, minuſque tritæ, (ſtante diu arca, prope glareas, teſtamenti, in medio Jordanis canali) iter ignotum, trans Thameſis nobiliſ: flu. alveum, cum mille viris, ſicco ingrediens pede, (ſuſpenſis utrinque more præruptorum fluvialibus montium gurgitibus) aperiret, & priorem carnificem, tanta prodigia videntem, in agnum ex lupo mutaret, & una ſecum triumphalem marty: palmam ſitire vehementius, excipere fortius, faceret. Et c.

Sepulturæ martyrum in Britannia incurſione Barbarorum multis locis obſcuratæ.

Albanus.

Aaron.

Julianus.

Amphibalus de nomine Gildæ ignotus.

Error Gildæ.

Tameſis corrupte pro Muro flu. qui Verolamium præterlabitur.

Carnifex fidem Chriſti agnoſcit.

a Sic, genere maſculino.

Nam

Chriſtiani ſe occultant.

Nam qui ſuperfuerant ſylvis ac deſertis, abditiſque ſpeluncis, ſe occultavere.

Igitur biluſtro ſupra dicti turbinis nec dum ad integrum expleto, emarceſcentibuſque necis autorum nephariæ edictis, lætis luminibus omnes Chriſti [a] tyronibus, quaſi poſt hyemalem ac prolixam noctem, temperiem lucemque ſerenam auræ cœleſtis excipiunt; renovant eccleſias, ad ſolum uſque deſtructas; baſilicas ſanctorum martyrum fundant, conſtruunt, perficiunt; ac velut victricia ſigna paſſim propalant; dies feſtos celebrant; ſacra mundo corde oreque conficiunt; omnes exultant filii, gremio ac ſi matris eccleſiæ confoti.

Chriſtiani in Britannia eccleſias renovant. Dies feſti.

Pag. 66.

Arriana hæreſis in Britannia.

Manſit nanque hæc Chriſti capitis membrorum conſonantia ſuavis, donec Arriana perfidia, atrox [b] ceu anguis, tranſmarina nobis evomens venena, fratres in unum habitantes exitiabiliter faceret [c] ſejugi, ac ſic quaſi via facta trans oceanum omnes omnino beſtiæ feræ, mortiferum cujuſlibet hæreſeos virus horrido ore vibrantes, lætalia dentium vulnera patriæ, novi [d] ſemper″ aliquid audire volenti, & nihil certe ſtabiliter obtinenti, infigebant. Itemque tandem tyr: virgultis creſcentibus, & in immanem ſylvam jam jamque erumpentibus, inſula Romanum nomen, nec tamen morem legemque, tenens, quin potius abjiciens, germen ſuæ plantationis amariſſimæ ad Gallias, magna comitante ſatellitum caterva, Maximum imperatoriis inſignibus, quæ nec decenter uſquam geſſit, non legitime ſed ritu tyrannico initiatum, mittit. Ille, callida primum arte potius quam virtute, finitimos quoſque pagos, vel provincias, contra Romanum ſtatum, retia [e] perjuria mendaciique ſui facinoroſo regno adnectens, & [f] unam alarum ad Hiſpaniam, alteram ad Italiam extendens, & thronum iniquiſſimi imperii apud Treveros ſtatuens, tanta inſania in domos debacchatus eſt, ut duos imperatores legitimos, unum Roma, alteru religioſiſſima vita pelleret.

Britannia novarum rerum cupida. Sylva tyrannorum.

Maximi expeditio in Galliam cum flore juventutis & robore militum Britan:

Cædes imperatorum & fuga.

Britannia milite ſpoliata.

Exin Britannia omni armato milite, militaribus copiis, rectoribus, licet immanibus, ingenti juventute, ſpoliata, (quæ comitata veſtigia ſupradicti tyranni domum nuſquam ultra rediit) & omnis belli uſu ignara, duabus primum gentibus tranſmarinis vehementer ſævis, Scottorum à Circio, Pictorum ab Aquilone calcabilis multos ſtupet gemitque annos. Ob quarum infeſtationem, diriſſimamque depreſſionem, legatos Romam cum epiſtolis mittit, militarem manum ad ſe vindicandam lachrimoſis poſtulationibus poſcens, & ſubjectionem ſui Romano imperio continue tota animi virtute (ſi hoſtis longius

Scotti. Picti.

Legati à Britan: Romam miſſi.

a L. tyrones. *b Sic.* *c Sic. Et veteres ſæpe omittebant litteram* n. *d Bis occurrit.* *e L.* perjurii. *f* Una *MS.*

arceretur)

arceretur) vovens. Cui mox deſtinatur legio, præteriti mali immemor, ſufficienter armis inſtructa. Quæ ratibus trans oceanum in patriam advecta, & cominus cum gravibus hoſtibus congreſſa, magnamque ex eis multitudinem ſternens, & omnes è finibus depulit, & ſubjectos cives tam atroci dilaceratione ex imminenti captivitate liberavit; quos juſſit conſtruere inter duo maria, trans inſulam, murum, ut eſſet arcendis hoſtibus à turba inſtructus terrori, civibuſque tutamini: qui à vulgo irrationabili abſque rectore factus non tam lapidibus quam ceſpitibus non profuit. Legione autem domum cum triumpho magno, & gaudio, repedante, priores inimici, ac ſi ambrones lupi profunda fame rabidi, ſiccis faucibus ovile circumſilientes, non comparente paſtore, alis remorum remigumque brachiis, ac velis, ventorum plenis, vecti, terminos rumpunt, cæduntque omnia, & quæque obvia, maturam ceu ſegetem, metunt, calcant, tranſeunt. Iterumque mittuntur queruli legati, ſciſſis (ut dicitur) veſtibus, opertiſque ſablone capitibus, impetrantes à Romanis auxilia, ac, veluti timidi pulli, matrum fidiſſimis alis ſuccumbentes, ne penitus miſera patria deleretur, nomenque Romanum, quod verbis tantum apud eos auribus reſultabat, vel exterarum gentium opprobrio obroſum vileſceret.

Legio à Romanis in Britanniam miſſa.

Picti & Scotti fugati.

Murus ex ceſpitibus lapide mixtis.

Ambrones.

Reditus Scottorum & Pictorum.

Britanni ſecundo à Romanis auxilia petunt.

At illi, quantum humanæ naturæ poſſibile eſt, commoti tantæ hiſtoria tragœdiæ, volatus ceu aquilarum, equitum in terra, nautarum in mari, curſus accelerantes, inopinatos primum, tandem terribiles, inimicorum [a] cervicibus'' mucronum ungues infigunt, [b] caſibuſque foliorum tempore certo aſſimilandam hiſdem peragunt ſtragem, ac ut montanus torrens, crebris tempeſtatum rivulis auctus, ſonoroque meatu alveos exundans, uno objectas ſibi evincit gurgite moles; ita æmulorum agmina auxiliatores egregii (ſi qua tamen evadere potuerant) præpropere trans maria fugaverunt, quia anniverſarias avide prædas nullo obſiſtente trans maria exaggerabant. Igitur Romani patriæ denuntiantes, nequaquam ſe tam laborioſis expeditionibus poſſe frequentius vexari, &, ob imbelles erraticoſque latrunculos, Romana ſigna, tantum talemque exercitum, terra ac mari fatigari; ſed ut potius ſola, armis conſueſcendo, ac viriliter dimicando, terram, ſubſtantiolam, conjugem, liberos, &, quod his majus eſt, libertatem vitamque totis viribus vindicaret, & gentibus, nequaquam ſe fortioribus, (niſi ſegnitia & torpore diſſolveretur) inermes nullo

Pag. 67.

Legio Romanorum Britanniam repetit.

Similitudo.

Scotti & Picti trans maria fugati.

Scottos, & Pictos, imbelles & erraticos latrunculos appellat.

Hortatio ad militiam.

[a] *Hæc vox mox poſt* ungues *occurrit etiam in MS.* [b] Caſibus quæ fol. MS.

modo vinclis vinciendas, ſed inſtructas peltis, enſibus, haſtis, & ad cædem promptas protenderent manus, ſuadentes ([a] & quia hoc putabant aliquid derelinquendo populo adcreſcere) murum, [b] non alterum, ſumptu pub. privatoque, adjunctis ſecum miſerabilibus indigenis, ſolito ſtructuræ more, tramite à mari uſque ad mare inter urbes, quæ ibidem forte ob metum hoſtium collocatæ fuerant, directo ædificant, fortia formidoloſo populo monita tradunt, exemplaria inſtituendorum armorum relinquunt, in littore quoque oceani ad meridianam plagam, quo naves eorum habebantur (quia & inde barbaricæ feræ beſtiæ timebantur) turres per intervalla ad proſpectum maris collocant, valedicunt, tanquam non ultra reverſuri.

Hic murus, ut Beda ſcribit, de ſolido lapide factus eſt per intervalla urbium.

Turres in meridiana oceani plaga poſitæ.

Itaque illis ad ſua remeantibus, emergunt certatim de [c] carruchis, quibus

ch

ſunt trans Styticam vallem evecti (quaſi in alto Titane, incaleſcenteque caumate, de arctiſſimis foraminum caverniculis fuſci vermiculorum cunei) tetri Scotorum Pictorumque greges, moribus ex parte diſſidentes, & una eademque ſanguinis fundendi aviditate concordes, furciferoſque magis vultus pilis, quam corporum pudenda, pudendiſque proxima, veſtibus, tegentes; cognitaque condebitorum reverſione, & reditus denegatione, ſolito confidentiores omnem aquilonalem, extremamque terræ partem pro indigenis muro tenus capeſſunt. Statuitur ad hæc in edito arcis acies ſegnis ad pugnam, inhabilis ac trementibus præcordiis inepta, quæ diebus ac noctibus ſtupido ſedili marcebat.

Revertuntur Scotti & Picti ad ſolitas prædas.

Similitudo.

Diſſimilitudo morum in Scottis & Pictis.

Scotti & Picti nudo fere corpore, id quod etiam Herodianus, Græcus autor, in Severo ſcribit.

Picti in aquilonari parte Britanniæ ſedes ponunt.

Interea non ceſſant uncinata nudorum tela, quibus miſerrimi cives de muris tracti ſolo allidebantur. Hoc ſcilicet eis proderat immaturæ mortis ſupplicium, quod, qui tali funere rapiebantur, fratrum pignorumque ſuorum miſerandas imminentes pœnas cito exitu devitabant. Quid plura? Relictis civitatibus muroque celſo, iterum illis fugæ, iterum diſperſiones ſolito deſperabiliores. Item ab hoſte inſectationes, item ſtrages accelerantur crudeliores; & ſicut agni à lanionibus, ita deflendi

Impetus Scottorum & Pictorum in Britannos murum defendentes.

Pag. 68.

Britannorum cædes.

Similitudo.

[a] Quia & *al.* [b] *L.* non ut alterum, *&c.* [c] *Pro* carrucis.

cives

cives ab inimicis diſcerpuntur, ut [a] commoratio eorum ferarum aſſimilaretur agreſtium. [b] Nam & ipſis mutuo nec, pro exigui victus brevi ſuſtentaculo, miſerrimi cives latrocinando temperabant, & augebantur externæ clades domeſticis motibus, quod ejuſcemodi tam crebris direptionibus vacuaretur omnis regio totius cibi baculo, excepto venatoriæ artis ſolatio. Igitur rurſum miſeræ mittentes epiſtolas reliquiæ ad Ætium, Romanæ poteſtatis virum, hoc modo loquentes: "Ætio ter conſuli "gemitus Britannorum." Et poſt pauca querentes, inquiunt: "Repellunt nos "Barbari ad mare, repellit mare ad Barbaros. Inter hæc ori-"untur duo genera funerum, aut jugulamur aut mergimur, nec "pro eis quidquam adjutorii habentes."

Britannorum mutua latrocinia.

Fames.

Spes ſola cibi in venatione.

Fragmentum epiſtolæ Britannorum ad Ætium conſulem.

Interea fames dira ac famoſiſſima vagis ac nutabundis hæret, quæ multos eorum cruentis compulit prædonibus ſine dilatione victas dare manus, ut pauxillum ad refocillandam animam cibi caperent; alios vero nuſquam, quin potius de ipſis montibus, ſpeluncis, ac ſaltibus, [c] dum conferti continuo rebellabant.

Fames dira.

Veſtigium virtutis in Britan: reliquiis.

Et tum primum inimicis, per multos annos prædas agentibus, ſtrages dabant, non fidentes in homine, ſed in deo.

Strages Scottorum & Pictorum.

Quievit parumper inimicorum audacia, nec tamen noſtrorum malitia. Receſſerant hoſtes à civibus; nec cives à ſuis ſceleribus. Moris namque continui gentis erat, ſicut & nunc eſt, ut infirma eſſet ad retundenda hoſtium tela, & fortis eſſet ad civilia bella, & peccatorum onera ſuſtinenda; infirma, inquam, ad exequenda pacis ac veritatis inſignia, & fortis ad ſcelera, & mendacia.

Pax data Britannis. Civilis diſcordia.

Revertuntur ergo impudentes graſſatores Hyberni domum, non longo poſt tempore reverſuri.

Hiberni graſſatores, id eſt, Scotti.

Picti in extrema parte inſulæ tunc primum, & deinceps, requieverunt, prædas & contentiones nonnunquam facientes.

Picti extrema inſulæ inhabitant.

In talibus itaque induciis deſolato populo ſæva cicatrix obducitur famis, alio virulentiore tacite pullulante. Quieſcente autem vaſtitate, tantis abundantiarum copiis inſula adfluebat,

Fertilitas inſolita.

a Commemoratio *apud Galeum. Non adeo recte.* b *Lege* ipſos *pro* ipſis. *Ita enim in Joſcelini, aliiſque vett. Edd.* nam & ipſos mutuo, nec perexigui victus brevi ſuſtentaculo miſerrimorum civium latrocinando temperabant, & augebantur *&c. E codice autem ſuo MS. malit cl. Galeus,* Nam laniant ſeipſos mutuo, nec pro exigui victus brevi ſuſtentaculo miſerrimorum civium latrocinando: & augebantur *&c.* c Dumis confertis *alii.*

ut nulla habere tales retro ætas meminiſſet, cum quibus omnibus luxuria creſcit. Crevit enim germine præpollenti, ita ut competenter eodem tempore diceretur: "Omnino talis Fornicatio. "auditur fornicatio, qualis nec inter gentes." Non ſolum vero hoc vitium, ſed & omnia, quæ humanæ naturæ accidere ſolent, & cætera. Ibidem de Britannorum viciis.

Reges uncti. Ungebantur autem reges non per dominum, ſed qui ceteris crudeliores exiſterent, & paulo poſt ab unctoribus, non pro veri examinatione, trucidabantur.

Pag. 69. Interea volente deo purgare familiam ſuam, & tanta malorum labe infectam, auditu tantum tribulationis, emendare, non ignoti rumoris penniger ceu volatus arrectas omnium penetrat aures, jam jamque adventus veterum hoſtium volentium penitus delere, & inhabitare ſolito more, à fine uſque ad terminum, regionem. Nequaquam tamen ad hoc proficiunt.

Fama de eruptione Pictorum & Scottorum.

Pictorum conſilium de Britannis impetendis irritum.

Peſtis ingens. Hyperbolice hoc. Peſtifera namque lues feraliter inſipienti populo incumbit, quæ in brevi tantam ejus multitudinem, remoto mucrone, ſternit, quantam ne poſſint vivi humare.

Conſilium de repellendis hoſtibus. Initur namque conſilium, quid optimum quidve ſaluberrimum, ad repellendas tam ferales, & tam crebras, ſupradictarum gentium irruptiones prædaſque, decerni deberet.

Imprudentia Britan: Saxones à Vortigero in auxilium vocati. Tum omnes conſiliarii una cum ſuperbo tyranno cæcantur, adinvenientes tale præſidium, immo excidium, patriæ, ut ferociſſimi illi nefandi nominis Saxones, deo hominibuſque inviſi, quaſi in caulas lupi, in inſulam, ad retundendas aquilonares gentes, intromitterentur. Quo utique nihil ei uſquam pernicioſius, nihilque amarius factum eſt.

Tum erumpens grex catulorum de cubili leænæ barbariæ, tribus, ut linguâ ejus exprimitur, cyulis, noſtrâ, longis navibus, ſecundis velis, omine, augurii ſque, (quibus per vates canebatur, certo apud eum præſagio, quod ter centum annos patriam, cui proras librabat, inſideret, c. vero L. hoc eſt, dimidio temporis, ſæpius vaſtaret) ejectus primo in orientali parte inſulæ, jubente infauſto tyranno, terribiles infixit ungues, quaſi pro patria pugnaturus, ſed eam certius impugnaturus. Cui ſupradicta genitrix (comperiens primo agmini fuiſſe profſperatum) item mittit ſatellitum canumque prolixiorem catervam, quæ ratibus advecta adunatur cum manipularibus ſpuriis.

Adventus Sax: in Britan: { Cyulæ / Longæ naves.

☞ Augurium de imperio Saxonum in Britannia.

Saxones ſedem in orientali plaga Britanniæ dono accipiunt.

Saxonia novos milites ad Britannos mittit.

Igitur

Saxones ſimulatores. Proverb: Claudere canis faucem.

Igitur intromiſſi in inſulam barbari, veluti milites, magna, ut mentiebantur, diſcrimina pro bonis hoſpitibus ſubituri, impetrant ſibi annonas dari, quæ multo tempore impartitæ clauſerunt, ut dicitur, canis faucem.

Calumniæ Saxonum.

Item [a] quæruntur non adfluenter ſibi [b] epimenia contribui, occaſiones de induſtria colorantes, &, ni profuſior eis magnificentia cumularetur, teſtantur, ſe cuncta inſulæ rupto fœdere depopulaturos.

Vis aperta Saxonum. Conflagratio Britan:

Nec mora minas effectibus [c] proſecuntur. Confovebatur namque, ultionis juſtæ præcedentium ſcelerum cauſſa, de mari uſque ad mare, ignis orientali ſacrilegorum manu exaggeratus, [d] finitimas quaſque civitates agroſque populans, non quievit accenſus, donec, cunctam pene exurens inſulæ ſuperficiem, rubra occidentalem trucique oceanum lingua delamberet.

Eccleſiæ violatæ cum ſacerdotibus. Pag. 70. Demolitiones ædificiorum. Cadevera inſepulta.

Ita ut cunctæ coloniæ crebris arietibus, omneſque coloni, cum præpoſitis eccleſiæ, cum ſacerdotibus ac populo, mucronibus undique micantibus, ac flammis crepitantibus, ſimul ſolo ſternerentur, & miſerabili viſu in medio platearum, una turrium cardine avulſo, murorumque celſorum ſaxa, ſacra altaria, cadaverum fruſta, cruſtis purpurei cruoris tecta, velut in quodam horrendo torculari miſta viderentur, & nulla eſſet omnimodis, præter domorum ruinas, beſtiarum volucrumque ventres, in medio ſepultura, ſalva ſanctarum animarum reverentia, ſi tamen multæ inventæ ſint, quæ ad ardua cœli id temporis à ſanctis angelis veherentur.

Nimium libere, ne dicam ſtulte, à Gilda dictum.

Britannorum ſervitus.

Itaque nonnulli miſerarum reliquiarum in montibus deprehenſi acervatim jugulabantur: alii fame confecti accedentes, manus hoſtibus dabant in ævum ſervituri, ſi tamen non continuo trucidarentur, quod altiſſimæ gratiæ ſtabat loco.

Britannorum in Armoricam commigratio.

Alii tranſmarinas petebant regiones, cum ululatu magno.

Latibula Britan:

Alii montanis collibus, minacibus, præruptis, vallatis & denſiſſimis ſaltibus, mariniſque rupibus vitam, ſuſpecta ſemper mente, credentes, in patria licet trepidi perſtabant.

Tempore igitur interveniente [e] aliquanto, cum receſſiſſent domum crudeliſſimi prædones, roboratæ à Deo reliquiæ (quibus ſe conjungunt undique de diverſis locis miſerrimi cives, tam avide quam apes alveariis procella imminente) ſi-

a *Potius* queruntur *ex Edit. Gal.* b *Epimenia ſunt expenſæ, vel exennia, vel tributa, quæ dantur per ſingulos menſes poſt defectum lunæ, i. e. poſt novilunium. Hoc liquet tam ex Iſidoro, quam ex aliis ſcriptoribus, ut videre eſt apud Du-Freſnium.* c *Sic.* d Et finitimas *al.* e *Ita diſtinxit Lelandus. Atqui alii non poſt* aliquanto, *ſed mox poſt* interveniente *comma ponunt.*

mul

Hemiſtichium.

mul deprecantes [a] cum″ toto corde, &, ut dicitur, "innume-"ris onerantes æthera votis," ne ad internetionem uſque delerentur, duce Ambroſio Aureliano, viro modeſto (qui ſolus forte Romanæ gentis tantæ tempeſtatis colliſioni, occiſis in eadem parentibus, purpura nimirum [b] indutus ſuperfuerat) cujus nunc temporibus noſtris ſoboles magnopere avita bonitate degeneravit.

Ambroſius Aurelianus, vir Romanæ gentis, purpuram induit.

Britanni victores.

Vires capeſſunt, victores provocantes ad prœlium, quibus victoria, domino annuente, ex voto ceſſit.

Mars dubius.

Badonicus mons.

Ex eo tempore nunc cives, nunc hoſtes vincebant, ut in iſta gente experiretur dominus ſolito more præſentem Iſraëlem, utrum diligat [c] eum, an non, uſque annum obſeſſionis Badonici montis, noviſſimæque ferme de furciferis non minimæ ſtragis, qui & meæ navitatis eſt. Sed ne nunc quidem, ut ante, civitates patriæ inhabitantur, ſed deſertæ dirutæque hactenus ſqualent, ceſſantibus licet externis bellis, ſed non civilibus. Hæſit etenim tam deſperati inſulæ excidii, inſperatique mentio auxilii memoriæ eorum, qui utriuſque miraculi teſtes extitere; & ob hoc [d] res, publici, privati, ſacerdotes, eccleſiaſtici ſuum quique ordinem ſervarunt. At illis decedentibus, cum ſucceſſiſſet ætas, illius tempeſtatis neſcia, & præſentis tantum ſerenitatis [e] non expers″, ita cuncta veritatis ac juſticiæ moderamina concuſſa ac ſubverſa ſunt, ut earum, non dicam veſtigium, ſed ne monimentum quidem in ſupradictis propemodum ordinibus appareat, exceptis paucis, & valde paucis, qui, ob amiſſionem tantæ multitudinis, quæ quotidie prona ruit ad tartara, tam brevis numeri habentur, ut eos quodammodo venerabilis mater eccleſia in ſinu ſuo recumbentes non videat, quos ſolos veros filios habet. Quippe quid celabunt cives, quod non ſolum norunt, ſed exprobrant jam in circuitu nationes? Reges habet Britannia, ſed tyrannos; judices habet, ſed impios, ſæpe prædantes, [f] & concutientes″ innocentes; vindicantes & protegentes, ſed reos & latrones; quam plurimas conjuges habentes, ſed ſcortantes, &c. Ibidem de Britannorum vitiis.

Strages max. Saxo.

Gildas naſcitur.

Civitates partim deſertæ, partim ſemirutæ.

Britanni caſtius vivunt.

Britanni ad priſtina vitia recidunt.

Pag. 71.

Exprobrationes in vitia Britannorum.

Damnonia.

Conſtantinus rex.

Cujus tam nefandi piaculi non ignarus eſt immundæ leænæ Damnoniæ tyrannicus catulus Conſtantinus, qui hoc anno, poſt horribile juramenti ſacramentum, quo ſe devinxit, ne-

a Eum *pro* cum *habent Galeus aliique.* *b* Indutis *al.* *c* Eum Dominus an non *Gal.* *d* Reges, publici privatique ſacerdotes eccleſiaſtici ſuum ordinem ſervarunt *Gal.* *e* Experta *pro* non expers *in Gal. aliiſque.* *f Hæ voces bis occurrunt.*

quaquam

quaquam dolos civibus (deo primum, jureque jurando, ſanctorum demum choris & genitrice [a] comitantibus) facturum, in duarum venerandis matrum finibus, eccleſiæque carnalis ſub S. abbate Amphibalo, latera regiorum tenerrima puerorum, vel præcordia crudeliter duum totidemque nutritorum, inter ipſa (ut dixi) ſacroſancta altaria nefando enſe, haſtaque pro dentibus laceravit, quorum brachia nequaquam armis (quæ nullus pene hominum fortius hoc eis tempore tractabat) ſed deo altarique protenta, in die judicii, ad tuæ civitatis portas, Chriſte, veneranda patientiæ ac fidei ſuæ vexilla ſuſpendent.

Perjurium Conſtant. Amphibalus abbas. Cædes regiorum puerorum.

Et hoc ne poſt laudanda quidem merita egit. Nam multis ante annis, crebris alternatiſque fœtoribus adulteriorum victus, legitima uxore, contra Chriſti magiſtrique gentium interdictum, depulſa.

Conſtantini adulterium. Divortium.

Quid tu quoque pardo ſimilis moribus, & nequitiis diſcolor, caneſcente jam capite, in throno, dolis pleno, & ab imis vertice tenus diverſis parricidiis, & adulteriis [b] conſtuprato, boni regis nequam fili, ut Ezechiæ Manaſſes, Demetarum tyranne Vortipori ſtupide riges? Quid te tam violenti peccatorum gurgites, quos, ut vinum optimum, ſorbes, imo tu ab eis voraris, appropinquante ſenſim vitæ limite, non ſatiant? Quid quaſi culminis malorum omnium ſtupro, propria tua amota conjuge, ejuſdemque honeſta morte impudentis filiæ, quodam ineluctabili pondere miſeram animam oneras?

Vortiporius Demetarum tyrannus. Vortiporius uxorem repudiat.

Ut quid in nequitiæ tuæ volveris vetuſta fece, & tu ab adoleſcentiæ annis, urſe multorum ſeſſor, aurigaque currus receptaculi urſi, dei contemptor fortiſque ejus depreſſor, Cuneglaſe, Romana lingua, lanio fulve? Quare tantum certamen tam hominibus quam deo præſtas? hominibus civibus ſcilicet armis ſpecialibus, deo infinitis ſceleribus. Quid præter innumerabiles caſus propria uxore pulſa furciferam germanam ejus perpetuam deo viduitatis caſtimoniam promittentem, ut poëta ait, ſummam [c] ceu teneritudinem cœlicolarum nympharum (tota animi veneratione, vel potius hebetudine) contra interdictum apoſtoli, denegantis poſſe adulteros regni cœleſtis eſſe municipes, ſuſpicis? Quid tu etiam inſularis draco, multorum depulſor tam regno, quam etiam vita, ſupradictorum noviſſime in noſtro ſtylo, prime in malo, major multis potentia, ſimulque malitia, largior in dando, profuſior in peccato, robuſte armis, ſed animæ fortior excidiis Maglocune, in tam vetuſto ſcelerum atramento, veluti madidus vino, de Sodomitana vite expreſſo, volutaris? Quare tantas

Cuneglaſus. Divortium. Poëta. Pag. 72. Maglocunus rex. Maglocunus Sodomit:

[a] *Mox poſt* comitantibus *alii addunt* fretis. [b] Conſtuprata *MS.* [c] Seu *al.*

peccaminum regiæ cervici [a] ſponte (ut ita dicam) ineluctabiles celſorum ceu montium innectis moles? Quid te non ei regum omnium regi (à quo cunctis pene Britanniæ ducibus tam regno factus es, quam ſtatus liniamento, editior) [b] exhibes ceteris moribus meliorem, ſed verſa vice deteriorem.

Maglocuni potentia.

Nonne in primis adoleſcentiæ tuæ annis avunculum regem, cum fortiſſimis propemodum militibus (quorum vultus non catulorum leonis in acie magnopere diſpares viſebantur) acerrime enſe, haſta, igne oppreſſiſti?

Magloclunus avunculum ſuum oppreſſit.

Nonne poſtquam tibi ex voto violenti regni fantaſia ceſſit, cupiditate invecta ad viam revertendi rectam, diebus ac noctibus id temporis (conſcientia forte peccaminum remordente) de deifico tenore monachorumque decretis, ſub dente primum multa ruminans, dein popularis auræ cognitioni proferens, monachum, ſine ullo infidelitatis (ut aiebas) reſpectu, perpetuo voviſti?

Maglocunus fit monachus, &, quantum conjectura aſſequor, Bancorenſis.

O quanta eccleſiæ matri læticia (ſi non te cunctorum mortalium hoſtis de ſinu quodammodo ejus lugubriter abſtraxiſſet) foret? Ne multa, tantum gaudii ac [c] ſuavitatis tam cœlo terræque tua ad bonam frugem converſio, quantum nunc mœroris ac luctus miniſtravit ad horribilem, more moloſſi ægri, vomitum nefanda reverſio.

Maglocunus monachum exuit.
Proverb. Canis ad vomitum.

Spernuntur namque primæ (poſt monachi votum irritum) illicitæ licet, [d] tamen″ propriæ conjugis præſumptivæ nuptiæ, alia viri viventis, non externi, ſed fratris filii, adamata. Ob quæ dura cervix illa, multis jam peccaminum faſcibus onerata, bino parricidali auſu, occidendo ſupradictum, uxoremque tuam, aliquamdiu à te habitam, velut ſummo ſacrilegii tui culmine, de imis ad inferiora curvatur. Dehinc illam, cujus dudum colludio ac ſuggeſtione tantæ ſunt peccatorum ſubitæ moles (ut etiam publicæ fallaces paraſitorum tuorum linguæ conclamant, ſummis tamen labiis; non ex intimo cordis) legitimo utpote viduatam thoro, ſceleratiſſimo adſciviſti connubio.

Repudium.

Rege audiente verbum iniquum, omnes, qui ſub illo ſunt, ſceleſti ſunt. Nimirum rex, ut propheta ait, juſtus ſuſcitat regionem. Sed monita tibi profecto non deſunt, cum habueris præceptorem pene totius Britanniæ magiſtrum elegantem.

Regis vitium populo commune.
Præceptor Maglocuni.

Lelandus.

cerpta

Hactenus hæc ex Gildæ epiſtola, ſive hiſtoriola, deſcripta ſunt. Cetera, quæ in eodem libello multa ſequuntur, conti-

a Sponte (ut ita dicam ineluctabiles celſorum ſeu montium) innectis moles? *Gal.* *b* Exhibis *MS.* *c* Suavitis *MS.* *d* Tam *MS.*

nent

nent pias admonitiones & liberas in malos epiſcopos & ſacerdotes. Ita enim Gildas libellum diviſit, ut pars una reges ſuæ conditionis acerrime admoneat, altera epiſcopos ſui officii. Sed poſteriora Britannicæ antiquitatis nihil proſſus habent, ſacræ vero ſcripturæ quam plurimum. Denique in toto opere plus pietatis quam Britannicæ antiquitatis oſtendit, in qua ne mediocriter quidem ſe eruditum probat.

Ex libellulo quodam incerti autoris, quem mutuo ſumpſi à Domino Monjoio, & erat de origine Scottorum. Pag. 73.

Berengus, interfecto Rodrico domino ſuo, obtinuit locum habitandi in Britannia à Mario, & poſtea ædificavit villam de Berwic.

Ex libro Giraldi Cambrenſis de deſcriptione Cambriæ ad Hugonem epiſcopum Lincolnienſem. Pag. 74.

Hic primus liber Cambriæ laudes continet, ſecundus vitia.

Cambria ducenta milia paſſuum in longum, circiter vero centum milia in latum habet. Longitudo namque à portu Hoiger in Monia uſque ad portum Eſkewin in Winta quaſi per octo dietas extenditur. Latitudo à porth Mawr Meneviæ, i. e. à portu magno, uſque ad Rid helic, quod Britannice vadum ſalicis, Anglice vero nunc Wiliford, dicitur, quaſi per quatuor dietas expanditur. Montibus excelſis, vallibus imis, ſylvis immenſis, aquis, & paludibus, terra munitiſſima. Adeo ut à tempore, quo Saxones primum inſulam occupaverant, reliquiæ Britonum, qui in has partes ſeceſſerunt, nec ab Anglis olim, nec à Normannis poſtmodum, expugnari ad plenum prævaluiſſent. Illi vero qui ad auſtralem angulum, qui à ducis Corinei nomine nomen acceperunt, quia terra munita non eſt, adeo rebelles eſſe non valuerunt. Tertia namque Britonum extantium pars, quæ Armoricum auſtralis Galliæ ſinum obtinuit, non poſt Britannicum excidium, ſed longe ante à Maximo tyranno tranſlata eſt, & poſt multos, & graves, quos Britannica juventus cum ipſo ſuſtinuit, bellicos ſudores, ultimis his Galliarum finibus imperiali munificentia eſt remunerata.

Diviſa eſt antiquitus Wallia totalis in tres partes tanquam æquales, plus æquivalentiæ, quam juſtæ quantitatis, & proportionis, habita conſideratione. Venedotiam ſcilicet, quæ nunc Nortwallia, i. e. borealis Wallia, dicitur. Sudwalliam, i. e. auſtralem Walliam, quæ Cambrice Deheubarth, i. e. dextralis pars, dicitur : cujus etiam portio ſeptem cantaredis eſt conſerta Demetia. Et Powiſiam, quaſi mediam & orientalem. Diviſionis autem hujus hæc cauſa fuerat : Rodericus mag: qui Britannice Roderic Maur dicebatur, totique Walliæ [a] præſidebat,

[a] Præſidebant MS.

debat, tres filios habuerat; Meruinum, Anaraut, & Cadelh: Hi tres totam inter ſe Walliam diviſerunt.

Meruino ceſſit Nortwalia, Anaraut Powiſia, Cadelh Sudwallia. Ipſa nimirum, quanquam quantitate longe major, propter nobiles tamen, qui Cambrice Huchelwir, quaſi ſuperiores viri, vocantur, quibus abundabat, qui & dominis rebelles eſſe ſolebant, dominumque fere detrectabant, deterior eſſe videbatur.

Cadelh tamen, præmortuis fratribus, totius Walliæ monarchiam obtinuit, & ſucceſſores ſui ſimiliter uſque ad Theodorum. Deſcendentes autem à Theodoro tantum Sudwaliam obtinuerunt, ſicut pater eorum. Hi ſcilicet, Reſus filius Theodori, Griphinus filius Reſi, & Reſus filius Griphini, qui hodie præeſt.

Hæc itaque eſt generatio principum Sudwalliæ: Reſus filius Griphini, Griphinus filius Reſi, Reſus filius Theodori, Theodorus filius Cadeli, Cadelus filius Æneæ, Æneas filius Oenei, Oeneus filius Howeli Da (id eſt, Howeli boni) Howelus filius Cadeli, Cadelus filius Roderici magni. De Cadelo igitur, filio Roderici Magni, deſcendunt principes Sudwalliæ: de Meruino principes Nordwalliæ: de Anaraut principes Powiſiæ.

Pag. 75. Quot centuriæ in Cambria.

Continet autem Sudwalia cantaredos XXIX^{m}. Nordwallia XII. Poiſia ſex, quorum tamen hodie tres ab Anglis & Francis occupati ſunt. Terra namque, quæ Salopeſbiria dicitur, olim pars Powiſiæ fuerat, unde & locus, ubi nunc caſtrum Salopeſburiæ ſitum eſt, olim Penguern, i. e. caput alneti, vocabatur.

Tres enim fuerant Walliæ totius curiæ principales, Dineuur in Sudwallia, Aberfrau in Nordwallia, Penguern in Poiſia.

Lelandus. Præter illas tres, quæ ab Anglis & Francis occupantur.

Eſt itaque numerus cantaredorum totius Walliæ, [a] quadraginta quatuor''.

Sunt autem in Wallia ſedes cathedrales quatuor. In Sudwallia Meneveníis ſuper mare Hibernicum, David archiepiſcopo patrocinante. Hæc antiquitus Metropolitana fuerat, & cantaredos obtinebat XXIIII^{or}. cum tamen hodie viginti tantum tribus contenta ſit. Ergenglel etenim, quæ & Anglice Urchenfelt dicitur, inter diœceſim Meneveníem olim continebatur. Habuerat ſedes Meneveníis archiepiſcopos ſucceſſive [b] XXIIIes. Sublato vero pallio epiſcopos uſque in hodiernum diem [c] XXIIII^{or}. quorum nomina & ordinem cauſſamque pallii ſublati ſi ſcire volueris itinerarium quæras.

In eadem quoque Auſtrali Wallia ſedes Landavenſis ſuper mare Sabrinum juxta nobile caſtrum de Caerdif, præſule Te-

a 54. *alii.* *b* 25. *al.* *c* 22. *al.*

liao

lliao præſidente, quinque continens cantaredos, & quartam partem unius, ſ. Seingeint.

In Nordwallia inter Monam & montes Hereri ſedes Bangornenſis, Danielis abbatis patrocinio gaudens, cantaredos continet circiter novem. In eadem paupercula cathedra LLaeluenſis, cui & Powiſia ſubeſt, Aſaph epiſcopo præſidente, cantaredos continens quaſi ſex.

Scinditur autem & diſtinguitur aquis Wallia nobilibus, quæ ex montanis duobus originem habent, Elennith ſ. in Sudwal-
e
lia, quæ Angli vocant Moruge, quaſi paludum cacumina. Ereri quoque in Norduuallia, quæ Anglice Snadune vocantur, i. e. nivium montes. Hæc tantæ quantitatis, & capacitatis eſſe perhibentur, quod ſi cuncta [a] totius Walliæ in unum coacta fuerint, eis ad paſcua multo tempore ſufficere poſſent. In hiis vero & lacus illi eſſe perhibentur, quorum alterum inſulam erraticam, alterum autem piſces omnes monoculos, certum eſt continere.

De montanis igitur Helennith nobilis emanat Sabrinæ flu.
ſ. op.
caſtrum Slopeſburiæ complectens, per nobile Brugenſe, per urbem quoque Wigorniæ, per Gloverniam, ferream atque fabrilem; ſub qua paucis paſſuum milibus in mare deſcendit, quod & ab ejus nomine Sabrinum mare nomen accepit. Hæc aqua multis olim temporibus inter Cambriam & Loëgriam, hoc eſt, inter Walliam & Angliam, marchia fuit. Hæc Britannice Haueren, à nomine puellæ, filiæ ſ. Locrini, ibi à noverca ſubmerſæ, vocata eſt. Unde & Latine, mutatione aſpirationis in S, ut in diſtortis à Græco in Latinum fieri Pag. 76.
[[b] ſolet,] dicta eſt Sabrina; ſicut pro hal ſal, hemi ſemi, hepta ſeptem.

Vaga flu. ab eiſdem quoque montanis Elennith per Haiæ caſtrum, & Clifordiæ, per urbem Herefordiæ, per caſtellum de Wiltuna, & caſtellum Godricii diſcurrens, ſylvam quoque Danubiæ, ferro fertilem atque ferina, tranſpenetrando uſque ad Strigulenſe caſtrum, ſub quo & in mare dilabitur, & Angliam ibidem à Wallia ſeparans modernis diebus marchiam facit.

Oſca vero non ab Elennith, ſed à montanis de Canter bochan, originem trahens per principale caſtrum de Brecheniauc, quod Aber Hodeni, i. caſum Hodheni, ſ. in Oſcam, (Aber enim Britannice dicitur locus omnis, ubi aqua in aquam Quid Aber Britan:
cadit) per caſtrum de Abergeveni, per Oſcæ caſtrum, per antiquam & autenticam Legionum urbem deſcendens, procul à novo Burgo in Sabrinum mare dimergitur.

a Toties *MS.* b *Ex impreſſis.*

Remni flu: de montanis de Brecheniauc per caſtellum & pontem in mare deſcendit.

Et ab eiiſdem montanis Taph per ſedem cathedralem de LLandaph, cui & nomen dedit, uſque ad caſtrum de Caerdif, ubi ſe mari immiſcet, impetuoſe tranſcurrit.

De montibus eiſdem, inter egregia Ciſtertienſis ordinis cœnobia, de Margan ſ. & Neth, Avenne flu. & Neth vivo ſabulo & abſorbente terribiles in mare deproperant, Neth fluvio juxta caſtellum de Neth profluente.

De montanis de Canterbochan Tau flu. per caſtrum de Abertau, quod Anglice Sueineſia dicitur.

e chor

Vendraith Vaur. Vendraith Vehan. Lochor per caſtellum de Lohout, & Wandres per Kidweli in profundum dilabuntur.

Ab Elennith iterum nobile flu: Tewi Cantermaur & Canterbochan ab invicem ſeparans per caſtrum Lananeueri, per caſtrum Dineuur, ſylvis & ſitu munitiſſimum (ubi & principalis Sudwalliæ curia fuerat) per nobile caſtrum de Caermerdhin (ubi & Merlinus inventus fuerat, à quo & nomen accepit) uſque ad caſtellum de LLandeſtephan in mare transfertur. Baſſelli

De montanis de Preſſelen [[a] Taf flu:], non procul ab Albæ domus monaſterio, per caſtellum de S. Claro, non procul ab Abercorran & Talachar, in mare devolvitur.

G e

De montanis eiſdem duo Cledu, provinciam dugledu complectentes, eique de ſuo nomine nomen donantes, alter per caſtellum de Lanwadeni, alter per Haverfordiam, in mare decurrunt, & dicuntur Britannice quaſi duo gladii.

A montibus autem Elennith aqua Teivi nobilis emanat à ſuperiori parte Cantermaur & Caerdigan, non procul ab armentis, [b] opimo de Stratflur monaſterio, inferius autem Demetiam & Caerdigan uſque in Hibernicum mare longe diſterminans. Hæc aqua ſola in Cambria caſtores habet, quorum miracula ſi ſcire volueris, itinerarium quæras. Salmone quoque præpingui præ cunctis Cambriæ flu. abundat.

Pag. 77. A montibus eiſdem Eſtuth erumpit, & ſuperiores Kereticæ regionis partes tranſpenetrando ſub Aberuſtuth in mare deſcendit.

A niveis autem Ereri montibus nobilis Devi flu. originem trahens, Sudwalliam à Norduallia longe decernit & diſtinguit.

Ab eiiſdem quoque montibus Mau flu: magnus emanans, Traitmaur & Traitbochan, i. e. tractus maris major & tractus

i

minor, per Merioneth & terram Canani dilabuntur.

a *Ex impreſſ:* b Et optimo de Stratflur monaſterio *al.*

Cunewe

Cunewe vero de ſub Ereri pede boreali montis emergens, ſub nobili caſtello Dugannu ſe marinis undis immiſcet.

A latere montis ejuſdem per caſtellum Rudheland, & ſic uſque in mare, Cloit dilabitur.

De lacu Pemmeleſmere Deudue, quam Angli Deie vocant, originem ducens, & per Ceſtriam currens, longe à latere dextro ſylvam de Coleſhulle, Baſingeworke, & divitem non procul inde argenti venam relinquens, vivum & abſorbens mare influendo ſabulum facit, & inter Angliam & Walliam à parte boreali, ſicut & Vaga ab auſtrali, moderno tempore marchiam facit. Nulla mentio caſtri de Flinte.

Totius autem Walliæ ſicut auſtralis pars circa regionem Kereticam, & præcipue Demetiam, campeſtri planicie maritimoque littore longe amœnior; ſic borealis Venedotia & ſitu terrarum munitior, & robuſtis virorum corporibus fœcundior, uberique gleba fertilior, eſſe dinoſcitur. Sicut enim montes Ereri cunctis Walliæ totius armentis in unum coactis ad paſcua, ſic inſula Monæ triticei germinis fertilitate toti Walliæ fertur aliquamdiu ſufficere poſſe. Unde & Monia mam Kemre dici ſolet. Merioneth autem & terra Canani, præ aliis omnibus, hiſpida nimis eſt, & inacceſſibilis. Pars iſta Walliæ lanceis longis præſtat, ſicut auſtralis, & præcipue circa Wintæ fines, arcu ſolet prævalere. Notandum etiam quia [a] &" Nort Walliâ lingua Britannica delicatior, ornatior, & laudabilior, quanto alienigenis terra illa impermixtior eſſe perhibetur. Kereticam tamen in Sudwallia regionem, tanquam in medio Cambriæ ac meditullio ſitam, lingua præcipua uti & laudatiſſima plerique teſtantur. Cornubia vero & Armorica Britannia lingua utuntur fere perſimili, Cambris tamen, propter originalem convenientiam in multis, adhuc intelligibili. Quæ quanto delicata minus & incompoſita, tanto [b] antiquæ linguæ Britannici idiomati magis, ut arbitror, appropriata.

Dicta eſt Cambria à Cambro duce, Bruti filio. Brutus etenim ab Ænea, mediantibus avo Aſcanio & patre Sylvio, deſcendens, & Trojanorum reliquias, qui in Græcia detenti fuerant, in hanc occiduam inſulam ducens, cum annis jam non paucis feliciter regnaſſet, & tam terræ quam genti nomen dediſſet, in extremo tandem poſitus articulo tribus filiis ſuis regnum Britanniæ totale diviſit. Primo & primævo, ſ. Locrino, medium illud & meditullium, inter Humbrum & Sabrinam, quod & ab ejus nomine Loëgria vocatur. Juniori vero Albanacto totam trans Humbrum inſulæ partem, quæ Pag. 87.

a In *pro* & *habent alii. ex impreſſ.* *b* *L.* antiquo linguæ Britannicæ idiomati *&c.*

& ab ejus nomine Albania dicitur. Medio vero, ſ. Cambro, totam Tranſabrinam regionem, quæ ſimiliter & ab ejus nomine Cambria nomen accepit. Hinc igitur proprie, & vere, Cambria patria, hinc patriotæ Cambri dicuntur, vel Cambrenſes. Eorum autem, qui Kemeraic, linguam Cambricam, à Cam Græco, hoc eſt, diſtorto Græco, propter affinitatem linguarum, quæ, ob diutinam in Græcia moram, contracta eſt, dici volunt, probabilis quidem & veriſimilis eſt, minus tamen vera, relatio. Wallia vero non ab Wallone, vel Wendoloëna regina, ſicut fabuloſa Galfridi Arturi mentitur hiſtoria (quia vero neutrum iſtorum apud Cambros invenies) ſed à barbara potius nuncupatione nomen iſtud inolevit. Saxones enim occupato regno Britannico quoniam lingua ſua extraneum omne Wallicum vocant, & gentes ſibi extraneas Walenſes vocabant, & inde uſque in hodiernum barbara nuncupatione & homines Wallenſes, & terra Wallia vocatur.

Mendax Galfredi hiſtoria.

☞ Walli unde dicti.

Gens igitur gens levis & agilis, gens aſpera magis quam robuſta, gens armis dedita tota. [a] Non enim hîc ſolum, ſed totus populus ad arma paratus.

Non etenim hîc, ut alibi, redit "agricolis labor actus in "orbem." Solùm quippe Martio & Aprili ſolum ſemel aperiunt ad avenas. Totus propemodum populus armentis paſ-

o

[b] * citur & avenis, lacte, caſeo, & butyro. Carne plenius, pane parcius veſci ſolent. Non mercemoniis, non navigiis, non mechanicis artibus, nec ullo proſſus, niſi Martio labore, vexantur. Patriæ tantum tutelæ ſtudent & libertatis : pro patria pugnant, pro libertate laborant. Pro quibus non ſolum ferro dimicare, verum & [c] vitam" dulce videtur. In bello mori decus reputant. Nec mirum ſi non degenerant. Quorum etenim hii reliquiæ Æneadæ in bellum pro libertate ruebant. De hiis hoc ſpectabile, quod nudi multoties cum ferro veſtitis & inermes cum armatis congredi non verentur. In quo plerumque conflictu ſola fiunt agilitate & animoſitate victores.

Armis tamen utuntur levibus, agilitatem non impedientibus, loricis minoribus, ſagittarum manipulis, & lanceis longis, galeis & clypeis, ocreiſque ferreis rarius.

Pag. 79. Equis autem curſoribus & generoſis, quos patria gignit, nobiliores ad bella feruntur. Pars autem populi major, propter terras paluſtres pariter & inæquales, ad prœlia pedeſtres incedunt. Equites autem pro locorum & temporum opportunitate, ſed fugiendo, ſeu fugando, facile pedites fiunt. Nudis autem pedibus ambulant, vel, corio crudo conſutis, barbaris pro calciamento peronibus utentes.

[a] L. non enim nobiles hîc ſolum, &c. ex *impr.* [b] *Hîc aſteriſcus ponitur in marg.* [c] Vitam dare *al.*

Pacis

Pacis quoque & juventutis tempore ſylvas & ſaltus tranſpenetrare, montium alta tranſcurrere, dies huic labori noctibus continuare ex induſtria prædiſcunt, & quaſi ſub pace prœlia dum cogitant, nunc lanceando, nunc ſagittando bella præludunt.

Hoc autem in hoc loco notandum videtur, quod Anglorum rex Henricus ſecundus noſtris diebus imperatori Conſtantinopolitano Emanueli, ſuper inſulæ Britannicæ ſitu ac natura, magiſque notabilibus, eidem litteris & nunciis inquirenti, inter cetera, hoc ei, quaſi præcipue notabile, reſcripſit: "In "quadam inſulæ parte ſunt gentes, quæ Walenſes dicuntur, "tantæ audaciæ & ferocitatis, ut nudi cum armatis congredi "non vereantur."

Præterea nec crapulæ dediti, nec temulentiæ, quibus nec cœnæ, nec veſtium, ulla ſumptuoſitas; ſed in equis ſolum, & armis, eorumque apparatibus, tota verſatur intentio: quibus ad patriæ prædæque tuitionem mens ſemper erecta. A mane ad veſperam jejuni, totum rebus agendis animum, totum conſiliis & prudentiæ diem dant. Veſpere vero cœna ſobria, & ſi forte nulla, vel minima fuerit, veſperam alteram patienter expectant. Et tamen nec fame, nec frigore, tardati, ad hoſtiles irrogandum invaſiones noctes tenebroſas diligunt & procellas.

Nemo in hac gente mendicus. Omnium enim hoſpitia omnibus ſunt communia. Largitatem quippe, & præcipue dapſilitatem, cunctis virtutibus anteponunt. Adeo nempe hoſpitalitatis hîc gratia communione lætatur, quod itinerantibus ea nec [a] offertur, nec petatur. Tantum enim domum intrantes protinus arma cuſtodiæ tradunt. Deinde ſtatim aquam offerentibus, ſi pedes ablui permiſerint, hoſpitio ſuſcepti ſunt. Aquæ nimirum pedibus oblatio hoſpitalis apud hanc gentem invitatio. Obſequium ſi forte oblatum recuſant, matutinas recreationes & non hoſpitia volunt.

Per turbas igitur & familias capite ſibi præfecto gentis hujus juventus incedit, ſolum armis & otio data patriæque defenſioni promptiſſima. Unde & tecta cujuſlibet, veluti propria, ſecure ſubintrant. Qui matutinis autem horis adveniunt, puellarum affatibus & cythararum modulis uſque ad veſperam delectantur. Domus enim hîc quælibet puellas habet, & citharas ad hoc deputatas. Unde & duo notabilia hîc reperies, quia zelotypiæ vitio ſicut nulla magis quam Hibernica, ſic nulla minus quam Cambrica gens laborat.

[b] * Naturæ magis ſtudent quam nitori. Unde cœnantibus Pag. 80.
nec binis, ut alibi, ſed ternis, ſirpis, & herbæ viridi ſcutellis,

a Rectius, offeratur, ut in impreſſ. *b Aſteriſcus à manu recentiori eſſe videtur.*

&

& latis & amplis, fercula cuncta ſimul apponunt. [a] Pane quoque tenui & lato, quotidiano labore decocto, interdum pulmentaria ſuperponunt. Talibus olim menſis uſus eſt puer ille nobilis, de cujus & hii ſe genere jactant, & cujus ad huc ex parte mores obſervant.

Demum autem hora ſoporis inſtante, publico ſtrato per latera domus in longum, junctis juncis ſolum tenuiter inſertis, panno quoque duro & aſpero, quam patria parit, ſuppoſito, communiter accumbunt, nec [b] alius eis nocte cultus quam die. Pallio namque tenui & interula ſolum omni tempore frigora pellunt. Igne tamen ſicut die, ſic & nocte tota, ad pedes accenſo, propinquoque pariter concubantium calore multum adjuti. Cum autem vel latus inferius thori duritia laſſari, vel etiam nimio ſuperius algore frigeſcere, cœperit, ilico ad ignem proſiliunt. De cujus beneficio promptiſſima utriuſque mali remedia quærunt. Et ſic ad ſtrata revertentes, ſeque, urgente gravamine, crebro vertentes, alternis vicibus latus unum frigori, alterum vero duriciei, donant.

Tam mulieribus autem in hac gente, quam etiam maribus, ad aures & oculos tonſura rotunda. Mulieres autem peplo candido & amplo, more Parthico, in coronam per gradus erecto capita velant.

Dentes vero in utroque ſexu præ omni, quam vidimus, natione propenſius curant, quos aſſidua coryli viridis confricatione, laneique panni purgatione, tanquam eburneos reddunt. Eorundem etiam culturæ gratia alimentis abſtinent calidis. Frigidis autem, tepidis, & temperatis ſemper utuntur.

Barbam viri præter [c] gernobada ſolum radere ſolent, & hanc non de novo, ſed ab antiquo longiſque retro ſeculis, conſuetudinem tenent, ſicut ex libro de geſtis Julii Cæſaris, ab ipſo conſcripto, perpendi poteſt.

Solent enim ut agiliores fiant & comis capita nudare.

Unde & uſque in hodiernum gens hæc inferiorem quoque præ gentibus aliis piloſitatem magis abradit.

Item ingenii gens ſubtilis & acuti. Cuicunque ſtudio animum applicuerint venæ divitis dote præcellunt.

In muſicis inſtrumentis tanta ſonoritatis dulcedine aures deliniunt & demulcent, tanta modulorum celeritate pariter & ſubtilitate feruntur, tanta diſcrepantium ſub tam præcipiti digitorum rapacitate conſonantia præſtant, quantum, ut breviter tranſeam, in tribus nationibus, titulo de muſicis inſtrumentis, Hibernica topographia declarat, &c.

Tribus autem utuntur inſtrumentis tantum, cithara, tibiis, & choro.

a Pani *al.* b Aliis *MS.* c *Potius* genobarda.

In

In cauſſis, actionibus, & foro civili captando, inſinuando, & inveniendo, & diſponendo, refutando, & confirmando nullas penitus naturalis Rhetoricæ partes omittunt. Pag. 81.

In cantilenis, rithmicis, & dictamine tam ſubtiles inveniuntur, ut miræ & exquiſitæ inventionis lingua propria tam verborum quam ſententiarum præferant exornationes.

Unde & poëtas (quos Bardos vocant) ad hoc deputatos in hac natione multos invenies. Juxta illud: "Plurima concreti fuderunt carmina Bardi." Præ cunctis rhetoricis exornationibus annominatione magis utuntur.

Ex capº. de verborum facetia & urbanitate.

Tegengel nomen eſt provinciæ apud Venedotiam, cui dominabatur David, Oenei filius.

Loquendi audaciam, & reſpondendi fiduciam, coram principibus & magnatibus cunctis communiter, etiam minimis in plebe, ſicut majoribus, in omni negotio natura dedit.

Inter has autem gentes, quæ Trojani reliquiæ ſunt excidii, ſoli Britones, qui multis forte, poſt everſionem patriæ, annorum curriculis in Græcia detenti, tardius in occiduos hos Europæ fines advecti ſunt, & primæva gentis ſuæ vocabula, & originalis linguæ proprietatem, abundantius retinuerunt. Invenies enim in hiis hæc nomina, Oeneus, Reſus, Æneas, Hector, Achilles, Heliodorus, Theodorus, Ajax, Evander, Uliſſes, Helena, Eliſſa, Wendoloëna, & alia multa, in hunc modum antiquitatem redolentia.

Notandum etiam, quod verba linguæ Britannicæ omnia fere vel Græco conveniunt, vel Latino. Græci ydor

o

aquam vocant, Britones Dur; ſalem hal, Britones halein. Mys, tys pro ego & tu, Britones My Ty. Onoma, eno, penta, deca, pinp, dec. Item Latini dicunt, frenum, tripedem, gladium, & loricam, Britones, frum, trephedh, gledhiph, & lhuric; unico, unic; cane, can; bellua, belu.

Sunt & in hoc Cambriæ populo, quod alibi non reperies, viri non nulli, quos Avennithion dicunt, quaſi mente ductos. Hi ſuper aliquo conſulti ambiguo, ſtatim frementes ſpiritu, quaſi extra ſe rapiuntur, & tanquam arreptitii fiunt, nec incontinenti, quod deſideratur, ediſſerunt, ſed per ambages multas inter varios, quibus effluunt, ſermones nugatorios, magis & vanos quam ſibi cohærentes, ſed omnes tamen ornatos, in aliquo demum verbi diverticulo, qui reſponſum ſolerter obſervat, quod petit accipiet enucleatum. Et ſic denique de hac extaſi, tanquam à ſomno gravi, ab aliis excitantur, & quaſi per violentiam quandam ad ſe reverti compelluntur. Ubi & duo notanda reperies, quia poſt reſpon-

ſum niſi violenter excitati & revocati ab hujuſmodi quaſi furore reverti non ſolent, & quod in ſe reverſi nihil horum omnium, quæ ab his interim prolata ſunt, ad memoriam revocabunt.

Pag. 82. Sicut & olim, extante adhuc Britonum regno, gentis excidium, & tam Saxonum quam & Normannorum adventum, Merlinus uterque, tam Celidonius quam Ambroſius, vaticinando declaravit.

¶ Generoſitatem vero, & generis nobilitatem præ rebus omnibus magis appetunt. Unde & generoſa conjugia plus longe cupiunt, quam ſumptuoſa, vel opima. Genealogiam quoque generis ſui etiam de populo quilibet obſervat, & non avos ſolum, attavos, & tritavos, ſed uſque ad ſextam, vel ſeptimam, & ultra procul generationem memoriter, & prompte, genus enarrat. Genus itaque ſuper omnia diligunt, & damna ſanguinis & dedecoris acriter ulciſcuntur. Vindicis enim animi ſunt, & iræ cruentæ.

Non urbe, non vico, non caſtris cohabitant, ſed quaſi ſolitarii, ſylvis inhærent.

Tecta viminea, uſibus annuis ſufficientia, modico tam labore quam ſumptu connectere mos eſt.

Non pomariis utuntur, non hortis, utrorumque tamen fructibus, eis aliunde porrectis, libenter veſci ſolent.

Agris igitur utuntur plurimum paſcuis, parum cultis. Floridis parce, conſitis parciſſime.

Boves autem ad aratra, vel plauſtra, non binos jungunt, ſed quaternos, ſtimulatore præambulo, ſed retrogrado.

Falcibus quoque minus utuntur ad metendum, plus autem, ¶ & expeditius, ferro quodam modico, in cultelli modum formato, baculis binis ad capita laxe & flexibiliter cathenato.

De quolibet pane appoſito primum fractionis angulum pauperibus dant.

Viro cuilibet religioſo, monacho, vel clerico, vel cuicunque habitum religionis præferenti, cum obviam veniunt, ſtatim, projectis armis, benedictionem cernuo capite petunt. Epiſcopalem vero confirmationem, & criſmatis, qua gratia datur ſpiritus, inunctionem præ alia gente totus populus magnopere petit.

Eccleſiæ vero majores, quibus majorem antiquitas exhibuit reverentiam, [a] quantum'' armenta mane ad paſcua exire, & veſpere redire poſſunt, pacem præbent.

Heremitas autem & anachoretas abſtinentiæ majoris, magiſque ſpirituales, non videas.

Concluſio primi libri.

☞ Laus Cambriæ. Felix itaque gens, & fortunata, gens vere utraque ſorte beata,

[a] Quatenus *al.*

beata, ſi prælatos haberent bonos, & paſtores, unoque gauderent principe, & illo bono.

Ex 2°. libro Giraldi Cambr. qui eſt de illaudabilibus rebus Cambrorum. Pag. 83.

Gens igitur hæc gens tenerrimæ fidei, nec minus animo levis quam corpore. Gens ad facinus quodlibet ſicut facillime impellitur, ſic à propoſito, [a] ceu jam incepto, eadem facilitate revocatur.

Ad hæc & rapinis inſiſtere, raptoque vivere, furto, & latrocinio, non ſolum ad exteros & hoſtiles populos, verum etiam inter ſe, proprium habent.

Pacis quoque & amicitiæ fœdera, viſa nocendi oportunitate, non reſpiciunt.

Quod & Gildas olim, in libro de excidio Britonum, more hiſtorico ſuæ gentis vitia veritatis amore non ſupprimens, his verbis declaravit: "Britanni nec in bello fortes, nec in pace "fideles." Sed quando Julius Cæſar, qui tantus erat quantus & orbis, ſub Caſſibellano duce "Territa quæſitis oſtendit terga "Britannis," numquid non forres fuere? Quid etiam quando Belinus & Brennus Romanorum imperium ſuis addidere victoriis? Quid Helenæ noſtræ filii imperatoris tempore Conſtantini? Quid Aurelii Ambroſii regno, quem & laudibus Eutropius effert? Et Arturi noſtri famoſi, ne dicam fabuloſi, tempore quanti fuere? Contra Gildæ, honeſtum, ſcilicet, de Britannis teſtimonium. Arturius.

Sup. Utrum Britanni nec in bello fortes, nec in pace fideles?

Hujus autem ſolutionem, deo duce, vitaque comite, in Britannica promittimus topographia. Giraldus Britannicam topographiam pollicetur.

In bellico conflictu primo impetu acrimoniâ, voce, vultu terribiles effecti.

ſup. acrimonia.

Porro, ſi ſuſcepta viriliter paſſa fuerit primo repulſam, confuſioni faciliime data ſtatim ut terga dederint, ſolum fugæ præſidio, nullique penitus rebellioni, confidunt.

Veruntamen hodie confecta, & cruentam in fugam turpiter converſa, cras nihillominus expeditionem parat, nec damno, nec dedecore retardata.

Ad hæc etiam quod fratres inter ſe pro herili terras portione dividunt & diſtinguunt, antiquus in hac gente mos obtinuit. Gavelkind.

Acceſſit & aliud incommodum grave, quod principes filios ſuos generoſis de terra ſua viris diverſis diverſos alendos tradunt, quorum quilibet alumnum ſuum poſt patris obitum extollere, aliiſque præferre, toto conamine nititur & machinatur.

a *Seu in Whartoni Angl. S. T. II. p.* 447.

L 2 Per

Per quod graves totiens terris eorum, nec ſine cædibus multis, & fratricidiis, [a] ceu fratrum exoculationibus crebris, virium quoque omnium & ſucceſſuum experientiâ, non facile ſedabiles emergere ſolent turbationes.

¶ Sunt igitur in penuria parci, in copia ſuperflui.

Pag. 84. Crimen autem inceſtus adeo apud omnes, tam minores in populo, quam etiam majores, enormiter invaluit, quod in 4°. gradu, & quinto paſſim, in 3°. quoque plerumque (quia non eſt timor Dei ante oculos eorum) conſanguineas ducere nec verecundantur nec verentur.

¶¶ Ob generoſitatis etiam amorem, quam tantopere cupiunt & adfectant, ſuæ genti ſe jungentes, alienis omnibus, tanquam ſanguine & origine longe diſparibus, modis omnibus copulari recuſant.

Matrimoniorum autem onera, niſi expertis antea cohabitatione, commixtione morum, morum qualitate, & præcipue fœcunditate, ſubire non ſolent. Deinde & puellas ſub certo parentibus pecuniæ numero, & reſipiſcendi pœnâ ſtatutâ, non

[b] * * ducere quidem imprimis, ſed quaſi * conducere antiquus in hac gente mos obtinuit.

Eccleſiæ vero iſtorum omnes fere tot perſonas, & participes, habent, quot capitalium virorum in parochia genera fuerint.

Succeſſive quoque & poſt patres filii eccleſias obtinent, non elective.

De duobus his exceſſibus, inceſtus videlicet & ſucceſſionis, radicatis olim in Armorica Britannia, necdum eradicatis, ſcribit in quadam epiſtola ſua Hildebertus, Cenoman: epiſcopus.

Sodomitica labes. Veruntamen multo jam tempore adeo à Britonibus enormitas illa prorſus evanuit, ut ejus etiam memoria jam apud eos vix habeatur.

Sicut rex Offa ſuo tempore, qui & foſſa finali in longum extenſa Britones ab Anglis excluſit.

Ethelfridus quoque, qui nobilem Legionum urbem deſtruxit, & egregii illius Bangornenſis monaſterii monachos in auxilium orando vocatos gladiis interemit.

Et ſicut longe plenius Haroldus ultimus, qui pedes ipſe cunque pedeſtri exercitu, & levibus armis, victuque, patriæ conformi, tam valide totam Cambriam & circuivit, & tranſ-

Hyperbolice dictum. penetravit, ut in eadem mingentem fere ad parietem non reliquerit. In cujus victoriæ ſignum, perpetuamque memoriam, lapides in Wallia, more antiquo in titulum erectos locis, in quibus victor extiterat, literas hujuſmodi inſculptas

[a] Seu *apud Whartonum.* [b] *Non tantum in margine, verum etiam ad voces* ducere & conducere *cernitur aſteriſcus, quem tamen à manu aliena eſſe puto; eâdem ſcilicet quâ & in ora Codicis e regione hujus lineæ* Giraldus *ſcripſit.*

habentes

habentes [[a] plurimos invenies″:] “ Hîc fuit victor Haroldus.”

Ob has igitur tam cruentas, tamque recentes, Anglorum de hac gente victorias, primi tres Nortmannorum reges in tanta ſubjectione, tamque [b] pacifica ſuis diebus Walliam tenuere. Quorum temporibus gens hæc, in numero plurimum adaucta, [c] armis & equis à Nortmannis & Anglis, quos & curiam ſequendo, & obſides dando, jam frequentaverant, edocta paulatim, & aſſueta, trium ſequentium tempore propter majores, ut diximus, quibus tranſmarinas ad partes tenebantur, curas, cervicem erigentes, & terras occupantes, priſtinum ferre jugum omnino reſpuerunt. Pag. 85.

Sicut autem utraque ex gente originem duximus. Giraldi Cambrenſis

Unde & Anglorum rege Henrico 2°, in auſtralem Walliam apud Pencader, quod caput cathedræ ſonat, noſtris diebus expeditionem agente, &c. ge: Pencader.

Ex itinerario Giraldi Cambrenſis ad Hugonem epiſcopum Lincol. ſecundum alios codices, ad Stephanum archiepiſcopum Cantuar.

Giraldus comes fuit Balduini archiepiſcopi Cant. per Cambriam, dum ſuaderet plebi, cruciferam expeditionem ſuſcipiendam.

¶

Deſcribit Balduinum & ejus vitam in prologo. Balduini vita.

Anno Domini MCLXXXVIII°. Cantuariorum archipræſul Baldewinus, in ſalutiferæ crucis obſequium, ab Anglia in Guallias miſſus, apud Herefordiæ fines Cambriam intravit. Accedens itaque Radenouram circa caput jejunii, &c.

Primus omnium aliis exemplum præbens, ad pedes ſancti viri provolutus, crucis ſignaculum devote ſuſcepit.

Rheſus, Griphini filius, princeps Demetiæ.

Deinde Æneas, Æneæ Claudi filius, Eleueiniæ princeps.

Æneas, Æneæ Claudi filius, Eleuiniæ princeps.

Cum ad caſtrum Gruderi, quod quaſi duobus à Radenoura milibus diſtat, proficiſceremur, juvenis quidam robuſtus, & validus, cui nomen Hector, crucem accepit.

Caſtrum Gruderi.

Mailgo, Catwalani filius, princeps Meleniæ, cruce inſignitus eſt.

In provincia quoque de Warthreniaun, quæ paucis ab hinc [d] milibus″ diſtat, res accidit noſtris diebus non indigna memoratu, &c. De cerva contra naturam cornuta.

In hac eadem provincia de Warthreniaun, in eccleſia S. Germani, baculus, [e] S. Ciricii dicitur, invenitur, &c. De ſuperſtitione ejuſdem.

a *Ex Whartono.* b Pacificam *apud Whartonum.* c Armis etiam & *Whart.*
d Stadiis *al.* e *L.* qui S. Ciricii *&c. ex impreſſ.*

In

c Raidgoit caſtrum. In caſtello de Raidgoit juxta Warthrenian, quod Rheſus, filius Griphini, noſtris diebus conſtruxerat.

Contigit autem in eadem provincia de Eluein, quam ſolum ab Haia flu. Vagenſe diſterminat.

Haia caſtrum. Tranſeuntes inde verſus Brecheniauc, flu. Vagenſi tranſcurſo, ſtatim apud Hayam ſacro ſermone, &c.

Mane vero verſus Aberhotheni iter arripuimus, &, verbo domini apud Landu ſeminato, ibidem pernoctavimus. Dicitur autem Aberhotheni caſtrum, & provinciæ caput, ibi ſitum, ubi rivus Otheni in aquam Oſcæ devolvitur. Aber enim lingua Britannica dicitur locus omnis, ubi fluvius in fluvium cadit. Landu vero eccleſia dei ſonat. Archidiaconus quoque loci ejuſdem opus ſuum non ignobile Hibernicam ibidem topographiam archiepiſcopo præſentavit.

Brachania devaſtata per filios Geſtini circa tempora Henrici 2[i].

Accidit itaque parum ante guerram illam grandem, qua tota fere provincia illa per filios Geſtini in exterminium data fuerat, ut lacus ille magnus, qui flu: Leueni ex ſe tranſmittit, ſimul cum ipſo flu. in Vagæ flumen [a] Gleſburiam ab ipſo deſcendente, viridiſſimi coloris inveniretur. Pag. 86.

Gulielmus de Breuſa abſtulit huic ſacello S. Nicolai prædiola, in eleemoſynam data.

Capella S. Nicolai in caſtello de Brechenauc.

Lelandus.

Sequuntur ſuperſtitioſa multa de torque S. Cananti, & æneo cornu Sancti Patritii.

Monſtrum.

Vitulus à milite editus in Brachania, tempore Henrici 2[i].

Miles cui nomen Gilbertus Hagernellus, poſt diutinos continuoſque fere labores, & graviſſimas, tanquam parturientis, anguſtias, demum videntibus multis per egeſtionis feneſtram vitulum edidit.

Ilwitus heremita Brachaniæ provinc.

Cervi coïtus cum equa.

Tempore, quo S. Ilwitus heremiticam apud Lanhamelath vitam exegit, jumentum ejuſdem ex cervo emiſſario prægnans effectum eſt.

Primus Normannorum hanc provinciam, [b] quæ tribus cantaredis diſtincta conſeritur, Bernardus de Novo Mercatu nova contra Cambriæ cives conquiſitione poſſedit. Hic filiam Neſtæ, filiæ Griphini, filii Luwelini, cujus tyrannis totam aliquandiu Walliam oppreſſerat, materno Neſtam nomine, quam & Angli vertendo Anneis vocavere, ſibi matrimonio copulavit; ex qua & prolem ſuſcepit, in qua miles egregius Mahel hac [c] paternam injuria conquiſitionem amiſit &c.

Mahel filius Bernardi de Novo Mercato.

a Contra Gleſbyriam *al.* b Qui *MS.* c Paternum injuria conqueſtum *al.*

&c. Ibidem quo pacto Neſta filium, quia amatorem adulterum ejus flagellaverat, exheredaverit, dato prius juramento, Mahelum non fuiſſe ex Barnardo, ſed ex adultero quodam, genitum, & hac ratione hereditas Brachaniæ devenit ad filiam Bernardi, quæ poſtea nupſit Miloni, filio Gualterii, conſtabularii Gloverniæ; qui poſtea à Matilde imperatrice factus fuit comes Herefordiæ, qui filium Gulielmum nomine heredem genuit, qui poſtea apud Gulielmum de Clifford in caſtello de

Milo fit dominus Brachaniæ.

Milo creatus comes Herefordiæ.

n

Breulais tecti ruinis oppreſſus eſt.

Erat autem antiquitus regionis illius, quæ dicitur Breche-niauc, dominator vir potens & nobilis, cui nomen Bracha-

e e

nus, à quo & terra Brachaniauc denominata eſt. De quo mihi notabile videtur, quod ipſum viginti quatuor habuiſſe filias hiſtoriæ Britannicæ teſtantur, omnes à pueritia divinis deditas obſequiis, & in ſanctitatis aſſumptæ propoſito vitam feliciter terminaſſe. Extant autem baſilicæ ad huc per Cambriam multæ, earum nominibus illuſtratæ. Quarum una in provincia de Brecheniauc, non procul à caſtro principali de Aberhotheni, in collis cujuſdam vertice ſita, quæ ſanctæ Eilinethe eccleſia dicitur: hoc etenim virginis ſanctæ nomen extiterat. Quæ & ibidem terreni regis nuptias reſpuens, æterno nubens regi, felici martyrio triumphavit.

Eſt igitur hæc terra ſatis abundans grano: & ſi quis eſt defectus innato, ex Anglicanæ vicinitatis copia affatim ſuppletur allato, paſcuis & ſylvis, feris & armentis terra fœcunda. Flu. quoque piſcibus abundat, quos hinc Oſca, inde Vaga miniſtrat. Salmonibus enim & [a] Turtris utraque, ſed plus illis Vaga, plus iſtis Oſca, fœcunda eſt. Hyemali quoque tempore Vagæ ſalmones, æſtivo vero Oſcæ tempeſtivi reperiuntur. Egregiis vero, quos & umbras vocant, ſola timallis Vaga fœcunda eſt, in quorum laudem, quoniam & Mediolani abundant, in Ambroſio reperitur. "Quid, inquit, "aſpectu pulchrius, quid odore ſuavius, quid guſtu jucundius"? Luciis quoque, & perchiis, turtriſque peroptimis, & tenchis, anguilliſque lutoſis, lacus ille magnus de Brechenauc & famoſus ([b] quoniam & clamoſum dicunt) patriam replet, de quo, quod parum ante hæc noſtra tempora contigerat, prætereundum non putavi. Tempore namque, Anglorum regis, Henrici primi, Griphino, filio Rhæſi, [c] filii Theodori, quanquam unius Kemmoti ſolum, id eſt, quartæ partis Cantaredi, de Kaoc ſcilicet, in Cantermaur tunc domino, nomine tamen

Pag. 88.

a Rectius, trutis, *vel* truttis. Turtris *tamen, &* turtræ, *paullo inferius.*
b Quem *pro* quoniam *habent alii.* *c* Filio *MS.*

& nobilitate tenus in Sudwallia, quam Cambri de Henbarth, i. e. dextralem Walliæ partem, vocant, ſub rege principante, &c. Ibidem de avibus lacus Brachanienſis, quæ tantum cantant jubente vero, & naturali, Demetiæ principe, id quod fecerunt jubente Griphino filio Rheſi, præſente Milcne, domino Brachaniæ, & Pagano, domino de Ewias. Plura quoque ibidem de mirabilibus hujus lacus Giraldus narrat.

Præterea montibus excelſis, præterquam à borea, hæc undique terra concluditur. A Zephiro montana de Canterbochan, ab Auſtro montes habens Meridionales, quorum principalis Caer Arthur dicitur, i. e. caſtrum Arturi, propter gemina promontorii cacumina in caſtri modum ſe præferentia. Et quoniam in alto cathedra & arduo ſita eſt, ſummo & maximo Britonum regi Arturo vulgari nuncupatione eſt aſſignata. In excelſo montis hujus vertice fontis ebullit ſcaturigo. Eſt autem fons in putei modum altus, ſed quadratus, nullum ex ſe rivulum faciens, in quo tamen & turtræ quandoque, ut fertur, ſunt repertæ. His igitur obſtaculis ad meridiem oppoſitis, à Phœbeio patriam fervore frigidior aura defendit, & inſita quadam aëris ſalubritate temperatiſſimam reddit. Ab Euro vero de Thalgar & Ewias montana prætendit.

Stat autem in valle de Ewias profundiſſima, quantum ſagittæ eſt jactus [a] arcu ter miſſæ, montibus æthereis orbiculariter undique concluſa, eccleſia S. Joannis Baptiſtæ, plumbeis laminis operta, lapideoque tabulatu, pro loci natura, non indecenter extructa, in loco, videlicet, ubi paupercula prius S. David archiepiſcopi capella ſteterat, muſco ſylveſtri ſolum, & hederæ nexibus, adornata. Veræ religioni locus idoneus, & canonicæ diſciplinæ, præ cunctis inſulæ Britannicæ cœnobiis, competentiſſimus, à duobus heremitis, in honorem ſ. heremitæ, primo fundatus, ab omni populari ſtrepitu in ſolitudine quadam longe remotus, ſuper fluvium per vallis ima lambentem ſitus. Unde & ab Hodeni Lanhodeni dictus. Lan enim eccleſia, locus facies dicitur. Exquiſitius tamen dici poteſt, quod propria loci illius nuncupatio Cambrice eſt Nanthodeni. Nant etenim dicitur rivus aquæ decurrentis. Unde & uſque hodie ab accolis locus iſte lingua Cambrica Landewi nant hodeni, hoc eſt, eccleſia David ſuper Hodenum flu. Corrupte igitur Angli Lanhodheni dicunt.

Pag. 89. Veræ locus contemplationi idoneus, locus felix, & amœnus, locus à primæva inſtitutione ſibi ſufficiens, & fœcundus, ¶ niſi, ob Anglicani luxus opulentiam, & lautæ menſæ gloriam, ambitioſa quadam intemperantia, vitio quoque ingratitudinis, invaleſcente, in ſervitutem, quæ libera fuerat, præla-

[a] Arcu emiſſæ *al.*

torum

torum neglegentia, jam redacta, non minus invide, quam inviſe, matrem filia facta privigna ſupplantaſſet.

Miles autem, cui nomen Gulielmus (qui primus loci inventor fuit & autor) nec non & Erviſius preſbyter (qui ſe ſocium ei ſtatim adjunxit) quotiens in primis, [a] ceu domini & patroni ſui Hugonis de Laci primi & primævi, ceu aliorum fidelium, largitione tam terris, quam beneficiis eccleſiaſticis cœpit locus locupletari, dolentes. Unde & effectum eſt, ut, quam cito in immenſum ditari cœperant, & dotari, ſtatim per Herefordiæ comitem Milonem, hoſtilitatis tamen tempore occaſionem præſtante, filia apud Gloverniam æmula matris emerſit. Laci.

Hîc virtutis alumna mediocritatis aurea ſuppetat & moderantia. Mediocritas virtutis alumna.

Utrinque tamen hîc quam ibi, quæ aliis hodie cunctis eminet ordinibus, ab Auguſtino inſtituta canonica ſervatur diſciplina.

De Prioribus Lanhodenæ Claudianæ, qui veterem Lanhodenam poſſeſſionibus & ornamentis ſpoliaverunt, mala morte pereuntibus.

¶ Clemens vero, qui, quanquam locum, lectionis & orationis gratia, diligere & frequentare videretur, tamen, ad exemplum Heli ſacerdotis, quoniam diripientium, & delinquentium, fratrum errorem nec reprehendit nec repreſſit, paralytica paſſione percuſſus interiit. Mors Clementis, ſecundi Prioris Lanhodenæ Claudianæ.

Lelandus.

Præſcriptis Brachaniæ finibus, Giraldus aperte declarat ſe archidiaconum Brachaniæ fuiſſe. Hinc facile crediderim, tam propenſum fuiſſe in provinciæ illius deſcriptione & laudibus. Quod ſi in ceteris Cambriæ provinciis deſcribendis pari induſtria & cura uſus fuiſſet, magnum & immortale quiddam præſtitiſſet.

Tranſivimus inde verſus Abergevenni per arctum illud ſylveſtre, quod malum paſſum de Coit wornen, i. e. de ſylva wornen, vocant, nobile cœnobium de Landodeni, montibus ſuis incluſum, à latere ſiniſtro relinquentes. Dicitur autem Abergevenni caſtrum eo loco ſitum, ubi flu. Gevenni cadit in Oſcam.

Lelandus.

Hîc Giraldus ſcribit de cæde Ricardi Clarenſis, domini Ceretica regionis, in Coit wornen per Jereuerdum, fratrem Morgani de civitate Legionum. Cædes Ricardi Clarenſis, regnante Henrico primo

[a] L. ſeu, *utroque loco*.

Ibidem.

De caſtro Gevenni à viciniṣ Cambris per dolum capto & ſpoliato tempore Henrici 2.

Apud Oſchæ caſtrum multitudo virorum cruce ſignatur.

Pag. 90. [Cheſter.] Dicitur autem Caerleon urbs Legionum. Caer enim Britannice urbs, vel caſtrum, dicitur. Solebant quippe legiones, à Romanis in inſulam tranſmiſſæ, ibi hyemare, & inde urbs Legionum dicta eſt. Erat autem hæc urbs antiqua, & à Romanis olim cottilibus muris circumdata, & egregie conſtructa. Videas hîc multa priſtinæ nobilitatis adhuc veſtigia: palatia immenſa, aureis olim tectorum faſtigiis Romanos faſtus imitantia, eo quod à Romanis principibus primo conſtructa, & ædificiis egregiis illuſtrata [a] fuiſſet; turrim giganteam; thermas inſignes; templorum reliquias, & loca theatralia, muris egregiis partim adhuc extantibus omnia clauſa. Reperies ubique, tam intra murorum ambitum quam extra, ædificia ſubterranea, aquarum ductus, hypogæoſque meatus. Et quod, inter alia, notabile cenſui, ſtuphas undique videas miro artificio conſertas, lateralibus quibuſdam & præanguſtis ſpiraculi viis occulte calorem exhalantibus. Jacent hîc duo nobiles, &, poſt Albanum & Amphibalum, præcipui Britanniæ Majoris, prothomartyres, & ibidem martyrio coronati, Julius ſcilicet & Aaron, quorum uterque inſignem in urbe eccleſiam habebat ſuo nomine decoratam. Tres enim egregiæ in hac urbe antiquis temporibus fuerant eccleſiæ. Una Julii [b] marty. virgineo deo dicatura, choro venuſtata. Altera vero beati Aaron, ſocii ejuſdem, nomine fundata, & canonicorum ordine præclaro nobilitata. Tertia vero Metropolitana ſede Cambriæ totius inſignita fuit, & Amphibalus hinc oriundus, beati Albani doctor, & fidelis ad fidem informator. Situs urbis egregius ſuper Oſchæ flumen, navigio mari interfluente idoneum. Sylvis & pratis urbs illuſtrata. Hîc magni illius Arturi famoſam curiam legati adiere Romani. Ubi [c] & " Dubricius archiepiſcopus David Menevenſi ceſſit honorem, ab hinc Meneviam Metropolitana ſede tranſlata, juxta illud

d * Merlini Ambroſii: "Menevia pallio urbis Legionum induetur, &c." Non procul inde ſtat rupes marina, Sabrinis ſupereminens fluctibus, quæ Anglorum lingua Goltclive vocatur, hoc eſt, rupes aurea, eo quod aurei coloris ſaxa præferat, ſole repercuſſa miro fulgore rutilantia.

"Nec mihi de facili fieri perſſuaſio poſſet,
"Quod fruſtra tantum dederit natura nitorem
"Saxis, quodque ſuo fuerit flos hic ſine fructu,"

[a] Fuiſſent *al*, [b] *L.* martyris, virgineo deo dicata, regularium choro venuſtata *ex impreſſ.* [c] *Voculam iſtam bis habemus in MS.* [d] *Aſteriſcus hicce arginalis ab aliena manu fuiſſe videtur.*

ſi foret qui venas ibidem, & penitima terræ viſcera, arte prævia tranſpenetraret.

Notandum autem quod in his urbis Legionum partibus fuit diebus noſtris vir quidam Cambrenſis, cui nomen Mailerus, futurorum pariter & occultorum ſcientiam habens.

Lelandus.

Mira ſunt, immo incredibilia, quæ Giraldus refert de hoc Meilero.

De proditione quoque caſtelli de Oſcha, quod Hoëlus oc-

ſ. Meilerus

cupatum detinebat, longe ante prædixit, & dominum ſuum, Hoëlum ſcilicet, inde præmunivit, ſe etiam ibidem vulnerandum, ſed non letaliter.

Apud Novum itaque Burgum, ubi Oſchæ flu: ab originali de Canterbochan fonte deſcendens in mare dilabitur, ad crucis obſequia multis allectis, flu. Renni[a] tranſcurſo, ad nobile ſuper aquam Taph de Caerdif caſtrum pervenimus. Serpit autem in Novi burgi finibus, terra ſcilicet de Wenleoch, ri- Pag. 91.

c

vulus, cui nomen Nant pentarn, non tam aquarum profunditate, quam alvei concavitate, paluſtrique limoſitate, non niſi per certa loca vadaque trammeabilis. Habuerat autem antiquitus vadum, cui nomen Rithpencarn, ad quod publica ſtrata ducebat. Sonat autem Latine vadum ſub capite rupis. Rith enim

ſ. vado

Britannice vadum, Pen caput, Carn rupis. De quo Merlinus Sylveſter mentionem faciens, in hæc verba prorupit: "Cum "fortem lentiginoſum in dextrales Britones irruere videris, ſi "Rithpencarn tranſierit, Cambriæ vires noveris enervari."

Lelandus.

Giraldus ibidem ſcribit Henricum 2m. per hoc vadum tranſiiſſe, cum bellum moveret contra Rheſum, Griphini filium.

In caſtro quoque de Caerdif contigit his noſtris diebus res memoratu non indigna. Claudiceſtriæ namque Gulielmus comes, Roberti comitis filius, qui cum caſtro prædicto totam provinciam de Walat Morgan jure hereditario poſſidebat, cum quodam homine ſuo, cui nomen Yvorus, cog. Modicus, forte guerram habuerat. Erat enim vir ſtaturæ modicæ, ſed animoſitatis immenſæ. Gualenſium more, montana quædam, & ſylveſtria, poſſidens, quæ tamen illi comes vel auferre prorſus, vel mutilare, contendebat. Nocte igitur quadam, quanquam caſtrum de Caerdif, murorum ambitu munitiſſimum, excubiarum multitudine perſonaret, quanquam militibus c. & xx^ti nec non & archariis multis, ſtipendiaria quoque plurima urbs redundaret, inter tot tamen præſidia, & ſecu-

[a] *Antea* Remni.

 ritatis

ritatis argumenta, prædictus Ivorus, ſcalis allatis, clam muros irrepens, comitem & comitiſſam cum parvo, quem unicum habebant, filio ſecum educens, ad ſylveſtria perduxit, nec remiſit, donec, quicquid injuſte ablatum fuerat, & ampliora, recuperaſſet.

Lelandus.

Giraldus hîc etiam ſcribit, quo pacto quidam recte admonuerit Henricum 2m. in S. Pirani ſacello, quod eſt in caſtello de Caerdif, ut juberet diem dominicam religioſius per Angliam obſervari, alias futurum, ut res adverſas pateretur; ſed monitor a rege poſtea multum quæſitus nuſquam comparuit.

Giraldus.

Diſtat autem non magnis ab hinc ſpatiis inſula modica, in Sabrini maris littore ſita, quam accolæ Barri vocant à nomine S. Barroci, loci ejuſdem cultoris. Cujus & reliquiæ in capella, ibidem ſita, hederæ nexibus amplexata, in feretrum tranſlatæ continentur; ab cujus etiam inſulæ nomine viri nobiles maritimarum auſtralis Cambriæ partium, qui eidem inſulæ cum terris dominari ſolent, ſunt denominati, à Barri ſ. primo agnomen, poſtea cognomen de Barri, ſuſcipientes.
Pag. 92. Eſt autem hoc notabile, quod in ipſo inſulæ introitu in rupe marina apparet rima permodica, ad quam ſi aurem apponas, audies operæ ſtrepitum quaſi fabrilis, nunc follium flatus, nunc marculorum ictus, &c.

Sonat autem Landaph, eccleſia ſita ſuper Taph flu. quæ & eccleſia S. Teliau, ejuſdem ſedis olim epiſcopi, nunc dicitur.

Statim verſus nobile Ciſtertienſis ordinis monaſterium de Margan per cellulam de Ewenit iter in civitatem arripuimus.

Erat autem monaſterium de Margan, præ aliis cunctis ordinis illius per Cambriam locis, præſidente viro litterato & diſcreto abbate Cunano, charitativa largitione [a] laudabile.

Profecti ab inde, non procul à Morgano, ubi ſabuloſi littoris & maris influentis alternæ incipiunt viciſſitudines, Avenninæ flu. ſub plurimo tamen reflui maris moramine, tranſvadavimus, & inde verſus Neth flu. via maritima feſtinantes.

Sed quoniam quolibet menſtruo maris incremento amnis illius vada mutantur, quolibet nubigero imbrium argumento non reperiuntur, pluvialibus inundationibus exuberantibus undis, navigio, non vado, tranſvecti ſumus, monaſterio de Neth à dextra relicto. Item Meneviæ partibus [b] appropinquantes, & Landavenſis eccleſiæ diœceſin (quam apud Abergevenni intravimus) à tergo relinquentes.

Intrantes itaque provinciam, quæ Goher dicitur, in caſtro

[a] Laudabilis *MS.* [b] Approp'antes *MS.*

de

de Sweineſei, quod & [a] Cambrice" Abertau vocatur, i. e. caſus Tau flu. pernoctavimus.

Lelandus.

Hîc multa ſcribit de Heliodoro preſbytero Cambro, qui puer duodecim annorum ſpectra Pigmeorum familiaria habebat.

Tranſivimus inde verſus aquam de Locher per Campeſtria, in quibus Hoëlus, Mereducii fil: de Brecheinauc, poſt obitum regis Henrici primi Anglos de finibus illis, & milites multos publico bello confectos interemit. Fluvio vero de Locher tranſcurſo, vel tranſvadato, & aquis poſtea, quæ Wandret dicuntur, tranſmeatis, ad caſtrum de Kidweli via duce pervenimus. In partibus iſtis Anglorum [[b] rege] Henrico primo [c] rebus" humanis exempto, dum Griphinus, Rheſi filius, Sudwalliæ tunc princeps, in Nortwalliam, auxilium corrogaturus, iviſſet, uxor ejus Guenliana (tanquam Amazonum regina, & Pentheſilea ſecunda) in partes illas exercitum ducens, à Mauritio Londonienſi tunc domino, & viro egregio Gaufrido præſule conſtabulario, bellico certamine confecta, [d] interempto ibidem filio ejus Morgano, & altero capto, ſcilicet Mailgone, quos pueros ſecum in expeditionem arroganter adduxerat" cum aliis multis, ipſa demum ferro confoſſa caput amiſit.

Tranſeuntes inde navigio flumen Tewienſe, & verſus Caer Merdhin iter arripientes, Landeſtephan & Talachar marinis in ſcopulis [e] aliena reliquimus. Erant enim hæc duo caſtra, quæ Rheſus, filius Griphini, poſt obitum Anglorum regis Henrici 2[i]. citra inſultum occupavit. Deinde, provinciis de Penbroc & Ros cædibus, incendiis, & deprædationibus fere exterminio datis, fruſtrato conamine Caermerdhin obſedit. Pag. 93. Sonat autem Caermerdhin urbs Merlini, eo quod, juxta hiſtoriam Britannicam, ibi ex incubo genitus inventus fuerat Merlinus. Eſt igitur hæc urbs antiqua, coctilibus muris, partim adhuc extantibus, egregie clauſa, ſuper nobilem Tewie fluvium ſita, ſylvis & pratis abundans. Habet Cantermaur, i. e. Cantaredum magnum, ab oriente, copioſa ſylvarum condenſitate auſtralis Cambriæ civibus tutiſſimum neceſſitate refugium, ubi & caſtrum Dinevor in collis excelſi vertice ſuper flu. Tewie ſitum, quod & principalis Sudwalliæ curia dicitur. Fuerant antiquitus tres principales in Gualia curiæ; Dinevor in Sudwallia, Aberfraw in Nortwallia, (ſcilicet apud Moniam) in Powiſia apud Pengwern, quod nunc Slopeſburia dicitur. Sonat autem Pengwern caput alneti.

a Cambri *MS.* *b* *Ex impreſſ.* *c* *Bis occurrit.* *d* *Voces iſtas,* interempto ibidem *&c.* adduxerat *parentheſi incluſit Powelus.* *e* *L.* à læva reliquimus *ex impreſſ.*

Juxta

Juxta Dinevor trans flu. Tewie in Canterbachan, i. e. in Cantaredo brevi, eſt fons, qui die naturali bis undis deficiens, & totiens exuberans, marinas imitari ſolet inſtabilitates.

Non procul à Caermerdhin ex parte boreali, ſcilicet apud Pencader, i. e. Cathedræ caput, Reſo, Griphini filio, noſtris diebus ad deditionem doloſe magis, quam virtuoſe, compulſo, & in Angliam ducto.

Progreſſis inde nobis verſus Ciſtertienſe monaſterium, quod Alba domus &c.

Igitur in craſtino ſagittariis duodecim de S. Clari caſtello propinquo, qui juvenem prædictum jugulaverant, apud Albam domum in pœnam criminis cruce ſignatis, tribuſque flu. primo Taph, deinde Cledu ſub Lanwahdein, alteroque ſub Haverford, tranſmeatis, demum Haverfordiam pervenimus. Sortita eſt autem inde provincia nomen, inter duos hos fluvios ſita, Dugledu, eo quod duobus hiis fluviis, quaſi duobus gladiis, terminetur. Cledu namque Britannice gladius Latine.

Genus Haverfordenſium. Erat autem gens hæc originem à Flandria ducens, ab Anglorum rege Henrico primo ad hos fines inhabitandum tranſmiſſa gens fortis & robuſta, continuoque belli conflictu gens Cambrenſibus inimiciſſima: gens, inquam, lanificiis, gens mercemoniis uſitatiſſima. Quocunque labore ſive periculo terra marique lucrum quærere, &c.

Ibidem.

De ſcelerato quodam, in caſtro Haverfordiæ vinculis detento, qui, captata occaſione, tres pueros nobiles, quorum unus erat filius comitis, ſecum in caſtro quodam prærupto loco, obſeratis hoſtiis omnibus, incluſit, &, elevata ſecuri, mortem pueris comminatus eſt, niſi dominus caſtelli eum, data fide & obſidibus, vinculis liberaret.

Giraldus.

Ricardus, re * Tancardi filius, dominus Haverfordiæ. Hoc autem mihi notabile videtur, quod ad prædicti loci caſtellanum Richardum, ſcilicet Tancardi filium, cum tamen fratres habuerit complurimos & probos, & omnium junior extiterit, præmortuis aliis, univerſa eſt hereditas devoluta.

Pag. 94. Ricardus re *Tancardus familiaris Carodoco heremitæ. Contigit autem, prædicto Ricardo pueriles annos agente, virum ſanctum, cui nomen Caradocus, apud ſanctum Iſmaëlem in Roſenſi provincia heremiticam & ſanctiſſimam vitam ducere, ad quem puer ſæpius tam à patre, quam à matre, tranſmiſſus, cibaria exenniaque ferre conſueverat.

ſ. Carodoci

Cum corpus verſus Meneviam per ſabulum de Newegal deferretur, &c.

* *Sic, cum* re *ſupra lin.*

Meneviam

Meneviam corpus allatum crebra miraculorum tam præſentium quam ſequentium quoque choruſcatione, [a] in eccleſiæ S. Andreæ ſanctique Davidis ala ſiniſtra, juxta altare ſancti prothomartyris Stephani, debita eſt celebritate tumulatum. Sepultura Carodoci.

Adjacet autem territorio Roſenſi meridionali maritimoque ex latere, interlabente brachio marino, provincia Penbrochienſis, Penbroc. cujus principale municipium, totiuſque provinciæ Demetiæ [[b] caput,] in ſaxoſa quadam & longa rupis eminentia ſitum, lingua marina, de Miluerdico portu proſiliens, in capite bifurco complectitur. Unde & Penbrochia caput ma-

mum

ritimi ſonat.

Primus hoc caſtrum Ernulphus de Mungumeri ſub Anglorum rege Henrico primo ex virgis & ceſpite tenue ſatis & exile conſtruxit. Ernulphus, filius comitis Salæpiæ. Quod poſtmodum revertens viro probo prudentique Giraldo de Windeſora, conſtabulario ſuo primipiloque, cum paucis cuſtodiendum expoſuit. Nec mora totius auſtralis Cambriæ Guallenſes, principe ipſorum viro bellicoſo, Rheſo ſcilicet Theodori filio, paulo ante dolo ſuorum apud Brecheniauc interempto, & Griphino filio ſuo puero relicto, caſtrum obſidione cinxerunt, &c. Ibidem, quibus ſtratege-

Geraldus

matibus tandem ab obſidione deterruerit Cambrenſes.

Nec mora Geraldus iſte, ut altiores ſibi ſuiſque in finibus illis radices figeret. Griphini, principis Sudwalliæ, ſororem, cui nomen Neſta, maritali lege ſibi copulavit, de qua proceſſu temporis egregiam utriuſque ſexus prolem ſuſcepit, per quam & Anglis auſtralis Cambriæ maritima retenta, & Hiberniæ mœnia ſunt expugnata, ſicut vaticinalis declarat hiſtoria. Giraldus de Windeſora.

Diſtat autem à Penbrochiæ caſtro quaſi miliaribus tribus caſtellum, quod Mainorpir dicitur, i. e. manſio Pirrhi, qui & inſulam Caldei habebat, quam Eniſpir, i. e. inſulam Pirrhi, vocant. Stat autem hoc caſtrum, turribus & propugnaculis eximium, in collis cujuſdam capite, verſus marinum ab occidente portum extenſi, à Circio & borea ſub ipſis muralibus vivarium habens egregium, tam ſui majeſtate, quam aquarum profunditate, conſpicuum. Pomerium quoque perpulchrum ab eodem latere, hinc vivario, inde nemore, concluſum, tam ſaxorum prominentia, quam corylorum quoque proceritate, [c] præclaro. A dextra vero caſtrenſis promontorii parte, inter caſtrum ſ. & eccleſiam, ad [d] ſtagii ampliſſimi ſtatum & molendini ſitum, ſabuloſam vi ventorum convallem indeficientibus undis rivus inſerpit. Ab occidente, ſinuoſo quodam in angulo, mare Sabrinum, jam jam prope in Hibernicum ver- Pag. 95.

a In eccleſiam *habent impreſſ.* *b* *Ex impreſſ.* *c* Præclarum *al.* *d* *L.* ſtagni.

gens,

gens, non procul à caſtro diſtante ſubintrat Auſtrali ſcopulo, ſi paulo in boream ſe plus protenderet, aptum navium receptioni portum faciente. Naves igitur quaſcunque fere à Britannia Majori in Hiberniam Eurus impellit, ab hoc proſpectu tam formidandam ventorum inconſtantiam, quam furibundam, & cæcam fretorum rabiem, videas audacter attemptare. Terra triticea, marinis piſcibus vinoque venali copioſe referta, &, quod omnibus præſtat, ex Hiberniæ confinio aëris ſalubritate temperata. Terrarum igitur Cambriæ totius, ſeptem Cantaredis conſerta, Demetia tam pulcherrima eſt quam potiſſima. Demetiæ vero Penbrochia, Penbrochiæ quidem terra præſcripta. Reſtat igitur, ut Cambriæ totius locus ſit hic amœniſſimus. Non itaque mirandum, non venia indignum, ſi natale ſolum, genialeque territorium, profuſioribus laudum titulis autor extulerit.

Lelandus.

Giraldus hîc etiam deſcribit impetum, & animoſitatem, falconum, qui in Penbrochianis rupibus ædificant, quorum etiam olim ſtudioſiſſimus erat Henricus ſecundus.

Iter igitur ab Haverfordia verſus Meneviam, quaſi XII. miliaribus inde diſtantem, aggredientes, ubi, pro juvenis egregii Giraldi, filii Gulielmi, nece, multorum cædibus cruentam nimis & gravem, tempore Stephani regis, propinqui & neceſſarii ſui, [a] quanquam" in hoc minus neceſſarii, vindictam in Roſenſes exercuerant, &c. Ibidem quo pacto ſabulum de Niwegal impetuoſo vento & procella ſolo tenus nudatum fuerit, apparentibus arbuſtis, & arborum truncis, poſt hominum memoriam harena obrutis.

Ex libro 2°. itinerarii Giraldi Cambrenſis.

Sicut Britannicæ referunt hiſtoriæ, apud urbem Legionum in curia illa magna, quam prætaxavimus, beatus Dubricius, loci ejuſdem tunc temporis archiepiſcopus, Davidi, [[b] qui] regis Arturi, ut dicitur, avunculus extiterat, propter ætatis defectum, & quoniam contemplationi potius indulgere voluerat, ceſſit honorem. Et ex tunc, procurante Davide, uſque Meneviam ſedis facta eſt tranſlatio. Quanquam prior ille locus, ſicut in priori libro deſcripſimus, longe Metropolitanæ ſedi plus congruerit. Hic etenim angulus eſt ſupra mare Hibernicum remotiſſimus, terra ſaxoſa ſterilis & infœcunda, nec ſilvis veſtita, nec fluminibus diſtincta, nec pratis ornata, ventis ſolum & procellis ſemper expoſita, inter hoſtiles hodie populos, hinc Flandrenſem, inde Cambrenſem, frequenter attrita. Ex induſtria namque viri ſancti talia ſibi

i

delegerunt habitacula, ut populares ſtrepitus ſubterfugiendo,

[a] Quam *MS.* [b] *Ex impreſſ.*

vitamque

vitamque heremiticam longe paſtorali præferendo, &c.

Sederunt autem à tempore David ſucceſſivis temporum curriculis archiepiſcopi ibidem XXIII. quorum hæc ſunt nomina: Kènanc, Eliud (qui & Teliau vocatur) Keneu, Morwal, alias *a* 25. Pag. 96.

o
Haerunen, Elwaid, Gurneu, Lhendiuord, Gorwiſt, Gugaun,

u e
Eledanc, Amuian, * Eluoed, Ethelemūn, Elauc, ‡ Maiſcoit, * alias Eludged.

r alias Catulus. ‡ alias
Sadenuen, Norwàl, Aſſer, Arthwail, Idwalaun, Sampſon. Mailſwid.

Tempore autem Sampſonis hujùs pallium in hunc modum eſt tranſlatum. Ingruente per Cambriam (iſto præſidente) peſte quadam, qua catervatim plebs occubuit, quam flavam peſtem vocabant, quam & phyſici icteriticiam paſſionem dicunt, præſul (quànquam ſanctus, & ad mortem intrepidus, tamen) ad ſuorum inſtantiam, navem ſcandens, flante Circio, cum ſuis indemnem in Armorica Britannia ſe ſuſcepit. Ubi &, vacante tunc forte ſede Dolenſi, ſtatim ibidem in epiſcopum eſt aſſumptus. Unde contigit, ut, ob pallii gratiam, quod Sampſon ſecum hinc illùc attulerat, ſuccedentes ibi epiſcopi uſque ad hæc noſtra fere tempora (quibus, prævalente Turonorum archiepiſcopo, adventicia dignitas evanuit) pallia ſemper obtinuerunt. Noſtri vero, vel propter ignaviam, vel paupertatem, ea occaſione priſtina caruerunt dignitate. Semper tamen uſque ad plenam, quæ per Anglorum regem Henricum primum facta eſt, Cambriæ ſubjectionem, epiſcopi Gualliæ à Menevenſi antiſtite ſunt conſecrati. Et ipſe ſimiliter ab aliis, tanquam ſuffraganeis, eſt conſecratus, nulla penitus alii eccleſiæ facta profeſſione, vel ſubjectione. Sederunt autem à Sampſonis ibidem [*b* tempore] uſque ad prædicti Henrici primi tempora *c* XXI. quorum hæc nomina:

G r
Ruelin, Retherc, Elguin, Morbiu, Lunuerd, Nexgu, Sulhidir,

alias Arwiſtal.
Eneuris, Morgennu, Nathan, Joannes, Auguſtil, [1] Morgenueth, Morgennu, primus epiſcoporum Menuenſ: carnes comedit, & à piratis occiſus eſt.

h
Blethuth, Eruin, Trameri, Joſeph, Blethuth, Sulgen, Abraham, Wilfridus. Poſt hos vero, ſubjecta jam Wallia, uſque hodie tres: Tempore Henrici regis primi Bernardus; tempore Stephani David ſecundus; tempore Henrici regis ſecundi

Prior, aut abbas de Wennelok
Petrus Cluniacenſis monachus: qui tres, regio urgente man-

[1] Hic una ſola nocte vixit epiſcopus.

a 25. *etiam in impreſſis Codicibus, qui & nomina recenſent. At in Codice noſtro* 22. *nomina tantummodo à Davide occurrunt.* *b* *Ex impreſſis.* *c* XIX. *ſolummodo in Codd. impreſſis. Nec plura recenſent nomina. Omittunt nimirum* Morbiu, *&* Blethuth *primum.*

dato, Cantuariæ conſecrationem ſuſceperunt. De nullo vero Cantuarienſi legitur, vel poſt ſubjectionem iſtam, vel ante, Cambriæ fines intraſſe, præter hunc ſolum.

Balduinus.

Dicitur autem locus, ubi eccleſia Menevenſis ſita eſt, & in honore beati Andreæ apoſtoli fundata, vallis Roſina; quæ tamen marmorea potius quam Roſea dici poſſit, quoniam roſis minime, marmore vero plurimum abundat. Labitur autem hic Aluni flu. aqua turbida & infœcunda cimiterium lateraliter à borea diſterminans, ſub lapide Lechlauar [a] marmorea tranſeuntium perpolito, de cujus qualitate, quantitate, & nominis ratione, in vaticinali hiſtoria diſſeruimus.

Piſteldewi, i.e. fiſtula Davidis, quia quaſi per fiſtulam quandam in cimiterium ab oriente fons dilabitur.

Pyramis ſtat in foro Meneviæ, unde ſereno die Hiberniam proſpicere poſſunt.

Ab hinc autem ſereno tempore montes Hiberniæ proſpici poſſunt.

Giraldus Cambrenſis archidiaconus Menevenſis.

Cum igitur archiepiſcopus in eccleſia S. Davidis, & ara principali, miſſam ſummo diluculo celebraſſet, relicto ibidem Menevenſi archidiacono prætaxato, eique ad populum officio ſermonis injuncto, obviam

Rheſo principi per Kemeis verſus Aberteivi properavit.

Ibidem de Seiſillo Eſker hir, i. e. tibia longa.

Ita à ranunculis impetito, ut, interfectis myriadibus, novæ ſupervenirent, uſque adeo, ut miſerum non reliquerint niſi ad mortem exeſum.

Pag. 97.

Quod autem in principali de Kemmeis caſtro, ſcilicet apud Laneuer, noſtro notabile contigit ævo, hîc non prætereo. Rheſus, filius Griphini, inſtinctu Griphini, filii ſui, viri verſipellis & verſuti, viro nobili Gulielmo, filio Martini, genero ſuo, contra ſacramenta, corporaliter præſtita, caſtrum ſuum de Laneuer viribus armatis & obſidione ſubduxit, & Griphino, filio ſuo, tradidit, &c. Ibidem, quo pacto, expulſo Griphino, caſtrum in poteſtatem devenit Mailgonis, qui, quamvis eſſet Griphini frater, omnium mortalium tamen maxime inviſus illi fuit.

Laneuer principale caſtrum de Kemmeis.

Laneuer dos erat filiæ Rheſi, quæ nupſit Martino.

[b] Martinus Turonenſis, vulgo de Turribus."

Mailgo. ☞

Apud cœnobium itaque S. Dogmaëlis pernoctantes, tam ibi in craſtino, quam verſus Aberteivi, i. e. caſum Teivi fluminis

a Marmoreo pedibus tranſeuntium *in impreſſ.* *b* *Hæc verba ſunt plane Lelandi; attramento tamen paullo pallidiori ſcripta.*

in

in mare, ubi à Rheſo principe ea nocte decenter exhibiti fuimus: ex latere tamen Kemmeiſenſi, non procul à ponte, convocato partium illarum populo, & tam Rheſo, quam duobus filiis ſuis, Mailgone ſ. & Griphino, præſentibus, verbo domini tam ab archiepiſcopo, quam Menevenſi archidiacono, perſuaſore prolato, ad crucis obſequium multos alleximus.

Lelandus.

Giraldus paulo inferius, ubi de Stratflur loquitur, 3. filii Rheſi, ſ. Keneureic, meminit.

In loco vero prædicationis, juxta caput pontis, tanquam tanti [a] convictus memoriale, locum capellæ in viridi planitie ſtatim plebs devota ſignavit; ubi veſtigia loquendo ad populum archiepiſcopus fixerat, altare deſignantes.

Sacellum cis pontem Teivienſem poſitum.

Labitur autem hic flu. egregius, cui nomen Teivi, præ cunctis Cambriæ fluviis ſalmone præpingui fœcundiſſimus. Habet & piſcariam copioſam juxta Gilkarram in ſummitate rupis cujuſdam, Sn [Sti] Lheudoti manibus exculptam, in loco, qui dicitur Canart Maur, per quam aqua prædicta tranſcurrens ab alto (ut aſſolet) cum ſtrepitu magno ad ima deſcendit, ubi & ſulmones ab imis ad [b] ſummam rupis concavitatem quantum haſtæ longiſſimæ eſt altitudo ſaltu mirabili tranſferuntur, &, niſi piſcis proprietas hoc exigeret, miraculoſo. Hoc etenim piſcium genus ſaltum appetit ex natura; unde & à ſaltu ſalmo nomen accepit. [Salmones ſaltantes.]

Sicut enim avibus contra flatus, ſic & piſcibus mos eſt contra fluctus eniti. Cum obſtaculum inveniunt præruptum, caudam ad os replicant: interdum etiam, ad majorem ſaltus [c] efficatiam, caudam ipſam ore comprimunt, dumque à circulo hujuſcemodi ſe ſubito reſolvunt, cum impetu quodam, tanquam virgæ circulatæ explicatione, ſe ab imis ad alta, cum intuentium admiratione, tranſmittunt.

Habet autem & flu. iſte ſua ſpecialitate notabile. Inter univerſos namque Cambriæ, ſeu etiam Loëgriæ, fluvios, ſolus hic caſtores habet. In Albania quippe, ut fertur, flu. ſimiliter unico, habentur, ſed rari, &c. Ibidem de caſtris, quæ in ripis muniunt, & eorum natura, pulcherrima juxta ac doctiſſima ſunt quæ Giraldus ſcribit. Caſtorum Dedalea caſtra.

Tranſivimus autem à caſtro prædicto verſus pontem Stephani, Cruc Maur, i. e. colle magno, juxta Aberteivi à ſiniſtro latere relicto; ubi Griphinus, filius Rheſi, filii Theodori, poſt obitum, regis Anglorum, Henrici primi, in bello publico de Anglorum populo, per necem nobilis viri Ricardi Clarenſis (juxta Abergevenni, ut dictum eſt paulo ante, inter-

a Conventus *al.* b Summa *MS.* c *Sic.*

empti) ſine capite relicto, & ob hoc in impetu primo ſtatim confecto, ſtragem non modicam fecit.

Pag. 93. Apud Stephani vero pontem ſermone in craſtino facto, tam ab archiepiſcopo, quam à Menevenſi archid. nec non & abbatibus Ciſtercienſis ordinis duobus, de Alba domo ſ. Joanne, & Stratflur Seiſillo, qui nobis in partibus iſtis, & uſque in [a] Norwallia fideliter aſtiterunt, plurimis quoque ad crucem allectis, ea nocte apud Strateflur moram fecimus. Progreſſis inde parum, montanis de Moruge magnis & immenſis, quæ Cambrice dicuntur Elennith, à latere dextro relictis, &c.

Tranſivimus inde per Landewi breui, i. e. eccleſiam Davidis de breui, quæ ſita eſt in collis vertice, qui ſub pedibus ejuſdem Davidis prædicantis olim excreverat: in illa ſcilicet ſynodo magna epiſcoporum, & abbatum, omnium totius Cambriæ, nec non & cleri univerſi, ibidem cum populo collecta propter Pelagianam hæreſin, quanquam olim à beato Germano, Autiſiodorenſi epiſcopo, ab inſula Britannica [b] deletam, his denuo tamen in partibus, recidivo morbo redivivaque peſte, jam tum emerſam; ubi & unanimi totius conventus tam electione quam acclamatione, ob tanti miraculi ſignum, quam invitus & renitens David in archiepiſcopum eſt ſublimatus, præſertim cum beatus quoque Dubricius in memorata urbis Legionum curia eidem David paulo ante ſua tam deſtinatione quam nuncupatione ceſſit honorem, ſede Metropolitana ab urbe Legionum uſque Meneviam ab hinc tranſlata.

Ea igitur nocte apud Lanpader, i. e. eccleſiam Paterni Magni, mora facta, &c. Quo modo laïci, quemadmodum & alibi in Cambria, monaſterii S. Paterni poſſeſſiones invadunt, primum œconomi, aut defenſoris, deinde, ſi diis placet, etiam abbatis nomine, decimas & oblationes tantum clero relinquentes.

Edhenewein, filius Witfot, laïcus abbas S. Paterni.

Giraldus.

Tempore tamen regis Henrici primi Anglorum, poteſtate per Cambriam vigente, cœnobium S. Petri Gloverniæ prædictam eccleſiam quiete poſſedit. Sed poſt obitum regis ejuſdem Anglis expulſis, monachi quoque ſunt ejecti, & more præfato tam clerici interius, quam laïci exterius, violenter intruſi.

Jactat autem hæc gens & generatio prava epiſcopum quendam eccleſiæ iſtius (quia cathedralis aliquando fuerat) à prædeceſſoribus ſuis interemptum, & hac præcipue allegatione in loco eodem jus ſibi vendicant & proprietatem.

Accedentes igitur ad aquam Devi, quæ Nordwalliam ſecernit à Sudwallia, reverſis jam Menevenſi epiſcopo, & Rheſo,

[a] Norwalliam *al.* [b] Deleta *MS.*

 Griphini

Griphini filio, qui nos de caſtro Aberteivi per Kereticam regionem uſque ad iſtam laudabili in principe liberalitate deduxit: tranſcurſo navigio flumine, & Menevenſi diœceſi jam poſt terga relicta, terram filiorum Canani, ſ. Merionith, & primam ex parte Venedotiæ provinciam, & epiſcopatum Bangornenſem, intravimus, apud Towen pernoctantes.

Mawe

Tranſivimus eodem die navigio bifurcum Mame fluvium.

Ea nocte jacuimus apud Lanmair, i. e. eccleſiam Mariæ, in provincia de Ardudi.

Hæc autem terra Canani, & præcipue de Merionith, omnium totius Cambriæ terrarum hiſpida magis, & terribilis, vel horribilis. Habet enim montes altiſſimos, arctos tamen, & in arcis modum acutiſſimos, nec raros quidem, ſed creberrimos, & tanta inæqualitate conſertos, &c. Pag. 99.

In craſtino [a] obviabit nobis filius Canani junior, cui nomen Mereducius, in tranſitu pontis cujuſdam cum plebe provinciæ illius, &c.

[c]

Tranſivimus inde Traithmaur, & Traith bochan, i. e. tractum maris majorem, & tractum minorem, ubi duo caſtra lapidea de novo ſita fuerant, unum Evionith verſus montana borealia, quod erat filiorum Canani, cui nomen Deutraith, alterum vero ex alia flu. parte verſus mare in capite Lhein, quod erat filiorum Oenei, cui nomen Caer Maderun. Dicitur autem Traith lingua Cambrica ſabulum mari refluente longius, & ſe retrahente nudatum. Ea nocte jacuimus apud Newem, vigilia videlicet Paſchæ floridæ, ubi Merlinum Sylveſtrem, diu quæſitum deſideratumque, archid: Menevenſis invenit. Jacet autem extra Lhein inſula modica, quam monachi habitant religioſiſſimi, quos cœlibes, vel [b] colideros, vocant. Hæc autem inſula vel ab aëris ſalubritate, quam ex Hiberniæ confinio ſortitur, vel potius aliquo ex miraculo, & ſanctorum meritis, hoc mirandum habet, quod ſemper in ea ſeniores præmoriuntur, quia morbi in ea rariſſimi: & raro, vel nunquam, hîc quiſquam moritur, niſi longa ſenectute confectus. Hæc inſula Enlthi Cambrice vocatur, & lingua Saxonica Berdeſey, & in ea, ut fertur, infinita ſanctorum ſepulta ſunt corpora. Ibique jacere teſtantur corpus beati Danielis Bangornenſis epiſcopi. Plurimis in craſtino ad archipræſulis ſermonem cruce ſignatis, verſus Bangor iter arripientes tranſivimus per Caerarvon, i. e. caſtrum de Arvon. Dicitur autem Arvon provincia contra Mon, eo quod ſit ſita contra Moniam inſulam.

a Obviavit *in impreſſ.* b Colideos *in impreſſ.* c *Aſteriſcus eſt à manu aliena.*

Ea

Ea igitur nocte moram fecimus apud Bangor, cathedralem videlicet Venedotiæ ſedem.

His ita peractis, tranſivimus in Moniam inſulam, quaſi miliaribus duobus inde diſtantem, brevi maris brachio tranſnavigato, ubi & junior Oenei filius Rothericus, &c. occurrit.

Habet autem inſula Moniæ CCCXLIII[es]. villas, & pro tribus cantaredis tamen reputatur. Dicitur autem cantaredus, compoſito nomine, vel vocabulo, tam Britannica quam Hibernica lingua, tanta terræ portio, quanta centum villas continere ſolet. Adjacent autem inſulæ Britannicæ tres lateraliter diverſis ex partibus inſulæ, quæ ejuſdem fere quantitatis eſſe perhibentur. Ab Auſtro Vecta, à Zephyro Monia. Sed duæ priores propinquius adjacent, modicis diſtinctæ variis interſtitiis. [a] Tertia vero medio inter Hibernicam Ultoniam & Scoticas Galwedias libramine jacens, remotius extenditur.

Lelandus. Iſta de inſulis male cohærent.

Eſt autem Monia arida tellus & ſaxoſa, deformis aſpectu & inamœna, terræ de Pebidiauc, quæ adjacet Meneviæ, exteriori qualitate ſimillima, veruntamen interiori naturæ dote longe diſſimilis. Hæc etenim inſula præ cunctis Cambriæ finibus triticeo gramine incomparabiliter fœcunda, adeo ut proverbialiter dici ſoleat lingua Britannica, Mon mam Kemer, i. e. Mona mater Cambriæ. Quoniam, aliis undique terris deficientibus, hæc ſola gleba [b] propinqui" uberique frugum proventu Cambriam totam ſuſtentare conſuevit. Eſt igitur & in eadem inſula collis ſaxoſus, non magnus, & parum altus, cujus ex una parte ſi clamaveris, ex altera nequaquam audieris, & vocatur ab incolis per antiphraſim, rupis audientium.

Pag. 100.

Eſt & in hac inſula eccleſia S. Teuredauci confeſſoris, in qua comes Hugo Caſtrenſis, quoniam & ipſe fines hos Cambriæ ſuo in tempore ſubjugaverat, cum canes nocte poſuiſſet rabidos omnes mane recepit, & ipſe infra menſem miſerabiliter occubuit. Acceſſerant enim ad inſulæ portum ab Orcadum inſulis piratæ in navibus longis, quorum adventum ubi comes audivit, ſtatim eis uſque in ipſum mare forte reſidens equo animoſe nimis occurrit. Et ecce navium princeps, cui nomen Magnus, primæ navis in prora cum arcu perſtans, ſagittam direxit; & quanquam comes à vertice capitis uſque in talum pedum, præter oculos ſolum, ferro fideliter eſſet indutus, tamen dextro percuſſus in lumine, perforato cerebro, in mare corruit moribundus. Quem cum ſic corruentem victor ab alto proſpiceret, ſuperbe in victum & inſolenter invectus, dixiſſe memoratur lingua Danica **Let lupe**, quod ſonat Latine, ſine ſalire, & ab hac in poſterum hora poteſtas Anglorum in Monia ceſſavit. Noſtris quoque temporibus

a *Hæc Mania eſt.* *b* Præpingui *in impreſſ.*

Anglorum

Anglorum rege Henrico 2°. in Venedotiam exercitum ducente, ubi & in arcto ſylveſtri apud Coleſhulle bellicam aleam expertus eſt, claſſe in Moniam tranmiſſa, cum prædictæ eccleſiæ, aliiſque Sanctorum per inſulam locis, ſpoliando, prædando, minime deferrent, divina [a] ſecuta'' vindicta, accolæ tandem in advenas, pauci in multos, inermes contra armatos, ſubito irruentes, multis interemptis, multis [[b] que captis] & in vincula datis, victoria potiti ſunt cruentiſſima.

Fuerant autem duo nobiles viri, & ejus qui ſcripſit hæc avunculi, cum aliis huc à rege tranſmiſſi. H. ſ. regis Henrici primi filius, & [c] ſecundi'' avunculus, ex nobili Neſta, Rheſi filia, in auſtrali Cambria Demetiæ finibus oriundus, & Robertus, Stephani filius, Henrici frater non germanus, ſed uterinus, vir quidem, qui noſtro primus tempore, aliis viam præbens, Hibernicam non longe poſt aggreſſus eſt expugnationem. Henricus igitur nimia fretus audacia, bonaque omnino deſtitutus ſequela, cum magno ſuorum dolore inter primos lanceis confoſſus occubuit. Robertus vero defenſioni diffidens, vix ad naves graviter vulneratus evaſit.

g

Eſt & inſula modica collateralis Moniæ, & fere continua, quam ſolum heremitæ, labore manuum viventes, & deo ſervientes, inhabitant.

Dicitur autem inſula prædicta Eniſlenach Cambrice, i. e. inſula eccleſiaſtica, propter copiam ſanctorum, quorum ibi corpora jacent. Et hanc inſulam feminæ non intrant.

Reverſis à Monia Bangor iterum oſtenſum eſt nobis, principis Oenei ſepulchrum, qui in preſbyterio coram altare cum fratre juniori Cadwaladro in ſpelunca duplici jacebant. Pag. 101.

Verſus Cunewe flumen marinis undis non impermixtum iter incunctanter arripuimus. Non procul ab ortu Cunewe in capite montis Ereri, quod ex hac parte in boream extenditur, ſtat Dinas Emeris, id eſt, promontorium Ambroſii, ubi Merlinus prophetizavit, ſedente ſuper ripam Vortigerno. Erant enim Merlini duo. Iſte, qui & Ambroſius dictus eſt,

*

quia [d] binomius fuerat, & ſub rege Vortigerno prophetizavit, ab incubo genitus, & apud Caermerdhin inventus. Alter vero de Albania oriundus, qui & Celidonius à Celidonia &c. Hic autem tempore Arturi fuit, & longe plenius, & apertius quam alter prophetizavit, ſicut vaticinalis hiſtoria manifeſte depromit.

a Secum *MS.* b *Ex impreſſ.* c Sidi *MS. cum aſteriſco.* d *Aſteriſcus ſupra lin. eſt à manu recentiori.* *

Montana

Montana vero, quæ à Cambris Ereri, ab Anglis vero Snawdune, i. e. nivium montes, dicuntur, quæ à terra filiorum Canani paulatim incrementa ſuſcipiunt, & prope Dugannu in boream ſe protendunt, contra Moniam vero turribus aëreis nimis enormiter adcreſcunt, ſub ſilentio non ſunt prætereunda. In ſummis autem montium iſtorum verticibus duo lacus reperiuntur, ſua admiratione non indigni. Alter vero inſulam habet erraticam, vi ventorum, impellentium ad oppoſitas plurimum lacus partes, errabundam.

Alter vero miro & inaudito miraculo pollet, quia cum trium generum piſcibus abundet, anguillis, turtris, & perchiis, omnes in eo piſces monoculi reperiuntur, oculum dextrum habentes, & ſiniſtro carentes.

Dugannu monaſterium. Cunewe flu: Rudheland. Oeneus, filius Griphini, princeps Sudwalliæ. Hic David duxerat in uxorem filiam Henrici regis 2[i].

Tranſnavigato deinde flu. vel maris brachio, ſub Dugannu monaſterio Ciſtertienſis ordinis ſuper Cunewe ab occidua fluvii parte à dextra relicto, uſque ad Rutheland, nobile ſimiliter caſtrum primævi Oenei filii Davidis ſuper Cloit flu: via duce pervenimus.

Eſt fons non procul à Rudheland in provincia de Tegengel, quem nobis tantum die naturali, more marino, ſed viciſſim, & crebro, diebus & noctibus nunc undis deficere, nunc exuberare, certum eſt.

Ad pauperculam Laneluenſem eccleſiam, parum inde diſtantem, tranſivimus, ubi & miſſa ab archipræſule celebrata iter incontinenter aggreſſi ſumus, & per divitem venam fructuoſumque argenti ſcrutinium, ubi [a] penitima'' ſcrutando itum eſt in viſcera terræ, tranſeuntes in cellula Baſingworc pernoctavimus.

In craſtino vero longum vivumque per loca ſabulum non abſque formidine permeantes, ſylveſtria de Coleſhulle, i. e. Carbonis colle, à dextra reliquimus, &c. Quo pacto Henricus 2[s]. in hoc arcto ſylveſtri, pugnaverit non ſine magno ſuorum detrimento.

Henr: 2s.

Pag. 102. Ter enim prædictus rex in manu forti Gualliam intravit. Primo Norwalliam prænotato in loco. Secundo Sudwalliam per maritima de Walthmorgan, & Guher, viam verſus Caermerdhin, & Pencader, intrando, & per Elenith, & Melenith, revertendo. Tertio vero Powiſiam apud Oſwaldeſtreat.

Tranſvadato tandem Deiæ flu. ſub Ceſtria, quem Cambri Deuerdoen dicunt, feria 3[a]. ante paſcha, die videlicet [b] Abſolonis, Ceſtriam venimus. Sicut enim Vaga ab auſtro [c] Strigulenſi,

a Pecuniam *al.* b *Sic, cum* A *majuſcula, in Cod. noſtro. Atqui* abſolutionis *potius legend. ex impreſſ.* c Sub caſtro Strigulenſi, *in impreſſ.*

gulenſi, ſic Deie à borea ſub Ceſtrenſi Gualliam ab Anglia ſecernit, & ſeparat. Item, ut aſſerunt accolæ, aqua iſta ſingulis menſibus vada permutat. Fluvius iſte de lacu quodam, cui nomen Pemeleſmere, originem ducit, & cum Salmonibus flu. abundet, nunquam tamen in lacu piſcis hujuſmodi reperitur. Hoc etiam de eodem flu. notabile reperies, quod pluviis nunquam, frequenter autem & fere ſemper ventis exuberat.

Vidimus, quod & in oculis noſtris novum apparuit, caſeos cervinos. Comitiſſa nanque, & comitis mater, cervas habens domeſticas, ex earundem lacte coagulato tres caſeos expreſſos, & fiſcella formatos, archiepiſcopo præſentavit.

Viſa eſt etiam in urbe Ceſtrenſi noſtris diebus mulier manca manibuſque carens à nativitate. Cui tamen contra defectum iſtum tale remedium dederat, ut pedes tam flexibiles, tam delicaciter articulatos, haberet, quod articulorum proceritate pariter ac flexibilitate non minus ſubtiliter quam aliæ mulieres acu ſuere conſueverit, & quicquid à forfice manibus fieri ſolet, citra defectum omnem, cum intuentium admiratione pedibus iſta compleret.

ſ. à Ceſtria

Verſus Album monaſterium iter aggreſſi ſumus, & inde verſus Oſuualdſtret, ubi, tanquam in ipſa regionis Powiſienſis ora, occurrerunt nobis Powiſiæ principes Griphinus (Madoci filius) Eliſſet, & alii.

Apud Oſwaldſtreat pernoctavimus, à Gulielmo, Alani filio, juvene nobili ac liberali, ad importunam ejuſdem inſtantiam, Anglicanæ ſumptuoſitatis more ſplendide nimis & laute procurati. Verba militis, crucem recuſantis.

Priuſquam, inquit, domini mei mortem hac lancea, quam manu geſto, vindicavero, monitis non adquieſcam; Oeneum ſignificans, Madoci filium, virum egregium, ab Oeneo de Keueilanc, conſobrino ſuo, doloſe nuper, & ſceleroſe peremptum. Oenei cædes. Oeneus de liauc * Keueilanc valde familiaris Henrico 2°. fuit.

In hac Walliæ 3ª. portione ſunt equitia peroptima, & equi emiſſarii laudatiſſimi.

Progreſſi ſumus inde verſus Slopeſbiriam, à Sabrino flu. complexam. Pag. 103.

Profecti ſumus inde verſus Gueneloch per arctam viam & præruptam, quam malam plateam vocant.

Tranſivimus à Guenelo: he per cellulam de Bramfeld, per nobile caſtrum de Ludelaue, per Leonis monaſterium uſque Hereford, Melenith & Elenith à dextra relictis, à puncto, quo per Gualliam laborioſum hoc iter arripuimus, tanquam in circino circuendo, ad punctum denuo jam reverſi.

* *Sic, cum* Laue *ſupra lin.*

 E libro

E libro Sylveſtri Giraldi, cui titulus Speculum eccleſiæ.

De inventione reliquiarum Arturii.

Sylveſter Giraldus in libro de ſpeculo eccleſiæ ſcribit duo integra capita de inventione & tranſlatione corporis Arturii, & de cruce plumbea, inſcripta, in quibus plane adfirmat, Morganen illuſtrem feminam Arturii funus curaſſe, ſed relliquias inventas fuiſſe regnante Henrico ſecundo per Henricum abbatem, poſtea Wigornienſem epiſcopum. Sed ego in libro alio ibidem legi tranſlationem factam fuiſſe principio regni Richardi primi. Nec tamen Giraldus ibi adfirmat, ſe interfuiſſe tranſlationi relliquiarum, ſed Henricum abbatem oſtendiſſe ſibi crucem cum oſſibus paulo ante in Arturii ſepulchro inventis. Adfertque hanc crucis inſcriptionem : " Hîc jacet " ſepultus inclytus rex Arturius in inſula Avalloniæ cum " Wennereia, uxore ſua ſecunda" ; cum tamen in cruce, quam nunc oſtentant, nulla mentio ejus conjugis. Eſt nihillominus qui ſcribat, Lancelotum, Arturii in militia ſocium, comportaſſe Wenoræ corpus Avalloniam in ſacro tumulandum cœmiterio.

Lelandi verba. Lancelotus.

Ibidem.

Mentionem facit cujuſdam cœnobioli ſacrarum virginum, ſed ſine nomine, à Rheſo, Griphini filio, fundati.

Verba Giraldi.

Erat & domus Ciſtertienſis ordinis opima ſub montanis de Ellennith, à nobili viro Roberto, Stephani filio, fundata.

Symbolum electorum.

In libello noſtro, ſymbolo, ſcilicet, electorum intitulato.

Enoc abbas veſtalem vitiavit.

Enoc quidam abbas ordinis Ciſtertienſis apud Lanſanfrait in Powiſia congregavit cœtum virginum, ex quibus unam poſtea vitiavit, ante re vera homo multæ continentiæ.

Fanum Brigidæ monaſterium virginum.

In fine libri varia epigrammata & epiſtolæ Giraldi, carmine ſcripta, adſuta erant.

Verſus ſtallo Giraldi ſuprascripti.

Vive deo, tibi mors requies, tibi vita labori :
Vive deo, mors eſt vivere, vita mori.

Pag. 104.

Verſus in bibliotheca, quam Giraldus poſteritati conſecravit.

Carmina Giraldi ſi mens ſtudioſa requirat,
Quæ legat & laudet hîc reperire valet.
A ſacro tamen ipſa loco, ſine pignore, nemo
Tollat, ut accepti mens memor eſſe queat.

¶ Simon de Fraxino. [Aſhe.]

Inveni ibidem in fine veteris exemplaris varia carmina cujuſdam Simonis de Fraxino, canonici ſecularis Herefordenſis eccleſiæ, inter quæ argutum illud, quo Giraldum invitat, ut Herefordiam reviſat. Erant etiam ibidem Giraldi ad Simonem carmina.

E vita S. Davidis, à Giraldo ſcripta.

Dewi vulgo dictus Latine David.

David filius Xanti, principis Kereticæ provinciæ, & (ut fertur) avunculi Arturii. Arturius.

Xanti pater erat Kereticus, à quo provincia Keretica nomen ſumpſit.

i. e. Ceretica.

Tota provincia de Cairdigan vocatur Cairdigeon.

David, propter abſtinentiam, dictus Dewi Doveror, i. e. David aquaticus.

Pebidiauc regio. Et paulo infra: Angularis terra de Pebidiauc.

Cair Morua, i. e. caſtrum, vel urbs maritima. Lelandus. Quingentis à Menevia millibus paſſuum in ipſo olim littore ſita, cujus nunc pauca, & ea multis incognita, veſtigia extant.

Gildas floruit circa tempora Davidis epiſcopi.

Novita mater Davidis. Lelandus. Fuit, ut aliqui adfirmant, filia comitis Coriniæ.

Elveus, Menevenſium epiſcopus, Davida baptizavit.

David nutritus in loco, qui vetus rubus dicitur, & Cambrice Henemenew, id eſt, vetus Menevia.

David profectus in Vectam inſulam, literas à Paulino, S. Germani diſcipulo, didicit.

David autor 12. cœnobiolorum apud Glaſconiam, Baias, Crowland & Repton, Colnam & Glaſcum, Leonis monaſterium, Raglan, Wintan, Lankeuelac & Goher.

Giſtilianus epiſcopus Meneveſis Davidis avunculus.

Vallis Roſina, ubi hodie ſacrum Davidis Meneviæ cœmiterium.

Eliud, qui poſtea Telyaus, Davidis diſcipulus.

Madocus

Aidanus, qui Hibernice Maydauc dicitur, & Iſmael Davidis diſcipuli.

Boias tyrannus hoſtis Davidis. Lelandus. Caſtrum nomine Cairboias olim fuit quarta parte miliaris à fano Davidis; extantque ejus tenuia veſtigia. Pag. 105.

portus ibi nunc eodem nomine.

Sylva Saelwath nomine duobus à monaſterio miliaribus,

Lelandus

cujus nunc nulla quidem extant [a] inditia. Nam tota regio, quam nunc appellant terram S. Davidis, proſſus caret arboribus.

Swithinus, qui & Se[illegible]inus.

David peregre profectus eſt Hieroſolymam.

Synodus epiſcoporum & abbatum, propter hæreſim Pelagianam, celebrata in Keretica regione apud Llandewibreui,

 in

a Sic.

in qua David à populo electus in epiſcopum. Lelandus. Eſt hic locus per duodecim milia paſſuum ab Abreuſtwith diſparatus, ubi etiam nunc collegium Canonicorum, vulgo Præbendariorum.

Poſtea alia ſynodus de eadem re congregata, cui nomen victoria. Decreta hujus ſynodi David ſcripſit, & alia plurima, quæ vis piratarum, eccleſiam Meneveniem infeſtantium, igne delevit.

David vixit annos 147.

Ex libro Giraldi, cui titulus eſt, Dialogus, interlocutoribus quærente & ſolvente, quo declarat ſuos labores, quos domi foriſque, dum ter Romam peteret, paſſus eſt, poſtquam à Canonicis Menevenſis eccleſiæ in epiſcopum electus eſſet. Dialogus autem in ſex diſtinctiones, tanquam in ſex libellos, dividitur.

Ex prima Diſtinctione.

¶ ¶ ¶ Urbani in Balduinum archiepiſcopum Cant: dicterium.

Urbanus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, monacho ferventiſſimo, abbati calido, epiſcopo tepido, archiepiſcopo remiſſo ſalutem.

Landegof, } pertinent ad epiſcopatum Menevenſem.
Terra de Trallan, }

Ex 2. Diſtinctione.

Archiepiſcopi viginti & quinque ſucceſſive fuerunt in Cambria.

Epiſcopi 24. fuerunt in Menevenſi eccleſia à tempore pallii, per Sampſonem in Armoricam tranſlati, uſque in hodiernum diem.

Sampſon propter ictericiam peſtem è Britannia fugiebat.

Semper tamen uſque ad plenam, quæ per Anglorum regem Henricum primum facta eſt, Cambriæ ſubjectionem, epiſcopi Walliæ à Menevenſi antiſtite ſunt conſecrati, & ipſe ſimiliter ab aliis, tanquam ſuffraganeis, eſt conſecratus.

Henrici primi regno ſedit apud Meneviam epiſcopus, nomine Wilfridus, qui hoſtiles advenarum acies & arma pertimeſcens, terras eccleſiæ ſuæ plurimas, veluti Canarthmaur apud Emelin, Lanrian, Lenmeni, Uccetunam, & alias pleraſque, quarum quaſdam timore compulſus, alienavit, & terrore; alias quidem illicito (ut fertur) amore illectus, & fervore.

S. Reanus.
Lanrian hodie præbenda, dignitati archidiaconi de Cairmerdin annexa. Diſtat 3. paſſuum millibus à S. David.

Mene-

Menevenſem enim eccleſiam rudem hic prorſus & inordinatam invenit. Clerici namque illius loci, qui Glaſwir, i. e. viri eccleſiaſtici, vocabantur, barbaris ritibus, abſque ordine & regula, eccleſiæ bonis enormiter incumbebant. Canonicos hic igitur primus inſtituit.

Glaſwir, i. e. viri eccleſiaſtici.

Inſtitutio prima Canonicorum per Barnardum epiſcopum in eccleſia Menevenſi.

Totum cantaredum de Pebidiauc, quem Menevenſi eccleſiæ devota principum Sudwalliæ largitione collatum invenit, ſicut & alias terras plurimas comitibus, baronibus, nobilibuſque patriæ viris, quatenus magnum ſibi, per magnatum hominia, dominationis nomen & famam compararent, minima præbendis terrarum portiuncula data, modicaque menſæ pontificali portione [a] reta, indiſcrete diviſit. Pag. 106.

Tempore quoque Barnardi iſtius terra de Fiſſigart provinciæ de Pebidiauc fuit abjurata. Terræ quoque per Wilfri-
a
dum alienatæ, maneriaque de Lanſtedhewal & S. Iſmaële ſuper Milverdici maris brachium non inamœna, per advenas
ſup. Bernardum
& alienigenas occupata, minime per ipſum, aut etiam hactenus alium ſunt revocata.

Succeſſit Bernardo David, canonicus Menevenſis, & archidiaconus de Cairdigan.

th o

Terras quaſdam alienavit, veluti Trallan apud Brecheniauc, & alias apud Dugledu, vel Pebidiauc, nonnullas. Terram quoque de Oiſterlaf, à viris magnis & magnatibus occupatam, diebus iſtius nec revocatam eccleſia Menevenſis hactenus amiſit.

Circiter extremos ejuſdem annos Canonici Menevenſes coram Hugutio, Cardinale tituli S. Angeli, in Anglia legatione fungente, Cantuar. archiepiſcopo Richardo ſuper jure eccleſiæ ſuæ Metropolitano controverſiam moverunt. ¶

Giraldum, quanquam tunc temporis adoleſcentulum, nominandum duxerunt; &c. ut rex Henricus electionem non probaverit.

Sylveſter Giraldus electus in epiſcopum Menevenſem.

Petrum monachum, Priorem de Wenloc, timore compulſi elegerunt.

Petrus epiſcopus Menevenſis.

Landu, Lancadauc, Lanwadein, Lantefei, } propter argentum male mutilavit.
ſup. Petrus epiſcopus Menevenſis.

Defuncto præſule Petro cum XXVII. aut pluribus annis ſediſſet, Canonici Giraldum archidiaconum ſuum in eccleſia ſua,

[a] *F.* relicta.

ſua, & capº. ſuo, concorditer elegerunt, ipſumque protinus ad curiam Ro. tranſmiſerunt.

Eccleſia Menevenſis à piratis, ab Orcadum inſulis venientibus, ſæpe ſpoliata.

Faganus ſcilicet & Duvianus, qui fidem Chriſti per univerſam inſulam à mari uſque ad mare plantaverunt, &, juxta provinciarum numerum, quas tempore gentilitatis habuerat

i

¶ inſula, quinque metropoles, ſingulas duodecim urbes, ſicut olim habuerant, & ſuffraganeas eccleſias totidem ſubjectas habentes, ordine & numero competenti [a] diſtinxſerunt. Juxta tomum enim Anacleti Papæ, ſicut in pontificalibus Romanorum geſtis & imperialibus continetur, directum Galliarum epiſcopis, juxta ſtatum gentilium ante Chriſti adventum, Britannia provincias habuit numero quinque; Britanniam primam, Britanniam ſecundam, Flaviam, Maximiam, Valentiam. Prima dicta eſt occidentalis pars inſulæ, * quia primum in illa Britones, Bruto & Corineo ducibus, applicuerunt, eaque primo à Corineo, & ſuis occupata eſt, & inhabitata. Britannia ſecunda Cantia, quia ſecundo à Bruto & ſuis inhabitata fuit. Tertia Flavia, hoc eſt, flava, quæ dicitur &

c

Merſia, quaſi mercibus abundans, caput cujus eſt London. Quarta Maximia, id eſt, Eboraca, ab imperatore Maximo ſic dicta. Quinta •• Valentia, ab imperatore Valente nuncupata; Albania ſcilicet, quæ nunc abuſive Scotia dicitur.

Giraldi inſignis error in interpretatione provinciarum.

ſup. Fagano & Duviano.

Pag. 107. Sicque ordinatum à viris ſanctis prædictis duobus fuerat, ut in occidentali inſulæ parte, quæ nunc adulterino vocabulo Wallia dicitur, proprie vero Cambria, à Cambro, Bruti filio, dicta, urbs Legionum metropolis eſſet, XII. ſuffraganeos habens: Dorobernia, quæ nunc Cantuaria dicitur, à Dur Britannico, quod eſt aqua, quoniam aquis abundat, ſic nuncupata, metropolis ab auſtrali Thamiſii flu. parte XII. ſuffraganeos habens: Lundonia metropolis, duodecim ſuffraganeos habens; Eboraca, quæ nunc dicitur Eboracum, metropolis, 12. ſuffraganeos habens. Set urbs, quæ nunc forſan S. Andreæ dicitur, totidem ſuffraganeos habens, olim Alba dicta, unde & Albania provintia, vel potius ab Albanacto, Bruti filio, nuncupata.

Anglia unde? ſed corrupte. Angliam poſtea vocaverunt à natali ſuo Saxoniæ ſolo, quod lingua eorum Engelont vocabatur, id eſt, angularis terra.

Habuimus autem apud Meneviam archiepiſcopos ſucceſſive XXV. quorum primus fuit S. David, ultimus vero S. Sampſon.

In eadem autem epiſtola ſcribunt Laurentius, Mellitus, &

[a] *Sic.*

Juſtus

Juſtus epiſcopi, quod Daganus, epiſcopus Hiberniæ, ad ipſos veniens, non ſolum cibum cum ipſis ſumere, ſed nec in eodem hoſpitio, quo veſcebantur, ſumere voluit. Unde notandum, quod literas commonitorias Britonibus, ſicut & Hibernicis, qui nihil ad eos pertinebant, miſerunt.

Hoc autem vocant magnam decimam, quando decimant omnia animalia ſua, tam pecora, quam armenta, & equitia, omnemque ſuam ſubſtantiam mobilem.

Liber Invectionum Giraldi.

Sicut in libro Invectionum plene continetur.

Giraldus egit cum pont: Ro: ut Carodocus in ſanctorum numerum redigeretur.

Ex tertia Diſtinctione.

In libro de geſtis Giraldi continentur.

Liber Giraldi de rebus à ſe geſtis.

Abbas S. Dogmaëlis competitor Giraldi in epiſcopatu Menevenſi.

Monaſterium de Aberconew in Venedotia.

Laurentius Prior de inſula Sanctorum.

Inſula Sanctorum Preſtholm, ut arbitror, vel Berdeſey.

Per hiſpidas de Stratewi terras verſus Angliam iter agendo in montanis de Canterbochan : &c.

Apud Luel quoque nuntium alium, ſibi cum feſtinatione miſſum, ſuſcepit.

Quaſi per milliare de Landu inter Abereſchir & Trallan &c.

Ex 4. Diſtinctione.

Abbas de Wigmor.
Abbas de Kemmeis. | Ceſtrenſis, Herefordenſis, Wigornienſis, Bathonienſis, & Exonienſis epiſcopus, olim ſuffraganei Menevenſis archiepiſcopi.

{ Brachelia. / Brachelega. } Leland. Bracheley in provintia Northampton.

Martru præbenda Sylveſtri Giraldi ſex m. p. diſtans à Menevia.

Quem de Scholarum olim in Francia ſocietate notum ſup. Euſtachius epiſcopus Elien: habuerat & delectum.

Giraldus ſtuduit in Gallia.

Per Eleuein & Melenith, per Keri & Kedeweni, verſus Venedotiam iter arripuit, penetranſque Poiſiam, & terram Wenonwein, ſylvis hiſpidam, & munitiſſimam, &c. Pag. 108.

Abbatia de Hageman.

Lanwndaph eccleſia, ſacerdotium Galfredi.

Lewelinus, filius Joruert (Jereuertus), princeps Northwalliæ.

Wenunwen & Madocus principes Powiſiæ.

Grifinus & Mailgo, Reſus ac Mareducus, filii Reſi, principes Sudwalliæ. Lelandus. Hi ſcripſere pro tutela Menevenſis eccleſiæ ad pont: Romanum.

E Di-

E Diſtinctione quinta.

Innocentii epiſcopi Ro: verba ad Giraldum, ab urbe recedentem.

Frater, proviſum eſt tibi à Deo magis, ut credimns, in hoc facto, quam ſperes, qui ab inquietudine tanta te clementer eripiens, forſan ad longe ampliora reſervavit.

E Diſtinctione ſexta.

Priores de Lanthotheni & Aberhotheni.

Haverfordia.

Per provinciam de Buelth uſque Brecheniauc deſcendit.

Quod enim olim de jure Menevenſis eccleſiæ Metropolitico dici ſolet, fabuloſum omnino fuerat, & non hiſtoricum. Unde & inter fabulas de Arturo connumerandum.

Sup. topographiam Hiberniæ, vaticinalem hiſtoriam, Itinerarium Walliæ, & deſcriptionem ejuſdem.

Præter hæc & hiſtorica volumina quatuor, mundi topographiam, metrice ſcriptam, & ſymbolum edidit electorum, ad varia complendum diverſorum deſideria, ſicut ex prohemio libri ejuſdem patet, compaginatum; nec non & legendas ſanctorum multas, inter quas vitam S. Davidis, & vitam S. Caradoci, egregie tractavit, & ad S. Caradocum canonicandum, ſanctorumque catalogo connumerandum, apud curiam Ro: laudabili devotione laboravit. Item & libellum Invectionum Romæ in Giraldum acriter inchoatum, & ibidem ab ipſo reſpondente, & papa monente completum. Item & ſpeculum duorum, opus commonitorium & conſolatorium, &, quod ſola peperit indignatio, quaſi querulum carmen emiſſum.

¶ Item & librum de cleri eccleſiaſtici circa ſacramenta majora magiſque neceſſaria inſtructione perutili & perſuaſibili, per exempla pariter & præcepta, tam philoſophica quam theológica, ſive canonica, cui Gemma eccleſiaſtica titulus nomen impoſuit, exaratum. Item & librum de fidei orthodoxæ fructu, fideique defectu, quanta ferventem præmia, quanta fugientem ſupplicia, maneant, ſuccincta dilucidaque brevitate declarantem. Item & librum de principis inſtructione, toties promiſſum, fere inter primos inchoatum, inter ultimos autem propalatum; diu nempe clauſum, & quaſi ſopitum, quando tute in publicum prodire poſſet tempora longa præſtolatum. Item &, præter hos libros, etiam plurimos edidit, in hoc catalogo non expreſſos, veluti de magni viri cujuſdam promotionibus & perſecutionibus, opuſculum non inutiliter elaboratum. Item & librum de geſtis propriis, nec non & dialogum, inter ultimos fere labores ipſomet autore conſcriptos.

laudator topographiæ Hibernicæ.

Pag. 109. Balduinus archiepiſcopus Cantuar:

Robertus de Belloſago Canonicus Sareſburienſis.

☞ Gualterus Mapus archidiaconus Oxonienſis.

Gemma

Gemma eccleſiaſtica Giraldi auribus Innocentii Ro. ſumme placuit. ſup: Sylveſtro Giraldo.

Oblati nempe ſunt ei epiſcopatus in Wallia duo, & ambo recuſati, & in Hibernia tres epiſcopatus, & archiepiſcopatus unus, quos ſimiliter omnes recuſavit, ſicut in libro, qui de Invectionibus intitulatus eſt, plenius continetur.

Epiſcopale manerium de Landewi apud Goer.

Eccleſia de Thinebech poſſeſſio Giraldi.

Prior de Penbroche patronus eccleſiæ de Thinebeche.

Leland. Adſcriptum erat in margine, "Jus patronatus de "Thinebeche hodie ſpectat ad abbatiam S. Albani."

Laudes frugalitatis, & eleemoſinæ, in Henrico ſene, epiſcopo Wintonienſi.

Qui muliebria capitum velamina, croco fucata, tantopere perſequi ſolent.

Giraldus vocatus adfuit in Turonenſi conſilio.

Galfridus ex monacho Ciſtertienſi factus Canonicus Regularis, & poſtea Prior Lanthotheney apud Gloverniam (caſſata electione Giraldi) factus eſt epiſcopus Menevenſis, procurante Huberto archiepiſcopo Cantuar: cui à medicinis erat.

Canonicus quidam pauperis cœnobii, defuncto Galfrido, electus fuit in epiſcopum Meneven:

Sciendum hoc autem, & finaliter hîc etiam adjiciendum, quod metrica coſmographia noſtra, juvenilibus annis edita, prodiit anno ætatis noſtræ quaſi viceſimo: Hibernica vero topographia, & vaticinalis expugnationis hiſtoria, anno quaſi triceſimo: Itinerarium autem noſtrum, & viri S. Cantuar. archiepiſcopi Balduini per hiſpida Walliæ loca, & de Cambriæ deſcriptione libellus, anno quaſi quadrageſimo: Symbolum autem electorum, & de geſtis Giraldi liber, ſimul cum Invectionum libello, & duorum ſpeculo, vindicis animi digeſtis ſtudio, anno quaſi quinquageſimo. Legendæ vero ſanctorum variis temporibus variæ, ſed ultimæ duæ, de duobus ſcilicet epiſcopis Lincolnienſibus, ſignis & miraculis, & vitæ ſanctitate, conſpicuis, ſimúl cum gemma eccleſiaſtica, doctrina perutili, pariter & præclara, anno quaſi ſexageſimo. Dialogus autem præſens, una cum libro de principis inſtructione, diu nimirum valde diligenter, atque latenter hyemalibus lucubrationibus, elaborato, ideoque tam ſero prodire in publicum, & proferre caput denique vix auſo, tanquam anno ætatis noſtræ ſeptuageſimo. Et circiter id ipſum temporis liber de eccleſiaſticis ordinibus, & variis noſtri temporis religionibus, emanavit. Ab hinc autem, & annis etiam antea plurimis, potius operibus bonis, quam opuſculis, menſque manuſque totis per dei gratiam niſibus invigilare [a] propentius & indulgere curavit.

[a] *Sic.*

In ſine veteris codicis erant pauca epigrammata Giraldi.

Pag. 110. Thanatos inſula clara adventu S. Auguſtini & ſociorum ſuorum.

eſt
Non ergo exigua non eſt exilis habenda
Inſula, tam claris irradians titulis.

Jocatur Giraldus in cenſuras Ro: pont:
Mirum, quæ Romæ modicos ſententia Papæ
Non movet, hîc ſubito ſceptra movere parat.
Quæ minimos minime cenſura cohercet in urbe,
mit
Sævit in orbe fremens, celſaque colla premens
Cui male ſublatus Romæ non cederet hortus,
Nititur ad nutum flectere regna ſuum.

Pag. 111.

Ex antiquiſſ: codice epigrammaton.
Ex 1°. libri epigrammate.

Hunc proprie librum Milredus poſſidet Anti-
Stes ſanctus, magno qui dignus honore.
Eſt etenim dapibus ſcripturæ plenus & actu.

Verſus Bedæ de tractatu Hieronymi in Eſaiam.

Hieronymus reſerat dum myſtica clauſtra videntum,
Hebræas Latio pandit in orbe gazas.
Iſaiæ clavibus ter ſex arcana ſubintrat,
Atque evangelicum protulit inde jubar.
Diſcutiens priſci nam carmina celſa prophetæ,
Cernit apoſtolicis [a] æquiperata tubis.

Epit. Poëtæ.

Vivere poſt obitum vates vis noſſe viator?
Quid legis? ecce loquor; vox tua nempe mea eſt.
Ænigmata Bedæ ibidem.
Verſus Aldhelmi ibidem de eccleſia Petri & Pauli.

Epigrammata Bedæ ad S. Michaëlem. Ad S. Mariam de conſecratione eccl: in ejus honorem.

Verſus ejuſdem in porticu eccl: S. Mariæ, ab Wilfrido epiſcopo conſtructa; in quibus mentionem facit Accæ epiſcopi.

*Verſus [b] * Bedæ in oratorio S. Patricii.*

Iſtam Patricius ſanctus ſibi vindicat aulam,
Quem merito noſtri ſummo venerantur honore.
Iſte medeliferi monſtravit dona lavachri:
Hic nobis Chriſtum, dominumque deumque, colendum
Juſſit, & ignaram docuit bene credere gentem.
Calpurnus genuit, iſtum alma Britannia miſit,
Gallia nutrivit, tenet oſſaque Scottia felix.

a *Sic.* b *Aſteriſcus iſte eſt à manu Lelandi.*

Verſus

Verſus decerpti ex epigrammate Bedæ.

Obſecro, quiſque legis, Cynebertum ſupplice voto
Commendes domino, cujus hic ductus amore
A fundamentis ſacraria condidit alta.
Hac & in urbe ſibi, ſeſeque ſequentibus, almam
Fecit præſulibus ſedem, qua turba piorum
Sumeret æternæ cœleſtia præmia vitæ.

Liber Geneſeos metricus ibidem. Pag. 112.

Epitaphium Widſiði abbatis.

[a] * *Epitaphium Ceolfridi abbatis.*

Corpus ad eximii merito venerabile Petri
  Dedicat [b] eccleſiæ, [c] quem capit alta fides,
Ceolfridus. Extremis Anglorum finibus abbas,
  Devoti aſpectus pignora mitto mei:
Meque meoſque optans, tanti inter gaudia patris,
  In cœlis memorem ſemper habere locum.

Verſus Sybillini de die judicii.

In velo quod à Cintilane rege [d] Romæ directum eſt.

Diſcipulis cunctis domini prælatus amore,
  Dignus apoſtolico primus honore coli,
Sancte tuis Petre meritis hæc munera ſupplex
  Cintila rex offert: pande ſalutis opem.
Ultima concludens præſentis munera vitæ
Victor, in hoc poſitus tumulo, per ſecla quieſcit,
Gratus in officiis, atque omni ſtrenuus actu.

Epitaphium Berthwaldi archiepiſcopi.

Egregii patris Berthwaldi corpus humatum
  Tumba tenet præſens, more ſacrum ſolito.
Hanc in carne manens proprio pius ore jubendo
  Artificum manibus fecerat ipſe ſibi:
Quem deus eccleſiis, quas ampla Britannia late
  Diffuſas retinet, cenſuit eſſe patrem.
Atque adeo ingentis magno auxit munere doni,
  Præcipui decorans nobilitate gradus.
[e] * Solus ut illum [f] pontificii præibat honore,
  Regmine qui fruitur ſedis apoſtolicæ.
Eccleſiamque ſuam ter denos rexerat annos,
  Octonoſque ſimul, ſemper amore pio.
Perfecte, ut decuit, poſtquam jam cuncta peregit
  Ordinis injuncti munera ſacra ſibi,

a Sic, cum aſteriſco. b Sic, cum duobus punctis ſub æ. *c Sic, cum duobus punctis ſub* e. *d Sic, cum punctis ſub* æ. *e Hîc etiam aſteriſcus. f* F: pontificis.

Terque quaterque decem tranſactis ac tribus annis
Extremum ætatis clauſerat ipſe diem.
a * Cujus mox anima credenda eſt ut ſoluet alto
Gaudia namque deo ſumma petiſſe polo,
Pag. 113. Æternæque frui per ſecula lumine vitæ,
Ac facie ad faciem cernere læta deum.
Dictanti titulum mihi te ſancte oro ſacerdos
Succurras precibus ſemper ubique piis.

Epit: C*ꝰ* *& Sigberti.*

Pauſantes uno pariter cubile tenentur
Cꝰ & Sigbertus, dominumque deumque colentes
Laudibus æthereis cœli ſuper aſtra locati,
Qua ſimul æternis donentur in axe coronis,
Angelicoſque inter cœtus ſine fine manentes,
Perpetuam Chriſto laudem, regique, deoque,
Dulciſonis jugiter modulentur vocibus una.

Epit: *Tatwini, archiepiſcopi Cantuar*:

Hoc tegitur corpus venerandi præſulis antro,
Tatwine qui dictus nomine vivus erat.
Nam tribus huic ſedi perfecte ubi præfuit annis,
Corporis in fragili deſinit eſſe domo.
Hunc deus omnipotens præſenti rector ut eſſet
Eccleſiæ dederat, ſed cito raptus abiit.
Naturæ ſed enim mortali acceſſit & ætas
Feſſa, graviſque nimis pondere jam ſenii.
Terræ igitur propriam ſummo moderamine juſſus
Partem reſtituens, ſpiritus exit ovans;
Æternumque, ut credo, domino dante omnipotente,
Protinus intravit ætheris arce domum,
Cunctorumque bono fruitur ſine fine bonorum,
Jam illic perpetuo paſtus amore dei.

Hæc veneranda crucis Chriſti vexilla ſacratæ
Cœperat antiſtes venerandus, nomine Walhſtod
Argenti atque auri fabricare monilibus amplis.
tempore
Sed quia cuncta cadunt mortalia pectore certo,
Ipſe opere in medio moriens è carne receſſit:
Linquit & infectum, quod vult exiſtere factum.
Aſt ego ſucceſſor præfati præſulis ipſe
Pontificis, tribuente Deo, qui munere fungor,
Quique gero certum Cudbright de luce vocamen,
Ocyus implevi omiſſum hoc opus ordine cœpto.

a Et hic item.

Qui

Qui quondam extiterant famoſi late per orbem, Pag. 114.
ſena tenet
Corpora ſenet horum hîc marmor ádumbrans,
Tumbaque mirifico præſens fabricata decore
Deſuper exſculpto cohibet cum culmine tecta.
Hos ego Cudbertus ſacri ſucceſſor honoris
Incluſi tumulis, exornavique ſepulchris.
Pontifices ex his ternos ſacra infula cinxit,
h
Torthere, Walſtode, & Tyrhtil ſunt nomina; quorum
Regulus eſt quartus Milfrith
Quartus erat regulus Milfrith, cum conjuge digna
Quenburga, exſtitit è ſenis hæc ordine quinta.
Sextus præterea eſt Oſhelmi filius Osfrith.
a * En quorum claudit tumba hic corpora ſena.
Aurificum manibus vas hoc ego Cumma jubendo
Abbas, divini nutus moderamine, ſupplex
Argenti atque auri perfeci pondere multo.

b * Cunneah abbas, qui venit huc de tranſmarina Scottia
Hos Colmanno civi tuo quondam verſus diximus.

Epit: Buggæ.

c * Hîc Chriſti vernæ corpus ſub marmore jacet.
Supremus mundi concludit terminus iſthic
Quam famulam priſci vocant de nomine Buggæ.
Illius nam gregem ſociavit denique Chriſto.
Plurima baſilicis nutrit *d* pignora puella.
Artibus eſt multis edocens, & ſemina ferens,
Sancta ſuffulta prorſus virtute tonantis.
Aſt hoc nam templum conſtruxit arte perita,
Qua nunc Chriſticolæ laudant ſimul ore Tonantem:
Turba fratrum geminis adſtant & turba ſororum
e * Claſſibus, concinnent præconia regi polorum.
Cœntuuini hæc etiam fuit en pia filia regis
Dapſilis & clemens, Chriſti pro nomine felix.

Et paulo poſt in Buggæ epit: Pag. 115.

f * Ter denis egregium ſervanſque ovile decenter,
* Quattuor & ſimul annos pia rite regebat.

Ex barbaro carmine de conſecratione cujuſdam baſilicæ.

In honorem almiſſimi—Ac doctoris dulciſſimi

a Sic, cum aſteriſco, & cum duobus punctis ſub a *in* tumba, *& totidem ſub* ic *in* hic. *b Hîc habemus aſteriſcum. c Uti etiam hîc loci. d Sic, cum duob. punctis ſub* a, *& totidem ſub* u. *e Huic quoque voci præfigitur aſteriſcus. f Et utrique huic verſui.*

Sancti

Hedda pontifex.

Balthunus ſacerdos.

Sancti Pauli ſolenniter—Ac vocati feliciter
Hedde pontifex petitus,—Ac cum amore accitus,
Dedicavit deicola,—Atque clarus cœlicola,

Quarto Id: Octebrium,—Tertio dono dierum :
Cujus ſub cœlo [a] conditor—Balthunus, atque orditur,
Sacerdotis in ſeculo—Functus felix officio.
Fuiſſe fertur florido—Dei cum àuxilio.

Eloquium domini quæcunque volumina fundunt,
Spiritus hoc ſancto fudit ab ore deus.
Eſaias domini cecinit miracula vates,
Atque evangelicis concinit ore tubis.

Hos, Albine, tibi merito venerabilis abba
Verſiculos ſcripſit verbi cœleſtis amator
Beda, dei famulus, mira quos carminis arte
Compoſuit doctor, noſtro qui clarus in orbe
Extitit : ingenii cujus monimenta refulgent
Plurima temporibus nullis abolenda per ævum.

Epit. Bedæ.

Preſbyter hîc Beda requieſcit, carne ſepultus.
Dona, Chriſte, animam in cœlis gaudere per ævum,
Daque illi Sophiæ debriari fonte, cui tam
Suſpiravit ovans intento ſemper amore.

Pag. 116.

Ex Præfatione Bedæ ad Ceolwulphum.

Albinus abbas.

¶ Autor ante omnes, atque adjutor, opuſculi hujus Albinus, abba reverentiſſimus, vir per omnia doctiſſimus, extitit, qui in eccleſia Cantuariorum à beatæ memoriæ Theodoro archiepiſcopo, & Hadriano abbate, viris venerabilibus atque doctiſſimis inſtitutus.

Ibidem de Nothelino Londin: eccleſiæ preſbytero.

¶ Nothelinus, Londinenſis eccleſiæ preſbyter, quem ferunt poſtea factum, mortuo Tatuino, archiepiſcopum Cantuar: Gulielmus Meld: libro de pontif. 1°.

Qui videlicet Nothelinus poſtea Romam veniens, nonnullas ibi beati Gregorii papæ, ſimul & aliorum pontificum, epiſtolas, perſcrutato ejuſdem S. Romanæ eccleſiæ ſcrinio, permiſſu ejus, qui nunc eccleſiæ præeſt, Gregorii pontificis, invenit ; reverſuſque, nobis noſtræ hiſtoriæ [b] inferendas, cum conſilio præfati Albini reverentiſſimi patris, attulit. A principio itaque voluminis hujus, uſque ad tempus, quo gens Anglorum fidem Chriſti percepit, ex priorum maxime ſcriptis, hinc inde collectis, ea, quæ promemus, didicimus.

a Sic. *b* Inſerendas *al.*

Ibidem.

Ibidem.

Denique hortatu præcipue ipſius Albini ut hoc opus aggredi auderem provocatus ſum. Sed & Daniel, reverentiſſimus occidentalium Saxonum epiſcopus, qui nunc uſque ſupereſt, nonnulla mihi de hiſtoria eccleſiaſtica provinciæ illius, ſimul & proxima [a] illi Auſtralium Saxonum, necnon & Vectæ inſulæ, literis mandata declaravit.

Beda, hortante Albino, hiſtoriam ſcripſit.

¶ Daniel epiſcopus Ventanus.

Ibidem.

At vero in provincia Lindiſig quæ ſunt geſta erga fidem Chriſti, quæve ſucceſſio ſacerdotalis extiterit, vel literis reverentiſſ: antiſtitis Cyneberhti, vel aliorum fidelium virorum, viva voce didicimus.

¶ Cyneberhtus epiſcopus Lindenſium.

Ex 1°. cap. 1[i]. libri Bedæ de eccleſiaſtica hiſtoria Anglorum.

Britannia oceani inſula, cui quondam Albion nomen fuit, inter Septentrionem & Occidentem locata eſt, Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, maximis Europæ partibus, multo intervallo adverſa. Quæ per milia paſſuum DCCC. in boream longa, latitudinis habet milia ducenta, exceptis duntaxat prolixioribus diverſorum promontoriorum tractibus, quibus efficitur, ut circuitus ejus quadragies octies LXXV. miliaria compleant. Habet ad meridiem Galliam Belgicam, cujus proximum littus tranſmeantibus aperit civitas, quæ dicitur Rutupi portus, à gente Anglorum nunc corrupte Reptaceſter vocata, interpoſito mari à Geſſoriaco Morinorum gentis littore proximo, trajectu miliarium quinquaginta, ſive, ut quidam ſcripſere, ſtadiorum 450. A tergo, unde Oceano infinito patet, Horcadas inſulas habet.

Albion inſula, & ejus ſitus.

Britanniæ dimenſio.

Portus Rutupi. Reptaceſtre.

Geſſoriacum.

Orcades.

Et ibidem de fertilitate Britanniæ loquens.

Vineas etiam quibuſdam in locis germinans.

Ibidem.

Et quidem præcipue iſicio abundat, & anguilla.

Ibidem. Pag. 117.

Exceptis variorum generibus conchiliorum: in quibus ſunt & muſculæ, quibus incluſam ſæpe margaritam omnis quidem coloris optimam inveniunt, i. e. & rubicundi, & purpurei, & hiacynthini, & praſſini, ſed maxime candidi; & cocleæ, ſatis ſuperque abundantes, quibus tinctura coccinei coloris conficitur. Cujus rubor purpureus nullo unquam ſolis ardore, nulla pluviarum injuria palleſcere, ſed, quo vetuſtior, eo ſolet eſſe venuſtior. Habet fontes ſalinarum, habet & fontes calidos, & ex eis fluvios balnearum calidarum, omni

a Illius *al.*

ætati

ætati & ſexui per diſtincta loca, juxta ſuum cuique modum, [a] accommodos. Aqua enim, ut S. Baſilius dicit, fervidam qualitatem recipit, cum per certa quædam metalla tranſcurrit,

S. Britan:

& fit non ſolum calida, ſed & ardens. Quæ etiam metallorum, æris, ferri, plumbi, & argenti eſt fœcunda. Gignit & gagatem lapidem plurimum optimumque.

Ibidem.

Erat autem & civitatibus quondam nobiliſſimis xx. & octo inſignita, præter caſtella innumera, quæ & ipſa muris, turribus, portis, ac ſeris erant inſtructa firmiſſimis; &, quia prope ſub ipſo ſeptentrionali vertice mundi jacet, lucidas æſtate noctes habet.

Ibidem.

Hæc in præſenti, juxta numerum librorum, quibus lex divina ſcripta eſt, quinque gentium linguis, unam eandemque ſummæ veritatis, & veræ ſublimitatis, ſcientiam ſcrutatur, & confitetur, Anglorum videlicet, Britonum, Scotorum, Pictorum, & Latinorum, quæ meditatione ſcripturarum omnibus eſt facta communis. In primis autem inſula Britones ſolum, à quibus nomen accepit, incolas habuit, qui de tractu Armoricano (ut fertur) Britanniam advecti, auſtrales ſibi partes illius vendicaverunt. Et cum plurimam inſulæ partem, incipientes ab auſtro, poſſediſſent, contigit, gentem Pictorum, de Scythia (ut perhibent) longis navibus non multis Oceanum ingreſſam, circumagente flatu ventorum, extra fines omnis Britanniæ Hiberniam perveniſſe, ejuſque ſeptentrionales partes intraſſe, atque, inventa ibi gente Scotorum ſibi quoque in partibus illius ſedes petiſſe, nec impetrare potuiſſe.

Ibidem.

Reſpondebant Scoti, " quia non ambos eos caperet inſula, " ſed poſſumus, inquiunt, ſalubre vobis dare conſilium, quid " agere valeatis. Novimus inſulam eſſe aliam non procul à " noſtra, contra ortum ſolis, quam ſæpe lucidioribus diebus " aſpicere ſolemus. Hanc adire ſi vultis habitabilem vobis fa" cere valetis; vel, ſi qui reſtiterint vobis, nobis auxiliariis " utimini." Itaque petentes Britanniam Picti, habitare per ſeptentrionales inſulæ partes cœperunt. Nam auſtrina Britones occupaverant. Cumque uxores non habentes Picti petierunt à Scottis, ea ſolum conditione dare conſenſerunt, ubi Pag. 118. res veniret in dubium, magis de feminea regum proſapia, quam de maſculina, regem ſibi eligerent; quod uſque hodie apud Pictos conſtat eſſe ſervatum. Procedente autem tempore Britannia, poſt Britones & Pictos, tertiam Scottorum

[a] Accommodas *MS.*

nationem in Pictorum parte recepit; qui, duce Reuda, de Hibernia progreſſi, vel amicitia, vel ferro, ſibimet inter eos ſedes, quas hactenus habent, vendicarunt. A quo videlicet duce Dalreudini vocantur. Nam lingua eorum Dal partem ſignificat.

Ibidem.

S. Hibernia.

Hæc autem proprie patria Scottorum eſt.

Ibidem.

Eſt autem ſinus maris permaximus, qui antiquitus gentem Britonum à Pictis ſecernebat, qui ab occidente in terras longo ſpatio erumpit, ubi eſt civitas Britonum munitiſſima uſque hodie, quæ vocatur Alcluith. Ad cujus videlicet ſinus ſeptentrionalem partem Scotti, quos diximus, advenientes, ſibi locum patriæ fecerunt.

Ex ſecundo cap^e.

S. Tameſis

Ripamque fluminis, ac pene totum ſub aqua vadum, acutiſ-

ſ. multitudo Britan.

ſimis ſudibus præſtruxerat; quarum veſtigia ſudium ibidem uſque hodie viſuntur, & videtur inſpectantibus, quod ſingulæ earum ad modum humani femoris groſſæ, & circumfuſæ [a] plumbo, immobiliter erant in profundum fluminis infixæ.

Ex tertio cap.

Vectam inſulam Britanniæ proximam à meridie, Roma-

S. Veſpaſianus

norum ditioni ſubjugavit; quæ habet ab oriente in occaſum xxx. circiter milia paſſuum, ab auſtro in boream xii. in orientalibus ſuis partibus mare ſex milium, in occidentalibus trium, à meridiano Britanniæ littore diſtans.

Ex cap°. 4°.

[180]

☞ Anno ab incarnatione domini clvi°. [regni 17°.] Marcus Antonius Verus 14us. ab Auguſto, regnum cum [Lucio] Aurelio Commodo fratre ſuſcepit: quorum temporibus cum Eleutherius, vir ſanctus, pontificatui Romanæ eccleſiæ præeſſet, miſit ad eum Lucius, Britannorum rex, epiſtolam, obſecrans, ut, per ejus mandatum, Chriſtianus efficeretur: & mox effectum piæ poſtulationis conſecutus eſt, ſuſceptamque fidem Britanni uſque in tempora Diocleſiani principis inviolatam integramque quieta pace ſervabant.

[A°. D^i. 180. incepit, & Antonium Commodum filium conſortem regni fecit.]

a Plumbo immobiliter hæreant, in prof. flu: infixæ *alii.*

Ex 5°. cap.

Victor ergo civilium bellorum, quæ ei graviſſima occurrerunt, in Britannias defectu pene omnium ſociorum trahitur, ubi magnis gravibuſque prœliis ſæpe geſtis, receptam partem inſulæ à ceteris indomitis gentibus non muro (ut quidam æſtimant) ſed vallo diſtinguendam putavit. Murus etenim de lapidibus, vallum vero, quo ad repellendam vim hoſtium caſtra muniuntur, fit de ceſpitibus, quibus circumciſis, [a] terra velut murus extruitur altus ſupra terram, ita ut [b] inante fit foſſa, de qua levati ſunt ceſpites, ſupra quam ſudes de lignis

Pag. 119. fortiſſimis præfiguntur. Itaque Severus magnam foſſam, firmiſſimumque vallum, crebris inſuper turribus communitum, à mari ad mare duxit: ibique apud Eboracum morbo obiit.

Ex cap. 6°.

Interea Diocleſianus in oriente, Maximianus Herculius in occidente vaſtari eccleſias, affligi interficique Chriſtianos, decimo poſt Neronem loco præceperunt.

Ibidem.

Denique etiam Britanniam [c] tum plurimâ confeſſionis deo devotæ gloriâ [d] ſublimavit.

Ex vii. cap°.

Siquidem in ea paſſus eſt S. Albanus.

Et paulo inferius.

Albanus [prothomartyr.] Amphibalus [martyr] de nomine (ut videtur) Bedæ ignotus.

Qui videlicet Albanus paganus adhuc, cum perfidorum principum mandata adverſum Chriſtianos ſævirent, clericum quendam, perſecutores fugientem, hoſpitio recepit: quem dum orationibus continuis, ac vigiliis, die noctuque ſtudere conſpiceret, ſubito divina gratia reſpectus, exemplum fidei, ac pietatis illius, cœpit æmulari, ac ſalutaribus ejus exhortationibus paulatim edoctus, relictis idolatriæ tenebris, Chriſtianus integro ex corde factus eſt, &c. Ibidem multa de ejus martyrio.

Ibidem.

Murus flu. Pervenit ad flumen Murum, quod harenam, ubi feriendus erat dividebat.

Ibidem.

Verolamium. [S. Albans.]

Paſſus eſt autem S. Albanus die decimo Cal. Jul. juxta civitatem Verolamium, quæ nunc à gente Anglorum Yerlamceſtre appellatur. Ubi poſtea, redeunte temporum Chriſtianorum ſerenitate, eccleſia eſt mirandi operis, atque ejus martyrio condigna, extructa.

a E terra *al.* *b* Ante ſit *al.* *c* Complurimâ *al.* *d* *Sup.* perſecutio.

Ibidem.

Ibidem.

Paſſi ſunt ea tempeſtate Aaron & Julius, Legionum urbis cives, aliique utriuſque ſexus diverſis in locis plures. Civitas Legionum.

Lelandus.

Beda hîc ſub nomine Clerici Amphibalum ſignificat, qui per nomen fortaſſe ignotus fuit; de cujus etiam martyrio nihil prorſus ſcribit.

Ex cap°. VIII°.

Manſitque hæc in eccleſiis Chriſti, quæ erant in Britannia, pax uſque ad tempora Arrianæ veſaniæ, quæ, corrupto orbe toto, hanc etiam inſulam, extra orbem tam longe remotam, veneno ſui infecit erroris, & hac quaſi via peſtilentiæ trans oceanum patefacta, (non mora) omnis ſe lues hæreſeos [a] hujuſque inſulæ, novi ſemper aliquid audire gaudenti, & nihil certi firmiter obtinenti, infudit. Arriana hæreſis Britannos infecit.

Ibidem.

Hic Conſtantinum filium, ex concubina Helena creatum, imperatorem Galliarum reliquit.

Ex cap°. 10°. Pag. 120.

S. Arcadii.

Cujus temporibus Pelagius Britto, contra auxilium gratiæ ſupernæ, venena ſuæ perfidiæ longe lateque diſperſit, utens cooperatore Juliano de Campania, quem dudum amiſſi epiſcopatus intemperans cupido exagitabat. Pelagius [hæreticus.]

Ex cap°. 11°.

S. Roma capta à Gothis.

Poſt annos ferme 470. ex quo C. Julius Cæſar eandem inſulam adiit.

Ibidem de Romanis (ni fallor) Britanniam incolentibus, aut olim per legiones eam defendentibus.

Habitabant autem intra vallum, quod Severum trans inſulam feciſſe commemoravimus, ad plagam meridianam, quod civitates, pharus, pontes, & ſtratæ ibidem factæ, uſque hodie teſtantur. Ceterum ulteriores Britanniæ partes, vel eas etiam, quæ ultra Britanniam ſunt, inſulas, jure dominandi poſſidebant.

Ex 12°. cap.

Exin Britannia, omni armato milite, militaribus copiis univerſis, tota floridæ juventutis alacritate, ſpoliata, quæ, tyrannorum temeritate [b] obducta, nuſquam ultra domum rediit, prædæ tantum patuit, utpote omnis bellici uſus prorſus ignara: denique ſubito duabus gentibus tranſmarinis vehementer ſævis, [c] ※

[a] L. cujuſque, *ex impreſſ.* [b] Abducta *MS.* [c] *Signum hoc marginale eſt ab ipſo Lelando.*

 Scottorum

Scottorum à Circio, Pictorum ab Aquilone, multos ſtupet gemitque per annos. Tranſmarinas autem dicimus has gentes, non quod extra Britanniam eſſent poſitæ, ſed quia à parte Britonum erant remotæ duobus ſinibus maris interjacentibus, quorum unus ab orientali [[a] mari, alter ab occidentali,] Britanniæ terras longe lateque inrumpit, quamvis ad ſe invicem pertingere non poſſunt. Orientalis habet in medio ſui urbem Yidi; occidentalis ſupra ſe, hoc eſt, ad dexteram ſui, habet urbem Alcluit, quod lingua eorum ſignificat petram cluit. Eſt enim juxta flu. nominis illius. Ob harum ergo infeſtationem gentium, Brittones, legatos Romam cum epiſtolis mittentes, lachrymoſis precibus auxilia flagitabant, ſubjectionemque continuam, dummodo hoſtis imminens longius arceretur, promittebant. Quibus mox legio deſtinatur armata, quæ ubi inſulam advecta, & congreſſa eſt cum hoſtibus, magnam eorum multitudinem ſternens, ceteros ſociorum finibus expulit; eoſque interim, à diriſſima depreſſione liberatos, hortata eſt, inſtruere inter duo maria trans inſulam murum, qui arcendis hoſtibus poſſit eſſe præſidio: ſicque domum cum triumpho magno reverſa eſt. At inſulani murum, * quem juſſi fuerant, non tam lapidibus quam ceſpitibus conſtruentes, utpote nullum tanti operis artificem habentes, ad nihil utilem ſtatuunt. Fecerunt autem eum inter duo freta, vel ſinus, de quibus diximus, maris, per millia paſſuum plurima; ut ubi aquarum munitio deerat, ibi præſidio valli fines ſuos ab hoſtium irruptione defenderent. Cujus operis ibidem facti, id eſt, valli latiſſimi, & altiſſimi, uſque hodie certiſſima veſtigia cernere licet. Incipit autem duorum ferme milli[ari]um

n

ſpatio à monaſterio Ebbercurnig, ad occidentem, in loco, qui ſermone Pictorum Peanuael, lingua autem Anglorum Pennelton, appellatur; & tendens contra occidentem terminatur juxta urbem Alcluit. Verum priores inimici ubi Romanorum militem abiiſſe conſpexerant, mox advecti navibus inrumpunt terminos, cæduntque omnia, &, quaſi maturam ſegetem, obvia quæque metunt, calcant, tranſeunt. Unde rurſum mittuntur Romam legati, flebili voce auxilium implorantes, ne penitus miſera patria deleretur, ne nomen Romanæ provinciæ, quod apud eos tam diu claruerat, exterarum gentium improbitate obrutum vileſceret. Rurſum mittitur legio, quæ inopinata tempore autumni adveniens, magnas hoſtium ſtrages dedit, eoſque, qui evadere poterant, omnes trans maria fugavit, qui prius anniverſarias

Alias Guidi. Vide num legi poſſit Twidi, ut intelligat urbem poſitam ſuper Twidum flu. ubi nunc Berovicum.

Cluta urbs unde. Alcluit, i. e. petra.

* Lege rectius, quemadmodum.

Pag. 121. Penuahle. Pennelton.

[a] *Ex impreſſ.*

prædas

prædas trans maria milite nullo obſiſtente cogere ſolebant. Tum Romani denuntiavere Britonibus, non ſe ultra ob eorum defenſionem tam laborioſis expeditionibus poſſe fatigari. Ipſos potius monent arma corripere, & certandi cum hoſtibus ſtudium ſubire, qui non aliam ob cauſſam, quam ſi ipſi inertia ſolverentur, eis poſſent eſſe fortiores. Quin etiam, quia & hoc ſociis, quos derelinquere cogebantur, aliquid commodi adlaturum putabant, murum à mari ad mare recto tramite inter urbes, quæ ibidem, ob metum hoſtium, factæ fuerunt, ubi & Severus quondam vallum fecerat, firmo de lapide locarunt. Quem videlicet murum hactenus famoſum, atque conſpicuum, ſumptu pub: privatoque, adjuncta ſecum Britannorum manu, conſtruebant, octo pedes latum, & 12. altum, recta ab oriente in occaſum linea, ut uſque hodie intuentibus clarum eſt. Quo mox condito dant fortia ſegni populo monita, præbent inſtruendorum exemplaria armorum. Sed & in littore oceani ad meridiem, quo naves eorum habebantur, quia & inde barbarorum irruptio timebatur, turres per intervalla ad proſpectum maris collocant, & vale dicunt

o

ſociis, tanquam ultra non reverſuri. Quibus ad ſua remeantibus, cognita Scotti Pictique reditus denegatione redeunt confeſtim ipſi, & ſolito confidentiores facti, omnem [a] aquilonalem extremamque inſulæ partem pro indigenis ad murum uſque capeſſunt. Statuitur ad hæc in edito arcis acies [b] ſegnis, ubi trementi corde ſtupida die noctuque marcebat. At contra non ceſſant uncinata hoſtium tela. Ignavi propugnatores, miſerrime de muris tracti, ſolo adlidebantur. Quid plura? relictis civitatibus, ac muro, fugiunt, diſperguntur, inſequitur hoſtis, accelerantur ſtrages cunctis crudeliores prioribus. Sicut enim agni à feris, ita miſeri cives [c] diſperduntur ab hoſtibus. Unde à manſionibus ac poſſeſſiunculis ſuis ejecti, imminens ſibi famis periculum latrocinio, ac rapacitate mutua, temperabant, augentes externas domeſticis motibus clades, donec omnis regio totius cibi ſuſtentaculo, excepto venandi ſolatio, vacuaretur.

Ex cap. XIII°.

S. Theodoſii Junioris.

Cujus anno imperii 8°. Palladius ad Scottos, in Chriſtum credentes, à pontifice eccleſiæ Cœleſtino primus mittitur epiſcopus.

Ibidem. Pag. 122.

S. Theodoſii.

Anno regni ejus XXIII°. Ætius, vir inluſtris, qui & patricius fuit, 3m. cum Symmacho geſſit conſulatum. Ad hunc pau-

a Sic. *b Signis MS.* *c Diſcerpuntur MS.*

perculæ

Epiſtola Britannorum ad Ætium.

perculæ Britonum relliquiæ mittunt epiſtolam, cujus hoc principium eſt: "Ætio ter conſuli gemitus Britannorum." Et in proceſſu epiſtolæ ita ſuas calamitates explicant: "Repellunt barbari ad mare, repellit mare ad barbaros. Inter hæc oriuntur duo genera funerum; aut jugulamur, aut mergimur." Neque hæc tamen agentes quicquam ab eo auxilii impetrare quiverunt, utpote qui graviſſimis eo tempore bellis cum Bledda & Attila, regibus Hunorum, erat occupatus.

Ex cap. XIIII°.

Interea Britones fames illa præfata magis magiſque adficiens, ac famam ſuæ malitiæ poſteris diuturnam relinquens, multos eorum coëgit victas infeſtis prædonibus dare manus; alios vero nunquam, quin potius confidentes in divinum, ubi humanum ceſſavit, auxilium, de ipſis montibus, ſpeluncis, ac ſaltibus continue rebellabant: & tum primum inimicis, qui per multos annos prædas in terra agebant, ſtrages dare cœperunt. Revertuntur ergo [a] impudentes graſſatores Hiberni [b] domum, poſt non longum tempus reverſuri. Picti in extrema parte inſulæ tunc primum, & deinceps, quieverunt; prædas tamen nonnunquam exinde & [c] contritiones de Britonum gente agere non ceſſarunt. Ceſſante autem vaſtatione hoſtili, tantis frugum copiis inſula, [d] quantis nulla retro ætas meminit, adfluere cœpit. Cum quibus & luxuria creſcere, & hanc continuo omnium lues ſcelerum comitari acceleravit; crudelitas præcipue, & odium veritatis, amorque mendacii, ita ut, ſi quis eorum mitior, & veritati aliquatenus propior, videretur, in hunc, quaſi Britanniæ ſubverſorem, omnium odia telaque ſine reſpectu contorquerentur. Et non ſolum hæc ſeculares viri, ſed etiam ipſe grex domini, ejuſque paſtores, egerunt; ebrietati, animoſitati, litigio, contentioni, invidiæ, ceteriſque hujuſmodi facinoribus, ſua colla, abjecto levi jugo Chriſti, ſubdentes. Interea ſubito corruptæ mentis homines acerba peſtis corripuit, quæ in brevi tantam ejus multitudinem ſtravit, ut ne ſepeliendis quidem mortuis vivi ſufficerent. Sed ne morte quidem ſuorum, nec timore mortis, hi, qui ſupererant, à morte animæ, qua peccando ſternebantur, revocari poterant. Unde non multo poſt acrior gentem peccatricem ultio diri ſceleris ſecuta eſt. Initum namque eſt conſilium, quid agendum, ubi quærendum eſſet præſidium, ad evitandas, vel repellendas, tam feras, tamque creberrimas, gentium [e] aquilonalium irruptiones: placuitque omnibus cum ſuo rege Vortigerno, ut Saxonum gentem de tranſmarinis partibus in auxilium vocarent. Quod domini

a Imprudentes *al.* b Domus *al.* c Contritione *MS.* d Quantas *MS.* e *Sic.*

nutu

nutu diſpoſitum eſſe conſtat, ut veniret contra improbos malum, ſicut evidentius rerum exitus probavit.

Ex cap. 15°. Pag. 123.

Tunc Anglorum, ſive Saxonum, gens, invitata à rege præfato, Britanniam tribus longis navibus advehitur, & in orientali parte inſulæ, jubente eodem rege, locum manendi, quaſi pro patria pugnatura, re autem vera hanc expugnatura, ſuſcepit. Inito ergo certamine cum hoſtibus, qui ab aquilone ad aciem venerant, victoriam ſumpſere Saxones. Quod ubi domi nuntiatum eſt, ſimul & inſulæ fertilitas, ac ſegnitia Britonum; mittitur confeſtim illo claſſis prolixior, armatorum ferens manum fortiorem, quæ præmiſſæ adjuncta cohorti invincibilem fecit exercitum. Suſceperunt ergo qui advenerant, donantibus Britannis, locum habitationis inter eos, ea conditione, ut hi pro patriæ pace & ſalute contra adverſarios militarent, illi militantibus debita ſtipendia ferrent. Advenerant autem de tribus Germaniæ populis fortioribus, id eſt, Saxonibus, Anglis, & Vitis. De Vitarum origine ſunt Cantuarii; & Wictuarii, hoc eſt, ea gens quæ Vectam tenet inſulam, & ea quæ uſque hodie in provincia Occidentalium Saxonum, Vitarum natio nominatur, poſita contra ipſam inſulam Vectam. De Saxonibus, i. e. ea regione quæ nunc antiquorum Saxonum cognominatur, venere Orientales Saxones, Meridiani Saxones, Occidui Saxones. Porro de Anglis, hoc eſt, de illa patria quæ [a] Angulus dicitur, & ab eo *

tempore uſque hodie manere deſertus inter provincias Vitarum & Saxonum perhibetur, Orientales Angli, Mediterranei Angli, Merci, tota Northanumbrorum progenies, i. e. illarum gentium, quæ ad boream Humbri flu. inhabitabant, ceterique Anglorum populi ſunt orti. Duces fuiſſe perhibentur eorum primi Hengiſt & Horſa; è quibus Horſa poſtea occiſus in bello à Britonibus, hactenus in Orientalibus Cantiæ partibus monumentum habet ſuo nomine inſigne. Erant autem filii Wictgiſli, cujus pater Wicta, cujus pater Wecta, cujus pater Woden, de cujus ſtirpe multarum provinciarum [b] regium genus originem duxit. Non mora ergo, confluentibus certatim in inſulam gentium memoratarum catervis, grandeſcere populus cœpit advenarum, ita ut ipſis quoque, qui eos advocaverant, indigenis eſſent terrori. Tum ſubito inito ad tempus fœdere cum Pictis, quos longius jam bellando propulerant, in ſocios arma vertere incipiunt. Et primum quidem annonas ſibi eos adfluentius miniſtrare cogunt, quærenteſque occa-

a Lineola ducitur ſub hac voce, & aſteriſcus in margine collocatur. Utrumque eſt à manu Lelandi. *b Regnum MS.*

7 ſionem

ſionem divortii, proteſtantur, niſi profuſior ſibi alimentorum copia daretur, ſe cuncta inſulæ loca, rupto fœdere, vaſtaturos. Neque aliquanto ſegnius minas effectibus [a] proſecuntur. Siquidem, ut breviter dicam, accenſus manibus Paganorum
Pag. 124. ignis juſtas de ſceleribus populi dei ultiones expetiit, non illius impar, qui quondam à Chaldæis ſuccenſus Hieroſolymæ mœnia, immo ædificia, cuncta conſumpſit. Sic enim & hic, agente impio victore, imo diſponente juſto judice, proximas quaſque civitates, agroſque depopulans, ab orientali mare uſque ad occidentale, nullo prohibente, ſuum continuavit incendium, totamque prope inſulæ pereuntis ſuperficiem obtexit. Ruebant ædificia publica, ſimul & privata; paſſim ſacerdotes intra altaria trucidabantur; præſules cum populis, ſine ullo reſpectu honoris, ferro pariter & flammis abſumebantur: nec erat qui crudeliter interemptos ſepulturæ traderet. Itaque non nulli de miſerandis reliquiis in montibus comprehenſi acervatim jugulabantur: alii fame confecti procedentes manus hoſtibus dabant, pro accipiendis alimentorum ſubſidiis æternum ſubituri ſervitium; ſi tamen non continuo trucidarentur: alii perſtantes in patria trepidi pauperem vitam in montibus, ſylvis, vel rupibus arduis, ſuſpecta ſemper mente agebant.

Cap. 16m.

At ubi hoſtilis exercitus, exterminatis diſperſiſque inſulæ indigenis, domum reverſus eſt, cœperunt & illi paulatim vires animoſque reſumere, emergentes de latibulis, quibus abditi fuerant, & unanimi conſenſu auxilium cœleſte precantes, ne uſque ad internecionem uſquequaque delerentur. Utebantur eo tempore duce Ambroſio Aureliano, viro modeſto, qui ſolus forte Romanæ gentis præfatæ tempeſtati ſuperfuerat, occiſis in eadem parentibus, regium nomen & inſigne ferentibus. Hoc ergo duce vires capeſſunt Britones, & victores provocantes ad prœlium, victoriam ipſi, deo favente, ſuſcipiunt. Et eo tempore nunc cives, nunc hoſtes, vincebant, uſque ad annum obſeſſionis Badonici montis, quando non minimas eiſdem hoſtibus ſtrages dabant, quadrageſimo circiter & 4°. anno adventus eorum in Britanniam. Sed hæc poſtmodum.

Ex cap. 17°.

Ante paucos ſane adventus eorum annos hæreſis Pelagiana, per Agricolam inlata, Severiani epiſcopi Pelagiani filium, fidem Britannorum fœda peſte commaculaverat. Verum Britanni cum neque ſuſcipere dogma perverſum, gratiam Chriſti blaſphemando, ullatenus vellent, neque verſutiam nephariæ perſuaſionis refutare verbis certando ſufficerent, in-

a *Sic.*

veniunt

veniunt ſalubre conſilium, ut à Gallicanis [a] anteſtitibus auxilium belli ſpiritualis inquirant.

Lelandus.

Ex hoc capite, & aliquot ſubſequentibus, apparet, Eiricum uſum fuiſſe ſola Bedæ autoritate in vita S. Germani, quam ad Carolum Mag. carmine ſcripſit. S. Germanus.

Ex cap. 20.

Interea Saxones Pictique bellum adverſus Britones junctis viribus ſuſceperunt, quos eadem neceſſitas in caſtra contraxerat: & cum trepidi partes ſuas pene impares judicarent, ſanctorum antiſtitum auxilium petierunt.

Ex cap°. XXI°. *de reditu S. Germani in Britan:*

Namque, adjuncto ſibi Severo, totius ſanctitatis viro, (qui erat diſcipulus patris Lupi, Trecaſenorum epiſcopi, & tunc Treveris ordinatus epiſcopus, gentibus primæ Germaniæ verbum prædicabat) mare conſcendit.

Cap. 22^m^. Pag. 125.

Interea [b] Britanniâ ceſſatum quidem eſt parumper ab externis, ſed non à civilibus, bellis. Manebant exterminia civitatum ab hoſte dirutarum ac deſertarum. Pugnabant contra invicem qui hoſtem evaſerant cives. Attamen recente adhuc memoria calamitatis & cladis inflictæ, ſervabant utcunque reges, ſacerdotes, privati, & optimates ſuum quique ordinem. At illis [c] decidentibus, cum ſucceſſiſſet ætas tempeſtatis illius neſcia, & præſentis ſolum ſerenitatis ſtatum experta, ita cuncta veritatis ac juſticiæ moderamina concuſſa

o

ac ſubverſa ſunt, ut earum non dicam veſtigium, ſed ne memoria quidem, præter in paucis, & valde paucis, ulla appareret. [d] Qui, inter alia inenarrabilium ſcelerum facta, quæ hiſtoricus eorum Gildas flebili [e] ſermone'' deſcribit, & hoc addebant, ut nunquam genti Saxonum, ſive Anglorum, ſecum Britanniam incolenti, verbum fidei prædicando committerent. Sed non tamen divina pietas plebem ſuam, quam præſcivit, deſeruit, [f] qui multo digniores genti memoratæ præcones veritatis, per quos crederet, deſtinavit.

Ex cap. 23°.

S. Gregorius [A°. 7°. alii A°. 10.] [alii 17. Mauricii A°. D. 600.]

Qui divino admonitus inſtinctu, anno decimo 4. [597.] [Mahometes naſcitur 14. Mauritii A. 597. Di.]

Mauricii Aug.

ejuſdem principis, adventus vero Anglorum in Britanniam

a Sic in MS. Convenitque hæc ratio ſcribendi cum Etymologiæ regulis. Infra tamen antiſtitum. *b* Britanniæ *MS.* *c* Decedentibus *al.* *d* Quin *al.* *e Ex impreſſ.* *f* Quin *al.*

anno circiter CL°. miſit, ſervum dei, Auguſtinum, & alios plures cum eo monachos, timentes deum, prædicare verbum dei genti Anglorum.

Ex cap°. 25°.

Erat eodem tempore rex Ethelberht in Cantia potentiſſimus, qui ad confinium uſque Humbri flu. maximi, quo meridiani & ſeptentrionales Anglorum populi dirimuntur, fines imperii tedenderat. Eſt autem ad orientalem Cantiæ plagam Thanatos inſula non modica, i. e. magnitudinis, juxta conſuetudinem æſtimationis Anglorum, familiarum ſexcentarum, quam à continenti terra ſecernit flu: Wantſinu, qui eſt latitudinis circiter trium ſtadiorum, & duobus tantum in locis eſt tranſmeabilis. Utrumque enim caput in mare protendit. In hac ergo applicuit ſervus domini Auguſtinus, & ſocii ejus viri, ut ferunt, ferme quadraginta.

Thanatos inſula.

Ibidem.

Nam & antea fama ad eum Chriſtianæ Religionis pervenerat, utpote qui & uxorem habebat Chriſtianam de gente Francorum [a] regia, vocabulo Berctham; quam ea conditione à parentibus acceperat, ut ritum fidei ac religionis ſuæ cum epiſcopo, quem ei adjutorem fidei dederant, nomine Liudhardo, [b] inviolatum ſervare licentiam haberet.

Pag. 126.

Ibidem.

Dedit ergo eis [c] mantionem in civitate Doruberneuſi, quæ imperii ſui totius erat metropolis.

Ex cap. 26°.

Erat autem prope ipſam civitatem ad orientem eccleſia, in honorem S. Martini antiquitus facta, dum adhuc Romani Britanniam incolerent, in qua regina, quam Chriſtianam fuiſſe prædiximus, orare conſueverat. In hac ergo & ipſi primo convenire, & pſallere, orare, miſſas facere, prædicare, & baptizare cœperunt.

Ibidem.

Nec diſtulit, quin etiam ipſis doctoribus ſuis locum ſedis, eorum gradui congruum, in Doruvernenſi metropoli ſua donaret, ſimul & neceſſarias in diverſis ſpeciebus poſſeſſiones conferret.

Ex cap. 29°.

Miſit cum præfatis legatariis ſuis plures cooperatores, ac verbi miniſtros; in quibus præcipui, & primi, erant, Mellitus, Juſtus, Paulinus, Rufinianus.

a Regiam *MS. cum aſteriſco ſub* m. b Inviolatam *al.* c *Sic.*

Ex

Ex XXX. *cap°. quod tantum continet epiſtolam Gregorii ad Mellitum.*

Quia fana idolorum deſtrui in eadem gente minime debeant; ſed ipſa, quæ in eis ſunt, idola deſtruantur.

Fana idolorum in eccleſias conſecrata.

Ibidem.

Et quia boves ſolent in ſacrificio demonum multos occidere, debet etiam eis hac de re aliqua ſolennitas immutari; ut die dedicationis, vel [a] nataliciis Sanctorum martyrum, quorum illic reliquiæ ponuntur, tabernacula ſibi circa eaſdem eccleſias, quæ ex fanis commutatæ ſunt, de ramis arborum faciant, & religioſis conviviis ſolempnitatem celebrent. Nec diabolo jam animalia occidant; & dominatori omnium de ſatietate ſua gratias referant.

Ex 33°. *cap.*

[b] At Auguſtinus in regia ſedem epiſcopalem, ut prædiximus, accepit, recuperavit in ea, regio fultus adminiculo, eccleſiam, quam inibi [c] antiquorum Romanorum fidelium opera factam fuiſſe didicerat, & eam in nomine S. Salvatoris dei & domini noſtri Jeſu Chriſti ſacravit, atque ibidem ſibi habitationem ſtatuit, & cunctis ſucceſſoribus ſuis. Fecit autem & monaſterium non longe ab ipſa civitate ad orientem, in quo, ejus hortatu, Ethelberht eccleſiam beatorum apoſtolorum Petri & Pauli à fundamentis conſtruxit, ac diverſis donis ditavit, in qua ipſius Auguſtini, & omnium epiſcoporum Dorobernenſium, ſimul & regum Cantiæ, poni corpora poſſent. Quam tamen eccleſiam non ipſe Auguſtinus, ſed ſucceſſor ejus Laurentius, conſecravit. Primus autem ejuſdem monaſterii abbas Petrus preſbyter fuit.

Ex cap. 34°.

Hiſdem temporibus regno Northanumbrorum præfuit rex fortiſſ: & gloriæ cupidiſſ: Ethelfrid, qui plus omnibus Anglorum primatibus gentem vaſtabat Britonum.

Lelandus. Hic Aidanum, regem Scottorum, bello vicit. Pag. 127.

Ex 2°. *cap.* 2[i]. *libri.*

Interea Auguſtinus, adjutorio uſus Edelberhti regis, convocavit ad ſuum colloquium epiſcopos, ſive doctores, maximæ & proximæ Britonum provinciæ, in loco [d] ubi uſque hodie lingua Anglorum Auguſtines ake, id eſt, robur Auguſtini, in confinio Wicciorum & occidentalium Saxonum, appellatur. Cœpitque eis fraterna admonitione ſuadere, ut, pace catholica ſecum habita, communem evangelizandi gentibus pro domino laborem ſuſciperent.

Prima ſynodus Auguſtini & Britannorum.

a Natalicii *MS.* *b* At Auguſtinus, ubi in regia civitate ſedem epiſcopalem, *al.* *c* Antiquo *MS, cum aſteriſco ſub* o. *d* Qui uſque *al.*

Ibidem.

Secunda ſynodus. [A°. Di. 600. & plus.]

Quod cum eſſet ſtatutum, venerunt, ut perhibent, VII. Britonum epiſcopi, & plures viri doctiſſimi, maxime de nobiliſſimo eorum monaſterio, quod vocatur lingua Anglorum Bencornaburg, cui tempore illo Dinoth abbas præfuiſſe narratur.

Ibidem.

Rex Anglorum fortiſſimus Ethelfrid, collecto grandi exercitu ad civitatem Legionum, quæ à gente Anglorum Legaceſtre, à Britonibus autem rectius Caerlegion appellatur, maximam perfidæ gentis ſtragem dedit. Cumque bellum acturus videret ſacerdotes eorum, qui ad exorandum deum pro milite bellum agente convenerunt, ſeorſum in tutiore loco conſiſtere, ſciſcitabatur qui eſſent hii, quidve acturi convenissent? Erant autem plurimi eorum de monaſterio Bancor, in quo tantus fertur fuiſſe numerus monachorum, ut, cum in ſeptem portiones eſſet, cum præpoſitis ſibi rectoribus monaſterium diviſum, nulla harum portio minus quam trecentos homines haberet, qui omnes de labore manuum ſuarum vivere ſolebant.

Ibidem.

Itaque in hos primum arma verti jubet, & ſic ceteras nefandæ militiæ copias, non ſine magno exercitus ſui damno, delevit. Extinctos in ea pugna [a] feruntur de his, qui ad orandum venerunt, viros circiter mille ducentos, & ſolum quinquaginta fuga eſſe lapſos. Brocmail ad primum hoſtium adventum cum ſuis terga vertens, eos, quos defendere debuerat, inermes ac nudos ferientibus gladiis reliquit.

Ex cap. 3°. de Mellito & Juſto, in epiſcopos ordinatis.

Mellitum [b] quidem ad prædicandum provinciæ Orientalium Saxonum, qui Tamenſi flu: dirimuntur à Cantia, & ipſi orientali mari contigui, quorum metropolis Londonia civitas eſt, ſupra ripam præfati flu: poſita, & ipſa multorum emporium populorum terra marique venientium eſt: in qua videlicet gente tunc temporis Seberht, nepos Ethelbercti ex ſorore Ricula, regnabat, quamvis ſub poteſtate ejuſdem poſitus Ethelbercti.

Ibidem.

Ubi vero & hæc provincia verbum veritatis, prædicante Mellito, accepit, fecit rex Ethelberct in civitate Lundoniæ eccleſiam S. Pauli apoſtoli, in qua locum ſedis epiſcopalis

a Ferunt *al.* b *S.* ordinavit.

&

& ipſe & ſucceſſores ejus haberent. Juſtum vero in ipſa Cantia Auguſtinus epiſcopum ordinavit in civitate, quam gens Anglorum à primario quodam illius, qui dicebatur Hrof, Hrofeſceſter cognominat. Diſtat autem à Duroverni milibus paſſuum fere 24^{or} ad occidentem, in qua rex Ethelberct eccleſiam S. Andreæ apoſtolici fecit. Pag. 128.

Ex cap°. 5°.

Ethelberct, rex Cant: poſt regnum temporale, quod 56^{a}. annis glorioſiſſime tenuerat, æterna regni cœleſtis gaudia ſubiit.

Ibidem de Edwino rege Northumbrorum loquens :

Nec non & Mevanias, Britonum inſulas, quæ inter Hiberniam & Britanniam ſitæ ſunt, Anglorum ſubjecit imperio.

Ibidem.

Qui inter cetera bona, quæ genti ſuæ conſulendo conferebat, etiam decreta illi judiciorum, juxta exemplum Romanorum, cum conſilio ſapientum conſtituit; quæ conſcripta Anglorum ſermone hactenus habentur, & obſervantur ab [a] ea. [Edwini leges.]

Ibidem.

Erat autem Ethelberct filius Ermenrici, cujus pater Octa, cujus pater Oerit, cog: Oiſc, invitatus à Vortigerno Britanniam primus intravit.

Ex cap. 7°. Quomodo flamma ceſſerit precibus Melliti, Londin: archiepiſcopi Cantuar:

Tempore quodam civitas Doruvernenſis, per culpam incuriæ, igni correpta, crebreſcentibus cœpit flammis conſumi; quibus cum nullo aquarum injectu poſſet aliquis obſiſtere, jamque civitatis pars eſſet vaſtata non minima, atque ad epiſcopium furens ſe flamma dilataret, confidens epiſcopus in divinum, ubi humanum deerat, auxilium, [b] juſſit, ſævientibus huc illucque volantibus ignium globis, efferri &c.

Ex cap. nono. Succeſſus Eadwini, Northumbrorum regis, poſt acceptam à Paulino fidem.

Quin & Mevanias inſulas (ſicut & ſupra docuimus) imperio ſubjugavit Anglorum; quarum prior, quæ ad [c] auſtrum, & ſitu amplior, & frugum proventu atque ubertate felicior, nongentarum ſexaginta familiarum menſuram, juxta æſtimationem Anglorum, ſecunda trecentarum & ultra ſpatium tenet. Mevaniæ inſulæ.

a *Sic in Cod. noſtro.* Ea *tamen eſt vera lectio:* b Juſſit ſe obviam ſævientibus, & huc *&c. al.* c Auſtrum eſt, & *al.*

Ex eodem cap°. de Eumero ſicario.

Pervenit autem ad regem primo die juxta amnem Doruentionem, ubi tunc erat villa regalis.

Ex cap. 12. de cæde Edelfridi regis per Edwinum regem Northum:

Occidit in finibus gentis Merciorum ad orientalem plagam amnis qui vocatur Idle, in quo certamine & filius Readwaldi, vocabulo Regenhere, occiſus eſt.

Ex cap°. 13. de Cephi paganorum pontifice, & fano idolorum ab eodem deſtructo.

Oſtenditur autem ille locus quondam idolorum non longe ab Eboraco ad orientem, ultra amnem Doruentionem, & vocatur Godmundingham, ubi pontifex ipſe, inſpirante deo vero, polluit ac deſtruxit eas quas ipſe ſacraverat aras. [Nunc Godmanham.]

Pag. 129.

Ex cap°. 14°.

Baptizatus eſt autem [a] Eburaci die ſancto Paſchæ, pridie Iduum Aprilium, in eccleſia S. Petri apoſtoli, quam ibidem ipſe de ligno cum cathechizaretur, atque ad percipiendum baptiſma imbueretur, citato opere conſtruxit. [Catechizatio ante baptiſmum.]

Ibidem.

Curavit, docente eodem Paulino, majorem ipſo in loco & auguſtiorem de lapide fabricare baſilicam, in cujus medio ipſum, quod prius fecerat, oratorium includeretur. Præparatis ergo fundamentis in giro prioris oratorii, per quadrum incepit ædificare baſilicam. Sed priuſquam altitudo parietis eſſet conſummata rex ipſe impia nece occiſus [b] eſt", opus idem ſucceſſori ſuo Oſwaldo perficiendum reliquit.

Ibidem.

Quodam tempore Paulinus veniens cum rege & regina in villam regiam, quæ vocatur [c] ad Gefrin, 30ª. diebus ibidem cum eis catechizandi & baptizandi officio deditus moraretur: quibus diebus cunctis à mane ad veſperam nihil aliud ageret, quam confluentem eo de cunctis viculis ac locis plebem Chriſti verbo ſalutis inſtruere, atque inſtructam in flu. Glein, qui proximus erat, lavachro remiſſionis abluere. Hæc villa tempore ſequentium regum deſerta, & alia pro illa eſt facta in loco qui dicitur Melmin. Hæc quidem in provincia Berniciorum, ſed & in provincia Deirorum, ubi ſæpius manere cum rege ſolebat, baptizabat in flu: Suala, qui vicum [d] Cataractam præterfluit. Non dum enim oratoria,

a Eaduinus ſc. b Omittunt alii. c Sic in MS. Adgefrin *al. d* Juxta Cataractam *al. Et ſic infra cap. 19. l. 2.*

vel

vel baptiſteria, in ipſo exordio naſcentis ibi eccleſiæ poterant ædificari. Attamen in Campodono, ubi tunc etiam villa regia erat, fecit baſilicam, quam poſtmodum pagani, à quibus Eadwine rex occiſus eſt, cum tota villa eadem ſuccenderunt; pro qua reges poſteriores fecere ſibi villam in regione, quæ vocatur Loidis. Evaſit autem ignem altare quia lapideum erat, & ſervatur in monaſterio reverentiſſimi abbatis, & preſbyteri, Triduulphi, quod eſt in ſylva Elmete. Campodunum à Ceduualla, rege Britonum, & Penda devaſtatum.

Ibidem.

Erat autem præfatus rex Redwald natu nobilis, quamlibet actu * ignobilis, filius Tytili, cujus pater fuit Uuffa, à quo reges Orientalium Anglorum Wffingas appellant. * Quia receſſerat à fide.

Ibidem laus Sigberchti, regis orientalium Anglorum, & fratris Eorpuualdi, regis ejuſdem provinciæ.

Sigebricht, vir per omnia Chriſtianiſſ: ac doctiſſ: qui vivente ad huc fratre, cum exularet in Gallia fidei ſacramentis imbutus eſt.

Lelandus.

Felix Burgundus, annuente Sigebrichto, Orientalibus Anglis fidem prædicavit.

Ibidem de Felice.

Accepitque ſedem epiſcopatus in civitate Dommoc.

Ex cap°. 15°. Pag. 130.

Prædicabat autem Paulinus verbum etiam provinciæ Lindiſſi, quæ eſt prima ad meridianam Humbre flu: ripam, pertingens uſque ad mare, præfectumque Lindocolinæ civitatis, cui nomen erat Blecca, primum cum domo ſua convertit ad dominum. In qua videlicet civitate & eccleſiam operis egregii de lapide fecit, cujus tecto, vel longa incuria, vel hoſtili manu, dejecto, parietes hactenus ſtare videntur.

Ibidem.

De hujus fide provinciæ narravit mihi preſbyter & abbas
Ber d
vir quidam veraciſſ: de monaſterio Pearteneig, vocabulo Deda, retuliſſe ſibi quendam [a] Seniorum, baptizatum ſe fuiſſe die media à Paulino epiſcopo, præſente rege Eadwino, & multam populi turbam, in flu: Treantæ, juxta civitatem, quæ lingua Anglorum Tiouulfingaceſtre vocatur.

Ibidem de Edwino rege.

Nec non & incedente illo ubilibet per plateas, illud genus vexilli, quod Romani Tufam, Angli vero appellant Thuuf, ante eum ferri ſolebat.

[a] Seniorem *al.*

Ex

Ex cap. 19°. *de cæde Edwini facta per Ceaduallam regem Britonum, & Pendam regem Merciorum.*

Et conſerto gravi prœlio in campo qui vocatur Hedefeld, occiſus eſt Edwine die 4°. Id. Octob. anno dominicæ incarnat: 633°. cum eſſet annorum quadraginta & [a] VII.

Ibidem.

At vero Ceadualla, quamvis nomen & profeſſionem haberet Chriſtiani, adeo tamen erat animo ac moribus barbarus, ut ne ſexui quidem muliebri, vel innocuæ parvulorum parceret ætati.

Ibidem.

Allatum eſt autem caput Edwini regis Eboracum, & inlatum poſtea in eccleſiam beati apoſtoli Petri quam ipſe cœpit.

Ibidem de Jacobo Diacono, cantore perito.

Cujus nomine vicus, in quo maxime ſolebat habitare, Juxta Cataractam, uſque hodie cognominatur.

Ex 1. *cap°.* 3[i]. *libri de loco, in quo Oſwaldus rex de Ceadwala triumphavit.*

Vocatur autem locus ille lingua Anglorum Hevenfeld, quod dici poteſt Latine cœleſtis campus.

Ibidem.

Eſt autem locus juxta murum illum, ad aquilonem, quo Romani quondam, ob arcendos barbarorum impetus, totam à mari ad mare præcinxere Britanniam.

Lelandus.

Non longe abeſt hic locus ab Haguſtalduno, ut ibidem Beda refert.

Ex cap. 2°.

Venienti igitur ad ſe epiſcopo (Aidano) rex (Oſwaldus) locum ſedis epiſcopalis in inſula Lindisfarnenſi, ubi ipſe petebat, tribuit; qui videlicet locus, accedente & recedente reumate, bis quotidie inſtar inſulæ maris circumluitur undis, bis, renudato littore, contiguus terræ creditur.

Ex cap°. 3°.

Pag. 131. Ninianus epiſcopus Candidæ caſæ in ditione regni Berniciorum.

Namque ipſi auſtrales Picti, qui intra eoſdem montes habent ſedes multo ante tempore, ut perhibent, relicto errore idolatriæ, fidem veritatis acceperunt, prædicante eis verbum Ninia epiſcopo reverentiſſimo & ſanctiſſ: viro de natione Britonum, qui erat Romæ regulariter fide & myſterio veritatis edoctus.

[a] VIII. *al.*

Ibidem.

Ibidem.

Unde & præfatam inſulam ab eis in poſſeſſionem monaſterii faciendi accepit: neque enim magna eſt, ſed quaſi familiarum quinque, juxta æſtimationem Anglorum.

Hi inſula à ſeptentrionalibus Pictis Columbæ data.

Ibidem.

In quibus omnibus idem monaſterium Inſulanum, in quo S. Columba ipſe requieſcit corpore, principatum tenet.

Ibidem.

At tunc veniente ad eos reverentiſſimo & ſanctiſſ: patre & ſacerdote Ecgberto, de natione Anglorum, qui in Hybernia diutius exulaverat pro Chriſto, eratque & doctiſſimus in ſcripturis, & longæva vitæ perfectione eximius, correcti ſunt per eum, & ad verum canonicumque Paſchæ diem tranſlati.

Ecgbertus corrector Paſchalis erroris.

Ex cap. 4°.

S. Oſuualdo.

Nam cum, interfecto illo in pugna, manus cum brachio à cetero eſſent corpore reſecatæ, contigit ut hactenus incorruptæ perdurent. Denique in urbe regia, quæ à regina [a] quadam" vocabulo Bebba cognominatur, loculo incluſæ argenteo in eccleſia S. Petri ſervantur.

Ex cap°. 5°.

Eo tempore gens Occidentalium Saxonum, qui antiquitus Geuiſſæ vocabantur, regnante Cynegilſo, fidem Chriſti ſuſceperunt, prædicante illis verbum Birino epiſcopo.

Ibidem.

Donaverunt autem ambo reges eidem epiſcopo civitatem, quæ vocatur Dorcinga, ad faciendam inibi ſedem epiſcopalem; ubi factis eccleſiis dedicatiſque, multis ad dominum pio ejus labore populis advocatis, migravit ad dominum, ſepultuſque eſt in eadem civitate, & poſt multos annos, Hedda epiſcopatum agente, tranſlatus inde in Ventam civitatem.

Oſwaldus, rex Northumbrorum, aderat ibi id temporis.

Ibidem.

Tandem rex, Cynegilſus qui Saxonum tantum linguam noverat, quia non intellexit linguam Birini. pertæſus barbaræ loquelæ, ſubintroduxit in provinciam alium ſuæ linguæ epiſcopum vocabulo Wyne, & ipſum in Gallia ordinatum; dividenſque in duas parochias provinciam, huic in civitate Venta, quæ à gente Saxonum Wintanceſtre appellatur, ſedem epiſcopalem tribuit.

[a] Quondam *al.*

Ex cap. 6°.

Earconberhtus rex Cantii.

☞ Hic primus regum Anglorum in toto regno ſuo idola relinqui ac deſtrui, ſimul & jejunium quadraginta dierum obſervari principali autoritate præcepit.

Ex cap°. 8.

Oſwaldi cædes per Pendam. Occiſus eſt commiſſo gravi prœlio ab eadem pagana gente paganoque rege Merciorum, à quo & prædeceſſor ejus Edwine peremptus fuerat, in loco qui lingua Anglorum nuncupatur Maſerfeld.

Pag. 132. *Ex cap°.* 10°. *de Tranſlatione corporis S. Oſwaldi per Oſtritham reg: Merc:*

Eſt monaſterium nobile in provincia Lindiſſi nomine Bear-

Oſtritha

daneg, quod eadem regina cum viro ſuo Edelredo multum diligebat, venerabatur, excolebat, in quo deſiderabat honoranda patrui ſui oſſa recondere.

Ibidem.

Oſtrithà

Denique tempore ſequente, cum præfata regina in eodem monaſterio moraretur, venit ad ſalutandam eam abbatiſſa quædam venerabilis, quæ uſque hodie ſupereſt, vocabulo Edelhild, ſoror virorum ſanctorum Edelwini & Aldwini, quorum prior epiſcopus in Lindiſſi provincia, ſecundus erat ab-

d Bearteneig cœnobium. bas in monaſterio quod vocatur Bearteneig, à quo non longe & illa monaſterium habebat.

Ex cap. 11°.

& manus cum a

Porro caput, cum manibus & brachiis à corpore præciſis, juſſit rex, qui occiderat, in ſtipitibus ſuſpendi. Quo poſt annum deveniens cum exercitu ſucceſſor regni ejus Oſwin, abſtulit ea, & caput quidem in cimiterio Lindisfarnenſis eccleſiæ, in regia vero civitate manus cum brachiis condidit.

Ibidem.

Acca Romam petiit. Denique reverentiſſimus antiſtes Acca ſolet referre, quia cum Romam vadens apud Sanctiſſ: Freſonum gentis archiepiſcopum Wilbrordum cum ſuo anteſtite Wilfrido moraretur.

Ex cap. 13°.

S. Paulini.

Ithamar epiſcopus Rofenſis. In cujus locum Honorius archiepiſcopus ordinavit Ithamar, oriundum quidem de gente Cantuariorum, ſed vita & eruditione anteceſſoribus ſuis æquandum.

Ibidem.

Ibidem.

Remiſit ergo exercitum quem congregavit, ac ſingulos domum redire præcepit à loco qui vocatur Wilfareſdune, i. e. mons Wilfari, & eſt à vico Cataractone decem ferme milibus paſſuum contra ſolſtitialem occaſum ſecretus.

Ex capo. 15o.

Nam tempore epiſcopatus ejus hoſtilis Merciorum exercitus, Penda duce, Nortdanhumbrorum regiones impia clade longe lateque devaſtans, pervenit ad urbem uſque regiam, quæ ex Bebbæ quondam reginæ vocabulo cognominatur, eamque, [a] quam neque armis, neque obſidione capere poterat, flammis abſumere conatus eſt. Deſciſſiſque viculis, qnos in vicinia urbis invenit, advexit illo plurimam congeriem trabium, tignorum, parietum, virgeorum, & tecti fenei, & his urbem in magna altitudine circumdedit à parte [b] qua terræ eſt contigua: & dum ventum oportunum cerneret, inlato igne urbem comburere [c] viſum eſt. Quo tempore reverentiſſ: [d] anteſtes Aidan in inſula Farne, quæ duobus ferme milibus paſſuum ab urbe procul abeſt, morabatur. Illo enim ſæpius, ſecretæ orationis & ſilentii cauſa, ſecedere conſueverat. Denique uſque hodie locum ſedis illius ſolitariæ in eadem inſula ſolent oſtendere. Qui cum ventis ferentibus

e

globos ignis, ac fumum ſupra muros urbis exaltari conſpiceret, fertur, ad cœlum elevatis oculis manibuſque, cum lachrimis dixiſſe: "Vide, domine, quanta mala facit Penda." Quo dicto, ſtatim mutati ab urbe venti in eos, qui accenderant, flammarum incendia retorſerunt. Ita ut aliquot læſi, omnes territi impugnare ultra urbem ceſſarent.

Ex capo. decimo 7o.

Mox ea, quæ in Galliis bene diſpoſita vidit, imitari cupiens, inſtituit ſcholam in qua pueri litteris erudirentur, juvante ſe epiſcopo Felice, quem de Cantia acceperat, eiſque pædagogos, ac magiſtros, juxta morem Cantuariorum, præbente.

Pag. 133. Schola à Sigeberth inſtituta apud Orientales Anglos. [Q? ſi Cantabrig: ſcola?]

Ex capo. 18o. de monaſterio Furſei Scotti Hibernienſis apud Orientales Anglos fundato tempore Sigeberhti regis.

Erat autem monaſterium, ſylvarum & maris vicinitate amœnum, conſtructum in caſtro quodam quod lingua Anglorum Cnobhereſburg, i. e. urbs Cnobheri, vocatur. Quod de inde rex provinciæ illius Anna, ac nobiles quique auguſtioribus ædificiis ac donariis adornarunt. [Nunc Burgh-caſtel.]

a Quia *pro* quam *habent alii.* b Quæ *al.* c Niſus eſt *al.* d *Vid. ſup. p.* 134.

Ibidem.

Reliquit monaſterium & animarum curam fratri ſuo Fullano, & preſbyteris Golbano & Dicullo.

Ex cap°. 2°.

His temporibus Middelengle, i. e. Mediterranei Angli, ſub principe Peada, filio Pendan regis, fidem & ſacramenta veritatis perceperunt.

Ibidem.

Baptizatus [a] eſt à Finano epiſcopo, cum omnibus qui ſecum venerunt comitibus ac militibus, eorumque famulis univerſis,
ſ. Oſwig Northumbr.
in vico regis inluſtri, qui vocatur [b] Ad murum. Et acceptis quatuor preſbyteris, qui ad docendam baptizandamque gentem illius & eruditione & [c] [vita] videbantur idonei, multo cum gaudio reverſus eſt. Erant autem preſbyteri Cedd, & Adda, & Betti, & Diuma, quorum ultimus natione Scottus, ceteri fuere de Anglis. Adda autem erat frater Uttan, [d] preſbyteri inluſtris, & abbatis monaſterii quod vocatur Ad Capræ caput.

Fit mentio de Utta quodam cap°. 14°. Capræ caput. [Gatſhead.]

Ibidem de Diuma Scotto, epiſcopo Mediter: Anglorum.

Defunctus eſt apud Mediterraneos Anglos in regione quæ
D
vocatur In Feppingum.

Ibidem de Sigeberhti, Orient: Saxonum regis, baptiſmo, qui ſucceſſit Sigeberhto cog: Parvo.

Baptizatus eſt cum eis à Finano epiſcopo in villa regia, cujus ſupra meminimus, qui vocatur Ad murum. Eſt enim juxta murum, quo olim Romani Britanniam inſulam præcinxere, duodecim milibus paſſuum à mari orientali ſecreta.

Ibidem de Ceddo electo Orient: Saxonum epiſcopo.

Qui, accepto gradu epiſcopatus, rediit ad provinciam, & majori autoritate cœptum opus explens, fecit per loca eccleſias, preſbyteros & diaconos ordinavit, qui ſe in verbo fidei & miniſterio baptizandi adjuvarent, maxime in civitate, quæ lingua Saxonum Ithamceſter appellatur; ſed & in illa, quæ Tilaburg cognominatur: quorum prior locus eſt in ripa Pentæ amnis, ſecunda in ripa Tamenſis.

[Nunc, ut nonnulli exiſtimant, Froſhwel vocatur.] [Nunc Tilbury.]

a Scilicet, Peada. *b* Æt palle *in verſione Anglo-Saxonica Ælfrediana.* Ad murum *retinet in verſione ſua Anglica cl. Stapletonus. At in ora libri* by Warwick *habet, prope Berovicum fuiſſe ſubindicans. Eadem item verba paullo inferius repetit.* *c Ex impreſſis.* *d* Preſbyteris *MS.*

Ibidem.

Ibidem.

Succeſſit autem Sigeberhto in regnum Sydhelme, filius Sexbaldi, qui baptizatus eſt ab ipſo Cedde in provincia Orient: Anglorum, in vico regio, qui dicitur Rendeleſham, i. e. manſio Rendeli.

Rendeleſham a 2. or 3. Miles from Wilebrige verſus Dunwich.

Ibidem ex cap°. 22. *de Ceddo, epiſcopo Orient: Saxonum.* Pag. 134.

Cui cum ille libenter adquieſceret, expleto ſtudio jejuniorum & orationis, fecit ibi monaſterium, quod nunc Leſtingei vocatur, & religioſis moribus, juxta ritum Lindisfarnenſium, ubi educatus erat, inſtituit.

Leſtingey monaſterium in regno Deirorum conſtructum favore Ædeluualdi regis, filii Oſwaldi.

Ibidem de morte Cedd, & ſæva per totum cœnobium peſte.

Caſu contigit, ut ad ipſum monaſterium tempore mortalitatis adveniens, tactus ibidem infirmitate corporis, obiret. Qui primo quidem foris ſepultus eſt; tempore autem procedente in eodem monaſterio eccleſia eſt [a] in honore dei & beatæ genitricis de lapide facta, & in illa corpus ipſius ad dexteram altaris reconditum. Peſtis.

Ibidem.

Quatuor ſiquidem hii, quos diximus, germani fratres, Cedd, Cymbil, Ceulm, & Ceadda, quod raro invenitur, omnes ſacerdotes domini fuerunt præclari, & duo ex eis etiam ſummi ſacerdotii gradu [b] functi ſunt.

Ex cap°. *xxiii*°. *de clara victoria Oſwig regis Northumb: contra Pendam, regem Merciorum.*

Inito ergo certamine fugati & cæſi ſunt pagani duces regis triginta, [c] [&] qui ad auxilium venerant pene omnes interfecti: in quibus Ædelhere, frater Annæ, regis Orientalium Anglorum, qui poſt eum regnavit, autor ipſe belli, perditis militibus ſive auxiliis, interemptus eſt. Et quia prope flu. Uinwed pugnatum eſt, qui tunc, præ inundantia pluviarum, late alveum ſuum, immo omnes ripas ſuas, tranſierat, contigit, ut multo plures aqua fugientes, quam bellantes perderet enſis. Uinwed flu.

Ibidem de Ælfleda virgine deo dicata.

Intravit autem præfata regis Oſwig filia, deo dicata, monaſterium, quod nuncupatur Heortei, i. e. inſula cervi, cui tunc

a In honorem beatæ Dei Genitricis *al.* *b* Facti *MS.* *c* *Ex impreſſ.*

Hild

Hild abbatiſſa præfuit. Quæ poſt biennium comparata poſſeſſione decem familiarum in loco qui dicitur Streoneſhalc, ibi conſtruxit monaſterium; in quo memorata regis filia primo diſcipula vitæ regularis, deinde etiam magiſtra extitit.

Ibidem.

n
In quo monaſterio & ipſa, & pater ejus Oſwig, & mater ejus Æanfled, & pater matris ejus Ædwine, & multi alii nobiles in eccleſia S. Petri apoſtoli ſepulti ſunt.

Ibidem de victoria Oſwig contra exercitum Pendæ.

Loidis
Ledis regio. Hoc autem bellum rex Oſwig in regione Ledis, 13°. regni ejus anno, 17ª. die Cal. Decemb. cum magna utriuſque populi utilitate confecit.

Ibidem.

Idem autem rex Oſwig tribus annis poſt occiſionem Pendan regis Merc: [a] genti, necnon & ceteris auſtralium provinciarum populis præfuit: qui etiam gentem Pictorum maxima ex parte regno Anglorum ſubjecit.

Ex cap°. 24°. de eccleſia per Finanum epiſcopum Scotta facta.

Finanus 2us. epiſcopus Lindisfar: Qui in inſula Lindisfar: fecit eccleſiam epiſcopali ſedi congruam; quam tamen more Scottorum, non de lapide, ſed de robore ſecto totam compoſuit, atque arundine contexit, quam tempore ſequenti reverentiſſ: archiepiſcopus Theodorus in honore beati Petri apoſtoli dedicavit. Sed & epiſcopus loci Eadberth, ablata arundine, plumbi laminis eam totam, hoc eſt, & tectum, & ipſos quoque parietes ejus, cooperire curavit.

Ibidem de Alchfridi, filii Oſwigis, munificentia in præceptorem ſuum Wilfridum.

Wilfridus abbas Ripenſis. Unde etiam ei donaverat monaſterium quadraginta familiarum in loco qui dicitur In Rhipū; quem videlicet locum paulo ante eis, qui Scottos ſequebantur, in poſſeſſionem monaſterii dederat. Sed quia illi poſtmodum, data ſibi optione, Pag. 135. ei magis loco cedere, quam ſuam mutare conſuetudinem volebant, dedit eum illi, qui dignam loco & doctrinam haberet, & vitam.

Ibidem de Synodo pro obſervatione Paſchali.

De obſervatione Paſchali. Mota ergo ibi quæſtione de Paſcha, vel tonſura, vel aliis rebus eccleſiaſticis, diſpoſitum eſt, ut in monaſterio, quod dicitur Streoneſhalc, ſinus phari quod & interpretatur, cui tunc abbatiſſa Hild deo devota femina præfuit, Synodus fieri, & hæc quæſtio terminari deberet. Veneruntque reges ambo

[a] Gentis *MS.*

illuc,

3us. Lindisfar:
illuc, pater ſcilicet & filius: epiſcopus Colman cum clericis Oſwig. Alchfred.
occident: Sax: epiſcopus.
ſuis de Scottia, Agilberhtus cum Agathone & Wilfrido preſbyteris. Jacobus & Romanus in horum parte erant: Hild abbatiſſa cum ſuis in parte Scottorum, in qua etiam erat venerabilis epiſcopus Cedd, jam dudum ordinatus à Scottis, ut ſupra docuimus, qui & interpres in eo conſilio vigilantiſſ: utriuſque partis extitit.

Diſputatio Wilfridi ibidem de obſervatione Paſchæ, quæ ſic incipit, " Paſcha quod facimus", &c.

Ex cap. 25°.

Facta eſt autem hæc quæſtio anno dominicæ incarnationis 664°. qui fuit annus Oſwig regis vigeſimus 2us. epiſcopatus autem Scottorum, [a] quem geſſerunt in provincia Anglorum, annus 30us. Siquidem Aidan 17. annis, Finan 10. Colman tribus epiſcopatum tenuere.

Ibidem.

Porro fratribus, qui in Lindisfarnenſi eccleſia, Scottis abeuntibus, remanere maluerunt, præpoſitus eſt abbatis jure reverentiſſ: ac manſuetiſſ: Eata, qui erat abbas in monaſterio quod vocatur Mailros; quod aiunt Colmannum abiturum petiſſe & impetraſſe à rege Oſwige, eo quod eſſet idem Eata unus ex duodecim [b] pueris" Aidani, quos primo epiſcopatus ſui tempore de natione Anglorum erudiendos in Chriſto accepit.

Ibidem.

Ipſe eſt Eata, qui non multo poſt eidem eccleſiæ Lindiſfarnenſi epiſcopus factus eſt.

Ex cap. 26°.

Quo etiam anno ſubita peſtilentiæ lues, depopulatis prius auſtralibus Britanniæ plagis, Nordanhumbrorum quoque provinciam corripuit, atque acerba clade diutius longe lateque deſæviens, magnam hominum multitudinem ſtravit. Qua plaga præfatus ſacerdos domini Tuda raptus eſt de mundo, & in monaſterio, quod vocatur [c] Vegnalech, honorifice ſepultus. Hæc autem plaga Hiberniam quoque inſulam pari clade premebat.

Tudæ epiſcopi Lindiſfar: meminit Beda cap°. hujus libri 25°.

Ibidem de Anglis ſtudendi gratia ad Scottos profectis.

Erant inter hos duo juvenes magnæ indolis, de nobilibus Anglorum, Edelhun & Ecgberht, quorum prior frater fuit Edelwini, viri æque deo dilecti.

a Quam *MS.* b *Ex impreſſ.* c Pegnalech, *vel* Pegnaleth, *alii.* *Et* Pegnaleah *quidem in verſione Anglo-Sax. Ælfrediana.*

3 *Ibidem.*

Ibidem.

Hi ergo cum eſſent in monaſterio, quod Scottorum lingua Rithmelſige [a] appellatur", & omnes ſocii ipſorum vel mortalitate de ſeculo rapti, vel per alia loca eſſent diſperſi, correpti ſunt ambo morbo ejuſdem mortalitatis, & graviſſime adflicti.

Ibidem.

Quid multa? ipſe Edelhun proxima nocte defunctus eſt. At vero Ecgberht, decuſſa moleſtia ægritudinis, convaluit.

Ex cap. 27°.

S. Eadhedus, preſbyter Alchfridi regis.

Qui poſtea, regnante Ecgfrido, Hripenſis eccleſiæ præſul factus eſt.

Pag. 136. *Ex cap°.* 2°. 4[i]. *libri, ubi loquitur de Theodoro Cilice archiepiſcopo Cant. & Adriano abbate S. Auguſtini Cantii.*

Et quia litteris ſacris ſimul & ſecularibus, ut diximus, habundanter ambo erant inſtructi, congregata diſcipulorum caterva, ſcientiæ ſalutaris quotidie flumina in rigandis eorum cordibus emanabant; ita ut etiam [b] metricæ artis, [c] Aſtronomiæ, & [d] Arithmetricæ eccleſiæ inter ſacrorum apicum volumina ſuis auditoribus contraderent. Indicio eſt, quod hodie ſuperſunt de eorum diſcipulis qui Latinam Græcamque linguam, æque ut propriam in qua nati ſunt, norunt. Nec unquam prorſus, ex quo Angli Britanniam petierunt, feliciora fuerunt tempora; dum & fortiſſ. Chriſtianoſque habentes reges cunctis barbaris nationibus eſſent terrori, & omnium vota ad nuper audita cœleſtis regni gaudia penderent, &, quicunque lectionibus ſacris cuperent erudiri, haberent magiſtros in promptu qui docerent.

Ex cap°. 3°.

Suſceptum itaque epiſcopatum gentis Merciorum, ſimul & Lindisfarorum, Ceadda, juxta exempla patrum antiquorum, in magna vitæ perfectione adminiſtrare curavit. Cui etiam Merciorum rex Wulphere donavit terram L. familiarum ad conſtruendum monaſterium in loco qui dicitur [e] At Barne, i. e, Ad nemus,

[a] *Ex impreſſ.* [b] Muſicæ artis *in nonnullis exemplarib. ſi ſequamur Stapletoni verſionem Anglicam.* [c] Aſtronomicæ & Arithmeticæ eccleſiaſticæ *al.* [d] *Pro* Arithmeticæ, *ſive, ut in noſtro eſſertur Codice,* Arithmetricæ, *in nonnullis vett. Codd.* Grammaticæ *legitur. Sic enim in verſione Anglo-Sax. Ælfrediana:* ⁊ hi betþyh halige bec. ⁊ cyriclicne ðeodſcipe on Meter cræfte. ⁊ on Tungol cræfte. ⁊ on Gramatiſc cræfte tyðan ⁊ læran :· [e] Adbearue, *vel* Adbarue, *al. Et quidem* Ætbearwe *in verſ. Anglo-Sax. Ælfr. Nec abſurde.* Bearuwe *enim, vel* Bearwe, *eſt nemus. Vide Somneri Lex.*

in

in provincia Lindiſſi, in quo uſque hodie inſtituta ab ipſo regularis vitæ veſtigia permanent. Habuit autem ſedem epiſcopalem in loco qui dicitur Liceſtfeld, in quo & defunctus, & ſepultus eſt.

Ibidem.

Obiit autem Ceadda 6ª. die No. Mart. & ſepultus eſt primo quidem juxta eccleſiam S. Mariæ; ſed poſtmodum conſtructa ibidem eccleſia beatiſſ: apoſtolorum principis Petri, in eandem ſunt oſſa tranſlata.

Ibidem de Uinfrido, Ceaddæ ſucceſſore.

Qui, ſicut prædeceſſores ejus, provinciis Merciorum, & Mediterraneorum Anglorum, & Lindisfarorum epiſcopatus officio præeſſet.

Ex 4°. cap°. de Colmanno, qui fuerat epiſcopus Lindiſfarn: & ſedem reliquerat.

Deinde ſeceſſit ad inſulam quandam parvam, quæ ad occidentalem plagam ab Hibernia procul ſecreta, ſermone Scottico [a] Iniſbouinde, i. e. inſula vitulæ albæ, nuncupatur. In hanc ergo perveniens, conſtruxit monaſt: & monachos inibi, quos de utraque natione collectos adduxerat, collocavit. Qui cum invicem concordare non poſſent, eo quod Scotti tempore æſtatis, quo fruges erant colligendæ, relicto monaſterio, per nota ſibi loca diſperſi vagarentur; at vero ſuccedente hyeme redirent, & his, quæ Angli præparaverant, communiter uti [b] deſiderabant.

Ibidem de monachis Anglis tranſlatis de inſula vitulæ albæ per Colmannum.

Invenit locum in Hibernia inſula aptum monaſterio conſtruendo, qui lingua Scottorum Mageo nominatur.

Ibidem.

Quod videlicet monaſter: uſque hodie ab Anglis tenetur incolis. Ipſum namque eſt quod nunc grande de modico effectum [c] Mugeo conſuete vocatur. Alias, in jugeo, & jugeto.

Ibidem de ſynodo congregata per Theodorum archiepiſcopum Cant:

Anno regni regis Ecgfridi 3°.

Convenimus autem die 24°. menſis Septembris, Indictione prima, in loco qui dicitur Heorutford.

Ibidem.

Putta epiſcopus caſtelli Cantuariorum, quod dicitur Hrofeſceſtre.

a Inıſ boƿınꝺe *Verſ. Ang. Sax. Ælf. recte, ut è MS. Cott. notat cl. Vhelocus.* *b* Deſiderarent *al.* *c* Mageo *in aliq. Codd. antiq. quos conſului. At prima manu* Muigeo, *vel* Maigeo, *ut è veſtigiis veteris ſcripturæ conſtat.*

Pag. 137. *Ibidem quo modo provincia Orientalium Anglorum, Biſi epiſcopo ægrotante, in duas parochias fuit diviſa à Theodoro archiepiſcopo.*

Duo ſunt pro illo Æcci & Baduine electi & conſecrati epiſcopi, ex quo uſque hodie provincia illa duos habere ſolet epiſcopos.

Ex cap°. 6°.

Hic [a] ſane, priuſquam epiſcopus factus eſſet, duo præclara monaſteria, unum ſibi, alterum ſorori ſuæ Ædelburgæ conſtruxit, quod utrumque regularibus diſciplinis optime inſtituerat. Sibi quidem in regione Sudriona, juxta flu: Tamenſem, in loco qui dicitur Ceroteſei, i e. Ceroti inſula; ſorori autem in Orient: Sax: provincia, [b] in loco qui dicitur In Berecingum.

Ibidem cap°. 6°. de Uinfrido epiſcopo Mer: depoſito.

Et in loco ejus ordinavit Sexuulphum, qui erat conſtructor & abbas monaſterii quod dicitur Medehamſted. Valdhere epiſcopus ſucceſſit in regione Girviorum Erconwaldo.

Ex cap°. 11°. de Sebbi, rege Orient: Sax: monacho facto per Ualdherum epiſcopum Lond:

Et per ejus benedictionem habitum religionis, quem diu deſiderabat, accepit.

Ibidem de ſepultura Sebbæ Londini.

Conditus eſt autem in eccleſia beati doctoris gentium.

Ex cap°. 12°.

Roſa per Edelredum, regem Merciorum, depopulata.

Civitatem quoque Hroſi, in qua erat Putta epiſcopus, quamvis eo tempore abſens, communi clade abſumpſit.

Ex cap°. 13°. de Wilfrido epiſcopatu pulſo per Ecgbertum regem Northumbr: anno Domini 678°.

Et duo in loco ejus ſubſtituti epiſcopi, qui Northanhumbrorum genti præeſſent, Boſa videlicet, qui Deirorum, & Eata, qui Berniciorum provinciam gubernaret: hic in civitate Eboraci, ille in Hauguſtaldenſi, ſive in Lindisfarnenſi, eccleſia cathedram habens epiſcopalem. Cum quibus & Headhed in provinciam Lindisfarorum, quam nuperr: rex Ecgfrid, ſuperato in bello, & fugato Wulpher, obtinuerat, ordinatur epiſcopus.

Ibidem.

S. Theodorus.

Horum numero duos addidit antiſtites, Trumberctum ad

a *Erconwaldus ſc. Orientalium Saxonum epiſcopus* b [illegible] that is called Berchyng *in verſione Angl. Stapletoniana. Quin & in margine* Berking in Eſſex *habet Stapletonus.*

eccleſiam

eccleſiam Hauguſtaldenſem, remanente Eata ad Lindisfarnenſem, & Trumwine ad provinciam Pictorum, quæ tunc temporis Anglorum erat imperio ſubjecta. Eadhedum de Lindiſſi reverſum, eo quod Edelred provinciam recepiſſet, Hripenſi eccleſiæ præfecit.

Ex cap. 14°. *de adventu Wilfridi ad Auſtrales Saxones.*

Erat autem rex gentis ipſius Edelwalch, non multo ante baptizatus in provincia Merc: præſente ac ſuggerente rege Wulphere, à quo etiam egreſſus de fonte loco filii ſuſceptus eſt: in cujus ſignum adoptionis duas illi provincias donavit, Vectam inſulam, & Meanuarorum provinciam, in gente Occidentalium Saxonum. Itaque epiſcopus, concedente, imo multum gaudente, rege, primos provinciæ duces ac milites ſacroſancto fonte abluebat.

Ibidem.

Erat autem ibi monachus quidam de natione Scottorum, vocabulo Dicul, habens monaſteriolum permodicum in loco qui
a
vocatur Boſenham, ſylvis & mari circumdatum, & in eo fratres quinque, aut ſex, & humili & paupere vita deo famulantes. Sed provincialium nullus eorum vel vitam æmulari, vel prædicationem curabat audire.

Ibidem.

Quo tempore rex Edelwalch donavit reverentiſſ: antiſtiti
o
Wilfrido terram octuaginta ſeptem familiarum, ubi * ſuos homines, qui exules vagabantur, recipere poſſet, vocabulo Seoleſey, quod dicitur Latine Inſula vituli marini. Eſt etenim locus undique mari circumdatus, præter ab occidente, unde habet ingreſſum amplitudinis quaſi fundæ jactus: qualis locus à Latinis Peninſula, à Græcis ſolet Cherſoneſus vocari. Hunc ergo locum cum accepiſſet epiſcopus Wilfrid, fundavit ibi monaſterium, ac regulari vita inſtituit, maxime ex his quos ſecum adduxerat fratribus. Scoleſei. *Nam Wilfridus cum ſuis exul erat.

Ibidem de peſte in monaſterium Seleſienſe ſæviente. Pag. 138.

Quæ cum præfatum quoque monaſterium, cui tunc regendo religioſiſſimus Chriſti ſacerdos, vocabulo Eappa, præfuit, nutu divinæ diſpenſationis attingeret, &c.

Cap. 15m.

i. e. Occident: Saxonum.

Poſtquam ergo Ceaduualla regno potitus eſt Geuiſorum, cepit & inſulam Vectam, quæ eatenus erat tota idolatriæ dedita, ac tragica cæde omnes indigenas exterminare, ac ſuæ provinciæ homines pro his ſubſtituere contendit, voto ſe ob- Cedwallæ victoriæ.

 ligans

ligans, quamvis nec dum regeneratus (ut ferunt) in Chriſto, quia, ſi cepiſſet inſulam, quartam partem ejus ſimul & prædæ domino daret. Quod ita ſolvit, ut hanc Wilfrido epiſcopo, qui tunc forte de gente ſua ſuperveniens aderat, utendam pro domino offerret. Eſt autem menſura ejuſdem inſulæ, juxta æſtimationem Anglorum, mille ducentarum familiarum; unde data eſt epiſcopo poſſeſſio terræ trecentarum familiarum. At ipſe partem, quam acceperat, commendavit cuidam de clericis, cui erat nomen Beornuine, (& erat filius ſororis ejus) dans illi preſbyterum nomine Hildila, qui omnibus, qui ſalvari vellent, verbum ac lavacrum vitæ miniſtraret. Ubi ſilentio prætereundum eſſe non reor, quod, in primitias eorum qui de eadem inſula credendo ſalvati ſunt, duo regii pueri, fratres videlicet Arualdi regis inſulæ, ſpeciali ſunt Dei gratia coronati. Siquidem, imminentibus inſulæ hoſtibus, fuga lapſi ſunt de inſula, & [a] proximam [b] Vitorum provinciam tranſlati. Ubi cum delati in locum qui vocatur [c] Ad lapidem occultandos ſe à facie regis victoris crediidiſſent, proditi ſunt, atque [d] occiſi juſſi. Quod cum audiſſet abbas quidam & preſbyter, vocabulo Cineberth, habens non longe ab inde monaſter: in loco, qui vocatur Reodforde, i. e. vadum arundinis, venit ad regem, qui tunc eiſdem in partibus occultus curabatur à vulneribus, quæ ei inflicta fuerunt prœlianti in inſula Vecta; poſtulavitque ab eo, ut, ſi neceſſe eſſet pueros interfici, prius eos liceret fidei Chriſtianæ ſacramentis imbui. Conceſſit rex, & ipſe inſtructos eos verbo veritatis, ac fonte ſalvatoris ablutos, de ingreſſu regni æterni certos reddidit. Moxque illi inſtante carnifice mortem læti ſubiere temporalem, per quam ſe ad vitam animæ perpetuam non dubitant eſſe tranſituros. Hoc ergo ordine poſtquam omnes Britanniarum provinciæ fidem ſuſceperant, ſuſcepit & inſula Vecta. In qua tamen, ob ærumnam externæ ſubjectionis, nemo gaudium miniſterii ac ſedis epiſcopalis ante Danielem, qui nunc Occid: Saxonum eſt epiſcopus, accepit. Sita eſt autem hæc inſula contra medium Auſtralium Sax: & Geuiſorum, interpoſito pelago latitudinis trium milium, quod vocatur Solente. In quo videlicet pelago bini æſtus oceani, qui circum Britanniam ex infinito oceano Septentrionali erumpunt, ſibimet invicem quotidie compugnantes occurrunt, ultra hoſtium flu: Hamelea, quod per terras Vitarum, quæ ad regionem Geuiſorum pertinent, præfatum pelagus [e] intrat; finitoque conflictu, in oceanum refuſi, unde venerant, redeunt.

Vectæ magnitudo.

Arualdus aex Vectæ inſ: Vitæ.

Reodforde.

Ceduallam

[Purgatory to ſeke in thoſe Daies.]

Vectæ ſitus.

Hamaleaflu. Hamelriſe, brachium aut ſinus portus Avonæ.

a In proximam *al.* *b* The Uites inhabited Hampſhere, as the Saxons Sutter *inquit Stapletonus in margine verſionis.* *c* Ætſtane *verſ. A. Sax. Ælf.* *d* Occidi *al.* *e* Intrant *MS.*

Ex

Ex cap. 17.

Cum enim idem Benedictus conſtruxiſſet monaſterium Britanniæ, in honore beatiſſ: apoſtolorum principis, juxta hoſtium flu: Wiri, venit Romam cum cooperatore ac ſocio ejuſdem operis Ceolfrido, qui poſt ipſum ejuſdem monaſterii abbas fuit. Biſcop, cog: Benedictus, conditor Wirenſis monaſt:

Ex cap°. 18°. de Etheldrida, filia Annæ, & uxore Ecgfridi regis.

Intravit monaſterium Ebbæ abbatiſſæ, quæ erat amita regis Ecgfridi, poſitum in loco quem Coludi urbem nominant, accepto velamine ſanctimonialis habitus à præfato antiſtite Wilfrido. Poſt annum vero ipſa facta eſt abbatiſſa in regione quæ vocatur Elge; ubi conſtructo monaſterio virginum, deo devotarum, perplurium mater virgo, & exemplis vitæ cœleſtis eſſe cœpit, & monitis. Coludi urbs. Pag. 139.

Ibidem de obitu Etheldridæ ex peſte, & quo modo Sexburga, ſoror ejus, olim uxor Earcomberhti regis Cant. facta ſit abbas ibidem.

Ibidem de tranſlatione Ethelfridæ per Sexburgam.

Juſſitque quoſdam è fratribus quærere lapidem, de quo locellum in hoc facere poſſent. Qui aſcenſa navi (ipſa enim regio Elge [a] undique aquis ac paludibus circumdata, neque lapides majores habet) venerunt ad civitatulam quandam deſolatam, non procul inde ſitam, quæ lingua Anglorum Grantaceſtre vocatur: & mox invenerunt juxta muros civitatis locellum de marmore albo pulcherrime factum, operculo quoque ſimilis lapidis aptiſſime tectum. [ElgeElic.] Grantaceſtre.

Ibidem.

Eſt autem Elge in provincia Anglorum Orientalium regio familiarum circiter ſexcentarum, in ſimilitudinem inſulæ, vel paludibus (ut diximus) circumdata, vel aquis: unde & à copia anguillarum, quæ in eiſdem paludibus capiuntur, nomen accepit. Anguillaria.

Ex 20°. de Imma milite, qui vinculis detineri non potuit.

Nec tamen vinciri potuit. Nam mox ut abire cœperunt, qui vincierant, eadem ejus ſunt vincula ſoluta. Habebat enim germanum fratrem, cui nomen erat Tunna, preſbyterum & abbatem monaſterii in civitate, quæ hactenus ab ejus nomine Tunnaceſter cognominatur.

Imma miles fratris Ecgfridi, regis Northumb.

Tunnaceſter unde. Vide num Cunaceſtre legi poſſit. Eſt enim Cuneceſtre inter Dunelmum & Novum caſtrum.

[a] Undique eſt aquis *al.*

Caput

Caput viceſimum 1m. continet genus & vitam Hildæ abba: quæ fuit filia Hererici & Birthſuidæ.

Ibidem.

Lelandus. * A Cale, monaſterio Galliæ. Monaſterium Hildæ juxta Wirum. Heorutei. Bega.

Deinde ab Aidano epiſcopo patriam * revocata, accepit locum unius familiæ ad ſeptentrionalem plagam Wiri flu: ubi æque uno anno monaſticam cum perpaucis ſociis vitam agebat. Poſt hæc facta eſt abbatiſſa in monaſterio, quod vocatur Heorutei; quod videlicet monaſterium factum erat non multo ante à religioſa Chriſti famula Bega, [a] quæ prima fertur in provincia Northumbrorum propoſitum veſtemque ſanctimonialis habitus, conſecrante Aidano epiſcopo, ſuſcepiſſe. Sed illa, poſt non multum tempus facti monaſterii, ſeceſſit in civitatem Calcariam, quæ à gente Anglorum [b] Caelcaceſtre appellatur, ibique ſibi manſionem inſtituit.

Calcaria.

Ibidem.

Cum ergo aliquot annos huic monaſterio, regularis vitæ inſtitutioni multum intenta, præeſſet, contigit eam ſuſcipere etiam conſtruendum, ſive ordinandum, monaſterium in loco qui vocatur Streoneſhalc.

¶ Streoneſhalch.

Ibidem de literatis & illuſtribus viris in Streoneſhalc.

Exercitium literarum in Streoneſhalc.

Denique quinque ex eodem monaſterio poſtea epiſcopos vidimus, & hos omnes ſingularis meriti, ac ſanctitatis viros, quorum hæc ſunt nomina: Boſa, Etla, Oſtfor, Joannes, & Wilfrid. De primo ſupra diximus, quod Eboraci fuerit conſecratus antiſtes. De ſecundo breviter intimandum, quod in epiſcopatum Dorceceſtre ordinatus. De ultimis infra dicendum eſt, quod eorum primus Haguſtaldenſis, ſecundus Eboracenſis eccleſiæ ſit ordinatus epiſcopus. De * medio nunc dicamus, &c.

¶ * Oſtophorum ſignificat, cujus vitam ibidem breviter perſtringit.

¶

Ibidem de Tatfrido de Streoneſhalch, viro eruditiſſimo, electo in epiſcopum Wicciorum.

Ibidem de obitu Hildæ.

Qua videlicet nocte dominus omnipotens obitum ipſius in alio longius poſito monaſterio, quod ipſa eodem anno conſtruxerat, & app: Hacanos, manifeſta revelatione, vel viſione, revelare dignatus eſt.

Hacanos. [Hackneys.]

Ibidem de Streoneſhalc & Hacanos.

Diſtant autem inter ſe monaſteria hæc tredecim ferme milibus paſſuum.

¶ Cedmon poëta.

Caput 22m. continet vitam Cedmonis poëtæ.

Ex cap. 23°.

Coldingham.

His temporibus monaſterium virginum, quod Coludi urbem

[a] Quæ prima feminarum fertur *al.* [b] Colcheſter *in marg. verſ. Stapletonianæ.*

[a] cognominant″, cujus ſupra meminimus, per culpam incuriæ flammis abſumptum eſt.

Ex cap°. 24°. cædes Ecgfridi regis Northumb. per Pictos. Pag. 140.

Simulantibus fugam hoſtibus in anguſtias inacceſſorum montium [b] introductus″, cum maxima parte copiarum, quas ſecum adduxerat, extinctus eſt.

Lelandus. Cum Ecgberhto cœperunt res Anglorum retro fluere.

Ibidem de fuga Trumwini Angli, epiſcopi Candidæ Caſæ.

Receſſit cum ſuis, qui erant in monaſterio Ebbercurnig, poſito quidem in regione Anglorum, ſed in vicinia freti quod Anglorum terras Pictorumque diſterminat; [c] eoſque, ubicunque poterat, amicis per monaſteria commendans, ipſe in prædicto famulorum famularumque dei monaſterio, quod vocatur Streoneſhalc, locum manſionis elegit. *Ibidem.* Ubi etiam defunctus, in eccleſia beati Petri apoſt: juxta honorem, & vita, & gradu ejus condignum conditus eſt. Præerat quidem tunc eidem monaſterio regio virgo Ælfled, una cum matre Eanfleda.

Ibidem.

Succeſſit autem Ecgfrido in regnum Aldfrid vir in ſcripturis doctiſſ: qui frater ejus, & filius Oſwiges regis eſſe dicebatur; deſtructumque regni ſtatim, quamvis intra fines anguſtiores, nobiliter recuperavit.

Caput 25^m. & 26^m. continent vitam Cuthberti epiſcopi.

Ex cap. 25.

Cuthbertus
Qui in inſula permodica, quæ appellatur Farne, & ab
S. eccleſiâ Lindiſ:
eadem eccleſia novem ferme milibus paſſuum in oceano procul abeſt, vitam ſolitariam per annos plures &c. duxerat.

Farne.

Ibidem.

Siquidem à temporibus antiquis ibidem & epiſcopus cum clero, & abbas ſolebat manere cum monachis; qui tamen & ipſi ad curam epiſcopi familiariter pertinerent.

Clerici & monachi in Lindiſfarne.

Ex cap°. 26.

Erat autem locus & aquæ prorſus, & frugis, & arboris inops; ſed & ſpirituum malignorum frequentia humanæ habitationi minus accommodus.

Ibidem de fontis eruptione.

Erat autem tellus duriſſima, & ſaxoſa, cui nulla omnino ſpes venæ fontanæ videretur ineſſe: &c.

Fons in Farne per preces Cuthberti.

a *Ex impreſſ.* b *Ex impreſſ.* c Eoque *MS.*

Ibidem

Ibidem quo modo Cuthbertus in ſynodo electus in epiſcopum Hauguſt: ſed Eata reverſo ad Haguſt: Lindiſ: factus eſt.

Contigit autem, ut, congregata ſynodo non parva ſub præſentia regis Ecgfridi, juxta flu: Alne, in loco qui dicitur At Twiford, quod ſig: ad duplex vadum, cui beatæ memoriæ Theodorus archiepiſcopus præſidebat, &c.

Ex cap°. 27°. de Hereberhto heremita, & amico Cuthberti.

Doruentio flu: Qui in inſula ſtagni illius prægrandis, de qua Doruentionis flu: primordia erumpunt, vitam ducens ſolitariam, annis ſin-
f: Cuthbertum.
gulis eum viſitare, &c. ſolebat.

Ibidem de eodem Hereberhto.

Cuthbertum
Lugubalia. Hic cum audiret eum ad civitatem Lugubaliam deveniſſe, venit ex more cupiens ſalutaribus ejus exhortationibus ad ſuperna deſideria magis magiſque accendi.

Obiit Cuthbertus in Farne, ſed ſepultus in Lindisf:

Ex cap°. 30°.

Dacore flu: Eſt autem factum in monaſterio, quod juxta amnem Dacore conſtructum ab eo cog: accepit, cui tunc vir religioſus Suideberht abbatis jure præfuit.

Ex 1°. cap°. 5. libri, de Edelwado preſbytero Hripenſi.

Succeſſit autem viro dei Cuthberto in exercenda vita ſolitaria, quam in inſula Ferne ante epiſcopatus ſui tempora gerebat, vir venerabilis Ædelwald.

Ibidem de Edelwaldo.

Manſit autem idem vir dei in inſula Farne duodecim annis, ibidemque defunctus eſt. Sed in inſula Lindisfarnenſi &c. ſepultus eſt.

Caput 2m. 3. 4. & 5. vitam Joannis, qui primo erat epiſcopus Haguſtaldenſis, poſtea archiepiſcopus Ebora: [a] complectuntur.

Ex 2. cap.

Berhthun quondam diaconus ejus, nunc autem abbas monaſterii quod vocatur [b] In Derwalde, i. e. ſylva Deirorum. Deiroſylva, Beverle.

Ibidem.

Eſt manſio quædam ſecretior, nemore raro & vallo circumdata, non longe ab Haguſtaldenſi eccleſia, i. e. unius ferme miliarii & dimidii ſpatio, interfluente Tino amne, ſeparata, habens cœmiterium S. Michaëlis archangeli, in qua vir dei ſæpius, ubi oportunitas arridebat temporis, & maxime in Quadrageſima, manere cum paucis, atque orationibus & lectioni quietus operam dare conſueverat.

a *Hanc vocem adjeci.* b Inderavuda, *vel* Indeirawada, *al. & quidem* Onðýꞃaƿuða *in verſ. Angl. S. Ælfr.*

Ex

Ex cap°. 3°.

Ipſe [a] tempore quodam [[b] venit] ad monaſterium virginum in loco qui vocatur Vetadune, cui tunc Hereburh abbatiſſa præfuit.

Mors Joannis archiepiſcopi ex cap°. VI°.

Manſit in epiſcopatu annis 33^bus, & ſic cœleſtia conſcendens regna, ſepultus eſt in ſilva Deirorum.

Ex cap°. 7°. Pag. 141.

Anno autem regni Alfridi 3°. Cedualla, rex Occident: Saxonum, cum genti ſuæ duobus annis ſtrenuiſſime præeſſet, relicto imperio propter dominum, regnumque perpetuum, venit Romam, hoc ſibi gloriæ ſingularis deſiderans adipiſci, ut ad limina apoſtolorum fonte baptiſmatis ablueretur, &c. Cedualla, qui & poſtea Petrus, Romæ.

Ex cap°. 8°.

Succeſſit autem Theodoro in epiſcopatum Berthwald, qui erat abbas in monaſterio, quod juxta oſtium flu: [1] Genglade poſitum, [2] Raculſe nominatur, vir & ipſe ſcientia ſcripturarum imbutus, ſed & eccleſiaſticis diſciplinis, ſimul ac monaſterialibus, ſumme inſtructus, tametſi prædeceſſori ſuo minime comparandus.

¶ Berthuualdus archiepiſcopus Cantiæ electus regnante ibidem Witredo.

[1] Glin flu:

[2] Raculf cœnobium.

Ibidem de Tobia epiſcopo Roſenſi, qui Gebmundo ſucceſſit.

Tobiam pro illo conſecravit, virum Latina, Græca, & Saxonica lingua atque eruditione multipliciter inſtructum.

Ex fine 9ⁱ. capⁱ. de Vihtberto Anglo, qui, relicta Scotia, in qua peregrinus fuit, Freſiam adiit.

Aſcendit navem, & Freſiam perveniens, duobus annis continuis genti illi, ac regi ejus Rathbedo, verbum ſalutis prædicabat, neque aliquem tanti laboris fructum apud barbaros invenit auditores. Tum reverſus ad dilectæ peregrinationis locum, &c.

i. e. in Scottiam.

¶ Vihthertus primus apoſtolus Saxonum,

Ex cap°. 10°. de Ecgberhto Scotto.

Ut autem vir domini vidit Ecgberht, quia nec ipſe ad prædicandum gentibus venire permittebatur, (retentus ob aliam ſanctæ eccleſiæ utilitatem, de qua oraculo fuerat præmonitus) nec Vihtberht illas deveniens in partes quicquam proficiebat; tentavit ad huc in opus verbi mittere viros ſanctos, & induſtrios, in quibus eximius Wilbrord preſbyterii gradu & merito præfulgebat. Qui cum illo adveniſſent, (erant autem numero 12^m.) divertentes ad Pipinum, ducem Francorum, gratanter ab illo ſuſcepti ſunt: & quia nuper citeriorem

¶ Wilbrordus 2us. Freſonum apoſtolus.

[a] *Sc. Joannes.* [b] *Adjeci.*

Freſiam, expulſo inde Rathbedo rege, ceperat, illo eos ad prædicandum miſit; ipſe quoque imperiali autoritate juvans, ne quis prædicantibus quidquam moleſtiæ inferret, multiſque eos, qui fidem ſuſcipere vellent, beneficiis attollens. Unde factum eſt, opitulante gratia divina, ut multos in brevi ab idolatria ad fidem converterent Chriſti.

Ibidem.

Heuualdi. Horum ſecuti exempla duo [a] quidam presbyteri [b] de" natione Anglorum, qui in Hibernia multo tempore pro æterna patria exulaverant, venerunt ad provinciam antiquorum Saxonum, ſi forte aliquos ibidem prædicando Chriſto acquirere poſſent. Erant autem unius ambo ſicut devotionis, ſic etiam vocabuli. Namque [c] uterque" eorum appellabatur Heuuald; ea tamen diſtinctione, ut, pro diverſa capillorum ſpecie, unus niger Heuuald, alter albus Heuuald diceretur, quorum uterque pietate religionis imbutus erat. Sed niger Heuuald magis ſacrarum litterarum ſcientia erat inſtitutus, &c. Ibidem de eorum martyrio.

Ibidem.

Denique glorioſiſſ: dux Francorum Pippin, ubi hæc comperit, miſit, & adducta ad ſe eorum corpora condidit cum multa gloria in eccleſia Coloniæ civitatis.

Wilbrordus à Sergio dictus Clemens. *Caput* 11^m^. *monſtrat quo modo Wilbrordus Romæ à Sergio Pontifice factus ſit Freſonum epiſcopus, dictuſque Clemens.*

Ibidem.

Donavit ei Pippin locum cathedræ epiſcopalis in caſtello ſuo inluſtri, quod antiquo gentium illarum verbo Wiltaburg, i. e. oppidum Wiltorum, lingua autem Gallica Trajectum [d] vocatur."

Ibidem.

Ipſe autem Wilbrord, cog: Clemens, ad huc ſupereſt, longa jam venerabilis ætate, utpote 36^m^. in epiſcopatu habens annum.

Pag. 142. *Caput duodecimum continet viſiones Drithelmi vitæ reſtituti.*

Cunenin-gum. Erat pater-familias in regione Nordanhumbrorum, quæ vocatur [e] In Cuneningum.

Ibidem, quo modo Drithelmus factus monachus.

Nec multo poſt ſeculi curis abſolutus, ad monaſterium
Mailros. Mailros, quod Tuidi flu: circumflexu maxima ex parte clauditur, pervenit.

a Quidem *MS.* *b* Ne *MS.* *c* Uter *MS.* *d Ex impreſſ:* *e* Incuneningum *al.* *Sed* on Cunuuinʒum, *vel* on Cununʒum, *in verſ. Ang. Sax. Ælf. Et diviſim in opt: Codd. MS.*

Ibidem.

Narrabat viſiones ſuas Aldfrido regi, viro undecunque doctiſſimo.

Ex cap°. 16°. de libro Adamnani abbatis Huenſis de locis ſanctis.

Porrexit autem librum hunc Adamnan Aldſrido regi, ac per ejus largitionem etiam minoribus ad legendum contraditus. Scriptor quoque ipſe multis ab eo muneribus donatus, [a] patriam remiſſus eſt. Adamnani Scotti liber de locis ſanctis.

Ex cap°. 17°.

Plura voluminis illius ſi quis ſcire delectat, vel in ipſo illo volumine, vel in eo, quod de illo dudum ſtrictim excerpſimus, epitomate requirat. Bedæ epitome de locis ſanctis.

Ex cap°. 18°.

Anno dominicæ incarnat: ſeptingenteſimo quinto Alfridus, rex Nordanhumbrorum, defunctus eſt, anno regni ſui 20°. nec dum completo; cui ſuccedens in imperium filius ſuus Oſred, puer circiter octo annorum, regnavit annis 11m. Alfridi regis mors.

Ibidem.

S. Hedda epiſcopo Occid: Sax:

Quo defuncto, epiſcopatus provinciæ illius [b] in duas partes parochiæ diviſus eſt. Una data eſt Danieli, quam uſque hodie regit; altera Aldhelmo, cui quatuor annis ſtrenuiſſime præfuit; ambo & in rebus eccleſiaſticis, & in ſcientia ſcripturarum ſufficienter inſtructi. Denique Aldhelm, cum adhuc eſſet preſbyter, & abbas monaſterii quod Maldubi urbem nuncupant, ſcripſit, jubente ſynodo, ſuæ gentis librum egregium adverſus errorem Britonum, quo vel Paſcha non ſuo tempore celebrant, vel alia perplura eccleſiaſticæ caſtitati & paci contraria gerunt, multoſque eorum, qui occidentalibus Sax: ſubditi erant, Britones ad catholicam dominicæ Paſchæ celebrationem hujus lectione perduxit. Scripſit & de virginitate librum eximium, quem in exemplum Sedulii geminato opere, & verſibus hexametris, & proſa compoſuit. Scripſit & alia nonnulla, utpote vir undecunque doctiſſ. Nam & ſermone nitidus, & ſcripturarum (ut dixi) tam liberalium quam eccleſiaſticarum erat eruditione mirandus. Quo defuncto pontificatum pro eo ſuſcepit Fordhere, qui uſque hodie ſupereſt, vir & ipſe in ſcripturis ſanctis multum eruditus. Quibus epiſcopatum adminiſtrantibus ſtatutum eſt ſynodali decreto, ut provincia Auſtralium Sax: quæ eatenus ad civitatis Ventanæ, cui tunc Daniel præerat, parochiam pertinebat, & ipſa ſedem epiſcopalem, & proprium haberet epiſcopum: conſecratuſque eſt eis primus antiſtes Eadberct, qui erat abbas monaſterii beatæ memoriæ Wilfridi epiſcopi, quod dicitur

Aldhelm. Maildulphi urbs. [Paſcha quo tempore]. ☞ Fordherus epiſcopus Sireburnenſis. [Parochia civitatis.]

a In patriam *al.* b In duas parochias div. e. *al.*

Scoleſige. Quo defuncto, [a] Eolla ſuſcepit officium pontificatus. Ipſo autem ante aliquot annos ex hac luce ſubſtracto, epiſcopatus uſque hodie ceſſavit.

Ex cap°. XIX°. anno 4°. Oſredi regis Northumbr:

Undale.

Antiſtes eximius Wilfride, poſt quadraginta & quinque annos accepti epiſcopatus, diem clauſit extremum in provincia, quæ vocatur [b] In Undalum; corpuſque ejus loculo inditum, perlatum eſt in monaſterium ipſius, quod dicitur In Hripum, &c.

Vita Wilfridi.

Ibidem Beda univerſam vitam Wilfridi recenſet.

*Pag. 143.

*Ibidem de munificentia Alchfridi regis in Wilfridum.

In provinc: Ebor: Stanford. Ripun.

Unde & [c] illi, quia catholicum eum eſſe comperiit, mox donavit terram decem familiarum in loco, qui dicitur Stanford, & non multo poſt monaſterium triginta familiarum in loco, qui dicitur In Hripum.

Ibidem apparet Accam preſbyterum, qui poſtea fuit Haguſtaldenſis epiſcopus, fuiſſe Romæ cum Wilfrido.

Ibidem.

S. Alfridi.

Nid flu:

I. e. in ſedem Haguſtal.

Unde factum eſt, ut, regnante Oſredo, filio ejus, mox ſynodo facta juxta flu: Nidd, poſt aliquantum utriuſque partis conflictum, tandem, cunctis faventibus, in præſulatum ſit ſuæ receptus [d] provinciæ. (Wilfridus)

Ex cap°. 20°.

S. Adriani.

Laus Albini.

Cujus doctrinæ ſimul & Theodori, inter alia, teſtimonium perhibet, quod Albinus diſcipulus ejus, qui monaſterio ipſius in regimine ſucceſſit, in tantum ſtudiis ſcripturarum inſtitutus eſt, ut Græcam quidem linguam non parva ex parte, Latinam vero non minus quam Anglorum, quæ ſibi naturalis eſt, noverit.

Ibidem per totum caput vita Accæ epiſcopi Haguſtal.

Eccleſiæ Haguſtaldenſis magnificentia.

Qui & ipſius eccleſiæ ſuæ, quæ in beati Andrei apoſtoli honorem conſecrata eſt, ædificium multifario decore, ac mirificis ampliavit operibus.

Bibliotheca Haguſtaldenſis.

Sed & hiſtorias paſſionis eorum, una cum ceteris eccleſiaſticis voluminibus, ſumma induſtria [e] congregatis, ampliſſimam ibi ac nobiliſſimam bibliothecam fecit.

Ex cap°. 21°. de Naitano, rege Pictorum.

Ceolfridus abbas. Monaſterium Petri. Monaſterium Pauli.

Siquidem miſit legatarios ad virum venerabilem Ceolfridum, abbatem monaſterii beatiſſ: (orum) apoſtolorum Petri & Pauli,

[a] Ceolla *al.* [b] Inundalum, *& mox infra* Inhrypum, *al.* [c] Ille *MS.*
[d] Eccleſiæ *al.* [e] *Potius* congregans, *ut in impreſſis.*

quod

quod eſt ad oſtium Wiri amnis, & juxta amnem Tinam in loco, qui vocatur In Girvum, cui ipſe poſt Benedictum, de quo ſupra diximus, glorioſiſſime præfuit.

Ibidem Ceolfridi literæ ad Naitanum, regem Pictorum, de obſervatione Paſchali, & eccleſiaſtica tonſura, libelli inſtar, quæ ſic incipiunt :] Catholicam ſanctæ Paſchæ &c. Doctiſſima epiſtola, ſive libellus, Ceolfridi.

Ibidem in fine cap[i]. ejuſdem, quod, Ceolfrido autore, Picti canonicum tandem Paſcha, & tonſuram acceperint.

*Ex cap°. 23°. de * morte Withredi regis Cant. & morte Tobiæ Roſenſis epiſcopi.* * Anno Dni 7250.

Anno poſt quem proximo Tobias, Roſenſis eccleſiæ præſul, defunctus eſt, vir, ut ſupra meminimus, doctiſſ: Erat enim diſcipulus beatæ memoriæ magiſtrorum, Theodori archiepiſcopi, & Adriani abbatis; unde (ut dictum eſt) cum eruditione literarum vel eccleſiaſticarum, vel generalium, ita Græcam quoque cum Latina didicit linguam, ut tam notas ac familiares ſibi eas, quam nativitatis ſuæ loquelam haberet, &c. Ibidem de ſepultura ejus.

Ibidem.

Anno dominicæ incarnat. 731°. Berchthuuald archiepiſcopus, Cantuar: longa [a] conſumptus ætate, defunctus eſt die 5°. Id. Januar: qui ſedit annos 37[m]. menſes ſex, dies quatuordecim.

Ex Bedæ libello de vita S Cuthberti ad Eadfridum epiſcopum. Pag. 144.

Ex 3°. cap°.

Eſt denique monaſterium non longe ab oſtio Tini flu: ad meridiem ſitum, tunc quidem virorum, nunc autem mutato, ut ſolet, per tempora rerum ſtatu, virginum, Chriſto ſervientium, nobili examine pollens.

Ex 7°. cap.

Cumque poſt aliquot annos regi Alhfrido placeret pro redemptione animæ ſuæ locum quendam regni ſui, qui vocatur In Hripum, ad conſtruendum ibidem monaſterium Eatan abbati donare; tollens idem abbas quoſdam è fratribus ſecum, in quibus & Cuthbertum, condidit ibi, quod petebatur, monaſterium.

Ripæ. Eata monachus Mailroſenſis. Cuthbertus præpoſitus hoſpitum in Ripenſi monaſterio.

Ex cap°. 8°.

Morbo peſtilentiæ, quo tunc plurimi per Britanniam longe lateque deficiebant, correptus eſt. Cuthbertus famoſa peſte tactus.

Ibidem.

Ut Boiſil preſbyter, vir ſanctus & integer, peſte eadem occubuerit.

[a] Conſummatus *MS.*

Ex

Ex cap°. 15°.

Erat præfectus Ecgfridi regis Hildemer, vir religioſis cum omni domo ſua deditus operibus, ideoque à beato Cuthberto ſpecialiter dilectus.

Ex cap°. 16°.

Neque aliquis miretur, quod in eadem inſula Lindifarnea, cum permodica ſit, & ſupra epiſcopi, & nunc abbatis & monachorum [a] eſſe locum" dixerimus. Re vera enim ita eſt. Namque una eademque ſervorum dei habitatio utroſque ſimul tenet, &c. Quo modo epiſcopi Lindisfarnen: monachi erant, & monachicam cum diaconibus & clericis ſuis vitam ducebant.

Farne dicitur inſula medio in mari poſita, quæ non, ſicut Lindisfarnenſium incolarum regio, bis quotidie, accedente æſtu oceani, quem reuma vocant Græci, fit inſula, bis renudatis, abeunte reumate, littoribus contigua terræ redditur, ſed aliquot milibus paſſuum ab hac ſemiinſula diſtans, quæ & hinc altiſſimo, & inde infinito clauditur oceano.

Ibidem.

Qui videlicet miles Chriſti, ut, devicta tyrannorum acie, monarchus terræ, quam adierat, factus eſt, condidit civitatem ſuo aptam imperio, & domos in hac æque civitati congruas erexit. Eſt autem ædificium ſitu pene rotundum, à muro uſque ad murum menſura 4^or^. ferme, ſive quinque, perticarum diſtentum, murus ipſe deforis altior longitudine ſtantis hominis. Nam intrinſecus [b] imam cædendo rupem multo illum fecit altiorem, quatenus ad cohibendam oculorum ſimul & cogitationum laſciviam, ad erigendam in ſuperna deſideria totam mentis intentionem, pius incola nil de ſua manſione præter cœlum poſſet intueri. Quem videlicet murum non [c] ſecto lapide, vel latere, & cæmento, ſed impolitis prorſus lapidibus & ceſpite, quem de medio loci fodiendo tulerat, compoſuit.

Pag. 145. Duas in manſione habebat domos, oratorium ſcilicet, & aliud ad communes uſus aptum habitaculum; quorum parietes quidem de naturali terra multum intus foriſque circumfodiendo ſive cedendo confecit. Culmina vero de lignis informibus & fœno ſuperpoſuit. Porro ad portum inſulæ major erat domus, in qua viſitantes eum fratres ſuſcipi & quieſcere poſſent. Nec longe ab ea fons eorundem uſibus accommodus.

Ex cap°. 24°.

Cuthbertus Coquedam venit, ubi Ælfledam, Ecgfridi regis ſororem, convenit.

Qui, aſcenſa cum fratribus navi, venit ad inſulam, quæ Coquedi flu: oſtio præjacens, ab eodem accepit cognomen, & ipſa monachorum cœtibus inſignis.

a *Ex impreſſ.* b Vivam *al.* c De ſecto *al.*

Ibidem.

Ibidem.

S. Elfleda.

Intellexit ergo, quia de Alfrido diceret, qui ferebatur filius fuiſſe patris illius, & tunc in inſulis Scottorum ob ſtudium literarum exulabat. Sciebat autem, quia proponeret Ecgfridus eum conſtituere epiſcopum. Prophetia Cuthberti de regno Alfridi.

Ibidem.

Ecgfridus poſt annum Pictorum gladio trucidatur, & Alfridus frater ejus nothus ſubſtituitur.

Ex cap°. 27°. de Ecgfrido.

Venit ad Lugubaliam civitatem, quæ à populis Anglorum corrupte Luel vocatur, ut alloqueretur reginam, quæ ibidem in monaſterio ſuæ ſororis eventum belli expectare diſpoſuit. Poſtera autem die deducentibus eum civibus, ut videret mœnia civitatis, fontemque in ea miro quondam Romanorum opere extructum.

Ex cap°. 33°.

Eodem tempore peſtilentia ſubito exorta illis in partibus graviſſima nece incubuit, ita ut [a] magnis quondam refertiſque habitatoribus villis ac poſſeſſionibus vix parvæ raræque reliquiæ, & interdum nullæ, reſiderent.

Ex cap°. XLV.

Unde abbas ipſius, ſciens in monaſterio Lindisfarnenſium medicos eſſe peritiſſimos, miſit eum illo, rogans ut ſi quid poſſent curationis conferrent.

Eſt autem factum in monaſterio, quod juxta amnem Dacor conſtructum ab eo cognomen accepit, cui tunc vir religioſus Cuthbert abbatis jure præfuit. Dacor flu: Dacor monaſterium. Cuthbertus abbas alius à S. Cuthberto.

Ex Bedæ libello carmine ſcripto de vita S. Cuthberti ad Joannem preſbyterum.

Eſt locus inſignis flu: ſuper oſtia Tini,
Eximio jam tunc monachorum examine pollens.

Cuthbertus fit ſocius monachorum.

Fit monachis ſocius, quos Lindisfarnea glauci
Inſula clara maris refluis circumluit undis.
Tandem Farne petit ſenior, cupitiſque potitus
Sedibus, indigenas patria fugat impiger atros. Pag. 146. Cuthbertus Farne petit.
i. e. ſpiritibus
Illa prius nam horrens larvalibus inſula flabris
Arcebat humana minis conſortia cæcis.
ſ. ut
Quam domini mox ſervus adit, cruce territus atrox
Turbo fugit, vagi quaſi per mare portio fumi.

[a] In magnis *al.*

Ille

Ille ſerena tenens pereunte tyrannide regna
Terreſtri æthereamn ſacer aggere condidit urbem,
Atque humiles celſis ſtatuit ſub mœnibus ædes.

E Bedæ libello de vitis Benedicti, Ceolfridi, Eaſterwini, Sigfridi, ac Huberti abbatum.

Terram octo familiarum juxta flu: Freſca ab Alfrido rege, in ſcripturis doctiſſ: in poſſeſſionem monaſterii S. Pauli apoſtoli comparavit.

ſup: Ceolfridus.

Verum pro hac terra poſtmodum, regnante Oſredo, Ceolfrido addito pretio digno, terram viginti familiarum in loco, qui incolarum lingua Ad villam Sambuce vocatur, quia hæc vicinior eidem monaſterio videbatur, accepit.

E libello de vita Bedæ, ab incerto autore edito.

Beda natus 7. anno Ecfridi, regis Northumbrorum.

Tunbertus unus ex præceptoribus Bedæ in ſacris literis.

Pag. 147. *E libro Bedæ de natura rerum, in quo, veluti in his ſequentibus, de ratione temporum tractat.*

Cæſar Germanos & Gallos capit, & Britannos quoque, quibus ante eum ne nomen quidem Romanorum cognitum fuerat, victos obſidibus acceptis * ſtipendiarios fecit.

* Quarto Claudii anno.

Eodem anno ipſe Britanniam adiens, quam neque ante Julium Cæſarem, neque poſt eum, quiſquam attingere auſus fuerat, ſine ullo prœlio, ac ſanguine, intra pauciſſimos dies plurimam inſulæ partem in ditionem recepit. Orcadas etiam inſulas Ro. adjecit imperio, ac ſexto quam profectus erat menſe Ro. rediit.

Veſpaſianus, inter alia magnorum operum, in privata adhuc vita in Germaniam, ac deinde in Britanniam à Claudio miſſus tricies & bis cum hoſte conflixit, duas validiſſ. gentes, xx. oppida, inſulam Vectam, Britanniæ proximam, imperio Ro. adjecit.

Tempore Antonini Commodi.

☞ Lucius Britan: rex, miſſa ad Eleutherium, Ro. epiſcopum, epiſtola, ut Chriſtianus efficeretur impetrat.

Severus in Britann: bellum transfert, ubi, ut receptas provincias ab incurſione barbarica faceret ſecuriores, mag. foſſam, firmiſſ.que vallum, crebris inſuper turribus communitum, per CXXXII. millia paſſ. à mari ad mare duxit, & Eboraci obiit.

Tempore Diocletiani.

Carauſius ſumpta purpura Britannias occupat.

Poſt decem annos per Aſclepiodotum præfectum prætorio Britanniæ receptæ.

Conſtantius

Conſtantius 16. imperii anno, ſummæ manſuetudinis & civilitatis vir, in Britannia diem obiit Eboraci.

Maximus (vir quidem ſtrenuus & probus, atque Auguſto dignus, niſi, contra ſacramenti fidem, per tyrannidem emerſiſſet in Britanniam) invitus propemodum ab exercitu imperator creatus in Galliam tranſiit, ibique Gratianum, dolis circumventum, apud Lugdunum occidit, fratremque ejus Valentinianum Italia expulit.

In Theodoſio.

Qui [a] quoniam Britanniam omni pene armata [b] juventute ſpoliaverat, quæ tyrannidis ejus veſtigia ſecuta in Gallias, nunquam ultra domum rediere. Videntes tranſmarinæ gentes ſæviſſ: Scotorum à Circio, Pictorum ab Aquilone, deſtitutam milite ac defenſore inſulam adveniunt, & vaſtatam direptamque eam multos per annos opprimunt.

Tempore Arcadii.

Pelagius Brito dei gratiam impugnat.

Tempore Honorii & Theodoſii Minoris.

Britanni, Scottorum Pictorumque infeſtationem non ferentes, Ro. mittunt, &, ſui ſubjectione promiſſa, contra hoſtem auxilia flagitant, quibus ſtatim miſſa legio magnam barbarorum multitudinem ſternit, ceteros Britanniæ finibus pellit, ac domum reverſura præcepit ſociis ad arcendos hoſtes murum trans inſulam inter duo maria ſtatuere, qui abſque artifice magiſtro magis ceſpite quam lapide factus nil operantibus profuit. Nam mox ut diſceſſere Romani, advectus na- Pag. 148.
vibus prior hoſtis, quaſi maturam ſegetem obvia quæque ſibi cædit, calcat, devorat. Iterum petiti auxilia Romani advolant, & cæſum hoſtem trans maria fugant, conjunctiſque ſibi Britannis murum, non terra ut ante pulvereum, ſed ſaxo ſolidum inter civitates, quæ ibidem ob hoſtium metum fuerant factæ, à mari uſque ad mare collocant. Sed & in littore meridiano maris, quia & inde hoſtis timebatur, turres per intervalla ad proſpectum maris ſtatuunt. Sic valedicunt ſociis, tanquam ultra non reverſuri.

Ad Scottos, in Chriſtum credentes, ordinatus à Papa Celeſtino Palladius primus epiſcopus mittitur.

Anno Theodoſii octavo, recedente à Britan: Ro: exercitu, cognita Scoti & Picti reditus denegatione, redeunt ipſi, & totam ab Aquilone inſulam pro indigenis muro tenus capeſſunt. Nec mora, cæſis, captis, fugatis cuſtodibus muri, & ipſo interrupto [c] jam" intra illum crudelis prædo graſſatur. Mittitur epiſtola, lachrymis ærumniſque referta, ad Ro: po-

a *Id eſt*, Maximus tyrannus. b Juventute, copiiſque militaribus ſpoliaverat, quæ tyrannidis ejus veſtigia ſecutæ in Gallias, *&c. al.* c Etiam *al.*

teſtatis virum Aëtium ter conſulem 23. Theodoſii principis anno, petens auxilium, nec [a] imperat. Interea fames dira ac famoſiſſ. profugos infeſtat, qua coacti quidam hoſtibus dedere manus. Alii de montibus, ſpeluncis, ac ſaltibus ſtrenue repugnabant, ac ſtrages hoſtibus dabant. Revertuntur Scoti domum, poſt non multum tempus reverſuri. Picti extremam inſulæ partem tum primum & deinceps inhabitaturi detinent. Famem præfatam mag. frugum opulentia, opulentiam luxuria & neglegentia, neglegentiam lues acerr: & acrior mox hoſtium novorum, id eſt, Anglorum, plaga ſecuta eſt, quos illi unanimi conſilio cum rege ſuo Vertegerno quaſi defenſores patriæ ad ſe invitandos elegerunt; ſed exceptos mox impugnatores atque expugnatores ſenſerunt.

Tempore Martiani & Valentiniani.

Gens Anglorum ſive Saxonum Britanniam tribus longis navibus advehitur, quibus dum iter proſperatum domi fama referret, mittitur exercitus fortior, qui junctus prioribus, primo hoſtes, quos petebat, abegit; deinde in ſocios arma vertens, totam prope inſulam ab orientali ejus plaga uſque ad occidentalem igni vel enſe ſubegit, conficta occaſione, quod pro ſe militantibus Britones minus ſufficienter ſtipendia darent.

Hæreſis Pelagiana Britannorum turbat fidem, qui à Gallicanis epiſcopis auxilia quærentes, Germanum, Altiſiodorenſis eccleſiæ epiſcopum, & Lupum Trecaſenum æque apoſtolicæ gratiæ antiſtitem, fidei defenſores, accipiunt. Confirmant antiſtites fidem verbo veritatis ſimul & miraculorum ſignis.
Pag. 149. Sed & bellum Saxonum Pictorumque adverſus Britones eo tempore junctis viribus ſuſceptum divina virtute retundunt. Cum Germanus ipſe dux belli factus, non tubæ clangore [b] alleuiæ totius exercitus voce ad ſidera levato, hoſtes in fugam vertit immanes.

Tempore Zenonis.

Britones, duce Ambroſio Aureliano, viro modeſto, qui ſolus forte Ro. gentis Saxonum cædi ſuperfuerat, occiſis in eadem parentibus purpura indutis, victricem eorum gentem provocantes ad prœlium, vincunt, & ex eo tempore nunc hii, nunc illi palmam habuere, donec advena potentior tota per longum potiretur inſula.

Tempore Mauritii imper.

Idem, miſſis Britanniam Melito, Auguſtino, & Joanne, & aliis pluribus cum eis monachis, timentibus deum, ad Chriſtum Anglos convertit. Et quidem Ethelbertus mox ad Chriſti gratiam converſus cum gente Cantuariorum, cui præerat, proximiſque provinciis, etiam epiſcopum doctoremque

a Impetrat *al.* b Alleluia *al.*

ſuum

ſuum Auguſtinum, ſed & ceteros ſacros antiſtites epiſcopali ſede donabat. Porro gentes Anglorum, ab aquilone Umbri fluminis ſub regibus Aelle & Aëdilfrido ſitæ, nec dum verbum vitæ audierant. Gregorius 18. anno Mauritii, Indictione 4ª. ſcribens Auguſtino, Londini quoque & Eboraci epiſcopis, accepto à ſede apoſtolica pallio Metropolitanos eſſe debere decernit. [Metropolitani 1ⁱ. Angl.]

Anno regni Heraclii XVI. Indictione XV. Aeduuius excellentiſſ. rex Anglorum in Britannia tranſumbranæ gentis ad aquilonem, prædicante Paulino epiſcopo, quem miſerat de Cantia venerabilis archiepiſcopus Juſtus, verbum ſalutis cum ſua gente ſuſcepit, anno regni ſui 11°. adventus autem Anglorum in Britanniam plus minus an: 180. eique Paulino ſedem epiſcopatus Eboraci * donavit; cui profecto rei, in auſpitium venturæ fidei & regni cœleſtis, poteſtas quoque terreni [a] creaverat regni, ita ut univerſos Britanniæ fines, quod nemo Anglorum ante eum, qua vel ipſorum vel Britonum gentes habitabant, ſub ditione [b] acciperent. *Alias, tradidit.

Theodorus archiepiſcopus, & Adrianus abbas, vir æque doctiſſ. à Vitaliano miſſi Britanniam plurimas eccleſias Anglorum doctrinæ eccleſiaſticæ fruge fœcundaverunt.

[c] Sancta, perpetua virgo Chriſti Edilthruda, filia Annæ, regis Anglorum, & primo alteri viro permagnifico, & poſt Ecfrido regi conjux data, poſtquam 12. annos thorum incorrupta [d] ſervavit maritalem, poſt reginam ſumpto velamine ſacro virgo ſanctimonialis efficitur. Nec mora etiam virginum mater & nutrix pia ſanctarum, accepto in conſtruendum monaſterium loco, quem Eylege vocant; cujus merita vivacia teſtatur etiam mortua caro, quæ, poſt 17. annos ſepulturæ, cum veſte, qua involuta eſt, incorrupta reperitur.

Papa Sergius ordinavit venerabilem virum Uuilibrordum, cognomine Clementem, Freſonum genti epiſcopum, in qua uſque hodie pro æterna patria peregrinus (eſt enim de Britannia gentis Anglorum) innumera quotidie diabolo detrimenta & Chriſtianæ fidei facit augmenta.

Ecberchtus, vir ſanctus de gente Anglorum, & ſacerdotium monachica vita etiam pro cœleſti patria peregrinus exornans, plurimas Scoticæ gentis provincias ad canonicam paſchalis temporis obſervantiam, à qua aberraverant, pia prædicatione convertit anno D. 716.

His temporibus multi Anglorum gentis nobiles & ignobiles, viri & feminæ, duces & privati, divini amoris inſtinctu, de Britannia Romam venire conſueverant. Inter Pag. 150.

a Sic, cum duob. punctis ſub a. *b* Acciperet *al.* *c* Sancta & perpetua *al.*
Sic, cum duob. punctis ſub it.

quos etiam reverendiſſ. abba meus Ceolfridus, annos natus 74. cum eſſet preſbyter annis 47. abbas annis 35. ubi Lingonas pervenit, ibi defunctus, atque in eccleſia beatorum geminorum martyrum ſepultus eſt; qui, inter alia donaria, quæ adferre diſpoſuerat, miſit eccleſiæ S. Petri Pandectam, à beato Hieronymo in Latinum ex Hebræo, vel Græco fonte tranſlatum.

Pag. 151.

[a] Ibidem.

Tatuinus epiſcopus. Briodun monaſt.

Pro quo [b] anno eodem factus eſt archiepiſcopus vocabulo Tatwine, de provincia Merciorum, cum fuiſſet preſbyter in monaſterio, quod vocatur Briodun.

Ex cap°. 24°. quod eſt tanquam epitome hiſtoriæ Bedæ.

Ingens peſtis per totam Britan:

Anno domini DCLXIIII°. peſtilentia venit.

Caput 25m. continet educationem Bedæ, & catalogum librorum ejus.

Pag. 152.

Ex vita Sexburgæ, filiæ Annæ regis, cujus eſſe autor videtur Gotcelinus.

Ercombertus.

Nupſit Ercomberto, Cantuar: regi.

Primuſque ſolenne quadrageſimalis obſervantiæ jejunium ☞ inter omnes Anglorum reges generali ſanxivit edicto.

[Lent Faſte.]

Anno ab incarnatione Domini 667. ſui autem imperii 24. pridie Id. Jul. Ercombertus obiit.

Midleton.

A Cantiæ meditullio Middeltona ſortitur vocabulum, ad cujus eccleſiæ portum de mundi hujus naufragio nuda evaſit. (ſup. Sexburga.)

Wihardus preſbyter.

Ibidem de Wihardo preſbytero, ab Egberto, Cant. rege, ad Vitalianum miſſo, ut in archiepiſcopum Cant: inungeretur, utque Romæ [c] obiierit.

Vicina prædicto Middeltonæ oppido inſula ſuberat, cujus Anglice etymologia à balantum nomine Scæpeia eſt ſortita vocabulum. Illhuc virago domini votum ſuum dirigit novum ſanctis virginibus conſtruere habitaculum.

Hæc etenim inſula, ab occidentali plaga Cantuariæ ſita, ſeptem miliarium protrahit longitudinem, tribuſque miliaribus in latum extenditur. Fluvius autem ille, qui vulgo Tameſia

a Quæ ſequuntur uſque ad Fragmenta vitæ Sexburgæ ſunt ex Hiſtor. Eccleſ.
b Berthualdo ſcilicet. c Sic.

4 dicitur,

dicitur, duo flu^a. ex ſe diviſa in oceanum porrigit, & eandem inſulam, undis hinc inde alluentibus, cingit. Hîc ſibi paradiſum, hîc novam ædificat Hieruſalem, quia & a curis ſeculi erat remotior, & ſecretiorem orationi ſitum eundem natura reddiderat.

Filiam meam præterea Ermenildam vobis matrem conſtituo.

ſup. volo.

Ego vero Orientalem Angliam inviſere glorioſæ ſororis meæ Etheldrithæ magiſterio informanda, & regularibus ejuſdem [a] iniicianda doctrinis.

ſup: Etheldrithæ.

Cui in monaſterii regimine pretioſa virago Sexburga ſucceſſit.

Ex libro de vita S. Frediſuuidæ.

Didanus pater Frediſwidæ.

Algeva Frediſuuidæ in litteris magiſtra.

Algarus importunus Frediſuuidæ amator.

Manſit autem 3. fere annis in præfati nemoris ſolitudine, ſed non incolis ignota.

Fuit, ut videtur, illud nemus in provincia Oxon:

Ex vita Edburgæ virginis.

Thunor, jubente vel connivente Ecbrighto, Cantiorum rege, Ethelredum atque Ethelbrightum regios juvenes, & veros Cantiæ heredes, interfecit apud Eſtriam. Lelandus. Eſtria, meo judicio, ſonat * Eſtſtur.

* Twaites, vir ex nobilitate Cant: habitat apud Eſtſture, locum hereditatis ſuæ, diſtatque à Cantuar: quinque paſſuum millibus, vergitque ad Sowth-Weſt.

Ut Ecbertus rex Domnevam, interfectis ejus fratribus, placare ſtuduerit.

Hujus ergo rei gratia tradidit illi ruris regii apud Tanetam inſulam octoginta aratorum jugera, ut plenius mœſtæ germanæ mœrorem mitigaret.

Baſilicam in præfato condidit agro, regio etiam bene adjuta ſuffragio, quam etiam dei genitrici Mariæ conſecravit.

Domneva Milthrudem filiam ſuam in Gallias erudiendam miſit, poſteaque domum rediens à Theodoro archiepiſcopo ſacrum velamen accepit una cum aliis ſeptuaginta virginibus. Pag. 153.

Poſt diſceſſum vero venerandæ matris beata virgo Milthrudis in ovile dominici gregis paſtorali cura ſucceſſit.

Poſt S. Milthrudis obitum beata virgo Eadburgis familiam cauſſa regiminis accepit.

Ethelbertus Anglorum vocabulo iuterpretatur nobile lumen.

Bertha vero interpretatur clara, vel ſerena.

Fuit autem Eadburgis, beatæ Milthrudis proavia, filia quidem Ethelberti & Berthæ.

Eadburgis beata civitas interpretatur.

[a] *Sic.*

Eadburga

Eadburga novam eccleſiam & monaſterium apud Limege in gratiam Mildruthæ conſtruxit, in quo & neptis ſuæ, beatæ videlicet Milthrudæ, ſacratæ virginis, decenter exanimes reconderet artus.

Olim paganorum infeſta ſævitia totam ferme Cantiam, exigentibus populorum peccatis, populata eſt, excepto hujus ſanctæ præſcriptæ virginis loco, quem deus ſponſæ ſuæ meritis ab omni furentium infeſtatione tutavit, quouſque omnes Limbienſis eccleſiæ clerici, congregata ſuorum phalange, egreſſi ſunt, ultro ſe paganis objicientes, viriliterque egiſſe cupientes, ut poſtmodum rei probavit eventus. Occurrentes ergo hoſtibus valida manu, peremerunt ex eis mille ducentos quadraginta, ſed & ipſi omnes interempti perierunt, excepto prædicti loci preſbytero.

Ex vita S. Botulphi.

Sancti fratres Adulfus & Botulfus nobilibus orti natalibus.

Profecti ſunt in Germaniam ſtudendi gratia.

¶ Adulphus factus epiſcopus Trajectenſis.

Botulfus domum reverſus petiit ab Ethelmundo rege locum condendo monaſterio aptum.

Tandem Ikanno placuit, & locus ei datus eſt.

Sepultus fuit à fratribus ſuis in Ikanno 15. Cal. Jul.

Ex Odonis vita.

Francorum proſapia extitit oriundus.

Uſus eſt Pariſiis præceptore Remigio.

Tandem factus erat abbas Cluniacenſis.

¶ Redegit moralia Gregorii in compendium.

Oſbernus Weſtmonaſterienſis ſcriptor.

Excerptum epiſtolæ domini Oſberni Prioris in vitam S. Edouardi Conf: ad Albericum legatum Innocentii pontif:

Vita & miracula S. Edouardi Conf: abbreviata ex tractatu domini Oſberni Prioris.

Pag. 154. *Ex vita Withburgæ, filiæ Annæ, regis Orientalium Anglorum.*

Eſt in provincia Nordfolca villa, quæ dicitur Dereham, ubi ſylva & flu: loci habitationem fecit apricam.

Hîc monaſterium condere ſatagebat.

[Witburga.] [a] Sepelitur in cœmiterio eccleſiæ Dirhamenſis.

Illud virginale monaſterium in Derham irruptione paganorum, ac tempeſtate bellorum, fugato choro ſacrarum virginum in [b] vulgarem" parochiam, eſt deſtitutum.

Ut Edewoldus, epiſcopus Ventanus, curaverit Withburgæ corpus transferendum ad monaſterium Elienſe.

Inter alia veró magnifica expetitum à rege Ædgaro monaſterium Dereham, cum pretioſiſſimo theſauro ſuo, With-

a Sepilitur *MS.* b *Omittunt alii.*

burga

burga adjecit; cui nimirum in omnibus his gratia transferendi parabatur.

ſup. à Derham.

Excurſis ergo xx. miliariis per undam uſque ad Tidbrighteſege, hoc eſt, ad Tidbrighti inſulam.

Nam hic colliculus, qui dicitur Roueſhil, paululum eminentior cetera campi planicie, quantum ipſius feretrum occupabat æterno ac viridiori gramine vernat. Roueſhil prope Hely.

Elegantiſſimus & liberaliſſimus pater Eligenſis familiæ novo monaſterio á fronte conſummato, & cet:

ſup: interfuit tranſlationi.

Nicolaus archidiaconus Lincolniæ inter eruditos præclarus.

Anno D. 798. corpus S. Withburgæ ſine corruptione inventum eſt poſt annos fere 55. in Dereham.

Ex libello de vita S. Wulfildæ, quem Gocelinus monachus S. Bertini ſcripſit.

Quem rex catholice baptizatum appellavit patria lingua à nido Neſtingum. Puellus vagiens ab Alfredo Mag. in nido inventus, à quo S. Wulfilda originem duxit.

Lelandus.

ſororis S. Erkenwaldi t

Gocelinus ſcripſit de tranſlatione Ethelburgæ, Wulfildæ, & Hildelithæ.

Ex libro de vita S. Werburgæ, autore, ut arbitror, Gotcelino.

Werburga in civitate Legeceſtra requieſcit.

Ethelbrightus ex Berta regina, filia regis Francorum, Eadbaldum cum Ethelburga filia procreavit, quem ſuæ pietatis & regni heredem reliquit. Ethelburga vero regina, poſt pii regis Northumbrorum Eadwini interfectionem, reverſa ad Eadbaldum fratrem, in villa Liminga monaſterium ædificavit, in quo cum S. Eadburga requieſcit. Eadbaldus quoque ex alterius Francorum regis filia Emma Ermenredum atque Erkenbertum principes, S. que virginem Eanſwitham, quæ apud Folcheſtan depoſita veneratur, propagavit. Ermenredo autem ex inclyta conjuge Oſlava nati ſunt Ethelredus atque Ethelbrichtus, quos innocenter jugulatos ſplendida lucis columna de cœlo prodidit Chriſti martyres. Quatuor quoque ibi filiæ, ſanctæ Domneva, Ermenberga, Ermenberga, & Ermengitha velut paradiſiaci fontis quadrifariam emicuere flumina. Fratri vero ejus Erkemberto regi Annæ regis filia Sexburga, ſoror perpetuæ virginis Etheldrithæ, legaliter conjuncta, peperit Ecbrightum ac Lotharium reges, cœloque dignas Ermenhildam atque Ermengodam reginas. Ermenhilda Wulfhero, regi Merciorum, Pendæ regis filio, tradita, ſplendidiſſimam Werburgam, cui hæc parentalis purpura infloratur, generavit. Beatiſſima vero matertera ejus Ercongoda, amore Pag. 155.

ſacræ

ſacræ religionis peregrinata trans mare requieſcit, ubi ſe à Domino ſuſceptam tanquam advenam ſuam multis virtutibus oſtendit. At beata & regia Domneva, regio Wulferi germano Merwale conjugata, ad Summæ Trinitatis gloriam triplicem virginitatis protulit lauream, ſanctiſſimas ſcilicet ſorores Mildburgam, Mildretham, ac Mildgytham, quæ diſtinctis monaſteriorum ſuorum lampadibus irradiant patriam. Natus eſt ei & Merwin filius, qui ad ſanctos innocentes à baptiſmate raptus eſt parvulus. Almifluæ quoque Werburgæ generoſitatem ac ſanctimoniam proximius exornant ſanctiſſimæ amitæ ſuæ Pendæ regis filiæ, Kineburga & Kineſwitha, quæ cum propinqua ſua beatiſſ: Tibba Burgenſem [a] ſupernæ janitoris Petri illuſtrant eccleſiam.

ſup. Werburga.

Cum in ipſius Wedunæ manſione moraretur virgo.

In Weduna autem regio patrimonio ſuo, quod eſt in Hamptuna provincia, & ſeptem fere leugis diſtat ab Hamtuno oppido.

Alnothus Werburgæ armentarius.

Vir autem domini memoratus jacet ad Stouam, una leugia à Buccheſburch, quem in ſylva anachoriticam vitam ducentem latrunculi martyrizaverunt.

Elegit tamen divina præſcientia & voluntate Heanburgæ monaſterio quieſcere corpore.

Werburga obiit Trikinghami, & ſtatim Hamburgum tranſlata eſt.

Depoſita itaque in cœnobio, quod Triccengeham appellatur, per languorem & mortem corporis ad immortalia ſolennia ab angelicis choris aſſumitur.

Poſt novem ſiquidem annos ejus ſepulturæ, ſuggerentibus Eanburgenſibus, placuit regi Ceolredo, qui tunc regnabat Merciis, quatenus ſacroſancta ejus (ipſius) gleba de tumulo levaretur.

Ex vita S. Ermenildæ (H) [b], *à Gotcelino, ut conjectura ducor, edita.*

Extemplo ad præcellentiſſimum Ely cœnobium confugit, ubi genitrix ſua ſanctiſſima choris virginum, ut luna inter ſydera, præluxit; ubi filia ipſius Werburga ut monile aureum viginitatis emicuit.

Pag. 156.

Ex libro Gotcelini de vita S. Eadgithæ [b] filiæ Wulſtrudis. Apoſtrophe ad Edouardum martyrem, fratrem Eadgithæ.

Prior æthre puer ortus
Puerum te ſacrat [c] aſtris.
Tua regna perimunt te,
Sua regna refovent te:
Tibi ſceptrum braviumque
Meliori vice reddit.

a Superni *al.* b Filia *MS.* c *Supra hanc vocem aſteriſcus ponitur in Cod. MS.*

Puer

Puer ibas, ſeniorum
Procerumque moderator,
Amor & flos populorum.
Magis acta nece regnas.
Cruor hauſtus lavat, ornat,
Cui luna roſa vernat,
Soror almis ſacra nymphis
Comitata paradiſi
Tibi flores & odores,
Violaſque caſiaſque,
Tibi nardos, & amomum
Calathis fert in eburnis,
Animaſque choreaſque
Specioſas tibi ducit.
Niveus grex utriuſque
Duce juncto domus una eſt.
Soror & tu comitantes
Agitote ſuper aſtra.

Ex libro Gotcelini de vita S. Milburgæ.

Inclytus rex Ethelbright virginis Milburgæ fuit abavus. Ermenredus, i. e. lingua ſcilicet Anglica, miſerorum conſilium. Domneva quidem, ſanctæ poſteritatis ſpes & ſpecula, traditur in matrimonium Merwale, regi Weſthanorum, heſperiæ partis Merciorum. Conregnabant autem ipſe natu tertius & frater ejus Wulferus natu ſecundus. Fuerant enim filii Pendæ, ſtrenuiſſ: regis, cui ſucceſſerant, quaſi [a] Diarchæ regni natalis, quibus erant duo germani fratres, quorum alter primogenitus, alter erat ultimus, Peada ſcilicet & Edelredus. Peada, deo charus & angelis, rex extitit Mediterraneis Anglis. Ethelredus vero, vir ſummæ devotionis, ſucceſſor fuit fratris ſui Wulferi regis, qui, tranſactis in regno 29. annis, de rege fit monachus, ſpreto faſtu pompæ regalis. Quorum eximiæ ſorores, Kineburga & Kineſwitha, meritis ſpectabiles, fulgent, tanquam ſydus geminum, in Burgenſi eccleſia, cum beatiſſima ſua parentali proxima.

Eadfridus è Northumbria apoſtolus miſſus ad Merwalam, regem Merc:

Ubi ergo regis converſio per leonem, ut dictum eſt, viro dei divinitus præſagitur, locus fundandæ domus regio liberatori, regni cœleſtis janitori, eligitur. Unde locus ipſe poſtea vertitur in leonis monaſterium.

Lelandus.

Apparuerat leo Eadfrido apud Mercios cœnanti, cui cum panem manu porrexiſſet, mitis accepit. Leo autem ad Mer-

[a] *Sic.*

walam alludit, qui paganus ferox, adveniente Eadfrido, mitis per ſidem factus eſt.

Pag. 157. Monaſterium Leonis. Domus autem fundata regaliter [a] ſoliatur, rebuſque & opibus regiis opulenter ditatur. Cui beatus præficitur Eadfridus, cujus doctrina veræ lucis gratia primo refulſit.

Merwalam Domnevam

Ferunt autem utrumque regem & regiam comitem glorioſo regi, & martyri, Oſwaldo Glaweceſtre conſtruxiſſe monaſterium, quod ab utroque non ſolum magnis poſſeſſionibus dilatatur, ſed & tantis ornatibus decoratur, ut præ abundantia ornatuum à vulgo vocetur aureum.

A conjugio ſoluta Domneva, venit in Cantiam ad Egbrightum regem, patruelem ſuum.

Suſcipit ergo Domneva venerabilis à prædicto rege locum amœnæ manſionis. Diſtat non eminus ab urbe Cantuaria grandis, quæ Tanetum appellatur, inſula, arridens bona rerum copia, regni flos & thalamus, amœnitatis gratia, in qua, tanquam in quodam elyſio, datur ei duodecies quatuor aratorum poſſeſſio, &c. Ut ibidem monaſterium virginum condiderit, & D. Mariæ virgini dedicaverit per Theodorum archiepiſcopum.

Mildritha, Domnevæ filia. Cui ſoboles egregia, Chriſti virgo, Myldritha cum 70. virginibus, Deo conſecratis à memorato primate Dorobernenſi antiſtite, feliciter vice materna ſucceſſit.

Inclyta quoque virgo Milgitha junior, beatæ matris Domnevæ filia, ſanctæ converſationis vitam duxit in terminis Northumbrorum.

Meruualæ, regis Merc: ſepultura. Corpore pauſans (ut fertur) Reopedune, [b] monaſterium olim ſatis nobile converſationibus virorum inſignium, & ſanctimonalium feminarum. Qui locus ſecundum ejus etymologiam non tacere videtur regis excellentiam. Sonat enim manipulus montis.

Milburga abbas Ventolocenſis. Loco, qui Wimnicas antiquitus nuncupatur, cœleſti converſatione feliciter illuſtratur, beata dormitione, & perpetua manſione glorificatur.

Ubi conſtructo venerabili monaſterio præfuit ipſa mater angelica.

Corf flu: non procul à Ventoloco. Erat quidam amnis obvius, Corf ab incolis nominatus, vado meabilis, alveo mediocris.

Quatuor enim regum Merciorum, ſibi per ordinem in regno ſuccedentium, tempora tranſegit. Quorum primus rex Wulferus 17. annis, ſecundus, frater ejus, rex Etheredus bis tribus luſtris, tertius Kirredus quinque annis, quartus Ceolredus ſeptem annis nobiliter imperavit. Circiter ergo duo-

[a] *Sic in MS. An* ſolidatur? [b] *Sic.*

decim

decim annorum luſtris decurſis in vitæ ſtadio tranſeuntis &c. De morte Milburgæ.

Gleba vero virginei corporis cultu celebri reconditur ante majus altare in eccleſia S. Trinitatis.

Florent autem in Wallia glorioſæ virginis Milburgæ miracula loco, qui ejus nomine, eo quod ſui juris aliquando fuerat, Landmylien Wallice dicitur, quod in terram Milburgæ Latino ſermone vertitur. Lanmylien, i. e. locus Milburgæ.

Ex Hiſtoria Rogeri Hoveduni, qui opus ſuum inchoavit ubi Beda finem hiſtoriæ fecit.

Pag. 158. Hovedunus in hiſtoria ſua maxime ſecutus eſt Symeonem monachum Dunelmenſem.

Anno Domini DCCXL.

Reverendæ memoriæ Acca epiſcopus ſublevatus in regionem viventium, peractis in epiſcopatu Anguſtaldenſis eccleſiæ annis 24or. ad cujus eccleſiæ partem orientalem corpus ejus honorifice conditum eſt. Ac deinde, peractis à depoſitione ſua plus quam CCC. annis, à quodam preſbytero divina revelatione tranſlatus eſt, ac in eccleſia intra feretrum condigno honore poſitus.

Accæ mors. Numeri annorum per exemplaria multis in locis diſcrepant.

Accæ tranſlatio.

DCCXLI°.

Monaſterium in Eboraca civitate ſuccenſum eſt. Monaſterium Ebor: correptum igne.

DCCLIII.

Bonifacius archiepiſcopus, qui & Winfridus, Francorum martyrio coronatus eſt cum L. tribus. Winfridi, cog: Bonifacii, marty:

Anno DCCLVI°.

De Eadberto rege North: qui ſucceſſit Ceoluulpho.

Eadbert rex 15°. anno regni ſui, & Unnuſt rex Pictorum duxerunt (e) exercitum ad Alcluit, ibique Britones tamen (inde) conditionem receperunt prima die menſ. Aug. Decima autem die menſis ejuſdem interiit exercitus pene omnis, quem duxit de Onoma (a) ad Niwamburg, i. e. ad novam civitatem. Alcluit.

Anno DCCLVIII°.

De urbibus repentino igne correptis.

Sterburg (Stre), Venta, Homuuic (D), Londonia, Eboraca, Donaceſtre, aliaque multa loca illa plaga concuſſit.

DCCLXII°.

qui & Moll:

Ethelwald rex præfatus accepit reginam Etheldritam Calendis Novembris in Cataracta.

Cataracta.

Eodem anno.

Ceoluulphus rex, & poſtea monachus, Ubbæ ſepultus. Libertas bibendi vinum.

Ceolwulphus olim rex, poſtea in Lindisfarnenſi eccleſia monachus, cœleſti regno militavit. Cujus corpus poſtea delatum in eccleſiam Northam multis ibidem, ut fertur ab habitatoribus, miraculis claruit. Hoc rege, jam monacho facto, efficiente, data eſt Lindisfarnenſis eccleſiæ monachis [a] licentia" bibendi vinum vel cereviſiam. Ante enim non niſi lac & aquam bibere ſolebant.

DCCLXIX°.

Cataracta conflagravit.

Cataracta à Bearnredo tyranno ſuccenſa eſt. Et ipſe infelix eodem anno incendio periit dei judicio.

Anno DCCLXXIIII.

Bebbæ urbis deſcriptio & ſitus.

Bebba vero civitas urbs eſt munitiſſima, non admodum magna, ſed quaſi duorum, vel trium, agrorum ſpatium, habens unum introitum cavatum, & gradibus miro modo exaltatum. Habet in ſummitate montis eccleſiam perpulchre factam, in qua eſt ſcrinium pretioſum, in quo involuta pallio jacet dextera manus S. Oſwaldi regis incorrupta, ſicut docet Beda, hiſtoriographus hujus gentis. Eſt in occidente, & in ſummitate ipſius civitatis fons miro cavatus opere, dulcis ad potandum, & puriſſimus ad videndum.

DCCLXXXVIII°.

A

Elwaldi cædes.

Scy-'e-ceſtre. Scyltece-ſtre ubi.

Elfwaldus rex, conjuratione facta, ab ejus patritio, Sigga nomine, miſerabili occiſus eſt morte IX°. Cal. Octob. in loco, qui dicitur Scylteceſter, juxta murum. Corpus vero eximii regis ad Hauguſtaldenſem eccleſiam cum magnis monachorum cuneis & cantilenis perlatum eſt, & in eccleſia S. Andrei apoſtoli honorifice ſepultum eſt.

DCCXCII°.

Albini epiſtola de adorandis imaginibus.

Lelandus.

* Quem Carolus Magnus, ad ſe miſſum à Conſtantinopoli, ad Britannos miſit. Et erat de non adorandis imaginibus.

Contra quod ſcripſit Albinus epiſtolam, ex autoritate divinarum ſcripturarum mirabiliter adfirmatam, illamque cum eodem * libro ex perſona epiſcoporum & principum noſtrorum regi Francorum attulit.

Eodem anno de Oſredo, rege Northumbrorum, regno privato, & poſtea

I boraci detonſo.

Oſredus de exilio, ſacramentis & fide quorundam princi-

a Ex impreſſ.

pum

pum, clam de Euſania venit, ibique deficientibus ab eo ſuis militibus, captus eſt à rege præfato Ethelred, atque, eo jubente, occiſus in loco, qui dicitur Dingburch, 18°. Cal. Octob. corpus vero ejus ad oſtium Tini flu. perlatum eſt, & in baſilica ejuſdem eximii cœnobii ſepultum.

Ofredi cædes & ſepultura. Dinburg: Symeon legit Aynburg.

* Eodem anno Ethelred rex accepit reginam Elfledam, filiam Offæ, regis Merciorum, iii°. Cal. Octob. apud Catatactam.

Pag. 159. Cataracta.

DCCXCIII°. Hæc eadem fere ad verbum in hiſtoria Symeonis:

Sigga dux, qui interfecit Elfwaldum regem, interiit propria nece, cujus corpus ad inſulam Lindisfarnen: perlatum eſt IX°. Cal. Maii. Lindisfarnenſis inſula magna eſt, per ambitum, verbi gratia, octo, vel amplius, milliariis ſe extendens: in qua eſt nobile monaſterium, quo eximius Cuthbertus antiſtes poſitus erat, cum aliis preſulibus, qui ejus ſucceſſores digniſſimi extiterant, de quibus convenienter dici poteſt, quod canitur, "Corpora ſanctorum [a] in p. ſ. ſ." Lindis dicitur flumen, quod in mare excurrit, duorum pedum latitudinem habens, quando Ledon fuerit, id eſt, minor æſtus, & videri poteſt. Quando vero Malina fuerit, id eſt, major æſtus maris, tum nequit Lindis videri. Farne autem inſula eſt, in qua beatiſſimus Cuthbertus heremiticam vitam duxit. Non tanta eſt [b] Lindisfarne, ſed eſt poſita in mare, magnis exturbata fluctibus diebus & noctibus. Eodem ſane anno pagani ab aquilonali climate navali exercitu, ut aculeati crabrones, Britanniam venientes, hac illacque, ut diriſſimi lupi, currentes, prædantes, mordentes, interficientes non ſolum jumenta, boves & oves, verum etiam ſacerdotes, Levitas, choros monachorum, atque ſanctimonialium. Veniunt, ut præfati ſumus, ad Lindisfarnenſem eccleſiam, miſerabili prædatione, vaſtant cuncta, calcant ſancta pollutis veſtigiis, altaria ſuffodiunt, & omnia theſauraria ſanctæ eccleſiæ rapiunt. Quoſdam è fratribus interficiunt, nonnullos ſecum vinctos aſſumunt, perplurimos, [c] opbrobriis vexatos, nudos projiciunt, aliquos in mare demergunt, quibus illud recte aptari poteſt;

Siggæ paricidæ mors.

Lindisfarnæ ambitus. Leilandus. Lindisfarne Britannice, ut eſt in codice Ventano, dicebatur Medcaut, niſi mavis legere Medcant.

Lindis flu:

Farnæ inſ. ſitus.

Dacorum vis. Lindisfarna à Dacis depopulata.

"Lubrica verſat
"Fortuna vices, premit inſontes
"Debita ſceleri noxia pœna.
"At perverſi reſident celſo
"[d] Mores ſolio, ſanctaque calcant

[a] *Id eſt*, in pace ſepulta ſunt. [b] Ut Lindisfarne *al.* [c] *Sic.* [d] More *al.*

"Injuſta

"Injuſta vice colla nocentes.
"Latet obſcuris condita virtus
"Clara tenebris, [a] juſtuſque tulit
"Crimen iniqui."

Hovedune de 4ª. plaga Britanniæ per Dacos illata.

Hæc ſiquidem longe immanior, longe crudelior ceteris fuit. Romani ſiquidem Britanniam brevi ſibi ſubjugaverunt, & lege dominantium ſplendide rexerunt. Picti vero & Scotti crebras irruptiones ex boreali parte Britanniæ faciebant. Sed nec eam ex omni parte aggrediebantur, & nonnunquam pernicione repulſi, tempore non parvo ab invaſione ceſſabant. Saxones autem pro viribus paulatim terram bello capeſcentes, captam obtinebant, obtentam ædificabant, ædificatam legibus regebant. Nec non & Nortmanni, cito & breviter terram ſubdentes ſibi, victis vitam, & libertatem legeſque antiquas regni jure conceſſerunt. Dani in terram undique creberrime ac diutiſſime aſſilientes, eam non obtinere, ſed prædari & perdere ſtudebant, omnia deſtruere, non dominari cupiebant. Quod ſi quando vincerentur, nihil proficiebant, cum alibi claſſis & exercitus prior ex improviſo inſurgeret: &c.

DCCXCIIII.

Prædicti Pagani [1] portum Ecgfridi regis vaſtantes, monaſterium [2] Doni amnis prædaverunt.

Donus flu. qui per Garaw, vel potius per Dancaſter, in Tinam deſcendit.

[1] Portus Ecgfridi, forſan ſinus de Garaw, ubi monaſter: Bedæ.

[2] Id eſt, Tini, quemadmodum eſt in exemplari Ventano.

DCCXCVI°.

Cobre.

Ethelred rex occiſus eſt apud Cobre. (forſan Corbrige.)

Eodem anno.

Æt Læte. Edete monaſterium.

Anbaldus archiepiſcopus Ebor: obiit in monaſterio, quod (Symeoni Æt Lete.) dicitur Edete.

Ibidem Lelandus.

Hovedune videtur Sowtburg pro Sowthwel ponere.

DCCXCVIII°.

Londonia igne conſumpta.

Londonia igne repentino, cum magna hominum multitudine, conſumpta eſt, Hathuberto exiſtente epiſcopo.

DCCC.

Heardred Haguſtald: præſul anno 3°. epiſcopatus ſui obiit. Cui Panbricht ſucceſſit. Lelandus. Hic fuit, quantum adhuc colligere poſſum, epiſcoporum Haguſtaldenſium ultimus. Gul. Meld. poſt hunc Tidfridum ponit, cujus tempore, Haguſtalduno à Danis depopulato, ſedes epiſcopalis ceſſavit.

[a] *Juſtoſque al.*

DCCCII°.

DCCCII°.

Bričthric, Occidentalium Saxonum rex, qui eidem genti xvii. annis nobiliſſime præfuit, obiit.

Ibidem.

Bričthric acceperat ſibi in matrimonium Eadburgam, quæ erat filia regis Merciorum nomine Offa, qui magnum vallum inter Britanniam & Merciam, id eſt, de mari ad mare, fieri juſſit. Vallum Offæ.

Lelandus. Pag. 160.

Hovedune ibidem ſcribit Eadburgam, mortuo ex potione marito, fugiſſe ad Carolum Magnum cum maximis theſauris, & tandem, poſt multa flagitia incontinentis vitæ deſignata, eo penuriæ perveniſſe, ut ſtipem paſſim per vicos peteret, miſereque Paviæ periret.

Eadburgæ, filiæ Offæ, & uxoris Bričthrici, regis Occid. Sax. fuga ad Carolum Mag.

A

Hovedune in genealogia Elfredi regis.

Cuthredus Weſt Sax: l

Occurrit * ei cum regionibus vexillatis apud Bereford. Ethelbaldus hoc prœlio devictus. Bereford.

* Ethelbaldo regi Merciorum.

Hovedune in Sigeberto, rege Weſtſax:

Sigebertus vero impius fugatus à ſuis, & debitam nequitiæ ſuæ mortem metuens, in ſylvam magnam, quæ vocatur Andredeſwald, fugiens, ſe abſcondit. Ubi quidam porcarius Cumbri comitis, nequiter, ut diximus, interfecti, regem abſconditum invenit, inventum cognovit, cognitum domini ſui vindex occidit. Sigeberti cædes. Andredeſwald.

Chinewulp, rex Weſtſax: à Kineard, fratre Sigeberti, occiſus, ſepultus eſt Winceſtriæ. Juvenis vero, id eſt, Kineard, apud Acſenminſtre.] Vide num Acleminſtre legi poſſit, vel Axminſtre ?

Hovedune in 14°. anno Bričthrici regis Weſtſax:

Hoc in tempore fuit magnum prœlium in Northumbre apud Welhare, in quo periit Alricus, filius Herberti, & alii multi cum eo.

Reges Weſtſax:

Cerdic quindecim annis.

Cen

Kinricus, filius ejus, XXVI.

Cheulingus XXXI. Ceaulin.

Cel

(1) Chelricus ſex annis.

Ceol

Chelwulphus XIIII. alias Quichelmus. Polydorus.

(1) Cerol

Polyd: ſcribit Celricum & Ceoluolphum regnum Weſtſax: inter ſe diviſiſſe, & pari lance gubernaſſe.

Chiniglis

gils Cynegillus
Chiniglis Chriſtianus, & baptizatus à S. Birino.
Cenoualchius
Coinwalc. Chenwallinus, filius ejus, XXXI.
Sexburga regina uno anno.

Cenſus, vel Eſwinus. Polyd: teſte Beda, adfirmat, Eſcuinum & Centuinum non junctim, ſed diviſo inter ſe imperio, regnaſſe.

Elcwinus Polydoro:
Eſcwine duobus annis.
Chentwine IX.
Cedwalla duobus annis, & Romæ obiit in albis.
nas
Ine XXXVI, & Romæ obiit.

Ethelardus
Edelhardus. Adelardus XIII.
Cuthredus XVI.
ber
Sigebritus crudelis uno anno, & expulſus eſt.
Chinewulphus XXVI. annis, & poſtea occiſus eſt.
Brictrichus XVI. Dani primi venerunt.

Leland. Athelſtanus, ut Aluredus bene colligit, fuit primus monarcha.

Egbertus XXXV. Hic fuit monarcha totius Angliæ.

Alias Atulſus. Adelwulphus XVIII. Huntingdunenſis plures annos numerat. Hic miſit Wulfradum conſulem cum parte exercitus ad debellandum Dacos, qui cum XXXIII. navibus apud Hamtonam appulerant. Ibi, magna ſtrage hoſtium patrata, clariſſime triumphavit.

Hic Adelbaldus ſepultus fuit apud Shirburne.

Ethel
Adelbaldus quinque annis.

Ethelbertus quinque
Adelbrichtus ſex annis.——In diebus Adelbrichti venit navalis exercitus, & ingredientes deſtruxerunt Winceſtriam. Sic "urbs antiqua ruit multos dominata "per annos,"

Venta à Danis depopulata.

Alias Ethelredus
Adelredus, frater ejus, quinque annis.
Aluredus litteratus XXIX.
Edwardus viginti quatuor annis.

Lelandus. Hic à quibuſdam Elfredus, & Alfredus vocatur.

filius
Adelſtanus, frater ejus, 16. annis.
Edmundus ſex annis, & dim:
Edredus 9. annis, & dim:
Edwius. Edwinus tribus annis, & 9. menſ:
Edgarus Juſtus XVI.
Edwardus martyr IIII.

Ethelredus,

Ethelredus, frater ejus, XXXVIII. Agelredus.
Edmundus Irenſyde novem menſibus.
Cnut Danus XIX. Huntendun 20.
Haroldus, filius ejus, quinque annis. Huntendune 4. annis, & ſexdecim hebdomadis.
Hardecnut duobus annis.
Edwardus Juſtus XXIIII.
Haroldus novem menſibus, diebus etiam totidem, teſte Aluredo.
Gulielmus Baſtard XXI.
Gulielmus Rufus XIII.
Henricus leo juſticiæ XXXV. & tribus menſ:

Lelandus.

Miror quod ſit in cauſſa, quod Stephani, Henrici patris, Ricardi regis, filii Henrici, nomina ſupprimat, cum exemplar hiſtoriæ, quod ego titulo Hoveduni habeo, contineat integram hiſtoriam Ricardi, atque etiam Joannis primos tres annos attingat.

DCCCXLIX°. Pag. 161.

Angulſaxonum rex Elfredus in illa plaga, quæ dicitur Berokeſhyre, naſcitur.

Adelwulphus pater, Oſburch mater Elfredi.
Bareokeſhyre à Berroke ſylva, in qua buxus naſcitur.

DCCCLI°.

Quod audiens bellipotens Ethelwulphus, congregato exercitu, cum filio ſuo Ethelbaldo in loco, qui dicitur Akelea, Danos conſerto prœlio, paganos ſuperans, inaudita cæde mactavit.

Cheorl, Domnaniæ comes, pugnavit contra Danos.
Akelea.

DCCCLIIII°.

Alther comes cum Cantuariis & Wada cum Suthtis in inſula Tenet contra paganos acriter pugnaverunt, & in primo congreſſu vincentes, tandem, plurimis utrinque cadentibus, utrique duces occubuerunt. Thanatos.

DCCCLV°.

Magnus paganorum exercitus tota hyeme in inſula Sceapege hyemaverunt. { Sceapege, Ovinaria.

DCCCLXVII°.

Paganorum exercitus de Orientalibus Anglis ad Eboracam civitatem migravit, omnia vaſtando uſque ad Tinemutam.

Et ibidem.

Sed advenientibus paganis, pro communi utilitate aliquatenus ſedata diſcordia, Oſbricthus & Ella, viribus adunatis,

Acta hæc ſunt IX°. Cal. Aprilis feria 6. ante Dominicam Palmarum.

tis, & exercitu congregato, Eboracum adeunt. Quibus advenientibus mox pagani in urbem refugiunt, & intra mœnia ſe defendere procurant. Quorum fugam & pavorem Chriſtiani cernentes, [a] & intra urbis mœnia eos perſequi & murum frangere cœperunt. Cumque jam, fracto muro, multi Chriſtianorum in civitatem ſimul cum paganis introiiſſent, pagani, dolore & neceſſitate percuſſi, ſuper eos atrociter irrumpunt, cædunt, fugant, proſternunt intus & extra. Illic maxima parte omnes Northumbrenſium cæſi, occiſis duobus * regibus, occubuerunt. Reliqui vero, qui evaſerunt, pacem cum Danis fecerunt.

Graviter pugnatum Eboraci.

* Oſbrichto & Ella.

DCCCLXVIII°.

Snotingham.

Paganorum exercitus Northumbros relinquens Snotingham adiit, & in eodem loco hyemaverunt.

DCCCLXX°.

Angerus. Ubbo. Teotford. Eadmundi marty:

Congregata ſunt Danorum multa millia, quorum duces fuerunt Inguar (alias Iwar) & Hubba, qui ad orientales Anglos venientes, apud Teotford hyemaverunt. Ea tempeſtate rex Eadmundus ſuper omnia regna orientalium regnabat, vir ſanctus & juſtus per omnia, quique eodem anno contra præfatum exercitum atrociter & viriliter cum ſuis pugnavit. Sed quia dominus eum martyrio coronandum præviderat, ibidem glorioſe occubuit.

DCCCLXXI°.

Radingum. Cineta flu: Pag. 162. Englafeld. Caſtellum Radingenſe.

Prædictus paganorum exercitus Occidentales Saxones adiens Radingum venit in meridiana Tameſis flu: ripa, in illa plaga quæ dicitur Bearcſhyre. tertioque adventus ſui die duo comites eorum cum magna multitudine in prædam equitaverunt, aliis interim vallum facientibus inter duo flumina Tameſin & Cinetam à dextra parte ejuſdem regiæ villæ. Quibus Ethelwulphus, Barocenſis plagæ comes, cum ſuis in loco, qui dicitur Englafeld, i. e. campus Anglorum, obviavit. Ubi animoſe pugnatum eſt ex utraque parte, quouſque, altero paganorum comite occiſo, & maxima exercitus parte deleta, ceteriſque fuga lapſis, Chriſtiani victoria potirentur. Poſt 4or. vero dies Etheredus rex, & Elfredus frater ejus, congregato exercitu, Redingum venerunt, cædendo & proſternendo uſque ad portam arcis quoſcunque de paganis invenire extra arcem poterant. Tandem pagani totis portis erumpentes totis viribus bellum perquirunt. Ibique diu & atrociter ex utraque parte pugnatum eſt, ac demum, Chriſtianis terga vertentibus, victoria ceſſit paganis.

[a] Etiam intra *al.*

DCCCLXXII.

DCCCLXXII. ¶

Huic [a] germanus ſuus Elfredus in regnum ſucceſſit. Hic poëtarum Saxonicorum peritiſſimus, in Dei ſervitio vigilantiſſimus, & in exequendis judiciis erat diſcretiſſimus, cui regina ſua Elſwida duos filios, Edwardum & Egelwardum, & tres filias, Egelfledam, Merciorum dominam, Ethelgevam ſanctimonialem, & Etheldritam peperit. [b] Expleto uno regnare cœpit in monte, qui dicitur Wilton, contra paganos cum paucis acerrime pugnavit; ſed, pro dolor! hoſtes victoria potiuntur. Nil enim mirandum, quod Chriſtiani parvum in prœlio numerum habebant. Erant enim in uno anno octies prœliis contra paganos attriti. Alfredus. ¶ Elſuuida regina. Ægelwardus, Alfredi filius. Vilodunum. Pugnatum contra Dacos octies uno anno.

[c] DCCCLXXII. ¶

Defuncto Wicciorum epiſcopo Alchuno, ſanctæ Wigornenſis eccleſiæ nutritius, & in divinis ſcripturis doctiſſimus, Wirefrithus 7°. Idus Jun: die Pentecoſtes ab Etheredo, Doroberniæ archiepiſcopo, antiſtes eſt ordinatus, qui juſſu regis Elfredi libros dialogorum beati Gregorii papæ de Latinitate in Saxonicam linguam tranſtulit. Uuirefridus epiſcopus Wicciorum.

DCCCLXXIII.

Paganorum exercitus hyemavit in [d] paga (provincia), quæ dicitur Lindeſege, apud Torkeſey. Torkeſei.

DCCCLXXIIII°.

Exercitus paganorum Lindiſſe deſerens [e] Merciam adiit, & hyemavit in loco, qui dicitur Reopandun. Reopandune.

DCCCLXXV°.

Paganorum exercitus Reopandun deſerens, in duas ſe diviſit turmas, cujus altera pars cum Alfdano in regionem Northumbrorum perrexit, & totam Northumbrorum regionem dominio ſuo ſubdidit. Tunc Erdulphus, epiſcopus Lindisfarnenſis, & Edredus abbas, corpus Sancti Cuthberti de inſula Lindisfarnenſi tollentes, ſeptem annos paſſim vagabantur. Altera autem pars exercitus cum Gudero, Oſkitello, & Amundo tribus regibus apud Grantebrige hyemavit. Northumbria audiens Dano. Monachi vagantes cum reliquiis Cuthberti:

DCCCLXXVI°.

Præfatus exercitus nocte de Grantebrige exiens, caſtellum, quod dicitur Wereham, intravit. Quorum ſubitum adventum rex Saxonum cognoſcens, fœdus cum eis pepigit, ea conditione, ut ab ejus regno decederent acceptis obſidibus. Granta. Werham caſtel.

a Scilicet, Ethelredo. *b L. ex impreſſ:* expleto uno anno, quo regnare cœpit, in monte, *&c.* *c Ita ex impreſſ: Sed* DCCCLXII. *in MS.* *d* Plaga *al.* *e* Morrerciam, *&* in Orrerciam *al.*

Caer-wiſc. Iſca Damoniorum.

Ipſi vero more ſolito obſides & juramenta non ſervantes, nocte quadam, fœdere dirupto, ad Exanceſter diverterunt, quod Britannice dicitur Caerwiſc.

Pag. 163.

DCCCLXXVII°.

Cyppanham.

Exercitus prædictus Exanceſter derelinquens, Cyppannam, regiam villam, adiit, ibique hyemavit. Elfredus vero rex his diebus magnas ſuſtinuit tribulationes, & inquietam vitam agebat. Eodem denique anno Inguar & Haldenus, cum viginti & tribus navibus, de Demetica regione, in qua hyemaverant, egreſſi, ut lupi feroces, poſt multas ibi Chriſtianorum ſtrages patratas, poſt combuſtiones cœnobiorum, ad Domnoniam enavigaverunt, & ibi à miniſtris regis Elfredi fortiſſimis, cum mille ducentis viris, occiſi ſunt ante arcem Tynwith, in qua ſe prædicti regis miniſtri refugii cauſſa concluſerant.

Angerus. Haldenus. Demetica regio.

Tinwith Caſtel.

DCCCLXXVIII°.

Cirenceſtre.

Danorum

Exercitus de Chippanham, ut promiſerat, Cirenceſtre adiit, ibique uno permanſit anno.

Eodem vero anno immenſus venit paganorum exercitus de tranſmarinis partibus in Tameſin flu: & prædicto ſe cuneo ſociavit.

DCCCLXXIX°.

Daci Nortuolgiam occupant.

Paganorum exercitus de Cirenceſtre egreſſus, ad orientales Anglos acceſſit, ipſamque regionem dividentes inhabitare cœperunt.

DCCCLXXXII°.

S. Cuthbertus abbati Edredo per viſionem aſſiſtens præcepit, ut epiſcopo, & omni exercitui Anglorum & Dacorum diceret, quatenus Guthredum, filium Hardecnut, quem Dani vendiderant in ſervum cuidam viduæ apud Wittingham, dato redemptionis pretio redimerent, & redemptum ſibi in regem levarent. Quod factum eſt 13°. anno Elfredi regis. Gutredo itaque in regem promoto ſedes epiſcopalis, quæ prius erat in Lindisfarnenſi inſula, inſtauratur in Ceſtre (quæ antiquitus dicebatur Cunecaceſtre) poſt ſeptem annos tranſmigrationis ex inſula Lindisfarnenſi. Tunc & legem pacis, quam & ipſe S. Cuthbertus per prædictum abbatem mandaverat, ut ſcilicet, quicunque ad corpus illius fugerit, pacem à nullo perfringendam per xxxvii. dies habeat, tam rex Guthredus quam Elfredus perpetuo conſervandam cenſuerunt. Ad hoc, in augmentum prioris epiſcopatus, totam terram inter Teine & Teiſeam

Guthredus Dacus, rex Northumbrorum.

Uuittingham in Cukedale apon Aile River 7. Miles above Alnewik.

Sedes epiſcopalis in Cunecaceſtre.

Aſylum.

Donatio Guthredi & Elfredi regum.

3 præfati

præfati duo reges, omnium conſenſu, S. Cuthberto perpetuo poſſidendam addiderunt. Jam enim multo ante defecerat epiſcopatus Haguſtaldenſis eccleſiæ. Sane ad epiſcopatum Lindisfarnenſem pertinebant antiquitus Lugubalia, i. e. Luel, & Norham. Omnes quoque eccleſiæ ab aqua, quæ vocatur Tueda, uſque ad Tinam Auſtralem, & ultra deſertum uſque ad occidentem, pertinebant illo tempore ad præfatam eccleſiam. Et hæ manſiones Carnham & Culterham, & duæ alias Temet. Gedwide ad auſtralem plagam flu: Teyuete, quas Ecgredus epiſcopus condidit, & Meilros, & *Tygbre, & Tyningham, & Colyngham, & Bricgham, & Tyllemuth, & Northam ſupradictam, quæ antiquitus Ubbanforde dicebatur Wercwrde quoque ipſius eccleſiæ poſſeſſio erat, donante rege Ceolwulpho, cum omnibus appendiciis ſuis. Hanc enim manſionem ipſe rex abrenuntians ſeculo ſecum Lindisfarnenſi eccleſiæ contulit, in qua monachus factus cœleſti regno militavit.

Luel, Lugubalia.

Magnitudo provinciæ epiſcopi Lindisfarn:

Carneham.

r (Tygbre) — dingham (Tyningham) — twyde (Wercwrde)

Alias, Tigbrethingham.

Meilros, nunc Meurus, ſuper Tueſim.

Ubbanford. Northam.

Donatio Ceoluulphi regis.

* Symeon monachus in ſua hiſtoria, unde hæc deſumpta, ſic: "Tigbretingham & Eo-"riercorn ad occidentalem "partem Edwineſburch, & "Ðefferham, & Aldham."

Et paulo inferius ibidem: Pag. 164.

Præterea memoratus epiſcopus egregius ædificans eccleſiam in loco, qui dicitur Geinford, donavit (1) eam S. Cuthberto. Condidit etiam Billingham in Heorterneſſe, & duas alias villas, Vetclif & Wigclif, ad auſtralem partem flu: Teiſe, quas S. Cuthberto ad victum ei ſervientium dedit.

Erdulphus.

(1) Villæ ab Edulpho epiſcopo conditæ.

Similiter & Wdeceſtre (U), & Shwitingham, & Edulphingham, & Egwlingham (alias Egwiiuingeham.), donante rege Ceolwulpho, fuerant antiquitus S. Cuthberti.

Wudeceſtre.

Donatio Ceoluulphi.

De Joanne Scotto, inter alia multa de ejus moribus, vita, & eruditione, hæc ibidem inſerta ſunt.

Propter hanc ergo infamiam tæduit eum Franciæ, venitque ad regem Elfredum, cujus munificentia illectus, & magiſterio ejus (ut ex ſcriptis regis intelligitur) Melduni reſedit. Ubi poſt aliquot annos à pueris, quos docebat, graphiis foratus, animam exuit tormento gravi, & acerbo, ut, dum iniquitas valida, & manus infirma, ſæpe fruſtraretur, & ſæpe inpeteret, amaram mortem obiret. Jacuit aliquandiu inhonora ſepultura in beati Laurentii eccleſia, quæ fuerat infandæ

Joannes Scottus.

Meldunum.

Joannes Scottus occiſus graphiis ſcholaſticorum.

Bullingerus ſimile quiddam citat in libro. cædis conſcia. Sed ubi divinus favor multis noctibus ſuper eum lucem indulſit igneam, admoniti monachi in majorem tranſtulerunt eccleſiam, & ad ſiniſtram altaris poſuerunt.

DCCCLXXXIIII°.

Rofa obſeſſa à Dacis. Supradictus paganorum exercitus in duas ſe turmas diviſit, una in orientalem Franciam ſeceſſit, altera rediens in Cantiam civitatem Roueceſtre obſedit. Sed viriliter repugnantibus civibus, ſuperveniens rex Elfredus cum exercitu paganos ab obſidione compulit ad naves, relicta ibi arce, quam ante portas extruxerant prædictæ urbis, nec non & præda ſua cum hominibus & equis, quos ſecum ex Francia adduxerant, quo anno claſſis ab Elfredo rege directa ad defenſionem locorum circa Eſtangliam. Cum veniſſent ad oſtium flu: Stur, invenerunt ibi xvi. naves piratarum, quas omnes comprehenderunt, interfectis omnibus, qui in eis erant.

A

Stur flu:

Et paulo inferius ibidem:

Londinum ab Alfredo reſtauratum. Elfredus rex, poſt incendia urbium, ſtrageſque populorum, Lundoniam honorifice reſtauravit, & habitalem fecit, quam & Ethelredo, Merciorum comiti, commendavit ſervandam.

DCCCLXXXVII°.

Ethelingei, id eſt, inſula nobilium. Joannes preſbyter. Septonienſe monaſterium. Pag. 165. Inter innumera bona, quæ rex Elfredus geſſit, duo nobiliſſima conſtruxit monaſteria; unum monachorum in loco, qui dicitur Ethelingege, i. e. nobilium inſula, ubi diverſi generis adunatis monachis primitus Joannem preſbyterum, genere [a] Ealdſaxonum, abbatem conſtituit. Aliud quoque monaſterium juxta orientalem portam Scafrebrig habitationi Sanctimonialium nobile conſtruxit, in quo propriam filiam Ethelgeofam, devotam deo virginem, abbatiſſam conſtituit.

DCCCXCIIII°.

Lugia flu: apud Stratford. Pagani naves ſuas per flu: Tamenſem, & poſtmodum per amnem Ligean, ſurſum traxerunt, ſibique munitionem prope ipſum amnem 20. miliariis à Lundonia ædificare cœperunt.

DCCCXCV.

Æſtatis tempore magna pars civium Londonenſium, & de vicinis locis quamplures, munitionem, quam ſibi pagani conſtruxerant, deſtruere moliebantur. Sed illis fortiter reſiſtentibus, Chriſtiani in fugam vertuntur, quatuorque de miniſtris Elfredi regis occiduntur.

DCCCCIII°.

Marianum monaſterium Ventæ. Religioſa Chriſti famula regina Elſhwitha, mater regis Edwardi, vita deceſſit, quæ ſanctimonialium monaſterium Wintoniæ conſtruxit.

[a] Ealdſaxonem *al.*

DCCCCV°.

DCCCCV°.

Civitas, quæ Caerlegeon Britannice, & Legaceſtre dicitur Saxonice, juſſu Ethelredi ducis, & Egelfledæ reſtaurata eſt.

Caerlegion. Civitas legionum reſtaurata. Ceſtre.

DCCCCVI°.

Oſſa S. Oſwaldi tranſlata de Bardenege in Merciam. Tranſlatio Oſwaldi in Claudiam.

DCCCCVII°.

In provincia Steffordenſi in loco, qui dicitur Totenhale, inter Anglos & Danos inſigne prœlium actum eſt. Sed Angli potiti ſunt victoria. Totenhale.

DCCCCVIII°.

Ethelredus, ſubregulus Merciorum, vir magnæ probitatis, vita deceſſit. Poſt cujus mortem uxor illius Egelfleda, regis Elfredi filia, regnum Merciorum, exceptis Londonia & Oxenforda, quas ſuus germanus rex Edwardus ſibi retinuit, non brevi tempore ſtrenuiſſime rexit. Ægelfleda [d] nunquam ſatis laudata dux Merc:

DCCCCIX°.

Egelfleda, Merciorum domina, ii°. No. Maii cum exercitu in loco, qui Sceargete dicitur, venit, ibidemque arcem munitam conſtruxit; dehinc in occidentali parte Sabrinæ flu: in loco, qui dicitur Brige, aliam. Caſtellum poſitum apud Sceargete. Brigenſe caſtellum.

DCCCCX°.

Æſtatis tempore in initio Ægelfleda, Merciorum domina, cum Mercenſibus ad Tamneting perrexit, ipſamque urbem reſtauravit. Tameworth urbs.

DCCCCXI.

¶ Werefrithus, Wicciorum epiſcopus, vir magnæ ſcientiæ, obiit. Werefridi epiſcopi mors.

Eodem anno.

Egelfleda [d] urbem condidit, [a] quæ" [b] Ealeſbirig dicitur, & in fine autumni alteram, quæ Waruic nominatur. Eileſbiri. Gaurovicum.

DCCCCXII°.

Rex invictiſſimus Edwardus ante feſtivitatem S. Martini Bedefordiam adiit, & eam cum habitatoribus ejus in deditionem accepit. Ibidemque per triginta dies moratus, urbem in auſtrali plaga Uſæ amnis condi præcepit. Bedefordia aucta. Uſa flu:

DCCCCXIII. Pag. 166.

Ægelfleda, Merciorum domina, in terram Britonum ad expugnandam [c] arcem" apud Bricenamere miſit exercitum. Bricenamere.

[a] *Ex impreſſ.* [b] *Sic, cum duob. punctis ſub* l. [c] *Ex impreſſ.*

Qui

Qui expugnata arce uxorem regis Britonum cum XXXIIII. hominibus [a] quos" captivos in Merciam adduxerunt.

DCCCCXIIII°.

Derby. Doruenta expugnata.

Ægelfleda, Merciorum domina, ante Cal. Aug. Dorbeiam infringendo expugnavit, ipſamque provinciam obtinuit. Cujus miniſtri quatuor de charioribus, in porta urbis fortiter pugnantes, occiſi ſunt.

DCCCCXV°.

Ægelfleda, Merciorum domina inſignis, & juſticiæ virtutiſque eximiæ femina, viii°. anno, ex quo ſola regnum Merciorum ſtrenuo moderamine rexit, XIX°. Cal. [b] Jun. obiit, & unicam filiam ſuam Elfwinam, ex Ethelredo ſubregulo ſuſceptam, heredem regni reliquit. Cujus corpus Glovornam delatum, in eccleſia S. Petri eſt honorifice tumulatum.

Ægelfleda Claudiæ ſepulta.

DCCCCXVI°.

Manceſtre. Lelandus. Miror cur Manceſtre ponat in Northumbria, cum ſit oppidum Lunenſis provinciæ.

Elfwina, Ægelfledæ filia, ab Eduardo Mercia ſpoliata.

Rex Edwardus miſit in Northumbriam Merciorum exercitum, ut urbem Mamceſtriæ inſtaurarent, & in ea fortes milites collocarent. Poſt hæc Elfwinæ nepti ſuæ poteſtatem regni Merciorum penitus ademit, & in Weſtſaxoniam duci præcepit.

DCCCCXIX°.

Eduardus Senior Ventæ ſepultus.

Edwardus Senior anno regni ſui 24°. in regia villa de Fearndun ex hac [c] vita" tranſiens, Athelſtano, filio ſuo, regni gubernacula reliquit. Cujus corpus Wintoniam delatum in novo monaſterio ſepelitur.

Ibidem.

Regia Tameſina.

Athelſtanus vero in Kingeſtun, i. e. in regia villa, in regem levatur.

Anno DCCCCXX°.

Glademutha conſtructa.

Rex Edwardus conſtruxit Glademutham.

DCCCCXXI°.

Victoriæ Athelſtani regis.

Omnes etiam reges totius Albionis, regem ſcilicet Occidentalium Britonum Huwaldum, dehinc regem Scottorum Conſtantinum, regemque Wentorum Wuer prœlio vicit, & fugavit.

DCCCCXL°.

Ethelſtanus ſepultus Melduni.

Æthelſtanus anno 16. regni ſui, 6°. Cal. Novemb. apud Glavorniam vita deceſſit, & ad Maildulphi urbem delatus honorifice eſt tumulatus. Cui frater ſuus Edmundus xviii°. anno ætatis ſuæ in regnum ſucceſſit.

a Delend. Et quidem deeſt in impreſſ. *b* Julii *al.* *c Ex impreſſ.*

DCCCCXLI°.

DCCCCXLI°.

O Anlaph, vaſtata eccleſia S. Baltheri, & incenſa Tinningham, mox periit. Inde Eboracenſes Lindisfarnem inſulam vaſtantes multos occiderunt. Analaphus. Lindisfarna depopulata.

DCCCCXLII°. Pag. 167.

Rex Anglorum Edmundus quinque civitates, Lindicolniam, Snotingham, Deorbeiam, Leogreceſtriam, & Stanfordiam, manibus Danorum penitus extorſit. Civitates è manibus Dacorum extortæ.

DCCCCXLVI°.

alias Widechirche.

Edmundus rex apud Pulcrekirche occiſus, v. annis & ſeptem menſibus regni peractis, & Glaſconiam delatus à beato Dunſtano abbate ſepelitur. Edmundus rex ſepultus Gleſſoburgi.

DCCCCXLVIII°. alias DCCCCL°.

Pro infidelitate Northumbrenſium egregius rex Anglorum Edredus totam Northumbriam devaſtat, in qua devaſtatione monaſterium, quod dicitur In Ripum, à S. Wilfrido quondam epiſcopo conſtructum, igne eſt combuſtum.

Lelandus.

Nam erexerant in regem quendam Eiricum ex ſtirpe Danica, qui ultimus fuit regum Northumbrenſ:

Ripæ conflagrabant.

DCCCCLIII°.

Wulſtano, epiſcopo Eboracenſi, à cuſtodia ſoluto, epiſcopalis honor apud Dorcaceſter reſtituitur. Dorcaſtrum.

Sequitur ibidem genealogia comitum Northumbrenſium belliſſime ſcripta.

Ibidem de Coſpatricio, comite Northumbrenſi.

Terminans vitam apud Ubbanford, quod eſt Norham, in ipſo eccleſiæ exitu ſepultus eſt. Ubbanford. Northam.

DCCCCLV.

Edredus decimo anno regni ſui obiit, & in veteri monaſterio Wintoniæ ſepelitur. Cujus [a] fratrius Clito Edwinus, regis ſcilicet Edmundi & ſanctæ Elginæ reginæ filius, monarchiam imperii ſuſcepit, & eodem anno in Kingeſtun ab Odone archiepiſcopo rex conſecratus eſt. Regia Tameſina, ubi coronatus Edwinus.

DCCCCLIX°.

Rex Weſtſaxonum Edwinus, quatuor annis regni ſui peractis, defunctus in novo monaſterio eſt ſepultus. Eduuini ſepultura.

In Eadgaro rege.

Monachorum & ſanctimonialium catervas aggregavit, & plus quam XL[a]. monaſteria tum eis conſtitui præcepit. Reſtauratio monaſteriorum per Edgarum.

[a] Fratruus *al.*

DCCCCLXIIII°.

Novum monaſter: Ventæ. Mediodunenſe monaſter:

Edgarus
Rex monachos in novo monaſterio, & in Mideltun collocavit, & illis Ethelgarum, & iſtis Kinewardum abbates conſtituit.

DCCCCLXVII°.

Monaſterium Rameſiæ. Meruuina veſtalis.

Ædgarus in monaſterio Rameſiæ, quod avus ſuus rex Edwardus Senior conſtruxerat, ſanctimoniales collocavit, ſanctam [a] [que] Merwinam ſuper eas [b] abbatiſſam conſtituit.

DCCCCLXVIII°. alias { Cunakeceſtre, & Conkeceſtre.

Cunecaceſter 5e. à Dunelmo miliaribus, 7. à Novocaſtro.

Aldredus epiſcopus apud Sanctum Cuthbertum in Cunecaceſter obiit.

Pag. 168.

DCCCCLXIX°.

Ædgarus S. Dunſtano Dorobern: & beato Oſwaldo Wigorn: & Sancto Ethelwaldo Winton: eccleſiæ epiſcopis præcepit, ut, expulſis clericis, in majoribus monaſteriis, per Merciam conſtructis, monachos collocarent. Unde S. Oſwaldus ſui voti compos effectus, clericos Wigorn: eccleſiæ, monachalem habitum ſuſcipere renuentes, de monaſterio expulit; [c] conſentienteſque vero hoc anno ipſe monachizavit, eiſque Winſinum, magnæ religionis virum, loco Decani præfecit.

Monachorum pietas in expellendis clericis è ſuis eccleſiis.

Wincinus abbas Wiccenſis monaſt:

DCCCCLXXI°.

Clito Edmundus, Edgari filius, obiit, & in monaſterio Rameſige honorifice eſt ſepultus. Non multo poſt Orgarus, Dux Domnaniæ, ſocer regis Edgari, deceſſit, & in Exanceſtre ſepultus eſt.

Clito Edmundus ſepultus Rameſiæ.

Orgarus dux Damoniæ.

DCCCCLXXII°.

Dedicatio novi monaſt: Ventæ.

Ædgarus novi monaſterii eccleſiam, à patre ſuo rege Edmundo inceptam, à ſe vero perfectam, honorifice dedicari fecit.

DCCCCLXXIII°.

Leyland. Ex hiſtoria Aluredi deſumptum.

{ Aquæ calidæ. Athamania.

Ædgarus anno ætatis ſuæ xxx. v. Id. Maii, die Pentecoſtes, à præſulibus Dunſtano & Oſualdo, & à ceteris totius Angliæ antiſtitibus in civitate Attamanni benedicitur, & maximo honore conſecratur, & in regem inungitur. Interjecto

[a] *Ex impreſſ.* [b] Abbatiſſimam *MS.* [c] *Tò* que *delend.*

terjecto deinde tempore, ille cum ingenti claſſe, ſeptentrionali Britannia circumnavigata, ad Legionum civitatem applicuit. Cui ſubreguli ejus octo,
Chinot
Rinath ſcilicet rex Scottorum, Malcolmus rex Cumbrorum, Macchus plurimarum rex
fer
inſularum, & alii quinque, ſcilicet Duſnal, & Siſrethus, Hue-
u
waldus, Jacobus & Inchillus, ut mandarat, occurrerunt, & quod ſibi fideles, & terra marique cooperatores eſſe vellent, juraverunt, cum quibus die quadam ſcapham conſcendit, illiſque ad remos locatis ipſe clavum gubernaculi arripiens, eam per curſum flu: perite gubernavit, omnique turba procerum & ducum ſimili navigio comitante, à palatio ad monaſterium S. Joannis Baptiſtæ navigavit. Ubi, facta oratione, eadem pompa ad palatium remeavit. Quod dum intraret optimatibus fertur dixiſſe, "tunc demum quemque ſuorum "ſucceſſorum ſe gloriari poſſe regem Anglorum fore, cum, "tot regibus ſibi obſequentibus, potiretur pompa talium ho- "norum."

Claſſis Edgari. Ædgarus in urbe Legionum. Superba Ædgari regis phaſelus.

Ibidem.

Totam inſulam omni æſtate [a] circumnavigare conſueverat, viriliter hoc agens ad defenſionem contra exteros regni ſui.

Edgari claſſis maxima.

DCCCCLXXVIII°.

Rex Anglorum Edwardus juſſu novercæ Elfdrithæ reginæ in loco, qui dicitur Coruesgate, à ſuis injuſte perimitur, & apud Werham non regio more ſepelitur. Cujus frater Egelredus Clito egregius, moribus elegans, pulcher vultu, decorus aſpectu, VIII°. Cal. Maii. à ſanctis archiepiſcopis Dunſtano & Oſwaldo, & decem epiſcopis, Kingeſtune ad regni faſtigium eſt conſecratus.

Cædes Edouardi regis apud Coruesgate. Pag. 165. Regia Tameſina.

DCCCCLXXIX°.

Dux Merciorum Flpherus cum multitudine populi Werham venit, ſanctumque corpus pretioſi regis & martyris Edwardi de tumulo ſublevari præcepit, ubi miracula facta fuerant: quod dum eſſet nudatum, ſanum atque incolume ab omni clade & contagione inventum eſt. Lotum deinde, noviſque veſtimentis indutum, ad Sceafteſbirig eſt delatum, & honorifice tumulatum.

Werham. Transfertur Edwardi corpus Sophoniam.

DCCCCLXXX°.

Suthamton à Danicis piratis devaſtatur, & ejus cives omnes fere vel occiſi, vel capti [b] abducti ſunt. Nec multo

Avona maritima à Dacis devaſtata.

[a] Circumnavigavere *MS.* [b] Obducti *MS.*

Thanatos inſula deprædata. Civitas Legionum à piratis depopulata.

poſt Tenetlandiam inſulam idem devaſtavit exercitus. Quo & anno civitatis Legionum provincia à Norwegenſibus piratis devaſtatur.

DCCCCLXXXI°.

Monaſterium S. Petroci ſpoliatum.

S. Petroci confeſſoris monaſterium in Cornubia devaſtatum eſt à piratis, qui anno præterito Suthamtoniam vaſtaverunt. Qui deinde [a] de Domnonia, & in ipſa Cornubia circa ripas maris frequenter prædas agebant.

DCCCCLXXXII°.

o

Portland inſ. Londinum conflagravit.

Ad provincias [b] Dorſetenſium tres naves piratarum applicuerunt, & Portland devaſtaverunt. Civitas Londonia igne cremata eſt.

DCCCCLXXXIIII°.

Deorhirſt monaſt:

S. Ethelwoldo, Winton: epiſcopo, ſucceſſit Batonicus abbas Ælphegus. Hic in monaſterio, cui Deorhirſt vocabulum eſt, religionis habitum ſuſceperat.

DCCCCLXXXVI°.

Roſa obſeſſa.

Rex Egelredus propter quaſdam diſſenſiones civitatem Roſi obſedit, &, viſa capiendi illam difficultate, iratus diſceſſit, & terras S. Andreæ apoſtoli devaſtavit.

DCCCCLXXXVIII°.

Wecederport.
Godæ, Strenuuoldi } cædes.

Wecederport à Danicis piratis devaſtatur, à quibus & ſatrapa Domnaniæ Goda nomine, & miles fortiſſimus Strenwoldus, cum aliis nonnullis perimuntur.

DCCCCXCI°.

T

Gippovicum deprædatum. Juſtinus. Guthmundus. Meldunum. Pag. 170.

Gippeſwic à Danis depopulatur. Horum duces fuerunt Juſtinus, & Guthmundus, filius Steitani, cum quibus non multo poſt ſtrenuus dux Orientalium Sax: Brichtnotus juxta Meldunum prœlium commiſit; ſed, utrinque multitudine occiſa, ipſe dux occubuit, Danica vero fortuna vicit.

DCCCCXCIII°.

Bebba ſpoliata.

Prædictus exercitus Danorum Bebbanburg infregit, & omnia, quæ in ea reperta ſunt, ſecum aſportavit.

DCCCCXCIIII°.

Londinum à Dacis obſeſſum.

Anlaphus, rex Noreganorum, & Swanus, rex Danorum, die nativitatis S. Mariæ cum XCIIII^or. remi trieribus Londoniam advehuntur. Quam mox infringere, & incendere, conantur; ſed dei ſuæque genetricis Mariæ juvamine, non ſine parvo ſui exercitus detrimento, à civibus repelluntur.

a In Domnania *al.* b *Sic, cum o ſupra ſc.*

DCCCCXCVII°.

Deinde Penwithſteort regirato in oſtium flu: Tamaræ, Domnaniam & Cornubiam ſequeſtratis navibus devectus (exercitus) proſilivit, nulloque prohibente uſque ad Lidefordam ſuum continuavit incendium, & cædes hominum reiteravit. Ad hæc etiam Ordulphi primatis monaſterium, quod Taveſtoke dicitur, combuſſit, ingentique præda onuſtus ad naves repedavit.

Penwith-ſtreate. Tamare flu: limes Danmoniæ & Cor: Lideford. Tavenſe monaſt: conflagravit.

DCCCCXCVIII°.

Memoratus exercitus paganorum hoſtium flu: quod dicitur Frome, appulſus, Dorſetaniam repetiit, ac more ſolito prædæ inſtitit.

From flu:

DCCCCXCIX°.

Exercitus paganorum oſtium flu: Tamenſis ingreſſus, per flu: Meodewege Roveceſtre advehitur, eamque paucis diebus obſidione cinxit.

Medwege flu: Roſa obſeſſa.

Anno Domini M.

Egelredus rex terram Cumbrorum depopulatus eſt. Hic ſuæ claſſi mandavit, ut, circumnavigata ſeptentrionali Britannia, in loco conſtituto ſibi occurrerent. Sed vi ventorum præpedita non potuit. Inſulam tamen, quæ Monege dicitur, devaſtavit.

Anno MII°.

Rex Ædelred uxorem duxit Emmam, Anglice Elgiva(n)m vocatam.

MIII°.

Rex Danorum Swein per incuriam & proditionem Normannici comitis Hugonis, quem regina Emma Domnaniæ præfecit, civitatem Exceſtriam infregit, ſpoliavit, murum ab orientali uſque ad occidentalem portam deſtruxit, & cum ingenti præda naves repetiit.

Ibidem.

Swein autem videns Anglorum inconſtantiam, ad civitatem Wiltoniam ſuum duxit exercitum, eamque devaſtavit & incendit. Simili quoque modo Serbiriam conſumpſit, & poſt ſuas naves repetiit.

Vilodunum à Suenone devaſtatum. Severia deprædata.

MIIII°.

Rex Danorum Swein cum ſua claſſe Norwic advectus, illam devaſtavit & incendit.

Nordovicum.

Ibidem.

Tertia poſt hæc hebdomada cum copiis ſuis latenter è navibus proſiliens Teotfordam invaſit, devaſtavit, nocte una in ea manſit, diluculo incendit.

Teotforda.

MVI°.

MVI°.

Portus Ammonis.

Menſe Julio Danorum claſſis innumera Angliam advecta, Sandwicum ſubiit, & cæde & incendio quæque conſumens, modo in Cantia, modo in Sowthſaxonia prædam egit.

Pag. 171. Ibidem.

Dani

Daci in Vecta inſ.

Quo [a] demum, imminente hyeme, domum redeunte, illi cum enormi præda Vectam inſulam adiere, & ibidem uſque ad nativitatem Domini manſere. Qua adveniente, quia rex tunc temporis in Scrobeſbirienſi provincia morabatur, per Suthamtunenſem provinciam ad Barerukeſhyre venerunt, & Ridingum, & [b] Walingfordiam Ceoleſiam, vicoſque quamplures combuſſerunt.

Walingford. Ceoleſia.

MIX°.

Turkillus Danus.

Danicus comes Turkillus cum ſua claſſe ad Angliam venit. Exinde menſe Aug: alia claſſis Danorum innumerabilis, cui præerant duces Hemmingus & Ailaphus, ad Tenetlandiam inſulam applicuit, & prædictæ claſſi ſine dilatione ſe junxit. Deinde ambæ Sandicum portum ſubeunt, & è navibus proſilientes civitatem Cantuariam hoſtiliter adeunt, eamque infringere cœperunt. A quibus mox cives Cantuarienſes cum Orientalibus Cantuariis dextras petentes acceperunt, & eis tria librarum milia pro firma pace dederunt.

Hemmingus Ducus.

MX°.

Teotforda. Granta.

Exinde Teotford & Grantebrige devaſtantes cremaverunt.

MXI°.

Miſerabilis Cantii urbis deprædatio.

Danorum exercitus, vaſtata magna parte Angliæ, ad ultimum, inter nativitatem S. Mariæ & S. Michaëlis feſtivitatem, Cantuariam circumvallantes obſederunt. Viceſimo autem obſidionis die, per inſidias Elmeri archidiaconi, quem S. Elphegus, ne morti traderetur, prius eripuit, pars civitatis incenditur, exercitus ingreditur, urbs capitur. Alii [c] vero" jugulantur, alii flammis conſumuntur, plures quoque de muris præcipites dantur, nonnulli per verenda ſuſpenſi deficiunt, matronæ crinibus per plateas civitatis diſtractæ demum flammis injectæ moriuntur, parvuli à matrum uberibus avulſi aut lanceis excipiuntur, aut ſuperacto carro minutatim conteruntur. Interea archiepiſcopus Elphegus capitur, vincitur, tenetur, & variis modis adfligitur. Almarus, abbas monaſterii S. Auguſtini, abire permittitur. Capiuntur Godwinus, Roſenſis epiſcopus, Leofrina, abbatiſſa monaſterii S. Mildrithæ, Elfregus, regis præpoſitus, monachi quoque & clerici, [d] populus" innumerabilis utriuſque ſexus [e] & in" eccleſia Chriſti ſpoliata

[a] *Id eſt,* Egelredo rege. [b] *Ita in MS. noſtro. Neque diſtinctionem aliquam poſt* Wallingfordiam *habent impreſſ.* [c] Ferro *al.* [d] Populuſque *al.* [e] F. & inde. *Nam vice harum vocum* exinde *legitur in impreſſ.*

comburitur.

comburitur. Grex monachilis, & turba virilis, ſed & muliebris, nec non infantilis, decimatur. [a] Decimus vitæ reſervatur. Quatuor monachis & DCCC. viris decimatorum numerus perficitur. Populo cæſo, urbe ſpoliata, & tota cremata, archipræſul Ælphegus vinctus extrahitur, [b] impellitur, graviter ſauciatur, hinc ad claſſem ducitur, poſt in carcerem truditur, ibique ſeptem menſibus adfligitur. Interim ira dei in homicidam populum deſæviens, ex eis duo milia [c] perditos tormentorum cruciatus proſtravit. Ceteri quoque ſimili modo percuſſi, à fidelibus [d] commonentur, ut pontifici ſatisfaciant, ſed differunt. Prævalebat interim clades, & nunc denos, nunc vicenos, nunc plures inſimul abſumebat. Pag. 172. Peſtis.

Et paulo poſt:

Et quia prohibuerat [e] ne quis pro ſua redemptione quidquam daret eis, proinde carcere educitur, & ad eorum conſilium protrahitur. Quo viſo, mox illi de ſedibus proſiliunt, averſis ſecuribus illum dejiciunt, lapidibus [f] oſſibus bovinis caput obruunt. Ad ultimum quidam Trum nomine, quem co firmarat pridie, impia motus pietate, ſecurim capiti illius infixit, qui ſtatim in domino, xiii°. Cal. Maii, obdormivit; cujus corpus die ſequenti Londoniam defertur, à civibus honorifice ſuſcipitur, & in eccleſia S. Pauli ſepelitur. Ælphegi marty:

MXIII°.

Menſe Julio rex Dacorum Swanus cum valida claſſe ad Sandwicum portum eſt appulſus, ibique paucis diebus moratus diſceſſit, &, Eſtanglia circumnavigata, oſtium Humbre flu: intravit, de quo, in Trentam ingreſſus, ad Gaineſburg navigavit, ubi & caſtra poſuit. Cui ſine cunctatione Uthredus comes, & Northumbrenſes, & Lindinienſes primitus, deinde Fifburgenſes, mox & omnis populus, qui habitabat in ſeptentrionali plaga Wathelingſtreat, i. e. ſtrata, quam filii Wethle regis ab orientali mare uſque ad occident. per Angliam ſtraverunt, deditionem obtulerunt. Gaineſburg. Fifburgenſes. Watheling-ſtreate, i. e. ſtratum Wethlæ.

Eodem anno.

Sueno ſ. à Londinenſibus.

Qui repulſus, primo Walingfordam, deinde Batham, obvia quæque more ſolito rapiendo & demoliendo, adiit, ibique exercitum ſuum recreando conſtituit. Aquæ calidæ.

MXV°.

Canutus rex Danorum cum magna claſſe ad Sandwicum portum venit, & mox, Cantia circumnavigata, hoſtium Frome From flu:

[a] Novem trucidantur, decimus vitæ reſ. *al.* [b] Vi impellitur *al.* [c] Per diros internorum cruciatus proſtravit *in impreſſis, rectius.* [d] Commoventur *al.* [e] *Ælphegus ſc. archipræſul.* [f] Oſſibus bovinis, capitibus obruunt *al.*

flu:

flu: introivit, & in Dorſetania, & Sumerſetania, Wintonienſique provincia magnam prædam egit.

Hæc, quæ ſequuntur, acta ſunt in principio regni Edmundi Irenſide.

Foſſa à Danis facta Londini, in Suburbio, ut ego arbitror, Egidiano.

Deinde urbem alta lataque foſſa, & obſidione cingentes, ingreſſum & egreſſum cunctis interclufere, ac eam frequenter expugnare moliti ſunt, ſed à civibus, illis viriliter reſiſtentibus, procul à mœnibus repelluntur.

Ibidem.

Dani vero Londoniam repetunt, obſidione illam cingunt, & omni ex parte expugnant, ſed, Deo juvante, nil omnino proficiunt. Ob quam rem cum ſua claſſe recedentes, inde amnem, quæ Arew dicitur, intrant, & navibus exilientes prædatum in Merciam pergunt. — Arew flu:

Ibidem.

Ottanford. Ac juxta Ottanfordam cum Danis pugnam [a] iniit. At illi non ferentes impetum ejus, terga verterunt, & cum ſuis equis in Scepege fugerunt. — Scepege.

Pag. 173.

Ibidem.

Quos rex Anglorum Eadmundus, cog: ferreum latus, cum exercitu, quem de tota Anglia extraxerat, inſecutus, in monte, qui Aſſendun, id eſt, mons aſini, nuncupatur, abeuntes conſequutus eſt.

Lelandus. Alii interpretantur fraxini montem, &, meo quidem judicio, rectius.

MXX°.

Conſilium Cirenceſtriæ. Rex Canutus Angliam rediit, & in Paſchali feſtivitate apud Cirenceſter magnum conſilium habuit.

MXXXV°.

Canutus ſepultus. Ventæ. Canutus rex obiit ſecund: Id Novemb. apud Sceaftebuviam; ſed Wintoniæ, in veteri monaſterio, ſatis honorifice tumulatur.

MXXXVI°.

Goduinus comes

Hic quidem Alfredum, cum verſus Londoniam ad regis Haraldi colloquium, ut ei mandarat, properaret, retinuit, & arctam in cuſtodiam poſuit. Sociorum vero illius quoſdam diſturbavit, quoſdam catenavit & poſtea cæcavit, nonnullos, cute capitis abſtracta, cruciavit, & manibus ac pedibus amputatis

Adventus filiorum Ædelredi regis & Emmæ ad Haraldum. Fuit hæc Emma etiam Hardecanuti regis mater ex Canuto, rege Angliæ.

[a] *Edmundus nempe Irenſide.*

putatis multavit. Multos etiam venundari fecit, & mortibus variis ac miſerabilibus apud Geldefordam ſexcentos viros occidit. Gula, Geldeforde.

Ibidem.

Quo audito, regina Emma filium ſuum Edwardum, qui ſecum remanſerat, cum magna feſtinatione [a] Normanniam remiſit. Deinde Goduini, & quorundam aliorum juſſione, ad inſulam Elig Clito Elfridus ſtrictiſſime vinctus ducitur. Sed ut ad terram navis applicuit, in ipſa mox abſtraxerunt oculos ejus cruentiſſime, & ſic ad monaſterium ductus monachis traditur cuſtodiendus, ubi brevi poſt tempore ex hac migravit luce. Et in auſtrali porticu, in occidentali parte eccleſiæ, corpus ejus ſepelitur. Alfredus, Edelredi filius, exoculatus in Anguillaria.

MXLI°. ubi ſcribit de ſeditione orta Wigorniæ ob exactionem tributi ab Hardecanuto.

Rom Mageſetenſium comes. Mageſetes, Herefordenſes.

Ibidem.

Quinta igitur die civitate cremata unuſquiſque cum magna præda rediit in ſua, & ſic ira quievit. Civitas Wicciorum conflagravit.

Mors [b] Canuti cog: fortis.

Dum in convivio, in quo Oſgodus Clapa, magnæ vir potentiæ, filiam ſuam Gytham Danico & præpotenti viro Tonio, Prudan cog: in loco, qui dicitur Lamuth, magna cum lætitia tradebat nuptui, lætus, ſoſpes, & hylaris cum ſponſa prædicta, & quibuſdam viris, bibens ſtaret, repente, inter bibendum, miſerabili caſu ad terram corruit, & ſic mutus permanens VI. Id. Jul. expiravit, & Wintoniam delatus juxta patrem ſuum Canutum eſt tumulatus. Canutus ſubita correptus apoplexia.

MLIII°. De morte comitis Goduini. Pag. 174.

Dum ſecunda Paſchalis feſtivitatis celebraretur feria, Wintoniæ Goduino comiti, [c] ſolito regem ad menſam aſſidenti, ſuprema calamitas evenit. Gravi etenim morbo ex improviſo percuſſus, mutus in ipſa ſede permanſit, vel declinavit. Quod filii ejus comes Haraldus, Toſti, & Girth videntes, illum in cameram regis portaverunt, ſperantes eum poſt modicum de infirmitate convaleſcere. Sed ille expers virium quinta poſt hæc feria, xiiii°. Cal. Maii, vita deceſſit, & in veteri monaſterio ſepultus eſt. Goduinus correptus apoplexia. Haraldus. Toſtius. Girth.

MLV°.

Non multo poſt rex Edwardus, habito Londoniæ conſilio, Algarum, Leofrici comitis filium, ſine culpa exlegavit. Qui mox Hiberniam petiit, &, decem & octo piraticis navibus Algarus comes exulat.

[a] In Normanniam *al.* [b] *Contigit anno* 1042. *ut in Codd. Hoveduni impreſſis legimus.* [c] *L. ex impreſſ.* ex ſolito regi ad *&c.*

adquiſitis, rediit, & Griphinum, regem Walenſium, adiit, eumque petivit, ut contra regem Edwardum ſibi eſſet in auxilium. Ille autem ſtatim de toto regno ſuo copioſum exercitum congregans, Algaro præcepit, ut loco conſtituto ſibi & exercitui cum ſuis copiis occurreret. Quibus in unum convenientibus, fines Anglorum depopulaturi Herefordenſem provinciam intraverunt; contra quos timidus dux Rodulphus, regis Edwardi ſororis filius, exercitum congregans, & duobus miliariis à civitate Hereforda IX°. Calen: Novem: illis [a] occurrens", Anglos contra morem in equis pugnare juſſit. Sed cum prœlium eſſent commiſſuri, comes cum ſuis Francis & Nortmannis fugam capeſſit. Quod videntes Angli, ducem ſuum fugiendo ſequuntur. Quos adverſarii fere omnes inſecuti, CCCC, vel quingentos viros ex eis peremerunt, multos [[b] que] vulneraverunt. Deinde victoria potiti, rex Griphinus & comes Algarus Herefordam intraverunt, & ſeptem canonicis, qui valvas eccleſiæ principalis defenderant, occiſis, ac monaſterio, quod verus Chriſticola Athelſtanus conſtruxerat, cum omnibus ornamentis, & reliquiis Sancti Agelberhti regis, & martyris, aliorumque ſanctorum combuſto, & nonnullis è civibus necatis, multiſque captivatis, civitate [c] &" ſpoliata & cremata, prædæ ubertate [d] ditati. Mox Anglia exercitum congregari juſſit, cui Glavorniæ congregato ſtrenuum ducem Haraldum præfecit, qui eos perſequitur, fineſque Walanorum audacter ingreſſus, ultra Stradle caſtra [e] metatus". Sed illi, qui virum fortem & bellicoſum [f] ipſum" ſciebant, cum eo committere bellum non audebant, in Sowthwalloniam fugerunt. Quo comperto, majorem exercitus partem ibi dimiſit, mandans eis, ut ſuis adverſariis, ſi res poſceret, viriliter reſiſterent. Cum cetera vero multitudine Herefordam rediens, vallo alto illam cinxit, portis & ſeris munivit.

[Margin: Ferulega deprædata à Griphino & Algaro. — Eccleſia Herefordenſis opus Athelſtani epiſcopi. — Haraldi profectio in Cambros. — Stradle, forſan Stretondale, in provintia Salapiæ. — Ferulega ab Haraldo reparata.]

MLXI°.

Scottorum rex Malcolinus ſui conjurati fratris Toſtii comitatum, i. e. Northumbriam, fortiter depopulatur, violata pace S. Cuthberti in Eiland.

[Margin: Lindisfarna.]

MLXIII°.

[Margin: Pag. 175.]

Strenuus dux Weſtſaxonum Haraldus, juſſu regis Edwardi, poſt nativitatem Domini, equitatu non multo ſecum aſſumpto, de Glavorna, ubi tunc rex morabatur, ad Rudland multa cum feſtinatione profectus eſt, ut Griphinum, regem Walanorum, propter frequentes depopulationes, quas in Anglorum finibus agebat, ac verecundias, quas domino ſuo regi

[Margin: Rudlandia.]

a *Ex impreſſ.* b *Ex impreſſ.* c Etiam *al.* d Sunt ditati *al.* e Metatus eſt *al.* f Imperatorem *al.*

Edwardo

Edwardo ſæpe faciebat, occideret. At ille, ejus adventu præcognito, cum ſuis fugam iniit, navem conſcendit, & vix evaſit. Haraldus vero, ut eum fugiſſe comperit, palatium ejus incendit, & naves ejus cum armamentis combuſſit, eodemque die rediit. Sed circa Rogationes de Brightſtow claſſica manu profectus, magna ex parte terram Walanorum circumnavigabat. Cui frater ſuus Toſtius comes cum equeſtri, ut rex mandarat, occurrit exercitu, & viribus ſimul junctis eam depopulari cœperunt. Unde Walani coacti, datis obſidibus, ſeſe dederunt, & ſe tributum illi daturos promiſerunt, regemque ſuum Griphinum exlegantes abjecerunt.

Hæc fuit maxima depopulatio Cambriæ, ut apparet apud Giraldum Cambrenſem.

Griphinus rex exulat.

MLXIIII.

Rex Walanorum Griphinus Nonis Auguſti à ſuis interficitur, & caput ejus, caputque navis ipſius cum ornatu comiti Haraldo mittitur.

Cædes Griphini.

MLXV°.

Agelwinus, Dunelmenſis epiſcopus, S. Oſwini, regis quondam Berniciorum, oſſa in monaſterio, quod ad oſtium Tini flu: ſitum eſt, è tumulo levavit, tranſactis à ſepultura ejus cccc. & quindecim annis, & in ſcrinio cum magno honore locavit.

Tranſlatio S. Oſuuini.

De morte Edwardi regis.

In nativitate vero Domini curiam ſuam, ut potuit, tenuit, & eccleſiam, quam ipſe à fundamentis conſtruxerat, die Sanctorum Innocentium in honorem S. Petri dedicari fecit.

Mors Eduardi.

Non multo poſt Toſtius comes de Flandria rediens ad Vectam inſulam applicuit, &, poſtquam inſulanos ſibi tributum & ſtipendium ſolvere coëgerat, deceſſit.

Hic fuit frater Haraldi.

Vecta.

Ibidem.

alius locus à Stanford op:

Hovedunus ingentem Haraldi victoriam apud Stanfordbrige contra Noreganos, & Haraldum Haruager, & Toſtium comitem, [a] commemorat".

Haraldi victoria.

Gulielmi regis victoria contra Devonios.

Deinde in Domnaniam profectus, hoſtiliter civitatem Execeſtram, quam cives & non nulli Anglici miniſtri contra illum retinebant, obſedit, & cito infregit. Githa vero comitiſſa, mater Haroldi, regis Angliæ, ac ſoror Swani, regis Danorum, cum multis de civitate fugiens, Flandriam petiit. Cives autem, dextris acceptis, regi ſe dedebant.

Polyd. Thira. Githa Haraldi mater.

Rex autem Gulielmus cum exercitu ſuo Snotingham venit, ubi caſtello firmato Eboracum perrexit, ibidemque duobus ca-

Præſidium impoſitum caſtello Ebor.

a *Adjeci.*

ſtellis firmatis, quingentos milites in eis poſuit. Et in civitate Lincolnia, aliiſque locis, caſtella firmari præcepit.

Pag. 176. MLXIX°. Conjuratio Northumbrenſium in Robertum Comin, qui à Gulielmo Notho illis invitis comes datus fuit.

Nortmannorum cædes facta Dunel: At Northumbri, tota nocte feſtinantes, Dunelmum ſumma vi diluculo per portas irrumpunt, & ſocios comitis imparatos ubique locorum interficiunt. Atrociter nimis res geritur. Proſtratis per domos & plateas militibus, domum epiſcopi, in quam comes ſuſceptus fuerat, aggrediuntur pugnantes. Sed cum non ferrent jacula defendentium, domum cum inhabitantibus concremarunt. Tanta fuit interfectorum multitudo, ut omnia pene urbis replerentur cruore. Nam de ſeptingentis hominibus nemo præter unum evaſit. Hæc cædes hominum facta eſt v°. Cal: Febr.

Eodem anno de adventu Haraldi, filii Swani, regis Danorum in Angliam.

Claſſis Danorum. Quo anno, ante nativitatem S. Mariæ, Swani, Danorum regis, [a] filius" Haroldus, Canutus, & eorum patruus comes Oſbernus, & epiſcopus eorum Chriſtianus, comes quoque Turkillus CCXL. navibus de Danemarchia venientes, in oſtio Umbre flu: applicuerunt; ubi eis Clito Edgarus, comes Waldevus, & Marleſwine, multique alii cum claſſe, quam paraverant occurrerunt. Adfuit & Coſpatricius comes cum totis viribus Northumbrorum, unanimiter omnes contra Normannos congregati.

Ibidem.

XIII°. Cal: [b] Septemb: ſabbato Normanni, qui caſtella cuſtodiebant, timentes, ne domus, quæ prope caſtella erant, adjumenta Danis ad implendas foſſas caſtellorum eſſent, igne eas ſuccendere inceperunt, qui nimis excreſcens totam civitatem invaſit, & monaſterium S. Petri cum ipſa combuſſit. Sed ultione divina citiſſime in eis vindicatum eſt graviſſime. Nam priuſquam tota civitas eſſet combuſta, Danica claſſis ſupervenit feria 2ª. & hinc Dani, illinc Northumbrani caſtella eadem die infregerunt, & (plus tribus milibus ex Normannis trucidatis) Gulielmo Malet, qui tunc vicecomitatum gerebat, cum ſua conjuge, & duobus liberis, & Giliberto de Gant, aliiſque perpaucis vitæ reſervatis, naves Dani cum innumeris manibus, ſuaſque ſedes repetiere Northumbri.

☞ Ruina Eboraci. Hæc clades deturpavit, aut potius penitus abraſit, quicquid erat monimentorum, aut antiquæ nobilitatis, à Romanis relictæ Eboraci.

Gulielmus Mallet.

a Filii *al.* b Octobr: *al.*

North-

Northumbria à Gulielmo rege tota depopulata.

&

Omnibus extinctis vel gladio vel fame, vel propter famem paternum ſolum relinquentibus. Ita, terra cultore deſtituta, lata ubique ſolitudo patebat per novem annos. Inter Eboracum & Dunelmum nuſquam villa inhabitata, beſtiarum tantum & latronum latibula magno itinerantibus fuere timori. Cum hæc Eboraci circumquaque ageret rex, Egelwinus Dunelmenſis epiſcopus, & optimates populi, timentes ne, propter occiſionem comitis Dunelmi, & Normannorum apud Eboracum, gladius regis innocentes æque, ut nocentes, pari clade involveret, unanimi conſilio tollentes ſacrum & incorruptum beati Cuthberti corpus, fugam ineunt iii. Id: Decemb: feria 6ª. Primam manſionem habuerunt in Girwi, ſecundam in Bethlingtune, tertiam in Tuggehal, quartam in Ealand. Pag. 177.

Cuthberti corpus in ſacram inſulam relatum.

Tughal 3. ſupra Alnewik miliaribus ad D. Percium ſpectabat.

Ibidem.

Interea regis exercitus, etiam per loca quæque inter Teiſam & Tyne diffuſus, vacuis ubique domibus, ſolam invenit ſolitudinem, indigenis fugæ præſidium quærentibus vel per ſylvas, vel per abrupta montium latitantibus. Tunc etiam eccleſia S. Pauli apoſtoli in Girwi flammis conſumpta. Dunelmenſis eccleſia omni cuſtodia & eccleſiaſtico officio deſtituta. Girovicenſe monaſt: flammis conſumptum.

Ibidem.

Inſtante namque verno tempore, redeunte ad Suthumbriam rege, Egelwinus epiſcopus cum omni populo, tranſactis in Ealand tribus menſibus & aliquot diebus, cum theſauro ſacri corporis Dunelmum reverſus eſt. Cuthberti reliquiæ Dunelmum reductæ.

Ibidem paulo poſt:

Ubi autem ventum eſt ad locum, qui Anglice dicitur [a] Hundredeſkel, i. e. Latine, centum fontes.

Lelandus. Eſt hic locus inter Maldunum & Shironodunum.

Ibidem de crudelitate exercitus Guli: Aluredus Malcolino Scotto adſcribit.

Tunc etiam eccleſiam Petri apoſtoli in Wiremuta flamma ſuorum, ipſo inſpectante, conſumpſit. Wirenſe monaſt: conflagravit.

Ibidem quo modo Coſpatricius comes Northumb: [b] firmato præſidio arcis de Bebbanburg, de quo ſæpius erumpens Malcolini Scotti vires debilitavit. Comes Patritius Bebban obſirmat.

[a] Hundredesfelde *al.* [b] *F.* firmavit præſidium arcis de Bebbanburg, de qua ſæpius *&c.*

Ibidem

Ibidem de præda Malcolini regis.

Angli dati in prædam Scottis.

Repleta eſt ergo Scottia ſervis & ancillis Anglici generis, ita ut etiam uſque hodie nulla non dico villula, ſed nec domuncula ſine his valeat inveniri.

Anno Domini MLXXI°.

Rebelles Anguillariam occupant.

Morkarus & Hereuardus vir ſtrenuiſſ: cum multis aliis Ely inſulam navigio petierunt, in ea hyemare volentes. Egelwinus quoque, Dunelmenſis epiſcopus, & Siuardus, cog: Barn, de Scotia renavigantes illo advenerant. Sed, hoc auGuli: dito, rex in orientali parte inſulæ omnem illis exitum ob- plaga

Pons in Anguillaria à Gulielmo factus.

ſtruxit, & pontem in occidentali plaga duum miliariorum longum fieri juſſit. At illi, ubi ſe viderunt ſic eſſe incluſos, repugnare deſtiterunt, & omnes, excepto Hereuardo, qui per paludes cum paucis evaſit, regi ſe dediderunt.

Anno domini MLXXII°.

Scottus Anglo fidem dat. [homag.]

Sed ubi rex Anglorum Scotiam intraverat, rex Malcolinus occurrit ei in loco, qui dicitur Abernithi, & homo ſuus devenit.

Ibidem.

Caſtellum Dunelmi conditum à Gulielmo Notho.

Eodem tempore, ſcilicet quo rex reverſus de Scotia fuerat, in Dunelmo caſtellum condidit, ubi ſe epiſcopus cum ſuis tute ab incurſantibus habere poſſet.

Anno MLXXIIII°. Hæc pene ad verbum ex Hiſtoria Symeonis monachi.

Monaſteria in provincia Eboracenſi & Northumbria reparata.

Pag. 178.

Munckeſtre : Novum caſtellum.

Tres monachi pauperes ſpiritu de provincia Merciorum [a] Eoveſham divinitus miſſi in provinciam Northumbrorum venerunt Eboracum, petentes ab Hugone, filio Baldrici, qui tunc vicecomitatum gerebat, ut eis ducem itineris inveniret uſque locum, qui Munckeceſtre, i. e. monachorum civitas, appellatur, qui nunc Novum caſtellum nominatur. Quo perducti venientes, ad tempus ibidem morati, cum nullum antiquum ſervorum Chriſti ibi reperiſſent veſtigium, diverterunt ad Girvum, ubi ruinis vix oſtendentibus quid antiquitus [b] fuerint, monachorum cum ſemiruptis eccleſiis viſebantur ædificia multa, epiſcopo Walkero ſumma congratulatione illos ſuſcipiente, & neceſſaria præbente. Horum nomina fuerunt: prior eorum ætate & moribus erat Aldwinus; ſecundus vero Elfwinus; tertius Remifridus. Ex his tribus tria in regione Northumbrorum inſtaurata ſunt monaſteria, unum Dunelmi apud patris Cuthberti ſacrum corpus & incorruptum

Girovicum reparatum.

Monachi Dunelmi.

[a] Id eſt, Heveſham *al.* [b] Fuerit *al.*

in honorem Sanctæ Mariæ virginis; aliud Eboraci in honorem ejuſdem Dei genitricis Mariæ, (ubi factum nobile cœnobium primum habuit abbatem Stephanum, ſecundum Ricardum, tertium Gaufredum, quartum, qui & in præſenti, Severinum;) tertium autem in loco, qui quondam Streoneſhalc, i. e. Sinus Phari, nunc Withby appellatur, hodie habet Benedictum abbatem.

Cœnobium Marianum.

Monaſt: Sinus Phari reparatum.

Anno MLXXX°.

Walkerus, Dunelmenſis epiſcopus, genere Lotharingus, moribus inſignis, in loco, qui dicitur Geteſhed, i. e. capræ caput, pridie Id: Maii, feria 5a. à Northumbrenſibus innocenter eſt occiſus, in ultionem ſcilicet necis Liwulphi, nobilis generoſique miniſtri.

Capræcaput vicus eſt, ſolo ponte Tinenſi à Novo Caſtello diviſus.

Ibidem.

Quo anno idem rex Gulielmus Autumnali tempore Robertum filium ſuum Scotiam contra Malcolinum miſit. Sed cum perveniſſet ad Egelbereth, infecto negotio, reverſus, Caſtellum Novum ſuper flumen Tine condidit.

Caſtellum Novum ſuper Tinam flu: à Roberto, Gulielmi filio, conditum.

Anno MLXXXIII°.

Monachi in Dunelmum convenerunt, jubente rege Gulielmo majore, 7°. Cal: Jun: feria 6a.

Ibidem.

Gulielmo interim, Dunelmenſe epiſcopo, de ſede apoſtolica litteras Gregorii papæ 7i. ad Gulielmi regis conſilium apud Weſtmonaſterium deferente, canonicos de eccleſia ſua amovere, & monachos ſubſtituere, omnium conſenſu, impetravit.

Monachi, expulſis canonicis, Dunelmenſem eccleſiam occupant.

Anno Domini MLXXXVI°.

Gulielmus rex fecit deſcribi omnem Angliam.

Deſcriptio Angliæ.

Ibidem de ſorore Edgari Clitonis.

Cujus germana virgo Chriſtiana monaſterium, quod Rumeſei vocatur, intravit.

Chriſtiana, ſoror Edgari Clitonis, fit virgo veſtalis.

Anno MLXXXVII°.

Gulielmus Nothus obiit in Nortmannia.

Gulielmi mag: mors.

Anno MLXXXVIII°. conſpiratio nobilium Nortman: in Gulielmum Rufum, qui præferebant Robertum.

Godefridus, epiſcopus Conſtantienſis, & Robertus de Moubrai iverunt Briſtow, ubi habebant caſtrum fortiſſimum.

Ibidem.

Rogerus Bigot intravit caſtrum de Norwic, & omnes vicit in malum.

Nordovicenſe caſt.

Anno

Anno MXCI°.

Vincelo-comum. Idibus Octobris, feria 4[a]. turrim Winchelcumbenſis eccleſiæ vehemens ictus fulminis concutiens, parietem juxta culmen ample perforavit, unam de trabibus deſcidit, &c.

Londinum conflagravit.

Anno MXCII°.

Civitas Londonia maxima ex parte incendio conflagravit.

Eccleſia ab Oſmundo Severiæ conſtructa. Pag. 179.

Ibidem.

Oſmundus, Sareſbirienſis epiſcopus, eccleſiam, quam Sareſbiriæ in caſtro conſtruxerat, &c. dedicavit.

Eodem anno.

Lugubalia à Gulielmo Rufo reparata. His actis, rex in Northumbriam profectus civitatem, quæ Britann: Caerluel, Latine Lugubalia vocatur, reſtauravit, & in ea caſtellum ædificavit. Hæc etenim civitas, ut illis in partibus aliæ nonnullæ, à Danis paganis ante CC[os]. annos diruta, & uſque ad id tempus manſit deſerta.

Anno MXCIII°.

Tinenſe monaſterium à monacho Albanenſi vi occupatum. Hoc anno Paulinus, abbas S. Albani, obiit, qui, contra interdictum monachorum Dunelmenſ: eccleſiam de Tinemuth, quam ipſi poſſederant, per violentiam comitis Roberti ingreſſus eſt.

Baſilica nova Dunelmenſis. Eccleſia nova Dunelmi eſt incepta 3°. [a] Cal: Auguſti feria quinta epiſcopo Gulielmo, Malcolino rege Scottorum, & Turgoto priore, ipſo die ponentibus primos in fundamento lapides.

Ibidem de cæde Malcolini, qui quinquies Northumb: depopulaverat.

Cædes Malcolini regis & Edouardi. Rex Scottorum Malcolinus, & primogenitus filius ejus Eadwardus cum exercitibus ſuis in Northumbria die feſtivitatis Sancti Bricii à militibus Roberti comitis Northumbrorum occiſi ſunt.

Ibidem.

Morellus, alias Morkellus, miles. Alne flu: Sed juxta Alne flu: perimitur à Morello, milite ſtrenuiſſimo, cum primogenito ſuo Edwardo, quem heredem regni poſt ſe diſpoſuerat. Exercitus illius vel [b] gladio confoditur, vel, qui gladios fugerunt, inundatione fluminum, quæ tunc pluviis hyemalibus plus ſolito excreverant, abſorpti ſunt. Corpus vero regis cruentiſſimi carnificis, cum nullus ſuorum remaneret, qui terra illud cooperiret, duo ex indigenis carro impoſitum in Tinemuth ſepelierunt.

Malcolinus rex ſepultus in cœnobio Tinenſi.

Anno MXCIIII°.

Cambrorum victoriæ. Ad hæc primitus Northwalani, [c] &" Suthwalani ſervitutis

a Idus *al.* b Gladiis *al.* c Deinde *al.*

jugo,

jugo, quo diu premebantur, excuſſo, [a] cervice erecta, libertatem ſibi vendicare laborabant. Unde collecta multitudine, caſtella, quæ in Weſtwalania firmata erant, fregerunt, & in Ceſtrenſi, & Scrobeſbirienſi, & Herefordenſi provinciis frequenter villas cremabant, prædas agebant, & multos ex Anglis & Nortmannis interficiebant. Fregerunt & caſtellum in Mevania inſula, eamque ſuæ ditioni ſubjiciebant.

Anno MXCVII°.

Interea Hugo, comes Scrobeſbirienſis, Mevaniam inſulam, quæ conſuete dicitur Angleſege, & cum eo Hugo, comes de Ceſtria, cum exercitu adierunt, & multos Walanorum, quos in ea ceperant, occiderunt. Quoſdam etiam manibus vel pedibus truncatis, teſticuliſque abſciſis excæcaverunt. Quendam etiam provectæ ætatis preſbyterum, nomine Chenredum, à quo Walani in his, quæ agebant, conſilium accipiebant, de eccleſia extraxerunt, & ejus teſticulis [b] abſciſis", & uno oculo eruto linguam illius abſciderunt. Sed die 3ª. miſeratione divina illi reddita eſt loquela. Eo tempore rex Noreganorum Magnus, filius regis Oſlaùi, filii regis Haraldi Haruagri, Orcadas & Mevanias inſulas cum ſuo adjeciſſet imperio, paucis navibus advectus illuc venit. At cum rates ad terram appellere vellet Hugo, comes Scrobeſbirienſis, cum multis armatis militibus in ipſa maris ripa illi occurrit, &, ut fertur, mox ab ipſo rege Magno ſagitta percuſſus die 7°. quo crudelitatem in præfatum exercuerat preſbyterum, interiit.

Hugo de Beleſmo.
Hugo comes Scrobeſbir: Mevaniam corrupte pro Mona ponit, ſecutus errorem Bedæ, qui Monam & Mevaniam eodem nomine appellat, nempe Mevanias inſulas. De Monæ inſulæ receptione aliquanto planius & fuſius ſcribit in ſuo itinerario Giraldus Cambrenſis.

Mors Hugonis comitis Shrobbeſbirienſis.

Anno Domini MC°.

Rex Anglorum Gulielmus junior, dum in Nova Foreſta, quæ lingua Anglorum Ytene dicitur, venatu eſſet occupatus, à quodam Waltero Franco, cognomento Tyrello, ſagitta, incaute directa, percuſſus obiit.

Anno MCI°. Pag. 180.

Ea tempeſtate Robertus de Beleſmo, comes Scrobeſbirienſis, filius Rogeri comitis, arcem (quam in occidentali Sabrine flu: plaga, in loco, qui dicitur Brige, Ægelfleda, quondam Merciorum domina, conſtruxerat, fratre ſuo Edwardo ſeniore regnante) contra regem Henricum (ut rei probavit

Brigenſe caſtellum reparatum.

a Et cervice *al. Nec ſecus in Cod: noſtro Lelandus primum ſcripſerat; qui tamen poſtea* τὸ & *expunxit.* *b* *Ex impreſſis.*

exitus) muro lato & alto reſtaurare cœpit. Cœpit etiam ædificare in Walonia aliam in loco, qui Carrocoue dicitur.

Anno MCII°.

Roberti de Beleſmo conſpiratio.

Supradictus comes Robertus de Beleſmo, qui comitatum etiam Pontinenſis pagi rexit eo tempore, ac in Normannia caſtella poſſedit quam plurima, civitatem Scrobeſbiriam, & caſtellum in ea ſitum, caſtella quoque Arundel & Tikil alimentis, machinis, armis, militibus, ac peditibus contra regem Henricum fortiter munivit. Muros quoque, ac turres, caſtellorum videlicet Brige, & Carocoue, [a] diu noctuque operando, perficere modis omnibus feſtinavit. Walanos quoque ſuos homines, ut promptiores, ſibique fideliores, atque paratiores eſſent, ad id faciendum, quod volebat, honoribus, terris, equis, armis incitavit, variiſque muneribus donavit. Sed conatus illius, & opera nimis cito ſunt impedita. &c.

Carocoue, alias Caerlocloue.

Kereſburg in Normannia.

Henricus rex comitem Robertum de Beleſmo in cuſtodia poſuit in Kereſburg.

Anno MCIX°.

Anguillaria facta ſedes epiſcopalis.

Rex Henricus abbatiam Elienſem ad epiſcopalem mutavit ſedem, & Herveum, Bancornenſem epiſcopum, eidem eccleſiæ præfecit. [regis 9.]

Anno MCX°.

Treantæ curſus ad octo horas ceſſavit.

Fluvius, qui Treanta dicitur, apud Notingham à mane uſque ad horam diei 3^{am}. ſpatio unius miliarii exſiccatus eſt, ita ut homines ſicco veſtigio incederent per alveum. [regis x.]

Anno MCXI°.

Flandrenſium tranſlatio in Cambriam.

Roſina vallis.

Tranſlatio novi monaſterii Ventani ad Hidam.

Rex Anglorum Henricus Flandrenſes, qui Northumbriam incolebant, cum tota ſuppellectili ſua in Waloniam tranſtulit, & terram, quæ nominatur Ros, incolere præcepit. Novum autem monaſterium, quod infra murum Wintoniæ conſtructum erat, agente Gulielmo Wintonienſi epiſcopo, rex extra murum conſtrui juſſit. [regis XI.]

Anno MCXIII°.

Civitas Wicciorum conflagravit. [regis xiii.]

Civitas Wigornia cum principali eccleſia, & omnibus aliis, nec non & [b] caſtella, xiii°. Cal: Julii igne concremata ſunt. eſt De monachis unus utiliſſ: monaſterio cum duobus ſervientibus, & quindecim de civibus igne conflagraverunt.

Anno Domini MCXIIII°.

Ciceſtra conflagravit.

Civitas Ciceſtra cum principali monaſterio per culpam incuriæ iii°. Non: Maii feria 3ª. flammis conſumpta eſt. [regis XIII.]

[a] Die *al.* [b] Caſtello *al.*

Ibidem.

Ibidem.

Similem quoque aquarum defectum ipſo die apud Gernemuth, &c. Garienum. Gernemuth.

Anno MCXV°.

Wilfridus epiſcopus de S. Davide in Walonia ſimiliter, ſ. obiit & uſque ad illum epiſcopi extitere Britonici. Cui Bernardus, cancel: reginæ, ſucceſſit.

Bernardus primus Anglicæ ditionis epiſcopus in ſede Menevenſi.

Anno MCXVII°.

Apud Cireceſtre, ſecundum Henrici regis præceptum, novum opus eſt inceptum.

Tranſlatio Canonicorum Secularium ad Canonicos Regulares Cirenceſtriæ.

Anno MCXXI°.

Edmerus, Cantuarienſis eccleſiæ monachus, præcedenti anno electus ad epiſcopatum S. Andreæ in Scotia, depoſita intentione regendi epiſcopatum, revertitur ad locum ſuum. ¶ Edmerus electus in epiſcopum S. Andreæ.

Ibidem de Cambris Aquilonalibus per Henricum regem repreſſis.

Unde rex Henricus indignatus, de tota Anglia producto exercitu infinito, [[a] ad devaſtandam Waloniam intendit.] Sed cum ad Snowdune perveniſſet, rex Walanorum, muneribus & obſidibus oblatis, regi Anglorum placato reconſiliatur. [regis XXI.] Cregeriri: Snoudune.

Ibidem. Pag. 181.

Eadem tempeſtate rex Henricus, facto, longa terræ inciſione, foſſato, à Torkeſei uſque Lincolniam per derivationem Trentæ flu: fecit iter navium. Ranulphus quoque Dunelmenſis epiſcopus caſtellum incepit apud Norham ſuper ripam Twedæ. At in vigilia natalis domini ventus inſolitus non ſolum domos, ſed & turres dejecit lapideas. [XXI. regis.] Torkeſei. Derivatio Trentæ flu: Foſſa nunc appellatur. Caſtellum Norham.

Anno MCXXVI°. de manu S. Jacobi apoſtoli allata ad Henricum per Matildem imperatricem, filiam ſuam.

Rex vero Anglorum Henricus, præ gaudio manus beati Jacobi apoſtoli, fundavit nobilem abbatiam de Redinges, & eam bonis multis ditavit, & in ea manum beati Jacobi apoſtoli poſuit. [regis XXVI.] Manus Jacobi apoſtoli. Radingenſe cœnobium opus Henrici I.

Anno MCXXX.

Fecit & rex novum epiſcopatum apud Caerluil, & dedit illud Aiulpho, priori S. Oſwaldi. [regis XXX.] [Caerliel.] Lugubalia facta ſedes epiſcopalis.

Anno MCXXXVI°.

Tandem reliquiæ regalis cadaveris allatæ ſunt in Angliam, & ſepultæ ſunt infra 12m. dies natalis apud abbatiam de Radinges. Sepultura Henrici.

a *Ex impreſſ.*

Anno MCXXXVII°. de proditione nobilium in Stephanum.

Conſpiratio nobilium in Stephanum. Slede. Cari.

Quidam namque proditorum nomine Talebot tenuit contra regem Herefordiam in Walia, &c. Robertus conſul, filius Henrici regis nothus, tenuit contra eum fortiſſimum caſtellum, quod dicitur Briſtow, & aliud, quod vocatur Slede; Gulielmus Luuel tenuit caſtellum de Cari; Paganellus tenuit

Mohun

Ludelaue. Duneſtor. Waram. Ro: de Lincoln. Malton.

caſtellum de Ludelaue; Gulielmus de Moum tenuit caſtellum de Duneſtor; Robertus de Nicol tenuit caſtellum de Waram; Eutachius, filius Joannis luſcus, & proditor nequam, tenuit caſtellum de Maltona; Gulielmus, filius Alani, tenuit caſtellum de Saloperbiri, quod rex quidem cepit armis, captorumque nonnullos ſuſpendit. Quod audiens Walkelinus, qui tenebat caſtrum de Doure, reginæ, ſe obſidenti, reddidit illud.

Dovar Matildem recipit.

Ibidem de eruptione Davidis, regis Scottorum, in Angliam.

Scotti cæſi & fugati apud Alvertune.

Contra quem proceres [a] Angliæ, cum Gulielmo, inſigni [b] comite Albemarliæ, admonitione & juſſu Truſtini, archiepiſcopi Ebor: reſtiterunt, fixo Standar, i. e. regio inſigni,

Coutonmore

apud Alvertun in Cutunemoore.

Anno MCXXXIX°. de Rogero Sareſbirienſi epiſcopo.

Violentia Stephani. Veiæ forſan.

Epiſcopum vero Sareſbirienſem ſecum duxit ad caſtellum ejuſdem, quod vocatur Diviſe, quo non erat aliud ſplendidius intra fines Europæ. Angariavit igitur eum jejunii tormento, & collum filii ejus, qui cancellarius fuerat regius, laqueo circumnectens ut ſuſpenderetur. Tali modo caſtellum igitur extorſit.

Ibidem.

Shireburnenſe caſtel:

Similiter Syreſburnam [c] cepit", quod parum Diviſis decore cædebat.

Ibidem.

Lincol:

Caſtrum de Neuwerk, opus Alexandri epiſcopi Lincolnienſis.

Rex inde rediens Alexandrum epiſcopum, quem dimiſerat in captione apud Oxenfordiam, duxit ſecum ad Newarcam. Ibi quidem conſtruxerat idem epiſcopus caſtellum ſuper flumen Trentæ fortiſſimum & florentiſſimum. Indixit rex epiſcopo jejunium non legitimum, aſtruens, fide data, eum omni cibo cariturum, donec redderetur caſtellum.

Ibidem.

Slefordenſe caſtel:

Similiter redditum eſt aliud caſtellum ejus quod vocatur Sleford, neque forma, neque ſitu à prædicto [d] ſecundum".

a Borealis Angliæ *al.* b Comiti *MS.* c *Ex impreſſ:* d *Ex impreſſ:*

Ibidem

Ibidem de Matilde imperatrice, à Stephano obſeſſa.

Quam cum rex Stephanus obſediſſet apud Arundel, vel perfida credens conſilia, vel quia caſtrum videbat inexpugnabile, ire permiſit ad Briſtow. Aruntii vallis.

Anno MCXL. Pag. 182.

Eodem anno rex Stephanus dedit Northumbriam Henrico, filio Davidis, regis Scot:

Anno MCXLI°. qui fuit 6. annus regni regis Stephani.

Rex obſedit infra natale civitatem Lincolniæ, cujus munitiones Ranulphus, comes Ceſtrenſis, fraudulenter ceperat. Lindenſe caſtrum à Stephano obſeſſum.

Ibidem de Stephano capto.

Capto rege &c. civitas hoſtili lege direpta eſt, & rex in eam miſerabiliter introductus eſt. Lindum direptum.

Ibidem.

Ducitur ad imperatricem, & in turri de Briſtow captivus ponitur. Stephanus Oderæ in vinculis.

Ibidem de fuga imperatricis Matildis.

Captus eſt & Robertus, frater imperatricis, in cujus turri rex captivus erat, cujus ſola captione rex liberari poterat. Igitur abſolutus eſt uterque. Robertus, frater Matildæ imperatricis, captus.

Anno MCXLII.

Rex conſtruxit caſtrum apud Wintoniam. Caſtrum Ventæ conſtructum.

Eodem anno rex obſedit imperatricem apud Oxenfordam poſt feſtum S. Michaëlis uſque ad adventum Domini, & parum ante natale fugit imperatrix per Tameſim glaciatam, circumamicta veſtibus albis, reverberatione nivis & ſimilitudine fallendi oculos obſidentium. Fugit autem ad caſtellum de Walingford, & ſic tandem Oxenford regi reddita eſt. Strategema Matildis fugientis.

Anno MCXLV°. de Ferundun caſtello à Stephano capto.

Robertus conſul, & omnis inimicorum regalium cœtus caſtellum conſtruxerunt apud Ferundun, &c. Ferundune.

Ibidem de Alexandro epiſcopo Lincoln.

Eccleſiam Lincolnienſem, quæ incendio deturpata fuerat, miro artificio ſic reformavit, ut pulchrior appareret, quam cum primum nova facta fuerat. Baſilica Lindenſis reſtaurata.

Anno MCXLVI°.

Qui erat annus 11us. Stephani, qui magnum congregans exercitum caſtellum conſtruxit inexpugnabile, ſitum contra Walingford, ubi Ranulphus comes Ceſtrenſis, jam regi concordia conjunctus, cum magnis interfuit [a] copiis". Dehinc vero conſul ipſe cum ad regis curiam pacifice veniſſet, apud Walingford.

[a] *Ex impreſſ.*

North-

Ranulphus Caſtrenſis comes in cuſtodia.

Northamptunam, nihil tale metuentem, rex cepit eum, & in carcerem intruſit, donec redderet ei clariſſimum Lincol: caſtrum, quod ab eo doloſe ceperat, & cetera quæcunque fuerant ditionis ſuæ caſtella.

Anno MCXLVII°.

Ranulphus Caſtrenſis comes à caſtellanis Lindenſibus repulſus.

Poſt diſceſſum vero regis venit conſul Ceſtrenſis Lincoln: cum militaribus copiis, ut aſſiliret eam. Dux igitur ejus, vir fortiſſ: & invictiſſ: in introitu portæ borealis occiſus eſt, & ipſe conſul, pluribus [a] amiſſis", fugere compulſus eſt.

Anno MCXLVIII°.

Henricus donatus cingulo militari.

Henricus autem, filius Matildis imperatricis, jam ſexdecim annorum juvenis, nutritus in curia Davidis, regis Scottorum, avi matris ſuæ, factus eſt miles ab eodem rege Davide in civitate Carleoli, prius dato ſacramento, quod, ſi ipſe rex Angliæ fieret, redderet ei Novum Caſtellum, & totam Northumbriam, & permitteret illum, & heredes ſuos in pace ſine calumnia in perpetuum poſſidere totam terram, quæ eſt à flu: Twedæ uſque ad flu: Tine.

Scotti violenta petitio.

Anno MCXLIX°. de Henrico filio Matild: [b] duce Normann:

Moneta nobilium Anglorum. [Coynage.]

Et fecit monetam novam, quam vocabant monetam ducis; & non tantum ipſe, ſed omnes potentes, tam epiſcopi, quam comites & barones, ſuam faciebant monetam.

☞ Anno MCLIIII°.

r Deax in Ebor: provintia. Farenſham. Pag. 184.

Rex Stephanus multa obſedit caſtella, & obtinuit, & multa ex illis proſtravit, inter quæ fuit fere ultimum caſtellum de Dreax, & paulo poſt obiit, ſepultuſque eſt in abbatia de Feverſham.

Anno MCLVIII°.

Henricus ſecundo coronatus Lindi.

Henricus ſecundo fecit ſe coronari apud Lincolniam extra muros civitatis in Wikeford.

zus

Werk caſtellum reparatum.

Eodem anno iterum firmatum eſt caſtellum de Werk præcepto regis.

Anno MCLXVII°.

Sepultura Matildis imperatricis.

Obiit Matildis quondam imperatrix, & ſepulta eſt Rothomagi in abbatia S. Mariæ de pratis.

Anno MCLXX°.

Comes Striguliæ invaſit Hiberniam.

Ricardus comes de Striguil, magno congregato exercitu, invaſit Hiberniam, & maximam illius partem ſibi ſubjugavit, auxiliante ei Milone de Cogham, viro bellicoſo.

a Ex impreſſ: *b* Ducis *MS.*

2 Anno

Anno MCLXXI°. de interfectoribus Thomæ Cant:

Alexandrum Romanum pontificem adierunt, &, accepta ab eo pœnitentia, Hieroſolymam profecti ſunt, & ex præcepto papæ in monte nigro pœnitentiam agentes obierunt, & ſunt Hieroſolymis ſepulti ante fores templi. Percuſſores Thomæ Cantuar: Hieroſolymis ſepulti.

Anno MCLXXIIII°.

Interim Rogerus de Moubrai firmavit caſtellum apud Kinard-ferie in Axholme. Kinard. Axholm.

Et Hugo Dunelmenſis firmavit caſtellum apud Alverton.

Ibidem.

Deinde rex Scottorum miſit David fratrem uſque Leyceſtre ad ſuccurrendum militibus comitis Leiceſtriæ; ſed, antequam illuc veniret, Reginaldus comes Cornubiæ, & Ricardus de Luci, juſticiarius Angliæ, combuſſerunt villam de Leiceſtre totam cum eccleſiis, & ædificiis, excepto caſtello. Leirceſtre incendio conſumptum.

Ibidem.

Robertus autem, comes de Ferers, una cum militibus Leiceſtriæ venit diluculo ad Notingham, villam regis, quam Reginaldus de Luci cuſtodivit; quam cepit, combuſſit, & prædavit, & Burgenſes captivos ſecum duxit. Eo tempore Gaufridus Lincoln: electus. Henrici regis filius cepit caſtellum de Kinard-feri, & ſubvertit. Snotingham igne deturpatum. Kinardenſe caſtel: dirutum.

Ibidem,

Item comes Hugo Bigot infregit civitatem de Norwic, & combuſſit. Nordovicum fractum & incenſum.

Item Galfredus Lincoln: electus una cum Rogero Ebor: archiepiſcopo obſedit Maleſart caſtellum Rogeri de Moubrai, & cepit, &c. Maleſart caſtel:

Et antequam recederet firmavit caſtellum apud Topclif, quod & tradidit Guli: de Stutevile in cuſtodia. Topclif.

Eodem anno.

Ricardus Luci obſedit caſtellum de Huntendune; milites vero caſtelli villam combuſſerunt. Et Ricardus de Luci novum caſtellum firmavit ante portas caſtelli ſupradicti, & tradidit illud comiti Simoni. Venantodunum conflagravit.

Interea Gulielmus, rex Scottorum, obſedit Carleolum, quod Robertus de Wals in cuſtodia habuit, &, dimiſſa parte exercitus ſui, perambulavit Northumbriam, terram regis & Baronum ſuorum devaſtans, & cepit caſtellum de Lidel, & caſtellum de Burgo, de Applebi, de Wercword, & Yreboth, quod Odonellus de Wimframvile [Humfrevile] tenuit, & poſtea rediit ad obſidionem Carleoli. &c. Rex vero procedens inde obſedit Prudehou, caſtellum Odonelli de Wimframvile, ſed illud capere Lugubalia à Scotto obſeſſa. Lidel. Burgus. Applebi. Wercworth. Prudehou. Humfrevile.

☞ Alanovicum obſeſſum. pere non potuit. &c. Quorum adventu cognito, rex Scotiæ i. e. de Prudehou. inde recedens obſedit Alnewic, caſtellum Gulielmi de Veſci, &c.

Ibidem.

Gulielmus, rex Scotorum, captus Alnovici. Captus eſt Gulielmus rex Scotorum apud Alnewic.

Pag. 185. Ibidem de Henrico Patre rege.

Caſtellum Venantodunenſe. Profectus eſt Huntendoniam, & caſtellum obſedit, quod traditum eſt ei die dominica proximo ſequenti, &c.

Frameling-ham. Et ſtatim perrexit inde cum exercitu ſuo Fremingham, caſtellum comitis Hugonis Bigot, ubi comes ipſe cum magna Flandrenſium multitudine fuit. Et cum rex prope Fremingham veniſſet, fixit tentoria ſua in loco, qui dicitur Seleham, & ibi nocte illa manſit. In craſtino venit ad eum comes Hugo Bigot, &, facta cum eo pace, reddidit ei caſtellum de Fremingham, & caſtellum de Bungei. Bungei.

Scottus in vinculis. Rex receſſit de Selham, & perrexit Northamptoniam, quo cum veniſſet, adductus eſt ei Gulielmus, rex Scotorum, ſub ventre equi compeditus.

* Treſk.

Duffeldenſe caſtellum poſitum erat prope oppidum ejuſdem nominis, diſtabatque à Doruenta, ſive Darbeia, celebri emporio, tribus paſſuum millibus, cujus nunc ne ruinæ quidem cernuntur. adeo fere præter monticulum & foſſulam ſunt omnia complanata. Diſtat etiam 1500. paſſibus à ruinis caſtelli de Horſtone, in rupe poſiti, cujus muri ex lapide quadrato adhuc cernuntur. Manſitque ibi aliquando Aleonora regina.

(1) Leyrceſtre. (2) Mountſorel. (3) Grobi.

Venit etiam ibidem ad regem Rogerus de Mowbrai, & reddidit ei caſtellum de * Treſk. Et comes de Ferrers reddidit ei caſtellum de Puteſbiri, & de Duffeld. Et Anketillus Mallore, & Gulielmus de Diue, conſtabularii comitis Leyrceſtriæ, reddiderunt ei caſtellum de (1) Leyceſtria, & de (2) Mountſorel, & de (3) Grobi. Puteſbiri. Duffeld.

¶ Anno MCLXXVII°.

Joannes Severianus. Magiſter Joannes Sareſbirienſis quondam clericus, & familiaris Thomæ Cantuar: factus eſt epiſcopus Carnotenſis.

Dedicatio Cirencaſtrenſis eccleſiæ. Eodem anno dedicata eſt eccleſia canonicorum regularium Cirenceſtriæ in honore beatæ dei genitricis Mariæ à Barptolemæo, Exonienſi epiſcopo, XVI°. Cal: Novembris die dominica, præſente domino rege, qui eidem eccleſiæ magnos reditus in dedicatione ſua dedit.

Ibidem de conſilio Northamptoniæ habito.

Tranſlatio canonicorum in Waltham. Eodem conſilio Guido Decanus reſignavit in manu Ricardi, Cant: archiepiſcopi, decanatum ſuum de Waltham, & totum

totum jus, quod habuit in eccleſia de Waltham, quietum clamavit ſimpliciter, & abſolute. Similiter fecerunt canonici ſeculares de Waltham.

Dein dominus rex, autoritate domini papæ, inſtituit in eadem eccleſia de Waltham canonicos regulares, de diverſis domibus Angliæ ſumptos, & conſtituit Walterum de Gaunt canonicum, ſumptum de eccleſia de Oſenei, abbatem primum ſuper congregationem illam.

Eodem anno idem rex, expulſis ſanctimonialibus de abbatia Ambreſbiri, propter incontinentiam ſuam, & per alias domos religioſas in arctiori cuſtodia diſtributis, ipſam abbatiam de Ambreſbiri dedit abbatiſſæ & domui de Font ebrard in perpetuum poſſidendam, &, miſſo ad Font ebrard pro uno conventu ſanctimonalium, Ricardus, Cantuar: archiepiſcopus, introduxit eas in abbatiam de Ambreſbiri xi°. Cal: Jul: præſente domino rege patre &c. Tranſlatio ſacrarum virginum de Fonte ebrardi ad Ambroſiam.

Eodem anno rex dedit licentiam Judæis terræ ſuæ habendi cœmiterium in unaquaque civitate extra muros in Anglia. Prius enim omnes Judæi, qui moriebantur in Anglia, Londoniis ſepeliendi deferebantur. Cœmiterium Judæorum.

Eodem anno rex Angliæ pater tradidit in cuſtodia Rogero, archiepiſcopo Eboracenſi, caſtellum de Scartheburg. Scaroburgus.

Eodem anno 13°. Cal: Julii pluit ſanguineus imber in inſula Vectæ per duas fere horas integras. Imber ſanguineus.

Eodem anno reliquiæ S. Amphibali, ſociorumque ejus, divina revelatione inventæ ſunt, & uſque S. Albanum tranſlatæ vii. Cal: Jul: ſabbato. Reliquiæ Amphibali.

Eodem anno Martinus, canonicus regularis eccleſiæ de Bodmine, furtive aſportavit corpus S. Petroci, & fugiens ſecum detulit in Britanniam ad abbatiam S. Meuenni. Quo comperto Rogerus, prior eccleſiæ de Bodmine, cum ſaniori parte capituli ſui adiit regem Angliæ patrem, & tantum effecit erga regem, ut præcipiendo mandaret abbati & conventui S. Meuenni, ut, ſine dilatione, redderet corpus S. Petroci Rogero, priori de Bodmine, &, niſi fecerint, præcepit rex Rolando de Dinant, juſticiario Britanniæ, ut ſanctum corpus attolleret, & prædicto priori de Bodmine traderet, &c. Ibidem de reſtitutione S. corporis. { Boſuenna } Bodman. Reliquiæ S. Petroci abductæ in Armoricam.

Anno mclxxix°. Pag. 186.

Eodem anno poſt Paſcha Ricardus de Luci, juſticiarius Angliæ, relicta juſticiaria poteſtate, factus eſt canonicus regularis in abbatia ſua de Lenis, quam ipſe in fundo ſuo fecerat, & bonis multis ditaverat, qui paulò poſt ibidem obiit. Monaſterium de Liſnes.

Eodem anno obiit Gulielmus, comes Albemarliæ, & ſepultus eſt in abbatia de Thorntune. Spinodunenſe monaſt.

Anno MCLXXXIIII°. qui erat 30us. annus regis Henrici patris, combuſta eſt abbatia de Glaſtingbiri.

Gleſſoburgus conflagravit.

Anno MCLXXXV°.

Robertus de S. Albano duxit neptem Sultani Babylonii in uxorem.

Quidam frater templi, natione Anglicus, nomine Robertus de S. Albano, relicta lege Chriſtiana, abiit ad Saladinum, regem Babiloniæ, & promiſit ei traditurum civitatem Hieroſolymam; &, facta inde ſecuritate, Saladinus dedit ei neptem ſuam in uxorem, & tradidit ei exercitum magnum, & conſtituit eum principem & ducem exercitus ſui, &c. Ibi de quo pacto Robertus à militibus Hieroſolymitanis cum ſuo exercitu ſit profligatus & fugatus.

Anno MCLXXXVII°.

Ciceſtre conflagravit.

Combuſta eſt fere tota civitas Ciceſtriæ cum eccleſia ſedis pontificalis, & domibus epiſcopi & canonicorum.

Anno MCLXXXVIII°.

In vigilia S. Matthæi apoſtoli & evangeliſtæ tota fere villa de Beverlaco, cum nobili eccleſia beati Joannis archiepiſcopi, combuſta eſt.

¶ Gilibertus Sempringham.

Eodem anno Gilebertus de Sempringham obiit, & in eccleſia ſua de Sempringham inter velatas ſepultus eſt.

Anno MCLXXXIX°.

in Gallia.

Henricus rex, filius Matildis, obiit apud Chinonem.

Coronatio Ricardi.

Eodem anno celeberrima fuit coronatio regis Richardi.

Lelandus.

Hanc Hovedunus belle admodum depingit, uſque adeo, ut facile putes te intereſſe, atque etiam non ſine magna voluptate videre.

Eodem anno.

Balduinus Archiepiſcopus interim conſtruxit eccleſiam apud Lamhith ex oppoſito Weſtmonaſterii, & [a] præbendas, quas aſſignaverat in capella, quam fecerat in Suburbio civitatis Cantuariæ, aſſignavit in illa eccleſia nova, quam conſtruxit apud Lamhive.

Lelandus.

Poſtea cum Ricardo rege Maſſiliam navigavit, deinde cum aliquot nobilibus ad Acon, ubi anno Domini MCXC. mortuus eſt.

Anno MCXC°. de inſolenti & ſuperbo imperio Gulielmi, epiſcopi Elyenſis, peregrinante Ricardo rege.

Inſolens & ſuperbum Gulielmi, epiſcopi Elienſis, imperium.

Et rex miſit in Angliam Gulielmum, Elienſem epiſcopum, cancellarium ſuum, ad præparandum ſibi & itineri ſuo neceſſaria; & volens exaltare illum ſuper omnes, tam clericos quam laïcos, regni ſui, miſit nuntios ſuos ad Clementem papam,

[a] Præbendis *MS.*

papam, & efficit adverſus eum, quod ille commiſit præfato cancellario legatiam totius Angliæ & Scotiæ. Cumque cancellarius ille in Angliam veniret, fecit turrim Londoniarum circumdari foſſato profundiſſimo, ſperans quod Tameſis flu: perinde tranſiret &c. De ejus exactionibus.

Anno MCXCI°.

i. e. regem Cypri.

Perfectis igitur omnibus, miſit rex Angliæ imperatorem cum cuſtodibus ſuis Tripolim, & tradidit inſulam de Cypre Ricardo de Camvile, & Roberto de Thornham in cuſtodia. Cypros inſula, devicto rege ſuo, Ricardi imperium agnovit.

Ibidem.

Ricardo Reuel caſtellum de Oxenford & de LLanſtaventun, Gualtero filio Roberti caſtellum de Eia. {LLanſtuphandune. Stephanium.} {Inſula. Eie.}

Ibidem.

Hugo Conventrenſis epiſcopus expulit monachos ejuſdem ab eccleſia cathedrali, & inſtituit in ea monachos ſeculares. Monachi Conventuenſes clauſtro ſuo expulſi.

Anno MCXCVIII°. Pag. 187.

Gaufridus, filius Petri, juſticiarius Angliæ, magno congregato exercitu, profectus eſt in Walliam ad ſuccurrendum hominibus Gulielmi de Branſe, quos Wenhumwin, frater Cadwallani, obſederat in caſtello Matildis, &c. Caſtellum Matildis.

Anno MCXCIX°.

Eodem die coronationis ſuæ rex accinxit Gulielmum Mareſcallam gladio comitatus de Strigoil. Gulielmus Mareſcallus, comes Striguliensis.

Eodem anno extitit in Anglia & in finibus ejus tanta aquarum inundatio, quod pontes, & molendini, & domus aſportabantur. Ponte autem de Berwic aſportato, cum, ex præcepto Gulielmi, regis Scottorum, comes Patricius, cuſtos de Berwic, & tunc temporis juſtitiarius totius regni Scottorum, pontem illum de Berwic reædificare vellet, prohibitum eſt ei ex parte Philippi, Dunelmenſis epiſcopi, ne pontem illum in terra ſua firmaret. Pons ille fieri non potuit, niſi firmaretur in terra Dunelmenſis epiſcopi, ſicut prius erat. Tandem vero epiſcopus, conſilio Gulielmi de Sutevile, permiſit pontem fieri. Pons Berovicenſis.

Ibidem de Suffraganeis archiepiſcopi Menevenſis.

Et de S. Paterno in Caerdigan (Shyre), quæ ſedes, quia parochiani paſtorem ſuum interfecerunt, obſolevit, & Menevenſi diœceſi eſt adunata. {LLan Batern Vaur. Paternum ſedes epiſcopalis.}

Roraldus, princeps Gallovidiæ, ſepultus Avonæ Mediterraneæ.

Eodem anno menſe Decembri Roraldus, princeps Galweiæ, obiit in Angl: apud Northampton, & ibi ſepultus in abbatia S. Andreæ.

Anno MCCI°. de Joanne rege.

Haguſtaldunum. Corbrige. Vana ſpes theſauri.

Cumque veniſſet ad Exildeſham, & audiſſet, quod apud Corbrige eſſet theſaurus abſconditus, fecit ibi fodere, ſed nihil inventum eſt præter lapides, ſignatos ære, ferro, & plumbo.

Lelandus.

Hactenus Hovedunus attingens 3um. annum Joannis regis, niſi quis putet, quod in recenſendis Weſtſaxonum regum nominibus, ad quos monarchia Angliæ devenit, tantum ad Henricum primum deſcendat, ideo hiſtoriam Stephani, Henrici 2i. patris, & filii Ricardi, & Joannis regum ab eo non eſſe ſcriptam, ſed à recentiori quopiam annexam. Quod nullo modo veriſimile. Nam phraſis & dictio arguit eſſe Hoveduni opus.

Ex Annalibus incerti autoris, ſed conjunctis cuidam abbrevationi Hoveduni in Mailroſenſi codice.

Dunocaſtrum funditus igne combuſtum. Pag. 188.

Anno Domini MCCIIII. Danecaſtria in vigilia Paſchæ funditus combuſta eſt.

Ex antiquo de legibus Saxonum libro.

Cirlus, id eſt, ruſticus.
Folchemote, id eſt, populi placitum.
Wita, id eſt, forisfactura.

E conſilio Alfredi & Guthormi Daci.

In primis de noſtris Landimeris ſurſum in Tamiſia, & tunc ſuperius in Lygan, & tunc in longum uſque ad exortum ejus, tunc in rectum ad Budefordium, tunc ſurſum in Uſa ad Yetelingaſtreat.

Gafulland, i. e. terra cenſa.
Geneat, id eſt, villanus.
Lahſlite.
Cheriſceat, jus in decimis eccleſiæ ſolvendis.
Æthelſtani decretum plane ſeverum de decimis ſolvendis.
Aliud ibidem capitulum de Æthelſtani eleemoſinis.
Portreve.

Ex Decretis Æthelſtani.

In Cantuaria ſeptem [a] monetaria ſint, regis quatuor, epiſcopi duo, abbatis unum. In Roueceſtria tres, regis duo,

a Monetarii *potius legendum. Ita enim in impreſſis. Quid quod &* tres *habeamus mox infra?*

epiſcopi

epiſcopi unum. In Lundonia octo. In Wintonia VI. In Lewes duo. In Haſtingeceſtre I. In Ciceſtra I. In Hamtune ii. In Warham ii. In Dorceſtra I. In Scaſteſbiry ii. In Exonia ii. In aliis Burgis I.

Gemotum, id eſt, placitum.

Fliman, id eſt, fugitivus.

Notum eſt hoc inſtitutum in magna ſynodo apud Grateleiam, cui archiepiſcopus Wulfhelmes interfuit, & omnes ſapientes quos Æthelſtanus rex congregare potuit.

Eſt ibidem cap^{m}. de officio epiſcopi.

Cynedom, i. e. regia dignitas.

Cheorlman.

Æthelſtanus rex conciliorum decreta ſanxivit Exoniæ, Faureſham, & Ƿunresfeld.

Si libera mulier ſit, præcipitetur de clivo, vel ſubmergatur. Pœna furti.

Si ſervus homo ſit, eant LXXX. ſervi & lapident eum.

Bocland, id eſt, terra teſtamentalis.

Ultimum cap: legum Æthelſtani eſt de Ordalio.

Leyland.

Pœna Ordalii erat, ut calcando ferrum ignitum ſe purgarent.

Ex legibus Canuti Daci, Ang: regis.

Vadat ad judicium, quod Anglice dicitur Corſned. Pœna ſacerdotis.

Cap^{m}. 16. eſt de ſolvendis decimis.

Mundbreche, id eſt, infractio pacis.

Hamſocna, id eſt, invaſio manſionis.

Foreſtal, id eſt, prohibitio itineris.

Schiremote, id eſt, conventus totius comitatus.

Strecman, id eſt, potens, vel fortis vir.

Tihla, id eſt, accuſatio. Pag. 189.

Papa pro epiſcopo.

Et ipſa perdat etiam naſum & aures. Pœna adulterii.

Cƿydeleas, id eſt, inteſtatus.

Bonda, id eſt, pater-familias.

Leges Canuticæ poſtea ab Edouardo, eaſdem confirmante, Edouardinæ dictæ.

Erant etiam in eodem codice leges Henricianæ.

Centuria.

Decania.

Alia enim eſt Weſtſexiæ, alia [a] enim" Merchena, alia Denelaga. Triplex lex.

Interſint epiſcopi, comites, vicedomini, vicarii, centenarii, aldremanni, præfecti, præpoſiti, barones, vavaſores, tungrevi. Qui debeant publicis totius regni conſiliis intereſſe.

[a] *Delend.*

a Chronicon

[a] *Chronicon Fani Neoti incerto autore.*

Anno CCCCLV°. bellum apud Cantiam in loco, qui dicitur Ægeleſtherp, contra Britones, & regem Britonum Vortegirnum, in quo cecidit Horſa, & frater ejus Hengiſtus regnum ſuſcepit cum filio Oiſc apud Cantuarios.

Baptizatus eſt apud Dorcaceſtram à S. Birino epiſcopo, ſuſcepitque eum de ſacro fonte S Oſuualdus, Northumbrorum rex.

Anno Domini DCLIIII°. S. Botolphus abbas fabricavit monaſterium apud Icanno.

Anno DCCXXVI°. Ine, rex Occidentalium Saxonum, XXXVIII°. anno regni ſui [b] poſt" monaſterium conſtructum atque dedicatum apud Glaſconiam, regnum reliquit, Romam perrexit, & ibi vitam præſentem honorifice finiens, cœleſtem patriam cum Chriſto regnaturus adiit.

Tempore Brichtrici, regis Weſtſax.

* Id eſt, Dacorum.

Anno DCCLXXXVI°. primum tres naves * Normannorum applicuerunt in inſula, quæ dicitur Portland.

Anno DCCCLI°. primum hyemaverunt pagani in inſula, quæ vocatur Scepeige.

Ibidem.

Et Lundoniam civitatem, quæ eſt ſita in aquilonali ripa Tamenſis flu: in confinio Eſtſaxum & Middelſaxum, ſed tamen ad Eaſtſaxum illa civitas pertinet, [c] depopulati ſunt".

Gens namque Occidentalium Saxonum reginam juxta regem ſedere non patitur, nec etiam reginam appellare, [d] ſed regis conjugem, permittit.

Quod à domino meo Ælfredo, Angulo-Saxonum [e] rege veridico, etiam ſæpe mihi referente audivi.

Formidoloſus rex, nomine Offa, qui vallum magnum inter Britanniam & Merciam de mari uſque ad mare facere imperavit, &c. De Eadburga, Offæ filia, quæ nupſit Beorthrico, Weſtſax: regi, quæ cum nobilem quendam veneno interfeciſſet, quia conjugi ter charus erat, etiam maritum, qui caſu

a *Ita vocat ipſe Lelandus. Primum autem ſcripſerat,* Ex libro annalium au- Aſſerionis
toris incerti nominis, ſed quem conſtat familiarem fuiſſe Alfredo, ſive Aluredo, regi, literatorum omnium Mecænati. *Quas quidem voces poſtea expunxit. Quin &* Aſſerionis, *quam ſupra lineam locatam videmus, eſt atramenti paullo pallidioris, à propria tamen Lelandi manu. Atqui recte ſe habebat* Aſſerionis. *Nam Fragmenta hæcce ſunt re vera pars ejus Annalium, ſicut nos alibi monuimus. Vide Not: ad Ælfredi vitam Spelmannianam, pag.* 52. *Neque aliter cl. Galeus, qui iſtos Annales edidit è MS. in nonnullis à Lelandiano diſcrepante.*
b *Adjeci, cum cl. Galeo, in cujus etiam deſiderabatur Codice.* c *Ex impreſſ:*
d *De hac conſuetudine vide, ſi lubet, quæ paullo fuſius congeſſimus in notis ad Ælfredi vitam Spelmannianam, pag.* 24. e Regem *MS.*

ex eodem poculo biberat, ſuſtulit indigna morte. Hinc illa ſervitus & ignominia uxorum regum Weſtſaxoniæ. Hinc odioſum Weſtſax: reginæ nomen. Hæc Eadburga poſtea ad Carolum Mag: cum maximo theſauro fugiens, profudit omnia; dehinc monacha facta, ſed impudica; denique, abjecta religione, ſtipem paſſim cum amatore, aut ſervo, petens, Papiæ miſere obiit.

Anno DCCCLVI°. Humberchtus, Orientalium Anglorum epiſcopus, unxit oleo, conſecravitque in regem Eadmundum glorioſiſſimum, cum gaudio magno & honore maximo, in villa regia, quæ dicitur Burna, quia tunc temporis regalis ſedes erat.

Anno DCCCLVII°. Adelwulphus, rex Occidentalium Saxonum, quievit in pace, & ſepultus eſt apud Stenigam. Athelwolphus rex ſepultus Steningi.

Regnavit filius ejus Adelbaldus poſt eum, ſed, contra Deum & Chriſtianorum dignitatem, nec non & omnium paganorum conſuetudinem [a] thorum patris ſui aſcendens, Juditham, Caroli, Francorum regis, filiam, cum magna ab omnibus audientibus infamia, in uxorem duxit. Pag. 191.

Anno DCCCLX°. Adelbaldus, Occidentalium Saxonum rex, defunctus eſt, & in Shireburna ſepultus eſt. Æthelbaldus rex ſepultus in Shirburn.

Tempore Adelbrichti regis, fratris Adelbaldi.

Magnus paganorum exercitus de mari adveniens, Wintaniam civitatem hoſtiliter invadens, depopulatus eſt.

Anno DCCCLXVI°. Æthelbrichtus obiit, & in Shireburna juxta fratrem ſuum honorabiliter ſepultus requieſcit. Cui ſucceſſit Adheredus, frater ejus.

De S. Ædmundo martyre.

Qui morabatur eo tempore ab urbe longius in villa, quæ lingua eorum Hegileſdune dicitur, à qua & ſylva vicina eodem nomine vocatur. Alias Ægilſdun, quod Latine ſonat Aquilædunum.

Anno DCCCLXXI°. Adheredus, rex Occid: Sax: viam univerſitatis adiens, in Winburnan monaſterio ſepultus eſt.

De Alfredo, qui ſucceſſit Adheredo fratri.

Cumque regnaret quaſi invitus, uno menſe non jam impleto, divino fultus auxilio, contra univerſum paganorum exercitum in loco, qui dicitur Wiltune (qui eſt in meridiana ripa Wili flu: de quo flu: tota illa paga nominatur) cum paucis, & nimium inæquali numeró, acerrime belligeravit, & cet. Ut paganos primum in fugam verterit, qui, contempta paucitate Alfredini exercitus, ipſum poſtea ad fugam egerint. [Juxta Saleſburie.] [Wilſheir.]

Anno DCCCLXXVI°. paganorum exercitus, nocte clam de Grantebrig exiens, caſtellum, quod dicitur Waerham, intravit.

[a] Thronum *in Ed. Galeana.*

Eodem

Eodem anno.

Equeſtris exercitus Dacorum Iſcam petit. Nocte quadam, fœdere dirupto, omnes equites, [a] quos habebat, occidentem verſus in Domnaniam, ad locum, qui dicitur Anglice Exanceſtre (quæ civitas in orientali ripa flu: Exæ ſita eſt) prope mare meridianum, ibique hyemavit.

Anno DCCCLXXVII°. exercitus paganorum Werham deſerens, partim equitando, partim navigando, pervenerunt ad locum, qui dicitur [b] Snanauuic.

Anno DCCCLXXVIII°. magnus paganorum exercitus, poſt Theophaniam, latenter Cippanham, villam regiam, adiit, quæ eſt ſita in ſiniſtrali parte pagæ Wiltunenſis, in orientali ripa flu: Avon, & ibi hyemavit.

Eodem anno frater Inguari & Healfdene, cum 23[s]. navibus, de Demetica regione, in qua hyemaverat, poſt multas ibi Chriſtianorum ſtrages factas, ad Domnaniam enavigavit, & ibi à miniſtris regis cum mille ducentis perperam agens
alias Tinwith.
Tinwic. occiſus eſt ante arcem Cynuit, in qua arce multi miniſtri regis ſe concluſerant confugii cauſſa.

Diluculo ſuper paganos ex improviſo irrumpunt, & prima hora hoſtes hoſtiliter, cum rege ſuo, maxima ex parte, paucis ad naves per fugam elapſis, proſternunt, ibique acceperunt ſpolia non minima. In quo etiam acceperunt illud vexil-
Raven vexillum Danorum. lum, quod Reaven nominant, &c. Ut ſorores Hynguari hoc vexillum texuerunt.

Anno eodem poſt Paſcha Ælfredus rex cum paucis adju-
Pag. 192. toribus fecit arcem in loco, qui dicitur Ethelingaeige, & de ipſa arce ſemper cum nobilibus vaſſalis Sumerſetenſis pagæ contra paganos infatigabiliter rebellavit. Iterumque in hebdomada 7[a]. poſt Paſcha ad petram Ecgberti, quæ eſt in ori-
el
entali parte ſaltus, qui dicitur Salwud, Latine autem Sylva magna, [c] equitavit", ibique obviaverunt illi omnes accolæ Hamptunenſis pagi.

Exinde caſtra commovens, venit ad locum, qui dicitur Iglea, & ibi una nocte caſtra metatus eſt.

Nocte illa, cum ſe ſopori dediſſet, apparuit ei quædam effigies, ſpetie S. Neoti, quondam ejus familiaris amici, ac propinqui, admonuitque, ut omnem terrorem & metum barbarorum abjiceret.

Mane illuceſcente vexilla commovens inde, ad locum, qui dicitur Æthandune, &c. Quo modo paganorum exercitum

a Quos rex habebat, occidit, indeque verſus *&c. in Ed: Gal: rectius.* Profectus eſt *tamen ſubintelligi debent. Ne plura hîc loci dicam effecit nota noſtra ad Ælfredi vitam Spelmannianam, pag. 49. quam videſis.* b *Vide notam noſtram ad vitæ prædictæ pag. 52.* c *Ex Ed. Galeana.*

ſuderit,

fuderit, fugaveritque ad arcem; quam tamen non per nomen vocat, ita ut dubium ſit an arx illa apud Ætandun fuerit; utque pagani obſeſſi in arce tales pacis conditiones Ælfredo obtulerint, quales ille optaſſet.

Nam poſt tres hebdomadas Gutran, paganorum rex, cum 30[a]. electiſſ: de ſuo exercitu viris ad Ælfredum regem prope Æthelingeie in loco, qui dicitur Alre, pervenit, quem Alfredus rex in filium adoptionis ſibi ſuſcipiens de fonte ſacro baptiſmatis elevavit. Cujus chriſmatis ſolutio octavo die in villa regia, quæ dicitur Wedmore, fuit. Alre.

Eodem anno [a] præfatus paganorum exercitus de Cyppenham, ut promiſerat, conſurgens, Cyrenceſtriam adiit, quæ eſt in meridiana parte Wicciorum ſita. Cypenham.

Eodem anno mag: paganorum exercitus de ultra-marinis partibus venit navigans in Tamenſem flu: & adunatus eſt ſuperiori exercitui, ſed hyemavit in loco qui dicitur Fullanham.

Anno DCCCLXXX°. paganorum exercitus Cirenceſtre deſerens, ad orientales Anglos perrexit, ipſamque regionem dividens cœpit inhabitare.

Anno DCCCLXXXVI°. Alfredus rex, poſt incendia urbium, ſtrageſque populorum, Londoniam honorifice reſtauravit, & [b] habitalem fecit, quam genero ſuo Adheredo, Merciorum comiti, commendavit ſervandam.

Anno DCCCXC°. Guthran, rex paganorum, qui & Athelſtanus, nomen in baptiſmo ſuſcepit. Qui primus apud Orientales Anglos regnavit poſt paſſionem S. Eadmundi, ipſamque regionem diviſit, coluit, & primus inhabitavit. Mortuus eſt itaque anno 14°. poſtquam baptiſmum ſuſcepit, mauſoleatuſque in villa regia, quæ vocatur Headlege, apud Orientales Anglos. Polyd: pernegat Guthran regnaſſe apud Orient: Anglos. Guthran ſepultus apud Headlege.

Anno DCCCXCII°. magnus paganorum exercitus venit de orientali regno Francorum uſque ad Bononiam, indeque cum alias CCL.
CCCL. navibus in oſtium Limene flu: & ibi non longe à flu: in loco, qui dicitur Apuldran, fecerunt caſtellum firmiſſimum. Limene flumen currit de Sylva magna, quæ vocata eſt Andreadeſwalde, quæ ſylva habet ſpatium in longitudine ab oriente in occidentem milliaria CXX. & eo amplius, in latitudine triginta. Limen flu: Andredeſuuald ſylva.

Eodem anno Haſtingus venit cum LXXX. navibus in oſtium Tamenſis flu: fecitque ſibi firmiſſimum oppidum apud Middeltunam, in auſtrali ripa Tamenſis flu: Non multo poſt fecit aliud in aquilonari parte Tamenſis, in loco qui dicitur Beanfleat. Pag. 193. Haſtingi adventus. Mediodunum. Beanfleat.

a *Anno videlicet* DCCCLXXIX°. b Habitabilem *in Ed. Gal.*

i. e. Dacos

Hoc anno Alfredus rex pugnavit contra Nortmannos in loco qui dicitur Fearnham, qui eos occidit, & regem eorum ſauciavit atque fugavit.

Fearnham.

Interea, ex præcepto regis Alfredi, Adhered, comes Merciorum, una cum civibus Londoniæ, & aliis innumeris bellatoribus prudentiſſimis, venit uſque Beanfletam, munitionemque paganorum obſedit, fregit, atque innumera ibidem ſpolia accepit. In quibus etiam uxor Haſtingi cum duobus filiis ad Londoniam eſt adducta, & regi Alfredo præſentata.

Beanflutenſe caſtellum demolitum. Haſtingi uxor capta.

Poſt autem Haſtingus iterum veniens Beanfletam, reparavit ibidem caſtellum, quod fractum fuerat. Denique perrexit ad Scobrige, & ibi conſtruxit munitionem validiſſimam, conjunctuſque eſt ei exercitus ille, qui apud Apuldran ſedit, &c. Quo pacto Dani prædas egerint uſque ad ripam Sabrinæ.

Beanflutum reparatum. Scobrige.

din

Ibi apud Buttingatunam munitiſſimum oppidum fecerunt.

din Buttingodunum.

Dani vero in fugam verſi ſunt. Nam fame coacti, relicto oppido, pugnabant. Ad Eſtſexiam redierunt, unde venerunt.

Victoria Adheredi, comitis Merciorum.

Anno DCCCXCIIII°. præfatus exercitus paganorum hyemavit in inſula, quæ vocata eſt Mereſige.

Mereſige, inſula Oſtroſaxonum.

Anno Domini DCCCC. Alfredus veridicus, vir in bello per omnia ſtrenuiſſimus, rex occidentalium Saxonum nobiliſſimus, prudens vero & religioſus, atque ſapientiſſimus, cum magno ſuorum dolore viam univerſitatis adiit die [a] ſeptima Cal: Novembris, anno regni ſui XXIX°, & dimidio; anno vero ætatis ſuæ LI°. Indictione 3ª. Qui apud Wintoniam, civitatem regalem, decenter & regali honore eſt ſepultus, in eccleſia S. Petri, mauſoléumque ipſius conſtat factum de marmore porphyretico pretioſiſſimo.

Alfredi mors. Alfredus ſepultus in mauſoléo porphyretico Ventæ.

Duo monaſteria conſtruere imperavit, unum monachorum in loco, qui dicitur Ethelingei, in quo conſtituit Joannem abbatem, religioſum virum de genere antiquorum Saxonum.

Æthelingenſe monaſterium. Joannes abbas.

Aliud quoque monaſterium juxta orientalem portam Sceaphteſburch, habitationi monialium habile, idem rex ædificare imperavit, in quo propriam filiam ſuam Æthelgevam, devotam deo virginem, abbatiſſam conſtituit.

Sceptonienſe monaſt: opus Alfredi. Æthelgeva, filia Alfredi, abbas.

Libros ante ſe die & nocte, quandocunque ullam haberet licentiam, Anglicos imperabat recitare, in quibus juſſu regis præfati fuerunt ſcripta juſta judicia inter potentes & impotentes, & alia multa utilia tam clero quam plebi.

Alfredus librorum ſtudioſus. Leges Alfredinæ.

a Quinta *al. De morte Ælfredi vide notas noſtras ad Spelmannianam vit. Ælfr. pag.* 216.

Eodem anno filius ejus Eaduuardus unctus eſt in regem. *Eaduardus, Alfredi filius, rex.*

Anno DCCCCII°. S. Grimbaldus ſacerdos tranſiit. *Grimbaldus.*

Anno DCCCCIIII°. Alchſuuitha regina, mater regis Eaduuardi, deceſſit. *Alchſuuitha, Eduardi mater.*

Anno DCCCCX°. bellum apud Wodnesfeldam, in quo ceciderunt Eouuilſus & Healfdena, reges paganorum, & multi alii primates paganorum.

Anno DCCCCXII°. Eaduardus rex juſſit ædificare urbem aquilonarem apud Heorthfordam inter flumina, quæ nuncupata ſunt Memeran, & Beneficiam, & Lygean, circa feſtivitatem S. Martini. Pag. 194. *Lygan flu:*

Circa quoque feſtivitatem S. Joannis Baptiſtæ præcepit conſtruere urbem apud Wittham. Item ipſo anno apud Heorthfordam in auſtrali parte Lugean flu:

Ex Chronico quodam Vilodunenſi, Anglicis rithmis ſcripto, incerto tamen autore, hæc quæ ſequuntur, me interprete, decerpta ſunt. Pag. 195.

Ecbertus, rex Weſtſaxonum, frequenter egit [a] ⁁ Severiæ.

S. Alburga, ſoror Ecberti regis, nata Viloduni.

Atwulphus rex, Ecberti filius ſecundus, fundator Vilodunenſis monaſterii.

Atwulphus rex, ſalutata Roma, per Galliam domum rediens, filiam Caroli in uxorem accepit.

Ethelbald, Atwulphi filius, Shiroburnæ ſepultus.

Ethelbright rex ſepultus apud Twinburne, & hic fuit 3[s]. fundator Vilodunenſis monaſterii.

Wulſtanus, comes Vilodunenſis, contra Ethelmund, regem Merciorum, pugnans vicit, graviſſ: tamen vulneribus acceptis, ex quibus ante annum periit. Hic quandam antiquam eccleſiam S. Mariæ Viloduni reparavit, antea per Danos tantum non deſtructam, inſtituitque in ea collegium ſacerdotum, qui preces & pro Alquimondo patre ſuo, crudeliter ab Ethelmundo, Merciorum rege, interfecto, & pro ſe aſſidue funderent. Mortuo poſtea Wulſtano comite, uxor ejus Alburga, ſoror Ecberti, [b] regis Viſiſaxonum, obtinuit à fratre, ut monaſterium ibidem fieret ſacrarum virginum, cujus primus fundator idem Ecbertus dictus. Prope hoc monaſterium erant Wulſtani comitis ædes, regioque civitatis, in qua monaſterium conditum fuit, Kinggeſbyri dicebatur, quod nomen vel hodie ſervat. Fundatum vero fuit monaſterium anno D. 800. eranque duodecim ſacræ virgines, præter præſidem.

a Sic, cum inductionis nota, verbum unum aut alterum (vitam *forſan, aut quid ſimile*) *deſiderari indicante.* *b* Regi MS.

Alfredus vicit Danos cruentiſſ: pugna, quingentis à Viloduno paſſibus, in loco, vulgo Waſcheſorne dicto.

Ælfled, puellula trium annorum, temere a nutrice in balneo relicta, quæ fugerat propter metum & ſtrepitum pugnantium, periit, & ſepulta fuit in monaſterio S. Mariæ Viloduni.

Alfredus rex, devictis Danis, motu uxoris ſuæ Egwinæ condidit novum monaſterium Viloduni, eo loco, ubi ipſe prius habitaverat, & duodecim ſacras virgines curæ Radegundis abbatis tradidit; tranſtulitque tredecim virgines monaſterii S. Mariæ in ſuum. Ita erant numero viginti & ſex. Abſolvit eccleſiam novam cum officinis duobus annis, quam dedicavit D. Mariæ, & Sancto Barptolemæo.

Alfredus condidit monaſterium de Sceafteſbyri in gratiam Ethelgaræ, filiæ ſuæ.

Edgarus rex nomine filiæ ſuæ Edithæ, ex Wultrilde concubina genitæ, auxit monaſterium Vilodunenſe.

Hæc cum adoleviſſet, curante patre, gubernationem accepit trium monaſteriorum, ſcilicet Vilodunenſis, Berecingenſis, Simenorum & Mariani quod eſt Ventæ Belgarum.

Pag. 196. *Ex primo libro Eadmeri, monachi Cantuar:*

Hic ergo Lanfrancus, cum Cantuariam primo veniſſet, & eccleſiam Salvatoris, quam regere ſuſceperat, incendio atque ruinis pene nihilifactam inveniſſet, mente conſternatus eſt. Sed cum magnitudo mali illum cogeret deſperare, rediit in ſe, animique fortitudine fretus, ſua commoditate poſthabita, domos ad opus monachorum neceſſarias citato opere conſummavit, quibus per plures annos uſi ſunt : [a] adaucto eorum conventu, parvæ admodum viſæ ſunt. Deſtructis itaque illis, alias, decore & magnitudine prioribus multum præſtantes, ædificavit. Ædificavit & curiam ſibi ; eccleſiam præterea, quam ſpatio ſeptem annorum à fundamentis ferme totam perfectam reddidit.

Quid referam de abbatia S. Albani, quam, intus & extra ad nihilum fere devolutam, ipſe, ut ſuam, inſtituto ei bonæ memoriæ Paulo abbate, à fundamentis reædificavit, & intus magna religione, foris multarum rerum donatione, auxit, honeſtavit, ditavit ?

In epiſcopatu Roſenſi non multo plures quam quattuor Canonicos, & ipſos ærumnoſam vitam agentes ſub Siuuordo epiſcopo, reperit, qui epiſcopus ubi cum Ernuſto, quem ei ſucceſſorem Lanfrancus ſtatuerat, præſenti vitæ ſublatus eſt, monachus piæ recordationis, Gundulphus nomine, ab eodem

[a] *An*, at aucto ?

4 ibi

ibi ſubrogatus epiſcopus eſt. Per hunc vetuſtam epiſcopatus eccleſiam cum fabrica adjacente ſubvertit, & nova quæque extruxit. Clericos, qui illhic, ſicut diximus, agebant, aut in eodem loco ad religionis culmen erexit, aut, datis aliis rebus, de quibus abundantius ſolito victum & veſtitum haberent, in alia loca mutavit. Sedem etenim epiſcopalem monachici ordinis cultu inſtituit, ac delegatis terris & aliis, quæ ſuſtentationi illhic ſervientium deo competebant, divitem de paupere, ſublimem de humili, ſicut in præſenti habetur, effecit.

Sed quod de pauperibus [a] foris muros civitatis Cantuariæ fecit, prætermittendum mihi in hoc opere fore non arbitror. Extra aquilonalem denique portam urbis illius lapideam domum decentem & amplam conſtruxit, & ei pro diverſis neceſſitudinibus hominum & commoditatibus [b] habitacula plura" cum ſpatioſa curte adjecit. Hoc palatium in duo diviſit; viros videlicet, variis infirmitatum qualitatibus preſſos, uni, parti vero alteri feminas, ſe male habentes, inſtituens. Ordinavit etiam eis de ſuo veſtitum & victum quotidianum, miniſtros quoque ac cuſtodes.

Ex altera vero parte viæ eccleſiam in honorem beati Gregorii papæ compoſuit; in qua Canonicos poſuit, qui regulariter viverent, & præfatis infirmis, quæ ſaluti animarum ſuarum congruerent, cum ſepultura miniſtrarent.

Remotius vero quam à boreali ab occidentali porta civitatis ligneas domus in devexo montis latere fabricans, eas ad opus leproſorum delegavit. Pag. 197.

i. e. ut privilegiorum chartas repararet.

Qui eo quidem magis in iſtis laboravit, quod antiqua ipſius eccleſiæ privilegia in ea conflagratione, quæ eandem eccleſiam 3°. ante ſui introitus annum conſumpſit, pene omnia interierant.

Eccleſia S. Salvatoris ter ante tempore Lanfranci conflagravit. Conventus principum pro querelis, à Lanfranco de jure eccl: ſuæ adductis.

ne

Diſpoſito itaque apud Pindene conventu principum, &c.

Nam mox, ut alia, quæ perperam geſſit, [c] omittam", ipſam totius Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ, necne adjacentium inſu-

ſub: Gul: Rufus.

larum [d] matrem", eccleſiam ſcilicet Cantuar: invaſit.

Quarto inter hæc anno Hugo, comes Ceſtrenſis, volens in ſua quadam eccleſia monachorum abbatiam inſtituere, miſſis Beccum nuntiis, rogavit abbatem Anſelmum Angliam venire, locum inſpicere, eumque per monachos ſuos regulari converſatione informare. Anſelmi adventus.

Profectus igitur mare tranſit, & Doſris appulſus eſt. Doſris portus.

[a] Foras *al.* [b] *Ex Ed: Seldeniana.* [c] *Ex Ed: Seld.* [d] *Ex Ed: Seld.*

E libro

E libro 2.

Samuel monachus in epiſcopum Dublin: electus.

Hic, defuncto bonæ memoriæ Donato, Dublinæ civitatis epiſcopo, à rege Hiberniæ, Murierdach nomine, necne à clero & populo in epiſcopum civitatis electus eſt, atque ad Anſelmum, juxta morem antiquum, ſacrandus cum communi decreto directus.

Pontifex Ro: Anſelmi exulis opem contra Græcos petit.

"Aſcende uſque ad nos, & pugnans pro matre tua & noſtra adjuva nos, cui ſuam vides integritatem Græcos iſtos conari adimere, & nos in id ipſum nefas, ſi facultas eis tribuitur, præcipitare. Succurre igitur, quaſi vere pro hoc à deo miſſus huc."

Recordatus ſum verborum, quæ puer à ſenioribus noſtræ eccleſiæ, Eduuio ſcilicet magnifico viro, Blachemanno, atque Farmanno, aliiſque non nullis olim audieram.

Pontifex Beneventanus brachium S. Barptolemæi apoſtoli in Britanniam adduxit.

Veniens igitur Cantuariam, cum brachio ipſo, prout rex (Canutus) & regina (Emma) dictaverant, decenter ſuſceptus.

Siquidem illa die (i. e. 2ª. Aug.) mane pranſus in ſylvam venatum [a] ivit, ibique ſagitta in corde percuſus.

E libro tertio.

Mathildis, filia Malcholmi, nobiliſſ: regis Scotorum, & Margaritæ, quæ ſcitur exorta de ſemine regum Anglorum, nupſit Henrico, regi Anglorum.

Verba Mathildis.

Mathildis coacta velum induit Viloduni.

"Iſto, nec alio modo, teſte conſcientia mea, velata fui."

Eodem anno venit in Angliam Guido, archiepiſcopus Viennenſis, functus, ut dicebat, legatione totius Britan: ex præcepto & autoritate, ut dicebat, apoſtolicæ ſedis, quod per Angliam auditum omnibus in admirationem venit. Inauditum ſcilicet in Britan: cuncti ſcientes, quemlibet hominem ſuper ſe vices apoſtolicas gerere, niſi ſolum archiepiſcopum Cantuar:

Pag. 198.

Quapropter ſicut venit, ita reverſus eſt, à nemine pro legato ſuſceptus, nec in aliquo legati officio functus.

E libro 4.

In conſilio Londonienſi ſocietas mulierum, ut in ſuperioribus diximus, omnibus preſbyteris & canonicis Angliæ interdicta eſt.

Archiepiſcopus Cantuar: primas eſt totius Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ, & inſularum adjacentium.

Lelandus.

Anſelmus Henrico regi obſtitit, ne nova ſedes epiſcopalis fieret in Hely inſula ſine conſenſu epiſcopi Ro.

[a] *Gulielmus nempe Rufus.*

In

In majori eccleſia ad caput venerandæ memoriæ Lanfranci prædeceſſoris ſui honorifice ſepultus. Sepultura Anſelmi.

E libro 5.

Si Anglus erat, nulla virtus, ut honore aliquo dignus judicaretur, eum poterat adjuvare. Angli à Nortmannis contempti.

Lelandus.

Narrat de miro aquarum defectu in Tameſi prope Londinum, in Medeuuege prope Roſam, & in flu: de Gernemuth, & in aliis flu: per Angliam.

Defuncta ſiquidem eſt apud Weſtmonaſterium Cal: Maii, & in ipſo monaſterio decenter ſepulta. Obitus & ſepultura Mathildis, Angl: reginæ.

E libro 6. *quem vix ad numerum quinque pagellarum produxit.*

Radulphus, archiepiſcopus Cantuar: obiit 13. Cal: Novembr: & in medio aulæ majoris eccleſiæ decenter ſepultus.

E prologo hiſtoriæ Aluredi, theſaurarii Beverlacenſis eccleſiæ. Pag. 199.

Aggreſſus ſum itaque laborem, mihi quidem difficilem, faſtidioſis fortaſſe deſpicabilem, ſed ſtudioſo, ut reor, non inutilem. Quia, quæ ſparſim in plurimorum leguntur ſcriptis, à prima habitatione Britanniæ uſque ad Normannorum tempora, per annos amplius quam duo millia, in hoc opuſculo, quaſi in brevi tabella, depicta, ſtudioſus lector agnoſcere, & diverſorum temporum geſta, lectione capitulatim diſtincta, poterit invenire. Lelandus. Atque hîc quidem finis prologi erat.

Civitas apparet, quæ dicitur Portus Rutupi. [Sandwich.]

Man vero, vel Euboniam, ſive Mevanias inſulas, quæ in umbilico maris inter Hiberniam & Britanniam ſitæ ſunt, Edwinus, primus Northumbrorum rex Chriſtianus, Anglorum ſubjecit imperio.

Antiquitus in proverbio dicebatur, quando de regibus & judicibus Britanniæ ſermo fiebat: "Judicabat Britannia cum "tribus inſulis."

Hetichus philoſophus gentem Britannicam imperitiſſimam appellavit, horroris nimii, ſectantes artes multas ex ingenio maximo. Terrarum metalla ibi inveniri narrat, auri, argenti, aurichalci, ſtanni magnitudinem ac ferri, multaſque alias adinventiones, quæ inveſtigabiles ſunt aliis gentibus.

Lelandus.

Nomina civitatum, quæ Aluredus Britannice citat, adeo conſpirant cum catalogo Henrici Huntingdunenſis, ut veriſimile ſit, Henricum ab Aluredo mutuo ſumpſiſſe.

Additur his & noſtro tempore ſexta natio, id eſt, Flandrenſes, qui de patria ſua venientes, in regione Mailros, in confinio

confinio Gualliarum, jubente rege Henrico, habitationem acceperunt, qui hucuſque in inſulam catervatim confluentes, nec minus quam indigenæ armis & militia potentes, magnam ſibi jam in [a] ea partem ſub Normannis militantes acquiſiverunt: quorum crebra in inſulam confluentia, & inter Normannos habitatio, quouſque procedat, ſequens ætas videbit.

Lelandus.

Omnia, quæ fere ſcribit Aluredus de regibus Britan: uſque ad Saxonum adventum, è Galfredi hiſtoria, ſuppreſſo tamen omnino ejus nomine, deſumpta ſunt.

In cap°. de Dunuallone hæc de 4. viis pub: quæ in Galfredo non comparent, ſcribit.

Viæ publicæ. Primus callis eſt ab oriente in occidentem, & vocatur Ycenild. Secundus eſt ab auſtro in aquilonem, & vocatur Ermingeſtreate. Tertius eſt ex tranſverſo à Dorobernia in Ceſtrum, ſcilicet ab Euroauſtro in Zephyrum ſeptentrionalem, & vocatur Wadelingſtreate. Quartus major ceteris incipit in Cateneſſe, & deſinit in Toteneſſe, ſcilicet à principio Cornwaliæ uſque in finem Scotiæ; & hic callis vadit ex tranſverſo à Zephyro auſtrali in Eurum ſeptentrionalem, & vocatur Foſſa, tenditque per Lincolniam.

Pag. 200. *In peroratione hiſtoriæ regum Britan: ſic ſcribit:*

ſup: regibus

De quibus non parva parvitatem meam meditatio vexat, quid cauſſæ extiterit, quod de inclyto rege Arturo nihil Romana, nihil Anglorum hiſtoria meminerit. — Arturius.

Et poſt eum filius ſuus Oeric, cog: Oeſc, à quo reges Cantuar: Oeſchingæ dicti ſunt.

Ab Anglis Anglia nomen ſumpſit.

Et eorum filia fuit S. Ethelberga, S. Edwini, regis Northumbriæ, regina, quæ monaſterium in loco, qui dicitur Lymene, conſtruxit, & ibi requieſcit. — Limene.

ſup: Edelbaldo

Emma, regis Francorum filia, genuit ei S. Enſwidam, quæ in Folcheſtane requieſcit; & regulum Eormenredum, patrem S. Eormenburgæ, reginæ Weſtanglorum; & S. Ermenburgam, S. Etheldridam, S. Ermengidam; & ſanctos martyres Ethelredum atque Ethelbertum, quos Thunor præpoſitus martyrizavit.

ſup: Ercomberti.

Hujus regina S. Sexburga, Annæ, regis Orientalium Anglorum, filia, monaſterium in Scepege conſtruxit. — Shepege monaſter:

Cui frater ſuus Uuicthredus ſuccedens eccleſiam S. Martini in Dovera conſtruxit.

a Eam *MS. cum aſteriſco ſcilicet ſub* m.

Nomina

Nomina regum Cantianorum.

Edelbertus, Edelbaldus, Erconbertus, Ecbrictus, Lotherus, Edricus (*a*),
ber qui & Pren.
Uuicthredus, Edelbrictus, Edbertus, Cuthredus, Baldredus. Polydorus adjecit Ethelwolphum regem ultimum.

(*a*) Huntendunus hîc addit Aidredum & Wibehardum.

Polydorus.
Hengiſtus 1.
Oſca 2.
Otha 3.

Chronicon Cantuar:
Rex Cantuar: Ermenricus 4s. cui ſucceſſit Ethelbertus.

Polydorus numerat,
Edbertum,
Ethelbertum,
Alricum, filios Uuicthredi, quos adfirmat omnes poſt patrem regnaſſe. Quære igitur num Edbertus præceſſerit Ethelbertum, & num Alricus regnarit? Addit Alrico Edbertum, ſive Ethelbertum, & ſic numerat octodecim reges Cantiorum.

De regibus Orientalium Anglorum proximis à Cantianis.

Refert genus Reodwaldi ad Woden uſque.

ſup: Annas rex.
Qui de regina ſua Ereſwida, ſorore S. Hildæ abbatiſſæ, duos filios genuit, A-
a
dulphum & Alfwoldum.

Nomina regum Orientalium Anglorum.

filius Triclæ C Eruualdus
Reodwaldus, Eorpwaldus, Sigbertus,
nas a
Egricus, Anna, Adelherus, Adelwoldus,
Poly: Elwoldus nas
Adulphus, Alfwoldus, Beorna, (1) E-
alias Athelbertus.
thelredus, Egelbrictus, (*a*) Edmundus,
qui & Athelſtan.
(*b*) Guthurn, (2) Eoric.

(*a*) Interregnum Orient: Angl.

(*b*) Polyd. fol. 101. addita neſcio qua cauſſa Guthran expungit.

Wlfa. Chron: Cantuar:
Uffa primus rex Eſtangliæ, cui ſucceſſit Ticla, alias Ticulus.

(1) Maritus S. Leofrunæ.

(2) Chron: Cant:
Poſt Guthran Haſteine regnavit in Eſtanglia. Quo mortuo Eoricus regnum invaſit.

De regibus Orientalium Saxonum.

Quorum reges aliis fere ſemper parebant regibus; frequentius tamen ac diutius regibus Mercenſibus.

Repetit Saberti genus ab Woden, deinde regum Orientalium Sax: nomina recenſet.

Chron: Cantuar:
Orientalium Saxonum pri-
E Erchenuinus
mus rex fuit Arkwinus, ſecun-
a
dus Sledda, 3s. Sabertus.

Sexredus
Sewardus } filii Saberti.
Sigbertus

i Poly: Serredius i
Sabertus, Sexredus, vel Sewardus,
u
Sigebertus, (1) Sigebertus, Swithelmus,
(2) Sebbi, & Sighere; Sebbi, (3) Sig-
Sigerii regis filius Sut
hardus, Offa, (4) Selredus, Swictredus,
Sigericus, Segeredus, Guthrun.

(1) Cog: Parvus, Seuardi filius.

(2) Chron: Cant: Sebbi regnavit una cum Sigher, quo mortuo Sebbi ſolus regnavit.

(3) Chron: Cant: Poſt quem filii ejus Sighardus & Suefredus regnaverunt. Poſt quorum mortem Offa, Sigheri regis filius.

(4) Poly: Colredus.

De regibus Merciorum, ubi Pendæ genus repetit ab Woden, ſuperaddens regum Merc: nomina.

Hic primus Merciorum regum lavachrum regenerationis accepit, &, filiam Ercomberti, regis Cantuar: ac reginæ illius S. Sexburgæ, S. Ermenildam in conjugem accepit, & ex illa genuit Cenredum, & Wereburgam virginem ſanctiſſ: Germanus vero ipſius Weſtanhetanorum rex Sanctus Merewaldus filiam Ermenredi regis, fratris ejuſdem Ercomberti regis, S. Ermenburgam matrimonio ſibi copulavit; & ex ea tres filias, S. videlicet Milburgam, S. Mildridam, S. Mildgidam, & unum filium Sanctum Merewinum, genuit.

Quorum ſororem Chineburgam rex Northumbrorum Alfrid duxit uxorem, quæ, connubio carnalis copulæ pro dei amore relicto, in monaſterio, quod fratres ſui Wulpherus & Edelredus conſtruxerunt, & ab ipſius nomine Chineburgæ caſtrum vocatur, monialis efficitur.

Pag. 201. *De Burheredo, rege Merciorum.*

Qui mox Romam adiit, ubi non diu vivens defunctus eſt, & in ſchola Saxonum in eccleſia S. Mariæ ſepultus requieſcit.

Polyd:
avus. pater.
Crida. Vibbas. Cearlus.

Nomina regum Merciorum.

Penda, quorundam judicio, i. e. Merc: rex,
Penda (1), Wulferus, Ethelredus,
Vibbæ filius
Chenredus, Ceolredus, (*a*) Edelbaldus,
alias Egbertus & Egfredus.
Beornredus, Offa, Regferthus, (2) Kenulphus, Kenelmus, Ceolwulphus,
Bernulphus. Poly: Ludicenus.
Beornwulfus, Ludecan, Wiglafus, Be-
Poly: Bertulphus. thredus.
orctulfus, Burheredus, Ceolwulfus.

(1) Polydorus Peadam, filiorum Pendæ natu max: ſubſtituit, ſed tanquam beneficiarium Meridionalium Merciorum.

(*a*) Conſtruxit monaſt: Croyland.

(2) Kenulphus genus ſuum ad Pendam referebat.

De regibus Northumbrorum, & primo de regibus Berniciorum.

Repetit Idæ genus ab Woden.

Sup: Edelfrido.

Cui regina ſua Acha, regis Ellæ filia, peperit ſex filios, Eanfridum, Oſlaf, Oſlac, S. Oſwaldum regem, Offam, Oſwidum, & filiam unam S. Ebbam abbatiſſam.

Quærenda certiora de regibus Berniciorum.

Nomina regum.

Ida filius Eopæ reg: annis 12. 7. 5.
Ida (*a*), c Adda, Clappa,
alias Fretulfus.

1. 7. 7.
Teodulphus, Freodulfus, Theodericus,
A 5. 24.
(*b*) Edelricus, Ethelfridus.

De regibus Deirorum.

Repetit Ellæ genus ab Woden.

Qui anno regni ſui nono, relicto imperio, monachus factus, & regni regimen patrueli ſuo Eadberto, Eatæ filio, relinquens, Lindisfarnenſium extitit epiſcopus.

Sed & Eadbertus anno 19. regni ſui monachus efficitur.

Nomina regum Deirorum.

filius Yffi.
Elle, Edelric, Edelfrid, Edwinus (*c*),
Ethelfridi filius *
*
Oſwaldus, Oſwius, Ecfridus, Alfridus, Oſredus, Chenredus, Oſricus, Ceolwul-
Egbertus. Oſulphus.
phus, Eadbertus, Oſwulfus, Mol, qui & Edelwoldus, Alcredus, Edelredus, qui & Ethelbrictus, Alwoldus, Oſredus,
*
idem cum priore.
Edelbrict (*d*), Oſbaldus, Eardulfus, Oſ-
* Dani fuerunt.
brict, & Elle, Aldene & Eowils,
Regnoldus.
Raghaldus, Sictricus, Guthfertus.

Polyd: numerat Eanfridum inter reges Berniciorum; ſed ejus regnum breve fuit.

(*a*) Henr: Huntingdon ponit Ellam 2. loco.

(*b*) Ex Chronico Cantuar: monaſter: Chriſti.

Ethelricus duobus vivente Ella; quo mortuo, & filio ejus Edwino 3. anno ſuæ ætatis regno expulſo ad Orient: Angl: regem Redoualdum, idem Athelricus ſuper ambas provincias quinque annis regnavit.

(*c*) Chron: Cantuar:

Edwino in regnum ſucceſſit Oſricus patruelis ſuus, quem etiam interfecit Cedwalla, cui ſucceſſit Oſwaldus, frater ejus. Poſt mortem S. Oſwaldi Oſwine de ſemine regio ſuſcepit regimen regni Deirorum, qui juſſione regis Oſwi interfectus eſt, cui ſucceſſit Oideuald filius.

(*d*) Hic recepit reg:
Lelandus.

Paulo inferius in eodem Chron: Ecfridus filius Oſwi rex deſignatur.

De regibus Weſtſaxonum.

Repetit genus Cerdicii ab Woden.

Sup: Cedwallam

Poſt illum regnavit S. Ine, qui Gleſconiam condidit.

Nomina & numerus regum Weſtſaxonum fere conveniunt cum catalogo Hoveduni, qui multa in ſuam ex Aluredo hiſtoriam tranſtulit.

Ethelbaldus rex Shireburnæ ſepultus.

Ethelbertus rex Shireburnæ ſepultus.

Sup: Alfridus.

Hic magno nobilium numero conſtipatus à patre ſuo Atulpho Romam mittitur.

Cui regina ſua Alſwida duos filios, Edwardum & Agelwardum, & tres filias, Agelfledam, Merciorum dominam, Adelgevam ſanctimonialem, & Alfridam peperit.

Lincolnſhire, cujus caput eſt Nicolia.

Anno D. 813.

Donus flu: Inde recedentes Anno ſequenti, portum Ecfridi regis vaſtantes, monaſterium ad oſtium Doni amnis prædaverunt, ſed non impune.

Anno D. 854.

Alcher, comes Cantiæ. Alcher comes cum Cantuar: & Wada dux cum Sudreis

Danos

acre bellum inierunt contra paganos in inſula Thenet. Lelandus. Uterque Angl: dux ibi periit.

ſup: Dani.

In Scepege, i. e. in inſ: ovium, hyemaverunt.

Vallum à Danis prope Radingum factum. Aliis vallum inter duo flu: Tameſin & Kenetam facientibus.

Edredus rex apud Wynburnhamminſtre ſepultus.

Pag. 202. Rex autem Merc: Bugredus Romam perrexit, ibique moriens, ſepultus eſt in eccleſia S. Mariæ apud Engliſch ſcholam.

ſup: Dacicorum.

[a] : Anno vero ſequenti exercitus trium regum venit ad caſtellum Warham, & intravit in illud.

Sceafteſbyri ex fundatione Alfredi.

Anno D. 896. pagani naves ſuas per Tamenſem & Lygeam ſurſum traxerunt.

: In Northumbriam quoque exercitum Merciorum miſit, ut urbem Manceſtriam reſtaurarent, & fortes milites in ea collocarent.

Egbertus, & qui ſecuti ſunt ad tempora Ethelſtani, quaſi metatores & paratores monarchiæ erant.

a Sic, cum colo, tam ad hunc locum, quam ad locum paullo inferiorem.

Edredus

Edredus à beato Dunſtano Wintoniæ ſepultus.

Edwius rex, alias Edwinus, Wintoniæ ſepultus.

Autor mentionem facit de ſuperbo Edgari remigio, quem Hovedunus ſecutus eſt.

Item mentionem facit de monaſteriis ab Edgaro conditis & reparatis.

Circiter 4. annum Gul: Mag: Tunc & eccleſiam S. Petri in Wermuthe flamma [a] ſuorum ipſo inſpectante conſumpſit.

Eccleſia S. Petri in Wermuth à Malcolino Scotto flammis tradita.

Eccleſia S. Pauli in Girwi flammis conſumpta.

Bedæ monaſterium violentia Gul: Mag: conflagravit.

Robertus, Gul: Mag: filius.

Reverſus, Caſtellum Novum ſuper Tine condidit.

Anno 6. regni ſui Gul: Rufus civitatem, quæ Britannice vocatur Cairluel, Latine Lugubalia, reſtauravit, & in ea caſtellum condidit. Lelandus. Ducentis annis poſt calamitatem à Danis acceptam deſerta manſit Mevania, quæ conſuete vocatur Man.

Richardus junior natu, & Gul: Rufus fratres perierunt in ☞ nova foreſta, & alter etiam Richardus, Rodberti, Normannorum comitis, filius, ibidem periit.

Anno 21. Henrici primi.

Hoc anno rex Henricus, Northumbranas intrans regiones, ab Eboraco divertit ad mare occidentale, conſideraturus civitatem antiquam, quæ Britannice dicitur Cairluel, Latine Lugubalia, quam, data pecunia, caſtello & turribus præcepit muniri.

Hæc pugnant cum prioribus.

Lelandus. Autor multa & eleganter ſcribit de comitibus Northumbriæ in Gul: Notho, quæ forſitan Hovedunus in ſuam tranſtulit hiſtoriam.

Nomina comitum Northumbriæ è Gul: Notho Aluredi.

Oſulphus (1), Walthevus, Uctredus, Edulfus-Cudel, Aldredus, Edulphus, Siwardus, Toſti, Morcharus, * Oſulphus, Copſius, Coſpatritius, Walthevus, Walcherus epiſcopus, Albricus, Rodbertus de Mulbreio, quo capto, ceſſavit comitatus adminiſtrari à comitibus, & ex tunc in manu regum, ſcilicet Gul: Mag: Gul: Junioris, & Henrici manſit.

* partem tantum tenuit Northumbr:

(1) Hovedunus addit Oſlacum ſocium in comitatu Oſulpho.

Hovedunus in Coſpatritio facit mentionem Roberti Cumyn, comitis Northumbr:

Aluredus deduxit hiſtoriam ſuam uſque ad 29^m^. annum Henrici primi.

[a] Sic.

Joannes

Pag. 203. *Joannes Severianus ſcripſit octo libros de nugis curialium, & veſtigiis philoſophorum. Titulus librorum eſſe Polycraticus.*

Ex carminibus quæ primo Polycratici libro præfixit.

Hinc ſuſpicor, dedicatum fuiſſe opus Thomæ Beketo, qui poſtea archiepiſcopus Cant: fuit.

Quæſitus regni tibi cancellarius Angli
Primus ſolicita mente petendus erit.

Ex prologo primi libri.

Dum tamen Toloſam cingitis iſta aggreſſus ſum, & me curialibus nugis ademi.

Ex 6°. cap°. 6ⁱ. libri.

Nivicollini Britones irruunt, & jam protendunt terminos ſuos.

Haraldi laus ibidem.

Laus Haraldi.

Vir quidem armis ſtrenuus, & laudabilium operum fulgens inſignibus, & qui tam ſuam, quam ſuorum, poſſet apud poſteros gloriam dilatare, niſi meritorum titulos, nequitiam patris imitans, perfide præſumpto regno decoloraret.

Cum ergo gentis [a] cognoſceret" levitatem, quaſi pari certamine militiam eligens expeditam, cum eis cenſuit congrediendum, levem exercens armaturam, perornatus incedens, faſciis pectus, & præduro tectus corio, miſſilibus eorum leva objectans ancilia, & in eos contorquens nunc ſpicula, nunc mucronem exercens, ſic fugientium veſtigiis inhæſit, ut premeretur pede pes, & cuſpide cuſpis, & umbo umbone repelleretur.

Nivium itaque collem ingreſſus, vaſtavit omnia, & expeditione in biennium prorogata, reges cepit, & [b] capita" eorum regi, qui eum miſerat, præſentavit, & uſque ad miſerationem parvulorum omnem maſculum, qui inveniri potuit, interficiens, in ore gladii pacavit provintiam: [c] legem ſtatuit, ut quicunque Britonum exinde citra terminum, quem eis præſcripſit, foſſam ſcilicet Offæ, cum telo inveniretur, ei ab officialibus regni manus dextera præcideretur.

Vallum Offaicum.

Ex 16°. cap°. 6ⁱ. libri.

Dum hoc faciunt milites glorioſi, Nivicollinus indomitus inſoleſcit, inermes Britones intumeſcunt, ipſoſque, qui dicuntur Palatini comites, & regum ſanguine gloriantur, fere ad deditionem compellunt, & tributarios faciunt.

Brennus natione Britannus.

Britannia non dicta Anglia ab adventu Sax: ſed longo poſt tempore, regnante Ecgberto primo Sax: monarcha.

Ex 17°. cap°. 6ⁱ. libri.

Hunc, inquam, tradunt, de Majori Britannia, quæ ab adventu Saxonum in inſulam appellatur Anglia, oriundum.

a *Ex impreſſ:* b *Ex impreſſ:* c Et legem *in impreſſ:*

Ex

Ex cap°. 18°. 6ⁱ. libri.

(*a*) Enudus quanta virtute Anglorum Dacos Danoſque fregerit, motuſque compeſcuerit Noricorum, vel ex eo perſpicuum eſt, quod, ob egregiæ virtutis meritum, quam ibidem potenter exercuit, Cantia noſtra primæ cohortis honorem, & primos congreſſus hoſtium uſque in hodiernum diem in omnibus prœliis, obtinet. (*a*) Corrupte forſan pro Edmundo Yrenſide.

Provincia quoque Severiana, quæ moderno uſu & nomine ab incolis Wilteſhira vocatur, eodem jure ſibi vendicat cohortem ſubſidiariam, adjecta ſibi Devonia & Cornubia.

Ibidem.

ſ. Euſtachii, filii Stepha:

Ne tamen obitus ejus gloriæ ducis noſtri quicquam detraheret, deditionem Craumerſiæ, in cujus ſubſidium cum patre venerat in valida manu, & numero ampliori, vivus armatus, militum inſtructus copia, ſuſtinuit præſens & vidit.

Ex 19°. cap°. 6ⁱ. libri.

Quid moror in commendatione gentis, quam de natura conſtat eſſe laudabilem? Beatus Eugenius eam ad quæcunque vellet applicari, dixit eſſe idoneam, & præferendam aliis, niſi levitas impediret.

Ex cap°. 25°. 6ⁱ. libri. Pag. 204.

Ex eo quidem majeſtatis dicitur crimen, quod perſequitur illius imaginem, qui ſolus, ſicut illuſtris comes Legeceſtriæ R. modeſte proconſulatum gerens apud Britannias, dicere conſuevit, veræ & ingenuæ majeſtatis retinet veritatem.

Ex 19°. cap°. 7ⁱ. libri.

Robertus, natione Anglicus, Rogeri Siculi cancellarius.

Ex 7°. cap°. 8ⁱ. libri.

Aſſumpto namque regni diademate, & pace compoſita, legatos miſit ad exteras nationes, ut à [a] præclaris, aut omnium domibus, quicquid eis mirificum, aut magnificum videretur, [b] adferrent. Defluxit igitur in [c] inſulam" opulentam, & quæ fere ſola bonis ſuis eſt in orbe contenta, quicquid magnificentiæ, imo luxuriæ potuit inveniri. Laudabile quidem fuit magni viri propoſitum, qui virtutes omnium orbi ſuo volebat infundere. Sed in eo arbitratu laudabilius extitiſſet, ſi in gentem, quam armis vicerat, & quam luxuriæ prævicerat magnitudo, legem temperantiæ promulgaſſet.

Ibidem. Lelandus. Fuit hic Joannes in Italia Joanni Severiano familiaris.

a Præclaris omnium domibus, *al.* b Auferrent *al.* c *Ex impreſſ:*

Vir

Joannes theſaurarius Eboracenſis, poſtea à papa factus epiſcopus Pictavenſis, ut apparet in hiſtoria Radulphi de Diceto.

Vir ſingularis eloquii, & qui omnibus, quos viderim, trium linguarum gratia præſtat. Is quidem eſt Joannes theſaurarius Eboraci.

Ex cap. 18°. 8i. libri de Caio Caligula imper:

Ocioſiſque viribus Germaniam Galliamque percurrens, in ora Oceani circa proſpectum Britanniæ ſubſiſtit, Romamque reverſus eſt, belli deficiente materia, & nullo expleto negotio, niſi quod Belinum, Britannorum regis filium, quem pater expulerat, cum paucis in deditionem accepit.

Ex cap°. 19°. 8i. libri.

Sed quia in catalogum imperatorum ille, à quo genti meæ nomen eſt, Severus [a] occurrit″, qui adverſus Chriſti nomen tyrannidem gravem exercuit, illum adhuc ſolum adjiciam, ne Severiæ, vel Sareſbiriæ, noſtræ parcere videar.

Ibidem.

Eboracenſis urbis magnificentia.

Præfatum vero oppidum in id virium & temeritatis temporis proceſſu excrevit, ut urbibus antiquis audeat ſe conferre. Hoc ei forte tanti imperatoris [b] contulit ſepultura.

Ex cap°. 21°. 8i. libri.

Cum enim Suanus Britanniæ inſulam, quam ex magna parte occupaverat, vaſtaret, ſpoliaret, & membra Chriſti perſecutionibus multis adfligeret, indictione cenſus, quem Angli Danegildum nominant, provinciam oneravit, præcepitque poſſeſſiones memorati martyris conferre in cenſum. Supplicatumque eſt ei: contempſit preces. Miſſus à martyre religioſus frater, ſub interminatione inhibuit, ne eccleſiam Chriſti, domum martyris, & liberam familiam ejus, tyrannus indebita premeret ſervitute. Sed impietas ad preces obſurduit, intumuit ad prohibitionem, ad minas induruit, & conviciis & injuriis adficiens humilem nuntium, dei ultricem acceleravit manum, flagellum provocavit, &, patientia dei contempta, temeritate cæcus [c] incurrit in mortem. Nec mora inter milites agens in caſtris, ſolus, ſicut ipſe confeſſus eſt, cum telo videt adeſſe beatum Edmundum, increpantem eum duriſſime, & cædentem ad mortem. Nam tyrannus è veſtigio expiravit. Et ab ea quidem die, licet inſula graves tyrannos habuerit, eccleſia beati Edmundi à præfata indictione fiſci manſit immunis.

Lelandus.

Sueno id temporis caſtra (niſi fallor) habebat apud Geagneſburg, oppidum Lindeſiæ, ubi tum conſilium celebrabat, ut apparet in annalibus Gualteri Coventrenſis.

a Ex impreſſ: *b* Severi *ſcilicet.* *c Ex impreſſ:*

Noſtris

Noſtris tamen temporibus Euſtachius, filius Stephani, qui in eccleſiam Dei ſævire decreverat, cum omnia pro viribus depopulatus eſſet, & terram beati Edmundi, cui omnes prædones detulerant, videret opulentam, ſibique non eſſet, conſumptis opibus regni, unde ſemel & ſecundo militibus æra procederent, jam enim defecerant donativa, præſidia jam dictæ eccleſiæ depopulatus eſt, &c. Ut brevi poſtea expiraverit, i. e. poſt octo dies. Pag. 205.

Ex cap°. 22°. 8i. libri.

Tempore regis Stephani à regno expulſæ ſunt leges Romanæ, quas in Britanniam domus venerabilis patris Theobaldi, Britanniarum patris, adſciverat. Ne quis etiam libros retineret, edicto regio prohibitum eſt, & vacario noſtro indictum ſilentium; ſed, Deo faciente, eo magis legis virtus invaluit, quo eam amplius nitebatur impietas infirmare.

Ex cap°. 23°. 8i. libri.

Adeo quidem, ut, niſi ſervierit, aut expontificem aut exromanum eſſe neceſſe ſit. Quis ergo eum ſervum ſervorum eſſe ambigit? Dominum Adrianum, cujus tempora felicia faciat deus, hujus rei teſtem invoco, quia Ro: pontifice nemo miſerabilior eſt, conditione ejus nulla miſerior. Adrianus Anglus papa.

Lelandus.

Ex libris Joannis Severiani paſſim apparet, eum in Italia bene verſatum fuiſſe. Tum ex vigeſimo quarto capite ſexti libri conjectura eſt, notum fuiſſe Eugenio papæ, & ex 23°. capite octavi libri liquet, familiarem fuiſſe Adriano, pontifici Romano. Denique ex multis locis conſtat, eum fuiſſe cardinalibus & curiæ Romanæ cognitiſſimum.

Ex Euteticho Jo: Sariſbirienſis, quod opus carmine hexametro & pentametro ſcriptum, dedicavit Thomæ Beketto, Angliæ cancellario. Laudat autem philoſophiam & virtutem, vitia inſectatur, idque ſatyrice.

Invenies lætum Britonem, ſi caſeus adſit;
  Plus tamen interdum gaudet adeſſe libris.
Nam quantum patitur Britonis natura, vel ordo,
  Indulget ſtudiis, carminibuſque vacat.
Diſpenſanda domus illi commiſſa reſurgit,
  Atque mali [a] ſpeties hoc veniente fugit.
Non amat hunc Balathus, non Danus; Pamphilus odit,
  Cui nihil eſt gravius quam reſidere domi.

Librum alloquitur Brito.

[a] *Sic.*

Ibidem.

Odo, alias Woody.

Odo libris totus incumbit, ſed tamen illis,
Qui Chriſtum redolent, gratia major ineſt.
Hic gravis Eumolpis; Encolpius hunc, & Adonis
Cum Gittone cavent, & Venus ipſa timet.
Cauta manus Britonis, Odonis & aurea lingua
Dum Chriſtum loquitur, plenus uterque fide.
Hi tibi ſint comites, illis tua cuncta revela:
Nam Brito quod ludis, quod ſapis Odo probat.

Pag. 206.

Lelandus. Gul: Meldunenſis dedicavit quinque libros de regibus Rodberto comiti Claudiocenſi, filio notho Henrici primi regis.

Ex prologo primi libri Gulielmi Meldunenſis de regibus Anglorum ab Horſo & Hengiſto uſque ad tempora Henrici primi.

Elfuuardus hiſtoriographus.

Nam de Eduuardo, illuſtri & magnifico viro, qui chronica illa aggreſſus eſt digerere, [a] præſtat ſilere; cujus mihi eſſet intentio animo, ſi non eſſent verba faſtidio. Lelandus. Hunc in fine prologi, niſi vitium ſit librarii, Elfuuardum appellat.

Ibidem.

Nec vero noſtram effugit conſcientiam domini Eadmeri ſobria ſermonis feſtivitate elucubratum opus, in quo à rege Eadgaro orſus uſque ad Gulielmum primum raptim tempora perſtringit, & inde licentius evagatus uſque ad obitum Anſelmi Archiepiſcopi diffuſam & neceſſariam hiſtoriam ſtudioſis exhibuit.

Ex 4°. cap°. primi libri.

Horſus & Hengiſtus abnepotes Othoni. Frigga uxor Othoni.

Erant enim abnepotes illius antiquiſſ: Woden, de quo omnium pene barbararum gentium regium genus lineam trahit, quemque gentes Anglorum deum eſſe delirantes, ei 4^m^. diem ſeptimanæ, & 6^m^. uxori ſuæ Freæ, perpetuo ad hoc tempus conſecravere ſacrilegio.

Pag. 207.

Ex cap°. 5°. libri primi de regibus, ubi ſcribit Hengiſtum omnem fere Britanniæ nobilitatem convivio accepiſſe.]

Vortegirnus captus.

Primum ad jurgia, mox ad arma ventum. Ita Britones ad unum omnes jugulati inter vina animas vomuere. Rex ipſe captus, datis tribus provinciis, libertatem redemit.

Ex cap°. 16°. primi lib^i^. de reg:

Quod à quodam Meildulpho (ut ajunt) natione Scoto, eruditione philoſopho, profeſſione monacho, adeo anguſtiis ſumptibus elaboratum, ut inhabitantes ægre cottidianum victum expedirent.

[a] Tacere præſtat ſilere *MS.*

Lelandus.

Poſtea ſcribit hoc monaſterium magna incrementa ſuſcepiſſe per Eleutherium epiſcopum, qui ibidem Aldelmum inſtituit abbatem.

Ex cap°. 17°. primi lib. de reg:

o
Actum publice juxta flumen Bladun.

Ex cap°. XXII°.

Vicus eſt modo ignobilis, tunc temporis inſignis, in quo frequens virginum chorus, terrenis deſideriis caſtratis, ſuperos ſuſpirabat amores.

Lelandus.

Ibidem ſcribit ut Cuthburga, Inæ ſoror, conſtructo apud Twinburn virginum monaſterio, abbas ibidem fuerit. Twinburn: Interamnium.

Ex cap°. XXVI°. *de Brićthrico, rege Weſtſax:*

S. Ecgberto.

Illo igitur expulſo, ſecuro cœperat reſolvi otio, cum gens Danorum piratica, rapto vivere aſſueta, occulte tribus navibus advecta, pacem provinciæ confudit.

Eodem cap°.

Poſt Brictricum, qui apud Warham jacet, Ecgbertus thronum conſcendit. Brićthricus rex ſepultus Verhami.

Ex cap°. XXX°. *de bellis Ethelfridi, regis Northumb:*

Teſtis eſt horum Degſa lapis in illis regionibus percelebris.

Ex eodem cap°.

Siquidem germanus Ethelfridi Tedbaldus, caput periculis objectans eo ſtudioſius, quo operam fratri oſtentare adfectabat impénſius, luctuoſam victoriam reliquit, cum omnibus commanipularibus ſuis deſideratus. Teſtis eſt Legionum civitas, quæ nunc Ceſtra vocatur, [a] ad id temporis à Britannis poſſeſſa, contumacis in regem populi alebat ſuperbiam; ad cujus oppugnationem cum intendiſſet animum, oppidani, qui omnia perpeti quam obſidionem mallent, ſimul & numero confiſi, effuſe in bellum ruunt, quos ille inſidiis exceptos fudit fugavitque, prius in monachos debacchatus, qui pro ſalute exercitus ſupplicaturi frequentes convenerant. Quorum incredibilem noſtra ætate numerum fuiſſe [b] inditio ſunt in vicino cœnobio tot ſemiruti eccleſiarum parietes, tot anfractus porticuum, tanta turba ruderum, quantam vix alibi cernas. Vocatur locus ille Bancor, tunc monachorum famoſum [c] receptaculum", nunc mutatus in epiſcopium.

Ex cap°. 31°. de Eadwino rege, Allæ regis filio.

Interea & devotioni regiæ ſerenus deitatis favor arridebat,

a Quæque ad *&c. al.* *b Sic.* *c Ex impreſſ:*

adeo

adeo ut non ſolum Britanniæ gentes, Angli, Scotti, Picti, ſed & Inſulæ Orchadum, & Mevaniarum, quas nunc Angleſei, i. e. Anglorum inſulas, dicunt, & arma ejus metuerent, & poteſtatem adorarent.

Ex cap°. 37°.

Laus Benedicti, cog: Epiſcopi, abbatis Wirenſis.

Hujus induſtriam & patientiam mirabitur, qui leget librum, quem Beda de ejus vita & reliquorum abbatum ſuorum compoſuit. Induſtriam, quod copiam librorum advexerit; quod artifices lapidearum ædium & vitrearum feneſtrarum primus omnium Angliam aſciverit. Quippe, ſtudio advehendi cognatis aliquod inſolitum, amor patriæ & voluptas elegantiæ aſperos fallebant labores. Neque ante Benedictum lapidei tabulatus domus in Britannia, niſi raro, videbatur, neque perſpicuitate vitri penetrata lucem ædibus ſolaris jaciebat radius.

Lelandus.

Ibidem ſcribit, hunc Benedictum primo fuiſſe abbatem monaſterii S. Aug: Doroberniæ, ſed juſſu Theodori archiepiſcopi ceſſiſſe Adriano abbati, deinde tranſiiſſe ad Tranſhumbranos.

Ibidem.

Scribit Bedam conceſſiſſe naturæ 4°. anno Ceoluulphi regis, anno Domini 734°. anno ætatis ſuæ 59°.

Ex cap°. 48.

Flaccus Albinus legatus ad Carolum. Bibliotheca inſignis Ebor:

Hic omnium liberalium artium armarium, ut ita dicam, & ſacrarium fuit, nobiliſſ:que bibliothecam Eboraci conſtituit. Cujus rei teſtem idoneum advoco Alcuinum, qui à regibus Angliæ pro pace miſſus ad Carolum Mag: imperatorem, & benigne apud eum fotus hoſpitio, &c. Ibidem etiam de nobili bibliotheca Ebor: per Egbertum epiſcopum conſtructa.

Ex cap. 49°.

Erat enim omnium Anglorum, quos quidem legerim, poſt Adhelmum & Bedam, doctiſſ: multiſque libris ingenii periculum fecit.

Lelandus.

Et cap. 52°. ſcribit Albinum à Carolo Mag: conſtitutum fuiſſe abbatem monaſterii S. Martini.

Doctrina Albini.

Ex cap. 51°.

Filii regum Anglorum à patribus patronimica ſumpſerunt, ut filius Edgari Edgaring, filius Edmundi Edmunding vocentur. Communiter vero Ethelingi dicuntur.

Ex cap°. 61°.

Huic Ethelbaldo Bonifacius, archiepiſcopus Moguntiacenſis, natione Anglus, qui poſtea martyrio coronatus eſt, miſit epiſtolam.

Lelandus.

Lelandus.

Fuit hic Bonifacius legatus Germanicus. Ita enim ſe ſcribit in epiſtolæ initio. Et cap. 63°. ponit ejuſdem Bonifacii epiſtolam ad Cuthbertum, archiepiſcopum (ſi recte memini) Cantuariorum.

Ex capite 76°. de Guthredo, rege Merciorum. Pag. 208.

[a] Guthredus, accepta [b] Ethelfinda, filia regis Athulphi, filii Ecgbirchti, affinitate illius & vectigalium penſionem, & hoſtium [c] deprædationem conſolatus eſt. Sed poſt 22. annos ab eiſdem patria deturbatus, Romam aufugit, ibique apud Scholam Anglorum in eccleſia S. Mariæ tumulatus eſt.

Gul: Meld: cap°. 77°.

Scribit Sigebertum regem apud Orientales Anglos ſcholas literarum diſpoſuiſſe. Scholæ Orientalium Anglorum.

Ex cap°. 1°. 2i. libri.

Prima virium documenta in Britannos, qui eam inſ: partem inhabitant, quod Cornugallia dicitur, dedit. Leland: Ecgbertum ſignif: Cornugallia.

Ex cap°. 2°. libri 2i. de regibus, de Etheluulpho rege loquens.

Ibi ergo anno integro moratus ſcholam Anglorum, quæ, ut fertur, ab Offa, [d] rege Merciorum, primitus inſtituta, proximo anno conflagraverat, reparavit egregie.

Et eodem lib°. cap°. 9°. de ſchola Ang: loquitur.

Romam, compoſito regno, abiit, ibique tributum, quod hodie Anglia penſitat, S Petro obtulit coram 4°. Leone papa, qui etiam antea Elfredum, ejus filium, ad ſe miſſum honorifice ſuſceperat, & in regem inunxerat.

Ex cap°. 11°.

Memorabilis præ ceteris pugna fuit, quam apud Eſſedune fecit.

Cap°. 14°.

Aſſerit, Etheluuardum, Eduardi regis filium, habitum fuiſſe pro eruditiſſimo, de quo plura in 18°. cap°. hujus libi.

Etheluuardus, Edouardi ſenioris filius, vir doctiſſ:

Erat alter eruditus Æthelwardus, filius Alfredi regis.

Ex cap°. 15°.

Evocavit ex Mercia Wicciorum epiſcopum Werefrithum, qui juſſu regis dialogorum libros in Anglicum ſermonem convertit.

¶ Uuerefridus, epiſcopus Wicciorum.

[a] Burrhedus *in impreſſ:* [b] Ethelſuida *al.* [c] Deprecationem *MS.*
[d] Regiorum *MS.*

Ibidem.

Ibidem.

Joannes Scotus.

Hoc tempore creditur fuiſſe Joannes Scotus, vir perſpicacis ingenii, & multæ facundiæ, qui dudum, concrepantibus belli fragoribus, in Franciam ad Carolum Calvum tranſierat, cujus rogatu hierarchiam Dionyſii Areopagitæ in Latinum de Græco, verbum de verbo, tranſtulit. Compoſuit etiam librum, quem de naturæ diviſione intitulavit.

Lelandus.

Scribit ibidem, Joannem Scotum, illectum munificentia Ælfredi, veniſſe, & poſtea Melduni graphiis diſcipulorum ſuorum interfectum fuiſſe.

Ibidem.

Libri Latini in linguam Saxonicam tranſlati.

Denique plurimam partem Romanæ bibliothecæ Anglorum auribus dedit, opimam prædam peregrinarum mentium civium uſibus convectans. Cujus præcipui ſunt libri Oroſius, Paſtoralis Gregorii, Geſta Anglorum Bedæ, Boëtius de conſolatione Philoſophiæ, liber proprius, quem patria lingua Enchiridion, i. e. manualem librum, vocavit.

Enchiridion Alfredi.

Lelandus.

Fuit hic Ælfredus, ut ibidem refert, cauſſa magni literarum in Anglia incrementi, eoque ad literas promovendas impendio animatum ſcribit, quod bibliothecæ Anglorum pro maxima parte, ſævientibus Dacis, una cum monaſteriis conflagraſſent. Porro doctos familiares habuit, Pleimundum archiepiſcopum Cantuar: Aſſerionem, Grimbaldum, & Joannem Scotum.

Ex eodem libro cap°. XXIII°.

Itaque magno conſenſu optimatum ibidem Ethelſtanus electus apud regiam villam, quæ vocatur Kingeſdune, coronatus eſt.

Pag. 209.

Ex cap°. 23°. *de bello, quod Æthelſtanus geſſit cum Analano, Siherberti filio.*

Cui tandem magnis artibus ducum, magnis viribus militum apud Bruneford occurrit.

Lelandus.

Scribit eodem cap°. ut Æthelſtani gladius, qui eodem bello vagina exciderat, implorata ope S. Aldelmi, vaginæ ſit reſtitutus, & poſtea pro miraculo in theſauro regum ſervatus ſit.

Ex cap°. XXIIII°. *de Ethelſtano loquens.*

Quanquam litteras illum ſciſſe pauci admodum dies ſunt quod didicerim in quodam ſane volumine vetuſto, in quo ſcriptor cum difficultate materiæ luctabatur, judicium animi ſui non valens pro voto proferre.

Ex

Ex cap°. 25°.

Rex Eaduuardus, poſt multa in bello & in toga nobiliter conſummata, paucis ante obitum diebus urbem Legionum, fiducia Britonum rebellantem, à contumacia compeſcuit. Ibique præſidio militum impoſito apud Ferendunam villam tactus invaletudine vitam finivit, Wintoniæ ſepultus. Ferendunum.

Ex cap°. XXVII°. de Æthelſtano.

Illoſque impigre adorſus, ab Exceſtra, quam ad id temporis æquo cum Anglis jure inhabitabant, cedere compulit, terminum provinciæ ſuæ citra Tamaram flu: conſtituens, ſicut aquilonaribus Britannis amnem Walam limitem poſuerat.

Ex cap°. 28°. de muneribus quæ rex Francorum ad Æthelſtanum miſit.

Enſem Conſtantini Mag: in quo litteris aureis nomen antiqui poſſeſſoris legebatur. In capulo quoque ſuper craſſas auri laminas clavum ferreum adfixum cerneres, unum ex quatuor quos Judaïca factio dominici corporis aptarat ſupplicio.

Ex cap°. 39°. de Dunſtano. [a] ☓

Ipſe artium liberalium in tota inſula, poſt regem Ælfredum, reparator munificus.

Ibidem de Æthelwoldo, alias Etheluulpho, epiſcopo.

Hujus vitam Uulſtanus quidam, cantor Wintonienſis, diſcipulus ejus ſcilicet & alumnus, compoſuit ſtilo mediocri. Fecit & aliud opus de tonorum armonia, eruditi Angli judicium, homo vitæ bonæ & eloquentiæ caſtigatæ. ¶ Uulſtanus autor.

Ibidem. ☓

Et tunc quidem ſine honore apud Werham ſepeliri juſſerunt, invidentes ſcilicet mortuo ceſpitem eccleſiaſticum, cui vivo invidebant decus regium. Eduardus martyr ſepultus Uarami.

Ex cap°. 42°. de Ædgari edicto:

Iduuallonique, Gualenſium regi, edictum impoſuerit, ut ſibi quotannis tributum trecentorum luporum penſitaret.

Ex cap°. 44°.

In ſylvam Warwelle, quæ vocatur Hareuuode.

Ex cap°. XLVIII°. de optimatibus Anglorum, tecti ruina in Calnenſi conſilio oppreſſis.

Solarium totum repente cum axibus & trabibus diſſiluit, & concidit, omnibus ad terram eliſis, ſolus Dunſtanus ſtans ſuper unam trabem, quæ ſuperſtes erat, probe evaſit. Reliqui vel exanimati, vel perpetui langoris compede detenti. Calna vicus.

a *Hujuſmodi ſignum tum hic, tum paullo inferius.*

Ex

Ex cap°. LV°.

Tunc ægre ſalvatus [a], & in altum cum reliquis provectus, ab oriente in auſtrum, mari Britanniæ circuito, ad Sandui-cum appulit. Ibi, humano & divino jure contempto, ob-
Pag. 210. ſides, quot habebat, magnæ nobilitatis & elegantiæ pueros, [b] manibus & auribus truncatos, quoſdam eviravit. Sic in inſontes graſſatus, & magnum quid egiſſe gloriatus, patriam petiit.

Ex cap°. LXVI°. *de Eadmundo rege.*

ſ. Danos

Subſecutus eſt eos è veſtigio, &, tranſito vado quod Brentford dicitur, victorioſa ſtrage delevit.

Ex cap°. LXXII°.

Apud Menefordam Haroldus menſe Aprili defunctus.

Ibidem.

Hardecanutus biennio præter decem dies regnans ſpiritum inter pocula apud Lamuderam [Lambhithe.] juxta Londoniam amiſit, & Wintoniæ juxta patrem ſepultus eſt.

Ibidem de Hardecanuto.

Haroldi cadavere defoſſo, caput truncari, &, miſerando mortalibus exemplo, in Tameſin projici [c] juſſit. Id à quodam piſcatore exceptum ſagena in cimiterio Danorum Londoniæ tumulatur.

Ex cap°. 72°.

Quod [d] dum importune per Angliam exigitur, duo infeſtius hoc munus exequentes à Guigorniæ civibus extincti ſunt. Quapropter comites ſuos ultus, urbe incenſa & depopulata, fortuniſque civium abraſis, contumeliam famæ, & amori ſuo detrimentum ingeſſit.

Cap°. 88°.

Mira ſunt quæ ſcribit de quadam venefica ſaga, & incantatrice, quæ manebat in Bercheleia.

Cap°. 96°.

Facit mentionem de Pſalterio Quindredæ, quæ cum hunc Pſalmum "Deus laudem" inter precandum diceret, & veniret ad hunc verſiculum, "Hoc opus eorum, qui detrahunt "mihi apud Deum, & qui loquuntur mala adverſus animam "meam", oculis in librum effluentibus verſiculum polluit.

Cap°. 190°.

Facit mentionem de palatio regis Edouardi confeſ: apud Windelesſhore. Et 3°. de regibus cap°. 73°. In villa regia quæ vocatur Windeleſhore.

a Suanus ſcilicet. *b* Naribus *al.* *c Supple,* Hardecanutus. *d Tributum ſc. quod impoſuit Hardecanutus.*

Cap°.

Capᵒ. ultimo 2ⁱ. libri.

filii Goduini

De Haroldi regis victória contra regem Noricorum apud Stanfordbrig.

Ex 12ᵒ. 3ⁱ. libri.

Angli enim ſuperius labrum pilis inceſſanter fruticantibus intonſum dimittunt; quod etiam gentilitium antiquis Britonibus fuiſſe Julius Cæſar adfirmat in libro belli Gallici. Angli de more Britannorum barbas radebant.

Ibidem.

Scribit, Gulielmum Nothum, in Anglum venientem, milites expoſuiſſe in terram Haſtingis, & bellum, quod cum Haroldo geſſit, Haſtingenſe appellat. Haſtingenſe bellum.

Ex capᵒ. 20ᵒ.

Corpus Haroldi matri repetenti ſine pretio miſit, licet illa per legatos multum obtuliſſet, acceptumque apud Waltham ſepelivit, quam ipſe eccleſiam ex proprio conſtructam in honore Sanctæ Crucis canonicis impleverat. Sepultura Haraldi.

Ex capᵒ. 21ᵒ. de Gulielmo Notho.

Exoniam rebellantem leviter ſubegit. Iſca à Gulielmo ſubacta.

Ex capᵒ. 23ᵒ.

Pag. 211.

Nec multo poſt, dum fidei immemor ſuperbius provinciam inquietaret, à Roberto de Molbreia, [a] comite" Nordhumbriæ, cum filio cæſus [b] eſt, humatuſque multis annis apud Tinemuthe. Nuper ab Alexandro filio Scotiam ad Dumfermelin portatus eſt.

Ex capᵒ. 61ᵒ.

Tunc in provincia Walanorum, quæ Ros vocatur, inventum eſt ſepulchrum Walwein, qui fuit haud degener Arturi ex ſorore nepos. Regnavitque in ea parte Britanniæ, quæ adhuc Walweitha vocatur, miles nominatiſſimus virtute, ſed à fratre & nepote Haſtengii, de quibus in primo libro dixi, regno expulſus, prius multo eorum detrimento exilium compenſans ſuum. Communicans merito laudi avunculi, quod ruentis patriæ caſum in plures annos diſtulerit. Sed Arcturi ſepulchrum nuſquam viſitur. Unde antiquitas næniarum ad huc eum venturum fabulatur. Ceterum alterius buſtum, ut præmiſi, tempore Gulielmi regis repertum eſt ſuper oram maris 14ᵐ. pedes longum, ubi à quibuſdam aſſeritur ab hoſtibus vulneratus, & naufragio ejectus. A quibuſdam dicitur à civibus in publico epulo interfectus.

Ex capᵒ. 2ᵒ. libri 4ⁱ. de regibus.

Caſtella patrui ſui Tunebrige & Peveneſel [c] effregit.

a Ex impreſſ: In Cod. noſtro eſt lacuna. b Malcolmus nempe. c Robertus nimirum comes Normanniæ.

Eodem libro.

Facit glorioſam mentionem de Hardingo quodam à puero Shireburnæ monacho, qui poſtea in tranſmarinis regionibus religionem Ciſtertienſis ordinis inſtituit.

Ex 3°. *cap*°. 5ⁱ. *libri.*

David Scotus, Bancornenſis epiſcopus, expoſuit, magis in regis gratiam, quam hiſtoricum deceret, acclivis.

Pag. 212. *Genus, educatio, & ſtudium Gulielmi Meldunenſis, ex prologis* 2ⁱ. *&* 3ⁱ. *libri de regibus Ang:*

Ex prologo 2ⁱ. *libri.*

Diu eſt quod & parentum cura, & meapte diligentia libris inſuevi. Hæc me voluptas jam inde à pueritia cepit. Hæc illecebra mecum parilibus adolevit annis. Nam & ita à patre inſtitutus eram, ut, ſi ad diverſa declinarem ſtudia, eſſet animæ diſpendium, & famæ periculum. Quocirca memor ſententiæ, "cupias quodcunque neceſſe eſt", extorſi juventuti ¶ meæ, ut libenter vellem, quod non velle honeſte non poſſem. Et multis quidem litteris impendi operam, ſed aliis aliam. Logicam enim, quæ armat eloquium, ſolo libavi auditu. Phyſicam, quæ medetur valetudini corporis, aliquanto preſſius concepi. Jam vero Æthicæ partes medullitus rimatus, illius majeſtati aſſurgo, quod per ſe ſtudentibus pateat, & animos ad bene vivendum componat: Hiſtoriam præcipue, quæ jucunda quadam geſtorum notitia mores condiens, ad bona ſequenda, vel mala cavenda, legentes exemplis irritat. Itaque cum domeſticis ſumptibus non nullos exterarum gentium hiſtoricos conflaſſem, familiari otio quærere perrexi, ſi quid de noſtra gente memorabile poſteris poſſet reperiri. Hinc eſt, quod, ab antiquo ſcriptis non contentus, ipſe quoque ſcriptitare incepi. Non ut ſcientiam meam, quæ pene nulla eſt, proponerem, ſed ut res abſconditas, quæ in ſtrue veritatis latebant, convellerem in lucem.

Ex prologo libri 3°. *de regibus.*

Genus Gul: Meldunenſis. Ego autem, qui utriuſque gentis ſanguinem traho. Lelandus. Significat autem his verbis ſe genus duxiſſe non ſolum ex Anglico, ſed & Nortmannico ſanguine.

Pag. 213. *De rebus memorabilibus urbis Londinenſis hæc, quæ ſequuntur, ex libris Gulielmi Meldunenſis, quos de regibus ſcripſit, decerpta ſunt.*

Ex primo libro de regibus.

Ea enim urbs ad Orientales Saxones ſpectat.

Lelandus.

Et poſtea in eodem cap°. ſcribit, Londinum (everſa, ut videtur, Orientalium Saxonum gloria) regibus Merciorum paruiſſe.

Ex

Ex 2°. cap°. 2ⁱ. libri de regibus.

Dani piratæ ſubitis & inopinatis incurſibus multa mala intulere, Londonia, & omni pene Cantia, ſpoliata.] Lelandus. Hæc clades contigit Atheluulphi, regis Weſtſax: filii Ecgberti, tempore.

Cap°. 14°. 2ⁱ. libri.

Appellat Londinum caput regni Merciorum.

Ex cap°. 52°. 2ⁱ. libri de Londino urbe obſeſſa, regnante Ædelredo, Ædg: filio.

Londonia obſeſſa, ſed à civibus probe defenſa. Quocirca obſeſſores adflicti, & deſperantes, poſſe civitatem capi, diſceſſere, totamque provinciam ab oriente vaſtantes, regem ad pecuniam ſexdecim millium librarum ſolvendam coëgere.

Ex cap°. LXVI°. libri 2ⁱ. de regibus.

Æthelredus rex ſepultus apud S. Paulum Londini.

Ex eodem cap°. de expeditione Edmundi in Canutum.

S. Ædmundus.

Ipſe Londoniam contendit, ut bene meritos cives liberaret, quos pars hoſtium ſtatim poſt diſceſſum ſuum incluſerat. Foſſa etiam urbem, qua flu: Tamenſi non alluitur, foris totam cinxerat, multaque vulnera fecerat & acceperat.

Ex 13°. cap°. 4ⁱ. libri de regibus.

Judæi, qui Londoniæ habitabant, quos Gulielmus pater è Rothomago illuc traduxerat.

Ex cap°. 17°. 4ⁱ. libri.] Anno 4°. Gulielmi Rufi.

Diſcordia ventorum inter ſe diſſidentium ab Euroauſtro veniens XVI. Cal: Novemb: Londoniæ plus quam ſexcentas domos effregit. Cumulabantur eccleſiæ cum domibus, materiæ cum parietibus, &c.

Ex prologo libri primi Gulielmi Meldunenſis de pontificibus. Pag. 214.

Ea urbs [a] eſt Angliæ, nec adeo magna, nec exiliter parva, quæ & poſitione terræ, quippe ſoli affinis maxima ubertate, & integro ambitu murorum, licet multoties Martias fortunas experta, cives ſuos fovet, multorum ſanctorum cineribus copioſa, patrociniis glorioſa, nec fluminis irriguo, nec nemorum oportunitate indiga, &c.

Ex primo libro de pontificibus.

S. Auguſt: & Laurent.

Horum igitur virtutes, quantum veterum relatione addiſcere potuit, Gocelinus quidam, de quo alibi dixi, ſcripſit.

ſ. Offa rex.

Regnum Merciorum archiepiſcopatu inſignire adfectans, epi-

[a] *Hoc eſt, Cantuaria.*

ſtolis apud Adrianum papam, & fortaſſis muneribus, egit, ut pallio Lichefeldenſem epiſcopum contra morem veterum efferret, omneſque Merciorum pontifices ei ſubjugaret, quorum hæc fuere nomina: Denebertus Wigornenſis, Wenburtus Legeceſtrenſis, Edulphus Sidnaceſtrenſis, Wulferd Herefordenſis, & duos Orientalium Anglorum epiſcopos, Alchard Helmanenſem, Ticfrid Damucenſem. Vocabatur autem epiſcopus Lechefeldenſis Aldulphus. Plures enim epiſcopatus Offa pro potentia ſua in Merciis fecerat, & Orientales Anglos, occiſo rege eorum Æthelberto, invaſerat. Epiſcopatuum vero quidam alias tranſlati, ut Helmanenſis in Norwicenſem; quidam alteris uniti, ut Dammucenſis in eundem: quidam non omnino extant, ut Legaceſtrenſis & Sidnaceſtrenſis. Remanſerant autem quatuor epiſcopi archiepiſcopo Cantuarienſi: Londonienſis, Wintonienſis, Rofenſis, Seleſienſis. Stetit hæc perverſitas toto præſulatus Lambriti tempore, &c. Ut Æthelardus, archiepiſcopus Cantuar: qui Lambrito ſucceſſit, tempore Kenulphi regis priſtinum honorem recuperaverit, manente tantum epiſcopi, non archiepiſcopi, nomine Lichefeldenſi eccleſiæ.

Sideneiceſtre.

☞ Lambritus archiepiſcopus Cantuar:

de ge. Danico.

Tunc Odo, [a] ſecundus Wiltunenſium epiſcopus, in archiepiſcopum 20[i]. annis emicuit. Siquidem, præter illos quinque Weſtſaxoniæ epiſcopos, quos Edwardi Senioris tempore Pleimundum conſecraſſe neſcio quotiens dixi, non multo poſt additus eſt ſextus, qui haberet ſedem in Rameſbiri, diœceſin in Wiltunenſi pago, permanente epiſcopo in Shireburna, ſalvaque Parochia Dorſatenſis & Beruchenſis pagi.

Origo epiſcopatus Rameſbirienſis.

Odonis profectio ad Tranſhumbranos cum Eadmundo & Edredo.

Quin immo cum illis in Nordanhumbros profectus eſt, non ut prœlia faceret, ſed ut ſanctorum ſacros cineres, quorum illa humus olim ferax fuerat, efferret. Unde factum eſt, ut præcellentiſſ: patris Wilfridi dirutam per Danos apud [b] Ripum″ eccleſiam dolenter conſpicatus, ruinis ſuper mauſoléum eruderatis, reliquias Cantuariam reverenter transferret. Et, [c] ut clarius patriæ jubar produceret in ſpeculam, heroïco metro vitam illius texi præcepit. Executus eſt id munus Fridegodus verſibus non ita improbandis, niſi quia, Latinitatem peroſus, Græcitatem amat, [d] Græcitatem frequentat″.

¶ Fridegodus ſcriptor.

Pag. 215.

De Odone, archiepiſcopo Cantuar:

Quantulum autem eſt teſtimonium, quod ei perhibet Oſ-

a Sanctus *pro* ſecundus *in Edit. Savil. male.* *b* Ripenſem *al.* *c* Clariſſimum *Ed. Sav. Nec ſecus in optimo Cod. MS. quem Bibl. Bodlejanæ dono dedit doctiſſ. Abed. Sellerus.* *d* Græcula verba frequentat *Ed. Sav. & MS. Sell.*

bernus,

bernus, qui eum dicit pro ſanctitate & induſtria ſua ab omni Anglorum orbe ſemper deflendum, niſi Dunſtanus ſucceſſiſſet?

Guliel. lib°. de reg: 2°. cap°. 3°. quo de Dunſtano loquens,

Plura, & non contemnenda, de viro volentem dicere revocat Oſbernus, Cantuar: cantor, qui ejus vitam Romana elegantia compoſuit, nulli noſtro tempore ſtilo ſecundus, muſica certe omnium ſine controverſia primus.

Dunſtano ſucceſſit anno uno Æthelgarus, qui primus in novo monaſterio abbas à beato Ethelwoldo Wintoniæ factus.

De Ælphego, archiepiſcopo Cantuar:

Cujus vitam ſcripſit Oſbernus, plenam virtutibus & miraculis.

Loquitur de rebus geſtis ab Anſelmo.

Prono favore domino Ædmero cedens, qui omnia ita lucide expoſuit, ut ea quodammodo ſubjeciſſe noſtris oculis videatur.

Hic Ædmerus ſcripſit hiſtoriam, in qua perbelle depingit vitam Anſelmi Cantuar:

Cauſſa adventus Anſelmi in Angliam.

a

Ut abbatiam apud Ceſtrum firmaret, quam ejuſdem civitatis comes Hugo monachis, potiſſimum Beccenſibus, implere volebat.

De Anſelmo.

Obedientiæ pertinax cuſtos, cum archiepiſcopus liberæ po-

æ

teſtatis eſſet, rogavit Urbanum papam, ut ſibi alium proponeret, cujus juſſis vitam diſponeret. Is Edmerum exhibuit, cujus Anſelmus juſſa tanti faciebat, ut, cum eum cubili locaſſet, non ſolum ſine ejus præcepto non ſurgeret, ſed nec in latus verteret.

Roſa eſt oppidum ſitu nimium auguſtum, [a] ſed quia in eo locatum flu: violentiſſ: alluitur, hoſtibus ſine periculo non acceſſibile.

Laus Ithamari, 3ⁱ. Roſenſium epiſcopi. Nam primus fuit Juſtus, 2us. Paulinus.

Anglus quidem ortu, ſed in quo [b] nihil" perfectæ ſanctitatis, quantum ad vitam, nihil elegantiæ Romanæ, quantum ad ſcientiam, deſiderares. Ithamarus eruditus.

Clades Roſenſis epiſcopatus.

Æthelredus, rex Merciorum, neſcio quo inſolenti [c] Can-

a Non aliter etiam in MS. Selieriano. In Ed. autem Savil: ſed quod in edito locatum fluvio volantiſſimo alluitur, &c. *b Ex Ed. Savil. & MS. Seller: c Ita & MS. Seller: Sed* Cantuariæ *in Ed. Savil.*

tuaritæ

tuaritæ regis reſponſo incenſus, totam Cantiam ferro & flamma premebat, omneſque terras Rofenſis epiſcopatus abolitioni addixerat. Hanc Putta patienti animo complexus ærumnam, ad Sexuulphum, Merciorum epiſcopum, ſeceſſit.

Quo pacto Siuuardus, epiſcopus Rofenſis, eccleſiam ſuam tantum non deſolatam reliquerit, moriens paulo poſt Nortmannorum adventum in Angliam.

Derelicta eccleſia miſerabili & vacua, omnium rerum indigentia intus & extra. Vix enim quatuor canonici erant, qui victu exili, & ipſo ad horam vel prece vel pretio comparato, & indumento plebeio vitam tolerarent. Has miſerias corrigere volens ſapientiſſimus Lanfrancus archiepiſcopus, Arnoſtum quendam monachum pontificem loco dedit. Sed, eo veloci morte prærepto, Gundulphum æque monachum induxit. Sub eo res eccleſiæ auctæ magnifice, monachi plus quinquaginta facti.

Gundulphus, monachus Cadomenſis, fit epiſcopus Rofenſis.

Monachi inducti in eccleſiam Rofenſem.

Ex 2°. *libro de pontificibus.*

[Eccleſiam Pauli apoſtoli Londoniæ fecit Ethelbertus, rex Cantiæ.]

Epiſcopus ordinatus habuit ſedem in Pauli apoſtoli eccleſia, quam Ethelbertus, rex Cantiæ, fecerat Lundoniæ. Ejus enim inclinabatur imperio rex

e

Orientalium Saxonum Sebirtus, ejuſdem ex ſorore Ricula nepos, ad quem Lundonia ſpectabat. Antiquitus enim Orientales & Auſtrales Saxones, & Orientales Angli, Cantuaritarum [a] parebant" regi, [b] quia illas provincias à Vortegirno, rege Britonum, Hengiſtus, primus apud Cantiam rex, non bello, ſed dolo obtinuit. Poſt Ethelbertum vero Auſtrales Occidentalium Saxonum ditioni ſubjecti ſunt. Alteris Merciorum reges principabantur, donec & hos & illos Weſtſaxonum occupavit & ſubjecit imperium.

Pag. 216. Qui [c], ampliori ibidem conventu monachorum adunato, eccleſiam ædificationis genere novo fecit. Nec minus, ſed & multo [d] magis rex Gulielmus extulit locum magnis redditibus prædiorum, quia ibi regni ſuſceperit inſignia.

Ceddus 2^dus^. Londinenſium epiſcopus.

Leſtingei cœnobium Northumbriæ.

Is fuit ſecundus Londonienſium epiſcopus, ſed in Northumbria apud Leſtingeie, monaſterium ſuum, ſepultus.

ſ. Erkenuualdus epiſcopus.

Ceortefei monaſterii origo.

Quod, per adminiculum cujuſdam Fritheuuoldi, qui ſub Wulpherio ſub-

a *Ex Cod. Seller. & Ed. Savil.* b *Sic emendavi. Adſtipulanturque MS. Seller: & Ed. Savil. Codex autem noſter habet* qui. c *Rex Edwardus ſc. ultimus.* d Majus *MS. male.*

regulum

regulum agebat, opulentia rerum & monachis implevit.

Magnanimitatis ipſius certe eſt [a] inditium baſilica beati Pauli, quam inchoavit Londoniæ.

Mauritius epiſcopus inchoavit ſuperiorem partem baſilicæ Paulinæ.

Locus eſt in diœceſi Londonienſi apud Orientales Saxones, Chic gentili vocabulo dictus, ubi eſt beatæ Oſithæ, in miraculis famoſæ virginis, requies. Hunc vir * ille aliquantis terris & regularibus implevit canonicis.

Chic cœnobium, quod nunc Fanum Oſithæ dicitur.

* Richardus epiſcopus Londin:

Hujus loci fuit primus prior Gulielmus de Corbuil, qui, defuncto Radulpho, Cantuar: archiepiſcopo, in illum honorem evectus eſt, quem, quamvis monachi trepidaſſent accipere, quod clericus eſſet, nihil tamen pœnitendum fecit.

Primus Orientalium Anglorum epiſcopus fuit Felix, natione Burgundus.

Decurſa vitæ meta poſt XVII. annos epiſcopatus ſepultus eſt in Dunuic ſede, inde tranſlatus ad Seham, quæ eſt villa juxta ſtagnum, quod volentibus ire in Ely quondam periculoſum navibus, nunc, facta via per paluſtre harundinetum, tranſitur pedibus. Sunt ibi [b] inditia dirutæ & à Danis incenſæ eccleſiæ.

Seham, nunc Some.
Salhamum Felix tranſlatus.

Corpus vero Sancti multo poſt quæſitum, & repertum in Rameſienſi monaſterio humatum eſt.

Tum Biſi, vir venerabilis, à Theodoro archiepiſcopo creatus epiſcopus, quoad [c] propria valetudo permiſit, ſine crimine vitam duxit. Sed adverſo morbo correptus duobus locum dedit.

Biſi epiſcopus Dunovicenſis.

Rexerunt ergo duo epiſcopi ſemper provinciam illam uſque ad tempus Ecgberti, regis Weſtſaxonum, quorum unus ſedebat in Donuic, alter apud Helmham.

Helmham.
Ulmetum ſedes epiſcop:

Tempore Ludecanii, regis Merciorum, incurſantis Orientales Anglos.

Ceſſarunt epiſcopatus, & ex duobus unus factus ſedem apud Helmham, villam non adeo magnam, accepit.

Poſt Ethelmerum fuit Helmanenſis epiſcopus Herfaſtus, qui, ne nihil feciſſe videretur, ut ſunt Normanni famæ in futurum ſtudioſiſſimi, epiſcopatum de Helmham tranſtulit ad Tethfordum.

Herfaſtus epiſcopus Ulmerenſis tempore Gulielmi regis.

Poſt hunc diebus Gulielmi Junioris emit epiſcopatum Tethfordenſem Herbertus, cog: Loſinga.

Ita Herbertus domum reverſus ſedem epiſcopalem tranſportavit ad inſignem mercimoniis & populorum frequentia, vicum, nomine Norwic. Ibi monachorum congregationem, numero & religione percelebrem, inſtituit.

a Sic. *b Sic.* *c* Proſpera *in MS. Seller: & Ed. Savil. rectius.*

Præterea

Præterea apud Tethford monachos Cluniacenſes inſtituit.

Hinguar & Hubba Nordanhumbrorum & Orientalium Anglorum depopulaturi provincias venere.

[Nunc Soham.] Tunc & ſedes epiſcopalis apud Seham, ut ſupra dixi, & monaſterium Helienſe, ſanctimonialibus effugatis, incenſa, & ſolo complanata.

Pag. 217. Foſſatum Cnuto rex fieri præcepit, patris ſui Suani miſerabili fine ad bonum edoctus, &c. Ut S. Edmundus Suanum vel ad mortem percuſſerit.

Sciebat hæc Cnuto, ideoque nihil non effecit ut Sancto blandiretur. Præter foſſatum, quod prælibavi, quod terras Sancti ab omni inquietudine defenderet, denique baſilicam animoſitate regia, quantum illius temporis uſus flagitabat, ſuper venerabile corpus conſtruxit, abbatem & monachos inſtituit, prædia & multa & magna contulit.

ſup: S. Edmundi a

Jacent in eccleſia duo Sancti, Germinus & Botolphus, quorum geſta nec ibi, nec alibi haberi memini, niſi quod primus frater S. Etheldridæ, ſecundus epiſcopus fuiſſe aſſeritur.

Primum, pro ratione propoſiti, offerunt ſe Weſtſaxones, quibus primo fuit epiſcopus unus in Dorceſtra : mox duo, unus in Wintonia, alter in Shireburna. Duobus tempore regis Edwardi tres additi, Wellenſis, Cridienſis, Cornubienſis. Nec multo poſt ſextus in Rameſbiria.

Cinegillus, rex Weſtſax:
Oſuualdus, rex Northumb:
Birinus epiſcopus Dorcaſtrenſis.

Reges igitur ambo dederunt prædicatori ſuo ad ſedem epiſcopalem Dorceſtram, tunc urbem, modo villam, quam tempore illo reges Weſtſax: habebant, ſed ſequenti pontifices Merciorum.

Angilbertus primus epiſcopus Ventanus.

Poſt eum Angilbertus, natione Gallus, provinciæ præſulatum accepit.

Wine epiſcopus Vent:
Angilbertus Galliam repetiit.

Subintroducto in epiſcopatum Wintoniæ Wine vocabulo, homine Anglo, ſed apud Gallos ordinato, infenſus abiit. ſ: Angilbertus.

Hedda plus 30ª. annis in epiſcopatu floruit.

De Hedda, 4°. epiſcopo Ventanorum, qui floruit tempore Theodori archiepiſcopi Cant:

Hunc Beda dicit officium exercuiſſe magis inſito ſibi amore virtutum, quam ullius literaturæ doctrina præditum. Unde non parvo moveor ſcrupulo, quippe qui legerim illius formales epiſtolas, non nimis indocte compoſitas, & Aldelmi ad eum ſcripta, maximam vim eloquentiæ & ſcientiæ redolentia.

Epiſtolæ Heddæ. Adhelmi ſcripta ad Heddam.

Ipſo defuncto, quia diœceſis ejus ab uno nequibat guber-

nari idonee [a] pro cinctus ſpatioſitate, diviſa eſt in duas; una data Danieli, altera Aldhelmo. Aldhelmus primus epiſcopus Shireburnenſis.

i. e. Venta.

Gul: libro de reg: 1°. cap°. 17°.

Adelmus ab Eleutherio, epiſcopo Ventano, abbas de Malmeſb: deſignatus.

Eodem libro cap°. 22°.

Aldelmus ab Ina factus epiſcopus, quatuor annos ſupervixit.

De Adeluuoldo, epiſcopo Ventano, qui floruit ſub Ædgaro.

Datur ei cœnobium perexile, Abbendonia dictum, ubi vires prudentiæ [b] ſuæ experiretur".

Clerici epiſcopatus ſimul, & alterius eccleſiæ, quæ juxta erat, quam Novum monaſterium vocabant, data optione, ut aut vitam mutarent, aut loco cederent, molliorem partem eligentes, exturbati, monachis introductis.

In eadem urbe ſanctimonialium fundatum & factum monaſterium.

Nova ergo eccleſia, ut diu deſideraverat, [c] fabricata" ædificata, ſublatus eſt mundo.

Cœnobia, quæ fecerat, poſt ejus obitum multa diruta, cuncta minorata.

De Ælphego.

Adoleſcens alteravit habitum apud Derherſt, tunc exiguum cœnobium, nunc antiquitatis inane ſimulachrum.

A

Eſt in eadem civitate monaſterium, quod quondam rex [d] Elfredus ædificaverat, & in eo canonicos poſuerat, Grimbaldo quodam Flandrenſi ſuadente, qui ibidem magna gloria humatus, ſanctus prædicatur. Sed beatæ memoriæ Adelwoldus, canonicis expulſis, monachos poſuit, præficiens eis abbatem Ethelgarum nomine.

Et erant ambæ eccleſiæ ſic vicinæ, parietibus contiguis, ut voces canentium aliæ aliis obſtreperent, &c. Quo pacto vicinitas illa cauſſa jurgii & odiorum fuerit.

Quapropter nuper illud cœnobium extra urbem tranſlatum ſanius incolitur, liberius inſignitur. Pag. 218.

Præterea conſtruxit in eadem urbe ſanctimonialium cœnobium Adeluuoldus, quibus præpoſuit Etheldritham virginem anum. Fuerat ibi ante hoc monaſteriolum, in quo Ædburga, regis Edwardi Senioris filia, converſata & defuncta fuerat, ſed tunc pene deſtructum.

a Pro circuitus ſpatioſitate *in MS. Seller: & Ed. Savil. Et quidem rectius.*
b E MS. Seller: & Ed: Savil. *c Delend. Deeſt enim in Cod. Seller: & in Ed. Savil.* *d.* Alfredus mente conceperat, & Edwardus filius ejus ædificaverat, *MS. Seller. & Ed. Savil.*

In ejuſdem epiſcopatus diœceſi tria ſunt monaſteria, Certeſei, Rumeſie, Weruuelle; ſed de Certeſienſi dictum.

De Weruuella ſcitur, quod Elfrith, uxor regis Ædgari, [a] ædificaverit" illud in honore ſanctæ Crucis, compuncta privigni ſui Edwardi nece indigna, cujus ipſa conſcia & autor fuit.

Apud Rumeſiam, quod cœnobium præcellentiſſimus rex Ædgarus inſtituit, novi jacere duarum virginum corpora, Merwinnæ & Elfledæ.

In diviſione Weſtſaxonici epiſcopatus hoc obſervatum palam eſt, ut qui Wintoniæ ſederet, [b] haberet tres pagos, Amtunenſem . . . . . . & Sudreienſem: alter, qui Shireburnæ, haberet Wiltunenſem, Dorſatenſem, Berruchenſem, Sumerſetenſem, Domnonienſem, Cornub:

Shireburn eſt viculus, nec habitantium freqnentia, nec poſitionis gratia, ſuavis, in quo mirandum, & pene pudendum, ſedem epiſcopalem per tot duraſſe ſecula.

De Aſſero, epiſcopo Shireburn:

¶ Aſſerio. Aſſero ex S. Dewi evocatus non uſquequaque contemnendæ ſcientiæ fuit, qui librum Boëtii de conſolatione philoſophiæ planioribus verbis elucidavit, illis diebus labore neceſſario, noſtris ridiculo. Sed enim juſſu regis factum eſt, ut levius ab eodem in Anglicum tranferretur ſermonem.

Poſtmodum vero Pleimundus archiepiſcopus, & rex Edwardus, filius Elfredi, minis & edictis Formoſi papæ coacti, quinque epiſcopos pro duobus fecere; Athelmum ad Wellenſem eccleſiam, Edulphum ad Cridienſem, Adelſtanum ad Cornubienſem, Fritheſtanum ad Wintonienſem, Werſtanum ad Shireburnenſem. Habebat ergo Athelmus Sumerſetam, Edulphus Domnoniam, Athelſtanus Cornubiam. Verſtano relicti ſunt pagi tres, Dorſatenſis, Berchenſis, Wiltenſis. Verum non multo poſt, vivente eodem rege in Wiltenſi pago, proprius factus epiſcopus Ethelſtanus nomine ſedem habuit in Rameſbiria.

Uuulfſinus epiſcopus Shireburnenſis, ante abbas Weſtmonaſterienſis.

Hunc Dunſtanus archiepiſcopus, cum eſſet Londoniæ epiſcopus, abbatem apud Weſtmonaſterium fecerat, inſtructo ad duodecim monachos cœnobiolo, in loco, ubi quondam Mellitus eccleſiam S. Petro fecerat.

Inſtitutio monachorum Weſtmonaſt:

Monachi per Wuffilnum epiſcopum Shireburnam occupant.

Qui confeſtim in ſede epiſcopali monachos, clericis ejectis, inſtituit, ne, in tanta contemporaneorum epiſcoporum ſedulitate, dormitare videretur.

a Addidi è Cod. Seller. & Ed. Savil. *b Ita in MS. noſtro, cum lacuna. Atqui legendum potius, è Cod. Seller. & Ed. Savil.* haberet duos pagos, Hamptunenſem & Suthreienſem: *&c.*

Inter

Inter profuſiſſimos conviviorum apparatus, qui tunc in Anglia à Danorum tempore exhibebantur, &c. Convivia Danorum.

Poſt cujus obitum iterum epiſcopus

non à Wiloduno opp: ſed provincia, ſic dicto.

Wiltonienſis cum Shireburnenſi unitus eſt.

Proinde Meldunenſe cœnobium ſibi ad faciendam ſedem concederet, abbatem oportuno ſibi caſu proxime obiiſſe. Id rex pro (1) ſimplicitate, cui pronior quam prudentiæ ſemper erat, legitime concedendum ratus, tertio ab hinc die (2) diſſolvit, &c.

Pag. 219.

Alfuuoldo mortuo, ceſſavit nomen epiſcopi Wiltunen: i. e. Rameſbirienſis, tempore Edwardi confeſſ:

Hermannus Flandrenſis cauſatus penuriam Rameſbiriæ, Meldunum in ſedem epiſcopalem petit.

(1) Simplicitas Edwardi regis.

(2) Factum, infectum.

Ut per Goduinum comitem epiſcopatu Rameſb: ceciderit, epiſcopique ſedes ibidem ab illo ceſſaverit, utque poſtea monachus apud S. Bertinum factus cœpti pœnituerit, in Angliamque redierit, meliore fortuna electus epiſcopus Shirebur:

Accepit ergo Hermannus Shireburnenſem epiſcopatum in-

confeſſ:

tegrum cum tribus pagis, Eduuardo rege dante.

S. Gulielmo Mag:

Sub quo cum, ex canonum decreto, edictum eſſet, ut ſedes epiſcoporum ex villis ad urbes migrarent, tribunal ſuum tranſtulit à Shireburna Sareſburiam, quod eſt vice civitatis caſtellum locatum in edito, muro vallatum non exiguo, ceteris commeatibus utcunque valens, aquæ penuria laborans adeo, ut miſerabili ibi [a] commertio aqua veneat. Illic inchoata novi operis baſilica, morte ſenili tempus dedicationis prævenit. Veruntamen, ſuccedente ſibi Oſmundo, viro probatiſſimo, eccleſia ad ſummam deducta eſt, & cetera, quæ competebant, adaucta. Clerici undecunque litteris inſignes venientes, non ſolum libenter retenti, ſed & liberaliter coacti ut remanerent. Commigratio epiſcoporum ex villis ad urbes.

Librorum copia conquiſita cum epiſcopus ipſe nec ſcribere, nec libros ligare faſtidiret.

In Dorſetenſi pago ſunt abbatiæ Cernelienſis, Mideltunenſis, virorum; Sceſtonienſis feminarum: præter aliquas, quæ vel omnino deſtructæ, vel multum imminutæ ſunt.

De injuriis in S. Auguſtinum prædicatorem multa præfatus, hæc ſubdit,

Eventus vel potius verbum loco indidit vocabulum, ut vocaretur Cernel ex duobus verbis, Hebraïco & Latino. Quod Hel Deus dicatur Hebraice, dixit Auguſtinus ſe cernere Deum. Cernelii ridicula interpretatio.

[a] Sic.

Ibi ſuccedentibus annis Edeluuoldus, frater Edmundi regis & marty: vitam heremiticam ſolo pane cibario & aqua trivit.

S. Edeluuoldus Cernelii ſepultus.

Dedit occaſionem poſteriori tempore Etheluuardo prædiviti, ut cœnobium eo loco S. Petro conſtrueret.

Mideltunenſem eccleſiam fecit rex Ethelſtanus pro anima fratris ſui Eduuini, quem pravo corruptus conſilio Anglia ejecit. Ibi multas Sanctorum reliquias, ex Britannia tranſmarina emptas, repoſuit. Inter quas eminent præcipue beatiſſ: Sampſonis oſſa, Dolenſis quondam archiepiſcopi.

Sceafteſbyri. Sceftonia eſt vicus modo, quondam urbs, locus in prærupto montium ſitus. Vetuſtatis [a] inditium dat lapis, in capitulo ſanctimonialium inſculptus ita, + à vetuſtiſſimi muri ruinis illuc tranſlatus.

Inſcriptio. Anno dominicæ incarnationis Ælfredus rex fecit hanc urbem [b] DCCC. 80°. regni ſui octavo.

Elfgina autor Sophonienſis monaſter: Lelandus. Potuit augere, vel reparare. Alfredus tamen, rex Weſtoſax: primum poſuit.

Ibi Elfgina, uxor Edmundi, qui fuit pronepos hujus Ælfredi, monaſterium ſanctimonialium fecit, ibidemque carnis exuvias poſt fatum depoſuit.

Eo loci jacet, vel potius jacuit, S. Eduuardus, hujus Sanctæ ex filio Ædgaro nepos, quem novercali fraude innocenter cæſum cœlum excepit. Et prima quidem ſepultura illi apud Werham fuit, quod non longe à loco, in quo occiſus fuit, qui Corf vocatur, imminet mari. Jacuit ibi ergo triennio, invidentibus inimicis mortuo ceſpitem eccleſiaſticum, cui vivo invidebant decus regium.

Pag. 220.

* Forſan, Leonis monaſterium. Poſteriori tempore pars corporis Leſmonaſterium (alias Lef:), pars Abendoniam, deportata eſt.

In Wiltenſi pago ſunt [c] cœnobia, Malmeſbiriæ virorum, Wiltoniæ & Ambreſbiriæ feminarum. De Malmeſbir: alias loqui ſedit animo. De Ambreſbirienſi nihil aliud notitiam noſtram attigit, niſi quod ab Elfrida, S. Eduuardi interfectrice, & illud & Weruuellenſe cauſſa pœnitentiæ facta ſint. Jacet ibi S. Melorus, cujus proſapiæ, cujuſve ſanctimoniæ, incertum mihi.

Wiltunenſe cœnobium beata Editha, filia Ædgari, ſedem oſſium ſuorum, dulcibus exuviis ornat, amore fovet.

Wiltuna eſt vicus non exiguus ſupra Wile flu: poſitus, tantæ celebritatis, ut totus pagus ab eo vocetur.

ſ. Uuiltunenſi ſup: Edithæ.

Jacet autem in eadem eccleſia Wlfrith, mater ejus.

[a] *Sic.* [b] DCCCCLXXX. *in Cod. Sellcr. perperam.* [c] Iſta cœnobia: Malmeſbiriæ *MS. Seller. & Ed. Savil.*

In

In Berruchenſi pago ſunt monaſteria duo, Abbendonienſe & Radingenſe, virorum utrumque. Abbendoniæ [a] fundaverat cœnobium Ciſſa, pater Inæ, mox ipſe Ina, rex Occidentalium Saxonum, multique ab origine reges. Sed Elfredi regis tempore, cum barbarica ubique Dani diſcurſarent petulantia, ædificia loci ad ſolum complanata. Tum rex, malorum præventus conſiliis, terras, quæcunque appendices eſſent, in ſuos ſuorumque uſus redegit. At vero rex Edredus, Ælfredi nepos, loci miſeratus ſolitudinem, cuncta reſtituit, &c. Tantumque amoris aſſumpſit in eccleſiam, ut per ſe loca ædificiorum metaretur, & fundamenta jactaret, &c. Ut morte præventus imperfectum opus reliquerit.

Inſtitit tamen Atheluuoldus cœptis, ſed antequam ſummam manum rebus imponeret ad epiſcopatum Wintoniæ raptus eſt. Atheluuoldus abbas Abbodunenſis.

Complevit magiſtri molimina Ordgarus, ab eo in abbatiam ſubſtitutus, ditatuſque eſt locus, & immane quantum exaltatus, &c. Ordgarus abbas Abbodun:

Ibidem de Faritio, qui ex monacho Meldunenſi factus eſt abbas Abbodunenſis circa tempora Gul: Meld:

Thuſcus genere, arte medicus, [b] civis Aretinus, noſter profecto noſter monachus; cujus laudes effigiare, quia ſucceſſit animo, non quod ipſe comminiſcar, ſed ſodalis mei Petri monachi verſus apponam, quibus laudabilis abbatis virtus eniteſcet.] "Vir probus & pru- "dens", &c.

¶ Verſus Petri Meldunenſis de laude Faritii, abbatis Abbodu: Lelandus.

Vide num hic ſit Petrus Biturix, qui fuit abbas Meldun: ut apparet in Itinerario Gulielmi Meld:

S. Petri

Erit ergo hoc experimentum ejus eloquentiæ dumtaxat exiguum. Ceterum ipſe alias in pluribus aſſecutus eſt famam altioris gloriæ.

Tertius Weſtſaxonum epiſcopatus fuit apud Wellas, villam in Sumerſetenſi pago, pro copia fonticulorum, ibi ebullientium, ita dictam.

Cum vero ſucceſſiſſet eis Joannes, natione Turonicus, profeſſione medicus, qui non minimum quæſtum illo conflaverat artificio, minoris gloriæ putans, ſi in villa reſideret inglorius, transferre thronum in Bathoniam intendit. Sed cum id inaniter vivente Gulielmo patre cogitaſſet, tempore Gulielmi filii effecit. Nec eo contentus, totam etiam civitatem in ſuos uſus, & ſucceſſorum uſus, tranſtulit, ab Henrico rege quin- o o gentis libris argenti mercatus urbem, in qua balnearum calida-

[a] Fundaverunt *MS. Seller. & Ed. Savil.* [b] *Potius, ut in MS. Seller, aliiſque vett. Codd.* civis Aretinus, noſter profecto monachus.

rum

Error Gulielmi Mel: rum latex emergens autorem Julium Cæſarem habuiſſe creditur.

Pag. 221. Salubres ſunt aquæ illæ lavantibus, ſed odore ſulphuris primo advenientibus [a] gravis, donec conſuetudo ſenſus horrorem compeſcat.

Ibi rex Offa monaſterium poſuerat, & Ædgarus, ſicut pleraque alia, more ſuo auxerat, delectatus loci magnificentia, & quod ibi coronam regni ſuſceperat.

epiſcopus Wellenſis

Hanc ergo abbatiam Joannes à rege non gravate obtinuit.

Multa ibi per eum nobiliter incepta & conſummata.

Sepultus eſt in eccleſia S. Petri, quam à fundamentis erexerat magno & elaborato parietum ambitu.

Omnis tractus epiſcopatus illius in ſolo Sumerſetenſi pago jacet, habet [b] [que] tres abbatias virorum, Glaſconienſem, Athelingenſem, Michelneienſem.

Glaſconia eſt villa in quodam receſſu paluſtri poſita, quæ tamen & equo & pede aditur, nec ſitu nec amœnitate delectabilis. Ibi primus rex Ina, conſilio beatiſſ: Aldhelmi, monaſterium ædificavit.

Splenduit locus uſque ad Danorum ſub Elfredo rege adventum. Tunc enim, ut cetera, deſolatus, aliquantis annis notos deſideravit incolas. Porro, quicquid turbo bellorum obtriverat, reparavit egregie Dunſtanus, qui prius eo loci vitam ſolitariam monachus actitarat. Poſtmodum vero liberalitate regis Edmundi omnia quodammodo appenditia, & his multo plura nactus, abbatiam compoſuit, qualis nuſquam in Anglia ſit, fueritve.

Jacet ibi Patritius, ſi credere dignum, natione Britto, beati Germani Antiſiodorenſis diſcipulus, &c.

Subſecuti ſunt magiſtrum Indractus, Hibernienſis [c] reguli filius (cujus indole nihil dulcius, nihil ſanctius) & ſeptem comites illius terræ ſpectabiles: quos ibidem, irruentibus latrunculis, cæſos, in martyres credula conſecravit antiquitas.

ſ. ſanctos.

Multos illuc rex Edmundus miſit in expeditione aquilonari compertos, & de terra levatos; inter quos Hildam, abbatiſſam cœnobii de Streneſhalch, Ceolfridum, abbatem Wirenſis monaſterii. Eum in extrema ætate, dum Romam tenderet, apud Lingonas morte præoccupatum, & ſepultum, ſed poſtmodum conſtat relatum: partem [d] oſſuum Aidani, Lindisfarn: epiſcopi primi.

a Vel graves *legend. ut in MS. Seller. vel* olor *pro* odore *reponend. ex Edit. Savil.* *b* Tò que *è MS. Seller. & Ed. Savil. adjeci.* *c* Regis *in MS. Seller. & Ed. Savil.* *d Ita & in MS. Seller.* Oſſium *in Ed. Sav.*

Prædicatur

Prædicatur ibi Benignus confeſſor, qui non longe hinc anachorita fuit.

Sepulti ſunt in eo monaſterio reges Edmundus, loci inſtaurator, & Edgarus, filius ejus.

Adelingea eſt non maris inſula, ſed ita ſtagnorum refuſionibus & paludibus inacceſſa, ut nullo modo, niſi navigio, adiri queat. Alnetum permaximum in ea cervos, & capreas, multaſque id generis beſtias continet. Terra ſolida, vix duobus jugeribus lata, monaſteriolum & monachorum officinas habet. Ejus conſtructor fuit rex Elfredus, qui quondam à Danis pulſus provincia, tutas illic aliquamdiu latebras confoverat. Fecitque eccleſiam, ſitu quidem, pro anguſtia ſpatii, modicam, ſed novo ædificandi modo compactam. Quatuor enim poſtes ſolo infixi totam ſuſpendunt machinam, quatuor cancellis opere ſperico in circuitu ductis. Pag. 222.

Illum fratrem regis Weſtſax: Kenwalh fuiſſe, & generis magnitudinem ſanctitatis indole inaltaſſe perſeverans eſt opinio.

S. Egeluuinus, monachorum Adelingenſium patronus.

Autor Micelenienſis cœnobii idem qui Mideltunenſis, ubi eadem illectus cauſſa ſimilia contulit & villarum & reliquiarum xenia.

ſeptem

Cridia eſt villula Domnoniæ duodecim millibus ab Exonia.

*

Livingus, ex monacho Wintonienſi, & abbate Taviſtokenſi, epiſcopus Cridienſis, magnæ familiaritatis & potentiæ apud Cnutonem regem habitus eſt.

S. Canutum mag:

Eo apud illum gratiæ proceſſit, ut, defuncto avunculo ſuo Brithuuoldo, qui erat epiſcopus Cornubienſis, ambos arbitratu ſuo uniret epiſcopatus.

Unio Cridienſis & Cornubienſis epiſcopatus.

Humatus eſt Taviſtochiæ, quo loci multa & ſpectabilia contulerat.

Livingus in Tavenſi monaſterio ſepultus.

S: Livingo. o

Huic tempore Eduuardi ſucceſſit Lefricus, apud Lotharingos altus & doctus, qui ſedem epiſcopalem tranſtulit in civitatem, quæ propter flu: Exam, qui muros lapſu ſuo allambit, vocatur Exaceſtra.

Hanc urbem primus rex Æthelſtanus, in poteſtatem Anglorum, effugatis Britonibus, redactam, turribus munivit, muro ex quadratis lapidibus cinxit.

Hic Lefricus, ejectis ſanctimonialibus à S. Petri monaſterio, epiſcopatum & canonicos ſtatuit, qui contra morem Anglorum ad formam Lotharingorum uno triclinio comederent, uno cubiculo cubitarent.

Cœnobium ſacrarum virginum Iſcæ à canonicis occupatum.

Eſt

Tavenſis monaſterii origo. Ordgarus comes.

Eſt in Domnonia cœnobium monachorum juxta Tavi flu: quod Taviſtoke vocatur, quod per Ordgarum, comitem Domnonienſem, patrem Elfdridæ, quæ fuit uxor regis Edgari ſurgendi exordium, per Livingum epiſcopum creſcendi accepit auſpitium, locus amœnus oportunitate nemorum, captura copioſa piſcium. Rumonus ibi ſanctus prædicatur, & jácet epiſcopus.

Cernitur in eodem monaſterio ſepulchrum Ordgari.

Spectaculoque ducitur enormitas mauſoléei filii ejus. Edulphus is vocatus eſt, giganteæ molis, & immanis roboris, &c. Ut apud Iſcam civitatem ingentis fortitudinis exempla coram confeſ:

Edwardo rege oſtenderit.

Horodunenſe monaſterium ab Edulpho conditum.

Eſt præterea in Dorſeta nemus juxta Hortunam, quæ modo deſtructa, tunc ejus liberalitate inter abbatias numerabatur. Ibi mirandæ fortitudinis dabat ſpectaculum, ſi quando remiſſis curis advocaretur in otium. Rivulus juxta ſaltum, venationis feracem, labitur, ab una ripa in alteram decem pedum ſpatio. Ille divaricatis pedibus utramque [a] continuabat, parvoque cultro ferarum, ad ſe actarum, capita levibus & pene irritis ictibus in amnem decutiebat. Sed enim tantus taliſque, adhuc ætatis calore præfervidus, ceſſit morti, juſſitque ſe apud Hortunam ſepeliri. Veruntamen quia ſecum quædam eccleſiæ danda demandaverat, prævenit abbatis Sitricii violentia, datorem pariter & data in ſua transferens. Sitricius poſtea ſub rege Gulielmo piraticam aggreſſus, religionem polluit, eccleſiam fœdavit.

Pag. 223.

Cornubienſium ſane pontificum ſucciduum [b] numerum" nec ſcio, nec appono, niſi quod apud S. Petrocum confeſſorem fuerit epiſcopatus ſedes. Locus eſt apud aquilonales Britones ſupra mare juxta flu: quod dicitur Hegelmithune.

Quidam dicunt fuiſſe ad S. Germanum juxta flu: Liner ſupra mare in auſtrali parte.

De epiſcopis Auſtralium Saxonum.

Is Edeluuard, ſuadente rege Wulpherio, baptizatus in Mercia beatiſſ: Wilfridum, à ſede ſua exulantem, benigno dignatus hoſpitio, epiſcopatus etiam ſede extulerat in loco, qui Seleſige dicitur, nec niſi uno introitu poteſt adiri, mari undique circumgiratus. Veruntamen rege (ut dixi) occiſo, & Wilfrido, qui ibidem monaſterium ædificaverat, domum, reddita pace, regreſſo, multis annis epiſcopatus vacavit, ſpectabatque interim pontificatus adminiſtratio ad Wintonienſem antiſtitem.

ſ. à Cadwaladro.

a Continuebat *MS.* b Ordinem *in Cod Sellcr: & Ed. Sav.*

Poſt-

Poſtmodum vero à Nothelmo archiepiſcopo factus eſt ibi epiſcopus Edbricht, cui ſucceſſit Ella.

alius fuit à Stigando, archiepiſcopo Cant:

Hic Stigandus, à Gulielmo rege ibi factus epiſcopus, mutavit ſedem in Ciceſtram, diœceſis ſuæ civitatem prope mare, ubi antiquitus S. Petri monaſterium & congregatio fuerat ſanctimonialium.

Denique eccleſiam ſuam, quam à novo fecerat, cum fortuitus ignis (ut dixi) peſſumdediſſet, liberalitate potiſſimum regis brevi refecit. Radulphus epiſcopus refecit Ciceſtrenſem baſilicam.

In ejus diœceſi ſunt duo duntaxat cœnobia è novo facta.

S. Martini de bello, quod rex Gulielmus fundavit, & provexit in loco, ubi Angliam debellaverat.

S. Pancratii de Lewes, quod, autore Gulielmo comite de Warenna, Lanzo quidam Cluniacenſis monachus in ſupremo religionis cacumine locavit.

Ex prologo libri 3ⁱ. de geſtis pontificum Anglorum.

Eſt Eboracum urbs ampla & metropolis, elegantiæ Romanæ præferens [a] inditium, à duabus partibus Huſæ flu: ædificata, [b] includit in" medio ſinu ſui naves, à Germania & Hibernia venientes: furori aquilonalium gentium prima ſemper obnoxia, barbaricos Danorum motus toto tempore, quo dominati ſunt [c] Angli, excepit, & ingemuit. Quapropter multis ruinis quaſſata, ultima peſte ſub Gulielmo rege concidit; qui urbanis iratus, quod Danis adventantibus receptui & conſultui fuiſſent, prius inedia, mox flamma civitatem confecit. Regionis etiam totius vicos & agros corrumpi, fructus & fruges igne vel aqua labefactari juſſit. Ita provinciæ, quondam fertilis, nervi præda, incendio, ſanguine ſucciſi. Humus per [d] quadraginta & eo amplius milliaria omnifariam inculta, nudum omnium ſolum ad hoc uſque tempus. Urbes, olim præclaras, turres, proceritate ſua in cœlum minantes, agros, lætos paſcuis, irriguos fluviis, ſi quis modo videt peregrinus, ingemit; ſi vetus incola, non agnoſcit. In aliquibus tamen parietum ruinis, qui ſemiruti remanſere, videas mira Romanorum artificia. Ut eſt in Lugubalia civitate [Cairleil.] triclinium, lapideis fornicibus concameratum, quod nulla unquam tempeſtatum contumelia, quin etiam nec appoſitis lignis & ſuccenſis valuit labefactari. Cumbreland vocatur regio, & Cumbri vocantur homines, ſcripturaque legitur in fronte triclinii, MARII VICTORIÆ. Quod quid ſit hæſito, Pag. 224. niſi forte pars Cumbrorum olim his locis inſederit, cum fuiſſent à Mario Italia pulſi.

a Sic. b E MS. Seller. & Ed. Savil. c Ita & MS. Seller. Malim tamen Angliæ *ex Ed. Sav. d Sic etiam exhibet Cod. Seller. At* 60. *in Ed. Sav.*

Et, quæ Stephanus preſbyter de Wilfrido magno verborum agmine egit, in compendium coarctabo.

Ex libro 3°. Gul: Meld: de geſtis pontif: Ang.

Baſilica Eboracenſis ab Wilfrido epiſcopo conſummata.

Baſilica, quondam ab Edwino rege, monitu beati Paulini, in Eboraco facta, tecto vacabat. Parietes ſemiruti, & ruinam plenam minantes, ſolis nidis avium ſerviebant. Pro indignitate rei pontifex interno dolore commotus, maceriem ſolidavit, culmen levavit, levatum plumbeis laminis ab injuria procellarum munivit.

Adeluualdus ab Wilfrido vitæ reſtitutus.

Vocatus eſt puer Adeluualdus, & in Ripis poſtea monachus factus, miraculorum Wilfridi non leve teſtimonium videbatur.

Verba Wilfridi epiſcopi.

tamen

Ego tantum monaſteria duo, in ea provincia poſita, Ripis & Haguſtaldeiæ, quæ fundavi, non omittam.

Expulſo primitus, ut dictum eſt, Wilfrido, qui totius Nordanhumbrorum regionis erat epiſcopus, duo pro eo conſtituti ſunt, in Eboraco Boſa, in Haguſtalduno Eata, defunctoque Eata, Joannes pro eo ordinatur. Tempore vero Alfridi regis rediit in epiſcopatum totum Wilfridus quinque annis, expulſis Joanne de Haguſtalduno, & Boſa de Eboraco. Poſt quinque annos Wilfrido iterum ab Alfrido expulſo, illi ſuis ſedibus reſtituti ſunt. Defuncto vero Alfrido, Wilfridus, in concordiam receptus, ſedem apud Haguſtaldune habuit, Jo-

ſ. de Beverlaco.

anne in Eboracum migrante, quia jam Boſa defunctus erat. Ei ſucceſſit in Eboraco Wilfridus preſbyter ſuus, qui tranſcendit tempora Bedæ. Nam eum illo anno, quo obiit, fuiſſe in Eboraco epiſcopum aſſeverat. Quocirca lis inextricabilis in Cantuarienſes & Eboracenſes verſatur, quia Cantuarienſes dicunt, ſe habere Wilfridum ſeniorem. Contra hæc Eboracenſes contendunt, hunc juniorem Wilfridum ab Odone

ſ. Uuilfrido.

archiepiſcopo Cantiam tranſlatum. Hoc defuncto, emicuit in pontificale ſpeculum Ecgbertus, frater Ecgberti, ejuſdem provinciæ regis.

Hic omnium liberalium artium armarium (ut ita dicam) fuit, & nobiliſſimam bibliothecam Eboraci conſtituit, cujus rei teſtem idoneum advoco Alcuinum, qui dixit in epiſtola ad Carolum Aug: " Date mihi [a] exquiſitores eruditionis ſcho-" laſticæ libellos, quales in patria habui per bonam & devo-" tiſſimam magiſtri mei Ecgberti archiepiſcopi induſtriam. " Et, ſi placet excellentiæ veſtræ, remittam aliquos ex pueris " noſtris, qui excipiant inde, & revehant in Franciam flores " Britanniæ."

Albinus.

[a] *Ita & Cod. Seller. Sed malim* exquiſitiores, *ut in Ed. Sav.*

Sepultus

Sepultus eſt in una porticu cum fratre ſuo apud Eboracum, poſt 36. annos epiſcopatus. Sepultura Ecgberti archiepiſcopi.

Hujus [a] ſucceſſor ſenex" ſubſtitutus eſt Eanbaldus, præfati Albini diſcipulus induſtrius.

ſup. archiepiſcopus Ebor:

Elfricus tempore Canuti & Hardecanuti fuit, habeturque in hoc deteſtabilis, quod Hardecanutus, ejus conſilio, fratris ſui Haroldi cadavere defoſſo, caput truncari, &, infami mortalibus exemplo, in Tamenſem projici juſſit. Indignum facinus.

Quin & Wigornienſibus pro repulſa epiſcopatus infenſus, autor Hardecanuto fuit, ut, quia [b] pertinatius illi exactoribus regiorum vectigalium obſtiterant, urbem incenderet, fortunas civium abraderet. Pag. 225. Peſſimum conſilium Elfrici, archiepiſcopi Ebor:

Inventa ſunt noviter, & in eminentiam elata, Sanctorum corpora Trumwini epiſcopi, Oſwii regis, & Elfledæ, filiæ ejus, quæ eidem monaſterio poſt Hildam præfuit, nec non & illius monachi, quem divino munere ſcientiam cantus accepiſſe Beda refert. Cedmonis cantoris ſepulchrum.

Hengſtaldeun vocatur locus quindecim ab Eboraco millibus diſparatus. Fiſco regio famulabatur, quando eum beatæ memoriæ Wilfridus à beatiſſima Etheldritha pro aliis poſſeſſionibus commutavit. Ibi ædificia, minaci altitudine murorum erecta, & diverſis anfractibus per cocleas circumducta, mirabile quantum expolivit; arbitratu quidem multa proprio, ſed & cementariorum, quos ex Roma ſpes munificentiæ attraxerat, magiſterio. Ferebaturque tunc in populo celebre, ſcriptiſque etiam eſt inditum, nuſquam citra Alpes tale eſſe ædificium. Nunc qui Roma veniunt idem allegant, ut, qui Haguſtaldenſem fabricam vident, ambitionem Romanam ſe imaginari jurent. Adeo tot temporum & bellorum injuriæ vetuſtatem ædificiis non tulere. Primus ibi fuit epiſcopus Wilfrid.

At vero, Wilfrido reverſo, & poſt receptionem ſedis defuncto, ſucceſſit Acca, vir in primis induſtrius & ſanctus.

Veruntamen non proſperiori fortuna uſum quam magiſtrum ex chronicis accepi, pulſumque poſt obitum Bedæ triennio à ſede ſua, incertum an regreſſum.

Exercitus enim Danorum, qui jam tempore Albini metuebatur, ut alias diximus & dicemus, veniens, habitatoribus extinctis vel effugatis, habitaculorum tecta ſuccendit, & ſecreta cœlo expoſuit. Nunc eſt Hengſteldeham villa archiepiſcopi Ebor:

Haguſtaldunum funditus depopulatum ſub Tidfrido, qui ultimus fuit epiſcoporum Haguſtald:

Candida Caſa vocatur locus in ex-

a Sic edidi auctoritate MS. Seller. & Ed. Savil. non ſucceſſori cene, ut in Cod. Lelandiano
b Sic.

tremis Angliæ juxta Scottiam finibus, ubi beatus Ninianus confeſſor requieſcit, natione Britto, qui prius ibidem Chriſti prædicationem evangelizavit. Nomen loco ex opere inditum, quod eccleſiam ex lapide polito miraculum Britonibus fecerit.

Thomas, ex canonico Bajocenſi archiepiſcopus Ebor: tempore Guli: regis baſilicam Ebor: renovavit.

Ibi, ſub extremo Bedæ tempore, primus factus eſt epiſcopus Pehtelmus.

Eccleſiam à fundamentis inchoatam conſummavit.

Turſtanus archiepiſcopus Ebor:

Obiit ſanctiſſime, poſt exactum quadriennium mortis Henrici regis, abrenuntians prius epiſcopatui, & monachus factus apud Pontem fractum, cellam Cluniaci.

[Nunc Ponfreit.]

De epiſcopis Dunelmi.

Ex omnibus epiſcopatibus, qui quondam in Northumbria poſiti principatum Eboracenſium ſuſpiciebant, ſolus ille, qui apud Lindisfarne fuit, remanſit.

Quocirca cum honore debito ſacrum corpus [a] apud [b] Ubbenford, incertum an epiſcopatus ſedem, depoſuere juxta amnem Twede.

Error Guli: Meld.

Edmundus epiſcopus Conocaceſtrenſis, regnante rege Ædelredo, tranſtulit corpus S. Cuthberti Dunelmum.

Baſilica Dunelmi poſita.

Jacuit ibi multis annis uſque ad adventum Ethelredi regis. [pro Alfredi]

Sub eo enim præſule [c] multum in modum eccleſiæ promovit proſperitas. Corpus ſanctum Dunelmum delatum, baſilica ibidem à fundamentis conſummata. Multa præterea, quæ nullo unquam apud cives ævo fallax conſumet oblivio.

Pag. 226. Dunelmum eſt collis, ab una vallis planitie paulatim, & molli clivo turgeſcens in cumulum; & licet ſitu edito & prærupto rupium omnem aditum excludat hoſtium, tamen ibi moderni collibus impoſuerunt caſtellum. Ad radices pedis caſtelli defluit amnis piſcoſus.

Gulielmus epiſcopus tempore Gul: Rufi monachos in Dunelmum induxit.

Gul: epiſcopus novam baſilicam Dunelmi inchoavit.

Ranulphus epiſcopus tranſtulit corpus S. Cuthberti in novam baſilicam.

Succeſſit ei Gulielmus ex abbate S. [Ualcherio. e] Karilephi, qui monachos potens in ſeculo in Dunelmo poſuit.

Cumque confidentes epiſcopi judicaſſent, ut in eccleſia Dunelmi, quam ipſe magnifice inchoaverat, ſepeliretur, &c.

Extulit ergo ejus famam ſacri corporis elatio, quod è mauſoléo levatum cunctis

[a] Cuthberti *ſcil.* [b] Bubbedford, *vel* Bubedford, *ſive* Bulbeford *al.* [c] *Eadmundo nempe.*

cunctis volentibus fecit conſpicuum, & palam illibatum protulit. Veſtes quoque omnes recenti ſplendore nitentes, calix ſuper pectus, cujus ſuperior pars aurea, inferior onychina eſſet, facies tam ſtricte obvoluta ſudario, ut nullo abbatis niſu diſſociari poſſet. Caput Oſuualdi regis & marty: inter brachia ejus inventum. Caput Oſuualdi.

Oſſa Sanctorum Bedæ & Ceoluulphi regis, qui apud Lindisfarnum monachus, & ſanctus fuerat, in ſingulis ſaccis lineis reperta. Oſſa Bedæ & Ceoluulphi regis.

Ex libro 4°. Guld: Meld: de geſtis pontificum.

Provincia Merciorum quinque modo habet epiſcopatus, olim forſitan plures.

De epiſcopis Wigornienſibus. Lelandus. Hîc Gul: Meld: viginti 4^or^. epiſcoporum nomina nuda recenſet à Boſa, primo Wicciorum epiſcopo, ad Wulſtanum 24^m^. de quo multa ſcribit.

S. Wulſtano.

Aldwinus erat quidam ab eo factus monachus, iſque in vaſtiſſimo illo ſaltu, quod Malvernum vocatur, heremiticam vitam cum Guidone ſocio exercebat. Alduuinus, qui poſtea autor fuit Malvernenſis monaſterii.

De Sampſone, Wicciorum epiſcopo, qui ſucceſſit Wulſtano.

Innoxius ad monachos, niſi quod eis Weſtbiriam abſtulit, ubi Wulſtanus monachos poſuerat, & privilegio ſanctitatis ſuæ munierat. Weſtbiria.

Diœceſis Wigornienſis habet pagos Gloceſtrenſem, Wigornienſem, Waruicenſem dimidium.

Gloeceſter eſt civitas ſuper flumen Sabrinam poſita, putaturque à Claudio nominata, qui ſecundus Ro: imperatorum poſt Julium Cæſarem Britanniam adiit. Denique Britannice vocatur Caerclau. Meminit quoque Seneca in libello de morte Claudii, barbaros in Britannia eum pro deo colere, & in honore ipſius civitatem ædificare. Ab ea civitate tota regio vallis Gloeceſtriæ vocatur.

Terra omnis frugum opima, fructuum ferax, hîc ſola naturæ gratia, illic culturæ ſolertia ; ut quemvis tædioſum per ſocordiam provocet ad laboris illecebram, ubi centuplicato fœnore reſponſura ſit copia. Cernas tramites publicos pomiferis veſtitos arboribus, non [a] inſitivæ manus induſtria, ſed ipſius [b] humi'' natura. Ipſa ſe terra ſponte ſubrigit in fructus, eoſque ſapore & ſpetie ceteris plurimum præſtantes, quorum plures ante annum marceſcere neſciant, ut dominis uſque ad novos ſucceſſores præſtent officium. Regio plus quam aliæ Angliæ provinciæ vinearum frequentia denſior, proventu

[a] Inſitiva *MS. Seller: & Ed. Savil.* [b] Humus *MS. Lel.* Soli *Cod. Seller.*

uberior,

Pag. 227. uberior, ſapore jucundior. Vina ipſa bibentium ora triſti non ☞ torquent acredine, quippe quæ parum debeant Gallicis dulcedine. Villæ innumerabiles, abbatiæ præſtantes, vici frequentes; quibus omnibus accedit ad gloriam flu: Sabrina, quo nullus in hac terra alveo latior, gurgite rapacior, [a] arte piſcoſior. In eo quotidianus aquarum furor, quod [b] vel voraginem vel vertiginem undarum dicam neſcio, fundo ab imo verrens harenas, & conglobans in cumulum cum impetu venit, nec ultra pontem pertendit. Nonnunquam & ripas tranſcendit, [c] & magna parte circuita terræ victor regreditur. Infelix navis, ſi quam è latere attigerit. Nautæ certe gnari cum vident illam Higram (ſic enim Anglice vocant) venire, navem obvertunt, & per medium ſecantes violentiam ejus elidunt.

In eadem valle eſt vicus celeberrimus, Briſtou nomine, in quo eſt portus, ab Hibernia, & Noregia, ceteriſque tranſmarinis terris venientium receptaculum, [d] ne ſcilicet genitalibus divitiis tam fortunata regio peregrinarum opum fraudaretur commercio.

Aldredus, archiepiſcopus Ebor: autor monaſterii S. Petri Claudiæ.

Fuit hic Alredus monachus Ventanus, deinde epiſcopus Wicciorum, qua ſede retenta, confeſſ: ſimplicitate Eduuardi factus eſt archiepiſcopus Ebor:

Fanum Oſualdi.

Thomas ex canonico Bajocenſi factus fuit archiepiſcopus ſub Gul: rege.

Eſt ergo in ipſa civitate Gloeceſtriæ S. Petri monaſterium, quod ibi Aldredum archiepiſcopum incepiſſe non ſemel dixi. Paucos ibi, & non plus quam tres monachos invenit abbas Serlo, à rege Gulielmo Seniore donum exile adeptus. Sed quantum dei gratia cum illius conſpirans induſtria locum extulerit illum, quis congrua explicet facundia?

Fremunt de S. Oſuualdo canonici, quod terras, quæ ſuæ deberent famulari eccleſiæ, Thomas archiepiſcopus monachis dederit.

A

In eadem enim urbe tempore regis Elfredi, filia ejus Elfleda cum conjuge ſuo Edelredo monaſterium ædificaverant, nulla parſimonia ſumptuum, nulla inopia victualium: illucque ex ſup: Oſuualdi. Berdenege. Bardanio reliquias regis tranſtulerant, quod omnis Mercia eorum pareret imperio. Floruit id cœnobium ad tempus Danorum. Sed, monachis vi hoſtilitatis dilapſis, cum archiepiſcopi Ebor: occaſione Wigornienſis epiſcopatus monaſte-

[a] *Ita è Cod. Seller. & Ed. Sav. At in MS. Lelandiano* amne *legitur.* [b] *Ita etiam in MS. Seller. Sed in Ed. Sav.* utrum voraginem vel *&c.* [c] *Non aliter etiam in Cod. Seller. Sed* & magna vi parte *&c. in Ed. Sav.* [d] *Ita MS. Sell. & Ed. Sav. non, ut in Cod. Lelandiano,* ne ſe ſcilicet.

rium

rium illud habuiſſent, canonicos recepit, præcipuamque ibi Ebor: Turſtanus archiepiſcopus exhibuit diligentiam, & in ſcrinio Sancti renovando, & in eccleſia dilatanda. Ubi cum, veteribus fundamentis deturbatis, nova jacerentur, inventa ſunt amborum conjugum in porticu auſtrali ſepulchra, & corpora antiquam reverentiam prætendentia.

Elſledæ, & Ethelredæ, comitis Merciorum, ſepulchrum.

In eodem pago eſt Winchelcumbenſe monaſterium, quod Kenulphus, rex Merciorum, conſtruxit ingenti, & noſtris temporibus incredibili, munificentia, fecitque dedicari eccleſiam à XIII. epiſcopis, quorum princeps erat Wulfredus, archiepiſcopus Cant:

Ibi in illa dedicationis pompa in decem ducum conventu manumiſit ad altare regem Cantuaritarum, quem nuper belli jure ceperat captivum, &c. Ibidem de inſigni liberalitate & donativo Chenulphi erga omnis generis homines.

Hoc monaſterium, ut ſemper labuntur mortalia in decurſum, cum tempore regis Ædgari ſolo fere nomine ſtaret, per beatum Oſuualdum non nihil reſuſcitatum eſt. Factus ibi Germanus abbas, quem de Floriaco ſecum adduxerat, magno fuit adjumento & religioni, & reſtaurationi eccleſiæ.

Pag. 228.

Ibi requieſcit pater Chenulphus cum filio Kenelmo, quem genitor ſeptennem Quendridæ ſorori alendum reliquerat. Sed illa falſo cupiditati ſuæ regnum pollicita, fraterculum tollendum è medio ſatelliti, cui qui alumnus erat, commendavit. Is inſontem quaſi venatum ducens inter [a] frutecta obtruncatum occuluit.

Ubi loquitur de funerali pompa, qua ductus fuit Kenelmus Winchelcomum.

Ita clericorum vocali cantu, & laïcorum [b] plauſu, parricida femina commota, è feneſtra cœnaculi, in quo ſtabat, caput extulit, & forte Pſalmum cantabat, "Deus laudem meam," quem à fine neſcio quo præſtigio [c] retrograde ducens, nitebatur lætitiam cantantium infirmare. Tum vero vi divina lumina veneficæ cavis orbibus evulſa cruore verſum polluerunt. "Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi apud deum, "& qui loquuntur mala adverſus animam meam." Cruoris ſigna extant hodie, immanitatem mulierculæ & ultionem ſpirantia.

Eſt & monaſterium Theokeſbiri, quod noviter Robertus, filius Haimonis, favore ſuo provexit, nec facile memoratu quantum exaltavit.

a *Sic etiam in Cod. Seller. Nec aliter apud Plinium. Sed in Ed. Sav*: fruticeta.
b Alacri plauſu *MS. Seller. & Ed. Sav.* c *Ita etiam MS. Sell.* Retrogradum *Ed. Sav.*

Fuerat illud primitus apud Craneburnam, ſed abbatis Giraldi proviſione, pro vicini flu: oportunitate, & dominicarum contiguo terrarum, Theokeſbiriam aptius locari viſum. Simul & videbatur voluntati religioſæ nomen applaudere, quod & Theokeſbiria dicatur, quaſi Theotocoſbiria, i. e. dei genitricis curia, vocabulo ex Græco & Latino compoſito.

Bella ſcilicet notatio.

Increvit & noſtris diebus in eadem provincia Malvernenſe cœnobium, quod mihi videtur per antiphraſin ſortitum eſſe [a] vocabulum". Non enim ibi male, ſed bene & pulcherrime vernat religio.

Habet & Wigornienſis provincia abbatias Eveſhamenſem, Perſorenſem.

Eoveſhamum.

Eveſhamum fundavit beatus Egwinus epiſcopus. De quo quid miraculi ſit quod Beda tacuerit, nondum per me potui advertere, vel per alios addiſcere.

Conſtat eum 3um. Wigornienſem præſulem fuiſſe, locum illum, quo nunc cœnobium viſitur, peculiariter amaſſe, incultum ante & ſpinetis horridum, ſed eccleſiolam ex antiquo habentem, ex opere forſitan Britannorum.

Wiſtanus puer regius.

Implebis & tu laude tua hujus paginulæ [b] partem", qui cœnobium idem illuſtras, felix puer Wiſtane, fili Wimundi, filii Wiclafii, regis Merciorum, & Elfledæ, filiæ Celuulphi, qui fuit patruus Kenelmi. Te, inquam, non tacebo, quem Berfertus cognatus nefarie interemit.

Berfertus tyrannus. Wiſtanus primo ſepultus Reopanduni. Wiſtanus Eoveſhamum tranſlatus.

Quapropter venerandæ reliquiæ levatæ parentum obſequio Rapendune locatæ ſunt, tunc temporis famoſo monaſterio. Nunc eſt villa comitis Ceſtrenſis, cujus gloria pro ſitu vetuſtatis exoleta, modo Eveſhamum (ut dixi) inhabitas.

Perſore fundavit & perfecit monaſterium tempore regis Ædgari Ægeluuardus, dux Dorſatenſis. Pag. 229.

Verum & illud, ut cetera, quanto ſuccubuerit detrimento miſerabile, plus ſui medietate diminutum.

Majuſculam portionem reges Eduardus & Gulielmus contulere Weſtmonaſterio.

Habentur hîc aliquanta felicis Edburgæ oſſa.

De epiſcopis Herefordenſibus.

Trans Sabrinam pene collimitatur Walenſibus civitas Hereford, non grandis, quæ tamen foſſatorum præruptorum ruinis oſtendat ſe aliquid magnum fuiſſe.

a E Cod. Seller. & Ed. Sav. *b E MS: Seller. & Ed. Sav.*

Hujus

Hujus à principio hi fuere epiſcopi, Putta, [a] Tirchel, Torhtere, Walſtod, Cuthbert, poſtea Cantuar: archiepiſcopus.

Sed & verſus iſti, nuper mihi viſi,

i. e. Cuthberti epiſcopi.

antiquitatem viri, quantumque anteceſſores ſuos honorificaverit, inſinuabunt, & ſi quid, ab eis ad ornatum domus dei cœptum, ipſe ſtudio ſuo perfecerit.

Hæc veneranda crucis Chriſti vexilla ſacratæ
Cœperat antiſtes venerandus, nomine Ualſtod,
Argenti atque auri fabricare monilibus amplis.
Sed quia cuncta cadunt mortalia tempore certo,
Ipſe opere in medio moriens è carne receſſit.
Aſt ego præfati ſucceſſor præſulis ipſe,
Pontificis, tribuente deo, qui munere fungor,
Quique gero certum Cuthbert de luce vocamen,
(1) Ocyus implevi omiſſum hoc opus ordine cœptum.

¶
Lelandus.

Hic Cuthbertus ſucceſſit Nothelino, archiepiſcopo Cant: coëgitque mag: ſynodum, conſilio Winfridi, cog: Bonifacii, archiepiſcopi Mogunt: & ope Ethelbaldi, regis Merc. Cujus decreta poſtea Bonifacio arch: per Kinebertum diac: ſuum miſit.

Hos verſus, ſed corruptos, alias legi in vetuſtiſſimo codice ſacrorum carminum Melduni, ſed ſine autoris nomine. Ego tamen non poſſum non attribuere Cuthberto, Hereford: epiſcopo.

(1) Gul: Meld: ſic legit, Omiſſum implevi quod cœperat ordine pulchro.

Item ſuper ſepulchrum anteceſſorum:

altique
Qui quondam extiterant famoſi, late per orbem,
[b] Corpora ſena tenet [c] horum, [d] hîc marmor obumbrans.
*
Tumbaque mirifico præſens fabricata decore
Deſuper exſculpto cohibet cum culmine tecta.
Hos ego Cuthbertus, ſacri ſucceſſor honoris, *
Incluſi tumulis, exornavique ſepulchris
[e] Pontifices. Ex his ternos ſacra infula cinxit,
Nomina ſunt quorum, Uualſtodus, Torhtere, Tirhtel.
Regulus eſt quartus Milfrith cum conjuge pulchra
Cuenburga; extitit è ſenis hæc ordine quinta.
Sextus præterea eſt [f] Oſhelmi filius Osfrith.

a Tirtel *Ed. Sav.* Tirhtel *Cod. Seller.* b *Aſteriſcus ponitur ſub hac voce, uti etiam ſub* tecta *paullo inferius.* c *Ita etiam in MS. Seller. Sed* hominum *pro* horum *in Ed. Sav.* d *Haud ſecus in MS. Seller. & Ed. Sav. Sed ſignum quoddam ſub* hîc *poſuit Lelandus, qui forſitan* hoc *maluit.* e *Colon mox poſt* ſepulchris *poſuit Savil. neque ullam diſtinctionem habet poſt* pontifices. *Atque ita in Cod. Sell.* f *Ita quoque in Cod. Sell.* Oſelini *in Ed. Sav,*

Leonegari episcopi cædes. Herefordia conflagravit. Robertus Lotharingus autor novæ baſilicæ Hereford: Robertus Lotharingus omnium artium peritiſſ: Robertus Lotharingus redegit Mariani hiſtoriam in epitomen. Pag. 230.

confeſſ:

Hunc tempore regis Eduuardi Grifin, rex Walenſium, urbe cremata, expulit ſede & vita.

Tempore Gulielmi Mag:

Non multo poſt accepit ſedem illam Robertus Lotharingus, qui ibi eccleſiam tereti ædificavit ſcemate, Aquenſem baſilicam pro modo imitatus ſuo, omnium liberalium artium peritiſſimus, abacum præcipue, & lunarem compotum, & cœleſtium curſum aſtrorum rimatus.] Lelandus. Sunt duo pulcherrima, juxta ac doctiſſima, volumina in monaſterio Ædmundoburgenſi Roberti Melundinenſis, epiſcopi Herefordenſis, ſuper ſententias, ſive de ſacramentis veteris teſtamenti. Hunc ego eſſe arbitror quem hîc Gul: Meld: Robertum Lotharingum vocat, eſtque Melundunum forſan op: Lotharingiæ. Hic Rob: Lothar: ut Gul: in hoc libro ſcribit, redegit Mariani Scotti hiſtoriam in epitomen.

ſ. Hereford.

Ornat epiſcopalem ſedem reliquiis ſuis rex & martyr Ethelbrichtus, apud Orientales Anglos natus & principatus. Hunc rex Merciorum Offà pro confirmatione (ut putabat) & provectu regni nullis extantibus cauſſis peremit, nefariam rem in procum filiæ machinatus. Invaſitque continuo, eo mortuo, regnum orientale.

ſ. Hereford:

In diœceſi præſulatus ſunt duo cœnobia, apud Scrobeſbiriam & Weneloch.

Scrobeſbirienſe recens eſt omnino à Rogero, comite de Monte Gomerico, conſtitutum. Ibi monachos locavit ex Sagio, anguſto prorſus victu & amictu.

Rogerus de Monte Gomerico reſtaurator Wenlochenſis monaſterii.

Apud Weneloch fuit antiquiſſima ſanctimonialium habitatio, ibique beatiſſ: Milburga, ſoror ſanctæ Mildridæ, neptis Pendæ, regis Merciorum, ex filio, vitam tranſegit, & ſita eſt. Sed locum omnino deſertum prædictus comes monachis Cluniacenſibus implevit.

Sepulchrum virginis clam erat novis advenis, omnibus videlicet vetuſtatis monumentis violentia hoſtium & temporum deletis, Noviter vero, dum, inchoata novi templi fabrica, quidam puer per pavimenta concitatius curſitaret, effracta mauſolei fovea, propalam corpus virginis fecit.

De epiſcopis Licitfeldenſibus.

Lichesfeld eſt villa exigua in pago Statfordenſi longe à frequentia urbium. Nemoroſa circa regio: rivulus aquæ propter fluit. Eccleſia anguſto ſitu erat, antiquorum virorum mediocritatem & abſtinentiam præferens.

Ibi ſanctiſſ: Cedda & ſedit & obiit.

Nam,

Wigorn: & Hereford:

Nam, præter duos epiſcopatus Merciorum, quos ſupra recenſui, tota reliqua provincia Merciorum & Lindisfarnorum primis annis Chriſtianitatis unum habuit epiſcopum, ſingulos ſingulis ſuccedentes, quorum hæc ſunt nomina: Duuma, Cellah, ambo de Scotia. Poſt hos Trumhere, natione Anglus, Jaruman, Cedda.

Tempore Theodori, archiepiſcopi Cantuar:

Sexuulpho duo ſucceſſerunt, Hedda apud Lichesfeld, Wilfrid apud Legreceſtriam. Leiceſtr: epiſcopatus.

Wilfrido vi hoſtilitatis ejecto, ambas tenuit parochias Hedda, & poſt eum Aldwine. Quo defuncto, tres facti ſunt epiſcopi in illa Diœceſi, Witta Licesfeldenſis, Totta Legreceſtrenſis, Ethead Dorceſtrenſis.

Aldulph, qui tempore Offæ regis accepit pallium. Aldulphus, archiepiſcopus Lichesfeldenſis.

Petrus, hic tempore regis Gul: Senioris, derelicta Lichesfeld, migravit in Ceſtram, quæ abeſt ab eo loco v. & xx. millibus. Ceſtra Legionum civitas dicitur, quod ibi emeriti Julianarum legionum reſedere. [a] Collimitatur aquilonalibus Britannis. Regio, ſarris, & maxime tritici, ut pleraque aquilonalium, jejuna & inops, pecorum & piſcium ferax. Incolæ lac & butyrum delitias habent, qui ditiores ſunt carnibus vivunt. Panem ordeaceum & ſiligineum pro magno amplectuntur. Tranſmittitur à Ceſtra Hiberniam, [b] revehuntur civitati neceſſaria, ut, quod minus natura ſoli habet, labor negotiantium apportet. Pag. 231.

In urbe fuit ex antiquo ſanctimonialium monaſterium, nunc per Hugonem, comitem Ceſtrenſem, monachis repletum.

Prædicatur ibi Werburga virgo, filia Wulpherii, regis Merciorum, & Ermenildæ, filiæ Sexburgæ, quæ fuit filia Annæ, regis Orientalium [c] Anglorum'', & uxor Erconberti, regis Cantuar: Werburga.

Werburga cœlibatum profeſſa in illa civitate plurimo temporum curriculo bonis emicuit virtutibus.

In eadem civitate (ut dixi) fecit Petrus epiſcopus ſedem in eccleſia S. [d] Petri, poſitis pauculis canonicis.

At vero ſucceſſor ejus Robertus iterum ſedem in Coventreiam [e] migravit. Erat [f] id in Dioceſi Ceſtrenſi cœnobium à magnificentiſſ: comite Leofrico [g] ex uxore Godiva conſtructum, tanto auri & argenti ſpectaculo, ut anguſti videren-

a Collimitur *MS.* *b* Revehunturque *Cod. Seller. & Ed. Sav.* *c E Cod. Sell. & Ed. Sav.* *d Ita etiam in Ed. Sav. At in Cod. Sell. pro* Petri *legitur* Johannis, *cum voce* notandum *in margine, ab eadem manu, ſcripta.* *e Non aliter quoque in Ed. Sav.* Migrare fecit *Cod. Sell:* *f Sic etiam in Cod. Sell.* Tò id *omittit Ed. Sav.* *g* Ex *pro* & *in MS. Lelandiano.*

tur ipſi parietes eccleſiarum theſaurorum receptaculis, miraculo porro viſentium oculis.

Robertus epiſcopus Conventuenſem eccleſiam ornamentis ſpoliat.

Ex una enim trabe quingentas marcas argenti corraſit, &c. Ibidem de ejus rapinis.

Coventreiæ habetur brachium Auguſtini magni, theca incluſum argentea, cernunturque in cœlatura hujuſmodi literæ: "Hoc brachium S. Auguſtini Egelnodus archiepiſcopus rediens à Roma emit centum talentis argenti, & talento auri."

Robertus epiſcopus Conventi ſepultus.

Ibi ergo jacet Robertus epiſcopus non ita infamis in omnibus. Nam & [a] jucundus & dapſilis, & magnarum apud Licetfeld ædificationum inchoator exſtitit.

Sepultura Leofrici & Godivæ.

In ambabus porticibus Coventreiæ jacent ædificatores loci, præcellentiſſimi conjuges.

De epiſcopis Legrecèſtrenſibus.

[Leiceſtriæ epiſcopi.]

Legraceſtre eſt civitas antiqua in mediterraneis [b] Anglis, cujus epiſcoporum ſolum nomina ponam, quia de ipſis nihil aliud ad nos manavit. Totta, Edbertus, Unwona, Werenbert, [c] Rethun, Aldred, Celred, Lewine. Hic tempore regis Edgari conjunxit epiſcopatus Lindisfarnorum, qui nunc dicitur Lincolnienſis & Legreceſtrenſium.

UnioLegreceſtrenſis & Dorceſtrenſis epiſcopatus.

Tempore Gul: Mag:

Ille [d] primis annis egregia meditatus apud Doreceſtram, & aliqua facere ingreſſus, noviſſime curam omnem & ſedem tranſtulit ad Lindocolniam civitatem unam ex populoſioribus Angliæ, emporium hominum terra marique venientium.

Ibi Remigius in honore dominæ matris fundatam eccleſiam multis canonicis implevit.

Remigius in provinc: Lindenſi.

Cœnobii Stouenſis origo.

Cœnobium monachorum apud S. Mariam de Stow ex novo fecit.

Remigius.

Bardenei cœnobium renovatum.

Alterum apud Bardeney ex veteri favore ſuo innovavit. Quod eo jucundius erat, quia ipſe pro exiguitate corporis pene portentum hominis videbatur.

Robertus Bloet, Remigii ſucceſſor.

Tranſlati monachi Stouenſes Egneſhamum.

Monachos enim, qui apud Stow fuerunt, vivens Egneſhamum tranſmigraverat.

Fuit antiquitus in Oxenfordenſi civitate monaſterium ſanctimonialium, in quo requieſcit Frideſuuida, virgo ſacratiſſima. Regis filia regis thoros deſpexit, integritatem ſuam domino Chriſto profeſſa. Pag. 234.

Ibi ergo femina, virginei triumphi compos, ſtatuit mona-

a *Ita etiam Cod. Sell.* Jocundus dicitur & delapſis [*pro* dapſilis] *Ed. Sav.* b *Haud ſecus quoque in Cod. Sell:* Angliæ *in Ed. Sav.* c Rechum *MS. Seller;* Betbum *Ed. Sav.* d *Remigius ſc. epiſcopus Dorceſtrenſis.*

ſterium,

ſterium, & ibidem diebus ſuis, ſponſo vocante, ſubivit fatum.

Tempore vero regis Egelredi, cum Dani, neci adjudicati, in monaſterium illud confugiſſent, pariter cum domibus inſatiabili ira Anglorum abſumpti ſunt.

Sed mox regis pœnitentia purgatum ſacrarium, reſtitutum monaſterium.

Noſtro tempore pauciſſimis ibi clericis, qui pro libito viverent, [a] reſiduis, locus ille datur à Rogero, Saresſbirienſi epiſcopo, Guimundo, excellentis literaturæ, & non aſpernandæ religionis canonico. Qui non inoperoſe commiſſo inſudans muneri, multos ibi canonicos regulariter victuros deo exhibuit.

Pagus Bedefordenſis continet abbatiam S. Albani.

Corpus ſacratiſſimum, quod diu in terræ pulvere jacuerat, rex Offa in ſcrinio collocatum erexit in lumina, baſilica pulcherrimi operis, & monachorum numeroſitate honoravit.

Id cœnobium nunquam omnino ruinæ patuit, ſed noſtra ætate per Paulum abbatem, agente Lanfranco archiepiſcopo, in ſummum auſpicium religionis evaſit.

In Hunttendunenſi pago ſunt Burch, & Ramſey, & Croiland.

Burch olim [b] Medehaſtede dicebatur. Sed poſtquam Kenulphus abbas locum muro [c] cinxit, à ſimilitudine urbis Burch vocatus eſt. Hîc beatiſſimus Adeluuoldus monaſterium conſtruxit, adeo elaboratis ſumptibus & ampliatis poſſeſſionibus, ut pene tota circa regio illi ſubjaceat. [Nunc Peterburch.]

Colunt & fovent relliquias in eo corporum ſuorum virgines eximiæ, Kinedrida & Kineſuuida, Pendæ regis filiæ. Ambæ ab infantia deo dicatæ nobile propoſitum [d] triverunt ad ſenium.

Sed junior non ſolius ſui contenta ſalute, etiam Offam ſponſum cœlibatui conſecravit. Is fuit rex Orientalium Anglorum.

Kineſuuidæ, cujus nuptias ſpreverat, monitu [e] edoctus amores mutare in melius, Romam cum Kenredo, rege Merciorum, & Egwino, Wictiorum antiſtite, ivit, ubi attonſus in monachum, terrenis ſuo tempore valefecit.

[f] Rex ſanctus Oſuualdus, cujus ibi brachium haberi dicunt nervis, cute, carne integrum, ab antiqua requietionis ſede furtim ſublatum.

Rameſienſis abbatiæ fuit ædificator S. Oſwaldus, archiepiſ-

a *Ita Cod. Sell. & Ed. Sav. non* reſiduus, *ut in MS. Lelandiano.* b *Lege* Medehamſtede. *Sic enim alibi. Nec aliter in Cod. Sell. & Ed. Sav.* c Erexit *MS. Sell. & Ed. Sav. non adeo recte, ut videtur.* d *Haud aliter quoque in Cod. Sell. At in Ed. Sav.* tenuerunt. e *Offa ſcilicet.* f Ornat ſodalitatem virginum (ut prædicant) rex ſanctus *&c. Cod. Sell. & Ed. Sav.*

copus

copus Ebor: cooperante Egelwino quodam, Orientalium Anglorum comite.

Sancto ergo favore propenſus cœnobium illud opulentiſſime [a] conſtruxit" in paluſtri quadam uligine ſitum.

[Nunc Soham.] Felix ibi, Orientalium Anglorum epiſcopus primus, de Seham, juſſu comitis, aſportatus, jacet. Sed & duo germani, Egelredus & Egelbrichtus, quos filios patrui ſui Egbritus, rex Cantuariorum, in ſpem regni adoleſcere metuens, aliquandiu circa ſe habitos tandem ab aulæ frequentia removit, contuitum ſuum eis invidens, &c. Ut à Thunre, miniſtro Egberti regis, pugione confoſſi fuerint.

Pag. 233. Ipſe rex pœnitens cædis, ſorori puerorum partem prægrandem Thanati ad monaſterium delegavit ædificandum pro piaculo interfectoris & interfectorum.

Locus erat ſepulchri ſanctorum in Orientali Anglia, cujus nomen [b] excidit. Quapropter comes provinciæ Egelwinus de obſcura levatos eccleſia celebri pompa Rameſiam perduxit.

Jacet Ivo Perſa epiſcopus. Is quondam pertæſus delitiarum, quas illi ampliſſimus epiſcopatus adminiſtrabat, reliquit clam ſuis omnia, peregrinationem longiſſimam, tribus tantum ſociis comitantibus, aggreſſus. Multorum ergo annorum [c] iter" permenſus, & ruſticum ſe eſſe habitu pannoſo videntibus ementitus, Angliam tandem adnavigavit. Delectatuſque admodum ignotæ linguæ barbaric, quod quaſi fatuus ab omnibus rideretur, in lutoſa provincia ſubſtitit, ibique vitam ſuam, quanta fuit, exegit, &c. Ut S. Ivo cuidam ruſtico in ſomnis locum ſepulchri ſui oſtenderit.

Perrectum eſt igitur, & ſepulchrum quæſitum, inventum, apertum, &c. Quo modo fons ibidem in loco mauſoléi eruperit.

Croyland eſt una inſularum jacentium in illo tractu orientalium ſtagnorum, quæ à meditullio terræ orientia, & per centum & eo amplius milia fluentia in mare cum multis & magnis [d] fluminibus" impetu ſuo præcipitantur.

Hìc Guthlacus, non dejecta ſtirpe oriundus, ephœbus, ſpreto armorum uſu, quo pollebat, cum eſſet xxv. annorum, ſolitariam vitam ingreſſus, xv. [e] deguit annis.

Meritis quoque ejus datur, quod, ad corpus ejus ædificato monaſterio, inter tot bellorum turbines, inter tot temporum volubilitates, nullam ærumnam, vel detrimentum ſui locus ille perſenſerit.

Corpus S. Neoti Crolandiam tranſlatum. Acceſſit & novus hoſpes, ſed vetus, apud [f] deum patronus S. Neotus, qui quondam beatiſſimi Erconwaldi diſcipulus

a E MS. Sell. & Ed. Sav. *b Ita etiam in Cod Sell. Sed* Eaſtreia *pro* excidit *in Ed. Sav.* *c E Cod. Sell. & Ed. Sav.* *d E MS. Seller: & Ed. Sav.* *e Ita etiam Cod. Sell. & Ed. Sav. Notantque aliquot Grammatici.* *f* Dominum *Ed. Sav.*

apud

r
apud Einulpheſbiri maxima ſemper veneratione habitus eſt. Sed illinc pro Danorum incurſione ſublatus & deportatus, ut ego accepi, Croilandiam.

Waldephus is eſt amplæ proſapiæ comes, filius Siuardi, magnificentiſſimi Northumbrorum comitis. Hic ab Gulielmo Seniore pro cujuſdam conſpirationis in ſe factæ ſuſpitione comprehenſus, diuque in vinculis tentus, ultimo capite ſpoliatus eſt, & apud Croland ſepultus. Ualdephus comes pro martyre habitus.

Heli, ſtagnenſium inſularum maxima, ab anguillarum copia ita dicta.

Denique & illorum & omnis pene amnicorum piſcium generis tanta eſt copia, ut ſit advenis miraculo, indigenis pro illorum admiratione ludibrio. Nec minor [a] aquaticarum volucrum vilitas, ut pro uno aſſe de utroque cibo quinque homines, & eo amplius, non ſolum famem pellant, ſed & ſatietatem expleant.

Ibi feliciſſima domina Etheldrida prima monaſterium ſtatuit ancillarum dei. Poſt eam Sexburga, ſoror ejus, uxor Ercomberti, regis Cantuar: & mater ſanctiſſ: virginis Ercongotæ, in eodem loco ſub religione & nomine abbatiſſæ conſenuit.

Illi ſucceſſit in regimine altera ejus filia Ermenilda, quæ fuit uxor Wulpherii, regis Merciorum, & mater Werburgæ virginis. Hæ tres continuatis ſucceſſionibus abbatiſſæ fuerunt, habueruntque ſucceſſivis temporibus multas & regiminis & religionis imitatrices uſque ad tempora Danorum, qui & in ipſas paludes irruentes, habitatricibus effugatis, habitacula ſubruerunt. Pag. 234.

Sed non diu ſolitudo loci ſacratiſſimi duravit, annitentibus & rege Angliæ & provincialibus.

Poſiti ergo ad tempus clerici, qui ſacra divina frequentarent.

Adeluuoldus epiſcopus ſanctus, extruſis clericis, monachos induxit, contulitque ibi magna, & quanta quis miretur prædia, omnia ex ſuo mercatus.

Brithnodus, ibi ab Ethelwoldo abbas conſtitutus, tranſtulit ad cœnobium corpus Witburgæ, ſororis Sanctæ Etheldridæ. Jacebat ad hoc tempus illa in rure ignobili, in quo ipſa pluribus annis cœlebs, & ciborum continens, vitam tranſegerat.

Non enim inſula tunc niſi navigio adiri poterat. Sed noſtra ætas ſolertior vicit naturam, aggeribuſque jactis in paludem tramitem terreſtrem præbuit, & inſulam pedibus acceſſibilem fecit. Terreſtris hæc ſemita facta circa tempora Gulielmi 1[i].

Habuit ergo hoc cœnobium abbates uſque ad nonum annum Henrici regis. Tunc enim, quia Lincolnienſis epiſcopatus diœceſis nimium protendebatur, conſilium habitum eſt, ut apud

[a] Aquaticum *MS.*

Heli

Heli conſtitueretur epiſcopus, haberetque pagum Grantebrigenſem.

Ego accepi, epiſcopum Lincolnienſem donatum fuiſſe à rege maneriis de Bukden & ik Spaldwelle.

Et, ne Lincolnienſis ſumptus ſuos imminutos quereretur, dedit regia liberalitas ex alieno villam Helienſem, Spallinges vocatam, quæ epiſcopi damnum ſarciret.

Intronizatus eſt ergo ibi Herveus quidam, qui fuerat Bancornenſis epiſcopus, dimiſeratque [a] ſedem" ſpe majorum divitiarum, cauſatus quod ſibi & Walenſibus [b] vicinis non conveniret.

In ejus (Helienſis dico epiſcopi) parochia eſt Thorney cœnobium. Thorneia ulterior ſcripto, & contractior ſpatio, ſed prior laudum titulo, paradiſi ſimulachrum, quod amœnitate jam cœlos ipſos imaginetur.

Thorney propter condenſitatem dumorum vocata.

At vero Ethelwoldus vepres extirpari, ſpinas ſarciri juſſit, jam à principio epiſcopatus meditatus, omnibus mundi omiſſis, heremiticam exercere ibi vitam. Libabatque, ut poterat, futuræ vitæ primitias diebus quadraginta in remotiſſima, quam ipſe conſtruxerat, eccleſia, ſolus Deo vacans.

Corpora vero Sanctorum, qui olim in illa heremo diverſati fuiſſent, nec non & aliorum per Angliam, tot advexit, ut omnes anguli pene eccleſiæ pleni ſint. Quorum nomina ſcribere ultro refugio, quia barbarum quiddam ſtridunt.

Benedictus, cog: Biſcop, abbas Wirenſis, Spinariam tranſlatus.

Solum Benedictum propalare auſim, qui Bedæ nutritius & abbas fuit. Hujus ergo corpus, magno coëmptum pretio, Ætheluuoldus Thorneiam advexit, & obſcurioribus ſanctis luciſluum jubar invexit.

Pag. 235.

Ex prologo Itinerarii, quod ſcripſit Gul: Meldunenſis, de laborioſa Joannis abbatis Meldun: profectione verſus Romam.

Novella Hiſtoria Gul: Meld: de Henrico filio Matildis Auguſtæ. Gul: Meldun abbatis nomen neglexit.

Jam vero in Novella Hiſtoria diligenter ad hoc noſtra vigilavit oratio.

Ingenuarum mentium (niſi me nimius mei amor fallit) experimento, ut ſocio noſtro cederemus in abbatia ſuſcipienda, qua levi negotio plus quam ſemel potiri potuiſſemus.

Ex Itinerario.

Scoram portus.

Ad portum, qui Scoram appellatur, decem milliariis à S. Lewis Pancratio navem ingreſſi.

Lelandus. Gul: Meldun: non fuit in hoc itinere comes Joannis abbatis, ſed quidam Petrus, natione Biturix monachus ejuſdem cœnobii, & poſt Joannem abbas, à quo Gul: inſtructus itinerarium ſcripſit, multis plane rebus memorabilibus refertum.

a *Deeſt in Cod. Sell. & Ed. Sav.* b *Non aliter etiam in Cod. Sell. Deeſt autem* vicinis *in Ed. Sav.*

 Ex

Ex primo libro Gulielmi Meldunenſis, quem de vita S. Patritii ad monachos Gleſſoburgenſes ſcripſit.

Pag. 236.

Hunc librum inveni apud canonicos Chriſticolas de Twinham, ſive Medimnenſes, in provincia Avoniæ littoralis.

Avus ejus Potitus preſbyter, pater Calpurnius diaconus Romanorum morem, qui tunc temporis in Britannia potentes erant, in vocabulorum decore tenuere. Mater porro Conches, filia Ocmis, & ſoror Liupida (ui) barbariem Britan: ſonant. Nec minus ipſe, (Patrit.) Succet cog: à patriæ appellationis more degenerare potuit. Natus haud procul à mari, per quod in Hiberniam tranſmittitur. Locus exortus Banauen vicus in Taberniæ campo, ex metatione tabernaculorum Romanorum, ut conſtans, nec à vero diſſimilis, fama eſt, tale nomen ſortito. Oſtenditur lapis puerperii conſcius, in quo connixa mater ſobolem effudit in lucem. Magna in diem modernum accolarum circa lapidem frequentia.

alias Lupida.

Patricius cog: Succet.

Jam vero in ſortem Chriſti regenerandus puerulus exhibitus eſt viro ſancto, cui Gornias nomen.

De baſilica loquens fabricata eo loco, ubi baptizatus erat S. Patritius.

Aiunt, qui viderunt, ad altaris partem dexteram fontem eſſe quadratum, in crucis modum vitreis undis perlucidum, cujus hauſtu nihil jucundius intuitu, nihil purius.

Fons miraculo ortus, in quo Patritius baptizatus fuit.

In Banauen igitur vico, qui & Nenchor, (Nantchor.) educatus ſanctiſſ: ut par erat, diſciplina, & in ephebum, ævo creſcente, provectus, religioni parentum non defuit.

Banauen vicus, alias Nenchor dictus.

Aſſiſtit ipſe ſermoni meo aſtipulator idoneus his verbis in confeſſione ſua.

Gul: Meld: frequenter citat librum Patritii de confeſſione, in quo res à ſe geſtas, & vitam ſuam ſcripſit.

Habebat ſororem, ut ante dixi, Lupidam, venerabilium poſthæc meritorum feminam, cujus nunc reliquiæ pauſant in Ardmacha, urbe Hiber: præcipua.

Cum enim Hibernienſium claſſis, prædæ allecta facilitate, Britanniam, more ſuo, adnavigaſſet, inter ceteros captivos & Patritium, jam XVI^{m}. annorum adoleſcentulum, abduxit.

Patritius à Scottis Hibernienſibus, qui littus Britanniæ à Circio infeſtabant, captus.

Ipſe certe in confeſſione cauſſam captivitatis adſcribit peccatis populi & ſuis.

Latrunculorum ergo præda factus Patritius veniit in ſervum, trans aquilonares remotioris Hiberniæ partes diſtractus.

alias Miluc. Comparavit regionis illius regulus Milcu, filius Boin, pro paucorum nummorum commercio ingenuo potitus, & ſuperbus ſpolio. Denique, ut ſplendorem natalium ejus obfuſcaret, ſubulcum inſtituit.

Ut invento thezauro Patritius ſe à ſervitute redemerit.

f. Miluc.

Patritius manumiſſus. Ille, metalli fulgore perſtrictus oculos, ſimul & pondere captus, ſe exorabilem præbuit, & adoleſcentem manumiſſum ſervituti emancipavit.

Patritii reditus in Britan: Felicibus ergo ventis in altum provecti, poſt triduum continentem attingebant, &c. De erroribus Patritii per deſerta loca.

Octavo ergo & xx°. poſtquam appulerat die poſt errores multivagos, quos devius ſecutus inciderat, Patritius terram habitalem vidit. Sed nec longum viſu lætatus eſt, paulo poſt iterum à prædonibus interceptus, & abductus.

Sexageſimus poſtea dies vidit Patritium ab omni captivitatis injuria exemptum.

Ita mag: laboribus perfunctus, tandem in patriam, tandem in domum paternam receptui cecinit.

Patritius Sancti Germani diſcipulus. Cujus diſciplinatui duobus de viginti annis non ſegniter inſud . . . ſcripturarum divinarum lectione quicquid deerat plenitudini . . . . . ſcientiæ.

Germano

Patritius, Segetio comitatus, Romam petit. Miſſus cum eo ab epiſcopo Segetius preſbyter ſpetioſiorem fecit com . . . .

Invenit gratiam in conſpectu domini Papæ. Is erat Cæleſtinus . . . . . incarnat. ccccxxii°. papatum ingreſſus. Ab eo Patritius Hiberniam . . . . . gelii miſſus, datus eſt illis gentibus doctor & apoſtolus.

Pag. 237. Idem ſane Cæleſtinus paulo ante Palladium quendam Hiberniam ad prædicandum miſerat; ut vero autor eſt Beda anno domini ccccxxx°. &c. ut Palladius, pertæſus barbariei, reverſus ſit in Britanniam, ubi mortuus eſt.

Unde colligitur, Patritium eodem anno, quo Palladium, vel certe ſequenti, Hiberniam miſſum, quia non ultra novem annos Cæleſtinus protendit pontificatum.

ſup. Hiberniæ.

Et hæc Gul: Meld: ex libro Confeſſionis Patritii decerpſit. Patritius in vinculis. Nec non & præmia dabam regibus, & filiis eorum, qui, propter ſecuritatem meam, mecum ambulabant. Sed tamen ipſi me avidiſſime volebant interficere, & quicquid invenerunt nobiſcum rapuerunt, & me ferro vinxerunt. Quartodecimo autem die abſolvit me dominus de poteſtate eorum.

Ex 2°. libro de vita Patritii.

De puero Hunna nomine, in Temoria, regione Hiberniæ, in qua regnum erat Loëgarii, qui nullo modo à Patritio abeſſe voluit.

Eum

Eum & dignatus eſt lecto, & inſignivit Benigni vocabulo. Juſſit ergo baptizatum in currum ſuum levari, pronuntians illum futurum heredem regni ſui. Hic eſt Benignus, qui ſepultus eſt Gleſſoburgi.

Unus erat id temporis ex Britannorum regibus, dubium an adhuc paganus, certe ferocitate deterrimus, nomine Ceretícus. Is animum ſancti multis conficiebat angoribus hac, quæ ſequitur, cauſſa. Crebris enim, ut ſupra dixi, conflictibus Britanni & Scotti ſumma vi utrinque decertabant, &, ut ſunt incerta bellorum, modo illis, modo his vincentibus, prædæ inſignes agebantur. Hinc fiebat, ut Hiberni captivi, qui cecidiſſent in ſortem Ceretici, miſeris excruciati modis, anticiparent mortem ſuppliciis. Hanc cum in omnes exerceret carnificinam, tum maxime in eos, quos Patritius baptizaſſet, totam fatigabat ſævitiam, ſæpius infrendens, quod homo Britannus Britannorum inimicis prædicaret verba ſalutis &c. Ut Patritius Cereticum tantæ crudelitatis admonuerit.

De Maguilio quodam potenti homine Hiberniæ, ad fidem converſo prædicatione & miraculis Patritii.

Maguilius autem, involucris mundi expeditus, ad mare contendit. Ibi, ut juſſum erat, navi conſcenſa, regente obedientia, cui parebat, felicibus auris in Mevaniam inſulam evectus, duos epiſcopos, aſſidentes littori, miraculo ſui perculit.

ſ. epiſcopi

Qui mirati ſimul & miſerati hominem, marinis jactatum periculis, ſimul & compeditum, de profundo levatum aſciſcunt, menſæ participant hoſpitio, ubi & eorum charitate confotus, & dei gratia adjutus, ita in bonum brevi convaluit, ut

ſ. à compedibus.

non ſolum divinitus expeditus, ſed & epiſcopus factus, religioſam ſui memoriam uſque hodie inſulanis reliquerit.

Rex Britonum, Muneſſam nomine, filiam unicam, cui ætatis maturitas, & ſpetioſitas formæ ſuffragabatur, nuptum dare volebat, &c. Ut illa nullis minis adduci potuerit ad nuptias, quamvis adhuc pagana, utque parentes Patricium de hac re conſuluerint, qui ſtatim puellam baptizavit. Quo facto, paulo poſt obiit virgo.

De talibus quippe (ſignis & miraculis) ſexaginta ſex libros compegit antiquitas, ſicut ea exercebat per ſingulas regiones.

Finis 2i. libri.

Nunc ad ejus in patriam gratioſum reditum, & ad cœlum glorioſum tranſitum, dirigam mentem & ſtilum.

Lelandus.

Pollicetur hîc Gulielmus ſcripturum ſe de reditu Patritii in Britanniam. Sed hactenus in nullo exemplari de reditu ſcriptum aliquid vidi, neſcio an quod ille opus forſan imper-

fectum reliquerit, an quod codices, in quos incidi, mutili fuerint, quorum duos Gleſſoburgi inveni, ubi Patritium prædicant monachi ſepultum eſſe, reclamante hoc diſticho, ex Bedæ (niſi fallor) epigrammatibus deſumpto :

"Calpurnius genuit iſtum, alma Britannia miſit,
"Gallia nutrivit, tenet artus Scottia felix."

Pag. 238.

Arbitror hîc numerum annorum à capite ad calcem confuſum & male certum eſſe, quia vetus codex in unoquoque capite treis numeros diverſos referebat, è quibus unus per litteras ſcriptus erat more apud doctos uſitato.

Ex Chronico Mariani Scotti, quod ſic incipit : "In principio Olympiadis "centeſimæ nonageſimæ primæ."

Anno D. 394. S. Patritius naſcitur in Britannia ex patre Calprun nomine, qui preſbyter fuit, filius diaconi nomine Fodit. Mater autem erat Patricii Conches, ſoror S. Martini de Gallia. Patritius in baptiſmo dictus eſt Sucat, à S. Germano Magonius, à Cæleſtino papa Patritius, id eſt, pater civium.

Anno D. 477.

Hengſt & Hors cum Virtigerno, Britonum rege, in loco, qui dicitur Egeleſthorp, pugnavere, & licet in ea pugna Hors occiſus eſſet, Hengſt victoriam habuit, & poſt hæc cum filio ſuo Eſc regnare cœpit.

Anno D. 479. Hengſt & Hetſc in loco, qui dicitur Crecanford, cum Britonibus prœlium commiſere, & ex eis 4. milia virorum in ore gladii peremere ; reliqui Cantiam penitus dimiſere, & cum magno metu Londoniam fugere.

Anno D. 487. Hengſt & Æſc cum Britonibus prope Wippedesfleot, i. e. Wippidi tranatorium, pugnaverunt, & 12. duces exercitus cum multis aliis occiderunt ; cum unus tantum miles, cui nomen Wipped erat, ex ſuis in acie corruit.

Anno D. 499. Elle, & ejus tres filii Cymen, Pleucing, & Ciſſa, cum tribus navibus in Britanniam venere, & in loco, qui vocatur Chimeneſora, ſuas naves appulere, ibique Britones multos occidere, & ceteros in ſylvam, quæ Andredeſige nominatur, fugavere. Andredeſualde ſylva.

Anno D. 507. Elle cum Britonibus prope Mearcredeſburnan, hoc eſt, rivum Mearcredi, pugnans, multos ex eis occidit, & ceteros fugavit.

Anno D. 510. Hengſt, poſtquam regnum Cantuar: XXXIIII. annis ſtrenuiſſime rexiſſet, vitæ finem fecit, cui ſucceſſit Æſca filius ſuus, & XXIIII. annis regnavit.

Anno D. 513. S. Patritius, Hiberniæ archiepiſcopus, annorum 122m. beatiſſ: fine quievit.

Ælle & Ciſſa, filius ſuus, Andredeceſtre poſt longam obſeſſionem

ſeſſionem fregerunt, & ejus habitatores à parvo uſque ad minimum peremerunt.

Anno D. 530. Cerdic & ſuus filius Kinrik regem Brittonum Natanleod, & quinque milia virorum, in ore gladii peremerunt, à cujus nomine illa regio uſque ad Cherdicesford Natanleod [a] tranſit vocabulum.

Anno D. 549. Cerdic [b] & Kinric quarta vice in loco, qui dicitur Cerdiceſleage, pugnaverunt cum Britonibus.

Anno D. 566. Withgar, nepos Cerdici, regis Occidentalium Sax: mortem obiit, & in Withgarebrig, i. e. in civitate Withgari, ſepultus eſt.

Hic [c] ex reginis ſex filios, Addam, Bælricum, Theodricum, Æthelricum, Theodherum, Oſmerum, & ſex habuit ex pellicibus, Occ, Alricum, Eccam, Oſwold, Sogor, Sogetherum. Pag. 239. Cerdicii numeroſa proles.

Anno D. 574. Kinric, rex Occident: Sax: in loco, qui Seraſbirig nominatur, cum Brittonibus dimicavit, eoſque fugavit. Seraſbirig.

Anno D. 578. Kinric & Ceaulin apud Beranbirig Britonibus bellum intulerunt, & eos fugaverunt.

Anno D. 590. Ethelbrigt, rex Cantuar: dum regi Occidentalium Saxonum Ceaulino, & Cuthæ, ejus filio, bellum inferret, ab eis in Cantiam eſt fugatus, duobus ejus ducibus, Oſlauo & Cnebbano, in Wippandune trucidatis.

Anno D. 599. rex Occidenta: Sax: Ceaulin & filius ſuus Cuthwine in loco, qui vocatur Deorham, cum Brittonibus pugnaverunt, & eorum tres reges, Conmaiel, Condidan, & Farnmeil, cum multis aliis, trucidavere; illiſque tres civitates, videlicet Gleauceſter, Cirenceſter, & Bathanceſter, abſtulerunt.

Anno D. 606. in loco, qui dicitur Fethanleah, Ceaulin, rex Occid: Sax: & filius ejus Cutha cum Britonibus certavere. In quo certamine inter confertiſſimos Cutha fortiter dimicans ruit. Rex autem Ceaulin victoriam habuit. Cuthæ cædes.

ſup. Auguſtinus

Anno 620. Qui regio fultus adminiculo eccleſiam, inibi antiquo Ro. fidelium factam opere, recnperavit, & in nomine S. Salvatoris ſacravit.

Anno D. 635. Kinegils & filius ſuus Cuuichelin in Beandune aciem contra Britones direxere, & pugnantes duo M. 46. ex eis interemere.

a Lege traxit *ex præſtantiſſimo codice Mariani Scotti in Bibl. Bodl. NE. F.* 10. 5. *Nec aliter apud Florentium Wigornienſem, qui pleraque ſua è Mariano ſurripuit. b E MS. Bodl. & Flor. Wigorn: c Hæc non de Cerdicio, ſed de Ida (qui anno* 569. *in provincia Berniciorum regnum ſuſcepit, &* 12. *annis regnavit) intelligenda, ſi ſequamur MS. Bodl. & Flor. Wig. Et quidem in utroque ſub anno* 569. *occurrunt, nec dubito quin ita ſe habuerint in Cod. Lelandiano.*

Anno

Anno D. 651. Weſtſaxonum reges Kinegils & Cwichelin ſuus filius cum rege Merciorum Penda juxta Cirenceſtre pugnavere, & poſtea facta pace diſceſſere.

Anno D. 658. Cuichelin, regis Kynegilſi filius, in civitate Dorcic à Birino epiſcopo baptizatur, & eodem anno defungitur.

Anno D. 660. Birinus epiſcopus Cuthredum, Cuithelini regis filium, baptizavit in civitate Dorcic.

Eodem anno Felix accepit epiſcopalem ſedem in Dunwic.

Anno D. 697. Wulfhere, rex Merciorum, & Eſcwine, rex Weſtſax: in loco, qui dicitur Byndanheafd, pugnaverunt.

Anno eodem. Offenſus autem [a] Wilfrido, Merciorum epiſcopo, per meritum cujuſdam inobedientiæ Theodorus archiepiſcopus, eum de epiſcopatu depoſuit, & in loco ejus Saxuulfum epiſcopum ordinavit, conſtructorem & abbatem monaſterii, quod dicitur Burg, in regione Girviorum. Depoſitus vero Wilfrith ad monaſterium ſuum Bearuwe rediit, ibique in opt: vitam converſatione finivit.

Forſan Winfrid legendum.

ſup. Ceaddæ, epiſcopo Merc.

Pag. 240. De Bearuwe ſic ſcribit in anno 691. Cui rex etiam Wulfhere terram quinquaginta familiarum ad conſtruendum monaſterium in loco, qui dicitur Ad Bearuwe, donavit.

Erkenuualdus. Fridcuoldus ſubregulus. Oſher ſubregulus.

Hic [b] fecit duo monaſteria, unum ſibi, alterum ſorori. Suum Certeſey dicitur, quod adminiculo Fridewoldi ſubreguli opulentia rerum & monachis implevit.

Anno D. 702. & anno 6. Ethelredi, regis Merc: Oſhere ſubregulus, licentia præſtantiſſ: regis Merc: domini ſui Æthelredi, terram triginta manentium in loco, qui dicitur Rippel, Frithuualdo, monacho Winfridi epiſcopi, cujus ſupra meminimus, dedit, ut ibidem eccleſiaſticæ converſationis normam exerceret.

Winfridus hic ante fuerat Ceaddæ diaconus.

Guthlacus. Anno D. 719. Rippandune monaſterium adiit, ibique ſub abbatiſſa, nomine Alftrytha, tonſuram, & clericalem habitum, ſuſcepit.

Anno D. 727. Alchfrid, rex Nordanhumbrorum, in Drifelda XIX. Cal: Januar: defunctus eſt, anno regni ſui 20°. nec dum impleto.

Anno D. 731. S. Aldelmus obiit.

Anno D. 759. epiſcopus Sciréburnenſis eccleſiæ Fortherus, & Frithogytha, Occidentalium Sax: regina, Romam perrexerunt.

Anno D. 776. Dorubernia igne conſumpta eſt.

[a] Winfrido *MS. Bodl. & Flor. Wig.*, *Nec aliter paullo inferius. Recte proinde* Winfrid *conjecit Lelandus in notula ſua marginali.* [b] *Erkenualdus ſc. Orientalium Saxonum epiſcopus.*

Anno D. 796. Merci & Cantuarienſes pugnaverunt apud Ottanford. Ottanforda.

Anno D. 800. Kynewulfus, rex Weſtſax: & Offa, rex Merc: propter Beneſingtun grave geſſerunt prœlium; ſed Offa victor exiſtens, eandem villam cepit, & poſſedit.

Anno D. 801. Higbaldus pro Kineuulfo apud Soccabirig Lindisfarnæ epiſcopus conſecratur.

Anno D. 807. In loco, qui lingua Anglorum Cealchyce dicitur, litigioſa facta eſt ſynodus, & idcirco modicam portionem ſuæ parochiæ archiepiſcopus amiſit [a] Jambertus.

Anno D. 810. Synodus apud Pincanhale in Nordanhumbria 4. No: Septembr: celebratur.

Anno D. 816. Rex Northumbrorum Æthelredus 3. Cal: Maii à ſuis interficitur, unde Ceolwulfus, Lindisfarnenſis epiſcopus, & Edboldus [b] antiſtes de regno illo exierunt. Edboldus epiſcopus.

Anno D. 834. [c] Wulfredus, Doruvernenſis archiepiſcopus, & Wibertus, Scireburn: eccleſiæ præſul, Ro: perrexerunt.

Anno D. 835. Ecbertus, rex Weſtſax: Occidentales Britones ab orientali eorum termino ad occidentalem devaſtavit.

Anno D. 845. Britones in loco, qui dicitur Gavelford, à Domnanienſibus cæſi ſunt. Gavelforde.

In anno 849. Cui [d] etiam rex Ecbrightus filium ſuum commendavit Athelwulfum literis ſacris erudiendum.

Anno D. 854. Danici piratæ inhiatores prædæ Scepege deprædati ſunt. Pag. 241.

Anno D. 855. Ecbrightus, rex Weſtſax: apud Carrum cum xxxv. navibus piratarum pugnavit, ſed, ſtrage mag: facta, Dani potiti ſunt victoria.

[e] * Anno D. 862. Athulfus, rex Occident: Sax: apud Carrum cum triginta quinque navibus Danorum commiſit prœlium; ſed Sax: Danica vicit fortuna. Carrum.

Anno D. 867. Dux Eanulfus cum Sumerſetenſibus, & Ealhſtanus epiſcopus Scireburnenſis, & dux Oſricus cum Dorſetenſibus, ad oſtium flu: Pedridan, cum Danico exercitu pugnantes, & ex eis non modicam ſtragem dantes, victoriæ palmam ſunt adepti. Pedridan flu:

Anno D. 871. Angulſaxonum rex Alfredus in illo pago, qui nominatur Barrocſhire, naſcitur.

Ibidem. Mater quoque ejuſdem Oſburh nominabatur, religioſa nimirum femina, nobilis ingenio, nobilis & genere,

a Jainbertus *in MS. Bodl. & Flor. Wig.* *b* *Ita & MS. Bodl. non* antiſtites, *ut apud Flor. Wig.* *c* *Sic, cum duob. punctis ſub* u. *Et quidem ſine* u *in MS. Bodl. Flor. tamen Wig.* u *retinet.* *d* *Id eſt, Helmſtano, præſuli Wintonienſis eccleſiæ.* *e* *Aſteriſcus iſte eſt à manu Lelandi.*

quæ erat filia Oſlac, famoſi pincernæ regis Adelwulfi. qui Oſlac Gothus erat natione. Ortus enim erat de Gothis & Jutis, de ſemine ſcilicet Stuf & Withgar, duorum fratrum, & etiam comitum, qui, accepta poteſtate Vectæ inſulæ ab avunculo ſuo Cerdic rege, & Cynric filio ſuo, conſobrino eorum, paucos Britones ejuſdem inſulæ accolas, quos in ea invenire potuerunt, in loco, qui dicitur Withgaraburh, occiderunt. Ceteri enim accolæ ejuſdem inſulæ ante aut occiſi ſunt, aut exules aufugerant.

Anno D. 873. Ceorl, Domnaniæ comes, contra paganos pugnavit in loco, qui dicitur Wicganberh, & Chriſtiani victoriam habuerunt.

Eodem anno Ethelwulfus, Weſtſax: rex, & filius ſuus Ethelbaldus cum omni exercitu in loco, qui dicitur Aclea, i. e. in campulo quercus, diutiſſime pugnaverunt, &c. Ut Sax: inauditam Danorum ſtragem fecerint. [Ut opinor, Aucland.]

Anno 875. Alhere comes cum Cantuar: & [a] Huda cum Suthregiis contra paganorum exercitum in inſula, quæ Saxonice dicitur Teneit, Britannice Ruim, animoſe & acriter belligeraverunt, &c. Ut tandem uterque comes occubuerit.

ſup: Æthelſuidam.

Eodem anno. Athelwulfus rex poſt paſcha filiam ſuam Burhredo, regi Merc: in villa regia, quæ dicitur Cippanham, nuptiis regaliter factis, ad reginam dedit.

Anno D. 890. Venerabilis rex Alfredus, [b] ſecundarii tamen tunc ordine fretus, uxorem de Mercia, nobilem ſcilicet genere, filiam Ethelredi, Gainorum comitis, qui cognominabatur Mucil, [c] ſubaravit & duxit. Cujus feminæ mater Eadburh nominabatur de regali genere Merc: regis.

Pag. 242. Eodem anno. Prædictus Paganorum exercitus Nordamhumbros relinquens, in Merciam venit, & Snotingaham adiit, quod Britannice Tygguocobauc interpretatur, Latine autem ſpeluncarum domus, & in illo loco eodem anno hyemaverunt.

Ibidem de Alfredo, in quadam Cornubiæ ecclesia orante.] In qua S. Gueriir requieſcit, S. etiam Neotus pauſat.

Ibidem. Erant enim Saxones maxima ex parte in uno anno octo contra paganos prœliis populariter attriti.

Ibidem de Alfredo rege. Contra univerſum paganorum in monte, qui dicitur Wiltune, qui eſt in meridiana ripa fluminis

a Ita cum duob. punctis ſub u *in Autographo Lelandiano.* Huda *tamen in MS: Bodl. & Flor. Wig:* *b Secundarius, qui ſecundum obtinet locum. Alfredus nempe licet puer in Regem unctus à Leone PP. fratribus tamen ejus natu majoribus adhuc ſuperſtitibus imperare noluerat, ſecundo poſt fratrem pro tempore regnantem loco contentus. Videſis Du-Freſnii Gloſſ. voc.* SECUNDARIUS. *c Id eſt, arrhabone ſibi deſponſavit. Rectius proinde* ſubarravit, *ut plane legitur in MS. Bodlej.*

Guilou,

Guilou, de quo flu: tota illa paga nominatur, cum paucis, & nimium inæquali numero, acerrime belligeravit.

Anno D. 898. Paganorum exercitus nocte de Grantebrige exiens, caſtellum, quod dicitur Waram, intravit. Ubi monaſterium Sanctimonialium inter duo flumina Frauii & Trentæ, & in paga, quæ Sax: dicitur [a] Ðornſeta, tutiſſimo ſitu terrarum ſitum eſt, niſi ab occidentali parte tantummodo, ubi contigua terra.

Ibidem de paganorum exercitu. Verſuſque inde alium locum, qui Sax: Exanceſtre, Latine civitas Exæ, dicitur, quæ in orientali ripa flu: ejuſdem ſita eſt prope mare meridianum, quod interluit Galliam Britanniamque, inopinate adiit.

Anno D. 900. Frater Hynguari & Halfdene cum 23. navibus de Demetica regione, in qua hyemaverat, poſt multas ibi Chriſtianorum ſtrages factas, ad Domnaniam enavigavit, ibique à miniſtris regis cum mille ducentis infelici exitu perperam agens occiſus eſt ante arcem Tinuit, quia in eadem arce multi miniſtri regis cum ſuis ſe concluſerant confugii cauſa. Verum pagani cum arcem imparatam, atque omnino immunitam, niſi quod mœnia noſtro more erecta ſolummodo haberet, cernerent, (nec enim effringere moliebantur, quia ille locus ſitu terrarum tutiſſimus eſt ab omni parte niſi orientali) obſidere eam cœperunt, putantes homines illos manus cito daturos, fame, ſiti, & obſidione coactos, quia nulla aqua illi arci contigua eſt: quod non ita ut putabant evenit. Nam Chriſtiani antequam talem penuriam omnino [b] ſubire paterentur, divinitus inſtigati, multoque melius judicantes, aut mortem aut victoriam mereri, diluculo ſuper paganos ex improviſo irrumpunt, & à primo tempore hoſtes hoſtiliter cum rege ſuo [c] maxima parte, paucis ad naves per fugam elapſis, proſternunt. Tinewick

alias filia ſup: Alfredi.

Anno D. 911. Soror regis Ethelſuitha, Burhredi, Merciorum regis, regina, eſt defuncta, & apud Ticinum ſepulta. Pag. 243.

i. e. à Bononia.

Anno D. 915. Indeque ſimul cum ſuis equis CCL. navibus

ſup. exercitus Danorum.

Cantiam tranſvectus, in oſtio amnis Limene, qui de ſylva mag: Andred nominata, decurrit, applicuit. A cujus oſtio 4. milliariis in eandem ſylvam naves ſuas ſurſum traxit, ubi quandam arcem ſemiſtructam, quam pauci inhabitabant villani, diruerunt, aliamque ſibi firmiorem in loco, qui dicitur Apultreo, conſtruxerunt.

a Recte Ðopnſeta. *Et ita MS. Bodl. non* Dornſeta, *ut Flor. Wig. impreſſ.*
b Ita etiam MS. Bodl. Deeſt autem ſubire *in Flor. Wig.* *c* Maxima ex parte *MS. Bodl. & Flor. Wig.*

Merſey Inſula. Anno D. 916. in inſulam quandam, intra meatum Colne [ſup. Dani.] amnis ſitam, fugerunt, &c. Ut ibidem inter hyemandum ab Alfredo obſeſſi fuerint.

Beanfleot. Sceobirig. Eodem anno. Interea paganorum exercitus de Beanflot, ut diximus, fugatus, urbem, quæ lingua Anglorum Sceobirig, in Eaſſaxonia ſitam, adeunt, firmamque ſibi munitionem ibidem conſtruunt.

Ibidem de Ætheredo, Athelmo, & Athelnoto, ducibus Alfredi, quos præter Saxones ſequebantur etiam Walli, accolæ occidentalis ripæ Sabrinæ flu: Conglobati itaque in unum, *Butting-dune.* hoſtem vadunt inſecutum, quem apud Buttinctun, in ripa Sabrinæ flu: ſitum, comprehenderunt, & mox, in quam fugerant, munitionem ex utraque parte amnis obſidere cœperunt, &c. Ut Chriſtiani vicerint Danos.

Mereſige. Anno D. 917. Modicam quandam inſulam, Mereſige dictam, & in orientali plaga Eaſtſax: in mari ſitam, adeunt.

Ibidem [a]. Nec mora, ex utraque parte amnis obſtructuram fieri mandat. Quod ubi paganis innotuit, uxoribus in Eaſtanglia denuo commendatis, navibuſque relictis, locum, qui Quatebrygge dicitur, pedeſtres celeri fuga petunt, conſtructaque ſibi munitione, hyemem ibidem exigunt.

Holme. Anno D. 926. Cantuarienſes cum multitudine Danicorum piratarum in loco, qui Holm dicitur, pugnaverunt, & victores extiterunt.

In anno 927. Ealſwitha regina, mater regis Edwardi, vita deceſſit, quæ ſanctimonialium monaſterium Wintoniæ conſtruxit.

Tettenhale. Anno D. 933. In provincia Stafordenſi in loco, qui dicitur Trottanhele, inter Anglos & Danos inſigne prœlium actum eſt; ſed Angli potiti ſunt victoria.

¶ Anno D. 935. circa feſtivitatem S. Martini, juſſu regis Edwardi, apud Heortfordam inter amnes Meneram, Ficceam, & Lygeam in plaga ſeptentrionali urbs conditur.

Lygea flu: *Pag. 244.* Anno D. 936. Relictis quibuſdam ad ædificationem urbis in auſtrali plaga Lygiæ amnis, rex Edwardus poſt Rogationes *Mealdune.* cum majori parte exercitus Eaſtſaxoniam profectus, in Mealdune caſtra poſuit, ubi tam diu moratus eſt, donec apud *Witham.* Huitham urbs ædificaretur, & ædificata firmaretur.

Soua flu: Eodem anno. Æſtatis initio Ægelfleda, Merc: domina, cum Merc: ad Tamwortham perrexit, deique auxilio ipſam urbem reſtauravit. Dein Stafordam tendit, & in ſeptentrionali plaga Souuæ amnis arcem conſtruxit.

a Sed anno 918. pro ſupputatione MS. Bodl. & Flor. Wig.

Anno D. 937. Æſtatis initio Ægelfleda, Merc: domina, urbem condidit, quæ Eadſbirig vocatur, & in fine autumni alteram, quæ Warwic nominatur. Forſan, Elleſbyrig.

Ibidem. Captum quoque in campo, Yrcenefeld nuncupato, Erchenfelde.
ſup. Dani.
Britonicum epiſcopum Cymelgeac lætantes non modicum, ad naves deducunt ſecum; quem non multo poſt 40a. libris argenti rex redemit Edwardus.

Ibidem. Verum illi nocturno ſub tempore in plaga orientali Weced, & rurſus in loco, qui Portlocon dicitur, relictis in littore navibus, furtivam prædam agunt. Hinc tanta clade oppreſſi, quandam inſulam, quæ Reoric nominatur, petierunt, ubi tam diu [a] reſiderunt, quouſque plures illorum eſſent fame conſumpti. Reoric inſula.

Anno D. 938. Egelfleda, Merc: domina, poſt nativitatem domini, duas urbes, Cyricbirig videlicet, & Weadbirig, & 3am. Runcofan, ante nativitatem ædificavit.

Anno D. 939. Ante nativitatem Jo: Baptiſtæ rex invictiſſ: Edwardus Mældunam uſque perrexit, ubi urbem reædificavit, nec prius, quam illam militum cuſtodia muniviſſet, receſſit. Mealdunum ab Eaduardo reſtauratum.

Ex præcepto [b] regis Edwardi civitas, quæ Toueceſtre dicitur, ante paſcha, & altera poſt paſcha circa Rogationes [c] conditur.

Anno D. 940. Pagani de Northampton & Legereceſtre, ſtatuta pace violata, Toueceſtram adeunt, quam per totam diem impugnantes expugnare moliuntur; ſed illis, qui intus erant, ſummis viribus reſiſtentibus, ſibique in auxilium vicinis accurrentibus, omnes in fugam vertei unt. Toueceſtre.

Deinde frequenter in provincia Bukingamenſi noctu ſuper imparatos irruentes, non ſolum de hominibus, ſed & de jumentis prædam agunt, multoſque inter Brynpda & Egelbirig interficiunt. Eodem tempore paganorum exercitus, qui Eaſtangliam & Huntandun inhabitabant, relicta munitione, quam in Huntandun firmaverant, in loco, qui dicitur Temesforda, firmiorem ſibi conſtruxere. Egelbirig, forſan Eilleſbyri. Huntandune. Temesforde.

Pagani conglobati urbem, quæ Wiganmere dicitur, adeunt, & per totam fere diem impugnare non deſinunt. Sed qui intus erant illam viriliter defendebant, hoſteſque abigebant. Wiganmere.

Eodem anno populus, undecunque collectus, Temesfordiam pergunt, eamque obſident, impugnant, expugnant, incendunt, diruunt, regem paganorum ducemque [d] Tocleas cum Pag. 245. Temeſforde.

a Sic. *b Hæc ſub anno* 940. *non ſub anno* 939. *in MS. Bodl. & Flor. Wig. collocantur.* *c* Apud Wiggingamere conditur *MS. Bodl. & Flor. Wig.* *d Ita etiam MS. Bodl. Sed* Togleam *Flor. Wig.*

filio ſuo, comite videlicet Mannano, fratrem quoque illius, [a] omneſque, ſe defendere volentes, interficiunt, reliquos capiunt, &, quæcunque reperiunt, tollunt.

Ibidem de expugnatione Dorbeiæ per Ægelſledæ exercitum.

Ibidem. Non parva multitudo populi, in unum congregati, unanimiter Coleceſtram adiit, quam obſidione cingentes ſup. Angli. tamdiu impugnant, donec expugnent.

Mealdunum. Ibidem. Ut Dan fruſtra Mealdunum, Eaſtſax: oppidum, aliquamdiu obſederint.

Ibidem. Non multo poſt invictiſſ: rex Edwardus Weſtſax:

Paſſanham. cauſſa, expeditionem ad Paſſanham duxit, & tamdiu eam ob-

Toueceſtre. ſedit, donec urbs Toueceaſtra lapideo cingeretur muro.

Ibidem. Aliumque exercitum ad Huntandun è veſtigio miſit, ut civitatem reſarcirent, & renovarent, & in ea cuſtodes ponerent.

Ibidem. Paucis poſt interjectis diebus, Weſtſaxonico coadunato exercitu, Coleceſtram rex adiit, & murum redintegravit, in ea bellicoſos cum ſtipendio poſuit.

Anno D. 941. Ægelfleda, Merc: domina, in principio anni cum auxilio dei Legreceſtram pacifice acquiſivit, & exercitum Danorum, qui ad illam pertinebat, ferme totum in deditionem accepit.

Stanforde. Ibidem. Poſt Rogationes cum exercitu Stanfordam pro- ſup: rex. fectus eſt, firmamque in auſtrali parte amnis Welund arcem munivit; & non ſolum Danos, qui in ſeptentrionali plaga ejuſdem amnis arcem tenebant, ſed & omnes, qui ad illam pertinebant, in deditionem accepit.

Ibidem. Proceſſu vero temporis prius Mercenſes omnes, & Danos Merciam inhabitantes, dein tres reges Britonum, videlicet Howel, Clituuic, & Luthuual cum ſuis populis in deditionem ſui accepit.

Anno D. 942. Autumnali tempore rex invictiſſ: Edwardus

Thealwale. ad Tealweale profectus eſt, & ad ejus præſidium fortiſſ: quoſque de exercitu ſuo reliquit.

Manceſtre. Ibidem de Manceſtria juſſu regis reparata, utque Elfwinæ, filiæ Ægelfledæ, Merc: regnum ademerit.

Anno D. 943. Edwardus Senior ante nativitatem Jo: Ba-

Snotingham. ptiſtæ cum expeditione Snotingham adiit, & in auſtrali parte flu: Treante urbem contra urbem, quæ in altera ripa ſita erat, ædificavit, & inter utramque firmum pontem fieri man-

Bedecanwel. davit. Inde cum exercitu ad Bedecanpellan profectus non longe ab ea urbem conſtruxit, & in illa milites, viribus robuſtos, poſuit.

[a] Et omneſque *Autographon Leland. contra fidem MS. Bodl. & Flor. Wig.*

Anno

ſup. obitum Edwardi. ſup. Edwardi regis.

Anno D. 947. [a] Non multo poſt filius ejus Ælfwardus apud Oxenofordam deceſſit, & ſepultus eſt Ealfwardus obiit Oxonii.

Anno D. 948. Aldredum quoque filium Eadulfi, de regia Pag. 246.
ſup. Ethelſtanus.
urbe, quæ lingua Anglorum Bebbanbirig nominatur, expulit.

Anno D. 974. Edredus rex Ebor: archiepiſcopum Wulſtanum in Luthanbirig arctam poſuit in cuſtodiam, quia frequenter apud eum certis de cauſis accuſabatur. Juſſit etiam cives Thetfordenſes quam plures occidere, in ultionem abbatis Aldelmi, injuſte ab eis occiſi. Luthanbirig.

Anno D. 986. Rex [b] monachos in novo monaſterio, & in Middletun collocavit, & illis Ethelgarum, iſtis Cynewardum abbates conſtituit.

Anno D. 990. Edgarus monachis in Exanceſtre congregatis, virum religioſum Sidemannum illis abbatis jure præfecit.

Anno D. 992. Oſulfus, Wiltonienſis præſul, obiit, & in Wiltunia ſepultus eſt.

Anno D. 993. Clito Edmundus, regis Edgari filius, obiit, & in monaſterio Rumeſige honorifice eſt ſepultus.

Eodem anno Ælphegus, Suthamptunenſium dux, obiit, & Gleſconiæ tumulatus eſt.

Non multo poſt Ordgarus, dux Domnaniæ, ſocer regis Edgari, deceſſit, & in Exanceſtre ſepultus eſt.

Anno D. 999. In Eaſtanglia apud villam, quæ Kyrding nominatur, max: ſynodus celebratur. Kyrding.

Deinde alia apud Calne, regiam villam.

Tertia apud Ambreſbyri.

Anno D. 1015. Danorum exercitus Bebbanburg infregit, & omnia, quæ in ea ſunt reperta, ſecum aſportaverunt.

In anno D. 1017. ubi loquitur de tranſlatione relliquiarum D. Cutheberti. Tempore namque Bedæ nulla erat cognitio Dunhelmi.

ſup. exercitus Ethelredi.
Anno D. 1022. Inſulam tamen, quæ Monege dicitur, devaſtavit. Monege.

Anno D. 1023. Quare Domnanienſes & Sumerſetenſes in unum congregati, in loco, qui dicitur Penho, certamen cum eis ineunt. Penho.

Anno D. 1032. per ſaltum, qui dicitur Chiltern, Oxeno- Chilterne.
ſup. Dani.
fordiam adeunt, eamque devaſtantes incendunt.

Ibidem. Poſt Paſcha Eaſtangliam advecti, & propter Gipeſwic navibus egreſſi, ad locum, qui Ringmer dicitur, ubi ducem Ulfketelum cognovere cum exercitu conſediſſe, per-

a Sub an. 946. collocant MS. Bodl. & Flor. Wig. *b Edgarus ſc.*

rexerunt,

rexerunt, & durum cum eo prœlium commiſerunt, &c. Ut Eaſtangli primo à Danis, deinde & Grantabrigienſes fugati ſint.

ſup: Canuto. ſup: Edmundus Yrenſide.

Pugna apud Scearſtan. Anno D. 1038. Cui occurrit in Wiccia in loco, qui Scearſtan nominatur.

Eodem anno rex Edmundus Ferreum latus circa feſtivitatem S. Andreæ deceſſit Londoniæ, ſed cum avo ſuo rege pacifico Edgaro ſepultus eſt Gleſconiæ.

Pag. 247. Anno D. 1050. Natus eſt [a] Hibernienſis probabilis Scottus, cujus ſtudio & labore hæc Chronica præcellens eſt de diverſis libris coadunata.

Anno D. 1051. Danicum comitem Hacun, qui nobilem matronam Gunnildam, ſororis ſuæ & Wirtegeorni, regis Winidorum, filiam, in matrimonio habuit, quaſi legationis cauſſa

ſup. Canutus

in exilium miſit. Timebat enim ab illo vel vita privari, vel regno expelli.

In anno 1053. ponit epiſtolam Canuti ad primates Angliæ, de rebus à ſe Romæ geſtis.

Anno 1057. oſtendit, Suanum, Hardecanutum, & Haroldum aſſeruiſſe, ſe filios fuiſſe Canuti regis & Northamptunenſis Alfgivæ [b] filios"; vix tamen à quibuſdam illud creditum fuiſſe. Alfgiva filia fuit Alfhelmi ducis & Wulfrunæ.

Alfgivæ regiuæ genus.

ſup: Animchadi Scotti.

In anno 1065. Super cujus ſepulchrum Marianus, hujus Chronicæ autor, decem annis ad pedes ejus ſtans incluſus, miſſam cantavit.

ſup. Suanus, Goduini filius.

Boſanham. Anno D. 1070. At ille ad Boſanham, ubi naves ejus erant,

ſup. Beorn comitem, & conſobrinum ſuum.

eum duxit, & in navem introductum duris mox loris vinciri juſſit, &c. Ut eum in oſtio Dertæ flu: interfecerit.

Anno D. 1073. Reginam vero Edgytham [c] rex, propter iram, quam adverſus Godwinum, patrem ejus, habuerat, re-

Warwelle.

pudiavit, & cum una pediſequa ad Waverleiam eam ſine honore miſit, & abbatiſſæ cuſtodiendam commendavit.

Anno D. 1074. Marianus Chronographus ſeculum reliquit, i. e. factus eſt monachus. At poſtea attribuit anno D. 1078.

Ibidem Algitha Emme, conjunx regum Ægelredi & Canuti, ii. No: Martii Wintoniæ obiit, & ibi ſepulta eſt.

Anno D. 1075. Griphini, regis Auſtralium Walenſium frater, Res nomine, propter frequentes prædas, quas egit, in

[a] *Ita etiam in Florentio Wig. Rectius autem, meo judicio, in MS. Bodlejano,* Marianus Hibernienſis probabilis Scottus: [b] *Delend.* [c] *Edwardus nempe.*

loco,

loco, qui Bulendun dicitur, juſſu regis Edwardi, occiditur.

Eodem anno Wintoniæ Godwino comiti, [a] ſolito ad menſam regi aſſidenti, ſuprema evenit calamitas. Gravi etenim morbo ex improviſo percuſſus, mutus in ipſa ſede declinavit, & paulo ibidem inferius in veteri monaſterio ſepultus eſt.

Anno D. 1077. Siwardus, dux Northanumbrorum, Eboraci [b] deceſſit", & in monaſterio Galmanho, quod ipſe conſtruxerat, ſepultus eſt. Galmanho.

Reamneſbirig, Hermanni ſedes epiſcopalis. Reameſbyri.

ſup: Leovegarus.

Qui anno 1078. XVI. Cal: Julii, à Grifino, Walanorum rege, in loco, qui Claſtebyri vocatur, cum clericis ſuis, & vicecomite Agelnotho, & multis aliis, occiſus eſt. Cleſtebyri. Glaſebyri.

filius ſororis S. Edwardi.

Anno D. 1079. Radulphus comes XII. Januar: deceſſit, & in abbatia, quæ Burn vocatur, tumulatus eſt. Pag. 248. Burne monaſter.

Anno D. 1087. ſtrenuus dux Weſtſax: Haroldus in terra Wallanorum, in loco, qui Portaſcith nominatur, menſe Julio, magnum [c] ædificare juſſit ædificium, &c. Ut Cradoc, filius Grifini, regis Sowthwalanorum, ædificium deturbaverit, cuſtodeſque interfecerit.

Anno D. 1088. Et in loco, qui Peveneſea dicitur, ſuam claſſem appuliſſe. Peveneſſey. Gulielmus Nothus.

Anno D. 1089. Gytha comitiſſa, mater ſcilicet Haroldi, regis Anglorum, ac ſoror Suani, regis Danorum, cum multis

ſup: Exanceſtra.

de civitate fugiens, evaſit, & Flandriam petiit.

Anno D. 1091. Duo [d] * Haroldi filii circa nativitatem Jo: Baptiſtæ denuo cum LXIIII. navibus de Hibernia venientes, in oſtio flu: Tau applicuerunt, & cum Breona, Bryttonico comite, grave prœlium commiſerunt. Quo confecto, unde venerant rediere. Tau flu: Breona comes.

Ibidem. Normannis Angliam vaſtantibus, in Northumbria, & quibuſdam aliis provinciis, anno præcedenti, ſed & præſenti, & ſubſequenti, fere per totam Angliam, maxime per Northumbriam, & per contiguas illi provincias, adeo fames prævaluit, ut homines equinam, caninam, cattinam, & carnem comederent humanam.

Anno D. 1092. In qua ſynodo Agelricus, Sowthſax: pontifex, non canonice degradatur, quem rex ſine culpa mox apud Mearleſburge in cuſtodia poſuit. Mearleſburg.

Ibidem. Et in conſilio, in loco, qui Pedreda vocatur, celebrato, coram rege, ac Doroberniæ archiepiſcopo Lanfranco,

a Ita quoque in MS. Bodl. Sed more ſolito *in Flor. Wig.* *b E MS. Bodl. & Flor. Wig.* *c* Ædificari *in MS. Bodl. & Flor. Wig.* *d Aſteriſcus eſt ab ipſo Lelando. Nulla tamen diſcrepantia vel in MS. Bodl. vel in Flor. Wig.*

epiſcopis,

epiſcopis, abbatibus, comitibus, & primatibus totius Angliæ, ſup: querela Wulſtani. dei gratia adminiculante, eſt terminata.

Bigot. Anno D. 1096. Herefordenſis comes Rogerus, filius Wilhelmi, ejuſdem pagæ comitis, Eaſtanglorum comiti Radulfo, contra præceptum regis Wilhelmi, ſororem ſuam conjugem tradidit, nuptiaſque permagnificas cum plurima multitudine optimatum in Grantebrigenſi provincia, in loco, qui Yxninga dicitur, celebrantes, magnam conjurationem, plurimis conſentientibus, contra regem Wilhelmum ibi fecerunt.

Edgytha, eodem anno, regis Haroldi germana, quondam Anglorum regina, Decembr: menſe deceſſit Wintoniæ, cujus corpus, regis juſſu, Lundoniam delatum, juxta corpus domini ſui regis Edwardi eſt Weſtmonaſterii tumulatum.

Anno D. 1102. Dunholmenſis epiſcopus Walterus, genere Lotharingus, in loco, qui dicitur Ad caput capræ, ii. Idus Maii, feria quinta, à Northumbr: eſt occiſus, in ultionem necis Liulfi, nobilis miniſtri.

Pag. 249. Anno D. 1105. Regina Matilda 4. No: Novembr: feria 5ª. deceſſit in Normannia, & Cadomi eſt ſepulta.

Anno D. 1110. ubi ſcribit de conjuratione in Gul: Rufum. Hujus execrandæ rei principes fuerunt Odo epiſcopus Baiocenſis, (qui & comes Cantuar: erat) Robertus etiam, frater ejus, comes Moritunenſis; & hic uterque frater fuerat Wilhelmi regis Senioris, ſed tantum de matre.

Fratres uterini, Odo comes Cantii, Robertus comes Moridunenſis. Gilbertus filius Richardi.

Ibidem. Hinc ſigna movens, [a] cœptumque aggrediens iter, Tunebrigiam, cui præerat Gilebertus, filius Richardi, contrarium ſibi invenit, obſedit, in biduo expugnavit, vulneratum Gilebertum, cum caſtello, ad deditionem coëgit.

Ibidem. Cum paucis adiit [b] caſtrum fratris ſui Roberti, Moritunenſis comitis, quod Peveneſſey dicitur.

Ibidem. Accelerat, machinas parat, patruum utrumque obſidet. ſup. Gul: Rufus. Locus [c] erat munitiſſ: ad expugnationem indies laborat. ſup. Rodbertus Mulbraius.

Ibidem. Qui, congregato exercitu, invaſit Bathoniam, civitatem regiam, igne ſuccendit eam, &, illa deprædata, tranſivit in Wilteſhire, villaſque depopulans, multorumque hominum ſtrage facta, tandem adiit [d] Gilueceſtram, obſedit, expugnare diſpoſuit, &c. Ut inglorius receſſerit.

Forſan, Ivelceſtre, quæ nunc Ilcheſtre.

Ibidem. Wilhelmus de Oue Glavornienſem invadit comitatum.

Anno D. 1115. Rex Scottorum Malcolinus, & primoge-

a Gul. ſc. Rufus. b Odo ſc. Baiocenſis epiſcopus. c Peveneſſey nimirum.
d Giuelceaſtram *in MS. Bodl. & Flor. Wig.*

nitus

nitus filius ejus Edwardus, cum multis aliis, in Northumbria, die feſtivitatis S. Britii, à militibus Roberti, Northumbr: comitis, occiſi ſunt.

regis Scottorum.
ſup: Alexander, frater Edgari. i. e. revelationi corporis S. Cutheberti.

In anno 1126. Hic, quia tam ſanctæ rei ſibi licuit intereſſe, datis quam plurimis marcis auri & argenti, parari fecit ſcrinium, in quo ſanctum corpus, novis indutum veſtimentis, honorifice eſt reconditum.

Anno D. 1133. Rex Anglorum Henricus Flandrenſes, qui Northumbriam incolebant, cum tota ſupellectile ſua in Walloniam tranſtulit, & terram, quæ Ros nominatur, incolere præcepit.

Anno D. 1135. Comitem Robertum de Beleſmo, de Normannia ductum, apud Waram in arctiſſ: poſuit cuſtodia. Wigornia eodem anno conflagravit.

Anno D. 1136. Civitas Ciceſtra cum principali monaſterio per culpam incuriæ III. No: Maii flammis conſumpta eſt.

Anno D. 1139. Secundum regis Henrici præceptum Cirenceſtræ novum opus eſt inceptum.

Anno D. 1140. Nonis Jul: obiit dominus Florentius Wigornienſis monachus. Cujus ſubtili ſcientia, & ſtudioſi laboris induſtria, præeminet cunctis hæc chronicarum chronica.

Lelandus.

Hoc Chronicon, quod in Corinienſi bibliotheca reperi, deductum fuit ad annum [a] D. 1153.

Ex primo libro Henrici Huntingdunenſis archidiaconi. P. g. 250.

Cum autem plurimas inſulas habeat Britannia, tres majores habet: Orcadas, de quibus dictum eſt; aliam Man, vel Eboniam, quæ in umbilico maris inter Hiberniam & Britanniam ſita; tertiam Wight, quæ auſtralis, & vergit contra Normannos & Armoricos, qui nunc Britanni dicuntur, ſicut in proverbio dicebatur antiquo, quando de judicibus & regibus ſermo fiebat: "Judicabit Britannia cum tribus inſulis." Erat autem & civitatibus quondam viginti & octo nobiliſſimis inſignita. Civitatum autem nomina hæc erant:

Caer Ebranc, i. e. Eboracum, Caer Kent, i. e. Cantuaria, Caer Gorangon, i. e. Wigornia, Caer Lud, i. e. Lundonia, Caer Lirion, i. e. Leiceſtria, Caer Collon, i. e. Colceſtria, Caer Glou, i. e. Glouceſtria, Caer Cei, i. e. Ciceſtria,

Lelandus.

Civitatum nomina ſunt hîc confuſe & obſcure poſita, multa vetera prætermiſſa, recentiora aliquot adſcripta.

[a] *Ad quem annum pertingit etiam Codex Bodlejanus. Quod vero de Florentio notat, de Continuatione Mariani intelligi debet, qui ante annos aliquammultos ultimum diem obierat.*

Lelandus.

Oder deerat in omnibus exemplaribus, quæ ego hactenus vidi. Cambri tamen ſua lingua ita vocant.

Cair Oder Nant Bathon

Caer Oder, i. e. Briſtou, Caer Ceri, i. e. Cireceſtria, Caer Guent, i. e. Winceſtria, Caer Grant, i. e. Granteceſtria, quæ modo dicitur Grantebrigia, Caer Luel, i. e. Carlile, Caer Dauri, i. e. Doreceſtria, Caer Dorm, i. e. Dormeceſtria, quæ ſita in Huntendunenſi provincia ſuper flu: quod vocatur Nen, penitus deſtructa eſt. Caer Lidcoit, i. e. Lincolnia, Caer Merlin, quæ nunc quoque ſic vocatur. Caer Guorcon, Caer Cucerat, Caer Guortegern, Caer Uruac, Caer Celemion, Caer Meguaid, Caer Licilitd, Caer Peris, i. e. Porceſter, Caer Legion, in qua fuit archiepiſcopus tempore Britonum. Nunc autem vix mœnia ejus comparent, ubi Uſca cadit in Sabrinam. Caer Draico, Caer Mercipit, Caer [1] Segent, quæ fuit ſuper Tameſin, non longe à Redinge, & nunc vocatur Silceſtre. Hæc erant civitatum nomina [a] tempore Romanorum & Britannorum.

Monachi Tinenſes dicunt, civitatem fuiſſe in ulteriore ripa oſtii Tinæ flu: Caerurſe nomine, ubi natus erat rex Oſwi.

[1] Segontium non eſt ſitum ſuper Tameſin.

De ſeptem Anglorum regnis loquens,

Tertium Weſtſaxe, cujus caput erat Wiltonia, nunc ſanctimonialibus data.

Vilodunum caput regni Weſtſaxonum.

De 4or. publicis ſtratis.

Primum eſt ab Oriente in Occidentem, & vocatur Ichenild.

Secundum eſt ab Auſtro in Aquilonem, & vocatur Erningſtreate.

Tertium eſt ex tranſverſo à Dorobernia ad Ceſtriam, & vocatur Watlingſtrete.

Lelandus.

Ego potius dicerem Ventam fuiſſe caput. Quanquam & Vilodunum à regibus Weſtſax: celebratum fuit.

Quartum, majus ceteris, incipit in Catenes, & definit in Totenes, ſcilicet à principio Cornu-Galliæ in finem Scotiæ, & hic callis vadit ex tranſverſo à Zephiro Auſtrali in Eurum Septentrionalem, & vocatur Foſſa, tenditque per Lincolniam.

Magnitudo Vectæ.

Quæ habet ab oriente in occaſum xxx. millia circiter paſſuum, ab Auſtro in Boream duodecim, in orientalibus ſui partibus mari ſex millium, in occidentali trium, à meridiano littore diſtans.

Verolamium, Werlameceſtre, Wadlingeceſtre, [Nunc St. Albans.]

Paſſus eſt autem juxta Verolamium, i. e. Werlameceſtre, ſive Wadlingeceaſtre.

a Nomina nimirum 29. adhibuit. Huntingdunenſis etiam exemplaria impreſſa 29. recenſent, licet jam antea 28. ſolummodo commemoraſſent. Sed ſi, ut iſta inter ſe invicem concilientur, forte cupias, adiſis Uſſerii celeberrimi Antiq. Brit. Eccl. p. 33. Edit. fol.

Idem

Idem Drepanam, civitatem Bithiniæ, in honorem martyris Luciani, ibi conditi, inſtaurans, ex vocabulo matris ſuæ Helenopolim vocavit.

Ibidem. Helena vero, Britanniæ nobilis alumna, Lundoniam muro, qui adhuc ſupereſt, cinxiſſe [a] fertur", & Coleceſtriam mœnibus adornaſſe.

Laus Conſtantini Mag: ex ſacris ſcriniis. Pag. 151.

Vir primo imperii tempore optimis principibus, ultimo mediis comparandus. Innumeræ in eo animi corporiſque virtutes claruerunt. Militari gloria ſummus, fortuna par & induſtria: civilibus artibus & ſtudiis liberalibus deditus. Adfectator juſti amoris, in amicos egregius. Verum inſolentia rerum ſecundarum aliquantum ex illa favorabilis animi docilitate tandem mutatus eſt.

Anno 8°. adventus Sax: in Britan:

Hengiſtus igitur & Eſc, filius ſuus, acceptis auxiliis à patria ſua, & morte juvenis (Vortimeri) freti, bello ſe præparant apud Creganford, &c. de cæde & fuga Britannorum.

Creganford locus Cantii, ut ibidem liquet.

Exinde regnavit Hengiſt, & Eſc, filius ſuus, in Cantia.

Regnum igitur Cantiæ incepit VIII°. anno adventus Anglorum.

Initium regni Cantiorum.

Quo in loco innumeram hominum turbam eadem die convertit ad dominum.

Germanus, Verolamii fidem prædicans, multos ad Chriſtum convertit, vel potius ab erroribus revocavit. Nam id temporis Britan: Chriſtiani erant.

Erant autem filii Widgils, filii Uuitta, filii Vecta, filii Woden, filii Frealof, filii Fredulph, filii Fin, filii Flotwald, filii Getæ, quem dixerunt filium dei, i. e. alicujus idôli.

Pugnatum eſt diu & acriter, donec Hengiſtus duodecim principes cuneorum proſtravit, &, vexillis eorum dejectis, & manipulis deturbatis, in fugam coëgit.

Ipſe autem multos principum ſuorum, & gentis, amiſit, & quendam magnum principem, qui vocabatur Wipped, ex cujus nomine locum belli illius prædicto nomine vocavit.

In primis dux Ælle venit, & tres filii ſui, Cymen, Plenting, & Sciſſa.

Ælla, primus rex Sudſax:

Igitur dux Ælle cum filiis ſuis, & claſſe militaribus copiis inſtructiſſima, in Britannia ad Cymeneſhore appulerunt.

Ciſſa hic forſan nomen dedit Ciceſtre, quæ olim caput fuit Sudſax. Hic Ciſſa Ællæ ſucceſſit in regno Sudſaxonum.

Ællæ victoria, & initium regni Sudſax:

Fugati [1] ſunt igitur Britanni uſque ad proximum nemus, quod vocatur [2] Andredeſlege.

[1] Fuga Britannorum.

[2] Andredeſlege ſylva.

a Ex impreſſ.

Convenere reges & tyranni Britonum apud Mecredeſburn, & pugnavere contra Ælle, & filios ſuos, & fere dubia fuit victoria.

ſ. ex Germania venientibus.

Andredeſceſtre urbs obſeſſa. Fretus igitur copiis ingentibus, obſedit Andredeſceſtre, urbem munitiſſimam. Congregati ſunt igitur Britanni quaſi apes, & die expugnabant obſidentes inſidiis, & nocte incurſibus. Nullus dies, nulla nox erat, quibus ſiniſtri & recentes nuntii Saxonum animos non acerbarent. Inde tamen ardentiores effecti, continuis inſultibus urbem infeſtabant. Semper vero dum aſſilirent, inſtabant eis à tergo Britones cum viris

Virtus Andredocaſtrenſium. ſagittariis, & amentatis telorum miſſilibus. Dimiſſis igitur mœnibus, greſſus & arma in eos dirigebant pagani. Tunc Britones, eis celeritate præſtantiores, ſylvas curſu petebant. Tendentibuſque ad mœnia rurſum à tergo aderant. Hac arte Saxones diu fatigati ſunt, & innumera ſtrages eorum fiebat, donec in duas partes exercitum diviſerunt, ut, dum una pars urbem expugnaret, eſſet eis à tergo contra Britonum excurſus bellatorum acies ordinata. Tunc vero cives diuturna fame contriti, cum jam pondus infeſtantium perferre nequi-

Pag. 252. rent, omnes ore gladii devorati ſunt cum mulieribus & parvulis, ita quod nec unus ſolus evaſit.

Andredeſceſtre urbs ſolo complanata. Et quia tot ibi damna toleraverant extranei, ita urbem deſtruxerunt, quod nunquam poſtea reædificata eſt.

Locus tantum quaſi nobiliſſimæ urbis tranſeuntibus oſtenditur deſolatus.

Origo regni Weſtſax: per Certicium, anno adventus Anglorum 71°. anno Domini 519°.

Anno 48°. adventus Anglorum Certic & Kinric filius ſuus cum quinque puppibus venerunt ad Ceticeſhore &c. ut Britannos aperto Marte vicerint.

Port,
Beda, } filii Port.
Megla,

d

Septimo anno poſt adventum Cirtici, venit Port, & duo filii ejus Beda & Megla, cum duabus navibus maximis, apud Porteſmuth.

Victoria Saxonum.

Lelandus.

Porteſmuth à Port Saxone nomen non ſumpſit.

Duce igitur & populo perempto vel fugato, victoria potiti ſunt Port, de quo dicta eſt Porteſmutha, & duo filii ejus.

a

Bellum ſcripturus ſum, quod Nazoleod, rex max: Britannorum, egit contra Certic, & Kinric, filium ejus, ſexageſimo anno adventus Anglorum.

a

Naſoleod vero magni nominis erat, & magnæ ſuperbiæ, à quo regio illa Naſoleoi dicta eſt, quæ modo dicitur

Certiceſford. Certicesford, &c. Ut Certic & Kenric, auxilio Eſke, regis Cantiorum,

a
Cantiorum, & Ællæ, regis Sudſax: Naſoleod vicerint.

Arturii victoria.

Arturii victoria.

ith
Decimum vero geſſit in littore flu: quod nos vocamus Tracte Heuroit.

Loquitur de bellis duodecim Arturii, quibus Sax: attrivit.

Hæc autem bella & loca bellorum narrat quidam hiſtoriographus; quæ tamen omnia loca noſtræ ætati incognita ſunt.

Ignorantia Henricianæ ætatis.

Regnum Eſtſaxe, i. e. Orientalium Saxonum, incepit, quod primus, ut putatur, tenuit Erchenwin, ſecundum quod ex [a] veteris ſcripturis conicere poſſumus, qui fuit filius Offæ.

Regnum Eaſtſaxonum.

Poſt Erchenwin vero Slede, filius ejus, qui ducens filiam Ermenrici, regis Cant: ſororem ſcilicet Ethelberchti, genuit ex ea Sebrichtum, qui primus regum Eſtſaxe converſus eſt ad fidem.

Certic namque & Cinric, filius ejus, congregatis ingentibus copiis, apud Withland prœliati ſunt, belloque devictam inſulam ceperunt, & innumerabilem hoſtium ſtragem fecerunt apud Witgareſbrige XIII°. anno regni ſui.

Eandem autem inſulam, quæ ſcilicet Latine Vecta dicitur, dederunt 4°. poſt hunc anno duobus nepotibus ſuis, Stuf & Witgar.

Vecta data Stufo & Witgaro.

ſup. Kinrici.
Decimo autem regni ejus obiit Witgar, & ſepultus eſt apud Witgareſbrige, quæ ſic ab eo vocatur.

Sepultura Witgari. Witgareſbrige unde.

Regnum Nordhumbrorum incepit XIII°. anno regni Kinrici. Cum enim proceres Anglorum patriam illam multis & magnis prœliis ſibi ſubjugaſſent, Idam quendam, juvenem nobiliſſimum, ſibi regem conſtituerunt, qui fuit filius Eoppæ.

Conſtruxit autem Bebbanburg, & circumdedit eam prius ſepe, poſtea muro.

Ida, rex Nordhumbrorum, Bebbam conſtruxit.

Kinric & Cheulin, filius ejus, XXII°. anno regni ſui, pugnaverunt contra Britannos, dubio Marte.

Britanni, quaſi vindicaturi confuſionem belli, quam circa
c
quinquennium pertulerant, congregatis viris bellicoſis, armis & numero munitis, acies ordinaverunt apud Beranburi.

Ella poſt eum regnavit XXX. annis, quamvis iſte non fuiſſet filius Idæ, ſed filius Iſſæ.

Pag. 253. Ella ſecundus rex Nordhumbrorum.

[a] *F.* veteribus ſcripturis, *vel* veterum ſcripturis, *ſive, ut in impreſſ.* veterum ſcriptis.

rex Weſtſax:

Prima pugna, quam Saxonum reges in Britannia inter ſe geſſere. Wippandune.

Cheuling nono anno regni ejus, & Cutha frater ejus, viri audaciſſ: cauſſis variis compellentibus, pugnaverunt contra Edelbricht, quoniam regnum eorum viribus ſuperbis introierat. Ingreſſi vero prœlium apud Wippandune duos conſules ejus, ſcilicet Oſlaf & Cneban, & innumeram multitudinem cum eis, bello fulminantes occiderunt, &c. De fuga Ethelberti, regis Cantiorum.

Cheulingi anno duodecimo pugnavit Cutha frater ejus cum Britannis apud Bedeanford, quæ modo dicitur Bedeforda, & eſt modo caput provinciæ circumjacentis.

S. Cutha.

Pugnavit igitur, & vicit cepitque armorum effectu quatuor caſtra munita, ſcilicet Lienberig (Legen), Ælesburi, Beneſingtune, & Ægneſham (* alias Eveſham).

Regnum Orientalium Anglorum. Uffa rex Orient: Anglorum, à quo Uffingæ.

Regnum Eſtangle incepit, quod continet Norfolk & Sudfolk. Hoc autem regnum primus tenuit Uffa, à quo reges Orientalium Anglorum Uffingas appellant.

rex Weſtſax:

Cheuling & Cuthwine, filius ejus, XVIII°. anno regni ejus pugnaverunt contra Britones. Tres autem reges eorum, Comagil, Candidan, & Farnimagil acies in eos confertas & ſplendidas prœlii legibus diſtinxerunt apud Deorham, &c. De Britannorum fuga.

Claudia, Cirenceſtre, Balnea, } à Sax: captæ.

Saxones vero, horribiles eis facti, inter ſequendum eos tres urbes excellentiſſimas ſibi ceperunt, Glouceceſtre, Cireceſtre, & Batheceſtre.

Fedhanlea.

Cheuling 25°. anno regni ſui & Cuthwine pugnaverunt cum Britannis apud Fedhanlea.

Cuthuuini cædes. Victores victi.

Cuthwine, gravi multitudine oppreſſus, proſtratus & occiſus eſt. Victi igitur ſunt Angli, & fugæ dati, &c. Ut Cheuling, raparato exercitu, Britannos vicerit.

Regnum Merciorum. Crida rex.

Regnum Merche incepit, quod Crida, ut ex ſcriptis conjicere poſſumus, primus obtinuit.

Pugna inter Edelfridum, regem Nordhumbr: & Rewoldum, regem Eſtanglorum.

Pugnatum eſt igitur in finibus Merciorum ad orientalem plagam amnis, qui vocatur Idle, &c. De cæde Reineri, filii Redwaldi, deque cæde Edelfridi, & fuga Northumbrorum.

Genus vexilli, quod Romani Tuffam, Angli vero Tuf appellant.

Decimo

Decimo nono anno Kinegilſi, regis Weſtſax:

fratres.

Chinigils & Chichelm pugnaverunt contra Pendam apud Ciranceſtre, &c. Ut poſt grave prœlium ibidem facti ſint concordes.

Percuſſus eſt vero per Oſwium regem apud amnem Winued. unde dicitur, "In Winwede amne vindicata eſt cædes Annæ." Pendæ, regis Merciorum, cædes.

Pugna inter Chenwalh, regem Weſtſax: & Britannos, 17°. anno reg: ejus.

Et fugati ſunt à Pennun uſque ad Pedredan, & facta eſt ſuper progeniem Bruti plaga inſanabilis in illa die. Pennun. Pedredan.

Et inſulam Withe ultra poſitam debellavit & obtinuit.

Vecta data ab Wulphero Ædeluuoldo, regi Sudſax:

Vecta ab Wulphero, Merciorum rege, capta; ſed prius fugato Chenuallo, Weſtſax: rege.

Cui, de lavacro ſuſcepto, dedit in ſignum adoptionis inſulam With. Et, ut eandem inſulam ad fidem Chriſti converteret, miſit ilico Epam preſbyterum ad prædicandum. Illa tamen nec dum converti potuit.

archiepiſcopus Cant. Tempore Lotharii, regis Cantiorum.

Tenuit Theodorus conſilium apud Tedford. Synodus apud Teotford.

Et gens regni Merche, quæ etiam vocatur Middelengle, i. e. Mediterrania Anglia. Pag. 254.

Tempore Lotharii regis Cantiæ.

Ædelred igitur, rex Merchenſis, urbem Roſenſem deſtruxit, provinciam Kentenſem tranſmeavit, prædam innumerabilem reduxit.

Ex tertio libro.

Unde dicitur, [a] "Cedwallenſium" "Deniſi curſus cohercuit," qui locus in magna veneratione habetur, ut in libro miraculorum dicetur.

Deniſburn, i. e. rivus Deniſi. Nonus liber Hiſtoriæ Henrici Hunting: eſt de miraculis Sanctorum Anglorum.

Thanatos, juxta æſtimationem Anglorum, familiarum ſexcentarum.

Succeſſit autem Sigeberto Swithelm, baptizatus à Cedd in Eſtanglia in Rendleſham, i. e. manſio Rendli.

Vecta inſula eſt mille & ducentarum familiarum.

Ex 4°. libro.

S. Cedwallam.

Ine regnavit poſt hunc ſuper Weſtſaxe XXXVIII. annis. Ine fuit filius Chenred, filii Ceoluuold. Cheolwold fuit frater Chinewold, fueruntque ambo filii Cuthwin, filii Cheauling, filii Chenric, filii Certic. Genus Inæ.

[a] *Pro* Cedwallenſium, *lege,* cædes Cedwallæ, *è Codd. impreſſ.*

Anno

Ædelred, rex Mercio-orum, fit monachus.

Anno domini DCC. Ædelred, filius Pendæ, rex Merche, omnipotentis benignitate viſitatus, fit monachus XXIX°. anno regni ejus, & ſepultus eſt apud Bardenei.] Merchi, qui dicuntur etiam Sudhumbri.

Chinredus, rex Merciorum, fit monachus.

Cui ſucceſſit Chinred, cognatus ejus, ſimilis virtute & felicitate. Cum enim quinque annis regnum nobiliter tenuiſſet, nobilius multo regni ſceptra reliquit. Veniens namque Romam, & monachus ibi factus, Conſtantino pontificante, uſque ad diem permanſit ultimum.

Offa, Sigheri regis filius, fit monachus.

Cum quo etiam Offa, filius Sigeri, regis Orientalium Saxonum, rex, ſi remanſiſſet, futurus, pari ductus devotione Romam ivit, & monachatum ſuſcepit.

Alfredus, rex Northumbrorum, periit Drifeldæ, cujus ibi ſepulchrum etiamnunc extat.

Vindicata cædes Ecgfridi, regis Northumbr:

Brechtus comes.

Periit apud Drifeld anno regni ſui XX°. nec dum completo. Lelandus. Drifeld eſt op: Eboracenſis provinciæ, media fere via inter Vattodunum & Bridlingodunum.

Tunc etiam Berfrid conſul reſtitit ſuperbiæ Pictorum, dimicans inter Heue & Cere. Ubi multitudine magna Pictorum ſtrata ultor extitit regis Ecgfridi & conſulis Brecti.

Ine 26°. anno regni ſui pugnavit contra Cheolred, regem Merche, filium Ædelredi regis, apud Wonebirih.

Ceolredus, rex Merciorum, ſepultus Licheſfeldæ.

Anno vero ſequente idem rex Merche Ceolred mundo exiit, & ſepultus eſt apud Lichesfeld.

Circa annum 27m. reg: Inæ.

Circa hoc tempus Cuthburg, ſoror Cunebnrg, conſtituit abbatiam apud Twinburn, quæ data Ecgfrido, regi Northumbr: ſed eo vivente ſeparata.

Thonodunenſe caſtrum opus Inæ regis.

Ine 36°. anno regni ejus exercitum in Sudſaxe promovit, pugnavitque contra Sudſexas potenter & victorioſe, & interfecit eodem prœlio Ealdbright, quem prius fugaverat à caſtro quod vocatur Tantune. Quod quidem Ine conſtruxerat. Sed quia juvenis prædictus Ealbright caſtrum introierat, qui regius hoſtis erat, Edelburg regina, uxor Inæ, caſtrum cepit armis, captumque deſtruxit, & eum fugere compulit in Sudrei & Sudſexe.

Virtus Edelburgæ reg:

Pag. 255.

Ine rex potens & felix relinquens Adelardo, cognato ſuo, regnum, Romam petiit, & ibi peregrinans in terris, ſtipendia promeruit in cœlis.

Adelardi, regis Weſtſax: anno quinto.

Tadwinus.

Brightwoldus archiepiſcopus pene 38°. annis obiit, & Tadwinus, qui fuerat preſbyter apud Bredune in Merche factus archiepiſcopus.

Sumertoun, Antonino Moridunum.

Poſt biennium Adelbold, rex Merche fortiſſ: congregato terribili exercitu obſedit Sumertune caſtris depoſitis per gyrum.

Cumque

Cúmque non eſſet, qui incluſis auxilium ferret, vel includentibus reſiſtere poſſet, eam recepit in ſuam. *Somoridunum obſeſſum.*

Adelbald igitur, rex Merchenſis, maxima virtute ſuper reges coætaneos provectus eſt, omnes provincias Angliæ uſque ad Humbrum flu: cum ſuis regibus ſibi ſubjectas eſſe voluit, & fecit. *Latum imperium Adelbaldi.*

Octavo anno Adelardi, regis Weſtſax:

d Cantuar:

Tatwinus archiepiſcopus, vir religione & prudentia inſignis, ſacris quoque litteris nobiliter inſtructus, hominibus ultra non apparuit.

Qui committens prœlium erga dominum ſuum apud Edwines Clive, jure gentium ſpreto, jure dei occiſus eſt.

Circa hoc tempus concilium fuit apud Acle.

Chineuulphus volens relegare Kineardum, ab ipſo apud Moretun, dum concubinam peteret, occiſus eſt.

Chinewulphus igitur XXXI°. regni ſepultus eſt apud Wincheſtre.

Clivus Eduuini. Pugna inter Molle, regem Northumbrorum, & Oſuuinum ducem. Aclea in Sudereia.

‡

Chineardus ſepultus in Aclenſi monaſterio.

[1] Alias Aſcenmiſtre, corrupte forſan pro Axemiſtre in Devonia.

Kineard, frater Sigebrichti, regis Weſtſax: à militibus Chineuulphi reg:

Juvenis autem apud [1] Aclenminſter ſepultus eſt.

Ea tempeſtate Offa, rex Merche, præcepit amputare caput S. Ædelbrichti.

Gens vero pagana prædaverunt Northumbre, & monaſterium Ecgfridi ſpoliaverunt apud Dunemuth.

Ecgberti regis anno XXXIII°. redierunt in Angliam. Primum igitur prædaverunt Scepege.

Ex quinto libro.

i

Ingredienteſque Suduriam, regalibus cuneis apud Haclea obviaverunt. Hoc bello vicit Adelwolph Danos. *Aclea.* ‡

Miſit rex Adeluulphus Aluredum filium ſuum Leoni Papæ Romam. *Alfredus Romam miſſus.*

Poſtea vero cum magno honore Romam perrexit, & ibi uno anno converſatus eſt. Et inde rediens, filiam Caroli Calvi, regis Franciæ, aſſumpſit in uxorem, & eam ſecum in hanc patriam adduxit, & cum duobus annis eam tenuiſſet, hominibus ademptus eſt, & ſepultus apud Winceſtre.

Hic primum fuerat epiſcopus apud Winceſtre, ſed, Ecgbrito patre ſuo defuncto, factus eſt rex, & uxore ducta, quatuor filios genuit, qui omnes poſt eum reges fuerunt. *Adelwolphus è monacho Ventano rex factus.*

Ex hiſtoria Scribæ Alfredi deſumpta.

Poſtea rediit in Angliam ille magnus exercitus cum omnibus rebus ſuis ad portum Limene cum CCL. navibus. Qui

portus eſt in orientali parte Kent, juxta magnum nemus Andredeſlege, quod cxx. millia in longitudine, xxx. in latitudine continet. Egreſſi vero conſtruxerunt

Apledre.

Awldre caſtrum, alias Apuldran, in hiſtoria, à quodam Alfredi regis familiari ſcripta.

un

caſtrum apud Auldre.

Alfredi regis anno 23°. Daci, qui erant in Legeceſtria, iverunt circum per Nortwales & Northumbre ad Mereſige, inſulam Eſtſexe, & poſt in hyeme traxerunt puppes ſuas per Tameſim in flu: Luie.

Pag. 256.

Anno vero ſequente exercitus, qui erat in Luie, fecit juxta idem flu: caſtrum quoddam viginti millibus à Londonia.

Venerunt igitur Londonienſes ad caſtrum illud, & cum Dacis pugnantes, quatuor ex ducibus eorum occiderunt, & victoriam in tempore oportuno dedis ſuis dominus omnipotens, Cum ergo fugiſſent Daci ad caſtrum, fecit rex aquam

i

Luye ſindi in tria brachia, ne puppes ſuas per eam reducere poſſent. Quod Daci comperientes, relictis puppibus, perrexerunt ad Quatbruge juxta Savernam, & ibi caſtrum fecerunt & hyemaverunt, commendatis uxoribus ſuis in Eſtangle.

er

Rex vero cum omni exercitu proſecutus eſt eos.

At Londonienſes puppes Dacorum relictas, quaſdam ad Londoniam duxerunt, quaſdam combuſſerunt.

Alfredi laudes.

Alfredus rex cum regnaſſet xxviii°. annis & dimidio ſuper totam Angliam, præter illas partes, quæ ſubditæ erant Dacis, mortis ſenſit aculeum, de cujus regimine laborioſo & inextricabili vexatione verſifice proloqui dignum duximus:

Nobilitas innata tibi probitatis honorem
(Armipotens Alfrede) dedit; probitaſque laborem:
Perpetuumque labor nomen, cui mixta dolori
Gaudia ſemper erant, ſpes ſemper mixta timori.
ra
Si modo victor eras, ad craſtina bella pavebas.
Si modo victus eras, ad craſtina bella parabas.
Cui veſtes ſudore jugi, cui ſica cruore
Tincta jugi, quantum ſit [a] onus regnare, probarunt.
Non fuit inmenſi quiſquam per climata mundi,
Cui tot in adverſis vel reſpirare liceret.
Nec tamen aut ferro contritus ponere ferrum,
ſſ
Aut gladio potuit vitæ finire dolores.
labores,
Jam poſt exactos vitæ regnique dolores,
Chriſtus ei ſit vera quies, ſceptrumque perhenne.

a Honos *MS. Vide autem quid de hiſce verſibus obſervaverim in notis ad pag.* 217. *Vitæ Spelmannianæ Ælfredi magni.*

Re-

Rebellio Edelwoldi adverſus Eduuardum regem, fratrem ſuum.

alias Ethelwardus. ſ. ſanctimonialem.

Edeluoldus vero, frater ſuus junior, accepit uxorem, & ſaiſavit Winburnam, ſine voluntate tam regis quam nobilium regni. Quapropter ivit rex Eduardus cum exercitu ſuo ad Bathan juxta Winburnam. Edeluuoldus autem cum hominibus ſuis in Winburna permanens, januis clauſis, dicebat, quia ibidem perſiſteret, aut occumberet. Nocte tamen inde recedens, ivit ad exercitum, qui erat in Northumbre. Bathan.

S. Dacorum.

Eduuardus rex anno quinto regni ſui conſtituit inducias cum Eſtanglis & Northumbris apud Itingesford.

Eduuardus anno nono regni ſui conſtruxit Hertfordiam caſtrum non immenſum, ſed pulcherrimum, inter Beneficiam, Mimeram, & Luie, flumina non profunda, ſed clariſſima. Eodem anno conſtruxit Burgum quendam & Witham in Eſſex. Et interea manebat apud Maldon. Luie flu:

de

Eduardi regis anno undecimo venit mag: navalis exercitus ab auſtro ex Lidwicum. Lidwike.

Anno undecimo Eduardi regis. Pag. 257.

Rex autem fecit cuſtodiri littora Sabrinæ ex auſtrali parte à Uuallia uſque ad Avenam.

S. Daci.

Ipſi tamen bis furtim exierunt, una vice ex orientali parte Weced.

Alia vice apud Pordacan.

Et utraque vice pauci evaſerunt, qui occiſi non eſſent, præter illos, qui poterant nare ad puppes, & tunc manſerunt in inſula Stepen cum magna miſeria, ita quod cibus eis defecit, & multi fame mortui ſunt, quia cibum conquerere nequibant. Tunc receſſerunt ipſi in Diomedum, & inde in Hiberniam.

{ Stepeholm, Præruptaria, inſ: Sabrinaici maris.

i

Eodemque anno rex Eduuardus ivit cum exercitu ſuo ad Bukingeham, ubi manſit quatuor ebdomadis, fecitque vallum ex utraque parte aquæ, antequam inde recederet.

Anno 12°. Edwardi.

Fuiſſe prœlium apud Holm inter Kentenſes & Dacos veterum ſcripturæ dicunt.

Decimo 4°. anno Eduardi.

Legeceſtria renovata eſt. ☞

15°. anno Ed.

Corpus S. Oſuualdi à Bardenei tranſlatum eſt.

16°. anno Ed.

Angli & Daci pugnaverunt apud Totenhale, & Angli vicerunt.

Eodem anno Edelfled domina, quæ Merche regebat, conſtruxit burgum Bruneſburg.

Error Henrici Huntingdunenſis.

Ælfleda filia fuit Alfredi regis, & ſoror Eduuardi Senioris, uxor vero Ethelredi, Merciorum ſubreguli, quo mortuo ipſa ſola regnavit.

Eduuardi regis anno 18°. mortuus eſt Ethelred, dominus Merche, pater Edelfledæ, qui diu fuerat infirmus, & dedit terram filiæ ſuæ, quia nullum filium habebat.

Secundo ab hoc anno Edelfled, domina Merche, conſtruxit burgum apud Scoriate, & eodem anno burgum apud Bruge.

Tertio anno Edelfled, domina Merche, conſtruxit burgum Tameworth in principio æſtatis, & ante Auguſtum illum apud Staford. Ea

Staforda.

Alias Edelbirch. Guerovicum reparatum.

Quarto Edelfled, domina Merche, conſtruxit burgum Edeſbirith in principio æſtatis, & in fine Auguſti illud apud Weringewic.

Cireſburch. Wardeburch. Runcouen.

Quinto conſtruxit burgum apud Cireſburch poſt natale, & illum apud Wardeburch in æſtate, & eodem anno illum apud Runcouen.

Brechenauc mere.

Sexto miſit exercitum in Walliam, Wallenſibuſque victis, fregit Brechannemere, in qua cepit uxorem regis Walenſis cum 33. hominibus.

Derby.

Septimo adquiſivit Derebi cum provincia ei appendicia. Cum autem multitudo hoſtium, intra Derebi concluſa, egredi contra eam non auderet, caſtellum acerrime invaſit, & in ipſo portæ introitu prœlii maxima vis exarſit, ubi quatuor duces fortiſſimi Edelfledæ cæſi ſunt. Sed ſui nihillominus portam & muros fregerunt.

[Leiceſter.] ☞

Octavo conquiſivit Legeceaſtre, & major pars exercitus, qui ibi erat, ſibi ſubdita eſt. Eboracenſeſque illi promiſerant, & quidam eorum fidem dederant, quidam vero juraverant, quod forent in auxilium ejus. Poſt illam autem conventionem ipſa obiit apud Tameworth octo annis ex quo obtinuit dominium Merche, & ſepulta eſt apud Gloueceaſtre in porticu S. Petri.

Tameworth.

Pag. 258.

Verſus Henrici Huntingdun de laude Elfledæ.

O Elfleda potens, ô terror virgo virorum,
Victrix naturæ, nomine digna viri.
[a] Tu quo ſplendidior fieres, natura puellam,
Te probitas fecit nomen habere viri.

[a] Te quoque ſpl. f. n. puella MS.

Te mutare [a] decet, ſed [b] ſolum nomina ſexus,
Tu regina potens, rexque trophæa parans.
Jam nec Cæſarii tantum meruere triumphi,
Cæſare ſplendidior virgo virago vale.

Rex Adelſtan anno 4°. regni ſui commiſit prœlium apud Bruneſburg, prœliorum maximum, contra Anlaf, regem Hiberniæ.

Adelſtanus, Eduuardi Senioris filius.

Bruneſburg nunc Seton dicitur prope Axminſtre in Devonia. Quære certius.

Edmundus filius Adelſtani.

Rex ducens exercitum in illam partem Merche, quæ diu paganis ſubdita fuerat, uſque ad altiſſimum flu: Humbre belli ſorte Dacos vicit, & v. urbes victorioſus cepit, Lincolniam, Legeceaſtriam, & Stanfordiam, & Snotingham, & Derebi. [Leic:]

Expeditio Edredi regis, fratris Edmundi, ſed jam mortui, in Northum: & Scottos.

Northumbros, jugum dominationis ſuæ ferre nolentes ,cum valida armatorum manu petiit, totamque ſibi conquiſivit.

Inde vero in Scotiam vexilla direxit. Scoti igitur nimio terrore perculſi ſine bello ſubdiderunt ſe regi.

Rex autem Ædelred (filius Ædgari.) crudeliter deſtruxerat epiſcopatum Roueceaſtre. Ædelredi regis anno XIII°.

Exinde Bebbanburg fracta (à Danis prædata.) eſt & ſpoliata.

Æderedi regis anno 19°. Daci circa Cornugalliam perrexerunt in Savernam, prædantes in Dauen & Sudwales, egredientes ad Wechport (Wecheporte.) cum ferro & flamma inde reverſi ſunt [c] juxta" Penwithſtrete ex auſtrali [d] parte", venienteſque in Tamremuth (Tamermouth.), & inde ad Lidford, faſcibus & flammis omnia commendabant, & monaſterium Ordulphi apud Elingeſtoke (Elingeſtoke. Taveſtoke.) combuſſerunt. His tranſactis, perrexerunt hoſtes in Frommudam.

Finis regni Cantiorum.

Ecgbrightus, rex Weſtſex, Baldredo fugato, regnum Cantiæ cum [e] in" dominio ſuo tenuiſſet, Adelſtano filio ſuo illud moriens reliquit. Adelſtano vero defuncto, ad fratrem Edeluulphum, regem Weſtſexe, regnum illud rediit, quod cum hereditario jure Adelbrichto, filio ſuo, reliquiſſet, & alius filius ejus Edelbaldus, rex Weſtſexe, poſt v. annos periiſſet, regnum utrumque Adelbrichto ſubditum eſt.

Adelſtane, Edeluulphus } filii Ecgbrighti monarchæ.

Adelſtanus, Ecgbrighti, regis Weſtſax: filius, rex Cantiorum, fuit etiam, ut in ultimo anno Ecgbrighti apparet, rex Sudſexe & Eſſexe.

Ethelbaldus rex.

[a] Docet *MS.* [b] Solam *in impreſſ.* [c] Circa *in impreſſ.* [d] *Ex impreſſ.* [e] *Ex impreſſ.*

Ex

Ex ſexto libro.

Anno domini MIII°.

ſup. ex Dacis.

Exanceſtre. Quidam Exaceſtram venerunt, & urbem totam funditus deſtruxerunt, & omnia ſpolia ſecum, cineribus tantum relictis, deportaverunt.

Anno domini MIIII°.

Northwik. Suein, vir fortiſſimus, cui deus regnum Angliæ deſtinaverat, cum navibus multis venit ad Norwic, & eam prædatus eſt, & combuſſit.

Theotforde. Exercitus furtim perrexit ad Tedford, & eam prædatam combuſſit.

Pag. 259. Hida quid. Hida autem Anglice vocatur terra, unius aratri culturæ ſufficiens per annum.

Anno MIX°.

Oxenforde. Perrexerunt per Chiltern ad Oxenford, qua combuſta, &c.

Anno MX°.

Ad feſtum vero S. Andreæ diverterunt ad Northampton.

Anno MXIII°.

Swein, rex Dacorum, venit per Humbram uſque Geineſburg, ſtatimque ſubditus eſt ei Uthred, dux Northumbr: & tota gens illa.

Ædelred cum regnaſſet 37m. annis poſt multos labores & anxietates vitæ ſuæ deceſſit in Londonia.

Bella ab Edmundo Yrenſide, Ædelredi filio, contra Dacos geſta.

Primum apud Peoman juxta Gilinges.

Secundum contra Cnut regem apud Sceorſtane.

Tertium Londoniæ, urbe ab obſidione liberata.

Quartam apud Brentford.

Quintum in Cantia.

Sextum in Eſſex apud Eſſendune, ubi proditione Edrici, ducis Merciorum, facta eſt maxima ſtrages Anglorum.

Septimum in Gloceterſhyre, ubi tandem in Olney, inſula Sabrinæ, fuit ſingulare certamen inter Edmundum & Canutum.

Oxenforde. Edmundus poſt paucos ex hinc dies proditione occiſus eſt apud Oxenford.

Ubi filius Edrici, in fovea ſecretaria, conſilio patris, delitеſcens, regem inter celanda bis acuto cultello percuſſit, & inter viſcera ferrum fugiens reliquit.

Cnut rex cum viginti annis regnaſſet vivere deſtituit apud Sceafteſbiri, & ſepultus eſt Winceſtre in veteri monaſterio.

Haraldus rex mortem [a] ſenſiit apud Oxenford, & ſepultus fuit Weſtmonaſterii.

exul. Anno XI°. Eduuard.

Godwinus autem conſul, & Swein, filius ejus, currentes, velis

[a] *Sic.*

velis extenſis, à Flandria ad inſulam Wight [a] prædatus eſt eam : prædatus eſt quoque Portland.

Haraldus vero veniens ab Hibernia prædatus eſt in Porda-
S. Goduuinum.
can, & veniens ad patrem ſuum in With perrexerunt in Pevenefe, & inde ad Neſſe, & Rumene, & Hith, & in Folceſtane, & in Doure, & in Sandwic, & in Shepei, [b] ubique accipientes obſides & puppes. Quidam vero exeuntes Mideltun, villam regis, combuſſerunt.

De Gulielmo Notho verſus incerti autoris.

"Cæſariem, Cæſar, tibi ſi natura negavit,
"Hanc, Gulielme, tibi ſtella cometa dedit."

Ex ſeptimo libro.

De Gulielmo Rufo.

ſup. Roberti
Inde vero caſtellum Tinemuth conquiſivit, & fratrem con-
comitis Northumbr:
ſulis in eo.

Gulielmus junior x°. anno reg: ſui.

Videns igitur eos plus inexpugnabiles ſitu terræ quam viribus & armis, fecit parare caſtella juxta fines Walliæ, & rediit in Angliam.

Sed provincias intolerabiliter vexabat in tributis, quæ nunquam ceſſabant, in opere aulæ regalis apud Weſtminſtre, in opere muri circa turrim Londoniæ. Pag. 260.

Eodem anno Nicolaus, pater illius, qui hanc hiſtoriam ſcripſit, mortis legibus conceſſit, & ſepultus eſt apud Lincolniam, de quo dictum eſt : Nicolaus.

"Stella cadit cleri, ſplendor marcet Nicholai,
"Stella cadens cleri ſplendeat arce dei."

ſup. Henricus 1s. ſup. Robertum
Redienſque anno ſequenti in Angliam poſuit eum in car-
de Beleſme.
cerem perhennem apud Werham. Wereham.

Inde ivit rex ad Woddeſtoke ad locum inſignem, ubi rex cohabitationem hominum & ferarum fecerat. Woodſtoke ædificatum ab Henrico primo.

De quo Walo verſificator.

Octavus liber continet tres epiſtolas, ſed bene longas ; unam ad Henricum primum, regem Angliæ, de principibus potentiſſ: totius orbis uſque ad Conradum imper: Alteram de origine regum Britannorum, quæ Epitomen continet Galfredi Monumetenſis. Tertiam ad Gualterum, conſortem ſuum, de contemptu mundi. Walo poëta. Epiſtola Henrici ad Guarinum Britonem de regibus Britannicis.

a *Rectius, ut in impreſſ.* prædati ſunt eam : prædati ſunt quoque Portland. b Ubi *MS.*

Ex

Ex prologo epiſtolæ ad Guarinum de regibus Britannicis.

Henricus Huntingdu: Romæ, forſan cum Alexandro, epiſcopo Lincol: cui familiaris erat.

Hoc tamen anno cum Romam proficiſcerer, apud Beccenſem abbatiam ſcripta rerum prædictarum ſtupens inveni.

Ex epiſtola ad Guarinum.

Succeſſit ei Marius, à quo Weſtmaria, Romanis ſerviens. Hic Ceſtriam ædificavit.

In fine ejuſdem epiſtolæ.

Quorum ſi prolixitatem deſideras, librum grandem Galfridi Arthuri, quem apud Beccum inveni, requiras.

Ex epiſtola Henrici Huntingdu: de contemptu mundi.

¶ Laus Gilberti, epiſcopi London:

Quid memorem Gilebertum, cog: univerſalem, epiſcopum Londonienſem? Non fuit aduſque Romam par ei ſcientia. Artibus erat eruditiſſimus; Theorica ſingularis & unicus; fama igitur celebris & ſplendidus. Quapropter, cum ſcholas ☞ regeret Nivernis in Gallia, ad ſummum Londoniæ ſacerdotium vocatus eſt, & exoratus conceſſit.

In fine ejuſdem epiſtolæ ad Walterum conſ: epiſtolam dedicavit.

Poëmata Henrici.

Henrici tibi ſerta gerens, epigrammata primum,
Prœlia mox, Veneris gramina deinde tuli.

Liber nonus eſt de miraculis Sanctorum Anglorum, qui ad verbum fere ex Bedæ hiſtoria tranſlatus eſt, præterquam quod in fine adjiciat aliquot recentiorum Sanctorum vitas.

Ex libro de miraculis.

Simeon abbas inceptor novæ baſilicæ Helienſis.

Temporibus autem noſtris cum ibidem Simeon abbas eccleſiam mundi operis incepiſſet, tranſtulit ejus corpus ſanctiſſ: in novam eccleſiam Ricardus, ſucceſſor ejus, ultimus abbas ejuſdem loci. Exinde enim ſtatuti ſunt ibi epiſcopi.

Pag. 261.

Ex libro nono, qui de miraculis Sanctorum Anglorum.

Rumaldi vitam videbis admirandam apud Buchingham ſuper flu: Uſæ.

S. Ivo:

Inventio corporis S. Ivonis.

Luſtris poſt obitum ejus multis tempore regis longævi Ædelredi, qui XXXVII. annis regnavit.

Sancta vero Wulfilda, filia regis Edgari, Berchingæ fuit abbatiſſa, & ibidem ſepulta.

ſ. Kineburgæ & Kineſwidæ.

Tibba Burgi ſepulta.

Tibba vero, prædictarum ſanctarum cognata, ibidem ſepulta. Sancta Edgitha, filia regis Edgari, Wiltoniæ pauſat.

Ex

Ex decimo libro.

Venit enim ſine mora Stephanus, Thedbaldi, Bleſenſis conſulis, frater, junior eo, vir magnæ ſtrenuitatis, & audaciæ, & quamvis juraſſet ſacramentum fidelitatis Anglici regni filiæ regis Henrici, fretus tamen vigore & impudentia regni diadema deum tentans invaſit.

Stephani genus.

Stephani tyrannis.

Occurrens igitur ei David circa Dunelmiam concordatus eſt ei, reddens ei Novum caſtellum.

Novum caſtellum, à Scotto dolo captum, Stephano redditum eſt.

Caerloil vero retinuit Scottus conceſſione regis Stephani.

Lugubalia in poteſtate Scotti.

Filius autem regis David Henricus regis Stephani effectus eſt, deditque ei rex Stephanus burgum, quod vocatur Huntendonia, in augmentum.

Henricus, Scotti filius, fidem dans Stephano, fit comes Huntingdunenſis.

Stephanus 3°. anno regni ſui.

Advolavit ad Bedefordam, & in vigilia natalis domini, & in toto natali obſedit eam.

Buda à Stephano obſeſſa.

Reddita autem ei Bedefordia, in Scotiam promovit exercitum.

Epiſcopum Sareſbirienſem ſecum duxit ad caſtellum ejuſdem Diviſe, quo non erat aliud ſplendidius intra fines Europæ.

Stephanus 7°. anno regni.

Conſtruxit caſtrum apud Wilton in Hereford provintia.

Octavo anno regni ſui Stephanus cepit Gaufridum de Magna Villa apud S. Albanum.

Gaufridus de Magna villa.
Mandevilla.

Igitur ut rex liberaret eum reddidit ei turrim Londoniæ, & caſtellum de Waledene, & illud de Plaiſſeiz.

Suſpicor Mandevillam id temporis comitem fuiſſe Oſtroſaxonum.

Caſtel: Vallodunenſe.

Caſtellum de Plaiſſeiz.

Poſſeſſionibus igitur carens conſul prædictus invaſit abbatiam de Rameſei, &, monachis expulſis, raptores immiſit, & eccleſiam dei ſpeluncam fecit latronum.

Gaufridus vi occupat cœnobium Rameſienſe.

Joannes Sareſbir: niſi codex ſit mendoſus, Marimonem appellat.

Marimo.

Robertus Marmiun, vir bellicoſus, hoc in eccleſia de Coventre perverſus exegerat.

Cœnobium Conventuenſe occupatum à Roberto Marmione.

Ernulphus, Roberti filius, qui eccleſiam incaſtellatam poſt mortem patris retinebat, captus eſt & exoculatus.

Ernulphus, Roberti filius, exoculatus.

Dum autem eccleſia illa pro caſtello teneretur, ebullivit ſanguis à parietibus eccleſiæ, & clauſtri adjacentis, quod multi quidem & ego ipſe oculis meis inſpexi.

Sanguis è muris Conventuenſis eccleſiæ ebullivit. Oculatus teſtis.

Decimo anno Stephani.

Sed in æſtate Robertus conſul, & omnis inimicorum regalium cœtus caſtellum conſtruxerant apud Ferendon, &c. Ibidem, ut captum ſit à Stephano, ope Londonienſium.

Pag. 262.

Undecimo rex Stephanus anno mag: congregans exercitum caſtellum conſtruxit, inexpugnabile ſitu, contra Walingford, ubi Ranulphus, comes Ceſtrenſis, jam regi concordia conjunctus, cum mag: interfuit copiis.

Eccleſiam vero ſuam, quæ combuſtione deturpata fuerat, ſubtili artificio ſic reformavit, ut pulchrior quam in ipſa ſui novitate compareret, nec ullius ædificii ſtructuræ intra fines Angliæ cederet.

Lelandus.

Sunt ruinæ (niſi nomen fallit) Sinodunenſis caſtelli non longe ab Walingford. Adjacent & caſtro de Walingford neſcio quæ magnorum operum ruinæ.

'Alexander epiſcopus renovavit teſtudinem baſilicæ Lindenſis, igne conſumptam.

Anno 13°. Stephani.

Robertus, cog. de Querceto, archidiaconus Legreceſtrenſis, juvenis omni laude dignus, electus eſt in epiſcopum Lincolnienſem.

Robertus de Querceto ſucceſſit Alexandro in ſede Lindenſi.

Lelandus.

Hic, Robertus finem dat decimo libro, qui & ultimus eſt, hiſtoriæ Henrici archidiaconi Huntingdunenſis, niſi exemplar mancum ſit, quod ego mutuo ſumpſi à Canonicis Sudovicanis, non longe à Portceſtre.

Ex hiſtoriola de regibus Saxonicis incerto autore.

Sup. Bertwulfo.

Atulphus, qui & Ethelwolphus.

Cui Burhredus ſuccedens, filiam Athulfi, regis Weſtſaxonum, Athelſwitham duxit uxorem.

Ibidem de eodem.

Qui mox Romam adiit, ubi non diu vivens defunctus eſt, & in ſchola Saxonum in eccleſia S. Mariæ ſepultus requieſcit.

Huic exuli de Quenberga, filia Creode, regis Merciorum, nati ſunt duo filii, Oſfrith & Eanfrith, cujus filius extitit Hericus, qui de Bertſwith genuit S. Hildam abbatiſſam, conſtructricem monaſterii quod vocatur Streoneſhalh, ac S. Hereſwitham, Eſtanglorum reginam.

ſup. Ethelſtan.

Totius Angliæ monarchiam primus Angul-ſaxonum obtinuit.

Qui poſt relicto imperio monachus factus Lindisfarnenſium extitit epiſcopus.

Ceoluulphus tantum monachus, non epiſcopus Lindisfarnenſis.

ſup. Edward 1°.

Cui regina ſua Edgyva Edwinum, Edmundum, Edredum & S. Edburgam, & tres alias peperit filias; quarum unam in conjugem habuit Otto, imperator Ro: alteram Carolus, rex Occidentalium Francorum, tertiam Sithricus, rex Northumbrorum.

brorum. Ethelſtanum autem filium primogenitum de Egwina, nobiliſſima femina, habuit.

Cui comes Haroldus, filius Godwini, Weſtſaxonum ducis, & Githæ, ſororis regis Danorum Suani, patris S. Canuti martyr ſucceſſit, qui de regina Algiva comitis Alfari filia, habuit filium Haroldum.

Hic de regina Matilda tres filios habuit, Robertum, Wilhelmum, & Henricum. Gul: Conqueſtor.

In eodem exemplari

Ponit Sunnugnenſem eccleſiam, niſi vitium ſit librarii, pro Uuiltunenſi. At Mageſetenſem recte pro Herfordenſi ſcribit.

Ex præfatione primi libri Alredi, abbatis Rievallenſis, qui eſt de vita Davidis, regis Scottorum, ad Henricum, ejus appellationis ſecundum, regem Anglorum. Pag. 263.

S. Davidis

Unde divina providentia actum exiſtimo, ut illius mundiſſimæ manus baltheo te militari cinxerint. Henricus ſecundus baltheo militari à Davide Scotto cinctus.

Ex primo Alredi libro.

Nam cum ipſe in toto Scottorum regno tres aut 4^or^. tantum invenerit epiſcopos, eccleſiis ceteris ſine paſtoribus tam morum quam rerum diſpendio fluctuantibus, ipſe tam de antiquis, quas reparavit, quam de novis, quas ipſe erexit, decedens novem reliquit.

Tu quondam ceterarum mendica terrarum, ceſpite duro famem incolis ingerebas, nunc ceteris mollior atque fœcundior, ex tua abundanti vicinarum regionum inopiam ſublevas. Ipſe te caſtellis & urbibus decoravit. Ipſe te excelſis turribus extulit. Ipſe portus tuos peregrinis mercibus fœcundavit, & aliorum regnorum divitias tuis delitiis aggregavit. Ipſe pretioſis veſtibus pallia tua villoſa mutavit, & antiquam nuditatem tuam byſſo & purpura texit. Ipſe barbaros mores tuos Chriſtiana religione compoſuit, &c.

Ex ſecundo libro Alredi, qui eſt de genealogia Davidis, regis Scottorum, quam ut altius repetat, perſtringit vitas regum Anglorum ab Edeluulpho, Alfredi mag: patre, uſque ad Stephanum.

Tu igitur, vir optime, filius es glorioſiſſimæ imperatricis Matildis, cujus mater fuit Chriſtianiſſ: excellentiſſ: Anglorum regina Matildis, filia ſanctiſſ: feminæ & reginæ Scottorum Margaretæ, quæ nominis ſui ſplendorem morum ſanctitate præferebat. Hujus pater Edwardus, qui fuit filius Edmundi invictiſſ: regis &c. Ibidem genus ducens Henrici ad Ceordic, primum regem Weſtſaxonum.

Genealogia Henrici 2^i^. Matildis Henrici primi uxor. Henricus 2^s^. materno ſanguine genus de regibus Saxonicis duxit. Confeſ:

Geuuiſſi unde dicti, quo nomine olim Weſtſaxones in Anglia dicti.

ſup. Ceordic. Alfredus. u

Qui fuit Eleſa, qui fuit Elſa, qui fuit Genuis. Iſte fuit caput gentis ſuæ, à quo tota illa gens nomen accepit.

Qui tantæ fuit probitatis, ut univerſam Angliam ex auſtrali parte Humbre flu: quæ pluribus regibus eatenus diviſa ſubjacuerat, ſuo ſubjugaret imperio, & ita primus omnium monarcha Angliæ diceretur.

Alfredus, à patre Æthel-uulpho Romam miſſus, unctus eſt à Leone pontifice Ro.

Cum in eo præſentiam divinæ majeſtatis ſcintillantium virtutum inditiis perſenſiſſet, tempus & ætatem regnandi regiæ unctionis ſacramento præveniens, ſicut quondam Sanctus Samuel puerum David, ita eum in regem ſanctiſſimus præſul devotiſſime conſecravit.

Alfredus 2°. Romæ cum patre.

Verum poſtmodum cum patre Romam repetens, paternorum bonorum in omnibus cooperator & adjutor eſſe promeruit.

Quod quia demonico inſtinctu corvina effigie deturpaverant, Raven vocabant.

¶ Parabolæ Alfredi. Pag. 264.

Extant parabolæ ejus plurimum habentes ædificationis, ſed venuſtatis, ſed jucunditatis.

[1] Sup. Cuthberti.

Qualiter autem ſui meminerit [1] peregrini Dunelmenſis eccleſiæ libertas & poſſeſſio hodieque demonſtrat.

Lelandus.

Devolutio regni Angliæ ad Alfredum.

Alfredus minimus natu fuit quatuor filiorum Ethelwulphi, qui, mortuo patre Ecgbrichto, rege Weſtſaxonum, & Angliæ primo monarcha, ex epiſcopo Ventano, cogente neceſſitate, nam prius monachus fuerat. fit rex, & quatuor genuit filios, Etheluuoldum, Ethelbrichtum, Ædelredum, & Alfredum. Etheluulphus vero moriens Etheluuoldo regnum Weſtſaxonum hereditarium reliquit: Ædelbrighto regnum Cantiæ, Sudſexe & Eſſexe. Mortuo poſt quinque annos Etheluuoldo, Æthelbrichtus, natu proximus, ei in Weſtſaxonum imperio ſucceſſit. Hic cum quinque etiam annos Weſtſaxones gubernaſſet, & decem annos Cantios, Sudſaxones, & Eſtſaxones, mortuus eſt: poſt quem regnavit tertius natu Ædelredus; & hic quinque etiam annis in regno completis obiit, deditque locum Alfredo natu minimo.

Alredus in Eduuardo Seniore.

Laus Ælfledæ, ſororis Eduuardi.

Adjecit etiam decoris plurimum ſoror regis Ælfleda, ſexu quidem [a] femina, & animo & virtute plus viro.

Ibidem.

Eduuardus autor novi monaſterii Ventæ.

Ipſe novum monaſterium Wintoniæ fundavit, & mater ejus Elſwitha monaſterium virginum in eadem civitate.

[a] *Ita è lib. impreſſ. apud X. Script. & è Cod. MS. Laudiano, (in Bibl. Bodl.) F. 15. non femina, ut in autographo Lelandiano.*

Alredus

Alredus in Ethelſtano.

Protractum è vagina cultellum ſacris impoſuit altaribus. "Ecce, inquit, beatiſſime Joannes, ſponſionis vadium, ut cum auxilio tuo ſubactis hoſtibus, cum proſperitate rediero, digno illud pretio redimam."

Æthelſtanus, profecturus in Scottos, Joannis Beverolacenſis ſepulchrum inviſit.

poſt domitos Scottos.

Inde tendens Beverlacum, cultellum ſuum multarum poſſeſſionum, maximæque libertatis, largitione redemit.

Liberalitas Æthelſtani erga Beverolacenſes.

Alredus in Edmundo Seniore.

Nimiſque ægre ferens paganorum reliquias cultura idolorum regni ſui fœdare decorem, quinque nobiliſſ: civitates, Lincolniam, Leiceſtram, Stanfordiam, Snotingham, Derebi, quas eatenus incoluerant, de manibus eorum extorſit. Edmundi victoriæ de Dacis.

Hic Glaſtengeſbiri beato Dunſtano, ut in monachorum habitationem fundaretur, commiſit.

Cura reparandi Gleſſoburgenſe monaſterium Dunſtano ab Edmundo Seniore data.

Alredus in Edgaro.

Wintoniæ eccleſiam in novo monaſterio, quam pater ejus incepit, quam & ipſe perfecit, cum maximo honore dedicari fecit.

avus Edwardus Senior.

Dedicatio eccleſiæ novi monaſter: Ventæ.

Alredus ibidem in Ædgaro ponit orationem, ſive admonitionem, Edgari bene aſperam & aculeatam in vitam & mores eccleſiaſticorum.

Oratio aculeata Edgari regis in diſſolutam eccleſiaſticorum vitam.

Ipſe cum octo regibus ſibi ſubditis navem unam intravit. Ad octo autem remos regibus totidem collocatis, ipſe in puppe reſidens gubernatoris fungebatur officio. Lelandus. Uſus eſt hac pompa Ædgarus in civitate Legionum, quam nunc Caſtrum vocamus.

Superbum Ædgari remigium.

Alredus in Ædelredo.

Tunc rex, miſſis in Normanniam nuntiis, Emmam, filiam Ricardi ducis, ſibi in uxorem dari & petiit & obtinuit, cum jam de filia Thoreti, nobiliſſimi comitis, filium ſuſcepiſſet Edmundum. Ex Emma deinde duos filios habuit, Elfredum & Edwardum. Tunc rex fortior ſolito omnes per Angliam Dacos una die, eademque hora, miſſis epiſtolis, juſſit interfici. Quod Daci tranſmarini audientes, in furorem verſi, duce Swano, cum innumerabili exercitu Angliam intrantes, diffuſi ſunt per provincias, & diſperſi, non ordini, non ſexui, non ætati parcentes. Edmundus, Ædelredi filius. Pag. 165.

Singulare certamen inter Edmundum & Canutum.

Alredus in Edmundo Juniori belle admodum depingit ſingulare certamen, quod cum Canuto in Olnei, Sabrinæ inſula, geſſit.

Edmundus Yrenſide Gleſſoburgi ſepultus.

Mortuus eſt rex Edmundus, & Gleſtingebiri cum avo ſuo Edgaro ſepultus.

Alredus in Eduuardo Juniori.

Eduuardus coronatus Ventæ.

Wintoniæ die ſancto Paſchæ ab archiepiſcopis Cantuar: & Eboracenſi, cunctiſque fere regni epiſcopis, in regem ungitur & conſecratur.

Alredus in Gulielmo primo.

¶ ſup: Henrico, Davidis, Scotiæ regis, filio.

Alredi educatio.

Cum quo ego pene ab ipſis incunabulis vixi, & puer cum puero crevi, cujus etiam adoleſcentiam adoleſcens agnovi, quem, juventutis flores pulſantem, dilexi &c.

Lelandus.

Henrici ſecundi genus ab Edmundo Juniore repetitum.

Edmundus Yrenſide, filius Ædelredi infortunati regis, & filiæ Thoreti comitis, moriens habebat duos fratres, Alfredum & Edwardum ſimplicem, quorum mater erat Emma, Ricardi, Nortmanniæ ducis, filia. Alfredus, conſilio Goduini exoculatus, ☞ Anguillariæ periit. Eduuardus autem poſtea rex factus, ſine liberis mortuus eſt. Erant porro Edmundo Yrenſide duo filii, Edmundus & Eduuardus, quos Canutus regi Suanorum necandos tranſmiſit. Ille autem immanitatem abhorrens, Salomoni, Hungarorum regi, nutriendos miſit. Salomon poſtea Edmundo filiam ſuam in uxorem dedit, Eduuardo autem filiam germani Henrici imperatoris. [S. Agatham] Edmundus brevi poſt nuptias ſine liberis mortuus eſt. Jamque Eduuardus ſimplex in ſenium vergens, & de herede, quoniam liberis carebat, ſolicitus, ad Henricum imperatorem nuntios mittit, qui petant Edwardum ab eo, tanquam regem Angliæ futurum. Imperator lætus Eduuardum cum uxore ſua Agatha, germani ſui filia, liberiſque ejus Edgaro Etheling, Margareta, & Chriſtina, miſit. Eduuardus ſtatim poſt adventum in Angliam non longum ſupervixit, & ſtatim Eduuardi ſimplicis regis mors ſubſecuta eſt, & Edgarus Etheling, nepos regis, junior viſus quam ut regno conveniret, maxime Haroldo regnum omnibus modis ambiente. Unde factum, ut Edgarus, paratis navibus, reditum una cum ſororibus ad imperatorem Henricum maturaret. Sed naves tempeſtate jactatæ ſunt in littus Scotticum, ubi è navibus egreſſi talem cum Malcolino, Scottorum rege, amicitiam inierunt, ut Malcolino nupſerit Margareta, Edgari ſoror, Chriſtina vero fit [Rumeſienſis] ſacra virgo, & velata eſt. Margareta deinde peperit Malcolino ſex filios, & duas filias. Filiorum tres in

Scotia

Scotia reges fuere, Ædgarus, Alexander, & David. Horum ſoror Matildis nupſit Henrico primo Anglorum regi. Soror porro Matildis Maria Euſtathio, comiti Bolonienſi, nupſit. Deinde ex Matilde regina & uxore Henrici primi nata eſt Matildis, quæ primum data fuit conjux Romano imperatori, ſecundo nupſit Gaufrido, Andegavenſium comiti. De Maria orta eſt Matildis, quæ in virum accepit Stephanum, comitem Moritoniæ, qui poſtea regnum Angliæ contra datum juramentum invaſit. Ex Matilde tandem & Gaufredo Andegavenſi ortus eſt Henricus, qui Stephano vivo una cum matre jus ſuum in regnum Angliæ etiam armis vendicavit, & poſt Stephani mortem cum gratia obtinuit.

Ex Prologo hiſtoriæ Gulielmi Parvi, canonici Novoburgenſis cœnobii, quam E. abbati Rievallenſi, dedicavit. Pag. 266.

Galfredus hic dictus eſt, agnomen habens Arturii.

Qui divinationum illarum nænias ex Britan: tranſtulit, quibus, ut non fruſtra creditur, ex proprio figmento multa adjecit.

His quoque addit Iſlandiam, quæ ultima Tyle, ſecundum quoſdam, dicitur.

☞ Nec unum quidem archiepiſcopum unquam habuerunt Britones. Falleris, tu quidem Gulielme.

Liquet, à mendacibus eſſe conficta, quæcunque de Arturo & Merlino ad paſcendam minus prudentium curioſitatem homo ille ſcribendo vulgavit. Lelandus. In ſumma Galfredum pro mendaciſſimo habet, etiam in hiſtoria regum Britan: qui ante Cæſarem natum fuerunt. Sed quantum Galfredo derogat, tantum Bedæ tribuit.

In primo libro leviter perſtringit Gul: Mag: Gul: Rufi, & Henrici 1. facta. In Stephano utcunque plenam aggreditur narrationem.

E primo libro.

Cumque optimates, qui aderant, ſuaderent, ut regem proſtratum erigeret, "finite, inquit, illum jacere ad pedes Petri." Gul: Mag: humilitas. Aluredi, archiepiſcopi Ebor: ſeveritas.

Rogerus epiſcopus Sariſbir:
Duo enim nobilia ſumptuoſſ: opere caſtella, ſcilicet de Viſas & Shireburnam, conſtruxit.

Sequenti autem anno rex Stephanus, apud Wiltonam munitionem conſtruens, repentina hoſtium irruptione contritus, & plurimis ſuorum amiſſis, in fugam actus eſt. Wiltonenſis munitio.

Quidam Eboracenſes monachi, numero 12. vel 13. ferventes Truſtinus archiepiſcopus Ebor: ſpiritu, &c. Tandem in loco Paſcue collocavit, & vocatur locus ille Fontes. Benedictini facti Ciſterſienſes.

Sane paulo ante à nobili viro Waltero de Eſpec invitati, & à felicis memoriæ abbate Bernardo directi, monachi Clarevallenſes

vallenſes in Ebor: provinciam venerant, & in loco, qui nunc dicitur Rievallis, tunc erat locus horroris & vaſtæ ſolitudinis, manſionem acceperant. Lelandus. Autor ibidem ſcribit integrum caput de origine Bellolandenſis monaſterii per quoſdam monachos Saviniacenſes, utque quarto ibidem nacta commoditate locum mutaverint, favente Rogero de Moubrai, qui & Nuburgenſe cœnobium fundavit. Subſequitur aliud caput integrum de origine Sempringamienſis ſectæ. Ibidem extat cap: de quodam Wimundo, Furneſienſi monacho, poſtea Mevaniæ epiſcopo facto, qui ſe ad facinora piratica contra Scottos contulit, utque tandem erutis oculis & exectis teſticulis vitam Bellolandiæ finiverit.

cap. 26.

Pueri virides, qui edocti loqui dicebant, ſe natos in terra S. Martini: ſed rogati, ubi illa eſſet, neſciebant. Color autem una cum annis evanuit.

Ibidem de maſculo & femina viridibus pueris, è terra ſubito exilientibus,

luporum

vel ſaltem in foſſa viſis, utque mas cito perierit, femella autem edocta loqui cuidam apud Linnam nupſerit.

Lupinæ foſſæ. Wopheſpitte.

Vicus eſt in Eſtanglia, 4. vel 5. ut dicitur, milliariis diſtans à nobili monaſterio beati regis & martyris Edmundi, juxta quem vicum antiquiſſimæ foſſæ videntur, quæ ſermone Anglico Wulfes-pittes, id eſt, luporum foſſæ, dicuntur, & vico, cui adjacent, ſuum nomen indiderunt.

Aliud ibidem caput de prodigiis, id eſt, de canibus in lapi-

bufone

dicina repertis, & ſaxo obvolutis. Inſuper de rana ſaxo incluſa, in cujus collo erat cathena aurea. Et ibidem de ſcipho, furtim ex antro rapto. Ex canibus autem alterum habuit Henricus epiſcopus Winton:

Pag. 267. Vipſe ſtreames.

Eſt vicus, aliquot à mari orientali milliariis diſtans, juxta quem famoſæ illæ aquæ, quas vulgo Vipſe vocant, numeroſa ſcaturigine è terra proſiliunt, non quidem jugiter, ſed annis interpoſitis, &, facto torrente non modico, per loca humiliora in mare labuntur.

Ex 3. cap°. 2. libri.

Situs caſtelli de Scarburg è 2. libro.

Scaroburgus.

Rupes ſtupendæ altitudinis ſimul & amplitudinis, & præruptis fere ex omni parte ſcopulis inacceſſa in mare irrumpit, quo tota ambitur, exceptis tanquam faucium quarundam anguſtiis, quas aperit ad occidentem, habens in ſummo planitiem ſpetioſam & herbidam, ſpatioſam autem tanquam ſexaginta jugerum vel eo amplius: fonticulum quoque aquæ vivæ è ſaxo profluentem. In ipſis autem faucibus, ad quas ſine labore non aſcenditur, turris regia ſita eſt: & ſub eiſdem faucibus

faucibus urbis initium, in auſtrum & aquilonem utrumque latus ſpargentis, frontem vero ad occidentem habentis, & à fronte quidem proprio muro, ab oriente vero rupe caſtelli munitur. Sane hunc locum memoratus comes Gulielmus cum in Eboracenſi provintia plurimum poſſet, caſtro conſtruendo idoneum contemplatus, ſumptuoſo opere naturam juvans, totam rupis planitiem muro amplexus eſt, & turrim in faucium anguſtiis fabricavit: qua proceſſu temporis collapſa, arcem magnam & præclaram rex ibidem ædificari præcepit.

Gulielmus, comes Albemarliæ, quem Stephanus rex tranſhumbranis partibus præfecerat, dedidit ſe & caſtellum de Scarburg Henrico 2°.

Henricus ſecundus.

Hugo de Mortuo mari rebellis caſtrum regis apud Brugenorth detinuit.

Rex enim, celeriter congregato exercitu, Brigiam obſedit, quam poſt dies non multos fortiter oppugnatam in deditionem accepit.

Brichnorth.

Leylandus.

Scribit Gul: integrum caput de vita Nicolai Brekſper, alias Adriani 4ⁱ. Aliud ibidem capᵐ. de hæreticis, è Gaſconia in Angliam venientibus. Sequitur & tertium de Godrico & Ketello heremitis.

E libro 3.

Anno regis Henrici 2ⁱ. 27. forma monetæ pub: à falſariis corruptæ, in Anglia mutata eſt.

Lelandus.

Scribit Gul: cauſſam diſſidii inter Henricum patrem & filium ortam fuiſſe, quod pater ſecundo & tertiogenitum in gubernatione Gallicarum provinciarum prætuliſſet primogenito.

Natus eſt ei ex Britannici comitis filia unica filius Poſthumus, cui cum rex avus ejus nomen ſuum imponi juſſiſſet, contradictum eſt à Britonibus, & ſolenni acclamatione in ſacro baptiſmate Arturus dictus eſt.

Galfredus, filius Henrici 2ⁱ. duxit Britanniæ comitis filiam in uxorem.

Arturus Poſthumus.

Gulielmus ſcribit integrum caput de vitiis & virtutibus Henrici 2ⁱ.

Virtutes & vitia Henrici 2ⁱ.

E 4°. *libro.*

Liberalitas Richardi regis in Joannem fratrem magnæ poſtea diſcordiæ cauſſa inter illos fuit.

Cauſſa diſcordiæ inter Richardum & Joannem.

Cæſi ſunt aliquot ex Judæis, ceteri vero intra caſtellum recepti ægre evaſerunt.

Judæi male multati confugerunt ad Staunfordenſe caſtellum.

Caſtelli Snotingamienſis . . . .

Eſt autem idem caſtellum natura & manu ita munitum, ut ſola inedia, ſi defenſores idoneos habeat, inexpugnabile videatur.

Pag. 268.

In 1°. cap°. quinti libri.

Scribit ut Richardus rex emunxerit epiſcopum Dunelmenſem comitatu, quem ei vendiderat.

Gulielmus Parvus deduxit hiſtoriam ſuam ad annum D. 1197^{m}.

Ex primo libro annalium Gualteri Hemingburgi, canonici Giſoburnenſis cœnobii.

Lelandus. Exorditus eſt hiſtoriam à Gul: Magno, & uſque ad tempora Joannis regis fidem Gul: Parvi ſequitur, è cujus opere, ſuppreſſo autoris nomine, multa fere ad verbum deſumpſit. In hoc tamen Gul: Parvo ſuperior, quod operi cauſſam præpoſuerit, cur Gul: Mag: in Angliam cum exercitu venerit, & præſertim contra Haraldum regem, qui, vivente Edwardo rege, Euſtachium, comitem Bononienſem, Dovari male tractaverat, cum tamen Edwardi regis ſororem in con-

ſup: Euſtachius.

jugem accepiſſet.

Gul: Mag:

Anno D. 1072. Reverſus eſt Gul: rex uſque Dunelmum, ubi caſtellum de novo conſtruxit.

Robertus, Gul: Mag: filius, Novum caſtellum condidit ſuper Tinam.

Infectoque negotio rediens ſuper flu: Tine Caſtellum novum fabricavit.

Animati ergo Wallenſes propter receſſum regis, caſtellum de Montgomery obſederunt ad tempus, & viris, qui in eo fuerant, peremptis, tandem illud demoliendo fregerunt.

Anno D. 1111°. civitas Ciceſtriæ cum monaſterio igni ſuccenſa eſt.

Congreſſus Calixti Pont: Ro: & Henrici primi. Ne legatus unquam in Angliam ſine regis conſenſu veniret.

Poſt modicum vero temporis venit Calixtus papa Giſortium, ubi occurrit ei rex Henricus, & impetravit à papa, ut neminem aliquando legatum in Angliam mitteret, nec officio legati fungi permitteret, niſi hoc poſtularet ipſe.

Anno D. 1129. Fundata fuit domus de Giſeburne per Robertum de Bruis ex conſenſu Calixti papæ, & Thruſtini archiepiſcopi Eboracenſis, & etiam ipſius regis Henrici.

Anno D. 1133. Adelulphus, prior S. Oſwaldi, primus epiſcopus Carleolenſis factus fuit.

Malmeſbiry obſeſſa ab Henrico 2°.

Auctus igitur ingentibus copiis, confeſtim munitionem Malmeſbirienſem, ubi regis Stephani præſidium erat, obſedit.

E libro 2°. cap°. de morte Richardi primi.

Declinavitque ad manerium ſuum de Aude^n^leye, quod ſitum eſt ex oppoſito ejuſdem caſtri, ab interjecto flu; ſic nominato Aude^n^ley.

Audeley ubi, & unde dictum. Caſtellum de Gaylard conſtructum à Richardo è regione Audeley.

Gualterus

Gualterus ſcribit, ut Joannes ex piris intoxicatis, quæ comederat apud Swineſhed monaſterium, obierit.

Anno D. 1281. 3°. Cal: Aug: combuſta fuit magna pars S. Botolphi.

Ceperuntque Wallenſes ad caſtrum de Flynt D. Rogerium de Clifford, quem rex Angliæ ibidem præfecerat.

Anno D. 1289. ſept: Cal: Junii eccleſiam noſtram Giſeburnenſem cum multis libris theologiæ, & pretioſſ: novem calicibus, veſtimentis, imaginibuſque ſumptuoſis ferox flamma conſumpſit.

Anno D. 1290. obiit regina Angliæ Alienora, & honorifice ſepulta eſt apud Weſtmynſter Londonii. In cujus honorem ſpiritualem rex ipſe duas pulcherr: cruces marmoreas Londini erexit, unam apud Charing, & alteram in Weſtchepe Pag. 269. Charing Croſſe.

Anno D. 1296. In terra ſua valle Anandiæ apud Loch Maban obiit ille nobilis vir, D. Robertus de Bruys, in cœna Domini, qui, ut ſuperius tactum eſt, circa ſucceſſionem regni coram Scotiæ cum Joanne Bailliolo eorum rege Anglorum diſceptavit, &, ut vivens ipſe juſſerat, ſepultus eſt in domo noſtra Giſeburn juxta patrem ſuum. Lochmaban. Giſeburna ſepultura Breoſarum.

In anno etiam D. 1296. Gualterus ſcribit, ut, Scottis Carleolum obſidentibus, quidam Patritius Scotus explorator in carcere detentus vincula ruperit, carcerique ignem injecerit, unde bona pars urbis conflagravit, utque tandem Scoti obſidionem ſolverint, & Patritius pœnas dederit.

Anno D. 1296. captum eſt oppidum de Berwike per Edwardum.

Multa ſcribit Gualterus de procurſione Scottorum in Northumbriam, utque Auguſtaldunenſe monaſterium incenderint, & loca vicina depopulaverint. Haguſtaldunum.

Gualterus Hemingburg annales ſuos perduxit uſque ad annum D. 1297. & volumen, in quod ego incidi, diviſum fuit in trecenta fere capitula.

Ex annalibus Fratris Walteri Coventrenſis, quos vel ab ipſo Bruto inchoans deduxit uſque ad primos annos Henrici 3[i]. *tantum fere defloratoris uſus officio. Maxime tamen ſecutus eſt Galfredum Monumetenſem, Henricum Huntingdunenſem, Marianum Scottum, & Hovedunum. Titulum autem operi addidit* MEMORIALE. Pag. 270.

Codex erat aliquot locis mancus, & annorum numerus male cohærebat. Tum hæc, quæ ſequuntur, non ad ordinem, ſed ad ſcribentis uſum decerpta.

Mordredus, aſſociatis ſibi Saxonibus, Pictis, & Scottis uſque ad 70[a]. millia obviavit Arthuro ad portum Ripe. Ibi occiſus eſt optimus Wallanus.

Ripe corrupte pro Reptaceſter, ubi nunc Richeborow prope Sandwic.

Gulielmus, rex Scotiæ.

Et quia filiam ſuam comiti Bononiæ præter Joannis regis aſſenſum deſponderat, venit Joannes rex Berwicum, & conſtruxit contra eum caſtrum Berwici, & patriam devaſtavit. Tunc dedit Gulielmus, rex Scotiæ, Joanni regi duas filias ſuas obſides, & ſic Joannes receſſit.

Tempore cujus fuerunt duo bella in Anglia inter regem & Barones, primum apud Lewes, ſecundum apud Eveſham.

Iſti Henrico fecit homagium Alexander, rex Scotiæ, in die S. Stephani apud Eboracum.

Leuicium.

Henricus 3[us]. bello captus, poſtea per Edwardum filium regno reſtitutus.

Hujus pater cum eſſet captus in bello de Lewes per Simonem montis fortis, & regnum amiſerat, ipſe tamen Eduardus cum adjutorio comitis Gloverniæ regnum adquiſivit in bello de Eveſham, ubi nobilis comes Leirceſtriæ cum nobilioribus regni occiſus fuerat.

Alexander Scottus Londini fidem dedit Eduardo primo.

Ibique recepit homagium Alexandri, regis Scotiæ, coram omni populo.

Sudregia.

c

Conſilium apud Geagneſburc à Suano rege celebratum.

Denique imminenti veſpera diei, qua in generali placito, quod apud Geagneſburc ſup. Sueno. tenuerat, hæc eadem [1] minitans iteravit.

[1] Suenonis in S. Edmundum maledicentia.

r ſup. Daci.

Inde amnem, quæ Atew dicitur, intrant, & navibus exilientes prædatum in Merciam pergunt.

Edricus Streona proditor.

Mageſetes, qui nunc Herfordenſes.

Cum Mageſetenſibus, & exercitus parte, cui præerat, fugam capeſcit.

Lelandus. Eſſendune in Eſſexia eſt.

Eccleſia à Canuto in Aſſenduno conſtructa, ubi ingens bellum fuit inter ipſum & Edmundum Juniorem.

Eccleſia, quam rex Canutus & comes Turkillus in monte, qui dicitur Aſſendune, conſtruxerant, illis præſentibus, ab Wulſtano, archiepiſcopo Ebor: & multis aliis epiſcopis, cum magno honore dedicata eſt.] Lelandus. Gulielmus Meldunenſis libro de regibus 2°. cap°. LXVII. de Aſſendunenſi eccleſia loquens ſic ſcribit: "Nunc (ut ferunt) modica eſt eccleſia, preſbytero parochiano delegata."

Concilium Cirenceſtriæ à Canuto mag: celebratum.

Canutus rex Angliam rediit, & in Paſchæ feſtivitate apud Cirenceſtre magnum conſilium habuit.

Triremis magnificentiſſima à Goduino dono data Canuto regi, cog: Forti.

Goduinus autem regi pro ſua amicitia dedit triremem fabrefactam, roſtrum deauratum habentem, armamentis optimis

mis inſtructam, decoris armis, electiſque octoginta militibus decoratam. Quorum unuſquiſque habebat in ſuis brachiis duas aureas armillas, ſexdecim uncias pendentes, loricam trilicem indutam; in capite caſſidem ex parte deauratum; gladium deauratis capulis renibus ſuccinctum; Danicam ſecurim, auro argentoque redimitam, in ſiniſtro humero pendentem. In ſiniſtra . . . . . clypeum, cujus umbo clavique erant deaurati. Pag. 271.

t

In dextra lanceam, quæ lingua Anglorum Acegar appellatur. Inſuper etiam non ſui conſilii nec voluntatis fuiſſe, quod [1] frater ejus cæcatus fuiſſet, ſed dominum ſuum Haraldum illum facere, quod fecit, juſſiſſe, regi juravit.

[1] Alfredus ex matre Emma frater Canuti.

Rom comes Mageſetenſium.

Fuga Wicciorum ab urbe ſua.

Fuga Wicciorum.

Civium vero multitudo in quandam modicam inſulam, in medio Sabrinæ flu: ſitam, quæ Beverege nuncupatur, confugerant, &, munitione facta, tam diu ſe viriliter adverſus ſuos inimicos defenderant, quoad, pace recuperata, libere domum liceret eis redire.

Beverege inſula Sabrinæ.

De hac re Marianus ſcribit.

Interea Suanus comes, Goduini comitis & Sichæ filius, qui, relicta prius Anglia, eo quod Egivam, Leonenſis monaſterii abbatiſſam, quam corruperat, in matrimonium habere non licuerit, Danemarchiam adierat, navibus octo rediit.

Leonenſe monaſterium.

ſ. naves piraticæ. exulum Anglorum & Danorum.

Aliæ vero, Eſtſaxoniam navigantes, præda circa promon-

C

torium Eadulphi rapta non modica redibant.——Marianus de hac re fuſius.

Siuardus Dorobernenſis archiepiſcopi corepiſcopus. Corepiſcopus.

Brictowham portus.

Leofrici comitis & Godivæ liberalitas.

Leonenſe etiam & Wenlocanenſe cœnobium, S. q; Joannis baptiſtæ ac S$^{æ.}$ Wereburgæ monaſteria in Legeceaſtra ſita, & eccleſiam, quam Lindocolnienſis præſul Ednotus in loco famoſo, qui Sanctæ Mariæ Stow Anglice, Latine vero S. Mariæ locus, appellatur, pretioſis ditaverunt ornamentis.

ſup. Griphinum.

Haraldus vero, ut eum fugiſſe comperit, palatium incendere, & naves ejus cum armamentis juſſit comburere.

Urſus vicecomes Wicciorum.

Caſtellum de Rudland ab Haraldo, qui poſtea rex fuit, incenſum.

Odo, epiſcopus Baiocenſis, frater Guliel: ſenioris, in Gul: Rufum conſpirat.

Relinquens Roueceſtriam cum paucis adiit caſtellum fratris ſui Roberti Moretunenſis comitis, quod Peveneſci dicitur. Locus erat munitiſſimus.

Tempore

Tempore Gul: Rufi.

Robertus de Moubrai invaſit Bathoniam, & igne ſuccendit eam.

Idem Robertus.

Tandem adiit Gilnelceſtriam, & eam obſedit, & expugnare diſpoſuit.

Weſtwalani & Southwal.

Tempore Guli: Rufi.

Caſtrum Monenſe à Cambris vi captum.

Fregerunt & caſtellum in Mevania inſula, ſuæque ditioni ſubjacebant.

Gul: Rufus.

Caſtellum comitis Roberti Moubrai, ad oſtium Tini flu: ſitum, per duos menſes obſedit, & tandem expugnavit.

Gul: R. tempore.

Interea Wallenſes caſtellum Muntgumri fregerunt, & Hugonis, Scrobeſbiriæ comitis, homines in illo non nullos occiderunt.

In nova foreſta, quæ lingua Anglorum Icenea vocatur.

Anno MCI°.

Civitas Glovornia cum principali monaſterio conflagravit.

Kereſburg op: Northmanniæ.

Rex Angliæ Henricus comitem Robertum de Beleſmo in Kereſburga in cuſtodia poſuit.

Anno Domini [a] MCXVIII°. regnante Henrico primo.

¶ Florentii hiſtoriographi mors.

Nonis Julii obiit dominus Florentius Wigornienſis monachus.

Pag. 272.

Gulielmus & Richardus (nothus) filii Henrici primi naufragio perierunt.

Quem Gulielmus, filius ejus, ſequi geſtiens, navem ingreditur, copioſa nobilium militum, puerorum, ac feminarum multitudine comitatus. Hi portu maris evecti, mira aëris ſerenitate freti, freto elapſi, in modico navis, qua vehebantur, rupem incurrens, eliſa eſt, & omnes, qui in ea reſidebant, excepto ruſtico uno, marinis fluctibus ſunt abſorpti.

Anno MCXXX°,

Nonis Maii civitas Roſenſis conflagravit.

Rex Stephanus agminibus congregatis urbem Wiceſtriæ pulcherrimam aſſilivit, & captam deturpavit. Caſtellum tamen, quod urbi inerat, capere non potuit.

Henricus filius Matildis Auguſtæ.

Jordanus Stephani capitaneus.

Caſtellum de Malmeſbiri obſedit, moxque cepit. Expugnata tamen urbe, turris excellentiſſima Jordani, quam regali conſervabat imperio, ſola fame domabilis remanſit.

[a] *Atqui ſupra (pag. 289.) notatur, eum defunctum fuiſſe anno* 1140. *Rectius tamen* 1118. *ſi Baleum alioſque audiamus.*

Henricus

Henricus filius Matildis.

Tertiam obſidionem congeſſit circa caſtellum de Stanford, quod tandem ei redditum eſt.

Stephanus.

Rex autem obſederat caſtellum de Gepeſwic, quod Hugo Bigot contra eum tenebat &c. Ut tandem ſit ei redditum.

Henricus.

Notingham petiit, & ſtatim cepit urbem. Illi vero, qui caſtello urbis inerant, urbem ipſam combuſſerunt.

Brachium cujuſdam clerici, qui dicebatur Edwardus Grimfere, abſcidit, & ipſum pariter archiepiſcopum in capite vulneravit. Eduardus Grimfere in cæde Thomæ vulneratus.

Ricardus Luci & Humfrede de Boun, anno MCLXXIII°. Henr. I°. reg.

Combuſſerunt Berwic, villam regis Scotiæ.

Anno MCLXXIIII°.

Vehemens ignis invaſit villam Cantuar: & eam combuſſit, & fere omnes eccleſias villæ illius, & eccleſiam S. Trinitatis, quæ in ea eſt, penitus combuſſit.

Anno MCLXXV°. Henricus 2us.

Et inde rex miſit unum de clericis Rogerum de Hovedune nomine ad eccleſiam Norwicenſem, quæ tunc vacabat, defuncto paſtore ſuo, & ad abbatias, quæ tunc vacabant per Angliam.

Ibidem.

Monaſterium de Ulmo.

Ulmenſe monaſterium in Norvolgia, quod nunc Fa[num] Benedicti.

S. Gulielmus.

Et in primis ipſe rex Scotiæ, & David, frater ejus, ibidem devenerunt homines prædicti regis de omnibus tenementis ſuis.

Scottus Henrico 2°. fidem dat Eboraci.

Anno MCLXXVI°.

¶ Joannes Severianus fit epiſcopus Carnotenſis.

Joannes Sareſbirienſis, qui erat clericus & familiaris Thomæ Cantuar: electus & conſecratus eſt in epiſcopum Carnotenſis eccleſiæ.

Joanna, filia Henrici 2i. data eſt uxor Gulielmo, regi Siciliæ.

Eodem anno dominus rex tradidit Joannam filiam ſuam nuntiis Gulielmi, regis Siciliæ.

Eodem anno Ricardus, comes de Strigul, quem rex fecerat Juſtitiarium Hiberniæ, obiit.

Eodem anno fecit dominus rex funditus ſternere caſtellum Leirceſtriæ, & mœnia urbis.

Eodem anno fecit rex ſternere caſtella Rogeri de Moubrai, ſ. caſtella de Treſk & Maleſard. Mowbray. Treſk. Maleſarte.

Bigot. Fremelingham Bungey. Et caſtella Hugonis Bigot, ſ. de Fremelingham, & Bungey.

Anno MCLXXVII°.

Vivianus cardinalis in Mevania. Vivianus, cardinalis tituli S. Stephani, & apoſtolicæ ſedis legatus, naves aſcendit in Galweia apud civitatem Wittern, & applicuit in inſula, quæ vocatur Man, & ibi per quindecim moram fecit, familiariter & honorifice ſuſceptus à rege illius inſulæ. Et circa Epiphaniam tranſnatavit inde in Hiberniam.

Rex Mevanienſis.

Pag. 273. Pluit ſanguinem in Vecta. Eodem anno ſanguineus imber cecidit in inſula de Wight per duas horas integras.

Anno MCLXXVIII°.

Civitas Eboracenſis combuſta.

Anno MCLXXXIII°.

Henricus & Gaufredus, filii Henrici 2i. moriuntur. Obiit Henricus rex filius ſuus, & deinde Gaufredus filius ſuus comes Britanniæ.

Anno MCLXXXIIII°.

Combuſta eſt abbatia de Glaſtinbiri.

a * Eodem anno.

Baldewinus, epiſcopus Wigorn: electus in archiepiſcopum Cantuar:

Anno MCLXXXV°.

Data poteſtas Henr: 2°. ut quem vellet filiorum regem Hiberniæ faceret.

Et in argumentum voluntatis & ſuæ confirmationis miſit ei coronam de penna pavonis, auro intextam.

Anno MCLXXXVI°.

Robertus de S. Albano Anglus duxit neptem Saladini, regis Babyloniæ.

Monaſterium S. Germani de Sellebi.

Anno MCXCI°.

Berengaria, filia regis Navarræ, nupſit Richardo, regi Anglorum, in inſula de Cipre apud Limeſzun.

Anno MCXCI°.

S. Hugo, epiſcopus Lincoln: exhumavit corpus Roſamundæ, concubinæ Henrici 2i. quod erat ſepultum in eccleſia monaſterii de Godſtow cum magna funeris pompa, & juſſit in publico cœmiterio plebeio more ſepeliri.

Anno MCXCII°.

Gaufredus, Ebor: archiepiſcopus, dedit, & charta ſua confirmavit abbatiæ de Godeſtow prioratum S. Clementis in Eboraco. Sed moniales S. Clementis, quæ ſemper ab ipſis eccleſiæ ſuæ fundamentis liberæ extiterant, noluerunt obedire abbatiæ de Godſtou.

a *Aſteriſcus eſt à manu ipſius Lelandi.*

Anno

Anno MCXCIIII°. qui annus [a] 4us. fuit Ricard: reg:

Caſtella reddita ante adventum Richardi regis.

Comes David, frater regis Scotiæ, & Ranulphus, comes Ceſtriæ, & comes de Ferreres, cum magno exercitu obſedit Marleberg, quod infra paucos dies redditum eſt ei, ſalvis membris & vita incluſorum. Similiter redditum eſt ei caſtellum de Leancaſtre, quod Theobaldus Gualterus, frater ejus, cuſtodierat ex parte comitis Joannis. Et mons S. Michaëlis in Cornubia redditus eſt ei.

Davidi comiti.

Lancaſtre.

Caſtella reddita eodem anno poſt adventum Ricardi regis.

i. e. Dunelmenſi epiſcopo.

Tradiderunt ei ad opus regis caſtellum de Tikhil.

Caſtellum de Tikhil redditum à Roberto de la Mare in uſus Richardi.

Eodem anno.

Viceſima 8a. die Marcii, præſente Ricardo rege, poſt maximos inſultus, univerſi, qui in caſtro erant, tradiderunt ei caſtellum.

Snotingham redditum Ricardo regi.

Diſtichon de morte Richardi.

Iſtius in morte perimit formica leonem.
Prô dolor! in tanto funere mundus obit.

[Sic Tho: Rudburn Wintonienſis.]

Lelandus.

Hactenus ex Hoveduno multa deſumpſit Walterus Conventrenſis. Nam Hovedunus deduxit annales uſque ad annum Domini MCCIm. Sed à quibus deſumpſerit reliquam annalium partem, an ipſe Gualterus, ſua autoritate uſus, ſcripſerit, nondum cognitum habeo.

Anno Domini MCCVI°.

Pag. 274.

¶ Stephanus Longodunus.

Stephanus cardinalis preſbyter ad titulum S. Chriſogoni, Anglicus natione, ſed à domino papa ad eccleſiam Romanam [1], ubi præbendatus erat, & theologiam docebat, accitus, Romæ ad Cantuar: archiepiſcopatum &c. Ut, diu exſpectato Joannis regis conſenſu, & non tranſmiſſo, per litteras, tandem, non conſentiente, immo omnibus modis rege reclamante, papa Stephanum in archiepiſcopum Romæ conſecraverit.

[1] Hic deeſt. Repone, à Pariſiis.

Anno MCCXII°.

Accenſa enim ex auſtrali parte Tameſis civitate, & eccleſia beatæ Mariæ canonicorum de Southwerk, cum ad extinctionem incendii multitudo max: pontem tranſiſſet, ſubito pars aquilonaris auſtro flante corripitur, [b] volentique populo, qui pontem tranſierat, redire, obſtitit ignis, factumque eſt, ut, illis moram nectentibus, altera etiam pars pontis igne corriperetur. Sicque inter duos ignes poſiti, comprimebant ſe ad

[a] Sextus *potius*. [b] Violentique *MS.*

invicem, nihil niſi mortem expectantes. Venientibus autem ad eorum ſuccurſum navibus nonnullis, tot ſe indiſcrete ingeſſerunt, ut, ſubmerſis navigiis, univerſi perierint. Dicuntur tum incendio tum naufragio tria milia periiſſe.

Anno MCCXII°. De fuga Roberti, filii Walteri, in Franciam, & ſuga aliorum nobilium, vel propter odium, vel metum Joannis regis.

Quorum bonis confiſcatis, & caſtello Roberti, filii Gualteri, apud London nominatiſſimo, cui nomen caſtellum Bainnardi, cum aliis municipiis demolito, cœpit ſe rex civilius ad ſuos habere.

Anno MCCXII°.

☞ Petrus de Wakefeld pſeudovates ſuſpenſus.

Anno MCCXIII°.

Stephanus, epiſcopus Cantuar: cum gratia Joannis regis venit in Angliam.

Anno MCCXIIII°.

Capti ſunt in Anglia piſces inſolitæ formæ. Erant quippe ſcutati & galeati.

Anno MCCXV°.

Orto tumultu in Northampton, trucidati ſunt ab oppidanis plurimi regalium, qui ad præſidii tuitionem ibi ſtationem habebant. Et poſt paucos dies in eorum ultionem mag: pars oppidi igne combuſta eſt.

Eodem anno.

Caſtellum Roſenſe à Joanne rege vi captum.

ſ. munitum à quibuſdam Ang: proceribus.

Poſt gravem & longam obſidionem caſtellum Roſenſe vi cepit.

Eodem anno.

Joannes rex in caſtro Neuuarci ex dyſenteria obiit.

Ibi igitur morbo invaleſcente diem clauſit extremum.

nam id temporis bellum geſſit,

Funus ejus ad Wigorniam detulerunt, ſicut armati erant & milites ad manum erant. Inteſtina tamen ejus, eo quod corpulentior eſſet, in domo Præmonſtratenſis ordinis, quæ Croxton vocatur, condita ſunt.

Anno MCCXVI°.

☞ Extat etiam nunc prope monaſter: Helienſe moles terræ egeſtæ, ubi olim erat turris ſpecularis, inditium majoris operis, ſed jam collapſi.

ſup: Barones.

Occupaverunt interim inſulam de Heli, excepta munitione quadam, ubi regales ſe incluſerant.

Anno MCCXVII°. Mount Sorel caſtellum comitis Saeri.

Comes autem Ceſtriæ, adjunctis ſibi multis ex majoribus partis illius, obſedit caſtellum, cui nomen eſt Mount Sorel, juxta Leyrceſtriam, &c. Ut ad tempus receſſerit, impeditus à Roberto, filio Gualteri.

Comes

Comes Ceſtriæ ad caſtellum de Mountſorel cum ſuis reverſus illud cepit, & ſolo tenus proſtravit.

Mountſorel juxta Leirceſter ſolo æquatum.

Anno MCCXVIII.

Stephanus, archiepiſcopus Cantuar: in Angliam eſt reverſus, qui poſt generale conſilium uſque nunc temporis in partibus Romanis eſt moratus.

Stephanus Cantuar: interfuit generali conſilio, quod Innocentius celebravit.

Eodem anno.

Pag. 275.

Ludovicus, filius regis Franciæ, abſolutus ab anathemate per Sualonem legatum apud Kingeſton (Tames), quod infeſtarat regnum Henrici 3[i]. juvenis regis contra cenſuram Ro: Pontificis.

Anno MCCXX.

¶ Stephanus Cantuar: 3°. Romæ. Stephanus tranſtulit Thomam.

Stephanus, Cantuar: archiepiſcopus, propter quædam negotia Anglicanæ eccleſiæ Romam profectus eſt, & quia reliquias Thomæ ſecum detulit, à domino Honorio & cardinalibus honorifice ſuſceptus eſt.

MCCXXII°.

Ductus eſt ad conſilium, à Stephano Cantuar: Oxonii celebratum, pſeudochriſtus, qui ſe crucifigi permiſit, & cum eo [a] Speudomaria. Lelandus. Poſtea vivi muro incluſi.

MCCXXIII°.

Joannes de Brechnes, rex Hieroſolymorum, applicuit in Anglia.

Anno MCCXXIIII°.

Caſtellum de Bedeford, quod erat in cuſtodia cujuſdam Falcaſii, ab Henrico 3°. obſeſſum, quia Henricum de Braibroke, Juſticiarium regis, illic in vinculis poſuerat Gulielmus de Breauce (nt), frater Falcaſii, qui nomine fratris caſtello præfuerat. Sed nec ſic ira regis deferbuit, quin caſtrum dirutum terra æquaret.

Lelandus.

Gualterus deduxit annales ſuos ab anno Domini MCCI°. in quo Hovedunus hiſtoriæ ſuæ finem facit, uſque ad annum MCCXXV[m]. quem inchoat, ſic ut Hoveduni annalibus, quos defloravit, res geſtas viginti quatuor annorum ſuperaddat. Ex his conjectura ducor, Gualterum Conventuenſem tempore Henrici 3[i]. floruiſſe.

E libro E. monachi Eoveſhamenſis cœnobii, de vita Thomæ Beket, epiſcopi Cantuar:

In ipſa Præfatione ſic ſcribit: "Quatuor præcipui erant "autores, videlicet Joannes epiſcopus Carnotenſis, Alanus "abbas Theokeſbirienſis, Gulielmus Supprior Cantuar: & Mr.

[a] L. Pſeudomaria.

 "Here-

"Herebertus de Boſeham. Benedictus enim, abbas Burgi, de "fine tantum, & de his, quæ poſt finem contigerant, ſcripſit."

Ibidem è Catalogo, quem ſcripſit de viris eruditis Thomæ Becheto familiaribus.

Hæc comparent in libro, typis excuſo, de vita Thomæ Becheti.

Joannes cog: de Sareſbiria natione Anglus.

Robertus cog: Filioth natione Anglus, tunc archilevita Oxon. Hic propter ipſius clara merita in Herefordenſem epiſcopum promotus eſt.

Reginaldus natione Anglus, ſed ſicut educatione ita & cog: Lumbardus, ab aula ad eccleſiam aſſumptus in Batonienſem epiſcopum promotus eſt.

Giraldus, cog: Puella, natione Anglus, ſuæ ſcientiæ meritis in Coventrenſem epiſcopum electus eſt.

Gilbertus de Glanvilla, natione Anglus, in epiſcopum Roſenſem aſſumptus eſt.

Pag. 276. Radulphus de Serra, natione Anglus, ob præclara merita Remenſis eccleſiæ decanus factus eſt.

Jordanus de Milborn, natione Anglicus, tunc Ciceſtrenſis archilevita, & ejuſdem eccleſiæ poſtea decanus.

Matthæus Anglus, ſicut natione & cog: Ciceſtrenſis, vigens ingenio, acer, probus, & induſtrius, poſtmodum Ciceſtrenſis decanus factus.

Gervaſius ſimiliter, ſicut natione, ita & cog. Ciceſtrenſis, juvenis certe tunc ſicut in moribus, ita & in literarum ſcientia commendabilis. Verum iſte cum nec vocaretur patriam egreſſus eſt cum Thoma archiepiſcopo.

Joannes de Tillebiria, vir habens multum pectoris & oris, ſcriba doctus & velox, corpore jam gravis & annoſus.

Philippus de Canne, qui corporis & mentis vires in humani juris ſtudio jam exhauſerat plurimum.

Herveus cog: de London, unde & oriundus.

LL

Alexander lingua patria Tuelin, ſicut natione, ita & cognomento Guallenſis, edoctus quidem in litteris, jucundus in verbis.

Mr. Herebertus natione Angl: cog: de Boſeham.

S

Edwardus cog: Grim, natione Anglus.

Pag. 278. *Ex Chronico incerti autoris, quod inveni in cœnobio Canonicorum Barnwellenſium, non procul à Granta.*

Athelmus 1ˢ. epiſcopus Fontanenſis.

Aldhelmi laus. Sanctus Aldhelmus, Inæ, regis Weſtſaxonum, propinquus, citharœdus erat optimus, Saxonicus atque Latinus poëta facundiſſimus, cantor peritiſſ: doctor egregius, ſermone nitidus, ſcripturarum tam liberalium quam eccleſiaſticarum eruditione mirandus. Extitit enim primo docti viri Maildulphi, deinde archi-

archiepiſcopi Theodori, & ejus cooperatoris Adriani abbatis diſcipulus. Hic cum eſſet Maildulphi urbis abbas, ſcripſit egregium librum adverſus errorem Britonum, cujus lectione multos eorum ad catholicam dominicæ Paſchæ celebrationem perduxit. Scripſit & alia multa, utpote vir undecunque doctiſſimus.

Sexuulphus conſtitutus epiſcopus in civitate Leogera. Leyrceſter.

Sexuulphus epiſcopus Leogeræ.

Higebaldi epiſcopi tempore Dani depopulati ſunt Lindisfarnenſem inſulam, ut nec ſacro-ſanctis parcerent altaribus. Tunc corpus Sancti Cuthberti quidam Hubbenford depoſuere juxta amnem Tuedam, ubi jacuit multis annis uſque ad adventum Edredi regis.

Lindisfarna à Dacis depopulata.

Cuthebertus mag: tranſlatus ad Hubbenforde.

Cadwaladrus dictus à Beda Ceadwalla juvenis.

Cadwallo dictus à Beda Ceduualla ſenior.

{ Nant Gallon Britannice.
Gallebroke Saxonice.

Germani Britanniam, peſte vacuam, repetebant.

Ceadualla ſenior. Ceadualla junior. Nant Gallon.

Ex altera hiſtoria ejuſdem cœnobii incerto autore.

Ethelbaldus, rex Merciorum, inſulam Croylandiæ, palis quercinis, quindecim vel eo amplius pedum, in paludem defixis, & terra deſuper congeſta, fratribus deo & S. Guthlaco ibidem ſervituris locum illum, ſicut finibus diſtinguitur, cum aliis donavit. Ædificatio Croylandenſis monaſterii.

Offa, rex Merciorum, Malmſbirienſe cœnobium diripuit. Meldunenſe cœnobium ab Offa direptum.

Cornewalenſes. Lelandus. [a] Quaſi" ac ſi vocares Corineienſes Wallos.

Anno Domini MXCIII°. fundatio cœnobioli ſex canonicorum in eccleſia S. Ægidii Cantabrigiæ per Picotum & Hugelinam ejus uxorem, poſtea tranſlati Barnewelliam. Canonici S. Ægidii tranſlati ad Barnewelle.

Anno D. 1174. Cantuaria cnm cathedrali eccleſia conflagravit.

Anno 1176. tempore Henrici 2. mœnia Leirceſtriæ cum caſtro demolita ſunt. ☞

Anno 1180. Balduinus, abbas de Forda, fit epiſcopus Wigorn:

Anno 1206. Stephanus Langton, preſbyter cardinalis titulo S. Chryſogoni, Angl: natione, ſed à domino papa ad eccleſiam à Pariſiis, ubi præbendatus erat, & theologiam docuerat, accitus, Romæ in archiepiſcopum eligitur Cantuar:

Anno 1212. pons Londinenſis igne correptus, flante vento, per incendium ſuburbii de Southwerk. Pag. 279.

Eodem anno caſtellum nominatiſſ: Roberti, filii Gualteri, quod fuit Londini, vocatum caſtellum Bainardi, demolitum eſt.

[a] *Dele.*

Petrus

Petrus de Wakefeld, qui vaticinabatur de morte Joann: regis, ſuſpenſus eſt una cum filio.

Pandulphus legatus electus epiſcopus Norwicenſis anno 1215.

Inteſtina Joannis regis ſepulta apud Croxton.

Stephanus Langton tranſtulit corpus Thomæ Beketi.

Anno 1222. Chriſtus fictitius in Anglia cum Maria ſua muris incluſi.

Caſtrum Bedfordiæ dirutum per Henricum 3. in odium Falcaſii, ejuſdem caſtri capitanei.

Pag. 280. *Ex hiſtoria Nicolai Tripodis, alias Trivet, quam à Stephano inchoavit, & uſque ad mortem Edwardi, filii Henrici tertii, deduxit.*

Ex prologo Tripodis in hiſtoriam Stephani.

Trivet ſtuduit Pariſiis.

Ex Triveti de Stephano hiſtoria, quæ ſic incipit.] Ut autem commodius.

Gilbertus de Sempringham Anglus, à quo ordo Sempringamenſis.

Ex Henrico ſecundo.

Nicolaus Brekſpere. Natus fuit apud abbat: Langlei, viculum 3bus. ut memini, paſſuum millibus à Fano S. Albani.

Electus eſt in papam Nicolaus, epiſcopus Albanenſis, vocatus Adrianus quartus. Hic natione Anglicus de urbe S. Albani oriundus, cum eſſet abbas canonicorum regularium S. Rufi in Provincia, ob eximiam religionem ab Eugenio papa factus eſt S. Romanæ eccleſiæ cardinalis; qui legatione functus in Norwegiam pro verbi Dei prædicatione, gentem illam barbaram in lege divina diligenter inſtruxit, Romamque reverſus ſublimatur in papam.

Henricus 2us. caſtellum etiam in villa, quæ dicitur Amandi villa, ſuper flu: Wyre firmavit.

☞ [17 H. 2.] Anno Domini MCLXX°. oſſa cujuſdam gigantis alluvione maris detecta ſunt, cujus (ut ferunt) quinquaginta pedum erat corporis longitudo.

Joannes Sareſbirienſis epiſcopus obiit anno Domini MCLXXXI.

Ex Ricardo.

¶ Richardus ſcriptor. Ricardus, canonicus S. Trinitatis Londini, Itinerarium Ricardi primi regis proſa & metro ſcripſit.

Metreta, vulgo a galon.

Ex Joanne.

Galfredi de Vino ſalvo liber de arte eloquentiæ ad Innocentium papam.

Elinandus in territorio Beluacenſi monachus ſcripſit hiſtoriam ab initio mundi ad ſua tempora.

7 Abbatiæ

Abbatiæ de Bello loco & de [1] Godeſtow fundatæ à Joanne rege.

Origo monaſter: de Bello loco.

[1] Gualterus Conventuenſis videtur ſignificare, Henricum 2m. vel condidiſſe, vel auxiſſe, hoc monaſter: in Roſamundæ ſuæ gratiam.

Ex Henrico 3°.

Joannes de S. Egidio & Alexander de Hales, doctores in ſacra Theologia ambo, & Anglici natione. Quorum Joannes in domo fratrum Prædicatorum ſermonem faciens ad clerum, cum ſuaſiſſet paupertatem voluntariam, ut verba ſuo exemplo confirmaret, deſcendens de Ambone habitum fratrum recepit, & in eodem reverſus ad pulpitum ſermonem explevit. Occaſione ejus fratres habuerunt duas ſcholas infra ſepta ſua, reſumente eo lectiones ſuas poſt ordinis ingreſſum ad importunam inſtantiam. Suaviſſ: quippe moralizator erat, ut ſatis conſiderare poterit, qui libros ejus inſpexerit, propria manu emendatos. Fuit etiam non minus in arte medicinæ expertus, utpote qui tam Pariſiis quam in monte Peſſulano rexerat in eadem, de cujus curis & prognoſticationibus referuntur plurima admiranda.

Alexander vero, qui fratrum Minorum ordinem ingreſſus eſt, Summam Theologiæ illis temporibus perutilem conſcripſerat cum diligentia maxima & labore.

Stephanus Cantuarienſis ſuper totam bibliam fecit Poſtillas, & eam per capitula, quibus nunc utuntur moderni, diſtinxit; qui dum Pariſiis in Theologia regeret, factus eſt tituli S. Chryſogoni preſbyter cardinalis. Pag. 281.

Alexander, Ceſtrenſis epiſcopus, ſcripſit Poſtillas ſuper Pſalterium.

Robertus Bacon, frater Prædicator, fuit ſocius S. Edmundi Cantuarienſis in ſcholis Oxoniæ. Iſte Bacon legebat in ſcholis S. Eduardi Oxoniæ.

Frater Ricardus Fizaker Exonienſis diœceſis, comes Baconis, ſuper Sententias ſcriptum ſuis temporibus perutile compoſuit, & ſuper Pſalterium uſque ad Pſalmum ſeptuageſimum Poſtillas edidit pulcherrimas, moralitatibus ſuaviſſimis intermixtas. ¶

Radulphus, frater Prædicator, ſcripſit vitam S. Ricardi, epiſcopi Ciceſtrenſis. Radulphus ſcriptor.

Robertus Groſteſt excellentis vir ſapientiæ fuit, ac lucidiſſimæ doctrinæ, totiuſque exemplar virtutis. Qui licet de ſua [a] Sudfolchia Norwicenſis diœceſis originem traxerit, tamen bonam naturæ indolem præceptis ſcripturarum exercens produxit animum generoſum; qui cum eſſet magiſter in artibus, ſuper libros Poſteriorum compendioſe ſcripſit, tractatus etiam de Spera, & de arte compoti, multaque alia in Philoſophia utilia [b] edidit, doctor vero in Theologia, in triplici lingua

[a] Sudfolchiæ *MS.* [b] Edit. *MS.*

eruditus,

eruditus, multa de gloſſis Hebræorum extraxit, & de Græco multum transferri fecit, ut puta teſtamenta duodecim prophetarum, & libros Dionyſii, quorum novam tranſlationem perlucide commentavit. Præ ceteris autem familiarem habuit fratrem Adam de Mariſco, Bathonienſis [a] deœceſis, ordinis Minorum, in ſacra Theologia doctorem eximium & famoſum, ob cujus adfectionem libros ſuos omnes conventui Fratrum Minorum Oxoniæ legavit.

Frater Robertus de Kilwardeby, epiſcopus Cantuar: Extant ejus tractatus de tempore, de univerſali, & de ortu ſcientiarum curioſus utiliſque libellus.

Thomas Trivet miles, Juſticiarius itineris de corona, fuit pater fratris Nicolai Trivet.

Ex Edwardo.

Frater Joannes de Derlington ordinis Prædicatorum, confeſſor quondam regis Henrici 3ⁱ. autoritate papali in regno Angliæ collector efficitur decimarum, cujus ſtudio & induſtria editæ ſunt concordantiæ magnæ, quæ Anglicanæ vocantur.

Anno Domini MCCLXXVII°.

Caſtellum de Abreoſtwith prope Lanpeder.

Rex apud Lanpaderuale caſtrum contra inſultus Walenſium ædificavit.

Anno 7°. Eduardi 1ⁱ.

Frater Joannes de Pecham, Ciceſtrenſis diœceſis, de ordine Minorum, venit in Angliam, à domino papa in Cantuar: epiſcopum conſecratus. Hic Pariſiis & Oxoniæ lectiones ſuas reſumpſerat. Deinde miniſter Provincialis Angliæ, ac tandem lector palatii in Ro: curia factus fuit, qui ordinis ſui zelator præcipuus, carminum dictator egregius, affatuſque pompatici, mentis tamen benignæ & admodum liberalis.

alias videlicet in Anglia.

Pag. 282.

Anno ſeptimo Eduardi 1ⁱ.

Frater Joannes Derlington ex collatione papali factus eſt Dublinienſis archiepiſcopus.] Obiit anno 12°. ejuſdem Edwardi.

Anno Domini MCCLXXVIII°.

Rex Angliæ filiam comitis Leiceſtriæ, apud inſulas Silluiras captam, principi Walliæ uxorem dedit.

Caſtrum in inſula, quæ Angleſhey dicitur, Bellum mariſcum voluit appellari.

Anno Domini MCCXCVI°.

Scotti prioratum Haguſtaldenſem cum tota villa incendio deſtruxerunt.

Edwardus cathedram regalem Scottiæ Weſtmonaſterium tranſtulit, ut illic eſſet ſedes miſſam celebrantium.

Nautæ Gernemutenſes.

[a] Sic.

Ex

Ex annalibus [1] *Jo: abbatis de B. quem à domino Monjoio mutuo ſumpſi.* Pag. 283.

¶ [1] Joannes abbas forſan de Burgo.

Anno Domini CLXXXV°. ſubverſum eſt templum Apollinis apud Weſtmonaſterium, quod tunc Thorney vocabatur, & cœpit ædificari eccleſia S. Petri.] Lelandus. Id temporis Thorney non vocabatur. Eſt enim Thornei vocabulum Saxon: Saxones vero ea ætate Britanniæ erant ignoti.

¶ Matthæus ſcripſit Flores hiſtor:

Chronicon, cui titulus Flores hiſtoriarum, autore fratre Matthæo.

Anno DCCLX. defuncto Cuthberto, Cantuar: archiepiſcopo, Berenguinus ſucceſſit, vir prudens, & in literali ſcientia eruditus.

Gulielmus Meld: libro de pontificibus primo.

Huic Breguinus tribus annis ſubſtitutus.

Anno MCCXXXV°. obiit Hugo, epiſcopus Lincoln: cui ſucceſſit Robertus Groſteſt.

Anno MCCXLII°. Robertus Groſteſt, epiſcopus Lincolnienſis, vir in Latino & Græco idiomate peritiſſimus, teſtamenta duodecim patriarcharum fideli interpretatione de Græco tranſtulit in Latinum, quæ per multa tempora incognita & abſcondita per invidiam Judæorum fuerunt.

Mors Roberti Groſteſt. Bugdene.

Anno MCCLIII°. Groſteſt apud Bukedene obiit.

Anno MCCLIIII°. cogitavit papa Innocentius 4us. in vita ſua (ut generaliter fertur) oſſa Roberti, Lincoln: epiſcopi, extumulaſſe, & extra eccleſiam projeciſſe. Nocte ſequente apparuit illi idem epiſcopus pontifical: redimitus, vultuque ſereno, & intuitu auſtero, voceque terribili ipſum papam ſic affatur, pungens illum in latere cuſpide baculi paſtoralis: "Senebalde papa, propoſuiſtine oſſa mea, in mei & eccleſiæ "Lincoln: opprobrium, extra eccleſiam projicere? Unde "hæc tibi temeritas? Nullam poteſtatem in me habere te "dominus amodo patietur. Scripſi tibi in ſpiritu humilitatis, "ut errores tuos corrigeres, ſed tu monita ſalubria contem-"pſiſti. Væ igitur, qui ſpernis, nonne & tu ſpernêris? Et "ſic recedens ipſum papam quaſi lancea tranſverberatum de-"reliquit cum ſuſpiriis gemiſcentem."

Innocentius 4us. Synebaldus antea vocatus. Platina tantum ſcribit, mortuum fuiſſe Neapoli.

Mors Roberti Baconis. Mors Roberti, alias Ricardi Fiacrii.

Anno MCCXLVIII°. & anno regis Henrici 3^{i}. Robertus Bacon (Franciſcanus.) & Robertus Fizaker, fratres Prædicatores, & clerici, in finibus Chriſtianorum, ut creditur, non habentes pares, ab hoc ſeculo tranſierunt.

Anno MCCLI°. comitiſſa de Arundel fundavit eccleſiam ſanctimonalium prope Leune (Linne), quæ Marham appellatur.

Hactenus de epiſcopis & viris eruditis.

Ex annalibus Joannis, abbatis de B. de regibus.

Scotti unde. Primo Sottes, poſtea Scottes dicti.

Dicti Scotti, quaſi ex diverſis gentibus compacti. Scot enim illud dicitur, quod ex diverſis rebus in unum acervum congeritur.

Galfredum Monemuten: circumloquitur.

Brutus ſcriptor chronicorum Gallicorum.

Woden Mercurius. Frea Venus.

Genorium oppidum in Cambria, ubi Vortegirnus delituit.

Mos deferendi draconem pro inſigne belli apud Britannos ab Uthero rege defluxit, cui cog: Pendragon.

Ciſſa filius Ællæ, regis Auſtralium Sax: de cujus nomine Ciceſtria, quam ipſe fundavit, nomen ſortita eſt.

Occultavit ſe rex Arturus moribundus, ne caſui tanto inſultarent inimici, amicique confuſi moleſtarentur.

Pag 284. Gaufridus, epiſcopus S. Aſaph, hiſtoriam Britonum, quam ab excidio Trojæ inchoavit, terminavit hoc modo.

Anno DCCXCVII°. obiit Offa, rex Merciorum, & ſepultus eſt Bedefordiæ in quadam capella extra urbem ſuper ripam flu: Uſæ.

Offa ſepultus Budæ, quanquam probabilius eſt in peregrinatione Romæ periiſſe.

Shepeei, i. e. ovium inſula.

Shepei.

Suanewic. Kinwic arx.

Marino in loco, qui dicitur Suanewic.

Hinguar & Hubba perempti ante arcem Kinwic.

Stura flu: in Eſtanglia.

Ad Legeceſtriam, quæ Anglice Wihal (Wirehal forſan legendum.) dicitur, confugerunt.

In portu flu: nomine Uthermare.

Nobilis civitas Legeceſtriæ (Leyrceſtre.), cujus muri indiſſolubiles videbantur, per regem Henricum funditus eſt deſtructa.

Ligeria ab Henrico ſecundo diruta anno domini MCLXXIII°. Clarius hæc ſcribit Hovedunus in anno 1174°.

Anno MCCXXXIII°. Henricus 3us. domum Converſorum Londini ædificavit.

Domus Converſorum Londini.

Anno MCCXLV°.

Charta Joannis regis de tributo combuſta Lugduni in cubiculo Papæ.

Caſtrum. Anno MCCXLV°. Henricus 3us. caſtrum de Gannoch conſtruxit in Angleſei ad reprimendos inſultus Wallenſium.

Caſtrum Wigeniorum.

¶

Anno MCCXCII°. facit mentionem De Chronicis Radulphi de Baldoke.

Radulphus Baldochius, cujus Chronicon extat in Fano Pauli Londini.

Lelandus

Lelandus.

Non poſſum certo adfirmare, mihi tamen per ſuſpitionem viſus eſt codex hiſtoriæ Joannis, abbatis de B. uno mancus quaternione. Quare quo tempore floruerit non dum percognitum habeo.

E libello incerti autoris de vita Ethelberti marty:

Æthelredus pater Ethelberti, genitrix Leofruna.

Symbritha ex Auſtrali Saxonia oblata in matrimonium Ethelberto.

Oſwaldus quidam perſuaſit Ethelberto, ut filiam Offæ, regis Merciorum, in uxorem acciperet.

At non caſu fortuito, ſed ſic præordinante domino, in loco,
ſup. Ethelberti.
qui Luda dicitur, caput carro cecidit.

Regia dehinc munificentia ad conſtruendum ibidem monaſterium locum eundem dicat.

Erat, ut præfati ſumus, idem locus olim temporis à terræ incolis Fernalege dictus. Poſteri nomen mutaverunt, & eundem locum Hereforde myſtica ſignificatione nuncupaverunt. Siquidem Hereforde patria lingua exercitus vadum ſonat Latina.

Ex libellulo incerti autoris de recentioribus aliquot archiepiſcopis Cantuar: quem à Monjoio mutuo accepi. Pag. 285.

Anno MCCXCV°.

Robertus de Winchelſei, magnus theologus, electus epiſcopus Cantuar: Fuerat archidiaconus Eſtſaxoniæ, ſtudueratque Pariſiis & Oxoniæ. Robertus Winchelſeus.

Simon de Mepham, doctor Theologiæ, ex canonico Ciceſtriæ Cantuarienſis archiepiſcopus, ſcripſit ſtatuta provincialia. Obiit anno domini MCCCXXXIII°. Simon Mepham.

Thomas Bredwardine, mag: theologus, oriundus ex parochia de Hertfeld, Ciceſtrenſis diœceſis, electus in Cantuarenſem archiepiſcopum. Fuit regi à confeſſionibus. Breduuardenus archiepiſcopus Cant.

Lelandus.

Irrepſerunt etiam in hunc de pontificibus libellulum hæc, quæ de Flacco Albino ſequuntnr.

Orationes miſſales compoſuit, & feria 1ª de Trinitate, ſecunda de ſapientia, 3ª. de Spiritu Sancto, 4ª. de charitate, 5ª. de apoſtolis, 6ª. de cruce, ſabbato de S. Maria celebrare inſtituit.

Ex tabula annalium Oſneienſis cœnobii.

Anno D. 1071°.

Ædificatum eſt caſtellum Oxonii per Robertum de Olleio primum, qui venit de Normannia in Angliam cum Gulielmo Baſtard.

Anno D. 1074. fundata eſt capella S. Georgii in caſtro Oxon.

Anno D. 1129. fundata eſt eccleſia S. Mariæ in inſula Oſeney per D. Robertum de Olleio ſecundum, cui primus Prior Radulfus præfuit.

Robertus de Olleio primus obiit anno D. [a] 1149.

++

Robertus de Olleio ſecundus ſepultus eſt, ut ante voverat, apud Einiſham.

Capella S. Georgii in caſtro Oxon: data eſt canonicis Oſeneiæ.

Wigodus primus abbas Oſneiæ obiit.

Henricus de Olleio primus, filius & heres Roberti ſecundi.

D. Henricus de Olleio ſecundus obiit anno D. 1232. & ſepultus eſt apud Oſeney ante mag: altare.

Anno D. 1235. Richardus, canonicus Oſenenſis, factus eſt abbas Dorkeceſtriæ, & Ricardus, cantor Oſenenſis, abbas [b] Hoholueſtre.

++

Anno D. 1472. D. Thomas Tredington, canonicus de Tredington, electus eſt per D. Lincoln: ad prioratum de Torkeſey.

Anno D. 1485. Thomas Banbury electus fuit in priorem de Burceſtre.

Ordo Nigrorum canonicorum ſub beato Auguſtino incepit anno D. [c] 395.

Ordo Nigrorum monachorum incepit anno D. [d] 590.

++

Ordo Cartuſienſis incepit anno D. [e] 186.

++

Ordo Præmonſtratenſis, videlicet Alborum canonicorum, incepit anno D. 1119.

Pag. 286. Ordo fratrum Prædicatorum ſub beato Dominico 1198.

Ordo fratrum Minorum ſub D. Franciſco 1206.

Ordo Ciſtertientium monachorum anno D. 1094.

Edmundus, comes Cornubiæ, fundavit domum de Aſheruge anno D. 1283.

Edmundus, comes Cornubiæ, fundavit abbatiam Regalis loci in Northoſeney anno D. 1281.

Anno D. [f] 143. bellum Salapiæ commiſſum inter regem Henricum quartum & Henricum Percey, comitem Northumbriæ, vincente rege.

[g] 1157. A nativitate Sereniſſ: regis Richardi, dicti cor

++

Leonis, in palatio regis apud Oxon.

a Sic, cum ſigno ſub 4. *b Sic, cum ſigno ſub* Hoholueſtre. *c Sic, cum ſigno. d Sic, cum ſigno ſub* 9. *An reſcribend.* 595, *vel* 596? *e Sic, cum ſigno ſub numero. An* 1080, *vel* 1086? *Non aliter ſane quam* 1186. *legend. ſi fides Apographo Galeano. Sed ſcriba pro arbitrio mutavit. f Sic in Cod. noſtro. Reponend.* 1403. *Hæc ſectio uncis incluſa eſt in Apographo Galeano. Neſcio quam ob cauſſam. g Ita in MS. noſtro, cum ſigno. Vide quid de Richardi nativitate notavit Hiſt. & Antiq. Oxon. Auctor. lib.* I. *p.* 53.

Anno

Anno D. 1138. commiſſum eſt grave bellum in Mora de Cowton juxta Northalreton, ubi multa millia Scottorum interfecta à paucis.

Anno D. 1263. rex Henricus intravit [a] Oxoniam.

1267. à diſcumfitura facta apud Ceſtrefelde in comitatu Derbiæ.

Anno D. 1300. Ela comitiſſa de Warwike obiit, & Oſneiæ ſepelitur.

Petrus Gaveſton fugiens è cuſtodia comitis Penbroke, per Guidonem, comitem Warwike, apud Dadington capitur, & uſque caſtrum Warwik ducitur, & in loco, qui dicitur Gaveriſhich, in præſentia nobilium decollatur.

Paganus de Tipetoft interfectus in bello de Striveline in Scotia, fugiente Edwardo 2°.

Thomas, comes Lancaſtriæ, per Andream de Herkeley accuſatus, captus fuit apud Borowbrige, & juxta Pontfreyt decollatus.

Thomas Colepeper tractus & ſuſpenſus apud Winchelſey.

Joannes Mautravers.

Anno D. 1326. Hugo Diſpenſator, comes Wintoniæ, apud Briſtolliam, & Hugo Diſpenſator filius apud . . . . cum Simone de Radingo tracti erant & ſuſpenſi.

Edmundus, comes de Arundel, apud Salapiam captus, & apud Herford decollatus.

Edwardus ſecundus coronam reſignavit Edwardo filio ſuo apud Kenelworth, & eodem anno 20. die Septembris obiit apud Berkeley.

Pag. 287. vacat.

Ex epiſtola Rogeri Baconis ad Clementem pont: Ro: Pag. 288.

Quod probare poteſtis per ſapientes famoſiores Chriſtianos, quorum unus eſt frater Albertus de ordine Prædicatorum; ¶ alius eſt Wilhelmus de Shirwoode, theſaurarius Lincoln: eccleſiæ in Anglia, longe ſapientior Alberto.

Gul: Shirwoode. Robertus Capito.

Sed ſolus unus ſcivit ſcientias ut Lincoln: epiſcopus.

Non ſunt enim niſi duo perfecti, ſcilicet Mr. Joannes London, & Mr. Petrus de Macharii curia Picardus.

Leylandus.

In hac epiſtola mentionem ſubinde facit majoris & minoris operis ſui.

Nam per duos annos, quibus ſpecialiter laboravi in ſtudio ſapientiæ, neglecto cenſu vulgi, plus quam duo milia librarum ego poſui in his propter libros ſecretos, experientias varias, & linguas, & inſtrumenta, & tabulas, & alia, tum ad quærendum amicitias ſapientum, tum propter inſtruendos auditores.

[a] *Vide ibid. pag.* 111, 112, 113.

Et

¶ Joannes Londonienſis. Hic erat nuntius Baconis ad Clementem pont: Ro:

Et propter hoc conſideravi unum adoleſcentem, quem quinque aut ſex inſtrui feci in linguis, & mathematicis, & perſpectivis, in quibus eſt rota difficultas earum quæ mitto. Nam procul dubio nullus eſt inter Latinos, qui in omnibus, quæ ſcribo, poſſit ad tot reſpondere, propter modum quem teneo, & quia eum inſtruxi.

Quamvis viginti annorum, aut 21. ad plus.

Non remanſit unus Pariſiis, qui plus novit de philoſophiæ radicibus, quanvis flores & fructus non dum produxerit propter juvenilem ætatem.

Juvenis 15. annorum venit ad me, & pauper non habens unde viveret.

Lelandus.

Multa ibidem ſcribit Bacon de continenti vita Joannis Londinenſis.

¶ Adam de Mariſco.

Et paulo poſt ibidem obiter laudat Adamum de Mariſco Franciſcanum.

Robertus Capito.

Nullus ſcientias, niſi dominus Robertus epiſcopus Lincoln: per longitudinem vitæ & experientiæ, & ſtudioſitatem, & diligentiam, quia ſcivit mathematicam & perſpectivam, & potuit omnia ſcire ſimul cum hoc, quod tantum ſcivit de linguis, quod potuit intelligere ſanctos, & philoſophos, & ſapientes antiquos. Sed non bene ſcivit linguas ut transferret, niſi circa ultimum vitæ ſuæ, quando vocavit Græcos, & fecit libros Grammaticæ Græcæ de Græcia & aliis congregari.

Pag. 289. ¶ Aluredus Angl: Joannes Londinius.

Alii vero, qui infinita in Latinum converterunt, ut Gerardus Cremonenſis, Michaël Scotus, Aluredus Anglicus, Hermannus Alemannus.

Puer vero Joannes portavit cryſtallum ſphericum ad experiendum, & inſtruxi eum in demonſtratione & figuratione rei occultæ. Nec eſt aliquis in tota Italia, aut Pariſiis duo qui poſſunt dare cauſſam ſufficientem in hac parte.

E libello Rogerii Baconis de deſcriptione locorum.

Ptolemæus in Almageſto de plana erravit de ſitu Britanniæ Majoris & Minoris, ſicut eſt manifeſtum cuilibet.

Sequar fratrem prædictum, quem rex Franc: Ludovicus miſit ad Tartaros anno D. 1253. qui perluſtravit regiones orientis & aquilonis, & loca in medio mundi his annexa.

Mauri barbare pro Medis.

Unde ad Peluſium una pars ſup: Nili deſcendit, & ad Memphim, quæ eſt Damieta, recurrit.

E libro Baconis de utilitate linguarum (ſic enim inſcriptum inveni) qui alius eſt ab epiſtola longa quam ad Clementem Ro: ſcripſit. Mihi tamen, ut è lectione collegi, potius eſſe videtur

videtur ejus liber de ſtudio ſapientiæ. Liber autem ſic incipit: "Quatuor ſunt conſideranda circa ſapientiam."

Secundum principale, quod eſt in cauſſa erroris in ſtudio ſapientiæ his temporibus, eſt, quod à 40. annis ſurrexerunt quidam de ſtudio, qui ſeipſos creaverunt in magiſtros & doctores ſtudii theologiæ & philoſophiæ, cum tamen nunquam didicerunt aliquid dignum, nec volunt nec poſſunt propter ſtatum ſuum.

Totaliter dimiſerunt vias antiquorum ſapientum, quorum aliquos vidimus noſtri temporis, ſcilicet D. Robertum quondam epiſcopum Lincoln: D. Thomam epiſcopum S. David in Wallia, & fratrem Adam de Mariſco, & magiſtrum Robertum de Mariſco, & Mr. [a] Lu & Gul. de Shirwoode, & alios.

Solus dominus Robertus, propter longitudinem vitæ ſuæ, & vias mirabiles, quibus uſus eſt præ aliis hominibus, ſcivit ſcientias, non quia Græcum & Hebræum ſcivit ſufficienter, ut per ſe transferret, ſed habuit multos adjutores: omnes alii ignoraverunt ſcientias. Robertus Capito.

Dormit igitur eccleſia, quia nihil facit in hac parte, nec aliquis à 70. annis fecit, niſi quod dominus Robertus, epiſcopus Lincoln: tradidit Latinis de libris B^ti^. Dionyſii & Damaſceni, & aliquibus aliis doctoribus ſacris. Mirum eſt de negligentia eccleſiæ, quia à tempore Damaſi papæ non fuit aliquis ſummus pontifex, nec aliquis alius inferior, qui ſolicitus fuit de pro . . . . . eccleſiæ per tranſlationes, niſi dictus D. Robertus.

Ex annalibus Matthæi Pariſienſis, monachi S. Albani. Pag. 290.

Et [1] inventa ſunt plus quam nongenta millia librarum in auro & argento præter lapides pretioſos.

Regina Alienor, quæ per annos ſedecim à thoro patris ſeparata ſub arcta carceris tenebatur cuſtodia, &c.

Confeſtim manavit ſanguis ex naribus regis defuncti.

Judæi Eboraci incolentes miſeris modis ſe interficiunt.

Lelandus.

Ultimus annus regni Henrici 2. Matthæo initium eſt hiſtoriæ.

[1] Theſaurus Henrici 2i.

Richardus rex matrem è carcere liberat.

Adveniente Richardo nares defuncti Henr: ſanguinem emiſerunt.

Anno D. 1190. facit mentionem Radulphi de Diceto.

Eodem anno.

Fecit turrim Londoniarum foſſato profundiſſimo circumcingi, ſperans ſe poſſe Tamiſiæ fluenta in orbem ducere. Gulielmus epiſcopus Elienſis cancel: Ang.

Radulphus de alta ripa archidiaconus Coleceſtrenſis.

[a] *Sic, cum lacuna & duobus punctis ſub* u.

Anno

Anno D. 1191.

Inventum Arturii ſepulchrum.

Inventa ſunt apud Glaſconiam oſſa famoſiſſ: regis Britan: Arthuri, in quodam vetuſſimo recondita ſarcophago, circa quod duæ antiquiſſ: pyramides ſtabant erectæ, in quibus ☞ literæ exaratæ erant, ſed ob nimiam barbariem & deformitatem legi non potuerunt. Inventa ſunt autem hac occaſione. Dum enim ibi effoderent, ut quendam monachum ſepelirent, qui hunc locum ſepulturæ vehementi deſiderio in vita præoptaverat, quoddam reperiunt ſarcophagum, cui crux plumbea ſuppoſita fuerat, in qua exaratum erat: "Hîc jacet inclytus "Britonum rex Arthurus in inſula Avallonis ſepultus." Locus autem ille paludibus undique incluſus olim inſula Avalonis, id eſt, pomorum inſula, eſt vocatus.

Lelandus. Incriptio crucis à Matthæo vitiata.

Walingford cella forſan S. Albani.

Magiſter Joannes de Cella Prior Cellæ de Walingford.

Apologus de mercatore Veneto, è ſpelunca una cum leone & dracone per ruſticum liberato.

Anno 1199.

Eccleſia de Lamhithe ſolo complanata.

Hubertus, Cantuar: archiepiſcopus, eccleſiam de Lemheia, quam Balduinus prædeceſſor ſuus in honorem S. Thomæ martyris fundaverat, & ipſe fere conſummaverat, procurantibus monachis Cantuar: ſummoque pontifice imperante, propriis ſumptibus ad ſui & multorum ignominiam complanavit.

Anno 1200.

Quinque lunæ.

Paulo ante nativitatem dominicam apparuerunt de nocte quinque lunæ.

Guldeford.

Colliſtrigium, a Pyllory.

Pag. 291.

Electio Stephani de Langton in epiſcopum Cantuar: cauſſa diſcordiæ inter Joannem & pontificem Ro.

Anno 1211°.

Rex apud album monaſterium magno exercitu congregato profectus eſt in Walliam.

Anno 1213.

Cædes Petri heremitæ.

Petrum præfatum, qui in caſtello de Corf in vinculis tenebatur, juſſit rex caudis equorum alligatum ad villam de [illegible]arham per plateas trahi, & ibidem cum filio ejuſdem Petri patibulo ſuſpendi.

In anno D. 1214

Recitat nomina viginti & duorum abbatum ſui cenobii, videlicet ab Willegodo, primo abbate, ad Gulielmum, cujus tempore annales ſcripſit.

Brienus de inſula. -Lelandus. Forſan po[illegible] ſimpliciter pro Vecta.

Eboracenſes, ſed fruſtra, elegerunt Simonem Langtune in ſuum archiepiſcopum.

Elegerunt magiſt[illegible]nem de Langtune, fra[illegible]pi Cantuar.

Anno

Anno 1216°.

ſup. Jo. rex.

Wilelmo, [a] comiti Albemarliæ, tradidit caſtra de Rokingham, de Sauueia, & caſtellum Wilelmi de Colevile, quod Biham appellatur.

Eodem anno.

Cepit itaque homagium & fidelitatem ab omnibus baronibus. Barones Ang: jurant in verba Ludovici, filii regis Galliæ.

Eodem anno.

Deinde ad Odiham, municipium epiſcopi Winton: Ludovicus ſe conferens, turrim obſedit. Odiham.

Eodem anno.

alias Leadford.

Ad caſtellum de Laford hoſpitaturus perrexit, ubi maxima corporis peregrinatus moleſtia in craſtino vix ad caſtellum de Newark equo vehente pervenit. Sleford caſtellum.

Ibidem.

Abbas canonicorum Croxtoniæ, peritiſſ: in phiſica, medicus regis.

Sup. Henr: rex. ſup. Gul. de Albeneio.

Tradidit ei caſtellum de Lidford ad cuſtodiendum. Ledford.

Anno 1221°.

Loëlinus, rex Walliæ, cum exercitu copioſo caſtellum, quod Buet appellatur, obſedit. Bowelth. Buet caſtellum.

Eodem anno.

Caſtellum montis Gomerici reparatum & firmatum. Mons Gomericus.

Anno 1223.

Quo pacto crux de Bromeholm delata ſit in Britanniam.

Eſt autem Rupella portus in Pictavia.

Anno 1224.

Caſtellum quoque illud fecit rex complanari.

Ibidem.

Falcaſius enim, proditor cruentus, eccleſiam S. Pauli Bedefordiæ diruerat ad ſui caſtri ſtructuram & munimen. Caſtellum Bedefordenſe concidit.

Anno 1225.

In urbe Legreceſtrenſi obiit quædam puella incluſa religioſa, quæ per ſeptennium ante obitum nullum omnino guſtaverat cibum, niſi quod diebus dominicis corporis & ſanguinis domini communionem accepit. Pag. 292. Inedia.

Anno 1228.

inter Arundel & Chiceſter.

Stephanus. Cantuar: archiepiſcopus, apud Slindonam, manerium ſuum, VII°. Idus Jul: diem clauſit extremum. Obitus Stephani Longoduni, archiepiſcopi Cantuar:

Eodem anno.

Venit ad quoddam habitaculum albi ordinis Cridia vocatum. quod Wallenſibus erat receptaculum. ſicut regi fuerat inti- Cridia monaſterium conflagravit.

[a] Comitis *MS.*

Caſtellum Stultitia Huberti dictum, Anglice Daw Hubert. intimatum. Injecto igitur ad juſſionem regis igne in ædificiis illis omnia in favillas redegerunt, &c. Ut Hubertus, regis juſticiarius, ibidem caſtellum firmaverit, quod poſtea ab Wallenſibus ſolo complanatum fuit.

¶

Anno 1229.

Beccles. Fernham. Blunt. Maideſtone. Dunne. Refert ut, orta ſeditione inter ſcholaſticos, Alanus de Beccles, Nicolaus de Fernham, Joannes Blundus, Radulphus de Maideſton, Gulielmus de Dunne, omnes Angli, iidemque doctiſſimi, Lutetiam Pariſiorum reliquerint.

Religio. Miles hoſti pepercit crucem ulnis amplectenti.

Clementia Henrici 3i. erga Hubertum de Burgo. Malo enim rex fatuus reputari ac remiſſus, quam crudelis tyrannus ac vir ſanguinum in eum, qui diu mihi meiſque anteceſſoribus in multis ſervivit periculis.

Anno 1233.

Joannes Blundus canonicus Ebor: Caſſatus eſt Joannes Blundus electus Cantuar:

Eodem tempore.

Ro: Bacon regem in concionibus libere admonuit, ut malos conſiliarios excluderet.

Eodem anno.

Groſmonte. Ad caſtellum de Groſmund cum exercitu ſuo divertit, &c. Quo pacto Wallenſes Henricianos rebus fere omnibus in belli uſum comparatis ſpoliaverint.

Eodem anno.

Domus Converſorum Londini, & Hoſpitale prope pontem Oxonii ab Henrico 3. fundata ſunt.

Anno 1235.

Mortuo Hugone Robertus Groſteſt in epiſcopum Lincolnienſem electus fuit, & Radingi 3. No: Junii ab Edmundo Cantuar: epiſcopo conſecratus.

Anno 1238.

Fama Roberti heremitæ apud Knareburc claruit.

Pag. 293.

Anno 1239.

Nicolas Fernham oblatum Caſtriæ epiſcopatum recuſavit. Elegerunt igitur magiſtrum Nicolaum de Fernham, virum optime literatum, &, quod pluris eſt, multiplici virtutum gratia decoratum, ſtatura elegantem, diſcreto ſermone facundum, vultu & geſtu maturum & modeſtum, &c. Ibidem ut epiſcopatum oblatum prorſus refutaverit.

Anno 1240.

Ubi Balduinum de Ripariis, juvenem elegantem, ſcilicet die natalis domini, baltheo cinxit militari, & comitatu Vectæ inveſtivit.

Eodem anno.

Balenæ circiter undecim, præter alias belluas marinas, in littore maris Angl: contermino mortuæ, & quaſi aliquo certamine læſæ.

Anno 1241.

Magiſtrum Nicolaum de Fernham, virum moribus & ſcientia commendabilem, in epiſcopum & paſtorem animarum ſuarum. Rexerat autem ipſe dictus N. in artibus Pariſiis per plures annos. Deinde de arte medicinæ Bononiæ, in qua claruit, gratioſus & peritus excellenter, &c. Ut poſtea ad Theologiam ſe tranſtulerit, & tandem ut, ſuadente Othone, Ro: ſedis legato, accitus fuerit ab Henrico rege in familiaritatem & conſilii partes.

ſup: elegerunt.

Nicolaus Fernham volens nolens fit epiſcopus Dunelmenſis.

Eodem anno.

Rex Henricus unum feretrum ex auro puriſſimo & gemmis pretioſis fecit ab electis aurifabris Londini, ut in ipſo reliquiæ beati Edwardi reponerentur.

Anno 1242.

ſup. teſtamenta 12. patriarcharum.

Tranſtulit è Græco de verbo ad verbum in Latinum, coadjuvante magiſtro Nicolao Græco, clerico abbatis S. Albani.

Groſteſt. Teſtamenta duodecim patriarch: è Græca in Latinam linguam verſa. ¶ Nicolaus Græcus.

Anno 1244.

Grifinus è turri Londinenſi evadere cupiens, fracta cervice expiravit.

Eodem anno.

Angli ſero conſilium inibant de excutiendo jugo papiſtico. ☞

Anno 1245.

Rex cum exercitu ſuo moram facit apud Gannoc ad quoddam caſtrum firmandum, quod jam ibidem firmatur fortiſſimum.

Et ibidem.

Eſt autem quoddam marinum brachium parvum, aſcendens & deſcendens ſub caſtro prædicto, ubi nos manemus, tanquam portus, ubi naves ſæpe venerunt in mora noſtra victualia deferentes de Hibernia & de Ceſtria.

Situs caſtelli de Gannoc.

Ibidem.

Ut Ricardus, comes Cornub: Davida Wallenſem nimium familiariter in caſtro ſuo nomine Tintagoil acceperit.

Tintagoil caſtellum.

Anno 1247.

Particula ſanguinis Chriſti à magiſtro Templi è terra ſancta ad Henricum 3. miſſa, quam ille Weſtmonaſterii repoſuit.

Pag. 294. Sanguis Chriſti.

Anno 1248.

Simon de Langton, archid: Cantuar: Stephani, Cantuar: archiepiſcopi, frater, obiit.

Obiit quoque anno ſub eodem Jo: Blundus, cancellarius eccleſiæ Ebor:

Eodem anno.

Ut frater Matthæus Pariſienſis, jubente Innocentio, pontif: Ro: Norwegiam petierit, utque ibidem monaſterium S. Benedicti

dicti de Holm, opus Canuti regis, qui & in Anglia aliud ejuſdem nominis condidit, ad veram religionis normam reduxerit.

Anno 1249.

Petrus de Vineis, apud Fredericum veneficii convictus, exoculatus fuit, tandemque in carcere ſe ipſe interfecit.

Anno 1250

Monachus quidam Armeniæ, Georgius, nomine, apud S. Ivonem in Angl: obiit & ſepultus.

Anno 1251.

Quibus ædificatum impenſis monaſterium de Hayles, quod tempeſtate in mari jactatus voto ſe facturum promiſerat.

Mihi autem Matthæo Pariſienſi ſuper hæc edoceri cupienti, ne falſa huic libro inſererem, ſub indubitata certitudine comes ſignificavit, quod omnibus ſumptibus computatis in ipſius eccleſiæ conſtructione decem millia marcharum expoſuerit, addens quoddam verbum memorabile, immo & commendabile: "Utinam deo complaceret, ut omnia, quæ in caſtro de Walingford expendi, tam ſapienter & tam ſalubriter expendiſſem."

Caſtrum de Walingford reparatum.

Abbas de Bokle & abbas de Begeham.

Anno 1252.

Magiſter Joannes de Baſingeſtoke, archidiaconus Legreceſtriæ, vir quidem in trivio & quadrivio experientiſſimus, Græcis ac Latinis literis ad plenam eruditus, viam univerſæ carnis ingreſſus eſt, &c. Ut Robertus Groſteſt ab eodem didicerit teſtamenta duodecim patriarcharum inter Græcos extare, id quod ab ipſis audiverat Græcis cum Athenis ſtuderet.

¶ Joannes Baſingus ſtuduit Athenis.

Ibidem.

Memoratus inſuper Joannes quoddam ſcriptum tranſtulit de Græco in Latinum, in quo artificioſe & compendioſe tota vis Grammaticæ continetur, quod idem magiſter Donatum Græcorum appellavit. Item aliud compoſuit, in quo particulæ ſententiarum per diſtinctiones dilucidantur, quod ſic incipit: "Templum dei, quod eſt perutile." Item aliud ſcriptum ab Athenienſibus habuit. Et paulo poſt in illo ſcripto probatur ordo evangeliorum. Nec prætereundum quod mihi, hæc ſcripturo, familiariter conſuevit enarrare.
Pag. 295. Quædam puella, filia archiepiſcopi Athenienſis, nomine Conſtantina, non dum vigeſimum agens annum, virtutibus prædita, omnem trivii & quadrivii noverat difficultatem. Et paulo infra ibidem: Hæc magiſtra fuit magiſtri Jo: & quicquid boni ſcivit in ſcientia, ut ſæpe aſſeruit, licet Pariſiis diu ſtuduiſſet & legiſſet, ab ea mendicaverat. Hæc puella peſtilentias, tonitrua, eclypſim, &, quod mirabilius fuit, terræ-motum prædicens, omnes auditores infallibiliter præmunivit.

Anno 1252.

ſup: Wintoniæ.

Obiit autem ipſa comitiſſa 13°. Cal: Novembr: & ſepulta eſt apud Brakele, ubi & alia ejuſdem comitis uxor eſt intumulata. Ipſa nempe domus ab anteceſſoribus ſuis fundata eſt. Brakeley.

Anno 1253.

Ut Matthæus Pariſienſis, edoctus à Richardo de Wiche & Roberto Bacon Prædicatore, vitam S. Edmundi, archiepiſcopi Cantuar: ſcripſerit.

Lelandus.

Matthæus Pariſienſis paſſim per annales mentionem facit libri Additamentorum à ſe editi. MatthæiPariſienſis liber Additamentorum.

Lelandus.

Matthæus in annalibus ſuis mentionem non facit hiſtoriæ à ſe ſcriptæ de abbatibus & rebus Albanenſis cœnobii. Matthæi liber de rebus geſtis Fani Albani.

Eodem anno.

Cum dies caniculares ſuam exercuiſſent malitiam epiſcopus Lincoln: Robertus apud Bugedunam, manerium ſuum, decubuit graviter infirmatus. Vocavit igitur ad ſe quendam fratrem de ordine Præd: Mag: Joannem de S. Ægidio, in arte peritum medicinali, & in theologia lectorem eleganter eruditum, & erudientem, ut ab eo corporis & animæ reciperet conſolationem, &c.

Ibidem.

Obiit S. Lincoln: epiſcopus Robertus apud Bukedonam in nocte S. Dionyſii, domini papæ & regis redargutor manifeſtus.

Lelandus.

Explicit Chronicon Matthæi Pariſienſis in anno D. 1253, qui fuit XXXVII^s^. annus regni regis Henrici 3^i^.

Ex Chronico cujuſdam Thomæ Franciſcani ad Simonem de Eſſeby Franciſcanum de rebus à ſua ſecta, & præcipue in Anglia, geſtis. Pag. 296.

Ordo Minorum incepit anno D. 1206.

Anno D. 1224. anno 8. Henrici 3^i^. venerunt Minores in Angliam, quatuor ſcilicet clerici, & quinque laïci. Clerici fuerunt frater Agnellus Piſanus diaconus; 2^s^. frater Richardus de Kingeſthorp, natione Anglicus, ſacerdos & prædicator, ætate provectior, qui primus extitit qui citra montes populo prædicavit in ordine; 3^s^. Richardus Devonienſis, natione Anglus, ordine acolitus; 4^s^. Gulielmus Eſſeby novitius, Anglus etiam.

Conduxerunt ſibi domum Londini in Cornehul, & conſtruxerunt ſibi cellas.

Frater Richardus Ingerwrde & Richardus Devonienſis con-

S. Alba. conduxerunt ſibi domum Oxonii in parochia S. Albæ.

Jactis fundamentis relligionis iidem profecti Northamptonam conduxerunt domum in parochia S. Egidii.

Primus Gardianus Oxonii Wilhelmus Eſſeby adhuc novitius.

Thomas de Hiſpania. Cantabrigiæ primus Gardianus frater Thomas de Hiſpania.

Frater Joannes de Gernemuta, vir mag: ſanctitatis, qui poſtea obiit Notinghamiæ, & ſepultus eſt inter canonicos Selfordiæ.

Adam de Exonia poſt ingreſſum profectus eſt ad papam Gregorium 9. à quo miſſus eſt ad prædicandum inter Saracenos, ſed apud Barlete obiit.

Intravit autem Adam de Mariſco apud Wigorniam.

Poſt hos intravit frater Jo: de Reading, abbas ſcilicet Oſneiæ.

Poſt hunc Mr. Richardus Rufus, tam Oxon: quam Pariſ: fama clariſſimus.'

Primo receperunt [a] Cantabriæ fratres villæ Burgenſes, aſſignantes eis veterem ſynagogam, quæ erat contigua carceri.

Apud Saliſbury dedit aream fratribus D. rex Henricus, eccleſiam vero ædificavit quidam Burgenſis, nomine Richardus

s
[b] Pude. Poſt per cives introducti ſunt in villam, ubi nunc ſunt.
++

Frater Hugo de Baldok, Philippus de London, Wilhelmus de Eſſeby, primi ex Minoribus prædicabant in Anglia.

Promovit autem plurimum Prædicantes adventus fratris Haymonis de Faverſham, qui cum 3s. aliis magiſtris apud S. Dionyſium famoſus prædicator intravit.

s
Primo cuſtos fuit Pariſiis, poſtea lector : [c] conu poſitus eſt
++
Bononiæ & Paduæ. In legatione quoque in Græciam ad
[d] natacm principem à piæ memoriæ Gregorio miſſus eſt.
++

Venit autem in Angliam cum fratre Haymone frater Wilhelmus de Colevylle ſenior, cujus germana poſtmodum in eccleſia cathedrali Ciceſtriæ pro caſtitate obſervanda ſæviſſime jugulata eſt.

Pag. 297. Richardus Rufus cum Haymone profectus eſt in Franciam, & ad curiam contra Helyam turbatorem ordinis.

Venit & tunc temporis Radulphus de Roſa, magnus Prædicator & familiariſſ: Henrico, poſtea Gregorii papæ pœnitentiarius. Obiit in curia plenus dierum.

Venit & tunc frater Henricus de Rereſby, qui poſtea datus

a *Sic in Autographo Lelandiano. Sed* Cantabrigiæ *in Apogr. Galeano.* b *Sic, cum* S *ſupra* P, *&* *ſigno ſub* u. c *Sic, cum* s *ſupra* u, *& ſigno ſub linea.* d *Sic, cum virgula ſupra lin. & ſigno infra.*

fuit

fuit in Miniſtrum Scotiæ cum eſſet vicarius cuſtodis Oxon: ſed præventus fuit morte. Mortuus eſt Leyrceſtriæ, cui ſucceſſit Joannes de Kechene, Gardianus de London.

Sub fratre Haymone in nonnullis locis facta eſt arearum ampliatio.

Sub fratre Wilhelmo de Abyngdon mutatus eſt locus Ebor: locus Briſtol: locus de Brugewater, locus de Grymmeſby, & locus Oxon:

Frater Agnellus fecit ſcholam honeſtam ædificari in uſus fratrum Oxon: ubi legebat Groſteſt, poſtea epiſcopus Lincoln: Cui ſucceſſit in lectione Mr. Petrus, poſtea epiſcopus in Scotia. Deinde Mr. Jo: de Weſeham, qui poſtea decanus fuit Lincoln: & epiſcopus Coventrenſis. Poſt quem legit magiſter Thomas Walleus, poſtea epiſcopus S. Davidis.

Unde miniſter gener: Helias miſit pro Philippo Wallenſi, & fratre Adam de Eboraco ut Lugduni legerent.

Fratrem quoque Vincentium de Coventre frater Albertus in adventu ſuo lectorem London: germanumque fratrem ſuum Henricum Cantuar: lectorem conſtituit. Et ſic paulatim per diverſa loca poſiti ſunt lectores, ſcilicet frater Wilhelmus de Leyceſtria Herfordiæ, frater Gregorius de Boſel Leyceſtriæ, frater Gilbertus de Cranford Briſtolliæ, frater Joannes de Weſton Cantabrigiæ, frater Adam de Mariſco Oxoniæ.

Ita ut ante abſolutionem fratris Wilhelmi de Notingham eſſent in Anglia 30ª. lectores.

Anno D. 1308. legit Oxoniæ primus fratrum Adam de Mariſco. 2ˢ. frater Radulphus de Coleburg, qui prius Pariſiis laudabiliter rexerat. 3ˢ. frater Euſtachius de Normanvyle, prius Mr. artium, doctor decretorum, & cancellarius Oxon: 4ˢ. Thomas de Eboraco. 5ˢ. frater Richardus Rufus Cornubienſis, qui eo tempore, quo frater Helias turbavit relligionem Pariſiis, ingreſſus eſt. Poſtea legit curſorie Sententias Pariſiis, ubi mag: & & mirabilis philoſophus judicatus eſt. 6ˢ. frater Jo: Walleus. 7ˢ. frater Thomas Dokking. 8ˢ. frater Henricus Briſingham. 9ˢ. frater Wilhelmus de Heddele. 10ˢ. frater Thomas de Bungey. 11ˢ. frater Joannes Peccham, qui incepit Pariſiis, & reſumpſit Oxoniæ, tandem epiſcopus Cantuar:

Legerunt Cantabrigiæ frater Vincentius de Coventre, frater Jo: de Weſton, frater Wilhelmus Pictavenſis, frater Humfredus. Pag. 298.

Frater Haymo, Anglicus, ſextus ab Helia fuit miniſter generalis. Lelandus. i. e. totius ordinis Franciſcani.

Haymo Romæ commendatus papæ per Richardum Somerton Cardinalem.

Romæ in capº. quo depoſitus fuit frater Helias, miniſter generalis.

generalis. Haymo electus fuit in miniſtrum totius Angliæ. Lelandus. Poſtea electus fuit in miniſtrum generalem.

Mortuus eſt Haymo ſenex Anagniæ, ad quem viſitandum dignatus eſt venire Innocentius 4us.

Floruit Gul: de Notingham Oxon: tempore Joannis de Parma, 8. miniſtri generalis, cui ſucceſſit Bonaventura, mag: ille theologus.

Conſueverunt in ipſo die ingreſſus, ſi vellent, profiteri. Sicque fecit frater piæ memoriæ Rogerus Bacon.

Frater Gul: de Notingham & frater Petrus de Twekeſbyri oſtenderunt D. Papæ Innocentio quæ ſuus ſtatuerat prædeceſſor.

Frater Haymo per unum annum miniſtravit in Anglia, & poſtea in generalem electus eſt. Succeſſit autem ei vicarius ſuus frater Gul: de Notingham.

Nicolaus Anglus, epiſcopus Aſſiſienſis.

Frater Nicolaus, qui, cum laïcus eſſet, literas didicit in Anglia, poſtea confeſſor Innocentii 4i. & epiſcopus Aſſiſii factus eſt. Lelandus. Si recte memini, S. Franciſcus natus fuit Aſſiſii.

Frater Euſtachius de Merc, vir famoſæ relligionis.

Frater Robertus de Turnham, gardianus Linniæ, tanquam ſignifer cum cruce ſignatis in terram ſanctam profectus eſt.

Auguſtinus Notingham epiſcopus Laodicenſis.

Frater Auguſtinus Gul: de Notingham Germanus Innocentio 4°. familiaris, poſtea epiſcopus Laodicenſis.

Gul: Notingham obiit Genuæ.

Igitur poſtquam circiter quatuordecim annos idem Wilhelmus provinciam Angliæ rexiſſet, in capo. Metenſi abſolutus eſt, pauloque poſt Januæ ex peſte obiit.

Pag. 299. Lelandus. Orditur hiſtoriam ab ipſa Richardi 1i. coronatione.

Decerpta è chronico cujuſdam, ut videtur, defloratoris Matthæi Pariſienſis, ſed incerti nominis, qui tamen multa interſerit, quæ nuſquam in Matthæo comparent.

Anno D. 1221.

Albeneius comes Arundel.

Obiit Wilhelmus de Albineto comes de Arundel in partibus tranſmarinis à Damieta rediens, & corpus ejus per Thomam monachum S. Albani in Angliam tranſportatur apud Wimundeſham, cujus ipſe patronus fuit, tumulandum.

Ibidem.

Mons Gomericus caſtrum.

Rex Henricus, propter loci oportunitatem, caſtrum munitiſſ: firmavit, & ipſum à ſitu loci montem Gomericum nominavit.

Anno 1229.

Robertus de Bingham electus Sarum apud Septoniam munus conſecrationis ſuſcepit, qui fabricam eccleſiæ ſuæ non ſegniter proſecutus ipſam feliciter conſummavit.

Joannes Prior de Hertford, videlicet cujuſdam cellæ ad eccleſiam S. Albani pertinentis.

Anno

Anno 1237.

Richardus, Dunelmenſis epiſcopus, migravit ad Dominum, apud Tharentam in Wilteſhire, eccleſiam monialium,
nam prius fuerat epiſcopus Sarum.
quam fundaverat, accipiens ſepulturam.

Alenceſter. Leland. Nunc Alceter à vulgo vocatur.

Anno 1241.

Obiit magiſter Robertus de Somercote Cardinalis.

Anno 1242.

erat hæc giganteæ molis mulier.

Comitiſſa de Biard cum filio ſuo Gaſcone, accepto ſtipendio, militavit ſub Henrico rege.

Anno 1244.

David, princeps Walliæ, ad alas papalis protectionis confugere proponens, terram ſuam obtulit ei ab ipſo tenere, reddendo inde ſibi unam certæ pecuniæ ſummam, marchas ſcilicet quingentas. Cui perhibetur dominus papa favorem præbuiſſe, in magnum regni Ang: præjudicium & jacturam.

Anno 1245.

David cum ſuis complicibus caſtrum, quod Mounchant dicitur, occupavit, & ipſis, quos invenit, trucidatis, ſolo tenus complanavit.

Anno 1248.

frater Stephani, archiepiſcopi Cantuar:

Obierunt Robertus Bacon, Richardus Fizaker, Simon de Langeton, & Joannes Blundus.

Anno 1250.

alias Senchiæ.

Edmundus, Cinciæ, & Richardi, comitis Cornubiæ, filius, natus eſt apud Berkhamſtede.

Anno 1251.

Comitiſſa de Arundel fundavit unam eccleſiam ſanctimonia- Pag. 300. Marham cœnobiolum ſacrarum virginum uno ſupra Penteney milliario.
Leune
lium non procul à Len, quæ Marcham dicitur.

Anno 1254.

Helias Judæorum, qui fuerunt Londini, epiſcopus, cum ſuis omnibus Angliam non rediturus reliquit.

Ibidem.

Papa per literas obtulit regi Henrico regnum Siciliæ & Apuliæ in uſum Edmundi ſui. Lelandus. Dolus hic fuit papiſticus, ut Conradum regem debilitaret.

Anno 1262.

Bona pars palatii Weſtmonaſterienſis conflagravit.

Anno 1264.

ſup. de Lewis.

Nudius 3us. ante bellum maxima pars London in Weſtchepe proditorie incenſa eſt.

Anno 1255.

Sup. multi nobiles, ab Henrico exheredati.

Inſulam de Axholm occupaverunt.

Hundeſlau. Planities de Hundeſlau.

Anno 1283.

Rex Edwardus apud Aberconwey ad pedes montis Snou-doniæ fecit erigi caſtrum forte.

Ibidem.

Portio dominicæ crucis magna, quæ lingua Wallenſium Croizneth dicebatur, domino regi Angliæ cum multis famoſis relliquiis tradebatur.

Ibidem.

Conſtantini ſepul-chrum. Apud Caier Naruan corpus maximi principis patris impe-ratoris nobilis Conſtantini erat inventum, &, rege jubente, in eccleſia honorifice collocatum. Corona quondam famoſi regis Britonum Arthuri regi Angliæ cum aliis jocalibus reddebatur. Sic ad Anglicos gloria Wallenſium, invite Anglorum legibus ſubditorum, per dei providentiam eſt tranſlata.

Anno 1286.

Alienora, Edwardi regis mater, facta monialis de Ambreſ-biri, ſervata tamen dote integra.

Anno 1287.

Apmeredu

Wallenſes, inſtigante quodam D. Rees Ameduc, rebellare cœperunt &c. Ut multi ex Anglis, dum cuniculos effode-rent, ruina muri caſtelli de Droſſan oppreſſi fuerint.

Anno 1313.

Butteleſ-den [Com: Buck:] Magiſter Wilhelmus de Boys, qui vivens nobilitatem ſuam probis moribus decoravit, in morte quoque ſua infra domum religioſorum apud Butteleſden, ubi ſepulturam ſelegerat, cre-bris claruit miraculis.

Lelandus.

Adam Mu-remutenſis hiſtorio-graphus. Ab anno D. 1325. uſque ad annum 1346. defloravit Adamum Muremutenſem, canonicum S. Pauli Londin: deinde nititur autoritate cujuſdam fratris J. de R. monachi Weſtmonaſteri-enſis, cujus chronicon deſinit anno D. 1367.

Pag. 301. Symeon, monachus & Præcentor Dunelmenſis eccleſiæ, ſcripſit compendiolum, inſtar epiſtolæ, de archiepiſcopis Eboracenſibus, ad Hugonem, Ebora: eccleſiæ decanum.

Dunelmum obſeſſum anno D. 969. Symeon ſcripſit libellulum de obſidione Dunholmi per Malcolmum, Scottorum regem, tempore Ethelredi regis, filii Edgari, & de comitibus Northumbriæ.

Waltheof, qui comes fuerat Northanhumbrorum, ſeſe in Beb-banburc incluſerat, &c. Ut Uchthredus, ejus filius, loco pa-tris, ſenio confecti, Malcolinum regem fugaverit, multis prius ex Scottis interfectis.

Pro

Pro merito ſuæ ſtrenuitatis dedit ei comitatum patris ſui, adjungens etiam Eboracenſium comitatum. Liberalitas Ethelredi in Uthredum.

Lelande.

Hic Uthredus primum duxit in uxorem Ecgfridam, filiam Alduni, epiſcopi Dunholmenſis, quæ poſtea ab illo dimiſſa monialis facta eſt, & Dunelhmi diem obiens ſepulta eſt in cœmiterio. Ex hac genuerat Alfredum, qui poſt Eadulfum cog: Cudel, patruum ſuum, comes fuit, & Turebrandum interfecit. Poſtea duxit in uxorem Sigen, filiam Styr. Tertio Ælgivam, filiam Ethelredi regis, ex qua habuit filiam Aldgitham.

Die ſtatuto cum intraſſet ad regem de pace locuturus, per inſidias cujuſdam potentis, nomine Turebrant, cognomento Hold, milites regis, qui poſt velum extenſum per tranverſum domus abſconditi fuerant, ſubito proſilientes loricati in [a] Wiheaul comitem cum ſuis XL. viris principalibus, qui ſecum intraverant, obtruncaverunt. Cædes Uthredi per Canutum regem & Turebrandum.

Quo occiſo, frater ipſius Eadulf, cog: Cudel, ignavus & valde timidus, ei ſucceſſit in comitatum. Timens autem ne Scotti mortem ſuorum, quos frater ejus, ut ſupradictum eſt, occiderat, in ſe vindicarent, totum Lodoneium ob ſatiſfactionem & firmam concordiam eis donavit. Hoc modo Lodoneium adjectum eſt regno Scottorum. Eadulf frater Uthredi comitis. Lodoneia contigua Marſiæ Merſia Teſi.

Carl magnifice ſatis & accurate comitem ſuſcepit in domum ſuam, ſed poſt exhibita convivia dum eum, nihil ſuſpicantem, quaſi honoris gratia deduceret in ſylvam, quæ Riſewud vocatur, interfecit, ubi uſque hodie locum occiſionis parvula de lapide crux oſtendit. Carl, filius Turebrandi, occiſo Alfredo comite, vindicavit necem patris ſui.

Erant nanque filii Carl convivantes in domo fratris ſui majoris in Seterington ++ non longe ab Eboraco, quos inopinate qui miſſi fuerant præoccupantes, ſæva clade ſimul peremerunt præter Cnutonem, cui pro inſita illi bonitate vitam permiſerunt. Sumerlede, qui uſque hodie ſupereſt, ibi non aderat. Deletis filiis & nepotibus Carli, reverſi ſunt, multa in variis ſpeciebus ſpolia reportantes. Comes Waltheof, qui fuit filius filiæ Aldredi, interfecit progeniem Carli.

ubi Radulphus Bigotus habitabat.

++ Leland. Seterington diſtat aliquot paſſuum millibus à Malduno.

Ex hiſtoria Symeonis monachi, Præcentoris Dunholmenſis eccleſiæ, quam ſcripſit de regibus Anglorum & Danorum à tempore Bedæ uſque ad ultimos annos Henrici primi, regis Angliæ; ita tamen ut ante præſcriptam hiſtoriæ inchoationem incipiat à geneologia regum Cantianorum, & vitam Pag. 302.

[a] *Sic, cum duob. punctis ſub* u.

Ethelberti & Ethelredi martyrum, & filiorum Eormenredi, qui fuit filius Eadbaldi, & frater Erconberti regum Cantiæ, ſcribat, ac præterea adſuat genealogiam regum Northanhumbrorum, multa interſerens de abbatibus cum Weremutenſis tum Girovicenſis cœnobii, ac etiam de Beda.

Ex vita S. Ethelberti & Ethelredi.

Talia gerebantur in villa regali, quæ vulgari dicitur Eaſterige pronuntiatione.

Tandem ſalubri reperto conſilio, ut ad famoſiſſimum geſta-
c
rentur monaſterium Watrinenſe vocitatum.

Eormenburga, alias Domneva.

Thanatos inſula pene tota à cerva circumgirata. S. mulier humili reſponſione ſubinfert, ut tantum terræ illi
ſup. Ecgbertus, rex Cantiæ.
concederet, quantum cerva, quam ſibi nutriverat, in una die divino inſtinctu pede perageret.

Continuo ſuſcipitur cum armis equoque Ðunor novo terræ hiatu.

Qui locus à tranſeuntibus Ðunerhleage vocatur.

Origo monaſterii S. Mariæ in Thanato. In hac inſula eccleſiam almæ dei genitricis Mariæ, perpetuæ virginis, in memoria innocentum Chriſti martyrum fratrum ſuorum conſtituit, filiamque ſuam, bonæ indolis virginem, Mildrytham appellatam, eccleſiaſticis in tranſmarinis partibus diſciplinis eruditam, poſtmodum ibi conſtituit cum ſeptuaginta ſanctimonialibus, à ſancto archiepiſcopo Deus dedit conſecratis, inibique congregavit.

E genealogia regum Northanhumbrorum.

Ida rex annis regnavit undecim. Glappa uno regnavit anno. Adda octo annis. Æthelric ſeptem annis. Theodoricus
u
quatuor. Friþuƿold ſeptem. Huſſa ſeptem. Ethelfride, fortiſſimus regum, viginti & octo. Eaduuinus Chriſtianus & martyr XVII. Oſwaldus Chriſtianiſſimus 8. Oſwius viginti & 8. Ecgfridus quindecim. Alfridus novemdecim. Oſredus undecim. Coenredus duobus. Oſricus undecim. Ceoluulphus octo annis.

Monaſterium Petri. Ecgfridi regis anno quarto conſtructum eſt quoddam nobile monaſterium in Wiremuth.

Monaſterium Pauli. Sed & aliud eſt cœnobium conſtructum in loco, qui dicitur At gyrum.

Eaſteruuinus, abbas monaſterii S. Petri, patruelis erat Benedicti abbatis.

Leland.

Quæ ſcripſit Symeon de vitis Benedicti, Ceolfridi, & Eaſteruuini, excerpta ſunt è Beda, qui illorum vitas ſcripſit.

Mortuo

Mortuo Benedicto, & Eaſteruuino, Ceolfridus utrique monaſterio præfuit.

Sexto decimo poſtquam monaſterium fundaverat anno, quievit in domino pridie Id: Januar: Pag. 303. Mors Benedicti abbatis.

Ceolfridus.

Jubente pariter & juvante Benedicto, monaſterium S. Pauli fundavit, perfecit, rexit, ac deinde utrique monaſterio viginti & octo annis ſolerti regimine præfuit. Ceolfridus.

ſup. Ceolfridus.

Tres bibliothecas acquiſivit, duas utrique monaſterio reliquit.

Novus abbas, jubente Ceolfrido, electus eſt antequam Romam verſus proficiſceretur.

Eligitur ergo Hpetbyrtus, vir bonus & juſtus, qui erat diſcipulus Sigfridi abbatis, ad cujus conſecrationem Acca epiſcopus invitatus eſt.

Pervenit autem Lingonas miles emeritus circa horam diei tertiam, VII. Cal: Octob: applicavitque in pratis ejuſdem civitatis. Contigit autem, dei diſpoſitione, ut ipſo die circa horam decimam migraret ad dominum, cujus beatum corpus ſepultum eſt in ecclesia ſanctorum martyrum Speuſippi & Eleuſippi.

Hæc quæ [a] ſecuntur adſuta hiſtoriæ Bedæ, tanquam continuatio temporum.

Anno D. 732. Acca epiſcopus de ſua ſede eſt fugatus.

Anno D. 734. ordinatus eſt Friothuberht Hauguſtaldenſis eccleſiæ epiſcopus.

Anno D. 740. Acca epiſcopus obiit XIII°. Cal: Novembr: Corpus vero ejus ad orientalem plagam extra parietem Hauguſtald: eccleſiæ ſepultum eſt. Duæque cruces lapideæ, mirabili cælatura decoratæ, poſitæ ſunt, una ad caput, alia ad pedes, ejus, in quarum una, quæ ſcilicet ad caput eſt, literis inſculptum eſt, quod in eodem loco ſepultus ſit.

In tranſlatione reliquiarum Accæ epiſcopi.

Inventa eſt etiam ſuper pectus ejus tabula lignea, in modum altaris, facta ex duobus lignis, clavis argenteis conjuncta, ſculptaque eſt in illa hæc ſcriptura: "Almæ Trinitati, agiæ ☞ "Sophiæ, Sanctæ Mariæ."

Cum ipſe ad huc eſſet adoleſcens, nutrireturque in domo fratris ſui cujuſdam preſbyteri, qui ſæpe fatam Hauguſtald: regebat eccleſiam, antequam donatione venerabilis memoriæ Thomæ 2i. Ebor: archiepiſcopi, canonicis regularibus, qui ibidem uſque hodie deo ſerviunt, tradita eſſet. Aldredus, qui poſtea fuit canonicus Hauguſtaldenſis.

Edricus, qui illuc primus canonicorum à viro venerabili Thoma archiepiſcopo miſſus eſt.

[a] *Sic, uti etiam alibi, ut ſæpius notavimus.*

De

ſup. Edricus.

De quo cum aliquam partem fodiſſet, reperit thecam ligneam non admodum magnam, quam aperiens invenit duo ſigilla plumbea, inſculptis litteris, quid intus continerent, intimantia. In quorum altero ſcriptum erat, quod de ſancto Acca reliquiæ intro haberentur.

Malcholmus, rex Scottorum, dum totam depopularetur Nordanhumbriam, pepercit Hauguſtaldenſi eccleſiæ.

Anno D. 740. Arwine, filius Eadulphi, occiſus eſt.

Hunbeanna & Alberht reges Orient: Angl: Anno D. 749. Ælfwald, rex Orientalium Anglorum, defúnctus eſt, regnumque Hunbeanna & Alberht ſibi diviſerunt.

Anno D. 750. Æadberht rex Kiniwulfum epiſcopum in urbem Bebban captivum adduxit, baſilicamque beati Petri obſidebat.

Anno D. 756. Æadberht rex XVIII. anno regni ſui, & Unuſt, rex Pictorum, duxerunt exercitum ad urbem Alclwith, con

Pag. 304. ibique Britones in deditionem receperunt prima die menſis Aug: Decima autem die ejuſdem menſis interiit exercitus pene omnis quem [a] [duxit] de Ouama ad Niwanbirig, i. e. ad novam civitatem.

Eodem anno Balthere anachorita obiit.

Eildon hilles veri notable yet about Menros.

Eldunum ſecus Melros, ut ſuper annotatum erat in veteri codice.

Anno D. 759. Ethelwald, qui & Mol dictus erat, regnare incipit. Cujus tertio anno inchoante graviſſ: juxta Eldunum geſtum eſt bellum 8. Id: Aug: in quo cecidit Oſwine poſt triduum feria prima.

Anno 764. Multæ urbes, monaſteriaque, atque villæ per diverſa loca, nec non & regna repentino igne vaſtatæ ſunt; verbi gratia Stretburg, Venta civitas, Homwic, Lundonia, Eboraca, Donaceſtre, aliaque multa loca illa plaga concuſſit.

Hoc anno obiit Ceolwulf monachus, antea rex.

Anno D. 765. Ethelwald regnum Nordanhumbrorum amiſit in Wynkanheale 3. Cal: Novembr: Cui Alcred, proſapia Idæ regis exortus, ut quidam dicunt, ſucceſſit.

Anno 766. Frithuberht, epiſcopus Hauguſtaldenſis, obiit x. Cal: Januar: epiſcopatus ſui anno XXXII°. cui Alchmund ſucceſſit.

forſan Crag

Cragus. Anno 767. Etha anachoreta obiit in Cric, qui locus diſtat ab Ebor: civitate x. milliariis.

Keteric bridge. Anno D. 769. Ceteracte ſuccenſa eſt ab Eanredo tyranno, & ipſe infelix eodem anno incendio periit.

Anno 773. Hadwinus, Migenſis eccleſiæ antiſtes, & Lenthfrith pro eo eſt ſurrogatus.

Eodem anno Wulfhaeth, abbas Beverlacenſis, obiit.

a *Ex impreſſ.*

Anno

Anno 774. Alcredus rex, à ſuis deſtitutus, exulavit in Bebbanburc, poſtea apud Cynoht, regem Pictorum.

Anno D. 780. Oſbald & Ethelheard congregato exercitu Bearn, patrium Elfwaldi regis, in Seletune ſuccenderunt x. Cal: Januar:

Anno D. 781. Alchmundus, epiſcopus Hauguſtal: cum XIII. annis rexiſſet eccleſiam, obiit, & ſepultus eſt propter Accam in cœmiterio.

Tranſlatæ fuerunt ejus reliquiæ poſt ducentos quinquaginta annos in eccleſiam Hauguſtaldenſem per Alfredum, preſbyterum Dunelmenſem.

Anno D. 786. Botwine, abbas Ripenſis eccleſiæ, obiit.

Anno D. 788. Ælfwaldus rex a Sicgan patritio occiſus eſt 9. Cal: Octobr: in loco, qui dicitur Scythleceſtre. Cutleceſtre ad vallum Severianum.

Cujus anno 2°. Eardulf dux captus eſt, & ad Ripum perductus, ibique occiſus, & cetera. Ut die poſtero in eccleſia vivus inventus ſit.

Anno 790. Ethelred factus epiſcopus Hauguſtaldenſis.

Anno D. 791. filii Elfwaldi regis ab Eboraca civitate vi extracti, & de eccleſia principali per promiſſa fallaciæ abducti, miſerabiliter ſunt perempti ab Ethelredo rege in Wonwaldremere, quorum nomina fuerunt Celf & Celwine.

Celf, Celwine } filii Elfwaldi.

Eodem anno abbas Ethelherdus Hludenſis monaſterii ad eandem ſedem eſt electus.

Ethelherdus abbas Hludenſis ſucceſſit Lamberhto in epiſcopatu Cantuar:

Anno D. 797. Ethelbertus, epiſcopus Haguſtal: obiit 17. Cal: Novembr: in loco, qui dicitur Barton; corpus vero ejus ad Heſtaldeſige perlatum eſt, & à fratribus ſui cœnobii ſepultum. Electus eſt pro eo Headred in epiſcopum. Pag. 305.

Anno D. 798. conjuratione facta ab interfectoribus Ethelredi regis, Wada dux in illa conjuratione cum eis bellum inivit contra Eardwlfum regem in loco, qui appellatur ab Anglis Billingahoth, juxta Walalege, & ex utraque parte plurimis interfectis, Wada dux cum ſuis in fugam verſus eſt. Billingham prope Segefeld in Dunelmia.

Eodem anno, qui eſt tertius Cenwlfi prædicti regis, ſynodus congregata eſt in loco, qui appellatur Pincanhalth, præſidente Eanbaldo, archiepiſcopo Ebor: Synodus apud Tranſhumbranos.

Anno 799. Beorda, princeps Merciorum, qui & Hildegils vocabatur, defunctus eſt. Beorda.

Eodem anno. Moll quoque dux paulo poſt, juſſione urgente Eardulfi regis, occiſus eſt.

Anno D. 800. Heardred, epiſcopus Hauguſtald: anno 3. epiſcopatus ſui obiit, pro quo Eanbright electus eſt & ordinatus epiſcopus in loco, qui dicitur Apud Tettingaham. Tettingham.

Eodem anno Alchmund, filius Alcredi regis, ut dicunt quidam, à tutoribus Eardulfi regis eſt apprehenſus, ejuſque juſſione cum ſuis profugis occiſus.

Anno D. 801. Edwine, qui & Eda dictus eſt, quondam dux Nordanhumbrorum, tunc vero per gratiam Salvatoris mundi abbas, in dei ſervitio roboratus, velut miles emeritus,
Gegenforde monaſter: diem clauſit ultimum. Sepultus eſt quoque in monaſterio ſuo, quod appellatur Æt Gegenforde, honorifice in eccleſia.

Eodem anno poſt exercitus congregatos concordia facta inter Eardulfum, regem Nordanhumbrorum, & Kenulfum, regem Merc:

Eodem anno Hathuberth, epiſcopus London: obiit.

ſup: Offa

Vallum Offæ. Qui vallum magnum inter Britanniam atque Merciam, & de mari uſque ad mare, facere imperavit.

ſup: Weſtſaxonum:

Mater vero Alfredi regis Oſburg appellata eſt.

Dani anno D. 849. hyemaverunt in inſula, quæ dicitur Scepege, i. e. inſula ovium.

In inſula, quæ Saxonice Thenet, Britannico ſermone Ruim, appellatur.

Mancuſa in ſe continet 30. denarios. Lelandus. Hoc adſcriptum erat in margine vetuſti codicis.

Anno D. 867. Ealhſtan, Scireburnen: eccleſiæ epiſcopus, viam & vitam deſeruit temporalis ſeculi, poſtquam epiſcopatum per annos 40. honorabiliter rexerat, qui in pace eccleſiæ requieſcit, ſepultus decenter in ſede ſui epiſcopatus.

Snotingham unde. Anno D. 868. paganorum exercitus Nordanhumbros reliquit, Snotingham peſſimo adventu viſitavit & adiit, quæ civitas Britannico ſermone Tignocebanc dicitur, Latina interpretatione ſpeluncarum domus.

Anno D. 876. ad Exanceſtre diverterunt, quod Britannice dicitur Cairwiſce, Latine Civitas aquarum.

ſup: Alfredus, rex Weſtſax:

Pag. 306. Petra Ecberti ubi. Coit maur. Celwoode. Anno D. 877. venit ad Petram Ecgberti, quæ eſt in orientali parte ſaltus, qui Anglico eloquio dicitur Mucel ƿudu, Latine vero magna ſylva, Britannico more Coit maur. Poſt tertium diem venit cum magno exercitu ad locum, qui dicitur Eððandune, &c. De victoria Alfredi contra Danos.

ſup: Danorum exercitus.

Anno D. 879. Cirenceſtre adiit, quæ Britannico appellatur

K

elogio Cair Ceri.

¶ Æthelſtanum quoque & ƿerwlfum ſacerdotes inſignes de

Æthelſtane. ſup: Alfredus.

Werwulph. Mercia ad ſe invitarat, eo quod hi præſtantius atque profuſius in divinæ legis eruditione pollebant.

Eadward

Eadward & Ethelward, Æthelfled, Ethelgive & Elfthride.

Ethelward itaque, junior filius ejus, ludis literariæ diſciplinæ ſubditus, emicuit cum plurimis militum puerulis, nobilibus ſcilicet & ignobilibus. Hæc ex Aſſerione hiſtoriogr: deſumpta.

In anno D. 938. Pace itaque facta, terminus utriuſque regni erat Wetlingaſtreate. Edmundus ad auſtralem plagam, Onlaf ad aquilonalem regnum tenuerunt.

Anno D. 948. Edmundus rex occiſus, & frater ejus Edredus, cultor juſtitiæ, regnum ſuſcepit.

Anno D. 949. Wulſtanus, Ebor: archiepiſcopus, proceresque Northumbrenſes, omnes in villa, quæ dicitur Taddenes ſcylf, egregio regi Anglorum Edredo fidelitatem juravere, ſed non diu tenuerunt. Lelandus. Adſcriptum erat in margine, "Taddenes ſcylf tunc erat villa regia, quæ nunc vocatur Romane Pontefract, Anglice Kirkeby." {Tadneſclif; Pontefract. Kirkeby.}

Ibidem è recapitulatione annorum regis Alfredi.

Cuneceſtre ſex millibus paſſuum diſtans à Dunelmo.

Ex continuatione temporum per eundem Symeonem.

ſup: Eduardo. ſup: Dani.

Pacem cum eo faciunt anno D. 906. in loco, qui lingua Anglorum Ytingaford dicitur. Ytingaforde.

Deinde Steffordam tetendit, & in ſeptentrionali plaga (ſup: Ægelfleda.) Stouuæ amnis arcem conſtruxit. Urbem condidit quæ Warauuic nominatur. Stefford. Stouue flu.

Edredus rex anno D. 950. totam Northumbriam devaſtat, in qua devaſtatione monaſter: quod dicitur In Hripun, à S. Wilfrido epiſcopo quondam conſtructum, igne eſt combuſtum.

Anno D. 952. Eadredus Wulſtanum, archiepiſcopum Ebor: in Suthanbirig arctam poſuit in cuſtodiam.

Anno D. 971. Ordgarus, dux Domnaniæ, ſocer regis Eadgari, deceſſit, & in Exanceſtre eſt ſepultus.

Anno D. 977. In Eaſtanglia apud villam, quæ Cirtling nominatur, max: ſynodus celebratur.

Anno D. 993. Exercitus Danorum Bebbanburc infregit, & omnia, quæ in ea ſunt reperta, ſecum aſportavit.

Anno D. 997. Deinde, Penwithſtreate regirato, in oſtium (ſup. Dani.) flu: Tamaræ, Domnaniam & Cornubiam ſequeſtrantis, devectis navibus proſiliunt, nulloque prohibente uſque ad Lidefordam ſuum incendium continuant.

Anno D. 1001. Domnanienſes & Sumerſetenſes à Danis victi in loco, qui dicitur Penho.

Anno D. 1013. Suanus, pater Canuti, ab Anglis in regem ſuſceptus eſt. Pag. 307.

Anno D. 1016. Ægelredus xiiii. Indictione ix. Cal: Maii,
xxxvii. regni ſui anno.
feria 2ª. Londoniæ defunctus eſt.

Bella inter Edmundum Ferreum & Canutum. Pennum juxta Gillingham Foreſt & opp.

Eodem anno Dei fretus auxilio audacter in Dorſetania occurrit, & in loco, qui Pennum appellatur, juxta Gillingham ſup: Danis. cum eis conflixit.

Secundum bellum contra Danos commiſit apud Scearſtan in Hwuiccia.

Tertium bellum cum Danis habuit prope Brentford.

Quartum prope Ottanforde, quo bello fugati ſunt Dani, qui Scepege petierunt.

Quintum apud Eſſendune in Eaſtſaxonia.

Deorhurſte.

Ambo reges ad locum, qui Deorhirſt nominatur, in unum convenerunt. Eadmundus cum ſuis in occidentali ripa Sabrinæ, Canutus vero in orientali cum ſuis. Deinde uterque rex in inſulam, quæ Olanege appellatur, & eſt in ipſius flu: medio ſita, trabariis advehitur. Ubi pace, amicitia, fraternitate & pacto & ſacramentis confirmata, regnum dividitur. Dein armis [a] mutuatis & veſtibus, tributoque, quod claſſicæ manui penderetur, ſtatuto, ab invicem diſceſſerunt. Lelandus. Sunt qui ſcribunt, duellum commiſſum fuiſſe in Olnege inter Eadmundum & Canutum.

Poſt hæc rex Eadmundus Ferreum latus circa feſtivitatem Andreæ apoſtoli xv. Indictione deceſſit Londoniæ, ſed cum avo ſuo rege pacifico Eadgaro ſepultus eſt Gleſconiæ.

Clutinenſes.

Anno D. 1018. ingens bellum apud Carrum geſtum eſt inter Scottos & Anglos inter Hutredum, filium Waldef, comitem Northumbrorum, & Malcholm, filium Cyneth, cum quo fuit in bello Eugenius Calvus, rex [b] Clutinenſium.

Anno D. 1035. Canutus, rex Anglorum, ante ſuum obitum ſuper Noreganos Suanum filium ſuum regem conſtituit, ſuper Danos vero Hardecanutum ſuum & Emmæ reginæ filium regem locavit; Haroldum vero filium ſuum ex Hamtunenſi Ælgiva regem Anglorum conſtituit, & poſtea hoc anno ii. Idus Novembris feria 4ª. apud Scefteſbiriam vita deceſſit, & Wintoniæ in veteri monaſterio ſatis honorifice ſepelitur.

Rom Mageſetenſium comes.

Beverege, inſula Sabrinæ flu: præſidium civium è Vigornia fugientium.

Anno D. 1053. Grifini, regis Auſtralium Walenſium, frater, Res nomine, propter frequentes prædas, quas egit in loco,

[a] *Sic, cum ſigno ſub voce.* Mutuatis *tamen etiam in impreſſis.* [b] *Sic cum ſigno ſub* u. Lutinenſium *in impreſſ.*

qui

qui Bulendune dicitur, juſſu regis Edwardi occiditur, & Glavorniam caput ejus ad regem in Epiphania domini eſt allatum.

Anno D. 1055. Siuuardus, dux Northumbrorum, Eboraci deceſſit, & in monaſterio Galmanho, quod ipſe conſtruxerat, ſepultus eſt.

Anno D. 1056. magnæ vir ſanctitatis Herefordenſis epiſcopus Ethelſtanus 4. Id: Febr: in epiſcopali villa, quæ Boſanbirig vocatur, deceſſit. Cujus corpus Herefordam delatum in eccleſia, quam ipſe à fundamentis conſtruxerat, eſt tumulatum. Pag. 308.

Anno 1058. Aldredus, Wigornienſis epiſcopus, eccleſiam, quam in civitate Glavornia à fundamentis conſtruxit, in honore principis apoſtolorum Petri honorifice dedicavit, & poſtea regis licentia Wulſtanum Wigornienſem monachum à ſe ordinatum abbatem conſtituit ibidem.

Anno D. 1065. ſtrenuus dux Weſtſaxonum Haroldus in terra Britonum in loco, qui Portaſcith nominatur, menſe Julio magnum ædificari juſſit ædificium, &c. Ut Caradocus, filius Grifini, regis Southwallanorum ædificium demolitus ſit. Portaſchith.

Anno D. 1069. Miſit rex Gulielmus Northumbris ad aquilonalem plagam Tinæ comitem Rodbertum, cog: Cumin, 3°. regni ſui anno.

Cuminus quidam duo ferarum ſepta lapideis muris cinxit, Wannop, alter: nomen mihi excidit. Murorum veſtigia adhuc extant. Ædificavit etiam caſtrum in oſtiis Tarſeti amnis, ubi cadit in Tinam. Crux Cumini ex lapide quadrato 2. p. m. ab Hexham. Hîc interim notandum, & Cuminios celebres fuiſſe etiam inter Scottos. Quare cum Cumini Normanni, præfecti Gul: ducis, apud Northumbr: breve fuerit imperium, notandum, an hæc Cuminiis Scottis attribuenda ſint.

Eodem anno. Cœnobium S. Germani de Seleby ſumpſit exordium.

Anno D. 1070. Infinita Scottorum multitudo, ducente Malcolmo rege, per Cumbreland traducta eſt verſus orientem, divertens univerſam Teſedale, & ejus finitima loca ultra citraque feroci vaſtavit depopulatione. Ubi autem ventum eſt ad locum, qui dicitur Anglice Hundredeſskelle, Latine autem Centum fontes, trucidatis ibidem quibuſdam gentis Anglicæ nobilibus, rex, parte exercitus retenta, partem per viam, quam venerant, cum infinita præda domum remiſit. &c. Ut terram S. Cutberti vaſtaverit una cum parte Cliveland.

Tunc & eccleſiam S. Petri in Weremuth flamma ſuorum, ſup: Malcolmo. ipſo inſpectante, conſumpſit.

Coſpatritius comes ſtrenuus Cumbreland invadit. Erat enim eo tempore Cumbreland ſub regis Malcolmi dominio, non jure poſſeſſa, ſed violenter ſubjugata.

 Mal-

Malcolmus, offenſus prædatione Coſpatricii, juſſit [a] Scottis, ut nulli gentis Anglicæ parcerent. Unde incredibili immanitate multi à Scottis interfecti.

Anno D. 1072. Gul: rex, habens in comitatu ſuo Edricum, cog: Sylvaticum, cum navali & terreſtri exercitu in Scotiam profectus eſt. Sed ubi rex Angl: Scotiam intraverat, rex Malcolmus in loco, qui dicitur Abernithi, occurrit ei, & homo ligius ſuus devenit.

Sequitur in veteri codice

Integrum caput de genealogia comitum Northumbriæ.

Anno D. 1080. Dunholmenſis epiſcopus Walcherus, genere Lotharingus, in loco, qui dicitur Ad Capræ caput, occiſus eſt à Northumbrenſibus.

Eodem anno.

Robertus, Gul: Mag: filius, condidit Novum caſtellum. Pag. 309.

Sed cum perveniſſet ad Eggleſbirch, nullo confecto negotio reverſus, Caſtellum novum ſuper Tine flu: condidit.

E vita S. Edithæ ab incerto autore edita.

Editha nata in Kemeſinthia Cantiæ.

Radbodo Remenſis & Benna Treverenſis præceptores Edithæ.

Editha locata inter ſacerdotes Vilodunenſes.

Eadgitha, Edgari germana, abbas de Tameworth in provincia Stafordenſi.

Ælfgiva avia Edithæ.

Wultrudis, Edithæ mater, Vilodunenſi monaſterio ſepulta in mauſoléo marmoreo.

S. Editha ibidem ſepulta.

Canutus rex feretrum, in quo relliquiæ S. Edithæ nunc ſervantur, auro & gemmis ornavit.

Anno [b] D. 1092. Civitas Londoniæ maxima ex parte incendio conflagravit.

Eodem anno. His actis, rex in Northumbriam profectus, civitatem, quæ Britannice Carleil, Latine Lugubalia vocatur, reſtauravit, & in ea caſtellum ædificavit. Hæc enim civitas, ut illis in partibus aliæ nonnullæ, à Danis paganis ante ducentos annos diruta fuit, & ad id tempus manſit deſerta.

Anno D. 1093. Eccleſia nova Dunelmi eſt incepta.

Eodem anno obiit Paulus, abbas S. Albani. Iſte Paulus, contra interdictum monachorum Dunelmenſium, eccleſiam de Tinemuth, quam ipſi poſſederant, per violentiam Roberti comitis ingreſſus eſt.

a Scottos *MS.* b *Recurrit Symeon Dunelmenſis.*

Eodem

Eodem anno rex Scottorum Malcholmus, & primogenitus ejus filius Edwardus, cum multis aliis in Northumbria die S. Bricii à militibus Rodberti Mulbrai, Northumbrorum comitis, occiſi ſunt juxta Alne fluvium.

Corpus vero regis, cum ſuorum nullus remaneret, qui terra illud cooperiret, duo ex indigenis carro impoſitum in Tinemuthe ſepelierunt.

ſup: Weſtwallani.

Anno D. 1094. Fregerunt & caſtellum in Mevania inſula, eamque ſuæ ditioni ſubjiciebant.

ſup: Gul: Rufus.

Anno D. 1100. In loco, quo rex occubuit, priſcis temporibus eccleſia fuerat conſtructa.

Nova foreſta, quæ lingua Anglorum Ytene nuncupatur.

Anno D. 1117. Secundum regis Henrici præceptum apud Cirenceſtram novum opus eſt inceptum.

Anno D 1121. Henricus rex facto longa terræ inciſione foſſato à Torkeſey uſque Lincolniam per derivationem Trentæ flu: fecit iter navium.

Eodem anno Radulphus, Dunelmenſis epiſcopus, murum incepit à boreali parte cancelli eccleſiæ, & perduxit uſque ad arcem caſtelli.

Eodem anno caſtellum apud Northam incepit ſuper ripam Twede in loco, qui Ethamesford dicitur. Northam. Ethameſforde.

Anno 1122. Sibylla, regina Scottorum, filia Henrici regis, ſubita morte deceſſit IIII. Id: Jul: Sibylla, filia Henr: regis.

Eodem anno Henricus poſt feſtum S. Michaëlis, Northumbranas intrans regiones, ab Eboraco divertit verſus mare occidentale, conſideraturus civitatem antiquam, quæ lingua Britonum Cairleil dicitur, Latine vero Lugubalia appellatur, quam data pecunia caſtello & turribus præcepit muniri. Pag. 310.

u

Woodeſtoc, id eſt, ſylvarum locus.

Adſcriptum in margine Codicis.

a * Stephanus, comes Bononienſis, poſtea rex Angliæ, dedit abbati Gaufrido Savinienſi villam, ſcilicet Tulket, in provincia, quæ vocatur Acmundernes, ſuper ripam flu: Ribble, ad abbatiam conſtruendam ordinis ſui, & ibi fere per tres annos permanſerunt. Origo abbatiæ de Furneſſe. Acmundernes.

Anno 1123. rex Henricus transfretavit in Normanniam, ubi ſi quid adverſi per Gulielmum, fratris ſui filium, oboriretur, ſicut jam futurum ei nuntiabatur, ipſe regia reprimeret virtute.

a Aſteriſcus eſt ab ipſo Lelando. Hæc autem in textu occurrunt apud X. Scriptores.

Gul:

ſup: monachi elegerunt.

Gul: de Curbellio, archiepiſcopus Cantuar: Gul: de Curbellio, quem modeſtæ vitæ virum ac litteris bene eruditum familiarem habuerant, utpote cum venerandæ memoriæ archiepiſcopo Anſelmo ſæpiſſime ac familiariter converſatum. Fuerat autem primo Dunelmenſis eccleſiæ epiſcopi Ranulfi clericus, poſtea meliorandæ vitæ gratia apud [a] Cice regularis canonicus effectus, tandem ad archiepiſcopatum Cantuar: promovetur. (Chic, nunc Fanum Oſithæ in Oſtſaxonia.)

Apud flu: Twedam, qui Northumbriam & Loidam dividit.

Anno D. 1129. Rex Henricus venit Wintoniam, ibique filio ſororis ſuæ Henrico, qui apud Cluniacum ab infantia nutritus erat monachus, Wintonienſis eccleſiæ dedit epiſcopatum, adjuncta ei in augmentum honoris abbatia Glaſconiæ.

Hæc, quæ ſecuntur, ſubſcripta erant hiſtoriæ Symeonis monachi, quæ finem fecit anno D. 1129.

Explicit hiſtoria ſuavis & ſanctæ memoriæ Symeonis, monachi & præcentoris eccleſiæ S. Cuthberti Dunelmi, annorum ccccxxix. & menſium quatuor.

Continuatio hiſtoriæ xxv. annorũm per Joannem Priorem Hauguſtaldenſem.

Anno D. 1130. Aſchetillus, primus Prior eccleſiæ Hauguſtaldenſis, obiit 15. Cal: Aprilis. In quem pro urbana morum elegantia & honeſtate tam clericorum quam laïcorum confluxerant vota. Qui & eundem locum, ſub vaſtitate hoſtili in ſolitudinem redactum, operoſis officinis, canonicos ſuos rebus neceſſariis, clauſtrum quoque honeſtis inſtitutis plene procuraverat. Robertus Biſeth, canonicus ejuſdem loci, ſucceſſit.

Anno D. 1132. Gualterus Eſpec, vir magnus & potens in conſpectu regis & totius regni, monachos Ciſtertienſis obſervantiæ, directos à Barnardo, abbate Clarævallis, recepit, & poſuit in ſolitudine Blachomour, ſecus aquam Riæ, à qua cœnobium eorum Riævallis dicitur. Cum quibus miſſus eſt Gulielmus, primus abbas eorum, vir conſummatæ virtutis, & excellentis memoriæ.

Pag. 311. Horum æmulantes arduum propoſitum inſolitæ converſationis Richardus, Prior cœnobii S. Mariæ Eboraci, & ſeniores ejuſdem loci cum eo, non ſine ſeditioſa contradictione ſui abbatis Galfridi & conventus, egreſſi ſunt eodem anno 2. Cal: Januar: & conſtruxerunt cœnobium de Fontibus juxta Hripun, dante eis poſſeſſionem Truſtino, archiepiſcopo Ebor: in quo præfuit primus eorum abbas, prædictus Prior Richardus, vir in eccleſiaſticis negotiis experientiſſimus.

a Cum tribus punctis ſub e.

Anno

S. Oſwaldo.

Anno D. 1133. Aldulfus, Prior de [a] Noſtla, ad urbem Carleol, quam rex Henricus initiavit ad ſedem epiſcopalem, datis ſibi eccleſiis de Cumbreland & Weſtmarilande, quæ adjacuerunt archidiaconatui Ebor: Dedit etiam ſimul rex epiſcopatum de Hely Nigello, nepoti Rogeri epiſcopi de Sareſbiri. Nunc Noſtil.

Alizæ

Anno 1136. Stephanus, comes Bononienſis, filius ſororis Henrici regis, frater Theobaldi, comitis de Blauio, & Henrici, epiſcopi Wintoniæ, ſumpſit infulas regni Cal: Januar:

Eodem anno David, rex Scotiæ, non immemor ſacramenti, quod Henrico, filio Matildis imperatricis, juraverat, munitiones Cumbrelandiæ & Northumbriæ optinuit præter Bebbanburch.

Henricus, filius Davidis, regis Scotiæ, homagium fecit regi Stephano Eboraci, in augmentum honoris de Huntingdon, datis ei Dunecaſtre & Carleol. Ceteras munitiones & terras, quas occupavit rex David, reſtituit. Rex autem David receptum filium ſuum noluit ad Stephanum remittere. Dunecaſtre.

Anno 1138. Veneruntque legati regis Scotiæ ad Stephanum, poſtulantes Northumbriam dari filio ejus Henrico. Quod abnuente rege Stephano, indutiæ ſolutæ ſunt.

David, rex Scotiæ, obſedit Werc.

Jordanus de Buſſey, nepos Walteri Eſpec, capitaneus opp: de Werc, ſprevit obſidionem Davidis.

Wilhelmus, filius Dunethan, nepos Davidis regis, cum parte exercitus præmiſſus, in villa Waredon, quæ eſt contermina locis Hauguſtaldenſibus, conſedit. Waredon mil:ab Hexham paſſibus, ubi brachiorum confluentia.

Subſecutus eſt rex David cum filio & copiis, & in Chorbrige uſque poſt Purificationem S. Mariæ conſiſtens res provinciæ perturbare non omiſit.

Adjacet autem baſilica hæc eccleſiæ Hauguſtaldenſi. Eccleſiola S. Michaëlis.

Perſecuti ſunt trans Tinam provinciales, qui confugerant ad ſolitudines, & in loco, qui dicitur Tamefeld, irruentes in multitudinem totius provinciæ quietam & ſecuram, omnes trucidaverunt, & copioſam prædam abduxerunt. Tamefeld in Dunelmia 3. paſ: mil: citra Doruentam flu:

David rex iterum Northumbriam repetit.

Northam, caſtrum epiſcopi Dunelmenſis, obſideri fecit, & citius oppidanos ad deditionem compulit, ipſumque oppidum ſubrui præcepit.

Hoc bellum factum eſt inter Anglos, Pictos, & Scotos apud Cliderhou die 15. ante nativitatem S. Joannis Baptiſtæ, in quo Wilhelmus, filius Dunechan, victor fuit. Cliderhou.

[a] *Sic, cum duobus punctis ſub* l. Noſtlia *habent alia exemplaria.*

Pag. 312. Eodem anno fundata & facta eſt illa inclyta abbatia S. Mariæ de Bechlanda à nobiliſſ: viro Rogero de Molbreio, qui eam prædiis & poſſeſſionibus, magniſque paſturis & ſylvis optime fundavit.

Eodem anno Werc oppidum per conditiones Scotto David traditum ab Anglis. Eos rex, XXIIII. caballis donatos, cum armis ſuis dimiſit liberos, oppidum funditus evertens.

David, Scottorum rex, invadit provinciam Eboracenſem.

Adjunxit ſe illi commilitonem cum ſua militari manu Euſtachius, filius Joannis, cui rex Stephanus Bahanburch abſtulerat. Euſtachius.

Habuit autem idem in Northumbria caſtrum munitiſſ: Alnewic, & aliud in Eboraſciria, ſcilicet Malton.

archiepiſcopus Ebor: Truſtinus animavit Anglos ut cum Scottis confligerent.

Fuerunt autem hi principes Anglorum, qui contra Scottos in bello Standardico pugnaverunt.

Wilhelmus de Alba Marla comes; Gualterus de Gaunt; Rodbertus de Brus; Rogerus de Mulbray; Gualterus Eſpec; Wilhelmus de Percy; Bernardus de Baillol; Richardus de Curceio; Wilhelmus Foſſard; Rodbertus de Stuthavilla (Stute); Ilbertus (Gil) de Leſceio. hunc ipſum, & patrem ipſius Rodbertum de Leſceio Henricus rex ejecit è regno Angliæ. Mortuo rege, Wilhelmum Tranſverſum, qui ex datione regis honori, ſ. Pontifracto, præſedit, miles quidam Paganus de honore illo occidit, & iſte Ilbertus honorem jure patrimonii poſſedit.

Gul: Tranſverſus occupat Pontemfractum.

Adfuit & cum ſuis copiis de Notingamſcira Wilhelmus Peverel, & Robertus de Ferris de Derbiſcira, Galfridus Halſalin.

Qui omnes procedentes verſus Alverton in campo quodam de feudo S. Cutberti Standart, id eſt, malum navis, erexerunt vexillum S. Petri, & S. Joannis de Beverlac, & S. Wilfridi Ripun in eo ſuſpendentes, & corpus Domini ſuperimponentes, ut eſſet ſignifer & dux prœlii illorum.

ſup: Scotti. Qui omnes à campo dilapſi ſarcinas ſuas à ſe rejicientes, in ignominiam hujus rei locus ille (H)Baggamor vocatus eſt.

Comes Holdernes. Comes Derby.

Rex Stephanus lætatus ſuper his ſucceſſibus Wilhelmum de Albamarla comitem in Eboraciſciria fecit, & Rodbertum de Ferres comitem in Derbiſciria.

Sequitur in veteri codice carmen rithmicum Serlonis monachi, fratris Radulphi abbatis de Parcho, de bello Standartico.

Sequitur

Sequitur ibidem libellus Alredi Rievallenſis abbatis de bello Standardico, data opera à Joanne Priore Haguſtaldenſi ſuæ Hiſtoriæ inſertus, ex quo (ſup: libello Alredi) hæc quæ ſecuntur exſcripta ſunt.

Adfuit & Walterus Eſpec, vir ſenex, & plenus dierum, acer ingenio, in conſiliis prudens, in pace modeſtus, in bello providus, amicitiam ſociis, fidem ſemper regibus ſervans. Erat ei ſtatura ingens, membra omnia tantæ magnitudinis, ut modum excederent, & tantæ proceritati congruerent. Capilli nigri, barba prolixa, frons patens & libera, oculi grandes & perſpicaces, facies ampliſſima, tractitia tamen, vox tubæ ſimilis facundiam, quæ ei facilis erat, quadam ſoni majeſtate componens. Erat præterea nobilis carne, ſed Chriſtiana pietate nobilior, nempe cum liberis careret heredibus, licet ei ſtrenui nepotes non deeſſent, de optimis tamen quibuſque poſſeſſionibus ſuis Chriſtum fecit heredem. Nam in loco amœniſſimo, Kircham nomine, monaſterium Regularium condidit clericorum, multis illud donariis ornans & ditans poſſeſſionibus. Inſuper & palatia ſua, thalamos ſuos, cellaria ſua in ſervorum Chriſti habitacula commutans. Ciſtertienſem quoque ordinem, cujus vix famam audiverat Anglia, favente ſibi glorioſo rege Henrico, in has partes advexit, ſuſcipiens fratres de monaſterio nobiliſſimo Clarevallenſi per manum à deo dilecti abbatis Bernardi. Qui venientes in Angliam anno D. 1132. nacti locum in valle profundiſſima ſuper ripam Riæ flu: unde ipſum monaſterium Riævallis nomen accepit, multos ſuæ religionis fama ad optimam æmulationem incitaverunt. Unde in brevi multiplicati ſuper numerum, plurima in regno utroque, Angliæ ſcilicet & Scotiæ, cœnobia condiderunt. Nam prædictus Walterus, non dum tantis ſatiatus beneficiis, in territorio Wardunenſi famoſiſſimum per eoſdem fratres fundavit monaſterium. Waverlenſes quoque fratres, qui hactenus quaſi in Angulo latuerunt, cognito, quod ejuſdem eſſent ordinis, Ciſtertienſium monaſteriorum auxerunt numerum. Ita alii ab ipſis Riævallenſibus procreati, alii eorum exemplo provocati multis cœnobiis inſulam clariorem reddiderunt. Unde nec immerito cœnobium Riævallenſe ceteris, quæ in Anglia ſunt ejuſdem ordinis, fama & religione præcellit.

Pag. 313. Qualis Eſpec.

Origo monaſterii de Kircham.

Origo Riævallenſis monaſterii.

Verodunum.

Fratres Uuaverlenſes.

Ibidem eſt oratio Gualteri Eſpec ad Anglos pugnaturos, artis & omnium adfectuum pleniſſima.

Oratio ibidem Rodburti de Brus ad David, regem Scottorum.

Quæ ſecuntur ex annalibus Joannis, Prioris Hauguſtaldenſis, ſumpta ſunt, quemadmodum & ſupra.

David rex duas ſorores habuit, Mariam & Matildem quæ nupſit Henrico regi. Mariam vero comes Bononienſis ad-

ſumpſit in matrimonium, & genuit ex ea hanc Matildem, heredem ſuam. Hanc enim cum comitatu Bononienſi Stephanus duxit in uxorem, habuitque ex ea filios Euſtachium & Wilhelmum, qui immatura morte abſque liberis defuncti ſunt.

Euſtachius } fil: Steph: regis.
Gulielmus }

Origo novi monaſterii juxta Morpeth.

Eodem anno, id eſt, 1138. quidam vir potens in Northumbria cepit in ſua poſſeſſione apud caſtrum, quod dicitur Morpeth, monachos de Fontibus VIII. No: Januar: qui conſtruxerunt cœnobium, ſ. novum monaſterium vocatum. Quibus hoc ipſo anno circa Epiphaniæ diem Galfridus, epiſcopus Dunelmi, benedixit abbatem Rodbertum, ſanctum virum. Quos libenter fovit prædictus vir, ſcilicet Ranulfus de Merley.

Pag. 314.

Anno D. 1139. Inſtantia reginæ Anglorum pax convenit inter duos reges, Henrico, filio regis Scotiæ, apud Dunelmum accipiente comitatum Northumbriæ. Confirmata eſt hæc concordia per reginam & Henricum, filium regis Scotiæ, Dunelmi quinto Idus Aprilis coram comitibus & baronibus Angliæ, datis obſidibus à Scottis in firmamentum fidei. Qui & accepit conjugem Ada, ſororem Wilhelmi comitis de

e

Warenne, & Walerami comitis de Mellant, & Rodberti comitis de Legeceſtre, habuitque ex ea filios Malcolmum, Wilhelmum, & David.

Henricus princeps Scottorum duxit Ada in uxorem.

Eodem anno mortui ſunt & Gualterus de Gaunt & Rodbertus de Ferres.

ſup: Matildem imper.

Eodem anno Stephanus rex obſeſſam intra quoddam caſtellum & ad deditionem coactam ex indiſcreta animi ſimplicitate ad Briſtouam libere ire permiſit.

[a] Eodem anno.

Inimicitiæ inter Ranulfum, comitem Ceſtriæ, & Henricum, principem Scottorum.

Ranulfus, comes Ceſtriæ, inſurrexit in inimicitias in eum propter Carleol & Cumbrelande quam jure patrimonii ſibi repoſcebat.

Eodem anno.

forſan Richmondiæ.

Galcluith caſtellum.

Alanus comes nocturno furto aſcendens per murum irrupit cum ſuis in caſtellum de Galcluit, poſſeditque caſtellum ipſum

marla

cum theſauro copioſo, ejecto Wilhelmo de [b] Albamh cum ſuis.

Hotun caſtrum.

Idem Alanus, comes Richemundiæ, firmavit caſtrum ad

u

Hoton, ſ. terram epiſcopi Dunelmi, & aggravata eſt manus ejus ſuper Ripun & homines loci illius.

Forſan Snuthutton.

a Potius anno 1141. *ut apud X. Script.* *b Ita in Cod: noſtro. Sed* Albanih *apud X. Script.*

Anno

Anno D. 1142.

ſup: Walterum, archidiac: Londonienſem. ſup: Gul: Eboracenſis.

Quem proficiſcentem ad regem idem comes interceperat, & in caſtro ſuo de Bitham incluſerat.

Eodem anno.

Stephanus rex Lincolniæ captus, & ductus ad Briſtou.

Gul: de Clerfei, prudenter elapſus de comitis Ranulfi manibus, in Thiccehil caſtrum ſuum ſe recepit. Purefei, alias Clerfei. Tichil.

Alanum, comitem de Richemunt, evocatum ad colloquium ſuum, Ranulfus comes apprehendit, & caſtrum de Galcluit, & theſaurum in eo repertum ſibi reſignare coëgit multa famis [a] afflictione. Galcluith.

Galfredus Boterel, frater Alani, comitis de Richemunt, vir ſtrenuus, apparuit in bello Lincoln: quo captus eſt Stephanus. Boterelle.

Eodem anno. Rodbertus quoque Biſeth, Prior Hauguſtaldenſis, audita electione ejus, ſtatim domum ſuam expoſuit & fratres, & ſub Bernardo, abbate Claræ-vallis, monachatui ſe contradidit.

Anno ſequente Richardus confirmatus eſt Prior Hauguſtaldenſis.

Wintringam ſuper flu: Humbræ.

Anno D. 1144. Wilhelmus Cumin cum armatis irrupit in monaſterium, monachoſque circa corpus beati Cuthberti proſtratos in anguſtia ſpiritus reperiens, juſſit trucidari.

Eodem anno. Comes Ebor: Wilhelmus, inimicitiis adflictus Ranulphi comitis Ceſtriæ & Gileberti de Gant, mo- Gulielmus Albemarle, comes Ebor:

Brel

naſterium S. Mariæ de Bridlington caſtrum ſibi fecit. Alanus

....

etiam, comes de Richemunt, apud Ripun armatus cum armatis irrumpens in eccleſiam, Wilhelmum archiepiſcopum ſecus corpus beati Wilfridi irreverenter dehoneſtavit.

um

Radulfus Nuuel epiſcopus Orcadas.

Anno D. 1145. Wilhelmus juvenis, nepos Wilhelmi Cumin, apud Merringtun eccleſiam Sancti Johannis Evangeliſtæ vallo circumcinxit, & cuſtodiam militum ibi diſpoſuit.

Anno D. 1146. Wilhelmus, primus abbas Riævallis, defunctus eſt. Præfuit pro eo Mauritius, à puero educatus in clauſtro Dunelmenſi, monachus, & ad diſciplinam rigoris Ciſtertienſis voto perfectionis ſe transferens. Quo poſt modicum officio abbatis eodem fervore perfectionis renuntiante, ſubſtitutus eſt pro eo Ethelredus abbas. Pag. 315.

Defunctus eſt & Richardus, 2s. abbas de Fontibus, cui ſucceſſit Henricus Murdac.

[a] Afflixitione *MS.*

Anno 1150. Henricus, filius Gaufridi, comitis Andegavenſis venit Carleol. Excepit eum rex David magna reverentia, & militiæ cingulo donavit eum, cooperantibus ſibi Henrico filio ſuo & Ranulpho comite Ceſtriæ.

Remiſit autem idem Ranulfus indignationem, qua Carleol patrimoniali jure repoſcere conſueverat, fecitque homagium eidem regi David. Convenit enim inter eos ſermo, ut pro Carlel haberet honorem de Lanecaſtre, filiuſque Ranulphi comitis ducturus foret uxorem unam de filiabus Henrici, filii regis Scotiæ.

Lanecaſtre.

His diebus venit rex Stephanus Eboracum, munitiunculamque Coldric in manus civium diruendam tradidit.

Coldric munitiuncula.

Proceſſitque rex David cum copiis ſuis ad Lanacaſtram.

Revocatus eſt autem ne caſtrum ibi conſtrueret, beati Joannis evidenti revelatione conterritus & comminatione.

Stephanus rex ædificaturus erat caſtellum Beverlaci.

Anno D. 1151. Gilibertus, epiſcopus Oliſiponis, prædicans in Anglia, plurimos ſolicitavit in Hiſpaniam proficiſci, Hiſpalim obſeſſuros & expugnaturos.

Ranulphus, comes Ceſtriæ, quiddam priſcarum inſidiarum novare velle in regem Stephanum deprehenſus eſt, & arctiſſimæ cuſtodiæ traditus; qui & expoſitus plurimo tormento & afflictioni, Lincolniam & alias munitiones ſuas regi reſtituit. Poſt multos autem dies, pro ſe dato obſide Gileberto de Clara comite, nepote ſuo, à vinculis ſolutus, omnia, quæ promiſerat, irrita fecit, obſidemque periculo expoſuit.

Comes Caſtriæ & Lincoln:

Anno 1152. Et rex tunc cum exercitu ſuo confirmavit Wilhelmum, filium Dunecani, nepotem ſuum in honorem

fu

de Scipton & Crauſa, munitiunculamque ab hoſtibus conſtructam effregit, ejectiſque militibus diruit.

Sciptun. Craſua.

Anno D. 1153. Matildis, regina Angliæ, uxor Stephani regis, [a] obiit", ſepultaque eſt in villa regia Fefreſham, in qua conventum monachorum & manſionem eorum ipſa diſpoſuerat.

Henricus princeps, filius Davidis, regis Scotiæ, & nepos Stephani regis, obiit.

ſup: Henricus, archiepiſcopus Ebor:

Querelam etiam fecit apud Carleol regi Davidi ſuper foreſta ſua, quam vaſtaverunt homines regis, qui operabantur in argentaria.

Argentaria.

ſup: Henricus, archiepiſcopus Ebor:

Idem in præbendis eccleſiæ S. Oſuualdi [b] Glauoceſtriæ canonicos regulares induxit, prælato eis Unfredo Priore litterato & religioſo de conventu Lantoniæ.

a Ex impreſſ. *b Punctum ſub* o.

[a] Nicolaus Prior de Brincaburg.

Brincaburg circa partes Coketi amnis.

Magiſter vero Laurentius divertens ab eis, apud S. Albanum monachorum ſe contradidit inſtitutis, poſt paucos annos à rege Henrico Weſtmonaſterii [b] ſimiliter prælatus, amoto abbate Gervaſio, filio regis Stephani, qui res loci illius juveniliter diſſipavit.

¶ Laurentius ex Dunelmenſi factus Albanenſis, & tandem Weſtmonaſterienſis abbas.

David, rex Scotiæ, obiit apud Carlel. Pag. 316.

Obiit Euſtachius, filius regis Stephani.

Simon Sylvanectenſis, comes Northamptoniæ, & Ranulphus, comes Ceſtriæ, obierunt.

Ex Alredi, abbatis Riævallenſis, libellulo de quadam ſacerdote impudica Wetadunenſis monaſterii, à vinculis divinitus poſt pœnitentiam ſoluta. Pag. 317.

Inter monaſteria virginum, quæ vir venerabilis, ac deo dilectus, pater & preſbyter Gilbertus per diverſas Angliæ provincias in fervore conſtruxit, unum in provincia Eboracenſi ſitum eſt in loco, qui aquis & paludibus ſeptus ex re nomen habet, diciturque Watton, [e] id eſt, humida villa. Qui quondam, ut refert venerabilis Beda, magno ſanctarum mulierum pollebat examine, ubi & beatus pontifex [c] Joannem puellam, ob incautam ſanguinis diminutionem fere deſperatam, ſalubri tactu & oratione ſanavit.

Ex libello Stephani, primi abbatis cœnobii Mariani Eboraci, quem ſcripſit de origine & fundatione ejuſdem cœnobii.

Anno D. 1078. & 12. regni Wilhelmi mag: regis Angliæ, habitum monachicæ religionis apud Withebeiam ſuſcepi. Stephanus monachus Withbeienſis.

i. e. Withbeiæ.

Eo nanque in loco quidam fratres, tunc temporis heremiticam vitam ducentes, ipſum locum in melius renovare cupiebant.

His vero fratribus, quibus ſociatus ſum, præerat quidam Remfridus.

Is quippe apud locum, qui Gerua dicitur, in Nor[th]anhumbrorum partibus, prius aliquanto tempore commoratus, ibique divinæ contemplationi vacans, ſolitarius extitit, &c. Ut multi fratres ad eum poſtea confluxerunt.

S. Gerua.

Locus autem ille, quamvis ad ejus introitum fuiſſet ferarum & avium habitatio, olim tamen in eo extitit ſervorum dei ibi degentium fertilis conſtipatio.

Ipſis mœrentibus vale-dicens, ſolitariam vitam ducendi

a Quæ ſequuntur ſub anno 1154. in impreſſis collocantur. b Sullimiter *in impreſſ:* c *Sic*

gratia Withebeiam venit. Sed ibi quoque, audita ejus fama, plures ei ſociati ſunt.

ſup: Stephanus.

Quibus ego quoque conjunctus habitum ſanctæ religionis in eodem loco ſuſcepi.

Remfridus pariter omniſque congregatio ipſius conſilio annuens & imperio, totius monaſterii mihi impoſuerunt &c. Ut ſit abbas electus.

Quidam ex baronibus regis Wilhelmus de Percey, qui locum ipſum nobis donaverat, videns locum noſtrum nuper deſertum in multis meliorari, multa adverſa, tam per ſe quam per ſuos, nobis ingerebat, ac boni pœnitens ſi quo modo nos ab eo effugare poſſet, arte qua poterat laborabat.

ſup: piratæ & latrones.

Atque ad ultimum una nocte conglobati, facto impetu, omnes nos in fugam convertentes, omnia noſtra diripuerunt, ac ſublatis omnibus, quoſdam ex nobis captos ad ignotas terras perduxerunt.

ſup: Wilhelmi.

Erat autem non longe ab Withbeia in ipſius regis dominio locus quidam, qui vocatur Leſtingeham, tum nimirum vacans, ſed olim monachorum in eo habitantium frequentia & religione egregius.

Leſtingeham monaſter:

Pag. 319. Hunc ergo locum, à rege nobis datum, paulatim reſtaurare, &, quæ habitationi monachicæ erant neceſſaria, paulatim cœpimus ædificare.

Stephanus abbas Withbeienſis electus, curavit conſecrari ſe in abbatem Leſtingamienſem.

Subiit animo, ut ad [a] Leſtingeham, quia ſub ſola regis poteſtate erat, monachus profeſſus, ejuſdem quoque loci abbas conſecrarer.

Inevitabili toties memorati Wilhelmi de Percey violentia coacti, jam quidem publice & injuſte ablata nobis Withbeia, ad prædictum locum, qui dicitur Leſtingeham, ibi ſaltem manere cupientes, per juſſionem regis tranſmigravimus.

Ibi quoque, neſcio quo dei judicio, latrones circumquaque debacchantes nos perſecuti ſunt, & res noſtras ſæpe rapientes, mœrore [b] inedicibili corda noſtra perculerunt.

Erat eo tempore quidam comes, nomine Alanus, nobiliori Britonum proſapia exortus, Eudonis videlicet nobilis comitis Britanniæ filius, cum eſſem in ſeculo familiariter mihi conjunctus in amicitiis. Quandam eccleſiam, in honore

[a] Irem *mox poſt* Leſtingeham *addit Mon: Angl: T.* I. *p.* 384. *col:* 2. *ſed contra fidem Lelandi, & codicem vetuſtum Bodleianum.* [b] *Ita etiam Cod: vet: Bodl: non* irradicibili, *ut ediderunt Monaſtici Angl: conſarcinatores.*

S. Olavi

S. Olavi conſtructam, juxta civitatem Eboracenſem habebat. Præfatam eccleſiam cum 4. acris terræ, ad conſtruendas officinas, nobis ſe daturum promiſit; atque ut in ipſa eccleſia, in primis licentia à rege accepta, ſedem abbatiæ noſtræ propter loci munitionem transferremus, dulciter perſuaſit.

Ibidem, ut Thomas, Ebor: archiepiſcopus, aſſeruit terram ab Alano datam ſui juris eſſe.

Cum Eboracum veniſſet [a], eccleſiam noſtram, in qua tunc temporis morabamur, adiit, videnſque quia brevis & anguſta nobis ad habitandum eſſet, terram ad jaciendum fundamentum alterius eccleſiæ primus aperuit, terras etiam, quas hîc inſerere non eſt neceſſarium, ad ſuſtentationem monachorum eccleſiæ noſtræ, liberas & quietas ab omni regali exactione perpetualiter poſſidendas tradidit. Comes etiam Alanus burgum, quem extra civitatem juxta ipſam eccleſiam habebat, libenter, annuente rege, nobis in perpetuum donavit. Actum eſt autem hoc anno D. 1088. Paucis autem admodum diebus elapſis, mortuus eſt amicus noſter comes Alanus, atque rex pro ejus anima villas, quæ dicuntur Cliftona & Ouretona, nobis dedit, quæ erant de beneficio ejus.

*Ex epiſtola, ſive libellulo, Turſtini archiepiſcopi [b] * Ebor: ad Gul: archiepiſcopum Cantuar: de origine Fontanenſis cœnobii per monachos Mariani cœnobii Eboraci.*

ſup: olim Mariani cœnobii.

De his treſdecim VIII. abbates fuerunt, Richardus Prior primus abbas de Fontibus; Richardus ſacriſta 2ˢ. abbas de Fontibus; Robertus de Southwel abbas de Kirkeſtede; Gervaſius ſupprior abbas de Parco; Gualterus Eleemoſynarius 2. abbas de Kirkekeſter; Ranulfus abbas de Norwegia; Alexander abbas de Kirkeſtal. Gaufridus Pictor, Gregorius, Thomas, Haimo, Gamellus monachi obiierunt. Ranulfus cantor ſolus receſſit . . . . eadem eccleſia venit, qui & primus abbas de Melſa fuit.

olim Marianus.

Hæc annotata erant in margine codicis.

Ex libello incerti autoris de adulterio, quod Ælla, rex Deirorum, commiſit cum uxore cujuſdam Ærnulfi Seafar, ditiſſimi mercatoris, & Eboracenſis. Pag. 320.

Ærnulfus quod Latine interpretatum dicitur aquilinus.

Lingua enim Anglorum Seafar appellatus, quod Latine Pontivagus dici poteſt. Seafar.

Ælla id temporis morabatur non longe ab eadem villa, apud quandam videlicet ſuam manſionem, ſex inde [c] millieariis diſtantem, quam & ipſe conſtruxerat, & de ſuo nomine Ælleſwurdam nuncupaverat. Ælleſuuorda villa Ællæ regis.

a Gul: ſc. Rufus. *b Aſteriſcus eſt ab ipſo Lelando.* *c Sic.*

Hæc

Hæc autem manſio regis XXIIII. ab Eboraco diſtabat milliariis.

ſup: diſt: ab Eboraco.

Becwida, villa Æarnulfi Seaſari. Becwida vero XVIII. per eandem viam. Becwide quippe dicebatur illa mulieris poſſeſſio.

In veteri codice erant quædam fragmenta epigram-

Huntindun.

maton Henrici archidiaconi I . . . .

De Invidia.

Nequius invidia nihil eſt, nihil æquius illa.
Nanque nec autori parcit acerba ſuo.

Ex libellulo quodam de vita Gildæ, autore veteri.

Prædicabat omni dominica die apud maritimam eccleſiam, quæ ſtat in Pebidiauc regione, in tempore Trifuni regis innumerabili multitudine [a] illo audiente.

Arturius. Gildas Arturio ſemper cupiebat obedire. Confratres tamen ejus regi rebellabant prædicto, nolentes pati dominum. Hueil major natu belliger aſſiduus, & miles famoſiſſimus, nulli regi obedivit, nec ipſi Arturio.

Finito anni ſpatio & ſcholaribus recedentibus [b] à ſtudio, S. abbas Cadocus & Gildas doctor optimus adierunt duas inſu-

c

las, ſcilicet Ronneth & Echin. Cadocus intravit proximiorem Gualliæ, Gildas adjacentem Angliæ.

Gildas fundavit in honore ſanctæ & individuæ Trinitatis oratorium, & juxta illud ſuum cubiculum, non in illo tamen . . . . . ſuum lectum, ſed ſub alta rupe poſitum.

ſup: Gildam.

Venerunt piratæ qui adflixerunt illum.

Reliquit inſulam, aſcendit naviculam, & ingreſſus eſt Glaſ-

s

coniam cum magno dolore, Melua rege regnante in æſtiva

tyranno

[c] regione". Obſeſſa eſt itaque ab Arturio rege cum infinita multitudine propter Guennumar uxorem ſuam violatam & raptam à prædicto iniquo rege, & ibi ductam, propter refugium inviolati loci, propter munitiones arundineti, ac fluminis, & paludis, cauſſa tutelæ.

Gleſtibiri ex ordine primi vocabuli, ſcilicet Gles Anglice, vitrum Latine, beria civitas. Leland. vel rectius, cu . . . .

Pag. 321. *E* 31°. *cap.* 1. *libri hiſtoriæ Ranulphi, alias Radulphi, Hygedeni, monachi Caſtrenſis.*

Plinius libro 2. Thile à ſole nomen habet.

a F. illum *b Gildas vero prædicabat in civitate Ardmaca.* *c Evanuit in cod: noſtro. E Galçano proinde reſtitui, in cujus etiam margine,* i. e. Sumerſ: cap°. *adjiciuntur.*

capº. 35.

Duo Patritii, unus epiſcopus, alter abbas.

capº. 37. Leland.

Multis locis è Beda deſumptis probat, Scottiam ab eo Hiberniam frequenter vocari.

Ibidem.

Scotti quaſi Scythæ dicti.

capº. 38.

Ad [a] LLine'' in Northwallia
Eſt inſula permodica,
Quæ Bardeſeia dicitur.
A monachis incolitur,
Ubi tam diu vivitur,
Quod ſenior præmoritur.
Ibi Merlinus conditur
Sylveſtris, ut aſſeritur.

Ibidem de Merlino Sylveſtri.

Ad ſylvam tendens propere,
Arthuri regis tempore,
Prophetavit apertius
Quam Merlinus Ambroſius.

Ibidem.

Ad ortum amnis Conwey,
Ad clivum montis Erery,
Dinas Embreis, ut comperi, Dinas Emeris.
collem
Sonat montem Ambroſi.

Ibidem.

Ruthland in confinibus
Tetengel eſt fons modicus,
Qui non marinis [b] motibus
Die bis undat fluctibus;
Sed undis crebro deficit,
Undis viciſſim ſufficit.

Plinius Novocomenſis libri 4. epiſtola ultima ejuſmodi fontem exquiſitiſſimis verbis depingit.

Ibidem.

Ad Baſingwerk fons oritur,
Qui ſacer vulgo dicitur.

capº. 40.

Alfredus Beverolacenſis.] Hoc eſt à loco, qui Penwithſtreate dicitur, xv. leugis ultra Michaelsſtow in Cornubia, uſque ad Catenes, quæ eſt trans Scotiam. In latitudine habet plus quam ducenta milia paſſuum à Menevia, quæ eſt in extremo Walliæ, uſque Gernemutam in Norfolcia.

Pag. 322. Longitudo Britan:

a Neuyn *al. Edit. Galeana.* *b* *Sic, cum puncto ſub* t. *Lege*, moribus, *è Codd. Bodl. &*

Verſus Alfredi Beverolacenſis.

Illa quidem longe celebri ſplendore beata
Glebis, lacte, fanis ſupereminet inſula cunctis.
Inſula prædives, quæ toto non eget orbe,
Et cujus totus indiget orbis ope.
Inſula prædives, cujus miretur, & optet,
Delicias Salamon, Octavianus opes.

E cap°. 42. de mirabilibus Angliæ.

Peketoun. Apud Peketon ventus egreditur de cavernis terræ tam valide, ut ſi veſtes injectes ejiciat.

Ibidem, autore Giraldo Cambrenſi:

Dea flu. Quod ſingulis menſibus, ut aſſerunt accolæ, vada ſua ſolet mutare. cap°. 43.

Vallum Offaicum. Inſuper & rex Offa, ad perpetuam regnorum Angliæ & Walliæ diſtinctionem habendam, fecit foſſam prælongam, quæ ab Auſtro juxta Briſtolliam ſub montibus Walliæ jugiter ſe extendit in Boream, fluminaque Sabrinæ & Deæ.

cap°. 45.

[Foſſe.] Quarum viarum prima & maxima dicitur Foſſa, ab Auſtro in Boream extenſa, quæ incipit ab angulo Cornubiæ in Totenes, & terminatur in fine Scotiæ apud Catenes.

Ranulphus.] Verius tamen, ſecundum [a] aliquos, incipit in Cornubia, tendenſque per Devoniam, & Somerſete, juxta [b] Twekeſbyri, ſupra Coteſwolde, juxta Coventre, uſque Leyrceſtre procedit. Indeque per vaſta plana verſus [c] Vulturnum", progrediens, apud Lyncoln terminatur. Leland. The Engliſch Interpretation of this printed hath for verſus Vulturnum toward Newark.

[Watlinge-ſtrete] Wattelingſtreate tendens per tranſverſum prioris viæ, videlicet ab Euro-Auſtro in Zephyrum Septentrionalem, incipit à Dovaria, tranſiens per medium Cantiæ, ultra Tamiſiam, juxta London, ad occidentem Weſtmonaſterii, indeque procedit [d] ad S. Albanum ad occidentem per Dunſtapulam, per Stratoford, per Touceſter, per [e] Weddunam, ad auſtrum Lilburne, Pag. 323. per [f] Atherſton, uſque ad montem Gilberti, qui modo Wreken dicitur. Deinde tranſcendit Sabrinam, juxta Wrekeceſter, tenditque ad Stretton, & inde per medium Walliæ uſque ad Caerdigan, & in mare Hibernico terminatur.

Ermingeſtreate tendens à Zephyro in Eurum, & incipit à Menevia in Weſtwallia, procedens uſque ad portum Hammonis, qui modo dicitur Sowthampton.

Rekenildſtreate tendens ab Aphrico in boream Vulturna-

a Alios *Codd. Bodl. aliique.* b Tetteſbury *al. & ſic Codd. Bodl.* c Newerk *Codd. Bodl. aliique. Neque aliter exempl: Angl. ut notavit ipſe Lelandus.* d Juxta *pro* ad *in Codd. Bodl. aliiſque.* e *Ita & Codd. Bodl.* Wedmam *autem in Ed. Gal.* f *Sic etiam in Codd. Bodl.* Atherſcotiam *Ed. Gal.*

lem,

lem, & incipit à Menevia prædicta, tenditque per Wigor-
ir
niam, per Wicombe, per Brimingham, Lichefeld, Darbe, Cheſterfeld, Eboracum uſque ad oſtium Tinæ flu:

cap°. 47. de urbibus.

Leland.

Charrey, corrupte forſan pro [a] Cair cei, Chiceſtre, quæ olim apud Saxones Ciſſanceſter. Cair Segent, id eſt, Silceſtre ſuper Tameſim non longe à Reding. Silcheſter longiuſcule diſtat à Tameſi.

Ibidem.

Snotingham, quod ſonat ſpeluncarum manſio, quas Dani, ut ferunt, ibidem perhendinantes excaverunt de ſub ſaxo.

Ibidem de Lincolnia.

Forſan eam rex Lud fundavit.

Ibidem.

Leyrceſtre ſita in meditullio Loëgriæ, ſuper amnem Soram, & ſuper foſſam plateam regalem. ☞ Loëgria. Sora: qui flu: antiquitus Liger, & Legra.

cap°. 48. de Alcluit.

Tandem circa annum domini 870. vaſtantibus Danis partes Tranſhumbranas, deſtructa eſt & illa.

Volunt alii, quod Alcluith ſit urbs illa, quæ nunc vocatur Burgham, in borealibus finibus Weſtmerland, juxta Cumbreland, ſuper flu: Edune ſita, cujus miranda adhuc apparent veſtigia. Burgham.

Ibidem.

Haguſtaldenſis eccleſia locus eſt 80. millibus paſſuum ab Eboraco ad Zephyrum borealem diſparatus.

Ibidem, loquens de urbe Legionum ſuper Uſcam.

Hoc in loco Amphibalus, doctor Albani, extitit oriundus.

Ibidem de Deua, quæ vulgo Weſtcheſter.

Cujus fundator ignoratur. Hæc eſt urbs, quam rex Northumbriæ Ethelfridus contrivit. Tandem per Ethelfledam, Merciorum dominam, egregie reparata & adaucta fuit.

Numiſmata quoque Julii Cæſaris, & aliorum illuſtrium inſcriptione inſignita, aliquando ſunt effoſſa.

Ceſtria de caſtro nomen quaſi Caſtria ſumpſit. Pag. 324.

cap°. 49. de provinciis.

Et ergo ſciendum, quod provincia Eboraci ſolummodo ſe extendit hodie ab arcu Humbræ flu: uſque ad flu: Teiſe: & tamen ſunt in eo 22. hundredi.

Yorkſhyre, Durhomeſhyre, Northumbreland, Cairlielſhire, Cumbrelandſhyre, Appleſbyſhyre cum Weſtmerland, Lancaſtreſhyre; quæ continet quinque modicas Shiras.

a Recte conjicit Lelandus. Adſtipulantur etenim Codd. noſtri, & Ed: Gal.

Deſcribente Angl: Gul: Mag:

præter Cornubiam.

Inventi ſunt 36. & dim. villæ 52. M. 80æ. eccleſiæ parochiales 45. M. & duæ, Feoda militum [a] 75. M. de quibus religioſi habent 28. millia & quindecim.

cap°. 50.

Interpretatur vocabula Saxonica ad leges pertinentia.

cap°. 51°. de Limitibus ſeptem regnorum.

Pag. 325. cap°. 56.

Quando ſedes Lindisfarnenſis apud Kungeſtre ſive Cuningeſburg ponebatur, qui locus hodie Ubbanford ſuper Tuedam dicitur. Leland. Errat hîc Ranulphus. Nam Cuningceſtre hodie truncato vocabulo Cheſtre appellatur, diſtatque à Dunelmo plus minus quinque paſſuum millibus. Ubbanford autem hodie Norham appellatur.

cap°. 6. 5ⁱ. libri.

Cujus [b] corpus poſtmodum etiam cum corpore Gueneveræ, uxoris ſuæ, ſub anno domini 1180°. tempore regis Henrici 2ⁱ. repertum eſt, & ad eccleſiam tranſlatum, ſicut refert D. Giraldus diſtinctione 1. cap°. 18. qui tunc vixit, & oſſa Arthuri contrectavit.

Ibidem ſuper illo loco Henrici Huntingdunenſis, ubi loquitur de bellis ab Arthuro in Britannia geſtis, & præcipue ſuper Duglas flu: qui eſt in regione de Jues.

Hodie flu: ille vocatur Dugles, & currit ſub urbe de Wigan, per decem millia à Merſe diſtante in comitatu Lancaſtriæ.

cap°. 7°. 5ⁱ. libri ubi loquitur de prœlio inter Ethelbertum, regem Cant: & Ceaulinum, regem Weſtſax: & Cutham ejus fratrem.

Sed ab eis fugatus eſt, duobus ex ejus ducibus apud Gilbandunum occiſis, & hoc fuit primum bellum inter Saxones.

cap°. 10. 5ⁱ. libri.

Alia chronica dicit, quod Sebertus, rex Orientalium Ang: conſtruxit eccleſiam S. Pauli. Juſtum vero [ſup:] conſtituit epiſcopum apud urbem Dorubrevi, quæ modo Rou[o]eceſtre dicitur à quodam primario Roffe, diſtans à Dorobernia 24. milliaribus.

cap°. 18. 5. libri.

Hanc autem Werburgam Sanctimonialem præfecit patruus ſuus rex Etheldredus in quibuſdam monaſteriis virginum, videlicet apud Trikingham, Wedunam, & Hamburgam. Sed apud primam obiit, & apud 3ᵃᵐ, ut ipſa vivens juſſerat, ſepulta fuit,

a 60015. in Ed. Gal. Quin & alia etiam variant exemplaria, cum in hoc numero tum in numeris præcedentibus. Idcirco è libro magno cenſuali emendari debent. *b Id eſt, Arthuri regis.*

fuit, ubi per trecentos annos uſque ad Dacorum adventum incorrupta jacuit. Denuo hyemantibus Danis apud Repingdune, & fugato rege Burdredo, Hamburgenſes cives, ſibi timentes, cum feretro, corpus virginis continente, tum primum in pulverem reſoluta ad Legeceſtriam, quæ nunc Ceſtre dicitur, tanquam ad locum tutiſſimum contra ſtragem barbaricam confugerunt.

cap^{o}. 22. 5^{i}. libri de Aldhelmo. Pag. 326.

Scripſit egregios libros de virginitate, de termino Paſchali, de veteris ac novi teſtamenti floribus, de charitate, de ſenſibilium rerum natura, de regulis pedum metricorum, de metaplaſmo, de metrico dialogo.

cap^{o}. 28.

Sed & S. Alcmundus martyr, filius Aluredi, regis Northumbriæ, qui in parte Ethelmundi venerat, occubuit, cujus corpus apud Album monaſterium primo, deinde apud Darbeiam urbem in eccleſia aquilonali, ſuo nomine conſtructa, reconditur. Leland. Hoc bellum geſtum erat inter Ethelmundum, ducem Merciorum, & Weofſtanum, ducem Wiltunenſium. Alcmundi cædes. Ethelmundus ſubregulus Merciorum.

cap^{o}. 30. 5^{i}. libri.

Dani cum multa claſſe apud Occidentales Britones in loco, qui dicitur Curvalia, applicuerunt, & fœdus cum Britonibus iniverunt, qui ſimul conglobati, fines regis Ecgberti invaſerunt. Sed apud Hegiſtedon ſuperati ſunt.

Ibidem.

Rex ipſe tradidit Mudwennæ, in Angliam venienti, terram,
unam
pro duobus virginum monaſteriis condendis, in Arden apud Polleſwortham, quod uſque hodie extat.

Quæ tandem apud inſulam Andreſeiam juxta Burtoniam poſt ſeptennem incluſionem in domino obdormivit. Inſula S. Andreæ. Mudwennæ obitus.

cap^{o}. 32°. 5^{i}. libri. Tempore Ællæ, tyranni Northumbriæ.

Dani deſtruxerunt urbem Alcluit, & à partibus Northumbriæ tranſierunt ad Eaſtangliam per annum hyemantes apud Thetford, quo quidem anno Hinguar & Ubbo S. Edmundum occiderunt.

E cap^{o}. 1°. 6^{i}. libri.

Ac etiam Joannem monachum de ultimis Walliæ finibus de monaſterio S. Davidis Meneviæ ad ſe vocavit.

Ibidem.

Hamburgenſes indigenæ, qui quinque milliaribus à Rependon diſtant.

cap^{o}. 4. 6^{i}. libri. tempore Edwardi Senior:

Civitas Cairlegion, ſive Legeceſtria, quæ modo Caſtria dicitur, ope Etheldredi, ducis Merciorum, & Ægelfledæ, uxoris

2 ſuæ,

ſuæ, poſt confractiones per Danos factas reſtaurata eſt, & novis muris circundata, & pene ad duplum quam prius reſtaurata, ita ut caſtrum, quod ab olim ibidem extra muros juxta aquam poſitum fuerat, nunc intra muros urbis ſituetur.

Pag. 327. cap°. 5. 6. libri. Edwardus Senior.

Rex, audita morte ſororis ſuæ, ſubjugavit ſibi Tamworth & Snotingham, ubi conſtruxit novam urbem ex parte auſtrali contra antiquam urbem, ponens pontem ſuper Trentam inter utranque urbem.

Ibidem.

Rex Edwardus Senior condidit urbes de Touceſtre, & Wigmore, & deſtruxit munitionem, quam Dani fecerant apud Temesford.

Rex Edwardus conſtruxit urbem apud Thilewale, quæ eſt in borealibus finibus Merciorum juxta aquam de Merſey, ubi poſuit cuſtodiam militum.

Merſey

Inde tranſiens aquam reſtauravit urbem de Mancheſter, quæ

finibus

eſt in auſtralibus partibus Northumbrorum. Leland. Ponit Mancheſtre tanquam urbem Northumbrorum, eo quod provincia Lancaſtriæ olim fuerit ſub ditione regis Northumbr:

cap°. 11. 6. libri.

In ſylva de Werwel, quæ nunc Harewood dicitur. Leland. ubi cœnobium erat ſacrarum virginum.

cap°. 15. 6. libri. anno quo nupſit Emma Ethelredo regi.

Quo & anno fundatum eſt monaſterium Burtoniæ ſuper Trentam per quendam optimatem Ulricum Spot.

cap°. 17°.

In Dorſetania provincia juxta Gillingham contra Edmun-

ſup. Canutus.

dum Irenſide pugnavit.

cap°. 28. ex hiſtor. Gul: Meldun:

Oliverius monachus volabat.

Nam manibus & pedibus pennas neſcio qua nexuerat arte.

cap°. XXIX.

Adventus Gul: Nothi in Angliam.

Apud Haſtingum in loco, qui dicitur Pevenefey.

cap°. 1°. libri 7ⁱ.

Rex Gul: mag: firmavit caſtrum apud Notingham, & aliud apud Lincoln, & duo caſtra apud Eboracum.

cap°. 3. 7. libri.

Hic quoque compoſuit librum ordinalem eccleſiaſtici officii, quod conſuetudinarium vocant, quo fere tota Anglia, Wallia, & Hibernia utitur. Dictavit etiam vitam S. Aldhelmi.

cap°. 4. 7. libri.

Et redacta eſt hæc deſcriptio in unum volumen, poſitaque eſt in Archivis regis apud Wintoniam.

cap°.

capº. 10. 7. libri. Pag. 328.

Gul: Meld. Quidam Hardingus, Stephanus nomine, à puero Shireburnæ monachus Scotiam tandem adiit. Poſtremo Franciam conſcendit, ubi liberalibus artibus intendens, divini amoris ſtimulos accepit, & Romam tandem cum quodam condiſcipulo ſuo adiit, &c. Poſtea Burgundiam venit, & ingreſſus in Moliſmo magno & amplo monaſterio crinem depoſuit. Leland. ubi cum vidiſſet nimium luxum, cogitavit de arctiori vita, & loco mutando.] Ranulphus. Soli 18. monachi cum abbate Hardingo monaſterium illud dimittunt, &c. Igitur Ciſtertium adeunt, locum prius ſaltuoſum, nunc monaſterium famoſum, &c. Poſt hoc anno gratiæ 1135. ordo ille per quendam Gualterum Eſpec in Angliam adductus fuit, conſtructo monaſterio Ciſtertienſis ordinis apud Rivallem.

Stephanus Hardingus primus abbas Ciſtertienſis cœnobii.

Gualterus Eſpck conſtruxit Rivallenſe monaſterium.

capº. 16. 7. libri.

Hi nempe congregati ex reliquiis Hoſpitalariorum, ſedem ſibi ſtatuerunt in porticu templi Hieroſolymitani, qua de re vocati ſunt milites templi, &c.

Qui tandem ob ignominioſam apoſtaſiam, & in Chriſtum blaſphemias, circa annum gratiæ 1312. ſub papa Clemente 5º. deleti ſunt.

capº. 17. 7^{i}. libri.

Robertus, quondam comes Normanniæ, & frater Henrici primi, obiit apud Cairdif. Sed ſepultus eſt apud Gloverniam ante magnum altare.

Eodem tempore.

Fundatus eſt prioratus de Northton in provincia Ceſtriæ à Gulielmo, filio Nigelli.

Eodem tempore.

Fundatum eſt monaſterium de Cumbremere in eadem provincia.

capº. 18.

Thruſtanus, Eboracenſis archiepiſcopus, eximius fundator monaſteriorum Haguſtalduni, Fontium, aliorumque octo, ſuſcepto habitu monachico apud Pontem fractum in bona ſenectute obiit.

22º. capº. 7. libri.

ſecundus.

Rex Henricus duxit primo exercitum in Walliam, & firmavit caſtellum de Rudlande, & fundavit monaſterium de Baſingwerke.

capº. 25º. 7^{i}. libri.

Cujus mores & actus Stephanus Cantuarienſis luculenter deſcripſit. Ac ne præſens hiſtoria careat inſigniis tanti ducis, libellum Stephani curſim ſtatui deflorare.

¶ Stephanus Cantuar: hiſtoriographus. Hic forſan idem eſt qui ſcripſit vitam Thomæ Beketi.

capº.

capº. 26. 7. libri, in expeditione in terram ſanctam.

Rex Franciæ, delicta ſuorum diſſimulans, nomen Agni ſortitus eſt. Rex vero Angliæ nihil inultum relinquens nomen Leonis promeruit.

capº. 34. 7. libri.

Pag. 329. Charteley. Beeſton. Deulencres monaſterium.

Ranulphus, comes Ceſtriæ, rediens de terra ſancta, ædificavit caſtra de Charteley, & de Beeſton, & abbatiam de Deulencres albi ordinis, ad quorum ſumptus caſtrorum cepit tallagium per totam terram ſuam.

Leland. Scribit in eodem capº. de maximis ſumptibus, quos Stephanus Cantuar: profundebat in tranſlatione Thomæ, canalibus vino fluentibus.

Ibidem.

Unde & expenſas, quas Stephanus in hac ſolennitate exhibuit, 4us. ejus ſucceſſor Bonifacius vix perſolvit.

capº. 34. 7. libri.

Sepultura comit: Ceſtriæ.

Ranulphus, comes Ceſtriæ, Lincolniæ, & Huntingdune, obiit apud Walingford, & ſepultus eſt apud Ceſtre in capitulo monachorum cum progenitoribus ſuis, cui ſucceſſit Joannes Scoticus, filius ſororis ſuæ. Iſte autem Ranulphus deceſſit ſine liberis, habens quatuor ſorores, quarum ſenior Matilda nupſit Davidi, comiti Scotiæ, de quibus proceſſit Joannes iſte. Secunda ſoror Mabilia nupſit comiti de Arundel. Tertia Hagnes nupſit comiti Darbeiæ Gulielmo de Fer-

Auicia

rariis. Quarta Hawiſia nupſit comiti Wintoniæ Roberto Quincy.

capº. 35. 7. libri.

Polyd: adjutus opera Boëthii Hectoris de hac re non infeliciter ſcribit fol. 323.

Joannes Scoticus, comes Ceſtriæ & Huntingdoniæ, obiit

e

ſine liberis apud Darenhawle VIIº. Idus Jun: & ſepultus eſt apud Ceſtre. Unde, quia terra ſua gaudebat regali prærogativa, comitatus ejus ad regias manus devenit, datis aliis terris heredibus ſuis ſororibus in compenſationem, ne tam præclara dominatio inter colos feminarum dividi contingeret. Habuit nempe iſte Joannes 4. ſorores, Margaretam, quæ

alias Alano

[1] Poly: duas puellas numerat.

nubens Joanni de Galwey genuit [1] puellam Devergoyl, de qua nupta Joanni Bailoil proceſſit Joannes de Bailoil, rex Scotiæ. Altera ſoror Iſabella nupſit Roberto de Bruſe. Tertia ſoror Matilda obiit ſine liberis. Quarta ſoror Alda nupſit Henrico de Haſtinges.

capº. 37. 7. libri.

Interim milites Simonis tenuerunt caſtrum de Kenelworth per dimidium annum contra totius Angliæ exercitum.

capº.

cap°. 38. 7. libri.

Rex Edwardus Walliam adiens caſtrum de Flint de novo fundavit, caſtrum de Ruthland firmavit, ubi Lewelinus ſubdidit ſe regi, dando pro tranſgreſſione L. M. librarum, & pro inſula de Angleſeia M. marchas per annum, &c. Ibidem de rebellione Lewelini ejuſque cæde, & de Davide ejus fratre ſuſpenſo & in partes diviſo. Sic fuit hic Lewelinus ultimus principum Walliæ. Flinte.

39m. caput apertiſſime, & fere ab ovo, cauſſas imperii Anglorum in Scottos [a] recenſet." Pag. 331.

Ibidem.

Mentionem facit de Radulpho Bruze hiſtoriographo.

cap°. 40. 7. libri.

Obiit ſine prole Edmundus, comes Cornubiæ, filius Richardi, comitis Cornubiæ, & regis Alemanniæ, qua de cauſſa rediit comitatus ille ad coronam.

Ibidem.

ſup. primus.

Rex Edwardus dedit filio ſuo Edwardo principatum Walliæ, & comitatum Ceſtriæ.

cap°. 41. 7. libri.

Rex Edwardus obiit die tranſlationis S. Thomæ juxta Cairliel apud Burgum ſuper ſabulum 35°. regni ſui anno.

cap°. 43. 7. libri.

Rex Angliæ captus eſt apud caſtrum de Nethe in Weſtwallia, ſed apud caſtrum de Kenelworth cuſtodiendus demandatur.

Lelandus.

Ranulphus Caſtrenſis deduxit hiſtoriam ſuam uſque ad annum D. 1348°.

Ex annalibus aſſutis exemplari Polychronicon quod eſt Oxon. in bibliotheca collegii Exonienſis.

5

Anno D. 1376. obiit Simon Langham card: apud Avinionum, quod ipſe à fundamentis reparaverat. Oſſa quoque ejus poſt 3. ſepulturæ annum delata ſunt ad Weſtmonaſterium, ubi nunc quieſcunt humata. Videtur eſſe error in numero annorum ſequentium. Simon Langham.

Anno 1357. Liberatus eſt David le Bruze de diutina cuſtodia 11. annorum, qua tenebatur in caſtello de Odiham, magna mediante redemptione. Odiham.

Anno 1359. Circa hæc tempora rex Edwardus caſtrum de Windeſore, ubi natus fuerat, pulchris ædificiis ſplendide decoravit, & in eo liberam capellam collegialem ordinavit. Et hoc idem fecit in palatio ſuo de Weſtminſtre, conſulente Vindeleſore.

[a] Adjeci.

Wikam. eum ad hoc D. Gul. Wikham, quem rex de paupere clerico aſſumens conſtituit ſuperviſorem operum ſuorum.

Anno 1361. Edwardus, princeps Walliæ, duxit in uxorem comitiſſam Cantiæ, relictam D. Thomæ Holand, quæ olim ſeparata fuit à comite Sarum cauſſa dicti militis.

Eodem anno D. Joannes de Gaunt, filius regis, factus eſt dux Lancaſtriæ ratione uxoris ſuæ, filiæ & heredis Henrici, quondam ducis Lancaſtriæ.

Pag. 332. [a] Anno 1359. Normanni cum modica claſſe Angliam ap

Winchelſy. . . . . . Winchelſe Idibus Mart. appulerunt, ipſamque villam in . . . . . runt, quoſdam occiderunt, & ex parte combuſſerunt.

Anno 1365. natus eſt Edwardo, principi Walliæ & Aquitaniæ, filius Edwardus vocatus, qui 7. ætatis ſuæ anno vitam finivit.

Eodem anno D. de Cowſey Gallus apud Windeſore duxit in uxorem Iſabellam, filiam regis Angl.

Anno D. 1366. Burdegalis natus eſt Edwardo principi ſecundus filius ſuus Richardus, quem Richardus, rex Armoricorum, de ſacro fonte levavit.

Anno 1369. menſe Aprili Leonellus, filius regis Edwardi, & dux Clarentiæ, cum electa multitudine nobilium Angl. tranſivit verſus Mediolanum ad ducendum filiam Galeatii in conjugem, cum qua haberet medietatem dominii Mediolanenſis. Tandem matrimonio inter eos glorioſe celebrato, ipſe dux circa feſtum nativitatis beatæ Mariæ diem clauſit extremum. (Leonelli mors.)

[b] Anno 1370. regina Angliæ, mulier nobiliſſ. obiit, quæ apud Weſtmonaſterium honeſte humatur.

Hakewodde. Circiter hæc tempora floruit famoſus miles Angl . . . . . Joannes Haukewoode, habens ſecum illam albam comitivam ſuperius nominatam, quæ nunc contra eccleſiam, nunc contra præfatos dominos bella fovebat, multa & magna ibi mirabilia operatus eſt cum ſuis. (Papam ſcilicet, & ducem Medic-lanenſem.)

Anno 1372. Comes Penbrochiæ, capitaneus claſſis Angl. captus cum multis nobilibus à claſſe Hiſpanica in ipſis faucibus portus Rupellarum.

Anno 1375. Simon Sudbyri tranſlatus ab epiſcopatu London: ad Cantuar:

Alicia Porres, concubina Edwardi 3.

Petrus de la Mare, delator facinorum Aliciæ Porres, carceri in Notingham deputatur.

Anno 1375. obiit Edwardus le Diſpenſer, miles probus & audax

[a] *Sic, cum ſigno ſub 5.* [b] *Sic etiam cum ſigno ſub o.*

audax in caſtro ſuo de Cairdif, & in eccleſia monachorum de Tewkeſbyri honeſtæ traditur ſepulturæ.

Circa annum D. 1376. ſurrexit in Univerſitate Oxon. quidam Mr. Joan: Wiclif de partibus borealibus ſecularis doctor in theologia, tenens publicis ſcholis & alibi hæreticas & erroneas. ac ſtatutis univerſalis eccleſiæ contrarias & abſurdas . . . . ones, & præcipue contra monachos, & alios religioſos poſſeſſionatos, ac ut ſuam hæreſim contra inſultan . . . . . fortius ac latius propalaret, accivit ſibi c . . . . . . unius ſectæ ſimul in Oxon: habitantes, longis veſtibus de ruſſeto indutos, & nudis pedibus incedentes, hujuſmodi errores in populo ventilantes, & palam in eorum ſermonibus prædicantes. Wiclife. Pag. 333. Secta Wicliviſtarum.

Lelandus.

Deinde ſcribit, ut papa bullas miſerit ad archiepiſcopum Cantuar: & epiſcopum London: ut Wiclivum & ejus fautores in cuſtodiam traherent: utque tandem, præſente Joanne de Gaunt duce Lancaſtriæ, cauſſa ab epiſcopis apud S. Paulum Londini tepide ventilata fuerit, & poſtremo ut Wiclivo & ſuis indictum ſilentium. Sed tandem contemplatione Dominorum eaſdem opiniones & pejores reaſſumentes in eorum malitia fortius perſtiterunt. Eodem vero dictæ examinationis die S. Pauli London ad quoddam verbum minatorium, ex ore ducis Lancaſtriæ epiſcopo London: prolatum, illico Londonienſes, graviter hæc & alia ferentes, unanimiter conſurrexerunt, & armis aſſumptis, ſi ipſum inveniſſent occidiſſent, atque hoſpitium ſuum de Savoy igne conſumere feſtinabant. Sed epiſcopus London: ne hoc fieret magna inſtantia impedivit. Joannes de Gaunt fautor Wiclevi. Savoy.

Ex annalibus aſſutis exemplari Polychronicon quod eſt Oxon: in bibliotheca collegii Regalis. Pag. 334.

Robertus Knollis Anglus Normanniam & Britanniam miſerabiliter depopulatus eſt. Knollys.

Circiter annum D. 1359. Mortuus eſt Armachanus die S. Edmundi regis, cujus oſſa ſuccedente tempore in Hiberniam delata ſunt, & apud Dundalke, ubi natus fuit, ſepulturæ traduntur. Armacanus.

Circa idem tempus D. rex ad inſtigationem Gulielmi Wikam in caſtro de Windeſhore multa bona ædificia fecit proſterni, & alia plurima pulchra & ſumptuoſa reædificari.

Anno 1363. obiit Simon Iſlepe, archiepiſcopus Cantuar: qui fundavit unum collegium Oxon: pro monachis eccleſiæ Chriſti Cantuar: & ſecularibus ad invicem, ita quod monachi principales eſſent ejuſdem; ſed monachi expulſi poſt ejus mortem favore ſucceſſoris ſui Simonis Langham &c. Ut monachi, facta ad Ro: ſedem appellatione, collegium poſtea recuperaverint. Colleg: Cantuar.

Leonellus. Leonellus, dux Clarentiæ, filius Edwardi 3. qui filiam Galeatii, ducis Mediolanenſis, in uxorem duxit, obiit non ſine ſuſpitione veneni.

Obiit duciſſa Lancaſtriæ, filia Henrici boni, ducis Lancaſtriæ, & in eccleſia S. Pauli ſepelitur.

Circiter ultimos annos Edwardi 3. Thomas, nobilliſſ: comes de Warwike, ex peſte Caleti obiit. Corpus ejus poſtea in eccleſiam collegiatam beatæ Mariæ de Warwike delatum eſt.

¶ Circiter hæc eadem tempora inter alios oratores miſſus eſt Utredus, doctor theologiæ, ad pont: Ro: ut ſuperſederet reſervationibus beneficiorum & epiſcopatuum in Anglia. [Marginal note: Utredus.]

☞ Impetum facturi erant Londonienſes in Joannem de Gandavo, ducem Lancaſtriæ, quod contumelioſum neſcio quid dixerat epiſcopo London: in cauſſa Joannis Wiclif.

Lelandus.

Ego alias legi hunc impetum in Joan: Gandavum factum, quia in vinculis tenebat Petrum de la Mere, nobilem Hereforden: provintiæ, & delatorem facinorum Aliciæ Porres, quam Edwardus 3. in delitiis habuit.

Offenham & Ambreſey maneria abbatis de Eveſhamo.

Simon Langham. Cujus corpus apud Roupas juxta Avinionum inter fratres Cartuſienſes in eccleſia nova, quam à fundamentis fecerat conſtrui, eſt ſepultum, & proceſſu temporis oſſa ejus inde ad Weſtmonaſter: delata.

Pag. 335. *Ex paralipomenis, exemplari Polychronici, quod eſt Oxon. in bibliotheca Magdalenaïci collegii, adjunctis.*

Anno D. . . . . dux Lancaſtriæ Henricus apud Leyrceſtre obiit, ubi & ſepelitur.

Genus Gul: Wikam. Gul: Wikam de infimo genere utpote credebatur ſervilis conditionis.

Circa annum 1300. 11. die menſis Januarii natus eſt in caſtello de Anglham in Vaſconia Edwardus, primogenitus Edwardi principis, qui poſtea circa ætatis annum 7. in Vaſconia ab hoc ſeculo eſt ſubſtractus.

Iſabella, filia Edwardi 3. nupſit Windeſoræ D. de Cowſey, qui fuit obſes pro rege Franc. in Anglia.

Edwardus Niger princeps. Dicebatur quod erat in Vaſconia intoxicatus.

Venit rex Navarræ ad Edwardum 3. ad manerium ſuum de Claringdon.

Dux Lancaſtriæ & comes Cantabr: frater ſuus, redierunt in Angliam de Vaſconia cum duabus ſororibus, filiabus Petri quondam regis Hiſpaniæ jugulati, quarum ſeniorem duxit in uxorem, comes juniorem accepit. [Marginal note: Filiæ Petri, regis Hiſpaniæ.]

Naufragium claſſis, diſtinatæ ad ducem Britanniæ, cujus præfectus erat Joannes de Arundel, frater comitis de Arundel.

Capitanei

Capitanei Cantianæ ſeditionis.

Jac Sheepe, Jioz Wrawe, Tom Tilar, Wat Miller, Hob Carter, & Jak Straw.

Cancellarium & theſaurarium inventos decapitaverunt, & alios quindecim trucidaverunt in turre London. Sumentes caput archiepiſcopi in haſta, ſuper quam prius fixum erat caput Joannis Munſterworth, poſuerunt ſuper pontem London.

D. Wilhelmus Ufford, comes Suthfolchiæ, morte repentina præventus, in aula Weſtmonaſter: diem clauſit ſupremum. Ufford.

Soror regis Boëmiæ & imper: Alemanniæ, nomine Anna, futura regina Angl: applicuit ad Dovarum.

Scoti ceperunt caſtrum de Werke ſuper Twede.

Edmundus Bromefeld de Burgo Edmundi fuit electus in abbatem Burgi ab epiſcopo Ro: ſed rex eum admittere noluit. Poſtea electus fuit in abbatem S. Crucis Burdegalis, quod munus quia ſprevit Vindeſoræ in carcere detentus fuit. ¶ Bromefeld.

Verſus abbatiam de Alenceſtre in ditione abbatis Eoveſhamiæ. Pag. 336.

Eodem anno quo Wiclif obiit Edwardus le Burſer factus eſt capitaneus Gandavenſium, ipſis petentibus. [1384. 8. R. 2.]

Cardinalis de Angl. dominus Gul: Elſton, quondam monachus Norwicenſis. Gul: Elſton Card.

Eodem anno orta eſt diſſentio inſtinctu juvenum inter regem & ducem Lancaſtriæ, unde ſubſtraxit ſe ad caſtellum ſuum de Pontfract; ſed paulo poſt redierunt in gratiam, mediante Joanna, matre regis.

Victoriæ Richardi regis, qui Scotorum magnam partem ultra mare Scoticum fugavit, qua expeditione Edinburgus conflagravit una cum abbatia vicina, & Menros, Ciſtert: ord: cœnobio.

Joanna, mater Richardi regis, ob mœrorem Joannis Holland [[a] filii] ſui obiit, & apud Stanford ſepulta eſt. Joanna, mater Richardi 2. regis.

Thomas de Wodeſtok, comes de Bokingham, factus eſt dux Gloverniæ [9. R. 2. 1385.]

Edmundus de Langeley, comes Cantabr: factus dux Ebor: [9. R. 2. 1385.]

Michael de la Pole, regni cancellarius, factus comes Southfolchiæ [9. R. 2. 1385.]

Comberworth hæreticus, ſectator Wiclifi, ductus ad caſtrum de Banbyri, deinde abjuratus fuit generoſus de provintia Oxon: Combreworth hæreticus.

Rex Armeniæ expulſus regno ſuo per Tartaros venit in Angl: tractaturus de pace inter regem Franc: & Angl: Quod cum ſecundo tentaſſet, non eſt in Angliam admiſſus, quia ſpe prædæ rediturus erat.

[a] Fratris *ſcripſerat Lelandus. Mutavit Burtonus.*

Joannes,

Johannes, dux Lancaſtriæ, cum exercitu petiit Hiſpaniam nomine regni ſibi per uxorem debiti, &c. Ut multi ex ejus militibus dyſenteria perierint. Tandem data pecunia duci Lancaſtr: conventum eſt, ut rex dum viveret Hiſpania potiretur, poſteaque ad Joannem ducem & ejus heredes deveniret.

Michael de la Pole.

Michael Pole, cancellarius Angl. in parlamento, quod rex per proceres coactus collegit, proditionis damnatur: ſed poſtea Caletum fugit & ad . . . Pariſios ubi obiit, & ejus opes Vermarchio Dubliniæ, una cum illo exul adeptus eſt.

Pag. 337. Percy cog: Hateſpurre.

Henricus Percy junior, quem Scotti vocaverunt Hateſpur propter innatam ſibi probitatem.

Gualterus Diſſe.

Gualterus Diſſe Carmelita, confeſſor ducis Lancaſtriæ, non profectus eſt in Hiſpaniam una cum duce, ſed privatim ab Urbano 6. cum in gratiam ducis, tum maxime ut corraderet pecuniam, in diverſas regiones legatus Apoſtolicus miſſus eſt.

¶ Petrus Pateſhul.

Per hunc Petrus Pateſhul, frater Auguſtin: accepto diplomate depoſuit habitum.

Pateſhul poſtea Wicleviſtis adhæſit, & prædicans Londini contra fratres Auguſtin: in eccleſia Sancti Chriſtophori magnas turbas excitavit, ita ut ejus fautores cœnobio fratrum Auguſtin: ignem injecturos ſe comminarentur. Poſtea ſcripſit famoſos libellos contra fratres Auguſtin: Fuerunt milites, qui hanc ſectam coluerunt, Gulielmus Nevyl, Ludovicus Clifford, Joan: Clenbow, Richardus Sturry, Thomas Latimer, Joannes Montague, qui Sanctorum imagines in eccleſia ſua apud Schenel deturbavit.

Thomas Ver repudiavit uxorem ſuam. Reygate.

Divortium filiæ Iſabellæ, filiæ Edwardi 3. fuit cauſſa diſcordiæ inter Robertum Ver, ducem Hiberniæ, & ducem Gloceſtriæ.

Et primo miſit ad caſtellum de Reygate ad arreſtandum comitem de Arundel.

Dux Gloceſtriæ & alii nobiles perduxerunt exercitum in defenſionem ad Haringay.

Burforde.

Exercitus nobilium pugnavit contra Thomam Ver, ducem Hiberniæ, & eum vicit juxta Burforde prope Bablake. Sed Ver ibidem fuga elapſus eſt.

Nicolaus Brembre miles, qui voluit Londino nomen Novæ Trojæ apponere, & ſe ejus ducem nominare.

Duglas, capitaneus Scottorum, ab Henrico Percy interfectus. Ipſe tamen poſtea à Scottis captus eſt.

Barnewelle monaſter: id eſt, Puerorum fons.

Parlamentum Cantabrigiæ. Quo tempore D. Thomas Triveth, cum rege verſus Burnewel cœnobium, ubi rex jacebat, equitans, cecidit, & caſu attritus paulo poſt obiit.

Papa creavit Edmundum Bromefeld epiſcopum Landavenſem.

Hoc parlamento Jo: de Gaunt, dux Lancaſtriæ, erigitur in ducem Aquitaniæ, & etiam filius ducis Eboracenſis in comitatum

tatum de Ruthelande, cui rex contulit caſtrum de Okam. Okam caſtrum.
Hoc anno menſe Maii venit dux Gelriæ in Angliam.
Anno D. 1392. tentum eſt conſilium apud Staunford.
Anno * 1393. 7. die Junii apud Sheene Anna regina diem clauſit extremum, propter quod rex ejus mortem dolendo illud nobile manerium ſolo proſterni fecit. Cum iſta regina venerunt à Boëmia in Angliam abuſiones illæ execrabiles, ſotulares ſcilicet cum longis roſtris, Anglice Crakowes vel Pykes, dimidiam virgam largiter habentes, ita ut oporteret eos ad tibiam ligari cum cathenis argenteis. Pag. 338. *[16. R.2.]

Dn̄s Rogerus, comes de Marche, inter eos fuit nequiter occiſus, & membratim dilaceratus.

Eodem anno obierunt in æſtate Conſtantia, duciſſa Lancaſtriæ, & Maria, comitiſſa Darbeiæ, & apud Leirceſtre ſepultæ ſunt. De iſta Henricus comes Darbeiæ 4. filios procreavit, & duas filias Blanchiam & Mariam.

Succedente tempore Jo: de Gaunt, dux Lancaſtriæ, Catarinam Suinesford duxit in uxorem, quam concubinam multo tempore, vivente uxore Conſtantia, carnaliter cognoverat, de qua etiam 3. filios genuit, Joannem Beufort epiſcopum Lincoln: & alium Henricum, & duas filias, de quibus una comitiſſa Weſtmerland, altera Northumbriæ fuit, quos omnes per papam legitimavit.

Richardus rex arreſtari fecit Richardum comitem de Arundel. Et ipſe ducem Gloverniæ in caſtro de Plaſhey ægrotantem cepit.

Thomas Holand, comes Cant: in fata deceſſit.

Richardus rex in Parliamento de Weſtminſtre habuit ſatellites, nempe duo millia ſagittariorum Caſtrenſis [a] provintia.

Comes de Warwic in judicium vocatus ſe ipſum condemnavit, & multis lachrymis vitam ſervavit. Poſtea miſſus fuit in Man inſulam à D. Scrope capitaneo cuſtodiendus.

Henricus Lancaſtre comes Derbiæ factus fuit dux Herfordiæ, Edmundus Langeley comes Ruthland dux Aumarliæ, Thomas Holand comes Cantiæ dux Suryæ, Joannes Holand comes Huntingdon dux Exceſtræ, Thomas Mowbray comes Notingham dux Norfolchiæ, Joannes Beufort comes Sumerſetæ marchio Dorceſtriæ, D. Thomas de Spenſer comes Gloceſtriæ, D. Radulphus de Nevile comes Weſtmerlandiæ, Thomas de Percy comes Wigorniæ, D. Scrope comes de Wileſhire.

Et ſuper hoc ipſe convictus adjudicatus eſt ad perpetuum carcerem in inſula de Jerſey. Pag. 339. D. Joannes Cobham exul.

Lelandus.

Hic Cobham non longe ante è nobili factus eſt monachus Cartuſianus.

[a] Provinciæ *in Apographo Galeano.*

Duellum

Duellum deſignatum a rege Briſtolliæ inter Anglum & Scottum, ſed cum pugna inſtaret Anglus cauſſæ renuntiavit, unde tractus & ſuſpenſus eſt.

Duellum Conventriæ deſignatum inter Henricum Lancaſtre ducem Herfordiæ, & Thomam Mowbray ducem Norfolchiæ. Sed eo inſtanti, quo erant pugnaturi, rex litem diremit, & exilium decenne Henrico multam impoſuit, perpetuum vero exilium Thomæ.

Jo: de Gaunt, dux Lancaſtriæ, diem clauſit extremum in caſtro de Leyrceſtre, & Londini apud S. Paulum ſepultus eſt.

Richardus rex, audito adventu Henrici filii Jo: de Gaunt, reliquit Hiberniam, & cum exercitu applicuit juxta caſtrum de * Barclowly, ubi parum requievit.

* Corrupte forſan pro Conwey.

D. Gul. Scrope theſaurarius Angliæ, D. Gul. Greene & D. Joannes Buſſche milites decollati ſunt Briſtolliæ, jubente Henrico Lancaſtre.

Richardus rex clam receſſit ad caſtrum de Flint.

Henricus Lancaſtre exul applicuit in Bridlington & Hulle.

Lelandus.

Ego alias legi applicuiſſe illum apud Grimeſby.

Concordia facta inter Henricum Lancaſtre & ducem Eboracenſem apud Berkeley caſtel.

Heres Thomæ Woodeſtok, ducis Gloceſtriæ, ab Henrico Lancaſtre accerſitus inter redeundum ab exilio mare periit.

Richardus rex ductus ad caſtrum de Conwey.

Thomas comes de Warwik exul in Mevania revocatus per Henricum Lancaſtre.

Pag. 341.

Ex chronico incerti autoris quod eſt Oxon: in biblioth: Lindenſis collegii.

Celredus, rex Merciorum, ſecundum Gul: Malmeſbirienſem, 5s. ſucceſſit. Hic fuit filius Ethelredi, qui Kenredo in regno ſucceſſit, qui ſicut virtute mirabilis, ita immatura morte miſerabilis fuit. Siquidem non ultra 8. annos regno ſatisfaciens Lichefeld conditus eſt, relicto Ethelbaldo herede pronepote Pendæ, ex Alwio fratre.

Alwius Celredi regis frater.

Anno D. 1222. in feſto S. Magdalenæ Wilhelmus Longa Spata, comes Sarum, deo & ordini Cartuſiæ dedit manerium ſuum de Hethorp. Sed quia hi qui ad locum illum ordini ſuo [a] competentem non innuebant, Ela nobilis mulier, relicta prædicti comitis, tranſtulit eos ad manerium de Hentona, & in parte ejuſdem manerii fundavit eccleſiam eorum anno D. 1227. 8. Idus Novembris. Quæ poſtea monaſterium ſanctimonialium conſtruxit in manerio ſuo de Lacok, & earum

Longa Spatha.

Henetoun.

Lacok.

a Sic, cum ſigno ſub c.

habitum

habitum ſumpſit anno D. 1236. & poſtea abbatiſſa earum facta eſt, & commiſſam ſibi domum multis annis feliciter rexit.

Anno D. 1277. in vigilia S. Lucæ evangel: obiit Beatrix de Fameſtaiz, regina Alemanniæ, uxor regis Richardi, fratris Henrici 3. & ſepulta eſt ad domum fratrum Minorum Oxon. Beatrix de Fameſtaiz, uxor Richardi, regis Ro:

Eodem anno in vigilia Apoſtol: Simonis & Judæ obiit D. Walterus de Mereton, epiſcopus Roſenſis, qui contulit multa bona ſcholaribus Oxon. Meretoun.

Anno D. 1457. ſpoliata eſt villa de Fowe per pyratas.

Eodem anno menſe Auguſti ſpoliata eſt villa de Sandwic per pyratas.

E libro Richardi de Bury alias Angervile, epiſcopi Dunelmenſis, cui titulus Philobiblon.

Cum cancellarii videlicet ac theſaurarii fungeremur officio. Angraville.

Nunc ad ſedem Ro: nunc curiam Franciæ mittebar. ſup. ab Edwardo 3.

Libros omnes & ſingulos, de quibus catalogum fecimus ſpecialem, concedimus & donamus intuitu charitatis ſcholaribus in aula N. Oxon. degentibus in perpetuam eleemoſynam.

Complevit libellum Auklandiæ 24. die Januarii anno D. 1344. ætatis ſuæ anno 58. pontificatus ſui anno 11.

E libro cui titulus Flores hiſtoriarum. Pag. 342.

Matthæus frater ſcripſit opus, cui titulus Flores hiſtoriarum, teſte Joanne abbate de Byri.

Abiecorica quoque 345. ſcripſit. ſup. Patritius.

Patritii nomen accepit quo tempore epiſcopus factus eſt à Matthæo archiepiſcopo.

Ordinati ſunt etiam cum eo Anſilius, Iſernus, & ceteri nonnulli ad ordinationes inferiores, ut ſub ipſo duce militarent. Anſilius, Iſernus.

ſup. Ella.

Regnavit pro eo Ciſſa filius, de cujus nomine Ciceſtria, quam ipſe fundavit, nomen accepit. Ciceſtria.

Arturus in Britanniam rediens in Rutupi portu, qui modo Sandwich dicitur, applicuit. Arturius.

ſup. Ida, rex Northumbr:

Caſtellum de Bamburc conſtruxit, quod prius ligneis palis, poſtea muro circuivit.

Cornubia, quæ Cornuwallia à quibuſdam dicitur, eo quod in mare ſe quaſi cornu oſtendat.

Anno D. 616. Ethelbertus, rex Cantiæ, cum regnaſſet annis 56. obiit.

Quinchelinum vero in loco, qui lingua Anglorum Quinchemelham uſque hodie dicitur, interemit. ſup. Edwinus, rex Northumbrorum. Quinchemeham.

S. Peters in the Walle on Eſſex Shore.

Ithamceſtre in ripa Pentæ amnis.

Filii Ermenredi, patrui Ecberti, regis Cantiæ, à Thunner occiſi ſunt in Eſtrey, villa regia.

Watrinenſe monaſterium.

Tandem proviſum eſt ut ad Watrinenſe monaſterium ſepeliendi deducerentur.

Geding monaſter:

Trumher de natione Ang. ſed à Scottis doctus & ordinatus abbas erat in monaſterio, quod dicitur In Geding, ubi Oſwinus rex interfectus eſt.

Nomina quorundam antiquiſſ: epiſcoporum London.

Poſt Erkenwaldum ſederunt Walderus, Ingualdus, Egulfus,

tus c

Wigerus, Eadbright, Edgarus, Kenewalthus, Eadbaldus, Hedbertus, Oſmundus, Ethelnothus, Celbertus, Renulphus, Suithwulphus, Eadſtanus, Wulſius, Ethelwardus, Eſtanus. Sederunt autem hii omnes in cathedra Londonienſi uſque ad tempora Edwardi ſenioris, regis Angl: quorum omnium adeo exolevit memoria, ut nec eorum acta, vel etiam mauſoléa ſciantur.

Sup. Cedwallæ.

Cujus mater ſoror Pendæ, regis Merc. erat. Nam Cadwallo, pater ejus, duxerat in uxorem ſororem Pendæ. Vix à patre ſacratiſſ: virgo impetravit, ut apud Coludeſburc ſanctimonialis efficeretur, ubi Ebba, amita viri ſui Ecfridi, erat abbatiſſa.

Coludeſburch.

Cedwallæ genus.

Aſſerunt enim Angli, Cedwallam filium fuiſſe [a] Ke . . . tini regis Weſtſaxonum. Britones autem affirmant, illum Caduuallonis fuiſſe filium.

Pag. 343.

Gaufridus Monemutenſis hiſtoricus, poſtea epiſcopus S. Aſaphi.

Davidis.

Withredus & Suchardus fratres.

Ipſi poſtea in villa Dovernenſium in honore S. Martini eccleſiam in loco, eis aſſignato à ſancto præfato, in qua Præbendar: poſuerunt, & multis eos rebus ſimul ac terris divites effecerunt.

Wilfridus.

Synodo juxta flu: Nid collecta, quo tempore Oſredus rex regnavit, in præſulatum ſuæ eccleſiæ receptus eſt.

Mercii, qui Sowthumbri dicuntur, interfecerunt Eaſtritham, Ethelredi, Merciorum regis, uxorem.

Willebrordus, natione Britannus, Freſonum apoſtolus.

Brithricus, comes Northumbriæ, volens Ecfridi regis necem vindicare, à Pictis interfectus eſt.

Abbas Adamnanus ex Hy inſula Hiberniæ.

Benedictus Biſcop, abbas Weremutenſis.

Roma

Inde vero rediens apud Lirinenſem inſulam ſe monachorum cœtui conjunxit.

a *Legend.* Kiniberti, de genere Ceaulini, regis Weſtſaxonum, *ſi ſequamur Codd. impreſſ:*

Efferus,

Al

Efferus, comes Northumbriæ, pugnans contra Pictos vindicavit necem Ecberti regis. Alferus comes Northumbr:

Higebaldus, dux Inæ regis, à Britannis interfectus.

Eſt enim locus ille undique mari circumdatus præter ab occidente, unde habet ingreſſum quaſi ad jactum fundæ. Selefey inſ.

Erant autem numero inter ſervos & ancillas quaſi ducenti
ſup: Wilfridus.
& quinquaginta, quos omnes baptizavit.

Anno D. 719. Ceolredus, rex Merciorum, obiit, & apud Licefeld ſepultus eſt.

Anno D. 720. Ingels, frater Inæ regis, obiit. Quo utique tempore Cutburga apud Winburnam monaſterium conſtruxit.

Hæc Cuthburga data fuerat Ecfrido, regi Northumbrorum, ſed eo vivente ſeparata eſt.

Cuthburga & Quenburga ſorores Inæ & Ingels.

Erant enim doctrinæ & ſcholæ Anglorum à tempore Auguſtini per Ro: pont: interdictæ propter aſſiduas hæreſes, quæ in adventu Anglorum in Britanniam natæ ſunt dum pagani Chriſtianis miſcerentur. Sed Angli tunc ſcholam Romæ habuerunt. Anglia ſcholis interdicta.

Anno D. 732. Ceolwulphus rex captus, & attonſus, & remiſſus eſt in regnum.

Anno D. 734. Ethelbaldus, rex Merciorum, caſtellum de Somerton obſedit, & in ſuam poteſtatem redegit. Somerton caſtellum.

Sergius pont: Ro: Bedam per literas accerſivit.

Nothelinus, Cantuar: archiepiſcopus, obiit anno D. 739.

Ecbertus, archiepiſcopus Eboracenſis, pallium, quod à tempore Paulini primi prætermiſſum erat, revocavit.

Eadbertus, Northumbrorum rex, Kinewulphum epiſcopum in cuſtodia apud Banburc tenuit, baſilicamque S. Petri in Lindisfarne obſideri præcepit. Pag. 344.

Anno D. 752. Cutheredus, rex Occidentalium Saxonum, apud Beorford pugnavit cum Ethelbaldo rege, & vicit.

Iſte eſt 8. è regibus Angl: qui pro [a] tempore regno æternum accepit. Eadbertus, rex Northumbrorum.

Sedulius in Præfatione operis Paſchalis Getæ meminit, ad quem aliquot Saxonum reges genus ſuum referunt. Geta.

Cum ſua gentiles ſtudeant figmenta poëtæ
Grandiloquis pompare modis, tragicoque boatu,
Ridiculove Getâ.

Offa Merciorum regnum non mediocriter dilatavit.

Epiſtola Caroli Magni ad Offam.

Offa, rex Merc. pugnans contra Kenulphum, regem Occidentalium Sax: caſtrum de Benſington in ſuam poteſtatem redegit. Benſington caſtrum.

[a] *L.* temporali.

 Kinhardus,

Kinhardus, frater Sigeberti regis, qui Kenewulphum, regem Occidentalium Sax: interfecit, interfectus, poſtea apud Repend une famoſum monaſterium ſepultus eſt.

Anno D. 789. Adrianus papa miſit oratores in Angliam, & concilium celebratum eſt apud Calchuit, in quo Ecfridus, Offæ filius, coronatus eſt.

Anno D. 792. Synodus in Finkhaul celebrata.

Offa peregre Romam profectus eſt, ut cum epiſcopo Ro: de ornando S. Albani monaſterio, quod pridem ædificare inceperat, ageret.

Offa pont: Ro: Romeſcot conceſſit ex 20. Angl: provinciis in quibus dominabatur, & poſtea, confectis ſuis negotiis, domum reverſus eſt.

Offley villa. Manifeſt: vanitas. Offa (ut fertur) in Ofleia villa obiit: corpus vero ad Bedforde delatum, extra urbem in capella ſuper Uſam flu: ſepultum fuit, quæ poſtea violentia flu: corruit.

Anno D. 800. Eccleſiæ de Hertenes & de Tinemuth ſpoliatæ ſunt à Danis.

Walaſus, rex Merc: Walaſus ſucceſſit Ludecano in regno Merc: ſed continuo à rege Ecberto expulſus fuit.

☞ Ecbertus, rex Occident: Sax: præter quatuor filios legitimos Ethelſtanum nothum habuit.

Ethelſtanus nothus. Dani Angliam vaſtaverunt per annos fere 230.

Pedredeſmuth. Dani à Semurotrigibus & Durotrigibus apud Pedredeſmuthe victi ſunt.

Pag 345. Wantyng. Anno D. 849. natus fuit in Wantyng, villa regia Baroceniſis provinciæ, Alfredus, Ethelwulphi, regis Weſtſaxonum, & Aſburgæ filius.

Conſpiratio nobilium in Ethelwolphum, quod Alfredum Romæ in regem, poſthabitis aliis filiis ſuis natu majoribus, inungi fecerat.

[Nottingham.] Snotingham. Tinguebauc. Vide num legendum Teguinbauc, id eſt, domus nivearum ſpeluncarum.

Snotingham autem Britannice Tinguebauc dicitur, Latine domus ſpeluncarum.

Tinenſe monaſterium Sanctimonialium à Danis deprædatum.

☞ S. Edmundus cum male cum Danis pugnaſſet ad Thetford urbem vicinam fugit, ubi captus eſt, ac non multo poſt interfectus apud Egleſdon.

i. e. apud Wercham.

Monaſter: de Werėham. Eſt ibi monaſterium Sanctimonialium inter duo flu: Frawe & Trent.

Ceſtre, quo Lindisfarnenſis epiſcopi ſedes tranſlata fuit anno D. 882. olim Cunegeceſtre dicebatur.

Anno D. 898. Dani cum ſex galeis oſtium flu: Uthermare ingreſſi ſunt &c. Ut partim ab Alfrido terreſtri pugna victi, partim naufragio perierint.

Ex

Ex concubina Egwina primogenitum Athelſtanum ſuſcepit. Ex ſecunda regina Alfleda, Elfelini comitis filia, Ethelwardum & Edwinum generavit, & ſex filias, quarum Ealfleda ſanctimonialis cum ſorore Ethelhilda apud Wiltonam requieſcit. Ceteras nuptui tradidit. Quarum prima Eadgiva Othoni, Ro: imper: tradita eſt, Eadhilda Carolo, regi Franc. Eadgytha Syricio, regi Northumbr: Algiva Hugoni, ducis Roberti filio. Edwardus etiam ex Editha conjuge Edmundum & Eadredum genuit.

Ethelwolphus Clito, filius patruelis Edwardi, ad Danos deficiens, inter duo foſſata S. Edmundi cum multis ab Edwardo interfectus eſt.

Anno D. 914. Elfleda, Merc: domina, reſtauravit caſtrum de Staunford juxta Weland flu:

Anno D. 918. Edwardus rex reparavit mœnia Coleceſtriæ. Coleceſtre.

Anno D. 922. Ethelwardus, Edwardi regis germanus, obiit.

Elfleda, neptis Æthelſtani, vidualem vitam Gleſconiæ duxit.

Ethelwardus, Edwardi Senioris primogenitus, inter legitimos cita morte patrem ſecutus eſt.

Ethelſtanus notus rex factus Edwinum fratrem inter legitimos ſecundogenitum timens, vi illum correptum, & cum uno armigero in carioſa cymba impoſitum mari commiſit, ubi Edwinus, tædio affectus, in mare ſe præcipitavit. Armiger poſtea corpus D. ſui à Dorobernia in Whitſand ad terram perduxit, & honorifice ſepelivit. Pag. 346. Edwini, filii Edwardi Senioris, cædes.

Anno D. 941. Analaphus, rex Northumbrorum, eccleſiam S. Baltheri in Tinningham igne cremavit.

Edgarus, Edmundi & Algivæ filius.

Duuinail, rex Cambrorum, ab Edmundo victus.

Edmundus rex obiit anno D. 946. & ſepultus eſt Gleſconiæ.

Edmundus rex reliquit duos filios Edwinum & Edgarum.

Edwinus 4. annis in regno peſſime functis obiit anno D. 959. & Winton: in novo monaſterio ſepulturam accepit.

Ordmeri

Edgarus ex Elfleda, Ordgari comitis filia, Edwardum poſtea martyrem genuit. Ex Aldritha regina, Ordgari comitis filia, relicta Ethelwoldi, comitis Orientalium Anglorum, Edmundum & Ethelredum genuit. Proles Edgari.

Ex Wiltruda concubina S. Editham genuit.

Anno D. 971. Edmundus, Edgari regis filius, obiit.

Anno D. 1001. inventum eſt corpus S. Ivonis 8. Cal. Maii.

Nobilis dux Ethelſtanus occiſus eſt Shrobeſbiriæ à perfido duce Edrico per Godwinum percuſſorem anno D. 1006.

Gunilda, filia Canuti & Emmæ, nupſit Henrico imperatori.

Dani die S. Bricii per totam Angl. ſubito jugulati, & Gunildis, ſoror Suani regis, ab Edredo duce interfecta, poſtea

poſtea Suanum immiſericordem reddiderunt.

in Wigorn: provincia.

Pugnatum apud Scearſtan inter Edmundum Irenſide & Suanum.

Anno D. 1077. Paulus monachus Cadomenſis, nepos Lanfranci, creatus eſt abbas S. Albani per ipſum, & totus ordo monaſticus in Anglia refloruit coadjuvante Lanfranco.

Remigius epiſcopus. Anno D. 1085. Suadente Remigio, epiſcopo Dorcaſtrenſi, qui prius fuit monachus de Feſcamp, Gul: Magnus fundavit abbatiam de Bello.

Ex Matilda liberos plures ſuſcepit, Robertum, Richardum, Gulielmum, & Henricum.

ey

Anno D. 1094. obiit Alwinus, fundator Bermundeſh.

nothus

Pag. 347. Anno D. 1020. Gulielmus & Ricardus, filii Henrici 1. naufragio perierunt.

Anno D. 1121. Henricus primus Londini duxit in uxorem

i

Atheliciam, comitis Lovaniæ filiam.

Anno D. 1165. regina Alienora, uxor Henrici 2^{i}. peperit filiam, quam vocavit Joannam, poſtquam peperit filium, quem vocavit Philippum.

Anno D. 1166. regina Alienora peperit Joannem.

Anno D. 1168. Henricus adhæſit Frederico imperatori contra Alexandrum papam, qui Thomæ Cantuar: exuli favebat.

☞ Et fecit rex abjurare in Anglia obedientiam papæ Alexandri à puero duodeno ad hominem ſenem.

Anno D. 1173. Gulielmus, abbas Rading: aſſumptus eſt in archiepiſcopum Burgedalenſem, cui ſucceſſit in abbatia Joſeph.

Anno D. 1176. Joanna, filia Henrici regis ſecundi, nupſit regi Siciliæ.

Junior filia regis nupſit regi Apuliæ.

Comes Gulielmus de Arundel ſepultus eſt apud Wimundeſham.

Luci. [25 H. 2.] Anno 1178. Richardus Luci juſticiarius Angliæ fundavit

Stroode

Stroode. conventualem eccleſiam in honore Thomæ apud Weſtwoode in territorio Roſenſi.

Anno 1185. Heraclius, patriarcha Hieroſolymit: & Rogerus, magiſter Hoſpitalis, venerunt ad Rading, & Henrico 2°. obtulerunt regnum Hieroſolymit:

Eodem anno terræ-motus magnus apud Lincoln:

Anno D. 1186. Galfredus, Henrici 2^{i}. filius, & comes Britanniæ, obiit 14. Cal: Septembr: & ſepultus eſt Pariſiis

6 in

in eccleſia D. Mariæ infra chorum Canonic:

Hactenus è floribus Hiſtoriarum. Quæ ſequuntur ſcripta erant inter alia multa in eodem codice, ſed manu recentiore.

Rex Joannes timebat Arturum, nepotem ſuum, filium Galfredi, comitis Britanniæ, ne eum regno ejiceret.

Anno D. 1202. captus Arturus cum à Joanne & Angl: & Normanniam repeteret, tanquam hereditatem ſuam, conjectus eſt Rothomagi in carcerem, ubi paulo poſt evanuit.

Anno 1207. Otho imper: venit in Angliam.

Eodem anno Izabella regina peperit Henricum primogenitum.

Anno D. 1209. Henricus, dux Saxoniæ, frater Othonis, venit in Angliam.

Anno D. 1213. Joannes rex proſtravit caſtellum Roberti, filii Gualteri. Pag. 348.

Eodem anno obiit Robertus de Salopeſbyri, epiſcopus de

intellige eccl: in foro.

Bangor, & ſepultus eſt in medio foro de Salop. quoniam ita deſideravit.

Interdictum tempore Joannis duravit ſex annis, 14. ſeptimanis, & duobus diebus.

Anno D. 1216. Inſula Elienſis depopulata per Falcaſium.

Anno D. 1220. Inceptum eſt novum opus capellæ beatæ virginis apud Weſtminſtre per Henricum 3.

[a] * Anno D. 1221. Joanna, Senior ſoror Henrici 3. nupſit Alexandro, regi Scottorum, Eboraci, quo tempore & Hubertus de Burgo duxit Alexandri regis ſororem in uxorem.

Anno D 1223. Joannes de Brenes rex Hieruſalem, & magiſter Hoſpitalis venerunt in Angliam pro ſubſidio terræ ſanctæ.

Anno D. 1230. Dux Saxoniæ fugiens imper: offenſum venit in Angliam.

Sidingeborne in Cantia.

Anno D. 1233. Mortuus eſt Warinus Baſſet in obſidione caſtri de Cairdif & aſſultu.

Anno D. 1239. natus eſt Edwardus, regis primogenitus, apud Weſtminſtre 14 Cal: Julii.

Eodem anno Hubertus de Burgo, comes Cant: reſignavit Blanchum caſtrum, Groſmont, Steanefrith, & Heatfeld. Blanchum caſtrum. Groſmont. Steanfrith. Heatfeld.

Anno D. 1240. Richardus, comes Cornubiæ, & frater Henrici 3. appulit apud . . . . . . ubi præclare ſe geſſit contra Saracenos.

Eodem anno Joannes, filius Roberti, vir nobilis, inter barones plagæ borealis obiit.

Anno D. 1241. Petrus de Sabaudia, avunculus reginæ, venit

[a] *Aſteriſcus eſt à manu Lelandi.*

in

in Angliam, cui rex Henricus 3. comitatum Richemundiæ dedit.

Eodem anno nova mœnia circa turrim London: ſicut anno proxime elapſo & noćte, admirantibus multis, corruebant.

Eodem anno obiit Somercote Cardinalis Angl.

Eodem anno obiit Izabella, imperatrix Ro: ſoror regis Angl. Suſceperat enim imperator prolem ex ea proſperam, ſcilicet filium & filiam.

Petrus de Subaudia, comes Richemonte.

Eodem anno Petrus de Sabaudia, comes Richemondiæ, reſignat caſtra nobilia, quæ ſuſceperat à rege cuſtodienda, ipſi regi. Lelandus. Hoc paćto declinabat invidiam nobilitatis Anglicæ.

Anno D. 1242. Quidam Gui: de Mariſco, genere Hibernus, exul ab Anglia, Lundey inſulam occupavit, & mercatores Briſtollienſes ſpoliavit. At poſtea captus cum 16. ſociis Londini pœnas dedit.

Pag. 349.

Regina Alienora Burdegali peperit Beatricem.

Hugo de Lacy, Bellator nominatus, in Hibernia obiit.

Anno D. 1243. Beatrix, comitiſſa Provinciæ, mater reginarum Angl. & Franc. in Angliam venit. Duxit autem ſecum Cinciam filiam ſuam & Reimundi comitis, quæ Weſtmonaſterii nupſit Richardo, fratri Henrici 3.

Anno D. 1244. Beatrix, comes Provinciæ, ſplendidiſſime accepta Walinfordæ à Richardo genero ſuo.

Eodem anno quidam Martinus nuntius à papa miſſus ſtrenue ſpoliavit viros eccleſiaſt: in Angl.

Radulphus de Nova villa, cancellarius Angl: conſtruxit palatium ſuum prope Stronde à fundamentis.

Publica Anglorum queremonia contra avaritiam nuntiorum papæ in Anglia.

Joannes de Toleto, monachus Ciſtercienſis, natione Anglus, nuntius imper. Ro: ad papam.

David, princeps Walliæ, emit [a] Λ à pont: Ro: in præjudicium Henrici 3.

Anno D. 1245. natus eſt Edmundus, Henrici 3. & Alianoræ filius, Londini, die S. Marcelli.

h Montcaute.

Eodem anno D. princeps Northwalliæ caſtrum de Montbaut combuſſit.

Anno D. 1247. quidam frater Franciſc: à papa in Angl: miſſus ſtrenue abraſit pecuniam.

[a] *Sic, cum notula, aliquid deeſſe ſignificante. De hac re ſic Matthæus Weſtmonaſterienſis :* Ipſis quoque temporibus David, princeps Northwalliæ, ad alas papalis protećtionis confugere proponens, terram ſuam obtulit ab ipſo tenere, reddendo inde ſibi unam certam ſummam pecuniæ, ut dicitur, quingentas marcas; cui perhibetur dominus papa favorem præbuiſſe, in magnum regni Angliæ præjudicium & jaćturam.

Anno

Anno D. 1252. Simon de Monte forti, comes Leyrceſtriæ, coram rege graviter accuſatus cuſtodiam Vaſconiæ perdidit.

Anno D. 1262. palatium regis Weſtmonaſterii pro majore parte conflagravit.

Anno D. 1263. Leolinus, princeps Walliæ, conſilio Simonis de Monte forti caſtra regis Angl: Giſard & Gannoc deſtruxit.

Anno D. 1272. 15. Cal: Decembr: Henricus 3. poſt 55. annos & dies 20. coronationis ſuæ, anno ætatis ſuæ 65. obiit.

Anno D. 1272. Reimundus Vaſconicus à papa in Angl: miſſus multos pecunia fortiter emunxit.

Anno 1274. Edwardus 1. & Alienora, ſoror regis Hiſpaniæ, coronantur Weſtmonaſterii 14. Cal: Decembr: Coronationi intererant rex Scotiæ & Joannes comes Britanniæ cum ſuis uxoribus, ſororibus ſcilicet Edwardi regis.

Anno 1277. Leolinus miſer Walliæ miſericordiam Edwardi implorans ſucceſſores ſuos principatu finaliter privavit.

Anno D. 1278. Leolinus, princeps Uualliæ, duxit in uxorem A. filiam Simonis Montis fortis & ſororis Henrici 3tii. Pag. 350.

Anno D. 1282. Leolinus, [a] princeps" Walliæ, & David, frater ejus, rebellaverunt. Rex ulterius volens procedere navibus ſubſiſtentibus fecit erigi pontem magnum in aquis de Conewey, &c. Ut multi per pontem tranſituri territi ſubito adventu Wallenſium in aquis perierint.

Leolini caput ad Edwardum perductum.

David, Leolini frater, tractus ab equis Salapiæ & ſuſpenſus.

Anno D. 1284. Edwardus, primogenitus Edwardi primi, natus eſt apud Cairnarvan.

Alphonſus, regis filius, poſt Walliam ſubjugatam obtulit ad pheretrum S. Edwardi Weſtmonaſterii aureolam cum aliis jocalibus Leolini, quondam Walliæ principis.

n

Alphonſus juvenis duodenus die S. Magdal: obiit, & Weſtmonaſterii ſepultus eſt.

Anno D. 1287. Guido, filius Simonis de Monte forti, inter capitaneos Gallicæ claſſis, qui Siciliam invadere parabant, captus eſt, & in Sicilia carcere clauſus obiit.

[b] * Joannes, filius ducis Brabantiæ, duxit in uxorem Margaretam, filiam regis Angl:

Anno D. 1291. Alienora, mater Edwardi primi, quæ in habitu religionis per annos 4. menſes 11. & ſex dies duxerat apud Ambreſbyri, ibidem obiit & ſepulta eſt.

Anno D. 1292. Rees Ameruduc Wallus, perſecutor Anglorum, captus eſt, & Berwicum adductus, tractus, & ſuſpenſus fuit.

a Adjeci. *b Aſteriſcum adpoſuit ipſe Lelandus.*

Eodem anno Baillio, rex Scotiæ, fecit homagium regi Edwardo apud Novum caſtrum ſuper Tinam.

Anno D. 1294. Conan, incentor Wallorum, captus eſt, & Herefordiæ tractus & ſuſpenſus. Morganus poſtea & Madocus regis miſericordiam flagitaverunt, & conſecuti ſunt.

Edmundus, frater Edwardi 1. comes Leyrceſtriæ, Hugo Lacy, comes Lincolniæ.

Anno D. 1296. 30. die Maii Edwardus primus cepit caſtrum de Berwike.

Ibidem commentarii diales rerum memorabilium quas Edwardus in Scotia geſſit.

Pag. 351. Joannes, rex Scotiæ, per ſcripturam ſe reddidit Edwardo.

Parlamentum apud S. Edmundum.

Joannes, comes Hollandiæ, Eliſabetham, Edwardi regis filiam, in uxorem accepit.

Rex agens Weſtmonaſterii obtulit S. Edwardo regalia regni Scotiæ, tribunal ſcilicet, ſceptrumque aureum cum corona.

Anno D. 1298. pugnatum eſt inter Scottos & Angl: die S. Mariæ Magdal: in campo prope Fonchirche, ubi ceciderunt ex Scottis 200. equites, peditum vero 40. millia. Gul: Waleys capitaneus Scottorum hoc bello.

Anno D. 1299. Edwardus primus duxit in uxorem Cantuar: Margaretam, ſororem Philippi, regis Franciæ.

Anno D. 1300. Parlamentum apud Lincoln:

Rex dedit principatum Walliæ & comitatum Ceſtriæ Edwardo primogenito ſuo.

Edmundus, comes Cornubiæ, obiit ſine liberis, relinquens regem heredem ſuum.

Anno D. 1301. Margareta regina apud Woodſtoke peperit filium, qui Edmundus vocatus eſt.

Anno D. 1303. caſtrum de Strivelin extortum è manibus Anglorum per Scottos.

Caſtellum de Brihin in Scotia ab Edwardo rege captum, prius occiſo Thoma Maille, caſtri capitaneo.

Radulphus de Baldok ex decano S. Pauli fit epiſcopus ejuſdem eccleſiæ.

Anno D. 1304. caſtrum de Strivelin, cui præfuit Gul: Oliferd, ab Edwardo rege non ſine multa vi receptum eſt.

Anno D. 1305. Gul: Waleys Scottus captus fuit, & poſtea tractus & ſuſpenſus Londini.

Anno D. 1306. Margareta, regina Angl: apud Wincheſtre peperit filiam, nomine Alienoram.

Corrodia data militibus regis per abbates & priores.

Pugna inter Robertum Pſeudoregem Scotiæ, & Almaricum de Valentia comitem Pembrochiæ, prope Methſen in Scotia.

Simon

Simon Friſel, anteſignanus Scottorum, captus, & Londini poſtea tractus ac ſuſpenſus.

Hic annus, videlicet 1306. finem impoſuit exemplari collegii Magdalenaïci.

E libris Eulogii hiſtoriarum, qui numero quinque ſunt, & ſcripti, ut quibuſdam conjecturis ducor, à quodam monacho Malmeſbir: Pag. 352.

Moram tandem cepit ſub caſtello de Bladon, quod Saxonice vocabatur Ingelbourne caſtel, quod conſtructum fuit à Dunwallone Molmutio ante incarnationem ad annos 641. Civitas quondam ibi fuerat, quæ penitus deſtructa fuit ab alienigenis. Caſtellum tamen ſe cuſtodivit munitum, quod per multum tempus poſt incarnationem ſtetit ſine habitatione. Propinqua regia habitatio, & ejus manerium tam paganorum quam Chriſtianorum erat apud Cairdurburg, quod nunc dicitur Burkeburg, vel aliter dicitur Brokenberge.

Aldelmus migravit ad D. anno D. 709. & in capella S. Michaëlis, quam ipſe fecerat, à beato Egwino ſepultus eſt. Tenuit baculum paſtoralem, datum ab Eleutherio epiſcopo Winton: annis 32. Tenuit baculum epiſcopatus annis 4. à Brightwaldo archiepiſcopo datum.

Poſtea, propter metum Danorum, S. Aldelmi corpus tranſlatum fuit in capitulum monachorum.

Prima honorifica tranſlatio Aldelmi facta eſt per Dunſtanum tempore Edwii regis. Secunda à S. Oſmundo, epiſcopo Sarum: quo tempore Guarinus fuit abbas Malmeſbirienſis.

Ferunt Aldelmum fuiſſe nepotem Inæ regis.

Dicunt quidam moniales fuiſſe habitantes juxta caſtellum de Ingelburne in quadam villula nomine Ylanburg, Saxonice vero Burton, quæ tota die ſtupratæ fuerant à caſtellanis, & ideo archiepiſcopus Sax . . . . eas avellebat.

Creditur moniales moraſſe ubi nunc eſt hoſpitale leproſorum juxta pontem.

Tempore Edwii regis monaſterium Malmeſbirienſe fuit deſolatum à monachis.

Lelandius.

Hic Edwius expulſis monachis induxit canonicos quos vocant ſeculares.

Henricus ſenior fecit includere parchum de Wodeſtok de terris liberorum hominum circumjacentium. Roborarium de Wodeſtoke.

Anglia terra ferax, & fertilis angulus orbis, &c. Verſus de laudibus Angliæ ſcripti erant à quodam Henrico. ¶ Henricus ſcriptor.

Et flu: Vaga, quod aliter dicitur Wy, apud caſtrum de Strogoile.

Pag. 353. Lignum in ſaxum degenerans.

Juxta monaſterium Wimburnenſe prope Batom eſt nemus fructuoſum, cujus ligna ſi in aquam, vel terram vicinam per annum jacuerint, in ſaxum convertuntur.

Vallum Offæ.

Offa ad perpetuam regnorum Angliæ & Walliæ memoriam & ditionem habendam fecit foſſam perlongam, quæ ab auſtro juxta Briſtollum ſub montibus Walliæ jugiter ſe extendit in boream, fluvioſque Sabrinæ & Deæ in eorum pene primordiis tranſcendit, & ſic uſque ad oſtium flu: Deæ juxta Ceſtriam, & ultra juxta caſtrum de Flint ſub colle carbonum in mare ſe extendit.

Mona.

Ad boream Waulliæ jacet inſula Monia, quód Saxonice dicitur Angleſey.

Mevania.

Ad occaſum Scotiæ jacet Eubonia, quæ alio nomine dicitur Man. Fere ſunt ejuſdem quantitatis, ſed non qualitatis.

Inſula Vecta continet in ſe 30. miliaria in longitudine. Diſtat à littore ſex milliariis.

Monia continet tres Cantaredas terræ. Eſt autem Cantareda ſpatium terræ centum villas continens.

Eubonia inter Hiberniam & Scotiam in umbilico maris adjacet, continens in ſe duas inſulas, quarum prior ad auſtrum & ſitu amplior & ubertate felicior. In ea vigent ſortilegia, ſuperſtitiones, & præſtigia inter mulieres. Hæc inſula ab initio à Scotorum gente fuerat inhabitata.

Viæ Publicæ.

Quarum viarum prima & maxima dicitur Foſſa, ab auſtro in boream extenſa, quæ in angulo Cornubiæ incipiens apud Totenes, per Devoniam, Somerſetiam, per Bathoniam, Circeſtriam, Coteſwold, juxta Coventriam, uſque Leirceſtriam, per Lincolniam, per Dunelmiam, ad Berwicum, tandem in fine Scotiæ apud Catenes determinatur.

Secunda via principalis dicitur Watelingſtreate, tendens ab Euro-auſtro in Zephyrum Septentrionalem. Incepit enim à Dovaria, tendens per medium Cantiæ juxta London per S. Albanum, Dunſtaplam, Stratfordam, Touceſtriam, Lilleburne, per montem Gilberti juxta Salapiam, deinde per Stratton, & per medium Walliæ uſque Cairdigan.

Tertia via dicitur [a] Belinſtreat [Erminſtrete] tendens à ++

Pag. 356. Portus Ammonis Sandewiche non Hampton.

Zephyro in auſtrum. Incipit enim à Menevia in Weſtwallia, & protenditur uſque ad portum Hammonis, quæ modo dicitur Hampton.

Quarta via dicitur [b] [Rikemildſtrete] Lelmſtreate, tendens ab Aphrico in ++

a Sic, cum ſigno. De ſcriptura nimirum dubitaverat Lelandus. Erminſtrete *proinde (quod uncis incluſi) adſcripſit Burtonus. b De hac etiam voce hæſitaverat Lelandus. Signum igitur ſubjecit. Burtonus vero* Rikemildſtrete *(quod item uncis incluſimus) ſupra lineam ſcripſit.*

boream.

boream. Incipit enim à Menevia, & procedit per Herford,
i
Wigorn. Wicum, Bernungham, Lichefeld, Derby, Cheſtrefeld, per Eboracum uſque ad hoſtium Tini flu:

Iſa naſcitur à quodam fonticulo juxta Tetbiriam prope Circeſtriam. Ortus Iſidis flu:

Sabrina tranſit primo verſus orientem uſque Salapiam. Inde vergit ad auſtrum uſque Briges.

Cantuariam conſtruxit rex Rudhudibras.

Salapia Britannice dicebatur Penguerne à dumis in illo monticulo excreſcentibus.

Leyrceſtriam conſtruxit rex Leyr ſuper amnem Sore, ubi eſt medium Loëgriæ.

Modo dicitur Edanburg à quodam rege Edan ibi regnante Edanburch.
c
tempore Edfridi, regis Northumbrorum.

ſup: Ebrancus.

Fecit aliam civitatem in borea, nomine Alcluit, cujus muri veſtigia patent adhuc, licet incognita. Fundata erat ſuper ripam de Sulwhat, & anno D. 870. à Danis omnino deſtructa. Alcluit ubi.

Amnis ille olim ſeparabat Britones à Pictis. Sulwhat.

Wilſhire olim dicta Severia propter gentis ſævitiam. Ridicula interpretatio, cum ſit Severia imper: dicta.

Lancaſtre continet in ſe quinque modicas Shiras, Uueſterby, Salfordiam, Leylandiam, Blakburniam, & territorium Lancaſtriæ, quæ uſitato ibidem vocabulo vocantur Hundredi.

Eborac olim continebat totam terram, quæ eſt ab Humbro flu: uſque ad Twede. Nunc terram ab Humbro ad Tinæ oſtium continet.

Edwius rex fecit monaſterium Malmeſbirienſe ſtabulum clericorum.

Anno D. 1214. comes Ceſtriæ Ranulphus in parlamento London: increpavit Joannem regem, quod violaverat tot filias & uxores nobilium & procerum regni ſui. Luxuria Joannis regis Angl:

Circa annum D. 1264. Henricus 3. de London: declinans cepit caſtrum de Kingeſton, quod erat comitis Gloverniæ. Deinde perrexit Winchelſeiam.

Anno D. 1272. Theobaldus Placentinus archidiaconus [a] London. Hic devotionis cauſſa cum Edwardo ad Achon tranſiens in papam eligitur, & [b] Gregorius v . . . . .

Eodem anno 1272. Monaſterium in villa Norwici conſtructum malitioſe per cives combuſtum eſt, &c. Ut plurimi è civibus pro hoc ſcelere tracti & ſuſpenſi fuerint. Pag. 357.

Anno D. 1283. Edwardus 1. tenuit parlamentum apud Acton Burnel.

[a] *Lege,* Leodienſis, *è Platina & Papebrochio,* [b] *Decimus erat hujus nominis,*

Anno

Anno D. 1298. paulo ante bellum de Fonkirke [a] dextrarius Edwardi I. territus tumultuoſo clamore regem aſcendentem recalcitrando dejecit, laterique ejus poſteriores pedes allidens duas ei coſtas confregit, qui nihilominus equum alium conſcendens, progredientem ad prœlium exercitum comitari non omiſit. In hoc prœlio Brianus Jay, præceptor militiæ templi Angliæ, ſtrenuiſſ: miles, occiſus eſt.

Penrith, nunc vulgo Perith.

Anno D. 1306. Rex apud Lanercoſt commorans miſit juſtitiarios ad Berwicum.

Commiſſum eſt letale bellum in epiſcopatu Dunelmiæ ad unam leucam de civitate, in loco, qui dicitur Nevils Croſſe, inter Anglos & Scotos, ſed dei auxilio Angli triumphaverunt.

Lelandus.

Autor Eulogii in Prologo ſcribit, ſe terminum hiſtoriæ impoſuiſſe annum D. 1362. Hæc tamen inter alia in exemplari ſequebantur.

Reſtauratio caſtri de Windeleſor.

Anno D. 1364. Rex curioſus factus eſt circa caſtellum de Windeleſore reparandum, ita ut cementarii Angliæ à parte meridiana uſque ad Trentam flu: ſervitio regis ſunt mancipati, tum propter aliud caſtellum, quod ne novo ædificavit, quod dicitur Shepey. Diſtat modico à London: ſuper Tameſim.

Pag. 358.

Ex quodam Chron: monaſter: Chriſti Cantuar:

Vindicata cædes monachorum Banchorenſium.

Ethelfr: rex Northumbr:

[1] Qui iterum collecto exercitu venerunt in urbem Legeceiſtriæ.

Bledericus [1] dux Cornubiæ, Margadus rex Demetiæ, & Cadwanus Venedotiæ, vulneratoque Ethelfrido ipſum cum ſuis in fugam propulerunt, &c. Ut Cadwanus electus ſit in regem Britan:

Rithbertus, vir gentilis, Edwinum, regem Northumbrorum, interfecit.

Burna.

Cedwallo rex auxilio Pendæ, regis Merc: S. Oſwaldum, regem Northanhumbr: in loco, vocato Burne, interfecit cum multis milibus armatorum.

Oſwius, rex Northanhumbr: [b] anno 58. ætatis ſuæ.

Kenwalk, rex Weſtſax: 30. anno regni ſui defunctus eſt, cujus uxor Sancta Sexburga, ſecundum Anglicam chronicam, regnavit uno poſt illum anno, ſed, ſecundum Bedam, Kenſus & Eſkwinus ſubreguli regnum inter ſe diviſerunt, & poſt mortem Kenſi Eſkwinus ſolus regnavit.

Lotharius.

Ecbertus, rex Cantiorum, nono regni ſui anno menſe Julio obiit, ſuccedente ſibi in regno fratre ſuo Lethere, quod & ipſe per annos novem ac menſes VII. tenuit.

a Dextrarii erant equi majores, & cataphracti, quibus utebantur potiſſimum in bellis & prœliis. Ita Dufreſnius. A voce nimirum dextrare, quippe qui à dextris ire vel incedere, & latus dextrum tegere ſolebant. *b Subintelligend:* obiit, *vel* defunctus eſt.

Cad-

Cadwallo, rex Britan: completis XLVIII. annis ſenio infirmitate gravatus 15. Cal: Decembr: obiit.

ſup: Lothar: regem Cant:

Poſt quem Edricus, filius Ecberti fratris ſui, anno uno ac dimidio reg:

Barbaris prævalentibus non vocabantur Britones ſed Gualenſes.

Alfridus, rex Northumbr: in Drifelda 19. Cal· Januar: defunctus eſt anno regni ſui 20. Succeſſit in regnum filius ſuus Oſred puer octo circiter annorum, & 11. annis reg:

Dani vero cum tot ſibi regiones ſubdidiſſent partiti ſunt eas inter ſe, ceciditque ſors provinciæ Northumbrorum ſuper Halfden & Eowil, qui in ea XXVI. annis regnaverunt.

Gutran rex, qui & Athelſtane, poſt novem annos ſuſceptæ fidei obiit, & ſepultus eſt apud Orientales Anglos in villa regia, quæ vocatur Hadleghe. Hadelega.

Pace potitus centurias, quas Hundredas vocant, & decimas, quas Thyezingges, inſtituit.

Ethelſtanus rex, Edwardi & Egwinæ filius, coronati apud Kingeſton ab Athelino, Cantuar: archiepiſcopo.

Ethelſtanus regnavit annis ſexdecim. Obiit Gloceſtriæ, ſepultus Malmeſbyriæ.

Edmundus, frater Athelſtani, juvenis annorum 18. coronatus ab Odone, archiepiſcopo Cantuar: apud Kingeſton. Edmundus terram Cumbrorum depopulans, Malcolino, regi Scottorum, eo pacto illam dedit, ut ſibi terra & mari fidelis eſſet. Cum regnaſſet quinque annis & 7. menſibus à latrunculo Leo . . . . . . nomine occiſus eſt apud Pukelecirce, & ſepultus Gleſconiæ. Cumbria data Scotto. Pukelekirke.

Ediva, uxor Edwardi regis, & mater Edmundi, ſepulta in eccl . . . . .

Ædredus. 3. Edwardi filius, coronatus ab Odone Cantuar: apud Kingeſton, obiit decimo anno regni ſui. Dedit eccleſiæ Chriſti Cantuar: oſſa S. Audoëni, Rotomagenſis archiepiſcopi. Pag. 359.

Edwinus, filius Edmundi regis, coronatus apud Kingeſton ab Odone Cantuar: Peractis 4. regni ſui annis . . . . Edwinus Monachomaſtix.

Edgarus, rex Merciorum, & frater Edwini, eligitur in regem 16. anno ætatis ſuæ, diviſaque regna copulavit. Edgarus Philomonachus.

Coronatus fuit in civitate Athamam.

Impoſuit tributum annuum trecentorum luporum regi Wallenſium. Lupi.

Edgarus cum per totam Angliam 16. annis regnaſſet obiit.

Edwardus, Edgari filius, coronatus à Dunſtano apud Kingeſton.

Monachi, ab Edgaro introducti, ab Alfero, principe Merc: è mo-

è monaſter: expulſi, & clerici cum uxoribus introducti.

Elfrida, Edwardi noverca, pœnitentiam egit Werwéllæ, ubi & obiit.

Ethelredus, Edgari filius, coronatus à Dunſtano apud Kingeſton.

Edmundus Fer: latus patri ſucceſſit, & coronatus London: à Livingo Cantuar:

Canutus London: conſecratus à Livingo Cantuar:

Halfden, unus ex principibus Canuti, dedit Saltwoode eccleſ: Chriſti Cantuar:

Canutus obiit Sheſteſbiriæ.

Haroldus coronatus London: ab Agelnoto Cantuar:

Pars ſeptentrionalis Angliæ ſorte obvenit Haroldo, Hardecanuto auſtralis.

Hardecanutus, mortuo Haroldo, totum regnum Angl: obtinuit. Coronatus eſt London: ab Agelnoto Cantuar:

Gunilda, ſoror Hardecanuti, nupſit Henrico Ro: imper: poſtea accuſata adulterii, ſed judicio purgata.

Edwardus, filius Ethelredi, coronatus Wintoniæ ab Edſio Cantuar:

Haroldus coronatus London: à Stigando Cantuar:

& Matildis, filiæ Malcolini Scotti.

Matildis, filia Henrici primi, nupſit Henrico imperatori; quo mortuo, jubente patre, nupſit Gaufrido, comiti Andegavenſi, ex quo tres filios ſuſcepit, Gulielmum, Henricum, & Gaufridum.

Matildis uxor Henrici 1. — Matildis, Henrici primi [a] mater, obiit, & ſepulta eſt Weſtmonaſterii.

Henricus ſecundo duxit in uxorem Ataliciam, filiam Godefridi, ducis Lotharingiæ, ex qua genuit Gul: qui poſtea naufragio periit.

Matildis imperatr: dedit eccleſiæ Chriſti Cantuar: capellum S. Martini in Dovora, Slyndon & caſtellum de Roſa Cantuar: eccleſiæ reſtituit.

Pag. 360. Stephanus rex, filius Alæ, ſororis Henrici primi & comitis Bleſenſis.

Robertus, comes Gloceſtr: nothus Henrici primi, reduxit Matildem imperatricem ſororem ſuam in Angliam.

Matildis imperatr: inſolentia ſua Londinenſium & multorum nobilium animos à ſe alienavit.

Robertus, comes Gloceſtr: & Gul: comes Warenne Wintoniæ capti ab Henrico epiſcopo Winton: fratre Stephani regis, unde rex Stephanus pro illis à vinculis ſolvitur.

Henr: comes Andeg: occurrit Stephano regi cum exercitu apud Malmeſbiry, ubi per proceres utrinque de concordia

[a] *Lege*, uxor.

agebatur. Deinde publico conventu Henricus, comes Winton: deſignatus ſucceſſor Steph:

Henricus 2, initio regni ſui Hugonem de Mortuo mari, & Robertum, magni Milonis filium, in finibus Walliæ ad deditionem coëgit.

Henricus 2. conſilio Richardi, archiepiſcopi Cantuar: clericos ab eccleſia de Waltham expulit, & Canon: reg: induxit.

Henricus junior rex, filius Henr: 2. vivente patre obiit in Norman: & ſepultus eſt Rotomagi.

Secunda coronat: Richardi regis facta Winton:

Arturum vero & milites, qui cum eo capti erant, miſit rex Joannes in Angl: & in arctam cuſtodiam Arturum poſuit. Unde poſtea diffamatus eſt, quod eum manu propria occiderit.

Henricus, filius Joannis, Gloverniæ à Stephano, Cantuar: archiepiſcopo, in regem unctus eſt.

Anno D. 1217.

Bellum inter Henricum regem & ejus barones, quibus auxilio fuit Ludovicus, regis Gal: filius, apud Lincoln: 14. Cal: Jun: rege victore. Comes enim Perticenſis ibidem interfectus eſt. Comes Winton: captus, Robertus filius ejus, comes Hereford. Robertus filius Gualteri, Gilbertus de Clara, Gul: de Moubray, Girardus de Furnival, Gilbertus de Gaunt, Stephanus frater ejus, Nicolaus de Stoteville, & Richardus frater ejus, Richardus de Mountfichet, Gaurinus de Mount-
f
chancy, Rogerus de Creſci, Radulphus de Toeni, Rogerus frater ejus, Gaufredus de Say, Henricus filius comitis David, & Philippus frater ejus, Mauricius de Gaunte, Gul: de Huntingfeld, Gul: de Haſtinges, Nicolaus de Kene, Gul: de Ros, Oliverus de Eyncourte, Robertus de Ropele, Robertus de Grilley, Gul: de Coleville . . . . tus de Norburgh, Radulphus de Cheveduc, J . . . . de Baſſingbourne, Radulphus Pag. 361. Murdak, Anſelmus de Kente, Gul: de Fyenes, Gaufr: de S. Leodegario, Gualterus frater ejus, Gul: Maudut, Henr: de Brambroke, Adam filius Gul: Simon de Kyme, Robertus
c
Marmion, Joan: de S. Helena, Gul: Martel, Joan: de Sanford, & cum hiis omnibus 300. milites, quorum multos ſecum duxit Ludovicus, filius regis Franciæ, de partibus tranſmarinis.

Henricus rex dedit fratri ſuo comitatum Cornubiæ.

Stephanus, archiepiſcopus Cantuar: obiit in Cantia apud Slindon, cui ſucceſſit Richardus le Graunt, cancellarius Lincoln: qui ſtatim poſtquam de Roma rediit mortuus eſt, cui ſucceſſit Edmundus de Abyndon, theſaur: Sarum, cui poſtea ſucceſſit Bonifacius de Sabaudia, præpoſitus Beluacenſis.

Richardus, comes Glover:

Anno D. 1258. Henr: rex celebravit parlamentum apud Oxford. Eodem anno Richardus, comes Gloverniæ, occurrit Richardo, regi Alemanniæ, nec prius illum terram intrare permiſit, quam fidem daret de ſervandis in parl: Oxon: conſtitutis.

Richardus, comes Glouceſtr: poſtea oppoſuit ſe cum aliis baronibus principi, inter quos erat Simon de Monteforti, comes Leyrceſtriæ. Richardus ſtatim pollicitationibus pertractus in partes regis.

Eſchmereſfeld.

Richar: co: Glover: obiit in Cantia apud Eſchemeresfeld.

Simon de Monteforti, comes Leyrceſtr: & ſui adhærentes confœderaverunt ſe cum Leolino principe, cujus auxilio terras Rogeri de Mortuo mari, Thomæ Corbet, & Rogeri de Clifford devaſtavit, & caſtra de Radenor & Wigmore cepit.

Simon, filius Simonis de Monte forti, captus Northamton, una cum illis, qui oppidum & Caſtrum contra regem defendebant.

Tounebridge. Pons Roberti. Gilbertus de Clare.

Edwardus, filius regis, combuſſit caſtrum de Tonbruge, & poſtea per bellum & pontem Roberti venit ad Winchelſe.

Comes Glover: in bello de Lewes adhæſit Symoni de Monte-

W

forti: Joannes de Garenna, Gul: de Valentia, Galfridus de Lyſun, Hugo Bigod, Rogerus de Mortuo mari fugêre ex parte D. regis.

Lyſun.

Simon de Monteforti, & Henricus ejus filius, & Hugo Diſpenſer ab Edwardo principe, opera comitis Gloverniæ, qui poſt bellum de Lewes à Simone defecerat, occiſi.

Pag. 362.

cum homagium faceret

Lewelinus, princeps Walliæ, abſens in coronatione Edwardi, cauſſam præbuit, ut rex Northwalliam depopularetur.

a

Edwardus rex fecit Thomam de Weylond, juſtitiarium ſuum, regnum abjurare.

Comes Gloverniæ Gilbertus de Clare deſponſavit D. Joannam de Acre, filiam regis Edwardi.

Et D. Joannes, filius ducis Brabantiæ, accepit alteram filiam regis, nomine Margaretam.

Rex Edwardus exulavit omnes Judæos ab Anglia.

Edmundus, frater Edwardi regis, obiit in Baiona.

Rex Edwardus duxit in ſecundam uxorem Margaretam, ſororem regis Franciæ, ex qua genuit duos filios, Thomam & Edmundum.

Edwardus, primogenitus Edwardi regis, duxit in uxorem Iſabellam, filiam regis Franciæ.

Ex

Ex annalibus Adami Muremutenſis, canonici Londinen: quos inchoavit in anno domini 1321. *& abſolvit in anno* 1380. *tempore Richardi ſecundi regis. Hujus libri copiam mihi fecit Tucca eques, una cum hiſtoria Triveti.* Pag. 363.

Ex annalibus cujuſdam monachi S. Albani, quos reperi in bibliotheca Tinemutenſi. Exorditur anno Domini MCCLIX°. *anno vero Henrici* 3ⁱ. 43°. *& deſinit in primis annis Henrici* 4ⁱ. Pag. 364.

Anno Henrici 3ⁱ. 48.

Rex autem declinans à civitate Londoniarum cepit caſtrum de Kingeſton, quod erat Gloverniæ. a *

Henricus 3ᵘˢ. non obſtante vulgi fabula, medium Oxonium penetrat.

Beatus Robertus Groſteſt familiaris Simoni, comiti Leirceſtriæ.

Robertus de Ferrariis, comes Derbiæ, apud caſtrum, quod Cheſterfeld dicitur, captus eſt anno Henrici 3ⁱ. 51°.

Gulielmus de Albamarla comes de Holdernes.

Anno Henrici 3ⁱ. 56°.

Gregorius decimus caſſato electo Cantuariæ epiſcopatum ejuſdem eccleſiæ contulit fratri Roberto de Kilwardebi, qui eodem anno à prioratu provinciali fratrum ſuorum, quem 11ᵐ. annis geſſerat, abſolutus fuerat, & etiam ad idem reelectus officium. Erat nempe de ordine fratrum Prædicatorum, qui non ſolum religioſæ vitæ ſanctitate, ſed ſcientia & doctrina clariſſimus habebatur. Nempe ante ordinis ingreſſum Pariſiis rexerat in artibus. Cujus in his peritiam, præcipue quoad Grammaticam & Logicam, redacta in ſcriptis Robertus Kilwardbe.

a *Aſteriſcum adpoſuit ipſe Lelandus.*

docent monumenta. Poſt ingreſſum vero ordinis ſtudioſus in divinis ſcripturis originalibuſque ſanctorum patrum, libros Auguſtini fere omnes aliorumque doctorum plurium per parva diſtinxit capitula, ſententiam ſingulorum ſub brevibus annotando. Extant tractatus ejus de tempore, de Univerſali, & de ortu ſcientiarum curioſus utiliſque libellus.

Gregorius decimus revocavit decimas ad matricem eccleſiam; nam antea dabant pro arbitrio cuicunque ſacerdoti.

Joannes [a] [Breton] Becton, Herefordenſis epiſcopus, qui admodum peritus fuit in juribus Anglicanis, librum ſcripſit perutilem de eiſdem. Floruit tempore Henrici 3ⁱ. & Eduardi 1ⁱ.

Anno 7°. Eduardi primi.

Obolus, qui prius formam ſemicirculi habebat, tanquam pars denarii in medio diviſi, fit rotundus.

Sepulchrum Hen. 3. Anno octavo ſui regni Eduardus 1us. ex Gallia advexit porphyreticum marmor, ex quo ſepulchrum patris Weſtmonaſterii ornavit. Lelandus. Ex cruſtis & reliquiis porphiretici marmoris facta ſunt ibidem pulcherrima pavimenta teſſellata illa. (Teſſellata pavimenta.)

Eodem anno quinque arcus Pontis Londinenſis vi & mole glatiei corruebant.

Caſtrum Rodolanum in Wallia.

Anno 11°. Edwardi primi à conqueſtu apud Carnarvan inventum eſt corpus patris Conſtantini imperatoris, &, jubente rege, in eccleſia honorifice collocatum. Corona etiam famoſi Arthuri, quondam regis Britonum, regi Angliæ cum aliis jocalibus reddebatur.

Plurimi nobiles oppreſſi in obſidione caſtelli de Druſelan in Wallia ruina mœniorum anno Eduardi 1ⁱ. 16°.

Pag. 365. Villa Botolphi ſpoliata & incenſa per Robertum Camerarium armigerum anno Edwardi 1ⁱ. 16°.

Anno 18°. Eduardi 1ⁱ.

Multæ pyramides cruciferæ erectæ, qua funus ducebatur defunctæ reginæ, uxoris Eduardi regis.

Anno 19°. regni ſui rex Eduardus 1us. juſſit omnes bibliothecas Angliæ, Walliæ, & Scotiæ perſcrutari, ut pernoſceret quid juris in regno Scotiæ haberet.

Anno 22°. Eduardi primi Robertus de Winchelſei, doctor ſacræ [b] Theologiæ", à papa Cæleſtino confirmatus, & in archiepiſcopum Cantuar: in curia conſecratus, Angliam veniens, Joanni de Munemuta, doctori Theologiæ, epiſcopatum Landavenſem autoritate papali contulit.

a Incluſum, eſt à manu Burtoni, qui & Johannes Breton *in margine ſcripſit.*
b Adjeci.

Nivicol-

Nivicollini capitaneo Madoco incenderunt oppidum & caſtrum de Carnarvan anno Eduardi 1[i]. 22°.

Eduardus 1us. anno 23°. regni ſui conſtruxit caſtellum de Bello Mariſco in Angleſeia inſula.

Eodem anno Dovarum & ſpoliatum & incenſum à Francis, occiſo Thoma ſene monacho.

Anno 24°. Eduardi 1[i]. Haguſtaldunenſe cœnobium à Scottis incenſum.

Anno 27°. Eduardi 1[i]. Theſaurus Ballioli Scotti, in Angliam transfretantis, interceptus, & ad regem allatus. Inter cetera inventa fuit corona regia regni Scottorum aurea, & ſigillum commune Scotiæ.

Anno 31°. Eduardi primi Benedictus [11.] papa Gulielmum de Makelesfeld, doctorem Sacræ Theologiæ, ordinis Prædicatorum, natione Anglum, diœceſis Coventrenſis, titulo S. Sabinæ preſbyterum fecit Cardinalem, qui antequam junior ad eum perveniret in fata conceſſit. Makeleſfelde.

Cujus morte cognita, papa fratrem Gualterum de Winterburne, ſimiliter ordinis Prædicatorum, regis Angliæ confeſſorem, Sareſbirienſis diœceſis, ad eundem titulum cardinalatus promovit.

Anno 33°. Edwardi primi Clemens [5.] papa Thomam de [Joyce] [a] Jort, doctorem ſacræ Theologiæ, ex ordine Prædicatorum, natione Anglum, preſbyterum Cardinalem fecit tituli S. Sabinæ.

Eodem anno Clemens papa fecit Antonium de Beeke, epiſcopum Dunelmenſem, patriarcham Hieroſolymitanum.

Anno Domini MCCCLXI°. Joannes de Gaunt ex comite Richemundiæ factus dux Langcaſtriæ. Hîc exemplar aliquot carebat quaternionibus.

Anno 1362°.

Decretum Simonis Iſlep, archiepiſcopi Cantuar: de abrogandis quorundam ſanctorum feſtis diebus.

Idem decrevit, non plus dari ſacerdotibus pro annuo ſtipendio quam ſexaginta ſex ſolidos & octo denarios.

[1] Sillerinus, [2] abbas ordinis S. Benedicti Marciliac, patre Anglicus, doctor egregius, & auditor in curia, electus in papam, & vocatus Urbanus quintus.

Anno Domini MCCCLXIII°. Joannes, rex Franciæ, obiit Londini in palatio Sabaudienſi.

Anno Domini MCCCLXVIII°. Simon Langham, archiepiſcopus Cantuar: qui ſucceſſit Simoni Iſlep, fit cardinalis. Obiit autem MCCCLXXVI°.

[1] Platina. Pag. 566. Gulielmus Griſant, poſtea Urbanus quintus.

[2] Platina ſic ſcribit: abbas Sancti Victoris Maſſilienſis.

[a] *A manu Burtoni.*

Wiclivus, doctor Theologiæ, incepit docere errores ſuos anno Domini MCCCLXXVII°. ultimis annis Eduard 3ⁱ.

Eodem anno.

Ria oppidum à Gallis direptum & incenſum.

Vecta inſula à Gallis ſpoliata, domuſque ibidem incenſæ primo anno Ricardi ſecundi.

Haſtingium oppidum maritimum eodem anno à Gallis incenſum.

Virtus Philipoti, mercatoris Londinenſis, per mare claruit.

Bromefelde card:

Edmundus Bromefeld, monachus S. Edmundi, factus eſt à papa Romæ lector ſacri palatii, & commenſalis ejuſdem anno Domini MCCCLXXIX°. poſtea factus epiſcopus Landavenſis.

Anno Domini MCCCLXI°. Sabaudienſe palatium conflagravit violentia ruſticorum, Londini tumultuantium.

Chronica majora fratris Thomæ de Walſingham apud Sanctum Albanum.

Quinto anno Ricardi 2ⁱ. Joannes Wrawe, preſbyter & ſeductor ruſticorum, ſuſpenſus eſt.

Anno octavo Ricardi 2ⁱ. die Thomæ Cantuar: martyris Wiclef per omnia membra tactus paralyſi eſt, die autem S. ☞ Silveſtri obiit.

Eodem anno.

Eſton card:
Platina ſcribit, ſeptem cardinales ab Urbano 6°. Nuceriæ captos, ex quibus quinque ſaccis involuti poſtea, & in mare præcipitati.

Adam Eſton, quondam monachus Norwicenſis, ſed poſtea factus cardinalis, deſecratus eſt ab Urbano una cum quinque aliis cardinalibus, nomine conſpirationis, ut papa palam prædicavit. Sed poſtea Adamus per Bonifacium dignitati ſuæ reſtitutus fuit.

Robertus Veer, comes Oxonii, factus marchio Dubliniæ.

Idem 9°. anno Ricardi 2ⁱ. factus eſt dux Hiberniæ.

Michaël Poole, mercatoris filius, ſed regis cancellarius, factus eſt comes Suthfolchiæ.

Petrus Pateſhul, frater Auguſtinenſis, ſectator Wiclevi anno 9°. Ricardi 2ⁱ.

Dux Gelriæ in Angliam venit anno 15°. Ricardi 2ⁱ.

Caſtrum Leonis.

Caſtrum de Holt, alias caſtrum Leonis, in finibus Walliæ.

Henricus Beufort, filius Joannis ducis Lancaſtriæ, & Catarinæ Suineford, admodum juvenis factus epiſcopus Lincoln: fere per vim detruſo Joanne de Bokingham ſene epiſcopo anno Richardi 2ⁱ. 21°.

Pag. 367.

Gulielmus Norham heremita vaticinabatur captivitatem Ricardi ſecundi regis.

Caſtrum de Silice, Anglice Flint.

☞ Proceſſus 31. articulorum, quorum decimus fuit, quod, contra receptam regni libertatem, papam in rebus, quæ coronæ

&

& juris dignitatem ſpectabant, in partes ſuas attraxiſſet.

Henricus, dux Lancaſtriæ, rejecto Ricardo, jus regni & imperium, tanquam heres Henrici 3[i]. ex ejus filio Edmundo, cog: Gibboſo, ſibi vendicavit.

Lelandus.

In fine Annalium belliſſime depingit omnes ceremonias atque veteres ritus, quibus nobilitas Angliæ in coronatione regis utitur.

Joannes Gouerus.

In quodam Chronico, compendio carmine ſcripto, & libris ejus de ſomnio adſuto, in hac opinione eſt, ut plane adfirmet, regem Richardum voluntaria prorſus inedia periiſſe.

Prætera annotaverat neſcio quis in margine codicis Goueriani, Richardum 2. cibum & potum omnino reppuliſſe ubi intellexerat, Hollandum, comitem Cantiorum, & Spenſerum cum ſuis contra Henricum 4. conſpirantibus à vulgo Cirenceſtriæ fuiſſe occiſos.

Inventio patris & matris S. Brendani. Pag. 368.

Anno D. 1199. contigit in quadam Angl: patria, ſcilicet provintia Salopeſbirienſi, apud pagum, quæ Ludelania nuncupatur, quod pagenſes ejuſdem oppidi decreviſſent eccleſiam ſuam, quod brevis eſſet ad continendam ſe plebem contingentem, longiorem conſtruere. Quocirca oportuit quendam terræ tumulum magnum ad occidentem eccleſiæ ſolo coæquare, qua murus ejuſdem debuit extendi. Cumque præmiſſum collem fodiendo complanaſſent, invenerunt tria mauſoléa lapidea, & corpora Sanctorum decentia; quæ dum aperuiſſent, repererunt 3[m]. Sanctorum relliquias hoc ſcripto in uno buſtorum in ſchedulam compoſito, quæ prius intrinſecus cera, exterius vero plumbo fuerat involuta, his verbis Angl: expreſſis: "Hîc requieſcunt S. Fercher, pater Brendani, beata "pignora, Sancti ſcilicet Ibernienſes, pulcher lapide & ſolo "incluſa. Sancta quoque Corona, mater prælibati Brendani, "matertera videlicet Columkilli, electi Dei. Sanctus . . . . . "Cochel, germanus ejuſdem Sanctæ. Hîc nempe quindenis "deguerunt annis, dum Sanctorum Britan: adirent patroci"nium poſt obitum Ludæ increduli." Quorum depoſita clerici ejuſdem eccleſiæ ab humo levantes, in archa lignea poſuerunt, eademque in eccleſiam geſtantes decenti locello collocaverunt 3. Id: Apr: operientes, quoad dominus aliquas virtutes eorum meritis & interceſſionibus patrare dignetur, cui laus, honor, & gloria in ſecula. Amen.

Hæc in meam gratiam tranſcripſit è ſchedula quadam Clebirius, abbas quondam Durenſis Ferulegæ Maiſeuetum.

E libello

Pag. 369. *E libello de locis, quibus S. in Angl: requieſcunt.*

Rex vero Edgarus Gleſconiæ in theca argentea honorifice locatur.

In vico quodam, qui dicitur Heſelb̄ˉ, S. Wulfricus, vir mi . . . .

In Branctona S. Brannocus, vir miraculis clarus, pauſat.

In villa quadam juxta Thorich flu: beatus martyr Joannes pauſat, qui ex una parte flu: decollatus, caput proprium inter brachia amplexus flu: illud: quod inter ripas mag: ſpatium perhibetur habere, tranſvadavit, & ſuper alteram ripam poſuit, & in utroque loco in ejus honore eccleſia habetur.

In vico, qui vocatur Chetelhampton, S. Hyeritha virgo quieſcit.

In villa, quæ Mudwenneſtow dicitur, S. Mudwenna quieſcit.

Relliquiæ beatæ Hildæ abbatiſſæ in monaſterio Gleſconienſi.

S. Werburga apud Ceſtram.

S. Wenefreda Salapiæ.

S. Milburga apud Weneloch.

S. Ælwinus apud Culnam.

S. Brenwaldus apud Bamptonam.

S. Domnanuerdh apud Beckeleiam.

S. Romwaldus apud Bukingham.

In monaſterio Helienſi S. Etheldrida, S. Wiburga, S. Sexburga ſoror ejuſdem, S. Ermenilda filia Sexburgæ.

Apud Rameſey S. Ivo, Ethelredus, & Ecbertus, qui permiſſione regis Egberti à Thunner occiſi ſunt.

S. Herbertus martyr apud Huntedune.

Sacra Botolphi oſſa ab Icanno à beato Ethelwaldo, Wintonienſi epiſcopo, tranſlata, & trifarie diviſa, caput apud Ely, medietas corporis Weſtmonaſterii, reliqua pars Thorneiæ reconditur.

In territorio urbis Lincoln: S. Hibaldus confeſſor.

Ripon. *a* * S. Joannes archiepiſcopus Ebor: S. Brithunus abbas diſcipulus ejus, & S. Wolfritha.

confeſſor

Apud Eboracum S. Gulielmus martyr, ejuſdem urbis archiepiſcopus, S. Egbertus & S. Boſo archipræſules, & S. Everilda abbatiſſa, quam pagani cum omni conventu ſuo interfecerunt.

Godricus Anachoreta Dunolmi, & capita Oſwini & Oſwaldi regum & martyrum.

In monaſterio Lindisfarnenſi Eata, & Alfridus, & Eadbertus ejuſdem loci epiſcopi, & Ceoluulphus rex & confeſſor, & Oildiualdus Anachoreta.

Pag. 370. Apud Tinemutham S. Oſwinus rex & martyr, & S. Herebaldus abbas ejuſdem loci.

a Aſteriſcus eſt à manu Lelandi.

Apud

Apud Lindisfarnum in crypta beati Petri S. Aidanus, ejuſdem urbis epiſcopus.

In monaſterio Penelech S. Tuda epiſcopus.

In monaſterio Streneſhaul Hilda abbatiſſa, S. Ælfleda, & pater ejus rex Oſwius, & mater ejus Eanflede, & pater matris ejus Edwinus, & Trumwinus epiſcopus, cum multis aliis.

Apud Beghinges S. Beghinga virgo.

Apud Burton ſuper Trent Modwenna.

Excerpta ex veteri codice Ceorteſegano.

S. Cuthburga ſepulta in Winburnan minſter.

S. Fredeſuida in Oxenforde.

th
S. Cudmannus in Stenig prope Brembre flu.

flu:
S. Dioma apud Ware Stow, quod vocatur Ceorlingburg, prope aquam de Winriſc.

S. Beocca abbas, & S. Edor preſbyter, & S. Fritheuole rex de Aſtaþeled apud Ceorteſe.

Erkenualdus abbas de Ceorteſey monaſterii à Fritheualdo inſtituti.

S. Merwenna abbatiſſa & Æthelfleada in Rumeſige prope amnem Treſtau.

Hæc, quæ ſequuntur, ſcripſit Thomas Gaſcoyne, doctor Theologiæ Oxonii, anno D. 1441. *edoctus à Joanne Horn octogenario, qui fuit parochialis ſacerdos de Luterworth quo tempore Wiclivus obiit.* Pag. 371.

Mr. Joannes Wiclif Angl: per D. Thomam Arundel, archiepiſcopum Cantuar: fuit poſt mortem ſuam excommunicatus, & poſtea per D. in ſacra Theologia Oxon: ſcilicet Richardum Flemyng, Eborac: diœceſis, tunc epiſcopum Lincoln: fuit exhumatus, & oſſa ejus combuſta, & cineres in aquam juxta Lutterworth projectæ ex mandato Martini quinti. Et iſte Wiclif fuit paralyticus per duos annos ante mortem ſuam, & anno D. 1384. obiit in die S. Sylveſtri, & in eodem anno in die S. Innocentium audiens miſſam in eccleſia ſua de Luterworth, circa elevationem ſacramenti altaris, decidit percuſſus & ſpecialiter in lingua, ita quod nec tum, nec poſtea loqui potuerit uſque ad mortem.

Ex Chronico incerti autoris.

Wiclif ſtuduit in collegio Cantuar: & indutus ruſſeta veſte longa nudis pedibus incedebat.

Ex Chronico incerti autoris, quod reperi Oxon: in biblioth: colleg: Lindenſis.

Anno D. 1457. Reginaldus Pecok, natione Wallicus, doctor

Theologiæ, & epiſcopus Ciceſtren: qui ingenio & literatura pollens veteres hæreſes renovavit.

Male ſenſit de Euchariſtia, & de ſanctionibus eccleſiæ.

Damnatus fuit apud Lambhith à Thoma Cantuar: epiſcopo & clero.

Recantavit errores ſuos apud D. Paulum.

Ejus libri partim Londini partim Oxon: combuſti ſunt.

E libello quodam de cauſſa contentionis inter Henricum regem & Thomam Beket.

Nomina nobilium ſubſcripta recognitioni privilegiorum tempore Henr. 2[i]. *anno D.* 1164.

Robertus comes Legreceſtre, Reginaldus comes Cornub: Joannes comes Andeg: Robertus comes Clarenſis, comes Galfridus de Mandevilla, Hugo comes Ceſtre, comes Patricius, Gul: comes de Ferrariis, Richardus de Luci, Reginal: de S. Walerico, Rog: Bigot, Reginal: de Warenna, Richerius de Aquila, Gul: de Braioſa, Richardus Canville, Nigellus de Moubray, Simon de Bello campo, Humfridus de Boum, Mattheus de Hereford, Gualterus de Meduane, Manaſſes Biſet dapifer, Gul: Mallet, Gul: de Curci, Robertus de Dunſtanville, Jocelinus de Baillol, Gul: de Lanualle, Gul: de Caiſnero, Galfridus de Ver, Gul: de Haſtinges, Hugo Morville, Simon filius Petri, Gul: Mailduit camerarius, Petrus de Mara, Alanus de Nova villa.

Pag. 372. *Ex Chronic: veteri, quod mutuo ſumpſi à . . . . . .*
Monachus quidam S. Joan: de Colceſtre autor.

Anno D. 1095. fundata eſt eccleſia S. Joan: Colceſt: ab Eudone dapifero.

Eudo dapifer obiit anno D. 1120. & Roaſia ejus uxor anno ſequenti.

Anno D. 1131. eccleſia S. Pauli combuſta.

Anno D. 1144. obiit Gaufridus de Mandeville.

Anno D. 1153. obiit Simon comes Northamton.

Anno 1155 natus eſt Henricus, filius Henrici 2. & Alianoræ, & baptizatus ab Huberto, Cantuar: epiſcopo, in eccleſia.

Hoc etiam anno fundata eſt eccleſia de Snapes.

Anno ſequenti nata eſt Matildis, & baptizata in eccl: Chriſti London:

Anno D. 1163. Duellum factum inter R. de Munford & Henricum de Eſſex VI. Id: Apr: apud Redinge, quem Robertum Henricus in campo ſemivivum reliquit.

Anno 1166. Gaufridus de Mandevilla junior cum duceret
W
exercitum in Gallias . . . .

Gulielmus

Gulielmus comes Southſax & Arundel.

Anno D. 1170. comes Richardus, filius Gill: in obſequio regis pluribus congregatis in Hiberniam navigavit. Ibi à quodam rege ſuſceptus, filiam ipſius regis in uxorem duxit. Cujus auxilio idem Richar: partem ſibi plurimam virtute ſubjugavit. Qua de cauſſa, jubente rege Henr: mater ipſius Richar: Iſabella nomine, apud Saeſbiriam in carcerem violenter eſt intruſa.

Doura pro Dovar.

Anno D. 1171. viſus eſt draco miræ magnitud: apud S. Oſitham de Chich per terram prope ferri. Ex cujus motu [a] quandam domum incendit.

• • • •   • •   • •   over

Anno D. 1172. apud villam, quæ dicitur Andieura, ſacerdos quidam ante altare in oratione proſtratus fulminis ictu percuſſus eſt, & cito vitam finivit. Similiter quendam laïcum ignis cœleſtis accendit, quem frater ejus liberare volens, eidem periculo ſubjacuit.

Anno D. 1173. Henricus, filius Henrici 2[i]. Winton: coronatur à R. archiepiſcopo Rotomagen: juſſu patris ſui.

Eodem anno orta diſcordia inter Henricum patrem & filium regis.

ie

Vigilia S. Mauricii ductu comitis Leyrceſtriæ applicuerunt Flandrenſes apud Waleton, [b] qui cum eſſent impotentes expugnare patriam ſæviſſime populatam, relinquentes, ſuſcepti ſunt à comite Hugone in Framelingham.

e

Applicuit iterum Flandrenſe navigium. Comes Leirceſtr: ex duobus appulſis navigiis fidentiorem componens exercitum, à Framelingham uſque in Gipewicum tranſitum fecit, & ſociatis ſibi ſubſidiariis agminibus prædicti Hugonis, inde proficiſcens, invaſit caſtellum, quod dicitur Hagheneth, eoque populato reverſi ſunt in Framelingham.

Ibidem de adventu comitiſſæ ſuæ ad Oreforde, utque poſt

e

. . . . captus ſit comes Leirceſtr: ab Henricianis inter S . . . mundum, & villulam, quæ dicitur S. Martini de Fornham.

Reverſi iterum Flandrenſes, depopulantur. Nordovicum, duce Hugone Bigot, anno D. 1174. Pag. 373.

Comes David, frater regis Scotiæ, caſtellum de Huntingdon ſufficienter munivit. Inde Leiceſtre veniens, aſſociatis ſibi oppidanis, totam provintiam turbavit max: prædas agendo.

a Sic, cum octo punctis. *b Sic, cum punctis tribus.*

Anno 1177. Hugo Bigot, comes [a] Flandriæ, & Gul: de ++ Mandeville profecti ſunt in terram ſanctam.

Anno D. 1177. canonici reg: ingreſſi ſunt eccleſiam de Waltham.

Anno D. 1178. Gul: Mandeville reverſus eſt ab Hieroſolymis in Angliam.

Anno D. 1180. canonici de Perendune migraverunt Maldoniam, habitatiunculam ſibi conſtituentes in feudo R. Mantel.

Prior de Horſam, alias S. Fidei.

Anno D. 1184. Ranulphus de Glanville liberavit caſtrum ab obſidione Wallenſium.

Liſne monaſterium.

Abbas de Saleſby.

Prior de Snape fit abbas Colceſtr:

Fanum Stephani. Anno D. 1187. archiepiſcopus Cantuar: extra muros Cantuar: novæ eccleſiæ amplitudine pergrandis fundamenta jacit, in quam, ut dicitur, ab eccleſia Chriſti Cantuar: rege concedente, ſedem epiſcopatus transferre molitus eſt, introductis ibidem canonicis ſecular: quibus & præbendas partim ex ſuis, partim ex eccleſiis monachorum contuliſſe aſſeritur, &c. Ut papa archiepiſcopi inceptis ſe oppoſuerit.

Anno 1189. dux Saxonum, gener regis, juſſu imper: à patrio ſolo exulans, venit in Angl: tradituſque eſt ei epiſcopatus Winton: ad ſui ſuſtentationem.

☞ Anno 1190. Gul: cog: de Force filiam comitis de Aubermarle ducit uxorem. G. filius Petri totum honorem comitis Gul: à rege grandis pecuniæ largitione obtinet.

Comes de Leceſtre & comes de Ferriers iter Hieroſolymam aggreſſi in fata concedunt.

Ranulphus de Glanville apud Acres in exercitu moritur.

Anno 1191. Exheredati quidam in occidentalibus Angl: partibus latrocinia exercent, à quibus Staford incenditur. Conventria & aliæ villæ depopulantur.

Anno 1193. caſtellum de Windeſhore obſidetur, dum Joannes fratris ſui regnum invadere tentat.

Caſtellum de Suineſey [[b] obſidetur] à Guallenſibus, at ab Angl: defenditur.

Transfertur ſedes epiſcop: Bathon: ipſius abbate epiſcopo Wigorn: effecto.

Anno 1194. caſtellum de Merlebyri obſidetur & capitur, ſimiliter & Tikhille.

Pag. 374. Comes Albericus moritur.

Anno 1196. caſtellum Aubermarlæ à rege Franc: capitur, & ſolo æquatur.

[a] *Sic, cum ſigno.* [b] *Adjeci.*

Anno 1197. Richar: rex in villa, quæ Andeley vocatur, ad archiepiſcopum Rotomagen: ſpectante caſtellum firmat. Andeley.

Robertus, prior de Herlea, monachus S. Petri Weſtmonaſter:

Abbatiſſa de Alneſtow. Alneſtow.

Anno 1202. Richardus de Munfichet moritur.

☞ Anno 1204. rex Angl: Joannes concedit Alberico de Ver jus ſuum de comitatu Oxoniæ, & efficit comitem, accingens eum ditiſſ: gladio. Verus donatus comit: Oxon:

Anno 1207. Otho, nepos regis Angl: & rex Aleman: apud Or Areſwell in Angl: applicuit, & brevi in patriam ſuam redit. Orwelle.

Anno 1207. natus eſt Henricus, filius Jo: regis.

Anno 1208. Joannes rex omnia caſtella Gul: de Braels in manum ſuam capit, & ea cuidam Brabantio, nomine Gerardo de [a] Atie, cuſtodienda tradidit, &c. Ut Gul: filius Gul: de Braels, indigne factum tulerit.

Robertus Prior de Waleton.

Anno 1209. Henricus, dux Sax: frater Othonis, regis Alemanniæ, apud Gernemuth applicuit.

Richardus, filius Joannis regis, naſcitur.

Computatio fiſci, quæ apud Weſtmonaſter: omnibus diebus ſolebat exerceri, per regem Joannem transfertur Northamton. Scaccarium regis tranſfertur Northamton.

Anno D. 1210. Robertus de Turneham obiit.

Anno D. 1211. caſtellum D. Londonienſis de Storteforth imperante rege diruitur. Caſtellum de Storforde, ubi nunc carceres epiſcopi London: in Hertfordſhire.

Lewelinus, princeps Di. regis Angl: ſibi videns perneceſſariam, cum vires reſiſtendi non haberet, totam terram Gualliæ citra Snawdune Joanni regi Angl: jure hereditario conceſſit, & de parte reſidua ipſum & ſucceſſores ſuos facit heredes, niſi de filia regis, quam in uxorem habuit, prolem ſuſciperet.

Magnatibus ſuis exheredationem & minas Joannes intentabat, & præcipue Roberto filio Gualteri, & Roberto filio Rogeri, & Eutachio de Veſci.

Anno 1212.

Robertus filius Gualteri cum uxore & liberis fugit in partes tranſmarinas. Caſtellum ejus in London, quod dicitur caſtellum Bainardi, cum omnibus in eo conſtructis ſolo tenus æquatur.

Idonea prioriſſa de Wikes. Prioratus de Wikes prope Arwich.

Robertus filius Walteri terris ſuis reſtitutus.

Anno D. 1214. Albricus de Ver comes Oxon. obiit.

Anno 1231. Richar: comes Cornubiæ, duxit ſororem Gul: Mareſcalli, relictam Gileberti, comitis Gloverniæ, qui hoc anno obiit. Pag. 375.

[a] *Puncta ſub* ti.

Autor annalium de ſe ipſo loquitur.

Eodem anno rex fecit cellam converſorum London: Hoc anno converſus ſum die Purificationis B. Mariæ.

Anno D. 1232. Joannes de Bello campo fecit rotundam tabulam.

Hoc anno natus eſt Henricus, primogenitus Richar: comitis Cornub:

Anno 1233. Rogerus Bigot & H. de Ver comites efficiuntur.

Anno 1234.

Richardus Mariſcalus occiditur. Succeſſit Gilebertus.

Anno 1235. Rogerus de Quincy efficitur comes Winton: Et rex de Man miles.

Anno D. 1239. natus eſt Edwardus, primog: regis.

Anno 1240. nata eſt Margeria, filia regis.

Anno 1241. G. Mariſcallus periit in Torneamento.

Anno D. 1243. Hugo comes de Arundel obiit, & ſepultus eſt in monaſter: ſuo de Wimundeſham. Nata eſt Beatrix, filia regis, in Vaſconia.

Anno 1244. concordia facta apud Novum caſtrum ſuper Tinam inter Anglum & Scottum.

Anno D. 1245. Edmundus, filius regis ſecundus, natus eſt.

Rex firmavit caſtrum munitiſſimum, quod vocavit Gannoc,
o
ex oppoſito de Snawdune ex iſta parte amnis.

Anno 1247. Gul: de Valence, dictus frater regis ex parte matris, à domino rege accinctus eſt cingulo militari.

Anno 1248. obiit Matildis Bigot, comitiſſa Waren & Norfolk.

Rogerus Bigot, comes Mareſcallus, quorundam æmulorum inſtinctu, ut dicitur, procurat divortium fieri inter ipſum & comitem.

Anno 1249. Hauiſa de Lanualley, uxor Joannis de Burgo, obiit, & ſepulta eſt Colceſtriæ in capitulo cum parentibus ſuis.

Robertus de Ver, filius Hugonis de Ver, comitis Oxon: accepit conjugem Aliciam, filiam Gileberti de Sanford, cum tota hereditate paterna.

Gul: de Longa ſpatha, comes Sareſbir: occiſus à paganis in terra ſancta.

Anno 1252. domus de Marham ſanctimonialium incorporata eſt or: Ciſtert:

Abbatia de Sibeton in Suthfolc:

Pag. 376. *Ex annalibus Thomæ Wike, canonici de Oſeney.*

Anno D. 1066. Gulielmus dictus Le Baſtarde, dux Normanniæ, venit in Angliam.

Haraldus rex, coxa præter nates præciſa, letaliter vulneratus eſt.

Guli-

Gulielmus Longeſpe, filius Rollandi, primi ducis Norman:

Anno D. 1077. obiit Heremannus, epiſcopus Shireburnenſis, qui tranſtulit ſedem epiſcopalem de Shireburne ad caſtrum veteris Sareſbyriæ.

Anno D. 1086. Gul: rex Angliæ regnum deſcribi fecit.

hoſe

Anno D. 1106. Robertus Curtoiſe, dux Norman: captus eſt ab Henr: rege, fratre ſuo, & exoculatus in Angliam miſſus eſt.

Anno D. 1114. Exſiccata eſt Tamiſia, & mare ſe retraxit per decem milliaria duobus diebus.

Anno 1123. Mortuo Roberto, Lincoln: epiſcopo, ſucceſſit Alexander, frater Rogeri, Sarum epiſcopi. Hic Rogerus pauper capellanus de partibus tranſmarinis adhæſit regi Henrico adhuc junioris ætatis, & factus eſt ejus capellanus. Quo in regem ſublimato, factus eſt ejus cancellarius, & quaſi totius regni adminiſtrator. Deinde, volente rege, factus eſt epiſcopus Sarum: qui pro nimio ſuperbiæ faſtu ædificavit duo munitiſſ: caſtra, Shireburne ſcilicet & Deviſas. Evectus poſtmodum in ſublime, fratrem ſuum Alexandrum de Gallia in Angl: evocavit, quique, fratre procurante, factus eſt Lincoln: epiſcopus, & fraternæ ſuperbiæ non tepidus æmulator, conſtruxit caſtra de Newwark, Lafforde, & Banbyri.

Anno D. 1129. Robertus de Oyli fundavit monaſterium de Oſeney.

Anno D. 1137. tempore Stephani regis commiſſum eſt grave prœlium inter Normannos & Wallenſes apud Cairdigan, in quo pluribus interfectis repulſi ſunt Normanni.

Anno D. 1138. Matildis imperatrix evocavit in auxilium virum nominatiſſ: & potentem fratrem ſuum Robertum, comitem Gloceſtr: quem pater ſuus rex Henricus de non legitimo concubitu progenuerat; in quo ſibi uſque adeo complacebat, ut filiam unicam & heredem cujuſdam comitis Glouceſtrenſis conjugali ſibi matrimonio copularet, caſtraque munitiſſ: Briſtolle & Marleberge, & alias terras ampliſſ: aſſignaret.

Anno D. 1147. fundata eſt abbat: Bruerię or: Ciſtert: *a* *

Henricus primogenitus Henr: 2^{i}. Richardus 2°. Gaufredus

• ++ ++

3. Joannes 4. genitus.

Anno D. 1174. Randulphus de Glanville, Barnardus de Bailliol, Gul: de Veſcy, Robertus de Stoteville, regis Angl: fautores, cum pauco exercitu occurrerunt, habitoque congreſſu cum Scottis prope caſtrum Alnewike regem Scotiæ ceperunt, totumque ejus exercitum vel ceperunt vel interfecerunt. Deinde regem in caſtro de Richemont cuſtodiæ man- Pag. 377.

a Sic, cum aſteriſco in margine, & cum duob. ſignis ſub primogenitus.

cipaverunt.

cipaverunt. Captus eſt ibidem cum rege Scottorum adjutor ejus præcipuus, Robertus comes Leyrceſtr:

☞ Anno D. 1173. Richardus Lucy, cui, abſente rege, regni cura commiſſa fuit, obſedit Leyceſtriam & cepit, muros proſtravit, & ſolo tenus complanavit.

Petrus de Pontefracto pſeudopropheta tempore Joannis, regis Angl:

Anno D. 1216. rex Joan: in monaſterio de Swiniſheved, quod eſt in provintia Holandiæ, intoxicatus eſt, ut dicebatur.

Anno D. 1219. Gulielmus ſenex Mareſcallus, comes Penbrochiæ, miles ſtrenuiſſ: & per orbem nominatiſſ: obiit.

Anno D. 1220. fundata eſt nova eccleſia de Sareſbiry.

Eodem anno Hubertus de Burgo tutor & cuſtos deſignatus Henrici 3^{i}. jam 14. annum agentis.

Anno D. 1224. Gulielmus Mareſcallus duxit ſororem Henrici 3. in uxorem, quo mortuo, illa votum caſtitatis fecit, ſed poſtea nupſit Simoni de Montefort, comiti Leirceſtr:

Eodem anno Henricus 3. in odium Lewelini, principis Walliæ, fundavit caſtellum de Montgomery.

Anno D. 1231. Gul: Mareſcallus junior venit de Britan: in Angl: & Iſabellam ſororem ſuam, comitiſſam Gloceſtr: relictam Gilberti de Clare, Richardo comiti Cornub: matrimonio copulavit, & poſt dies 15. obiit.

Richardus Mareſcallus, frater ejus, ſucceſſit ei in hereditatem.

Anno D. 1232. Petrus de Rupibus, epiſcopus Winton: accuſavit Hubertum de Burgo, comitem Cantiæ, apud regem, ut Petrum de Rivallis, nepotem ſuum, promoveret.

Anno D. 1232. obiit Randulphus, comes Ceſtriæ, in caſtello de Walinforde.

Anno D. 1233. Gravis diſſenſio orta eſt inter D^{m}. regem & Richardum Mareſcallum, adeo ut, invaleſcente contentione, rex diſſeiſiret ipſum, & præcipuos fautores ſuos, Hubertum de Burgo, Gilbertum Baſſet, & Richardum Siwardum, de omnibus terris eorum in Angl: & commiſit eos Petro de Rivallis, & fecit proſterni domos eorum.

Fuga Huberti de Burgo ad Auſteclife, & inde ad caſtellum de Strogil, i. e. Chepſtow.

Gilb: Mareſcallus obiit An. D. 1241. ſucceſſit ei Walterus Mareſcallus, frater ejus.

Richar: Mareſcallus, victus bello ab Hugone & Waltero de Lacy, & Mauritio, filio Giraldi, poſt 15. dies obiit [a] in caſtello ſuo de Kildar, cui ſucceſſit Gilbertus frater ejus.

Gul: de Mareis, pyraticam exercens, occupavit Lundey, inſ: Sabrini flu: anno D. 1238. Pag. 378.

Baldewinus, comes inſulæ, profectus eſt cum Richar: comite Cornub: in terram ſanctam [b].

[a] *A. D. 1234. ut ex Edit. Galeana colligimus.* [b] *Anno viz. 1240.*

Anno

alias Senchia.

Anno D. 1243. Quintia nupſit Richardo, comiti Cornubiæ, apud Walingforde.

Anno 1244. regina peperit Edmundum ſecundo-genitum.

Anno D. 1258. intoxicatus eſt Richardus, comes Gloceſtriæ, & Wilhelmus de Clare, frater ejus, per quendam de militibus Gualterni de Scoteney, ſicut vulgo dicebatur.

Polydoro Cynthia, Paulo Æmilio Sanctia.

Fratres Henrici 3[i]. regis. Electus Winton: Gul: de Valence, Galfridus & Guido de Lizignano, & Petrus Sabaudus avunculus reginæ.

Anno D. 1261. rex Angl: recepit caſtellum de Dovar, quod Hugo de Bigot occupaverat.

Eodem anno D[s]. Walterus de Merton factus cuſtos regii ſigilli.

Henricus de Haſtinges, Joan: de Veſcy, G: de Lucy, Nicolaus de Segrave, R: de Veteri ponte, Gul: de Montchaneſy, capita Baronici belli. Et hi quidem poſtea adjunxerunt ſibi Simonem de Monteforti cum multis aliis nobilibus. De monte Canuſio.

Anno D. 1263. Simon de Montiforti cum baronibus caſtrametatus eſt in parco de Iſtelworth.

Iſtelworth, manerium Richardi regis Ro. incenſum & direptum à Londinenſibus.

Londonienſes incenderunt & diripuerunt palatiolum Richardi, regis Ro: quod habebat in ſuburbio Weſtmonaſter:

Iſtelworth, ut ego arbitror, non longe abeſt à monaſterio de Sion;

Maneria præcipue D[i]. Gul: de Valentia, regis Germani, quia alienigena fuit, incenderunt.

Anno D. 1264. intravit urbem Oxon: contempta Frediſwidanorum ſuperſtitione.

Eodem anno opp: videlicet Northampton & Notingham cum caſtris recepta à regiis militibus.

Gul: de Bardolf, deſignatus cuſtos caſtri de Notingham à baronibus, tradidit illud, inconſultis illis, regi.

Henricus 3. cum Richardo fratre, & Edwardo filio ſuo, ac multis nobilibus aliis, captus eſt in conventuali eccleſia de Lewes.

Comes de Waren, Gul: de Valentia, Hugo de Bigot, capto rege, fugerunt ad caſtrum de Peveneſey, & inde in Franciam.

Gilbertus, comes de Glouceſtre, H. Diſpenſarius, & Joannes, filius Joannis, tenuiter poſt victoriam donati à Simone de Monteforti, poſtea ejus imperio ægre audientes erant, & maxime comes de Gloceſtre.

Princeps Edwardus in cuſtodia Simonis de Monteforti exiſtens Herefordiæ, opera Thomæ de Clare, fratris comitis Glouceſtriæ, evaſit.

Joannes Giffard ſingul: decus militiæ poſt comitem Glouceſtr: Pag. 379.

Pons Veroconienſis. Pons Wigorn: ab Edwardo principe confractus ne pertranſiret Simon de Monteforti.

Glouceſtr: cum caſtro recepta ab Edwardo principe per conditiones.

Wintonia civitas capta à baronibus.

Simon de Monteforti occiſus in bello Eoveſhamenſi per Edwardum principem, & comitem Glouceſtr:

Recepto à Regiis caſtello de Dovar, uxor Simonis de Monteforti in Franciam transfretavit cum Americo & Richardo filiis ſuis.

Simon de Monteforti junior occupat inſulam de Axholme, adjuncto ſibi Joanne Deyville, & Baldewino Wake qui fraudulenter evaſerat de caſtro de Brunisfeld à Joanne Giffard, cujus captivus fuerat. Bromefeld caſtellum.

Simon junior de Monteforti inſulæ de Axholme ceſſit per conditiones ab Edwardo principe oblatas.

Comes Ferrarienſis, adjuncto Baldewino Wake, & Joanne Deyville, & aliis, caſtra ponit apud burgum de Ceſtrefelde, ubi poſtea per Edwardum principem, & Henricum primogenitum Richardi, regis Ro: Ferrarienſis victus & captus eſt, & Windeſoram miſſus in cuſtodiam.

Adam de Gurdon devaſtans cum aliis partes meridionales victus eſt & captus ab Edwardo principe prope ſylvam de Awelton.

Helienſis inſula occupata ab exheredatis, à quibus & Nordovicum & Linum poſtea direptum.

Henricus 3. redditum ſibi caſtrum de Kenelworth tradidit Edmundo filio ſuo ſecundo-genito.

Anno 1265. Pontifex Ro: caſſata electione Gul: decani Ebor: qui circa feſtum S. Nicolaï de curia rediit Ebor: contulit archiepiſcopatum cuidam de ordine fratrum Minorum, dicto Bonaventura, qui timens pelli ſuæ ne forte furiam Angl: quæ non dum ſedata fuit ad plenum, ſibi ſentiret infeſtam, tantæ celſitudinis dignitatem epiſcopo Ro: reſignavit.

Bonaventura electus in archiepiſcopum Ebor: Baldewinus Wake evaſit ex caſtello de
ome
Brunfeld, quæ in cuſtodia erat Joannis Giffard.

Joannes de Eyville & Robertus de Wileby capitanei exheredatorum qui occupaverunt Helienſem inſulam.

Anno 1265.

Cairuſke. Simon de Monteforti occupavit Cairuſk, caſtrum dominicum comitis Glouceſtr: & Novum portum, vicum maritimum: ſed comes Glouceſtr: utrumque paulo poſt recuperavit.

Pag. 380. Anno D. 1267. Gilbertus de Clare, comes Gloceſtriæ, urbem Londinenſem occupat & firmat.

Henricus Pedo pyrata.

Henricus

Henricus de Haſtinges factus capitaneus exheredatorum nſ: Elienſem occupantium.

Anno D. 1269. Dˢ. Edmundus, regis Angl. ſecundo-genitus, unicam filiam comitis Albemarlæ, cui ex ſucceſſione paterna comitatus Albæmarlæ, cujus redditus & proventus non exiles, ſed ampliſſimi dinoſcuntur, & ex materna comitatus Devoniæ, & dominatus inſulæ jure hereditario competebat, ſolenni ſibi connubio copulavit.

Eodem anno Henricus, primogenitus Richardi, regis Ro: & comitis Cornubiæ, duxit filiam nobilis Gaſtonis de Byerra. (Byarra.) Nupt: Richardi, regis Ro:

Richardus, rex Ro: duxit in uxorem filiam Theoderici de Falkemonte Alemanni.

Tonebrige & Heneley muu nitiones Dⁱ. de Clare, comitis Gloceſtr: — Tounebrige, Heneley } caſtella { in Cantia. in Warwiccia.

Anno 1270. Alanus de la Zuſche à comite de Warenna in ipſo foro judiciali Weſtmonaſterii gladiis impetitus, & in fuga tam graviter vulneratus, ut poſtea inde mortuus ſit.

Joannes & Henricus, filioli Edwardi principis, commiſſi cuſtodiæ & curæ Richardi, regis Ro: dum ipſe abiret in militiam terræ ſanctæ. — Joannes, Henricus } fil: Eduardi princ:

Turris eccleſiæ S. Mariæ de arcubus Londini cecidit.

Henricus, primogenitus Richardi, regis Alemanniæ, occiſus eſt Viterbii in Italia à Simone (Guidone) de Monteforti juniori, cujus corpus poſtea in Angl: delatum eſt, & in monaſterio Heyles tumulatum. Cædes Henrici, filii Richardi, regis Ro:

Anno D. 1271. Joannes, principis Edwardi primogenitus, obiit, & Weſtmonaſterii ſepultus eſt.

Hoc anno obiit Dˢ. Philippus Baſſet.

Hoc anno obiit ex paralyſi Richardus, rex Ro: in caſtro de Bercamſtede.

Anno D. 1272. inopinata inundatio aquarum, erumpentium de cavernis terræ, partem max: civitatis Cantuarienſis operuit, ubi nunquam prius aquæ currere viſæ ſunt. Ita quod violentia gurgitis, impetuoſe currentis, domos plures & ædificia diruendo in planitiem convertebat, viros & mulieres, tam ſenes quam parvulos, ſubmergebat.

Eodem anno Edmundus, filius regis Alemanniæ, comes Cornub: Margaretam, Gilberti comitis Gloceſtr: ſororem, duxit in uxorem.

Henricus Lacy hoc anno factus miles & comes Lincoln:

Anno D. 1274. obiit nobiliſſ: Dª. uxor Edmundi, fratris Pag. 381.

 regis

regis Edwardi primi, cui hereditaria ſucceſſione pertinebat comitatus Albæmarlæ, patre videlicet diu ante defuncto, cui ſola hereditario jure ſucceſſit, & ſi matrem adhuc ſuperſtitem ſupervixiſſe potuiſſet, comitatus inſulæ & Devoniæ ſimili ratione ſibi competiſſet. Cujus interitus, immo etiam privatio tantorum dominatuum, animum mariti non mediocriter contriſtavit.

Gaſtonus de Biarre, homo Francus, traditus eſt Stephano de Penceſtre militi, & cuſtodi caſtri Oxon:

Anno D. 1275. Edmundus, frater Edwardi primi regis, dominam reginam Navarræ & heredem conjugio ſibi copulavit.

Emericus de Monteforti navigaturus in Walliam à Briſtollienſibus captus eſt, & in cuſtodiam detruſus: ſed poſtea precibus Franci liberatus eſt.

Philippus de Eya, vir clarus, ſepultus in monaſterio de Oſeney.

Anno D. 1277. Edwardus rex magnam partem max: ſylvæ inter Ceſtram & terram Lewelini deſecuit. Duo caſtra munitiſſ: pro ſitus aptitudine cœpit ædificare, videlicet Le Flint & Rutheland.

Mona inſula ab Eduardinis militibus eodem anno capta.

Lewelinus, princeps Walliæ, duxit Wigorn: in uxorem filiam Simonis de Monteforti.

Convivium rotundæ tabulæ. Anno D. 1279. Rogerus de Mortuo mari celebravit convivium rotundæ tabulæ in caſtro de Kenelworth.

Kenelworth nomen forſitan ſumpſit à Kenelmo. Anno D. 1281. Edmundus de Mortuo mari cepit Lewelinum, principem Walliæ, & ejus caput Edwardo regi tranſmiſit.

Anno D. 1282. Edwardus rex celebravit paſcha in monaſterio de Aberconwey Ciſtert:

Richardus de Knapwelle Dominicanus, hæreticus.

Anno D. 1286. Holandia ſubmerſa, & maxima pars villæ S. Botolphi.

Pag 382. Robertus Tipetotus præfectus Cambriæ. Tutela principatus Walliæ commiſſa ab Edwardo Roberto de Tibetot.

Una die quater fluxit mare & refluxit.

Monaſterium de Spaldinges & oppidum de Gernemuth diſpendia magna acceperunt aquarum inundatione.

Thomas de Clara obiit in Hibernia 1287. Anno D. 1288. bona pars opp: S. Botolphi conflagravit.

Pag. 383. *Gul: filius Stephani, Scriba in C . . . . . Angl: & diaconus in capella Thomæ Becket, & ejus convictor, ſcripſit patroni ſui vitam non inerudite, cui libro præfixit libellum de ſitu & nobilitate Londini.*

Ex libello de ſitu Londini.

In ipſo prologo libelli ſcribit, ſe interfuiſſe concilio Northamptonæ, cum fugam ornaret Thomas Beketus, & morti ejus Cantuariæ interfuiſſe.

Inter

Inter nobiles urbes orbis quas fama celebrat, civitas Londonia, regni Anglorum ſedes, una eſt quæ famam ſui latius diffundit, opes & merces longius tranſmittit, caput altius extollit. Felix eſt aëris ſalubritate, Chriſtiana relligione, firmitate munitionum, natura ſitus, honore civium, pudicitia matronali, ludis etiam quam jucunda, & nobilium eſt fœcunda virorum. Quæ ſingula ſemotim libet inſpicere.

Tum in Londonia, tum in ſuburbio, tredecim majores eccleſiæ conventuum, præter minores parochias 127. A relligione.

occidente oriente

Habet ab [a] oriente arcem Palatinam, ab occidente duo caſtella munitiſſima.

Portas habet 7.

Londonia ſimiliter ab auſtro murata & turrita fuit, ſed flu: max: piſcoſus Tameſis, mari influo refluoque qui illac allabitur, mœnia illa tractu temporis alluit, labefactavit, dejecit. Muri urbis ad meridiem.

Item ſurſum ab occidente palat: reg: continet ſuper flu: eundem, ædificium incomparabile, cum antemurali & propugnaculis, 2. millibus ab urbe, ſuburbano frequenti continuante.

Item ab Euroaquilone ſunt paſcua, rivi, molendina, & ſaltus, latebræ ferarum, videlicet damarum, cervorum, aprorum, & taurorum ſylveſtrium.

Fons Sacer, fons Clericorum, fons Clementis in ſuburbiis præcipui.

Londonia tempore Stephani oſtentabat equitum 20. millia, peditum [b] 40.

Tres principales eccleſiæ Londoniæ ſcholas ex privilegio habebant.

Scholaſtici Londini in literis frequenter pericula faciebant.

Publicæ coquinæ prope ripam Londini.

Celebre ſpectaculum nobilium equorum venalium Londini ſexta feria. Ibidem certamina equorum. In eodem campo forum bovinum, ovinum, & porcinum. Pag. 384. . . . . . . vinum . . . . . efelde

Londonia per regiones diſtinctas conſules & vicecomites habet. Habet ſenatoriam dignitatem & magiſtratus minores.

Habet eluviones & aquæductus.

Solæ peſtes Londini immodica ſtultorum potatio & frequens incendium.

Londonia pro theatralibus ludis habent miraculorum & paſſionum ſanctorum repræſentationes.

Singulæ ſcholæ ſingulas pilas habent.

a Voces ſupra lin. ſunt à manu ipſius Lelandi, qui nimirum ita legend. cenſuit. Aliter tamen in Codice Marcſchallano, quem diligenter & accurate edidimus ſub finem octavi voluminis Itinerarii Lelandi. *b 60 in Ed. noſtra prædicta è Cod. Marcſchallano.*

Singulis diebus dominicis in Quadrageſima exit in campos juvenum recens examen in equis bellicoſis, & certamine primis, quorum quiſque aptus in gyros currere doctus equos. Erumpunt à portis catervatim filii civium laïci, inſtructi lanceis & ſcutis militaribus: juniores haſtilibus ferro dempto præfurcatis ſimulachra belli cient, & agoniſticam exercent militarem.

In feriis paſchalibus ludunt quaſi prœlia navalia, ubi victus nonnunquam in profluentem cadit.

In feſtis tota æſtate juventus ſe exercet ſaltu, arcu, lucta, jactu lapidum, & choreis.

In feſtis diebus hyeme tauri & urſi publice canibus exagitantur.

Ubi autem foſſa, proxima muris aquilonalibus, congelatur, ſuper glaciem lapſu pedum ludum nonnunquam invicem ſe palis petentes.

Cives ſuum jus venandi habent in Midleſax, Herfordſhire, & tota Chiltra.

Omnes fere epiſcopi, abbates, & magnates Angliæ, quaſi cives & municipes ſunt Londini, ſua ibi habentes ædificia præclara, ubi ſe recipiunt, ubi divites impenſas faciunt.

Londonia Matildem imper: & Henricum 3. regem protulit.

E libro Gul: filii Stephani, civis London: de vita Thomæ.

Thomas Beketus ſub Roberto priore aliquandiu in monaſter: de Mereton educatus.

Thomas adoleſcens ſtuduit Pariſiis.

Thomas vicecomitum clericus London:

¶ . . . . . d villam . . . . . es ductus . . . . ldum cum . . . . nomine. Rogerus de Ponte epiſcopi.

Thomas per Baldewinum archid: & Euſtachium, fratres Bolonienſes, hoſpites patris ſui, familiaris factus Theobaldo Cantuar.

Thomas Rogerum de Ponte epiſcopi, unum de ſuis olim clericis, ad archiepiſc: promovit Ebor:

Hic Rogerus de Ponte epiſcopi primum invidebat Pag. 385. ſucceſ . . . . . Thomæ Beketi.

Thomas refugium habuit apud Gualterum, fratrem Theobaldi archiepiſcopi, & tum archid: Cantuar: poſtea vero epiſcopum Roſenſem.

S. Marie hille. Vita Thomæ Beket.

Thomas primum habuit eccleſiam S. Mariæ in littore London, ex dono Joan: Wigorn: epiſcopi, poſtea accepit eccleſiam de Otheford ex dono Theobaldi archiepiſcopi.

Poſtea habuit præbendam London: & alteram Lincoln:

Thomas deinde ſtuduit legibus Bononiæ per annum, & poſtea Autiſiodori.

Thomas factus diaconus & archid: Cantuar:

Thomas opera Henrici, Winton: epiſcopi, factus cancellar: Angl:

Flandrenſes

Flandrenſes opera Thomæ Angl: expulſi, & caſtella, quæ de novo multa firmaverant, diruta.

Thomas palatium regis, ruinam minans, Londini incredibili celeritate reparat.

Thomas ſibi perquirebat præpoſituram Beverlaci, donationem præbendarum de Haſtinges à comite Augenſi, turrim London: cum ſervitio militum addictorum, caſtellariam Eye cum honore ſepties 20. militum, & caſtrum Berchamſtede. Thomas decanus de Haſtinges. Comes Augenſis. Eye caſtrum.

Robertus canon: de Mereton confeſſor Thomæ.

Richardus de Ambli, vir mag: proſapiæ, clericus Thomæ.

Henricus rex filium & heredem ſuum Thomæ alendum & docendum commiſit.

Thomas ſingulis diebus mag: erogabat dona.

Thomas ſecrete paſſus eſt flagra à Roberto priore S. Trinitatis London: & Cantuar: à Thoma preſbytero S. Martini.

Henricus 2. opera Thomæ perfecit orient: partem eccleſiæ monaſter: de Mereton.

Henricus ante paſcha jejunabat & vigilabat apud Mereton. ¶

Robertus de Melum Anglus, qui ſtuduerat in Gallia, opera Thomæ factus epiſcopus Herefordenſis. Robertus de Melum.

Et Gul: monach: S. Martini de campis, qui etiam in Gallia ſtuduerat, factus eſt abbas Rameſiæ.

Rex Henr: videns pauperem hyeme tenuiter veſtitum, Thomam pene reluctantem pallio ſpoliat, & pauperi dat.

Thomam, in Gallia apud S. Gervaſium ægrotantem, reges Angl: & Franc: inviſebant.

Auketinus, prior Legeſtriæ, Roma rediens, manica Thomæ tunicam vituperat.

Thomas 52. clericos in obſequio ſuo dum eſſet Cancellar: habet.

Thomas orator miſſus ad regem Franc: pro Margareta, ejus filia, quæ nuberet Henr: Henr: filio, ingentem comitatum & m . . . . ſupellect: ſplendorem ſecum tulit.

Mirabilis rex Angl: cujus cancellar: talis ac tantus incedit. Vox Francorum.

Pons Iſaræ. Pontoys.

Thomas in reditu à Gallia Guidonem de Lavall, regis impugnatorem, cepit, & in carcerem truſit.

Thomas 700. milites habuit in obſidione Tolof . . . . . ſi uſus fuiſſet conſilio Thomæ urbem cepiſſet . . . .
Et poſtea ex ſuis 700. equites, 1200. ſtipendiar . . . . merentes . . . .

Thomas eques Ingelramum equitem Francum prœlio vicit, & ejus equum præripuit. Pag. 386.

Gilebertus habitu monachus vinum vel carnes non guſtans, ex Herefordenſi factus eſt epiſcopus London: Hic ſolus Henrici factum non probavit, quod Thomam ex bellatore archiepiſcopum fecerat. Gilbertus epiſcopus Herefordén:

Henricus,

Henricus, filius Henrici regis, & Richardus Luci, cum aliis magnatibus interfuere conſecrationi Thomæ.

Alexander papa 3. miſit Thomæ pallium per Joan: Sariſbirienſem.

Thomas uſus eſt convictoribus monachis ac clericis honeſtiſſ: ac literatiſſ:

Rogerus comes de Clare. Vide num legendum, Richardus. Radulphus de Diceto legit Rogerus.

Thomas intendebat revocare caſtrum de Tunebridge à Rogero comite de Clare, quod ab eccleſia Chriſti Cantuar: [a] alienata fuerat, & hoc acceſſit ei ad cumulum indignationis.

Hic comes de Clare omnes fere nobiles propinquitate habebat ſibi adhærentes. Et ſororem pulcherr: totius regni habebat, quam rex aliquando viderat.

Thomas eccleſiam de Einesford Laurentio cuidam donavit. Gul: de Einesford, dominus villæ, hominem Laurentii extulit. Thomas Gul: excommunicavit. Hinc altera mali cauſſa accrevit Thomæ.

Contentio apud Duneſtaple inter Simonem, filium Petri, & Philip: de Broi, canonicum de Bedeford, qui ſacerdotio ſuo ad annum multatus eſt, quod Simonem verbis parum honeſtis exacerbaverit.

Gul: Malus vicinus, nepos Eudonis, comitis Britan: Engelgerus de Boum, Hugo de Gundevilla, Hugo de Mandevilla, Richardus Humex conſtabularius, Gul: filius Joannis.

¶

Mr. Radulphus canon: eccleſ: London: in divina pagina doctor præcipuus.

Eduardus Grime crucifer Thomæ.

Simon de Creil miles abbatis S. Auguſtini.

¶

. . . Sareſbirienſis ab adoleſcentia de bonis eccleſ. Cantuar: educatus.

. . . . ter Hereberti

. . . . . . ham extremis vitæ

. . . . s ſacerdos fuit.

Concilio de Clarendune interfuit Thomas, ſed decretis regis Henr: non ſine ſumma difficultate ſubſcripſit.

Robertus archid: Oxfordenſis, & poſtea epiſcopus Herford: familiaris ac clericus Thomæ.

☞ Duo Joannes Sareſbirienſes familiares Thomæ, quorum alter fuit electus à rege in epiſcopum Pictavenſem, alter exulabat.

Thomas repulſus à colloquio regis apud Wodeſtok.

Thomas venit Northamptonam ad concilium, jubente rege; ſed primo unum è ſervis miſerat, id quod rex graviter tulit.

Quæſita ratio eccleſiarum vacantium tempore cancellar: Thomæ.

Joannes de Planeta & Radulphus de Diceto Dici archid: London: eccleſiæ indolebant infelicitati Thomæ.

[a] *F.* alienatum.

Rex

Rex Gul: qui acquiſivit Angl: potuit clericos ſuos domare. Odo, frater ejus, & Stigandus, archiepiſcopus Cantuar: exemplo ſunt.

Thomas fugit à Northamptona in Cantiam: inde in Galliam.

Gul: de Albeni, comes Arundel, cum aliquot epiſcopis ad pont: Ro: miſſus ab Henrico rege contra Thomam.

Comes Arundel nomine regis pollicetur auctarium denariorum Petri in

. . . . . . lippus de Calna
. . . . . . London: familiaris Thomæ.
. . . . . annes Teiſun baro
. . . . fautor Herberti.
. . . . es honoris de . . . ode.
. . . . as Ridel ar . . . . .
. . . . Cantuar: & Ri . . . .
. . . . hid: Pic . . . .
. . . liares . . . . . Thomæ.

Angl: nomine Henrici, ut Thomam dignit: privaret.

Guido, clericus regis, decanus de Waltham.

Thomas exul ſtudebat literis.

am

Stephanus de Okatona, Aluredus de Wathemeſtede, Alanus de Croindon in carcere fuerunt London: tanquam Thomæ familiares, ſed pecunia redemerunt ſe.

Nigellus de Saccavilla, regis ſigillifer, excommunicatus à Thoma.

Alanus de Nova villa, Hieroſoly: iturus, ab excommunicat: abſolutus à Gilberto, epiſcopo London:

E chronico Joannis Hardingi, qui rithmis vernaculis Anglorum hiſtoriam ſcripſit. Floruit autem tempore Henrici quinti, Henrici 6ti. & Edouardi 4i. Pag. 387.

Walter of Oxforde an hiſtoriographer.

Sum ſay that Alcluith was the cyte that now is cawled Dounbriton.

Sum ſay that it ſtoode at the ende of the Picthe walle.

Sum ſay that it was the cyte that now ys cawlled York. Leyland. This hath no ſhadow of trewth.

Bladud when he had ſtudied at Athenes brought Philoſophers with hym yn to Britayne, that tawght at Staunford as in an univerſite. Leland. This is like a dreme.

King Leyre made a temple of Janus at Leyrceſtre, wherin he was buried.

Condage made a temple of Mars at Perth, that now is cawlled S. Johns towne yn Scotlande. he alſo made the temple of Minerva in the cyte of Bangor.

Belinus made the cite of Cair uſke, now cawled Cairlegion.

King Hely was buried at Hely.

Claudius the emperour landed at Cairperis.

Ruteport, now cawlled Sandwiche.

Scottes, that is to ſay a collection of many yn to one. Leland. Thys etymon pleaſeth not me.

Coile ſet his doughter Helene to lerning.

Wher than he made Thongcaſtel as menne told
In Lindeſey, that now is caſtre on the wold.

The caſtel of Genoren builded by Vortiger nere the ryver of Guay.

Hengiſt beheded at Conanboro in Kent.

Uther Pendragon builded a caſtel cawlled Pendragon.

Uther beſegyng the town of Verolame, wherin Hengiſte ſunnes lay, raſed ſore the walles therof.

At port Ritipine, that now is Dovar. Leland. Afore he cawlled yt Sandwiche.

Arturius. The laſt batayle betwixt Arthure and Modred was by the Ryver of Camblayne. Leland. corrupte pro Alaune.

Eata biſſhop of Exham apon Tine.

Pag. 388. Anglesfeld in Barkſhire.

Uthermar flu:

As Colman notified
In his cronicle and his cataloge
Entitled alſo wel in his dialoge.

King Edmunde Irenſide an Knute faught in the iſle of Olney.

Rees, other wiſe cawled Richarde.

William Rufus builded the new caſtel apon Tine, and cauſed the town to be walled. Leland. This is clene falſe as concerning the towne waulle.

Harding, at the motyon of king Henry the v. bowght in Scotland for iiii. C. and fyftye markes certen writynges of homage made by the Scotteſche king onto king Henry the 2. and his mother Mawde emtpereſſe.

King Henry the 2. fowndid the priory of Newſted.

Pag. 389. *Ex hiſtoria Fabiani.*

cap°. 4.

The fawle of Gogmagog, now caulled the fawle of Dover, where Corineus threwe down Gogmagog.

cap°. eodem.

Luddes town, which by ſhortnes of ſpeeche is now cawllid Lundon.

cap°. 9°.

The flower of hiſtories yn Frenche.

cap°. 17.

Glamargan, the which is to ſay in Engliſche Morgan's land.

cap°. 28.

Moliuntius made the townes of Malmeſbiry, and the Vyes.

cap°. eodem.

Concordiæ

Templum Pacis made by Moliuntius, wher now Blakewel

hawle

hawle ſtondeth. Leland. But the table of Fabian's chronicle (as I remember) ſayith, that templum Concordiæ ſtoode where the chyrch of temple barre ſtondyth now. But as for the old worke of Blakewel hawle, that at this day remayneth, with owt fayle was the Synagog of the Jues.

cap°. 30.

Gilbertus hylle, that now is cawlled the Wreken.

cap°. 43.

King Peridurus made the town of Pykering.

cap°. 47.

Lud walled Lundon, and made Ludgate.

Lud buried in Portlud, or Ludgate.

cap°. 55.

Gloceter afore the tyme of Claudius was cawlled Cairleon. Leland. This ys manifeſtly falſe.

cap°. 70.

A feld nere Wincheſter cawlled Maeſurian.

Guanus and Melga ſent by Gratianus and Valentianus to moleſt the Britons that favored Maximus.

Leland. Thes wordes that folow were writen in the margine of the 83. chapitre.

Thong caſtel ſtondeth with in iiii. myles of Feverſham by the Tamiſe ſide, not far from Quinborow, which is now forfaren, and is cawlled of the borderers Thong caſtel. Leland. Howbeyt, as Fabian ſayith, yt ys taken of autors for a town in Lindeſey. But Fabian errith ſumwhat in the ſite of the caſtel.

cap°. 88.

Cole moore.

cap°. 89.

The cyte of Ambry now cawlled Saliſbury. Leland. . . .
. . . .

cap°. 90.

Eſt Angles which is Norfolk and Sowthfolke.

cap°. 104. Pag. 390.

Nicol town, the which after ſum menne is named Warwike. Leland. to no purpoſe.

Ibidem.

Leland. Fabian, if he were not deceyved yn the name, ſaieth, that holy Gildas maketh mention of the valiantnes of Arthure. Wherfore he had an other exemplary then the printed, wher in by open wordes ys no mention of Arthure. More lykely yt is, that he had the foliſch booke falſely intituled with Gildas name. For ſuch a one remaineth yet in diverſe libraries. Arturius.

Rutupinum.

Leland. Yn the margine of the 109. chapitre Fabian ſpeketh meately wel of Ethelbertes palayce by Sandwic; but he knew nothing that yt was the ſelf place that the Romayns cawlled Rutupinum.

[Rutupinum Ethelberts palace by Sandwich.]

cap°. 120.

Sainct Paules chirch yn London was begon to be builded after ſum writers of Sigebertus, King of Eſſax.

cap°. eodem.

A citizen of London, at the exciting of King Ethelbert, builded a chyrch yn Thorney, now cawllid Weſtmynſtre.

cap°. 129.

Fabian maketh mention of an old regiſtre that ſhould be yn Paulis chirch yn London, conteyning the fundation of yt, with diverſe other old thinges concerning Engliſch chroniques.

cap°. 141.

In the mynſtre of Deirewood, or Beverle.

cap°. 161.

A down in Sowtherey cawled Ocle.

cap°. 180.

Edward the ſunne of Alured repaired Mancheſter defaced by the Danes warre.

cap°. 185.

John Lidgate, monke of Byri, made a treatiſe of king Athelſtan, and Gui of Warwike that ſlew Colbrond the Dane.

cap°. 196.

The body of S. Edward the martyr was tranſlated to the abbay of Leof nere Herford.

cap°. 197.

Ye ſhaul underſtande, that at this day the cyte of London had moſt building from Ludgate toward Weſtmynſtre, and litle or none wher the chefe or hart of the cyte ys now, except that in divers places were houſing, but they ſtoode owt of ordre. So many townes or cytes, as Cantorbury, York, and divers other in England, paſſed London yn buylding at thoſe dayes, as I have ſeene or know by an old booke, cawled Domes day, ſumtyme being in the Guyld hawl of London. But after the conqueſt yt encreaſed, and ſhortly paſſed al other.

Pag. 391.

cap°. 198.

Lord Dane turned to Lurdayne.

cap°.

cap°. eodem.

Suanus bet down the walles of Exceter.

cap°. 199.

Alphegus, biſhop of Cantorbury, martyred of the Danes at Grenewich by London.

cap°. 200.

Canutus cloſed the lande of S. Edmund with a deepe diche.

cap°. 204.

Okesford, or Otford.

cap°. 209.

Hardycanute was buried the ſeconde tyme in ſaynct Clementes chyrch yard by ſide temple barre.

cap°. 219.

Lindetingham, or Notingham.

Ibidem.

King William made a caſtel at Lyncoln.

cap°. 222.

Fyer began in the chyrch of S. Pawle, and after brent a great part of London, anno 22. Gul: nothi.

cap°. eodem.

The fyrſt charter that was grawnted to London was by king Wylliam conqueror, and ys wryten yn Saxon conteyning not paſt IX. lines.

cap°. 226.

Smithefeld was a place vacant where menne layed ordure, and was alſo a place of execution.

cap°. 232.

The cyte of Nicol, now cawlled Lincoln.

cap°. 233.

The caſtel of Warwike, or Warwel.

cap°. eodem.

The water of Urine, or Urne.

cap°. eodem.

The abbay of Coggeſhaul made by king Stephyn.

In the prologe before the actes of Richard the firſt.

The booke cawlled Domeſday yn Saxon ſpeche whereyn the cuſtumes, lawes, and names of the portgreves, or rulers, of London, before the tyme of Richard the firſt, were wryten, was imbeſeled or loſt by negligence.

Anno

Anno 1209.

The mayre and ſhryves of London began in king John's day.

Pag. 392. Afore king John's tyme London bridge was made of tymbre.

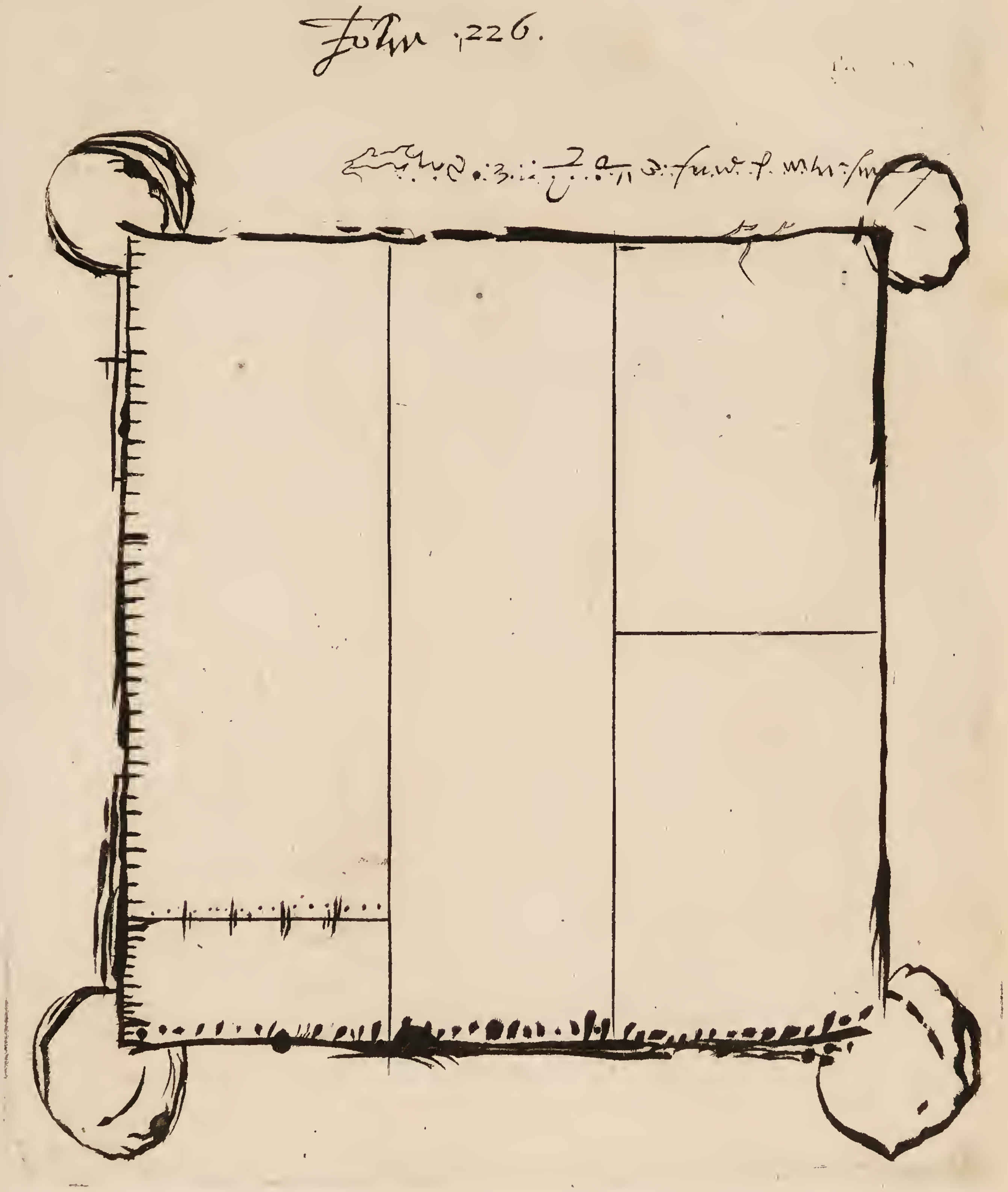
Anno D. 1298.

The tower yn the ward of Cornhil was broke up, and the priſoners let owt.

Anno 1409.

Guild haule was begon. Tempore Henrici 4.

The executors of the teſtament of Whyttington builded the Weſtgate of London yn the beginning of king Henry the VI. days.

Nota Editoris.

Quamnam turrim hæcce rudis figura referat non adeo eſt manifeſtum. Epigrapha etenim, quam quiſpiam adpoſuerat, eraſa eſt. Ejus tamen veſtigia retinuimus. Ex iſta notula, ad paginæ ſummitatem, " folium 226." quam & eidem manui debemus, conjecerim, ad Dunelmum ſpectare. At amicus noſter, Joannes Bagfordius, cujus diligentiam & peritiam in rebus ad artis typographicæ primordia pertinentibus non poſſum non laudare, per litteras mihi indicavit, ſe exiſtimare, nihil aliud per eam deſignaſſe Lelandum, quam Julii Cæſaris turrim; eam ſcilicet turris Londinenſis partem, quæ quamvis ante aliquot annos alternantis fortunæ vices ſenſerit, nunc temporis tamen antiquitatem præ ſe plane ferat.

Finis Tomi ſecundi Lelandi Coll.

